

**Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelma
alkaen 1.8.2023**

	2
LUKU 1 Paikallinen opetussuunnitelma	6
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	6
1.2. Opetussuunnitelman laatimisen periaatteet	6
1.3. Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen.....	8
1.4. Opetussuunnitelman laadinta ja opetusta ohjaavat keskeiset ratkaisut	8
LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana	10
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	10
2.2 Perusopetuksen arvoperusta.....	12
2.3. Oppimiskäsitys.....	13
2.4. Kymenlaakson steinerkoulun painotukset	14
LUKU 3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	15
3.1 Perusopetuksen tehtävä.....	15
3.2 Kasvatuksen ja opetuksen valtakunnalliset tavoitteet.....	16
3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.....	17
3.4 Paikalliset painotukset.....	22
LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	24
4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	24
4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.....	25
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat	28
4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	30
4.5 Paikallisesti päätettävät asiat	32
LUKU 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	36
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä.....	36
5.2 Yhteistyö	36
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	38
5.4 Opetuksen järjestämistapoja.....	40
5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	44
5.6 Paikallisesti päätettävät asiat	46
LUKU 6 Oppimisen arviointi	54
6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	55
6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet	56
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	58
6.4 Työskentelyn arviointi	59
6.5 Käyttäytymisen arviointi.....	59
6.6 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana	60
6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat oppiaineet ja valinnaiset aineet.....	61
6.8 Perusopetuksen päättöarviointi	61

	3
6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin	64
6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	64
6.11 Todistukset	64
6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	69
6.13 Paikallisesti päätettävät asiat	70
LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	80
7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	81
7.2 Yleinen tuki	83
7.3 Tehostettu tuki	83
7.4 Erityinen tuki	86
7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	93
7.6 Paallisesti päätettävät asiat	96
LUKU 8 Opiskeluhoito	107
8.1 Opiskeluhoitosuunnitelma	107
LUKU 9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	123
9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset	124
9.2. Romanit	124
9.3. Viittomakieliset	125
9.4. Muut monikieliset oppilaat	125
9.5. Paikallisesti päätettävät asiat	126
LUKU 10. Kaksikielinen opetus	127
10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia	127
10.2 Paikallisesti päätettävät asiat	131
LUKU 11 Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perus- opetus	131
11.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet	131
11.2 Paikallisesti päätettävät asiat	132
LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa	136
12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit	137
12.2 Valinnaiset aineet	137
12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät	137
12.4 Paikallisesti päätettävät asiat	138
LUKU 13. Vuosiluokat 1-2	139
13.1 Koululaiseksi kasvaminen	139
13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2	140
13.3 Paikallisesti päätettävät asiat	143
13.4. Oppiaineet vuosiluokilla 1-2	144
13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	145
13.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	157

13.4.3 Vieraat kielet.....	162
13.4.3 Venäjän kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 1-2.....	198
13.4.4 Matematiikka	206
13.4.5 Ympäristöoppi	211
13.4.6 Uskonto.....	219
13.4.7 Elämänkatsomustieto.....	224
13.4.8 Musiikki.....	227
13.4.9 Kuvataide.....	231
13.4.10 Käsityö.....	235
13.4.11 Liikunta.....	239
13.4.12 Oppilaanohjaus	243
LUKU 14. Opetus vuosiluokilla 3-6.....	244
14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä	244
14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.....	245
14.3 Paikallisesti päätettävät asiat	248
14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6	250
14.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	250
14.4.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus	251
14.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	267
14.4.2. Toinen kotimainen kieli.....	277
14.4.3 Vieraat kielet.....	294
14.4.3. Venäjän kielen A2-oppimäärää vuosiluokilla 3-6	319
14.4.4 Matematiikka	330
14.4.5 Ympäristöoppi	341
14.4.6 Uskonto.....	360
14.4.6.1 Evankelis-luterilainen uskonto	369
14.4.7 Elämänkatsomustieto.....	374
14.4.8 Historia	382
14.4.9 Yhteiskuntaoppi.....	389
14.4.10 Musiikki.....	395
14.4.10 Valinnainen musiikki luokilla 3-6	404
14.4.11 Kuvataide.....	405
14.4.12 Käsityö.....	414
14.4.13 Liikunta.....	420
14.4.14 Oppilaanohjaus	428
LUKU 15. Vuosiluokat 7-9	429
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä	429
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	430

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9	435
15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	435
15.4.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus	436
15.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	454
15.4.2 Toinen kotimainen kieli.....	461
15.4.3 Vieraat kielet.....	488
15.4.3 Venäjän kieli, A2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9.....	511
15.4.3. Venäjän kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9.....	523
15.4.4 Matematiikka	533
15.4.5 Biologia	548
15.4.6 Maantieto	562
15.4.7 Fysiikka	576
15.4.8 Kemia.....	593
15.4.9 Terveystieto	605
15.4.10 Uskonto.....	619
15.4.10.1 Evankelis-luterilainen uskonto	629
15.4.11 Elämäkatsomustieto.....	632
15.4.12 Historia	642
15.4.13 Yhteiskuntaoppi.....	649
15.4.14 Musiikki.....	656
15.4.14 Musiikki valinnaisena aineena luokilla 7-9	665
15.4.15 Kuvataide.....	666
15.4.15 Kuvataide valinnaisena aineena luokilla 7-9	676
15.4.16 Käsityö.....	678
15.4.17 Käsityö valinnaisena aineena luokilla 7-9	685
15.4.17 Liikunta.....	686
15.4.18 Kotitalous.....	694
15.4.18 Kotitalous valinnaisena aineena luokilla 7-9.....	707
15.4.19 Oppilaanohjaus	707
15.4.20 Eurytmia	714
Liite 1 Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi.....	728
Liite 2 Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi.....	728
Liite 3 Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan arviointi.....	728
Liite 4. Tuntijako	728
Liite 5. Ohjaussuunnitelma	729

LUKU 1 Paikallinen opetussuunnitelma

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normi-osan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta¹. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan². Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2. Opetussuunnitelman laatimisen periaatteet

Tämä opetussuunnitelma on yhden koulun, Kymenlaakson steinerkoulun, opetussuunnitelma. Se noudattaa valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita 104/011/2014 ja toteuttaa kansallisen ja kansainvälisen steinerpedagogiikan periaatteita.

1 Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

2 Perusopetuslaki 14 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Opetussuunnitelma täydentää ja painottaa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta.

Opetussuunnitelmassa huomioidaan oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelman perusteiden määritelmien mukaisesti 104/011/2014 sekä lisäksi tarkentaen steinerpedagogiikan käsitteistöä. Opetussuunnitelman laadinnassa, kehittämisessä sekä käytännön työssä tehdään yhteistyötä paikallisten peruskoulujen sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa siten kuin myöhemmin esitetään.

Opetussuunnitelman tehtävä on auttaa kasvatus- ja opetustyön laadun sekä käytäntöjen jatkuvaa kehittämistä. Sen tulee luoda perusta perusopetuksen vaiheen opetussuunnitelmana esiopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin.

Tämän opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon:

- *perusopetuksen järjestämiseen liittyvä lainsäädäntö*
- *perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 104/011/2014*
- *steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelmat*
- *valtakunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 102/011/2014*
- *perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 1/011/2001*
- *Kouvolan kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*
- *muut suunnitelmat, määräykset ja päätökset, jotka ohjaavat perusopetuksen järjestämistä*
- *Lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma⁴*
- *Yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁵*

Kymenlaakson steinerkoulun opetus on suomenkielistä³.

Koulun opetus on pääosin ainejakoista. Useita aineita opettava luokanopettaja voi eheyttää opetusta oman arvionsa mukaan. Eheyttäminen on suotavaa, koska todellisuuskin on eheä kokonaisuus. Tämä opetussuunnitelma on kuitenkin laadittu ainejakoisen opetuksen mukaiseksi.

Lukuvuosisuunnitelmin täsmennetään opetussuunnitelman toteuttamista lukuvuonna. Lukuvuosisuunnitelman tulee luonnollisesti noudattaa opetussuunnitelmaa, samoin oppilaille laadittujen yksilöllisten suunnitelmien perusta on yleinen opetussuunnitelma.

Opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä ja käytännön toteutus tapahtuu sellaisin työnjaoiin kuin koulun johtosäntö edellyttää. Opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa pyritään mahdollisimman paljon yhteistyöhön eri tahojen kanssa, joka edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Yhteistyötä tehdään seuraavin periaattein:

- *Oppilaiden huoltajat voivat osallistua suunnitelmien laadintaan. Steinerkoulun hallintorakenteen vuoksi osa huoltajista osallistuu siihen luonnostaan, mutta kaikille huoltajille varataan mahdollisuus esittää näkemyksensä. Tämä koskee yleistä opetussuunnitelmaa, lukuvuosisuunnitelmaa ja muita suunnitelmia (esimerkiksi opiskeluhuollon suunnitelmaa).*

³ Perusopetuslaki 4. luku 10§ 1 mom.

- *Perusopetuslaki⁴ velvoittaa opetuksen järjestäjää edistämään oppilaiden osallisuutta koulun toimintaan ja sen kehittämiseen. Sekä mahdollisuutta osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien laadintaan. Erityisesti yleisen opiskeluhuollon osalta oppilaiden näkemykset ovat tärkeitä. Kasvua terveeseen demokratiaan tulee tässäkin edistää siten, että oppilaille tehdään selväksi ero oikeuden esittää näkemyksiä ja oikeuden tehdä päätöksiä välillä.*
- *Koulun koko henkilökunta osallistuu opetussuunnitelman (ja siihen liittyvien suunnitelmien) laadintaan ja edistää sekä oppiaineiden että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Työtehtävästä riippumatta Kymenlaakson steinerkoulun jokainen työntekijä on tekemisissä myös oppilaiden kanssa, ja jokainen osaltaan vaikuttaa koulun toimintaan ja ilmapiiriin.*
- *Opiskeluhoitoa ja kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osilta nykyään voimassa oleva opetussuunnitelma ja sen edellyttämät suunnitelmat on tehty yhteistyössä Kymenlaakson hyvinvointialueen edustajien kanssa. Tässä uusittavan opetussuunnitelman osalta nämä myös yhteistyössä päivitetään. Samoin yhteistyötä tehdään oppilaiden turvallisuuteen liittyvien ulkopuolisten tahojen kanssa.*

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaat saavat kaikkina koulupäivinä tämän opetussuunnitelman mukaista opetusta ja että jokainen koulun henkilöstöön kuuluva toimii tämän opetussuunnitelman sekä muiden työtä ohjaavien normien mukaan.

1.3. Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjä arvioi (sellaisin työnjaoiin kuin koulun hallintorakenne edellyttää) opetus- ja kasvatustyön toteutumista, sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Tämä tapahtuu opetus- ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seurannalla, säännöllisellä arvioinnilla sekä kehittämisellä. Lisäksi hyödyntämällä kansallisia arviointeja, kehittämishankkeiden tuloksia ja valtakunnallisia laatukriteerejä.

Kasvatustavoitteiden arvioinnissa on erityisen tärkeää tehdä yhteistyötä oppilaiden, heidän huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Koulun päättäneiden oppilaiden menestystä toisen asteen opinnoissa ja työelämässä pyritään myös seuraamaan.

Opetussuunnitelman puitteissa sovellettavien opetusmenetelmien onnistumisen seuranta on siten ainakin yhtä tärkeää. Kun opetussuunnitelman perusteisiin tehdään muutoksia, tätä opetussuunnitelmaa on muutettava niiden edellyttämällä tavalla. Muutoksien teosta ja valvonnasta vastaa opettajakunta rehtorin johdolla.

1.4. Opetussuunnitelman laadinta ja opetusta ohjaavat keskeiset ratkaisut

Opetussuunnitelman rakenne pyrkii noudattamaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 104/011/2014 rakennetta. Menettely aiheuttaa jonkin verran toistoja tai muuta kömpelyyttä, mutta helpottaa käyttöä ja vertailtavuutta.

Henkilöstö tekee hallinnollisen opettajakunnan johdolla laatimisen käytännöllisen työn. Koulun hallintoon kuuluvat huoltajat osallistuvat kaikki työhön ja päättävät suunnitelman hyväksymisestä. Muille huoltajille annetaan mahdollisuus esittää näkemyksensä ja toiveensa heidän valintansa mukaan sähköisesti tai muulla tavoin. Oppilaiden kanssa keskustellaan ikätason edellytysten mukaisesti erityisesti niistä asioista, joissa heidän näkemyksiään on mahdollista ottaa huomioon. Oppilailla on myös mahdollisuus tutustua aineistoon kirjallisesti.

⁴ Perusopetuslaki 47a§ 1 mom.

Esiopetuksen osalta tehdään kiinteää yhteistyötä paikkakunnan steinerpedagogista esiopetusta antavien toimijoiden kanssa. Muiden, esiopetusta antavien toimijoiden opetussuunnitelmat otetaan huomioon ja konsultoidaan kaupungin esiopetuksesta vastaavaa henkilöstöä. Toisen asteen koulutuksen järjestäjiä konsultoidaan. Muiden steinerkoulujen kanssa neuvotellaan opetussuunnitelman steinerpedagogisista erityispiirteistä.

Paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon erityisesti alueen turvallisuuden ja oman kulttuuritarjonnan kannalta. Kotikunnan yleisen koululaitoksen tuottamaa tietoa arvioinneista ja kehittämistyöstä hyödynnetään lähinnä kirjallisesti. Kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja opiskeluhoitosuunnitelma otetaan huomioon opiskeluhoollon suunnitelmaa laadittaessa.

Opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät ratkaisut:

Opiskeluhoollon ja kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osilta opetussuunnitelma annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisien kommentoitavaksi ja otetaan huomioon saadut ehdotukset.

Opetussuunnitelman toteutumista seuraa opettajakunta viikoittaisissa kokouksissa sekä koulun osalta yleisesti että vuoroviikoin eri luokkien osalta. Lukuvuosittain opettajakunta ja johtokunta tarkastelevat toteutumista ja ongelmia sekä yleisesti että myös opiskeluhoollon näkökulmasta. Jatkovaa palautetta pyydetään huoltajilta. Myös koulun jo päättäneiltä oppilailta ja heidän huoltajiltaan pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietenkin vapaaehtoista palautetta nuoren myöhemmästä onnistumisesta ja ongelmista.

Saadun tiedon ja palautteen pohjalta arvioidaan, onko opetussuunnitelmassa tai opetusmetodeissa muuttamisen aiheita. Vaikka muuttamisen aiheita ei löydy, pyritään opetus- ja kasvatustyötä jatkuvasti kehittämään. Näistä tehtävistä vastaa käytännön työssä koulun hallinnollisen opettajakunta sekä kaikki yksittäiset opettajat. Jos opetussuunnitelmaan katsotaan tarvittavan muuta muuttamista, opettajakunta laatii muutokset ja johtokunta hyväksyy ne.

Opetussuunnitelmaa täydennetään ja tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmalla. Myös sen laatii opettajakunta ja hyväksyy johtokunta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma laaditaan täydentämään opetussuunnitelmaa. Muita suunnitelmia voidaan laatia täydentämään opetussuunnitelmaa. Niiden laatiminen ja hyväksyminen tapahtuu samoin kuin opetussuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen.

- *Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan omana suunnitelmanaan ja tarkistetaan vuosittain tai vähintään kolmen vuoden välein.*

Opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- *Perusopetuksen sisällä yhtenäisyyttä lisää se, että koko perusopetuksen ajan oppilaat toimivat yhteisissä tiloissa ja pääosin samana pysyvässä luokkayhteisössä. Steinerkouluille ominaisesti sama luokanopettaja vastaa useimpien aineiden opetuksesta ensimmäisestä kahdeksanteen luokkaan, ellei erityistä syytä muuhun ole. Valtaosa aineenopettajista toimii yli nivelvaiheiden. Opettajien vaihtuessa uudet opettajat opetetaan tuntemaan oppilaat ja heidän erityiset tarpeensa perusteellisesti.*
- *Esiopetuksen tai muun varhaiskasvatuksen ja koulutyön yhtenäisyyttä vahvistetaan, kun kyseessä on steinerpedagoginen esiopetus tai muu varhaiskasvatus, siten, että kummallakin asteella tunnetaan toisen opetussuunnitelma ja työtavat. Opetussuunnitelmien laadinnassa tehdään yhteistyötä. Kun kyseessä on yhteistyö kunnallisen esiopetuksen tai muun varhaiskasvatuksen kanssa, koulun opetussuunnitelmaa laadittaessa ja myös käytännön työssä tutustutaan sen*

opetussuunnitelmiin ja toimintatapoihin. Yksittäisten lasten kohdalla tehdään kulloinkin tarvittava määrä yhteistyötä.

- *Osa Kymenlaakson steinerkoulun opetuksesta järjestetään yhdysluokkaopetuksena, jos luokkako on huomattavan pieni.*
- *Opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä.*
- *Opetus järjestetään pääasiassa ainejakoisena. Erityisesti luokanopettajat, jotka opettavat eri aineita, voivat kuitenkin oman arvionsa mukaan eheyttää kokonaisuuksia silloin, kun se on hyödyllistä.*
- *Yhteisten ja valinnaisten aineiden ja valinnaisten tuntien jako vuosiluokilla ilmenee tuntijakotaulukosta. Aineiden oppisisällöt ja tavoitteet esitetään yhteisiltä ja valinnaisilta osin kyseisen aineen ainekohtaisen opetussuunnitelman yhteydessä.*
- *Kielistä alkaa ensimmäisellä luokalla A1-englanti ja A2-venäjä. Kuudennelta luokalta alkaa B1-ruotsi.*
- *Opetus painottuu mahdollisimman vahvasti taiteelliseen ja käytännölliseen tekemiseen etenkin alimmilla luokilla. Painotus ei näy tuntijaossa, ei myöskään kovin vahvasti sisällöissä. Se toteutetaan ennen kaikkea opetuksen metodiikassa, jota ei tässä opetussuunnitelmassa käsitellä.*
- *Oppilaanohjaus kuvataan ainekohtaisissa kuvauksissa.*

LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille⁵. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.⁶

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁷. Opetusryhmät muodostetaan

⁵ Perusopetuslaki 4 § 1 mom.

⁶ Perusopetuslaki 3 § 2 ja 3 mom.

⁷ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet⁸. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.⁹ Oppilashuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki¹⁰. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön¹¹. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.¹²

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella¹³. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.¹⁴

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinan ihmisoikeuksien merkittävydestä¹⁵. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus¹⁶. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista¹⁷.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

⁸ Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

⁹ Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

¹⁰ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

¹¹ Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

¹² Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

¹³ Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom. ja yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom.

¹⁴ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 §

¹⁵ YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

¹⁶ YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS 59-60/1991, TSS-sopimus SopS 6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS 85-86/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

¹⁷ YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluuyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri-kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaisuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkökulmiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itsen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteelyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiiviseksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävä kehitys ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Kestävä kehitys ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudella. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.” (POPS)

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan

huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4. Kymenlaakson steinerkoulun painotukset

Arvokeskustelut ovat Kymenlaakson steinerkoulun tavallista arkea. Opettajakunnan tehtävänä on viikoittain käsitellä käytännön pedagogiikkaa ja sen toteutumista sekä sen suhdetta koulun ja yleisinhimillisiin arvoihin. Muun henkilökunnan ja johtokunnan kanssa (ja keskuudessa) keskustelua, joissa myös tutkitaan käytännön toiminnan suhdetta arvoihin, käydään muutaman kerran vuodessa. Huoltajien kanssa keskustelua käydään sekä luokittaisissa että koko koulun yhteisissä vanhempaintapaamisissa ja myös opettajien ja yksittäisten huoltajien välillä. Yleisestä peruskoulusta poiketen steinerkoululla on erityinen velvollisuus tehdä kaikille huoltajille selväksi koulun taustalla oleva arvomaailma. Opetus- ja muita suunnitelmia laadittaessa koko kouluyhteisö käy arvokeskustelua.

Kymenlaakson steinerkoulu tahtoo korostaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 104/011/2014 esitettyä ajatusta jokaisen ihmisen ainutlaatuisesta yksilöllisyydestä. Se pyrkii myös siihen, että tämä näkemys – kuten muutkaan edellä esitetyt näkemykset – ei jää pelkäksi kauniiksi julistukseksi vaan toteutuu jokapäiväisessä työssä. Pyrkimys merkitsee, että oppilaille halutaan antaa mahdollisuus kehittää omaa itsenäistä ajattelua niin, että he voivat aikuisena vapaasti hahmottaa oman maailmankuvansa. Heitä ei siis tule sitoa mihinkään valmiiseen ajattelumalliin, poliittiseen, uskonnolliseen, maailmankatsomukselliseen. Myös luonnontieteiden opetuksen tulee huolehtia siitä, että aito ja kaiken kyseenalaistava luonnontieteellinen ajattelutapa voi kehittyä luomaan uutta tietoa maailmasta.

Oppimiskäsityksen suhteen Kymenlaakson steinerkoulu korostaa edellä esitetyn lisäksi, että oppimista tapahtuu koko ajan myös päämääräisen ja tarkoituksellisen oppimisen ja opettamisen lisäksi. Siihen tulee jokapäiväisessä koulutyössä kiinnittää vakavaa huomiota toisaalta siksi, että voitaisiin edistää oppimista, toisaalta siksi, että vältetään oppimiselta, jota ei toivota.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumisen seuraaminen on opettajakunnan velvollisuus. Opettajakunnan tulee sitä tarkastella lyhyesti viikoittaisissa kokouksissaan, ja kun tarvetta ilmenee, perehtyä asiaan syvemmin. Uutta lukuvuotta valmistelemissa kokouksissa asian tulee olla aina asialistalla.

Steinerkoulun huoltajat ovat yleisesti varsin aktiivisia kasvatus- ja opetuskysymyksissä. Heidän näkemyksiään tulee jatkuvasti kuulla. Tästä ovat vastuussa ennen kaikkea luokanopettajat, joiden tulee tuoda esille tulevat asiat rehtorin johtaman opettajakunnan käsittelyyn.

Koulun pääosin oppilaiden huoltajista koostuva johtokunta on velvollinen huolehtimaan osaltaan, että kaikilla huoltajilla on eri tapoja käyttäen esittää sekä näkemyksiään että arviointejaan.

LUKU 3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatku-moa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostami- seen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opin- toihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen kei- noin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään in- kluusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli. Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilai- den oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tar- joaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kes- tävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeuden- mukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koos- tuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luotta- muksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusope- tuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistaa- maan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja rooli- malleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuripe- rinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman raken- tamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kult- tuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimi- jana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioi- maan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n

asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2 Kasvatuksen ja opetuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa¹⁸. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä opiskeluohjelma tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan opiskeluohjelman merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

¹⁸ Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 - 4 §

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojään, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatussa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään luvuissa 13, 14 ja 15 vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelöllä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisältä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista.

Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkiellellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun

välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakeamaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäneläimillä ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata,

tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten väli-
neiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä ke-
hitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon si-
sältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida har-
joittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä op-
pimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kie-
len ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä
hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhti-
teistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa
oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.
Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden
kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, au-
tenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opis-
kelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vai-
kuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana
monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla
oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja vies-
tintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppi-
aineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ym-
märtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä
kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttä-
mään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita ope-
tetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työ-
kentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja
verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus
luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on
myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja vies-
tintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten
se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan
niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yh-
dessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa
ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaiku-
tusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina.
Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovai-
kutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maa-
ilmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiiviksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia.

Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelamista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4 Paikalliset painotukset

Kymenlaakson steinerkoulun tehtävä on noudattaa ja toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 104/011/2014 tavoitteita. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osaluokkien laadintaa sekä myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kymenlaakson steinerkoulu nostaa esiin elinikäisen oppimisen. Opetuksen tulee ohjata oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Tavoitteena on peruskouluvuosien aikana opettaa jokaiselle oppilaalle yksilöllä tukevat ja tarpeelliset tiedot ja taidot, joita he tarvitsevat tulevaisuudessa, jatko-opinnoissa ja työelämässä. Opetuksessa pyritään innostamaan ja oppilasta motivoimaan opetukseen niin, että oppilaassa herää kiinnostus opiskeltavaa asiaa kohtaan.

Tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen, vastuullisuuteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. Yleisivistykseen kuuluu kyky tehdä yhteistyötä muiden kanssa, kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen, oman ja toisen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ihmisoikeudet, hyvät tavat, luonnon kunnioittaminen sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen ovat osa koulun jokapäiväistä arkea kuten esimerkiksi hyvät tavat, toisen kunnioittaminen, ympäristöstä huolehtiminen sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Opetettava tieto perustuu aina tieteelliseen tietoon. Opetusmenetelmissä ja -sisällöissä on tiedollisen oppimisen lisäksi paikallinen painotus taiteelliseen ja toiminnalliseen työskentelyyn, joka tukee tieteellisen tiedon oppimisen sisäistämistä ja ymmärrystä. Taiteellinen ja toiminnallinen työskentely tapahtuu tiedollisen opetuksen rinnalla, siihen integroituen.

Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelöllä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva, havainnoiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä. Oppilaita ohjataan myös kriittiseen ajatteluun ja tiedon arvioimiseen.

Kymenlaakson steinerkoulu, kuten kaikki steinerkoulut, tukevat kaikessa opetuksessa oppilaan tahdon, tunteen ja ajattelun kehitystä erilaisin ikäkausipainotuksin. Jokaisella vuosiluokalla on omaan ikäkauteen kuuluvia projekteja, kuten mökin rakentamista, maanviljelyä, puutarhan hoitoa, käsitöitä, puutöitä, näytelmän tekoa, yrittäjyyttä ja työelämän harjoittelua (myyjäistapahtumat, koulun kioski, kirpputorit). Nämä painotukset kirjataan koulun ja luokkien lukuvuosisuunnitelmaan.

Laaja-alainen osaaminen muodostaa tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuuden. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Opetus

edistää osallisuutta (tahto) ja kestäväää elämäntapaa (tunne) sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen (ajattelu).

Kymenlaakson steinerkoulun opetussuunnitelma varmistaa, että jokaista oppilasta tuetaan ja autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan omaa oppimispolkua ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Kaikilla on samat mahdollisuudet osallistua, kehittyä ja vaikuttaa sekä vahvistaa omaa yksilöllistä myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina, yhteisön jäseninä ja vastuullisina kansalaisina. Oppilaille annetaan runsaasti mahdollisuuksia harjoitella neuvottelutaitoja, sovittelemista, ristiriitojen ratkaisemista, asioiden kriittistä tarkastelua ja päätöksentekoa. Erityinen painotus on sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen ja vastuullisuuden oppimisessa ja hahmottamisessa.

Kymenlaakson steinerkoulussa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niiden toteutus otetaan huomioon koulun lukuvuosisuunnitelmassa sekä koulun yhteisöllisen opiskeluhoitoyhmän lukuvuoden suunnittelutyössä. Lukuvuoden alussa keskustellaan ja sovitaan koko koulua koskevista opetuksen, kasvatuksen sekä valtakunnallisesti määriteltujen laaja-alaisen osaamisen yhteisistä tavoitteista, keinoista ja edellytyksistä sekä eri ikäkausien mahdollisista painotuksista ja teemoista lukuvuoden aikana. Luokanopettajat, luokanohjaajat sekä aineenopettajat ottavat laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet huomioon omassa suunnittelutyössään. Niiden toteutus edellyttää aineopettajien ja luokanopettajien, tarvittaessa koko henkilöstön välistä tiivistä yhteistyötä ja osallistaa mahdollisuuksien mukaan myös huoltajia.

Perusteiden määrittelemien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista tukevat opetusjärjestelyt, jotka suosivat kiireetöntä, rauhallista ja turvallista oppimisympäristöä ja ilmapiiriä, aikuisen läsnäoloa sekä kunnioittavaa, keskustelevaa ja sosiaalista vuorovaikutuksen kulttuuria.

Laaja-alaiset osaamisalueet sekä monialaiset oppimiskokonaisuudet vahvistavat lapsen ja nuoren kielellistä ja kulttuurillista osaamista sekä tukevat monilukutaitoa ja arjen taitoja. Eri tehtävissä tai oppimiskokonaisuuksissa oppilasta kannustetaan kuvailemaan ja kirjamaan ylös, omin sanoin, omia havaintoja, opittuja asioita esim. projektien etenemisestä ja valmistumisesta. Heitä rohkaistaan pohtimaan asioita eri näkökulmista ja rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä havaintojen pohjalta.

Yhteistyötä peruskoulujen ja muiden steinerkoulujen (myös ulkomaisten koulujen) kanssa tehdään mahdollisuuksien mukaan. Luokat vierailevat muissa kouluissa, osallistuvat koulujen välisiin yhteisiin tapahtumiin kuten steinerolympialaiset ja ovat ”kirjeenvaihdossa” toisten koulujen oppilaiden kanssa kirjepostina tai sähköisillä alustoilla. Myös eri kielissä hyödynnetään viestittelyä muiden koulujen oppilaiden kanssa.

Kymenlaakson steinerkoulu on mukana eTwinning -projekteissa muiden eurooppalaisten koulujen kanssa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan Erasmus+ toimintaan.

Erityinen painotus Kymenlaakson steinerkoululla on kestävään kehityksen -toimintaan. Koulu osallistuu lukuvuosittain Vihreä lippu -projekteihin ja on laatinut oman, erillisen ympäristökasvatussuunnitelman oppimisen tueksi. Suunnitelma on kaikkien luettavissa koulun kahvihuoneessa.

Perusteiden tukena hyödynnetään lähellä olevia luonnonpuistoja, kansallispuistoja, metsäalueita sekä Kymijokea. Paikallisesti merkittäviä muita alueita, joita voidaan hyödyntää opetuksen tukena ovat vanha Werlan kartonkitehdas, paperitehdasalue koulun lähellä sekä paikalliset yritysvierailut.

Vastuullista toimintaa ja suhtautumista ympäristöön voi oppia vain harjoittelemalla ja toimintaa toistamalla. Arjen toimintamallit ja projektit luovat osaamisperustaa oppilaiden kasvamiseksi vastuullisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi. Taiteen ja toiminnan lisäksi projekteissa hyödynnetään tietoa ja viestintäteknologiaa, joissa opitaan tunnistamaan tv:n todellinen hyöty, käyttötarkoitukset ja

merkitys arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä vaikuttamisen keinona globaalissa maailmassa.

Perusopetuksen perusteiden ja paikallisen painotuksen toteuttamiseksi opetus- ja kasvatustyötä tulee jatkuvasti tarkastella, arvioida ja kehittää. Päävastuu siinä on jokaisella opettajalla, viime kädessä hallinnollisella opettajakunnalla.

Steinerkoulun toimintakulttuurissa erityisesti säännölliset ja viikoittaiset opettajankokoukset, koulu yhteisön jäsenten säännölliset, yhteiset tapaamiset eri kokoonpanoissa sekä kodin ja koulun välinen tiivis yhteistyö antavat mahdollisuuksia arvioida ja toteuttaa laaja-alaisen osaamisen alueita.

Opettaja seuraa omaa opetustaan sekä oppilaiden oppimista ja osaamista päivittäin. Mikäli opettaja huomaa puutteita oman opetuksen tai oppimisen laadussa, tulee siihen puuttua välittömästi. Ensimmäisessä tukea tulee pyytää opettajakunnalta tai koulun rehtorilta.

Opettajia koskevaa seuranta- ja arviointia voidaan toteuttaa itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla, oppilaiden ja vanhempien palautteen sekä jatkuvan oppilasarvioinnin ja seurannan avulla.

Laaja-alaisen osaamisen seuranta ja toteutuminen huomioidaan jaksoarvioinneissa, oppilaiden itsearvioinnissa (suullisesti ja kirjallisesti), formatiivisessa ja summatiivisessa arvioinnissa sekä vanhempien kanssa käytävissä arviointikeskusteluissa kuten myös oppilaiden lukuvuosi- arvioinneissa.

Koko koulua koskeva arviointi suoritetaan lukuvuoden päättyessä koulu yhteisön yhteisessä arviointipalaverissa (koulun koko henkilökunta, terveydenhuolto, johtokunta), jossa peilataan lukuvuosisuunnitelmaan asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista lukuvuoden aikana. Johtokunta vastaa niistä ulkoisista edellytyksistä, joita opetus- ja kasvatustyö vaatii. Muutos- ja kehitystarpeet huomioidaan viimeistään seuraavaa lukuvuotta suunniteltaessa, tarvittaessa välittömästi.

LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun¹⁹. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista

¹⁹ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012: 29

- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat koulu yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja¹ sekä hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämisestä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä¹. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen opiskelu-huolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää³, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti moneenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja

ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä²⁰. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten

²⁰Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)

muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta²¹. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

²¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet²². Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä²³. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itse-tunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsenyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

²² Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

²³ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Opetuksen eheyttämistä käsitellään seuraavassa alaluvussa 4.4.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja

- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoiseksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään luvussa 4.2 kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

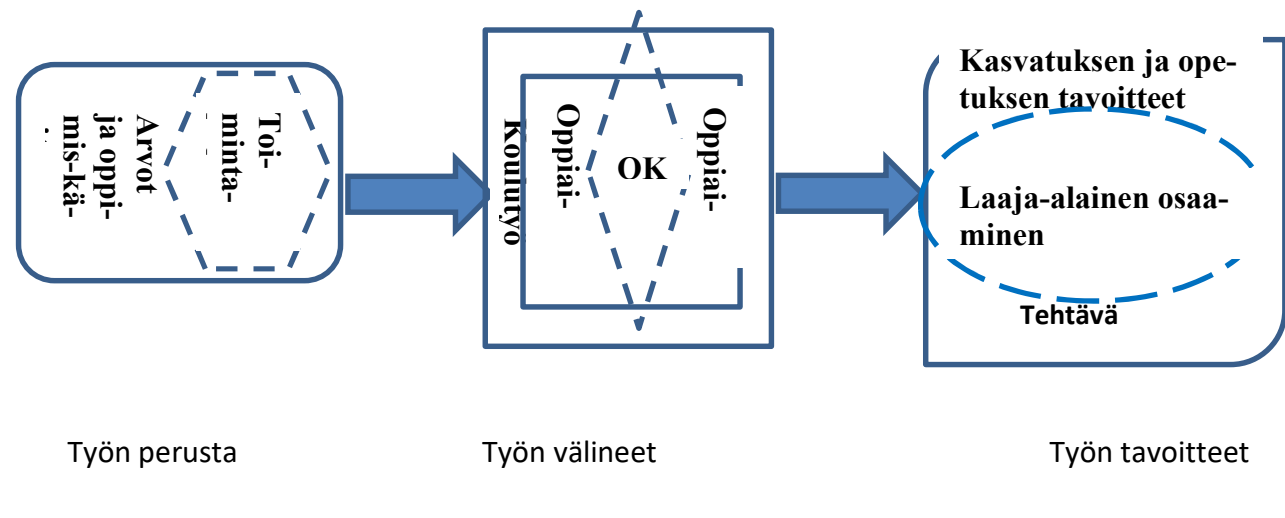
- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsitteeseen ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen

yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuuri, sen kehittäminen ja seuranta

Kymenlaakson steinerkoulun toimintakulttuurin keskeisiin perusteisiin kuuluu yhteistyö. Koulu on syntynyt huoltajien yhteistyön kautta. Sen toiminnan rahoitus kunnan rahoitusta vastaavalta osalta tapahtuu huoltajien ja opettajien yhteisellä vapaaehtoisella työllä. Viimeksi mainitussa oppilaat ovat myös mukana seuraamassa työtä ja kykyjensä mukaan siihen osallistumassa.

Koulun hallinto toimii pääosin huoltajista muodostuvan taloudellisen johtokunnan sekä opettajakunnan yhteistyönä. Opettajakunnan puheenjohtajana toimiva rehtori on vastuussa pedagogiseen toimintaan liittyvistä päätöksistä, mutta neuvottelee niistä aina opettajakunnan kanssa. Hallinnolliseen opettajakuntaan kuuluvat lähinnä vakituisesti koulussa opetusta antavat opettajat. Opettajakuntaan kuuluminen sitouttaa heidät vahvasti koko koulun yhteistyöhön ja vastuuseen siitä. Myös hallinnolliseen opettajakuntaan kuulumattomat opettajat ja muu henkilökunta osallistuvat mahdollisuuksiensa viikoittain järjestettävään pedagogiseen koulutukseen, joka sisältää alustuksia, keskusteluja, harjoituksia.

Edelleen käytännön opetus- ja kasvatustyössä yhteistyö painottuu vahvasti. Vaikka jokaisella oppilaalla onkin oikeus keskittyä omaan itsenäiseen työhön ja myös velvollisuus sitä tehdä, erilaisia yhdessä tekemisen muotoja harjoitetaan pääosin kaikilla oppitunneilla. Eri projektitöissä yhteistyö on pääroolissa, mutta myös teoreettisten ongelmien selvittämisessä käytetään runsaasti vertaisapua. Jokainen opettaja

voi melko vapaasti valita yhteistyön muodot. Opettajakunta valvoo, että sitä tehdään riittävästi ja että opetusryhmiin syntyy itsestään selvä yhteisöllinen toimintatapa, jossa voi mieluusti olla kannustavaa kilpailua mutta ei kadehtivaa kilpailua.

Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omat näkemyksensä myös toimintavoista. Niitä kysytään eri suunnitelmia laadittaessa, samoin erilaisiin projekteihin valmistauduttaessa. Niitä kysytään myös tavallisen arkisen koulutyön aikana aina, kun siihen on syytä ja mahdollisuutta.

Huoltajien näkemyksiä kuullaan myös, kuten tämän opetussuunnitelman eri kohdissa kuvataan, eri suunnitelmia laadittaessa. Koko koulun yhteisesti pidettävissä vanhempaintapaamisissa keskustellaan koulua laajasti koskevista asioista. Luokittaisissa tapaamisissa keskustellaan luokan arkisesta koulutyöstä ja eri projekteista. Yksittäisten huoltajien kanssa keskustellaan näiden kysymysten lisäksi yksittäisiin oppilaisiin liittyvistä asioista. Luokanopettajat vierailevat kaikkien oppilaidensa kodeissa ja pitävät muutoinkin kiinteää yhteyttä kaikkiin huoltajiin myös silloin, kun oppilaalla ei ole erityisiä ongelmia.

Edellä kuvattu yhteistyö on myös kivijalka opetussuunnitelmien perusteissa mainitulle oppivan yhteisön käsitteelle.

Toimintakulttuurin keskeiset arkipäivän tekijät ovat koulussa toimivat aikuiset. Jokaisella on henkilökohtainen vastuu, mutta opettajakunnalla on vastuu kokonaisuudesta. Koulussa toimivat aikuiset ovat myös ne, jotka tulevat helpoimmin tietoisiksi toimintakulttuurin ongelmista – samoin kuin sen onnistumisesta. Opettajakunta ei voi arkityössään paneutua toimintakulttuurin seurantaan ja kehittämiseen jokaisessa viikkokokouksessaan. Niissä on kuitenkin aina käsiteltävä ongelmat riippumatta siitä, mistä ja miten ne tulevat opettajakunnan tietoon.

Opettajakunnan tulee arvioida ja suunnitella toimintakulttuuria lukuvuotta valmisteleavassa noin viikon kestävässä kokouksessaan. Sen tulee kevätlukukauden alkaessa arvioida syyslukukauden toimintaa ja suunnitella kevätlukukautta.

Koulun johtokunta osallistuu toimintakulttuurin arvioimiseen ennen tai jälkeen koulun opiskeluhuolto-ryhmän kokoontumisen, joita on ainakin kahdesti lukuvuodessa. Myös muina aikoina johtokunta on valmis puuttumaan omalta osaltaan toimintakulttuurin ongelmiin ja korjaamaan niitä. Tämä tapahtuu yhteistyössä opettajakunnan kanssa.

Kaikille oppilaiden huoltajille – pääasiassa huoltajista koostuvan johtokunnan lisäksi – varataan mahdollisuus esittää näkemyksensä opetussuunnitelmaa ja muita suunnitelmia laadittaessa. Tämä tilaisuus heillä on myös useissa lukuvuoden aikana järjestetyissä luokittaisissa tai koulun yhteisissä vanhempaintapaamisissa. Huoltajat keskustelevat sekä omaa huollettavaansa että koulua yleisemmin koskevista asioista opettajien kanssa usein joko kasvokkain tai teknisin välinein. Jokainen opettaja, erityisesti luokanopettaja, on huoltajien käytettävissä pääsääntöisesti myös virka-ajan ulkopuolella.

Huoltajille tiedotetaan koulun toiminnasta säännöllisesti. Yleiset tiedotteet lähetetään kaikille kerran viikossa. Luokittain huoltajiin pidetään yhteyttä tietenkin tarvittaessa, mutta myös usein vain sen kertomiseksi, mitä luokassa on arkisesti meneillään ja mitä tulossa.

Koulun aktiivinen varainhankintatyö tuo säännöllisesti yhteen huoltajia, johtokunnan jäseniä ja opettajia.

Oppilaiden kanssa keskustellaan aina alkavasta lukuvuodesta ja -kaudesta ja sen tuomista tehtävistä. Näissä keskusteluissa kuunnellaan oppilaiden näkemyksiä, jotka otetaan huomioon, jos se on mahdollista.

Oppilaskunnalta kysytään näkemyksiä eri suunnitelmia laadittaessa ja pyritään aktivoimaan oppilaskuntaa esittämään jatkuvasti näkemyksiään ja ehdotuksiaan muun lisäksi koulun toimintakulttuurista.

Oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa koskevat periaatteet

Kymenlaakson steinerkoulun peruseriaate on valita oppimisympäristöt ja työtavat aina niin, että valinta edistää oppilaiden kasvua, kehitystä ja oppimista. Valinta on mahdollisimman joustavasti luokanopettajan ja muiden hänen kanssaan toimivien opettajien päätettävissä.

Lukuvuosisuunnitelmassa päätetään laajat tapahtumat kuten leirikoulut tai merkittävät retket. Jos kuitenkin lukuvuoden aikana ilmenee tarvetta ja tilaisuutta projekteille, joista lukuvuosisuunnitelmassa ei mainita eikä niitä ole otettu sen toteuttamiseksi laadittuun talousarvioon, ne pyritään toteuttamaan.

Koulutyö on suurimmalta osaltaan luokassa tapahtuvaa. Kuitenkin oppilaiden tulee saada riittävän usein tilaisuus opiskella myös luokan ulkopuolella. Tällaisia tilaisuuksia ovat lukuvuosisuunnitelmaan sisältyvä leirikouluviikko ja leirikoulupäivät sekä lähi- ja pääkaupunkiseudulle suuntautuvat kulttuurimatkat, samoin opetussuunnitelmaan kuuluviin ympäristöopin aiheisiin liittyvät retket maataloille ja nykyisiin tai museoituihin teollisuuslaitoksiin. Opettajien joustavasti toteutettavaksi jäävät lyhyet ja usein tapahtuvat vierailut, koskevat ne kirjastoja tai vaikka pelastuslaitoksen tiloja.

Opetuksen eheyttämisen käytännön toteutus, monialaiset oppimiskokonaisuudet

Todellinen opetuksen eheyttäminen arkisessa käytännössä edellyttää kasvattajilta oivallusta, että maailma itsessään on eheä kokonaisuus, joka ei juurikaan välitä siitä, millä tavalla eri kulttuurit tai yksittäiset ihmiset sitä milloinkin hahmottavat.

Kymenlaakson steinerkoulussa kaikkien opetuskokonaisuuksien tulee olla niin monialaisia kuin se on asiallisen opetuksen kannalta mielekästä ja mahdollista. Tästä vastaavat ennen kaikkea luokanopettajat opettajakunnan tuella.

Erytisiä monialaisia opetuskokonaisuuksia voi nimetä eri luokilta esimerkinomaisesti seuraavasti:

1. ja 2. luokka, esimerkiksi:

Koko ympäristöopin nimikkeen alla tapahtuva opetus ja kasvatus usein toistuvine retkineen ja luonnossa vietettyine oppitunteineen. Näiltä osin opetus on pitkälti kokonaisopetusta. Lisäksi niin äidinkielessä kuin matematiikassa liitytään sisällöissä todelliseen lasta ympäröivään ja häntä koskettavaan maailmaan.

3. luokka, esimerkiksi:

Eryteisesti ympäristöoppiin sisältyvä vanhojen ammattien jakso. Siinä tutustutaan ruoan tuottamiseen, vaatteiden ikivanhaan alkuperään (villa, pellava) ja talon rakentamisen perusteisiin. Kaikki opetus perustuu tässä omaan käytännölliseen tekemiseen, joka vanhojen työtapojen kohdalla merkitsee käyttökelpoisuuden ja taiteellisuuden yhdistämistä. Tämä jakso myös muodostaa perustaa myöhemmälle historian opetukselle; on helpompi ymmärtää kivikauden elämää, kun tuntee alustavasti rautakauden perinteisiä työtapoja ja välineitä.

4. luokka, esimerkiksi:

Kotiseutuhistorian nimellä kulkeva jakso yhdistää oman kotiseudun syntyhistorian koko maan syntyhistoriaan, samoin paikallisen maastonmuodostuksen ja ihmisen muokkaustyön tulokset koko maan maantiedon alkeisiin. Jaksossa yhdistyvät siten maantieto ja historia. Sen aikana tutustutaan erityisesti oman kotiseudun teollisuuden ja kulttuurin kehitykseen myös monin tutustumiskäynnein. Paperiseudulla valmistetaan luonnollisesti itse uusiopaperia. Kuvaamataitoon jakso liittyy mm. kartanpiirustuksen kautta.

5. luokka, esimerkiksi:

Äidinkielen opetukseen (aktiivi ja passiivi) voidaan liittää perusteellinen tutustuminen tutustumiskäynteineen ja käytännön osallistumisineen johonkin sellaiseen ammattiin, jonka tuotteet ovat oppilaiden tunteita ja arkisessa käytössä.

6. luokka, esimerkiksi:

Maantiedon ja geologian yhdistäminen osittain peräkkäisinä jaksoina, osittain sisältöjä yhdistämällä.

7. luokka, esimerkiksi:

Fysiikan ja kemian jaksot voidaan opettaa peräkkäisinä, mutta myös kummankin aineen sisällöissä lähestytään toisen sisältöjä. Molempien opetukseen yhdistyy kestävän kehityksen pohdintaa, myös luonnontieteellisen kehityksen vaikutuksia maailman historialliseen kehitykseen uudella ajalla.

8. luokka, esimerkiksi:

Uuden ajan historia rakentuu teknisen kehityksen pohjalle. Fysiikan opetus ja historian opetus täydentävät toisiaan ja auttavat ymmärtämään toisiaan.

9. luokka, esimerkiksi:

Kulttuurimatka Pietariin valmistautumisineen yhdistää venäjän kielen, taidehistorian ja historian opetusta. Varainkeruu kulloinkin erikseen ideoitavine muotoineen tuo projektiin oman laajuutensa.

Opetuskokonaisuudet määritellään lukuvuosisuunnitelmassa. Edellä esitettyihin esimerkkeihin ei ole tarpeen pitäytyä. Myös luokan tilanteen, opettajan innovatiivisuuden tai ulkoisten tekijöiden luomat vaatimukset tai mahdollisuudet voivat tuottaa lukuvuoden aikana sellaisia opetuskokonaisuuksia tai projekteja, joita ei etukäteen ole suunniteltu. Niitä tulee joustavasti voida toteuttaa mahdollisuuksien mukaan.

Opettajan ei kuitenkaan tule ajatella, että yksi tai useampikaan opetuskokonaisuus vuodessa olisi riittävä, jos muussa opetuksessa maailma jaetaan erillisiin paloihin. On tietenkin opiskeltava matematiikkaa sinänsä, kemiaa tai äidinkieltä sinänsä. Kaikessa opetuksessa tulee kuitenkin luoda perustuntuma ja peruskäsitys siitä, että maailma on kokonaisuus, jonka tunteista erillisillä tiedonaloilla lähestytään tietystä, kapeudessaan väistämättä rajoittuneesta kulmasta.

Toimintakulttuurin, monialaisten kokonaisuuksien ja koko kasvatus- ja opetustyön toimivuutta arvioi ja sitä kehittää ensisijaisesti rehtorin johtama opettajakunta. Koulun johtokunta osallistuu siihen koulun hallinnollisen työnjaon mukaisesti. Asian suhteen kuullaan oppilaiden, huoltajien ja opiskeluhuollon edustajien näkemyksiä. Toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen ja työtapojen kehitystavoitteet, yhteistyön ja kaiken kasvatus- ja opetustyöhön kuuluvan käytännön toteutuksen täsmentäminen tapahtuu lukuvuosisuunnitelmaan.

Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutettaessa on aina mukana luokanopettaja tai luokanvalvoja joko itse niitä käytännössä toteuttamassa tai muun toteuttavan opettajan kanssa kiinteässä yhteistyössä. Luokanopettaja, mahdollisesti yhdessä aineenopettajien kanssa arvioi oppilaan osaamista niin erillisten aineitten kuin kokonaisuuksienkin suhteen.

Toteutumista seuraa arkisessa käytännössä luokanopettaja tai -valvoja. Hänen työtään ohjaa, seuraa ja valvoo rehtorin johtama opettajakunta. Seuranta tapahtuu, kuten muuallakin tässä opetussuunnitelmassa kuvataan, viikoittaisissa kokouksissa ja lukuvuosia ja lukukausia valmistelemissä kokouksissa.

LUKU 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä¹. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus²⁴. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoitoon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti²⁵. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä²⁶. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

5.2 Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja

²⁴Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

²⁵Perusopetuslaki 35 § 2 mom.

²⁶Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun²⁷. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaita muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista.²⁸ Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa²⁹. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko koulu yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot.³⁰ Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta koulu yhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohdaksi on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

²⁷ Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

²⁸ Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

²⁹ Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

³⁰ Perusopetuslaki 26 § 1 mom. (477/2003)

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista³¹. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun toimilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja

³¹ Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitotoimia. Koulutuksen ja opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.³²

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.³³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista³⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

³² Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

³³ Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013)

³⁴ Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun³⁵. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava joustava järjestely. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, vain tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana.

Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää tätä koskevaa päätöstä opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmassa päätetään tällöin, että eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta kunkin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti.³⁶ Oppilaan oma opinto-ohjelma rakentuu opetussuunnitelmassa määrätyistä opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuudet suunnitellaan eri oppiaineille määriteltyjen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta. Näiden opintokokonaisuuksien suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiselle ao. oppiaineessa ja opinnoissa kokonaisuutena. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata säännöllisesti. Oppimisen arviointi oman opinto-ohjelman mukaan edettäessä käsitellään luvussa 6.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta³⁷. Vuosiluokkakokonaisuudet voidaan jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä tai tarvittaessa yli tuntijaon nivelkohtien.

Tarvittaessa oman opinto-ohjelman mukaan etenemistä koskeva ratkaisu voidaan tehdä hallintopäätöksenä yksittäiselle oppilaalle myös perusopetuslain 18 §:n nojalla³⁸. Tällainen hallintopäätös on mahdollinen silloinkin, kun paikallista opetussuunnitelmaa ei ole laadittu vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua varten. Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma. Siinä on mainittava

³⁵ Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

³⁶ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

³⁷ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

³⁸ Perusopetuslaki 18 §

opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan sekä määriteltävä niiden suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltävien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti³⁹. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamalla sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

³⁹ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa⁴⁰. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä⁴¹. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta koulu yhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen⁴². Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapittoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

⁴⁰ Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)

⁴¹ Perusopetusasetus 9 a § 1 mom. (1768/2009)

⁴² Perusopetusasetus 9 a § 2 mom. (1768/2009)

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä.⁴³ Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.⁴⁴

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle.⁴⁵ Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos

⁴³ Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)

⁴⁴ Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

⁴⁵ Perusopetuslaki 4 a § (1267/2013)

laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus.⁴⁶ Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa⁴⁷. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille

⁴⁶ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § (1271/2013)

⁴⁷ Perusopetuslaki 47 §

mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna.⁴⁸ Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.⁴⁹

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin.⁵⁰ Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella⁵¹.

⁴⁸ Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

⁴⁹ Perusopetuslaki 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §

⁵⁰ Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.

⁵¹ Perusopetusasetus 6 §

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä⁵². Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä⁵³.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Yhteinen vastuu koulupäivästä

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen.

Kymenlaakson steinerkoulu toteuttaa steinerpedagogiikkaa. Jokainen koulussa toimiva aikuinen kantaa vastuuta kaikista koulun oppilaista sekä oppimisympäristöstä

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä

⁵² Perusopetuslaki 32 §

⁵³ Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (1267/2013)

toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla^{54,55}. Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää⁵⁶.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken⁵⁴.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulukuksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus^{54,55}.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä^{54,55}. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön⁵⁷.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa⁵⁴.

Yhteistyö

Oppilaiden osallisuus

Kymenlaakson steinerkoulussa toimii oppilaskunta, joka muodostuu oppilaiden valitsemista oppilaista. Oppilaskunta toimii demokraattisen yhdistyksen tapaan. Oppilaskunnalta pyydetään ja otetaan vastaan näkemyksiä koulua koskevien suunnitelmien (opetussuunnitelma ja siihen liittyvät suunnitelmat) teossa. Samoin tehdään erilaisia projekteja suunniteltaessa. Oppilaskunnan työtavat muotoillaan ikäkautta vastaaviksi. Oppilaskunnalle tehdään selväksi sen demokraattiset velvollisuudet ja oikeudet. Oppilaskuntaa ei erehdytetä uskomaan sillä olevan päätösvaltaa asioissa, missä sitä ei ole. Samalla painotetaan sitä, että oppilaskunnassa kuten yhteiskunnassa muutenkin näkemysten ja ajatusten tuottaminen ja esittäminen voi olla yhtä vaikuttava tapa osallistua kuin oikeus muodollisiin päätöksiin.

Oppilaskuntaa tai yksittäisiä oppilaita innostetaan ja ohjataan toimimaan koulun ulkopuolisissa yhteyksissä, missä demokratiaa ja osallistumista voi harjoitella ja missä voi kokea oman osallistumisensa olevan merkittävää.

⁵⁴ Laki perusopetuslain 26§ muuttamisesta (947/2022)

⁵⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2-6§ (1287/2013)

⁵⁶ Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

⁵⁷ Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

Yksi tai useampi opettaja valitaan tukemaan ja ohjaamaan oppilaskunnan toimintaa.

Oppilaiden näkemyksiä otetaan vastaan myös luokittain ja yksittäisiltä oppilailta heidän ikäkauttaan vastaavalla tavalla. Yleisiä kyseeseen tulevia asioita ovat luokan ja koko koulun yhteistyön suunnittelu ja arviointi. Pääasiassa omaa luokkaa koskevia asioita ovat tulevan lukukauden ja -vuoden koulutyön suunnittelu, monialaisten kokonaisuuksien ja yhteisten projektien suunnittelu. Oppilaiden näkemyksiä kuullaan myös toiminnan seuraamisessa ja arvioimisessa. Näissä tehtävissä keskeinen käytännön vastuu on opettajilla, erityisesti luokanopettajilla.

Kodin ja koulun yhteistyö

Kaikki koulun huoltajat saavat viikoittain sähköisesti tietoa koulun yleisistä tapahtumista. Opettajat käyttävät erilaisia sähköisiä viestimiä myös luokkien tapahtumista tiedotettaessa. Akuuteissa tilanteissa kaikki opettajat ovat huoltajien käytössä keskusteluja varten pääsääntöisesti myös virka-ajan ulkopuolella. Opettajat myös tiedottavat huoltajille luokan tai yksittäisen oppilaan tilanteista usein, myös silloin, kun ongelmia ei ole. Luokanopettajat vierailevat kaikkien oppilaidensa kodeissa, tietenkin kunkin huoltajan suostumuksella. Kodin ja koulun kasvatustavoitteet pyritään mahdollisimman hyvin sovittamaan yhteen. Koko koulun yhteisiä sekä luokittaisia vanhempaintapaamisia järjestetään vuosittain useita.

Erilaisten suunnitelmien teosta tiedotetaan kaikille huoltajille, ja heille annetaan mahdollisuus esittää näkemyksiään. Huoltajia edustava taloudellinen johtokunta on niiden teossa jo tehtävänsä puolesta mukana.

Se osuus koulun toimintaan tarvittavista varoista, mikä yleisessä koulussa on kunnan vastuulla, hankitaan Kymenlaakson steinerkoulussa vanhempien vapaaehtoisella talkootyöllä. Huoltajat osallistuvat koulun elämään siksi huomattavan aktiivisesti. Työtä ohjaa johtokunta, mutta opettajat ovat tässä yhteistyössä myös mukana. Oppilaat osallistuvat siihen vanhempiensa mukana tai omissa projekteissaan. Kymenlaakson steinerkoulun toiminnassa kodin ja koulun välinen yhteistyö korostuu erityisen vahvasti.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opettajakunnan ja koko henkilöstön yhteistyön keskuksena on viikoittainen kokous koulutuksineen ja keskusteluineen. Taloudellinen johtokunta ja opettajakunta tekevät yhteistyötä niin, että johtokunnan kokouksissa on läsnä yksi tai useampi opettajakunnan äänivallaton edustaja kertomassa opettajakunnan toiveet ja ottamassa vastaan johtokunnan näkemykset. Johtokunnan käytännön toimista huolehtii talousvastaava (tai steinerkoulusihteeri). Hän myös auttaa opettajakuntaa käytännön toimissa. Talousvastaava on koulussa päivittäin ja siten toimii luonnollisena yhteytenä johtokunnan ja opettajakunnan välillä. Yhteydenpito esimerkiksi rehtorin ja johtokunnan puheenjohtajan välillä on normaalia arkea. Johtokunnan jäsenet ja opettajakunnan jäsenet ovat tarvittaessa keskenään yhteydessä. Vaikka koulun johtosäntö ei sitä edellytä, johtokunnan jäsenet ovat pääsääntöisesti oppilaiden huoltajia. Näin keskinäinen tiedonkulkua on varmistettu monin tavoin. Opettajat voivat vieraila toistensa tunneilla, jakavat ajatuksia ja ratkaisevat keskenään sellaisia ongelmia, jotka eivät edellytä laajempaa käsittelyä.

Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulu tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten steinerpedagogisten lastentarhojen ja esikoulujen kanssa. Myös kaupungin tarhojen ja esiopetuksen kanssa tehdään yhteistyötä niin, että niiden opetussuunnitelmiin ja toimintatapoihin tutustutaan ja kerrotaan vastavuoroisesti steinerkoulun toiminnasta. Yksittäisten oppilaiden osalta tehdään myös niin tiivistä yhteistyötä kuin se kulloinkin on tarpeen. Paikallisiin ammattioppilaitoksiin ja lukioihin tutustutaan ja järjestetään tutustumistilaisuuksia myös oppilaille. Paikallisten oppilaitosten edustajille esitellään Kymenlaakson steinerkoulun toimintaa. Soveltuvissa tilanteissa otetaan kouluun ammattioppilaitosten työharjoittelijoita.

Yhteistyötä tehdään myös mm. pelastuslaitoksen, poliisiin, seurakuntien, kulttuurilaitosten kanssa. Yli-päättään yhteistyötä tehdään kaikkien niiden mahdollisten toimijoiden kanssa, jotka ovat eduksi oppilaiden kasvulle ja oppimiselle.

Edellä mainittua yhteistyötä tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmissa. Myös etukäteen mainitsemattomaan yhteistyöhön, kun sellaiseen tilaisuus ilmenee, pyritään aina järjestämään mahdollisuus. Yhteistyössä kaikki opettajat ja muutkin tahot voivat olla virikkeellisiä. Projektit hyväksyvät opettajakunta rehtorin johdolla, taloudellisista seikoista päättää johtokunta.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelun tarpeen arvioi se opettaja, jonka tunnilla tai valvonnassa siihen on aihetta ilmennyt. Aiheen määrittelee perusopetuslaki niin, että keskustelu määrätään oppilaalle, ”joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.” (35 a §)

Mikäli kyseessä on muu opettaja kuin oppilaan luokanopettaja, on luokanopettajalle tiedotettava asiasta. Kasvatuskeskustelun tarpeen arvioinut opettaja ja luokanopettaja sopivat yhdessä menettelytavoista. Luokanopettajalla on oikeus olla mukana keskustelussa, jos hän pitää sitä tarpeellisena. Mikäli kyseessä on vain luokanopettaja, hän voi päättää järjestelyistä yksin. Myös muu koulun henkilökunnan jäsen voi esittää luokanopettajalle kasvatuskeskustelun olevan tarpeen. Silloin luokanopettaja päättää sen määrittämisestä.

Kasvatuskeskustelu voi olla enintään kahden tunnin pituinen, yhdessä tai useammassa jaksossa. Se voidaan pitää kouluaikana tai koulupäivän jälkeen. Siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajalle. Mikäli asiaan ei ole esteitä, oppilas ilmoittaa huoltajalle itse puhelimitse, mutta opettajan tulee silloin myös käydä lyhyt keskustelu huoltajan kanssa. Jos asia edellyttää, huoltaja kutsutaan mukaan keskusteluun.

Vaikka oppilas todellisuudessa kokee, ainakin usein, kasvatuskeskustelun rangaistukseksi, sen laatu ja sävy tulee pyrkiä luomaan sellaiseksi, että oppilas on yhdessä aikuisen tai aikuisten kanssa ratkaisemassa ongelmaa. Tapahtunut selvitetään sekä opettajan että oppilaan kannalta, myös asian hoitamiseen tulee oppilaan saada esittää näkemyksensä.

Jos oppilaan näkemyksen mukaan opettaja on toiminut väärin, oppilasta on kuunneltava. Jos tilanteessa opettaja voi omat virheensä huomata ja myöntää ne, voidaan katsoa keskustelun toimineen hyvin. Jos asiasta jää eri näkemyksiä, tulee rehtorin tai hänen määräämänsä opettajien ryhmän käsitellä asiaa.

Kasvatuskeskustelun tarpeeseen johtaneen käyttäytymisen syyt tulee pyrkiä selvittämään. Jos sopimaton käyttäytyminen jatkuu, ja kasvatuskeskusteluja joudutaan saman oppilaan kanssa pitämään useita, voidaan edempänä esitettyjä kurinpidollisia menettelyjä. Tilanteiden toistuessa on selvítettävä oppilaan tuen ja muu tarve yhdessä huoltajan, koulukuraattorin, psykologin tai sosiaalitoimen kanssa. Tämä edellyttää opiskeluhuollollisen asiantuntijaryhmän kokoamista.

Kasvatuskeskustelun kirjaa luokanopettaja samalla tavalla kuin oppilaidensa poissaolot ja muut vastaavat luokkansa ja oppilaidensa asiat. Kirjaamistavan päättää luokanopettaja, ellei siitä ole opettajakunnassa muuta sovittu. Kirjatun tulee olla koottavissa koko koulun yhteiseen luetteloon. Kirjaukset ovat salassa pidettäviä.

Opetuksesta poistaminen

Rehtori voi evätä oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Opetuksen epäämisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epääminen tulee kirjata. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäämisen jälkeen.

Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Kurinpidolliset keinot

Oppilaalle voidaan kurinpidollisena keinona määrätä jälki-istuntoa. Jälki-istuntoa pyritään Kymenlaakson steinerkoulussa välttämään, mutta jos se määrätään, sen kesto voi olla enintään kaksi tuntia. Jälki-istunnon ajankohta on oppituntien tai muun koulun toiminnan ulkopuolella.

Jälki-istunnosta päättää rehtori, oppilaan luokanopettaja tai -valvoja. Ennen jälki-istunnon määräämistä on oppilasta kuultava. Myös huoltajaa kuullaan, jos sille ei ole estettä. Huoltajalle tiedotetaan aina jälki-istunnosta ja muista kurinpidokeinoista. Rehtorille tiedotetaan jälki-istunnosta.

Jälki-istunnon syinä voivat olla toistuva oppituntien häirintä, jota ei kasvatuskeskusteluihin ole voitu auttaa, varastaminen ja muu vilpillinen toiminta, väkivaltainen tai uhkaava käytös, kiusaaminen ja muu toisten oppilaiden häirintä, koulun tai muiden oppilaiden omaisuuden turmeleminen.

Oppilas voidaan jälki-istunnossa määrätä istumaan hiljaa tai hänelle voidaan antaa opiskelun kannalta hyödyllisiä tehtäviä. Aina on varmistuttava siitä, että oppilas ymmärtää jälki-istunnon syyn.

Oppilaalle voidaan tarvittaessa kurinpidollisena toimenpiteenä antaa kirjallinen varoitus. Se annetaan, jos oppilaan epäasiallinen toiminta jatkuu keskusteluista ja jälki-istunnoista huolimatta tai jos edellä esitetyt rikkeet ovat vakavia. Ennen kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Oppilaalle on myös varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjallisen varoituksen antamista. Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin tai rehtori.

Kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava tarvittavan oppilashuollon järjestämisestä.

Jos oppilaan epäasiallinen toiminta jatkuu kirjallisen varoituksen jälkeen, voidaan hänelle kurinpidollisena toimenpiteenä määrätä määräaikainen erottaminen, jonka kesto on enintään kolme kuukautta.

Määräaikaisen erottamisen yhteydessä huolehditaan siitä, että oppilas saa hänelle kuuluvaa opetusta. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa.

Määräaikaisesta erottamisesta päättämään kootaan opiskeluhuoltoryhmä, johon pääsääntöisesti kuuluvat rehtori, luokanopettaja tai luokanvalvoja ja koulukuraattori. Asian laadun mukaan siihen voi kuulua muu oppilaan kanssa työskentelevä opettaja, erityisopettaja ja muu tarvittava asiantuntija.

Kaikki kurinpitotoimet jälki-istunnosta määräaikaiseen erottamiseen kirjataan koulun kansioon. Kirjauksesta vastaa rehtori. Kaikki tiedot ovat salassa pidettäviä.

Ennen kurinpitotoimea on kuultava oppilasta ja huoltajaa. Heille on varattava mahdollisuus antaa vastineensa.

Kurinpitotoimen kuten kasvatuskeskustelujenkin määräämisessä on noudatettava tasapuolisuutta. Samasta teosta on oltavaa jokaiselle samanlainen seuraus. Kuitenkin teon toistuvuus ja oppilaan ikä on toimenpidettä arvioitaessa otettava huomioon.

Kaikille uusille opettajille ja muille oppilaiden kanssa tekemisissä oleville henkilökunnan jäsenille selvitetään kurinpidon periaatteet ja toimintatavat ennen heidän työnsä alkamista samalla, kun heidät muutenkin perehdytetään työhönsä. Lukuvuotta ja -kautta edeltävissä kokouksissa opettajakunta ja koko henkilöstö käyvät nämä periaatteet läpi suunnitellessaan tulevien kuukausien turvallista koulutyötä. Koulun opiskeluhuoltoryhmä arvioi toteutunutta tilannetta vähintään kahdesti lukuvuodessa ja tarvittaessa puutuu siihen. Koulun opettajakunta arvioi sitä lukuvuotta ja -kautta valmistelemissä kokouksissaan. (Kts. liite: opiskeluhuoltosuunnitelma).

Opettajakunta rehtorin johdolla puutuu viikoittaisissa kokouksissaan kaikkiin esiintyneisiin ongelmiin ja puutteisiin ja korjaa ne joko omin voimin tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Koulun huoltajille tiedotetaan sähköisesti kurinpitosuunnitelmasta ja lain säätämistä keinoista vähintään kerran lukuvuodessa. Luokanopettajat huolehtivat, että kaikki oman luokan huoltajat ovat niistä perillä. Luokanopettajien vastuulla on myös selvittää ne oppilaille siten kuin kyseisen ikäiset oppilaat ne ymmärtävät. Oppilaiden kanssa voidaan tämän pohjalta suunnitella omat luokan hyvän käyttäytymisen periaatteet.

Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Ensimmäinen ja olennaisin toimija, joka myös on eniten tekemisissä oppilaan kanssa, on opettaja, erityisesti luokanopettaja. Steinerkoulussa luokanopettajan toimenkuvaan kuuluu tavallista suurempi vastuu oppilaan hyvinvoinnista ja yhteistyöstä hänen lähiryhmänsä kanssa. Samoin opettajan, koko opettajiston, vastuulla on kehittää opetusta ja koulun ilmapiiriä sellaiseksi, että oppilas mielellään tulee kouluun, vaikka elämässä muuten olisi ongelmia.

Jokainen opettaja seuraa päivittäin, jokaisella tunnilla, oppilaiden poissaoloja. Luokanopettaja pitää niistä aina kirjaa ja merkitsee erikseen sen, onko kyseessä sairauspoissaolo vai joku muu. Myös aineopettajat pitävät kirjaa oppilaiden poissaoloista omilta tunneiltaan sekä tiedottaa luokanopettajalle poissaolosta.

Huoltajien kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä. Heille tiedotetaan lukuvuoden alussa sekä vanhempainilloissa läsnäolon merkityksestä, poissaolojen seurannasta ja niihin puuttumisesta. Huoltajien kanssa sovitaan siitä, että lapsen yllättävästä sairaus- tai muusta poissaolosta ilmoitetaan välittömästi luokanopettajalle WhatsAppin, tekstiviestin tai sähköpostin välityksellä. Ellei ilmoitusta jostakin syystä tule, luokanopettaja selvittää syyn mahdollisimman nopeasti, joka tapauksessa saman päivän aikana. Oppilaan itse ilmoittama poissaolo ei ole riittävä ja selvitys poissaolosta on aina saatava/selvitettävä huoltajalta.

Jos poissaolo on 'aiheeton', jos se siis johtuu jostakin erityisestä ongelmasta, on poissaolon syyhyn etsittävä ratkaisua. Ensimmäisessä asiaan puutuu luokanopettaja.

Luokanopettajan tehtävänä on varhaisessa vaiheessa selvittää poissaolon syytä ja suunnitella tähän ratkaisua. Useimmiten se tarkoittaa ensimmäiseksi keskustelua huoltajan ja oppilaan kanssa. Myös konsultoituva keskustelu muiden oppilasta opettavien opettajien, rehtorin ja opettajakunnan kanssa tehdään. Poissaolon taustasyitä selvitetään siinä määrin kuin se on mahdollista.

Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä, apua pyydetään ongelman laadun mukaan kouluterveydenhoitajalta, -kuraattorilta, opiskeluhuollon ammattilaisilta ja/tai perustetaan henkilökohtainen yksilökohtainen, monialainen asiantuntijaryhmä huoltajan suostumuksella. Poissaolojen tiedossa olevien syitten mukaan, päätetään jatkotoimenpiteistä sen mukaisesti.

Ensisijaiset tukitoimet ovat asiantuntijaryhmän kokoontuminen huoltajan sekä oppilaan kanssa sekä tarvittaessa yksilökohtaiset tapaamiset oppilaan ja tämän huoltajan sekä kuraattorin tai kouluterveydenhoitajan kanssa.

Opiskeluhuoltoryhmän tulee laatia opiskeluhuoltokertomus. Sen sisältö määrätään oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa. Opiskeluhuoltokertomukseen tulee kirjata:

- oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjaamisen päivämäärä ja kirjaajan nimi ja asema
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian sisältö ja vireille panija
- toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset, joita tilanteen selvittämiseksi on tehty
- toimenpiteet ongelman korjaamiseksi, kuten aiemmat ja nykyiset tukitoimet, myös yhteistyö eri tahojen kanssa
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma toteutuksesta vastaavine tahoineen
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot ja seurantapäivämäärä.

Ryhmän jäsenten tehtävänä on selvittää oppilaan tuen tarvetta, järjestää asianmukaista tukea ja seurata tilannetta. Päivittäinen seuranta tapahtuu luonnollisesti luokanopettajan johdolla, joka työskentelee läheisimmin oppilaan ja huoltajan kanssa. Mikäli tilanteessa tapahtuu käänne parempaan tai huonompaan, on opettajan velvollisuus ilmoittaa tästä asiantuntijaryhmälle pikimmiten ja tukitoimia arvioidaan uudestaan.

Pyrkimyksenä on aina saada oppilas hyvinvoivaksi ja koulukuntoiseksi. Luokanopettajan ja koko koulun tehtävänä on luoda sellainen oppimisympäristö ja -tilanne, johon oppilaan on helppo ja hyvä tulla. Oppimisympäristön tulisi olla kannustava, tasa-arvoinen ja yhdenvertainen sekä turvallinen jokaiselle oppijalle.

Tarvittaessa oppilas ohjataan koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin. Viimesijaisena keinona tulee harkita päätöstä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten opetus ja tuki järjestetään poissaolojen aikana. Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tehtävä lastensuojeluilmoitus, mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä huoltajan kanssa, mutta viime kädessä myös ilman.

Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset luokilla 1, 5 ja 8 sekä vuosittaiset määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Terveystarkastaja sopii luokanopettajan kanssa tarkastuksen ajoista ja antaa opettajan kautta oppilaille kotiin vietävät kyselylomakkeet. Ne palautetaan samaa tietä. Huoltajan suostumuksella opettaja voi esittää myös omia näkemyksiään tai huoliin oppilaasta.

Tarkastuksen paikka tapahtuu koulun tiloissa terveydenhoitajan huoneessa.

Steinerpedagogiikan perusta painottuu oppilaan, oppilaiden ja opettajien sekä kaikkien koulun aikuisten väliseen jatkuvaan vuorovaikutukseen. Koulumaailma sisältää paljon enemmän kuin tiedollisen taidon osaamisen. Sosiaaliset tilanteet (pelit, leikit, välitunnit, vuodenajan juhlat, taide, erilaiset projektit jne.) ja arjen rytmissä eläminen luo lapselle/nuorelle turvallisuuden tunteen, jolloin on mukavampi tulla kouluun ja olla koulussa. Se on myös moraalikasvatusta. Kuten aikuisena on työntekijällä velvoite olla työpaikalla sovittujen aikojen puitteissa. Omalla esimerkillä pyrimme opettamaan vastuuta, velvollisuutta ja moraalia.

Kymenlaakson steinerkoulu kannustaa vanhempia välttämään lapsen poissaoloja silloin kun se ei ole välttämätöntä. Sairauspoissaoloja luonnollisesti tulee useimmille oppilaille jossain vaiheessa lukuvuoden aikana. Näihin lisättyinä lomamatkat tms. ”omat lomat” nostavat poissaolon määrää herkästi, mikä ei aina ole lapsen edun mukaista.

Mikäli pidempi poissaolo on perheen oman tilanteen mukaan välttämätön, tulee siitä tehdä kirjallinen loma-anomus. Enimmillään kolme päivää kestävästä poissaolosta ilmoitetaan omalle luokanopettajalle. Yli kolme päivää kestävästä poissaoloista tehdään loma-anomus koulun rehtorille ja anomus käsitellään opettajakunnassa oppilasta opettavien opettajien kesken. Tarvittaessa vanhempien kanssa keskustellaan asiasta.

Yhdysluokkaopetus

Kymenlaakson steinerkoulussa on yhdysluokkia, milloin oppilasmäärä on erityisen pieni. Yli 20 oppilaan yhdysluokkia ei järjestetä.

Yhdysluokkaopetus toteutetaan pääsääntöisesti vuosiluokkien mukaisesti. Opetus eriytetään vuosiluokan mukaan. Milloin se on tarkoituksenmukaista, toteutetaan monialaisia kokonaisuuksia.

Oppilaiden viikkotuntimäärät ovat ne, mitkä tämän opetussuunnitelman taulukossa esitetään. Usein ylempillä luokalla on suurempi tuntimäärä kuin alemmalla. Nämä helpottavat opetuksen eriyttämistä. Kaikissa tapauksissa huolehditaan siitä, että ylempi luokka saa sen opetuksen, joka opetussuunnitelmassa esitetään.

Yhdysluokkaopetuksen yksityiskohtaisemmat järjestelyt päätetään lukuvuosisuunnitelmaa laadittaessa sen mukaan, mitkä luokat kulloinkin toimivat yhdysluokkina.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erityisiä tilanteita voivat olla oppilaan opiskelu sairaalakoulussa, opiskelu sairauden aikana kotona ja opiskelu määräaikaisen erottamisen aikana.

Sairaalakoulussa opiskelevan oppilaan opetuksesta neuvotellaan ja sovitaan sairaalakoulun henkilökunnan kanssa. Oppilaan edistyminen ja tarpeet kuvataan. Pyritään sopimaan siitä, että sairaalaopetuksen aikana oppilas voi opiskella samoja aiheita, mitä luokkatoverit opiskelevat omassa koulussa. Ellei tämä ole mahdollista, oppilalle annetaan tarvittava määrä tukiopetusta ja muuta mahdollista tukea hänen siirryttyään takaisin omaan kouluun.

Oppimisesta huolehtimisen lisäksi huolehditaan siitä, että sairaalaopetuksessa olevan oppilaan yhteys omaan kouluun säilyy. Tästä huolehtii pääasiassa luokanopettaja yhteistyössä sairaalan ja oppilaan huoltajan kanssa. Myös luokkatoverien yhteydenpito sairaalaopetuksessa olevaan pyritään säilyttämään mahdollisuuksien mukaan.

Jos oppilas opiskelee kotona joko sairauden tai määräaikaisen erottamisen vuoksi, hänen opetuksestaan huolehtivat Kymenlaakson steinerkoulun opettajat. Järjestelyistä päättää opettajakunta rehtorin johdolla ja toimii asiassa yhteistyössä koulun taloudellisen johtokunnan kanssa. Myös kotona opiskelleen

oppilaan palattua kouluun huolehditaan tukiopetuksen tai muun tuen avulla, että mahdolliset puutteet oppimisessa korjataan.

Mikäli esiintyy muita, edellä mainitsemattomia erityisiä tilanteita, on periaate aina, että koulu ja opettajat huolehtivat oppilaan edusta joko omin voimin tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kymenlaakson steinerkoulun kerhotoiminta painottuu taiteellisille ja toiminnallisille alueille. Tavallisia kerhotoiminnan alueita ovat käsityö, maalaus, askartelu, leivonta, puu- ja tekninen työ, sisä- ja ulkoliikunta, sirkus, valo- ja videokuvaukset, musiikki, puutarhanhoito.

Kerhoista päätetään lukuvuosisuunnitelmassa. Ellei ole esteitä, lukuvuosisuunnitelmassa esiintymätöntä toimintaa voidaan aloittaa myös joustavasti kesken lukuvuoden.

Kerhotoiminta on osittain erillistä, osittain yhteydessä iltapäivätoimintaan. Iltapäivätoiminnan kerhot ovat pienimpiä oppilaita varten ja niiden sisältö sen mukaista. Edellä luetellut aihepiirit kuuluvat niihin, mutta eri sisällöin kuin isommilla oppilailta. Iltapäivätoimintaan kuuluu kerhotoiminnan lisäksi ohjattua ja valvottua vapaata leikkiä.

Kerho- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on antaa oppilaille mielekästä tekemistä koulupäivän lisäksi. Niissä ei tule käyttää aikaa tehtäviin, jotka olisivat opetuksen jatkoa, mutta kaikki tehtävät määritellään oppilaiden ikätason mukaisesti samoin periaattein kuin opetuksessa.

Kouluruokailu järjestetään Kymenlaakson steinerkoulussa siten, että ruoka valmistetaan omassa keittiössä, joka on välittömässä yhteydessä muihin koulutiloihin. Ainekset ovat lähes kokonaan luomutuotteita. Ne hankitaan lähialueelta aina kun se on mahdollista.

Ruoka valmistetaan mahdollisimman terveelliseksi ja niin hyvänmakuiseksi, että oppilaat haluavat sitä syödä. Uusia ruokia ja makuja kokeillaan sillä tavalla varovasti, että oppilailta on mahdollisuus niihin tottua. Paitsi kotitalouden opetuksessa myös päivittäisessä kouluruokailussa tutustutaan eri kulttuurien ruokiin. Terveys- ja tapakasvatus sekä kasvatus kestävään elämäntapaan liittyvät – kuten opetussuunnitelmien perusteet edellyttää – myös oppilasruokailuun, mutta ruokailuun ei tule epäterveellistä tuomalla siihen oppituntimaista opetusta. asiat käsitellään ja opetetaan oppitunneilla tai maaseutu- tai muiden projektien yhteydessä. Ruokailutilanteissa opettajat huolehtivat, että siinä noudatetaan hyviä yleistapoja, että ruokaa ja ruokarauhaa, myös keskusteltaessa, kunnioitetaan ja että ruokailun ilmapiiri on miellyttävä.

Kaikilta uusilta oppilailta pyydetään tieto erityisestä ruokavaliosta, samoin huoltajia pyydetään ilmoittamaan muutoksista. Oppilas saa sen mukaista ruokaa. Myös liha- ja kasvisvaihtoehdot ovat aina saatavilla.

Kymenlaakson steinerkoulun oppilailta ei ole koulun tai kunnan järjestämiä koulukuljetuksia. Huoltajat vastaavat lastensa kuljetuksista. Koulu tarjoaa valvotun mahdollisuuden odottaa kuljetusta silloinkin, kun oppilas ei kuulu iltapäivätoimintaan tai mihinkään kerhoon. Näistä menettelyistä kerrotaan aina uusille huoltajille sekä henkilökohtaisesti että yhteisesti tapaamisissa ja sähköisesti. Niistä muistutetaan kaikkia huoltajia ainakin lukuvuosien alussa.

Kaikille koulussa iltapäivisin oleville oppilaille tarjotaan välipala.

LUKU 6 Oppimisen arviointi

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain⁵⁸ ja -asetuksen⁵⁹ mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Omaa ja yhteistä työskentelyä havainnoidaan ja opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta toisille ja opettajille. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan ja tämän huoltajan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvouden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁶⁰ Yhteistyötä kotien kanssa tehdään ja koteihin annetaan riittävästi ja säännöllisesti tietoa oppilaan edistymisestä sekä työskentelystä ja käyttäytymisestä.

⁵⁸ Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

⁵⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

⁶⁰ Perusopetusasetus 10 §

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁶¹ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, mitä oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.⁶²

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.⁶³

Mikäli jonkun oppilaan vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tavoitteet ovat vaarassa jäädä saavuttamatta, tulee huoltajille tiedottaa asiasta hyvissä ajoin. Opintojen suorittamiseen tulee tarjota riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Lukuvuosiarvioon tai arvosanaan vaikuttavien näyttöjen arviointi tulee dokumentoida.

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

⁶¹ Perusopetusasetus 10 §

⁶² Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

⁶³ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁶⁴ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁶⁵

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁶⁶ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

⁶⁴ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁶⁵ Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

⁶⁶ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Oppilaalla tulee olla erilaisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoritustaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavot oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy

oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.⁶⁷

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.⁶⁸ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.⁶⁹

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.⁷⁰

⁶⁷ Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

⁶⁸ Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

⁶⁹ Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

⁷⁰ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.⁷¹

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.⁷² Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuosittodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

⁷¹ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

⁷² Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Päätöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päätöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päätöarvosanan muodostaminen

Päätöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päätöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päätöarvioinnin kriteereitä.

Päätöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päätöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päätöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päätöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päätöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päätöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päätöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päätöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päätöarvioinnissa

Perusopetuksen päätöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta

sekä kotitalous. Päätösarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätösarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä⁷³ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päätösarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päätösarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päätösarvioinnin kriteereitä. Päätösarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelun oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päätösarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päätösarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päätösarviointi

⁷³ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohde- tai kielikyöpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.⁷⁴ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.⁷⁵

Jos oppilas on luvottomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.⁷⁶

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

⁷⁴ Perusopetuslaki 35 §

⁷⁵ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

⁷⁶ Perusopetusasetus 19 §

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.⁷⁷ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko⁷⁸.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa.

⁷⁷ Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

⁷⁸ Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikyöpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumisista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta⁷⁹ tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-

⁷⁹ Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päätötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päätötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päätötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päätötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päätötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päätötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päätötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päätötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päätötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päätösarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päätötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päätötodistus on sanallinen.

Päätötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päätötodistuksen antamista.

Päätötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päätötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päätötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päätötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päätötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päätötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päätötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päätötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päätötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päätötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päätötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa⁸⁰ tai opiskelamalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa⁸¹. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää

⁸⁰ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

⁸¹ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulu painottaa kaikessa arvioinnissa kannustavuutta sekä sitä, että oppilas saa riittävän tarkkaa tietoa vahvuuksistaan ja kehitettävistä asioista. Arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin, vuosiluokittain tarkennettuihin, oppiaineiden tavoitteisiin. Valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan lopussa sekä päättöarvioinnin kriteerit ja päättöarvosanan muodostamisen periaatteet on siirretty opetussuunnitelman perusteista sellaisenaan.

Arvioinnin tulee aina palvella oppilaan myönteistä kehitystä. Sanallisen arvioinnin tulee sisältää riittävän selkeä ja oppilaalle (tarvittaessa huoltajan tukemana) ymmärrettävä kuvaus oppilaan vahvuuksista ja kehittämisen tarpeesta olevasta osaamisesta sekä työtavoista. Sen tulee mahdollisuuksien mukaan antaa kiteytettyjä ohjeita, jotka painottavat lukuvuoden aikana annettua suullista ohjeistusta edistymisestä ja osaamisesta.

Lukuvuoden päättyessä oppilas saa lukuvuositolistuksen luokilla 1-8.

Lukuvuositolistuksissa annetaan sanallinen arvio luokilla 1 – 3. Sanallisesta arviosta tulee ilmetä selkeästi, onko oppilaan suoritus hyväksytty tai hylätty sekä kuvaus oppilaan osaamisesta ja kehittämisen kohteista.

Vuosiluokilla 4 – 7 oppilaalle annetaan lukuvuositolistuksissa numeroarvosanat sekä näitä tukeva sanallinen kuvaus oppilaan osaamisesta ja kehittämisen kohteista.

Vuosiluokalla kahdeksan (8) annetaan oppilaalle numeroarvosanat.

Päättötodistuksessa annetaan numeroarvosanat ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arvio ”hyväksytty”.

Oppimisen ja osaamisen arviointi

Arkipäivän työssä tapahtuva arviointi (formatiivinen arviointi) on opettajan ja oppilaan välistä jatkuvaa vuorovaikutusta, myös opettajan järjestämää oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tehtävänä on auttaa oppilasta oppimisessa, oppimistapojen kehittymisessä ja ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

Opettajan tulee jatkuvasti seurata oppilaiden työtapoja, oppimismennoita, erilaisia oppimistapoja ja käyttäytymistä.

Opettajan tulee antaa oppilaalle jatkuvaa palautetta ja tukea. Palautteen tulee olla kannustavaa ja sen tulee sisältää oppilaalle tarpeellista tietoa siitä, miten oppimista tai työtapoja voi kehittää. Oppilaat tulee ottaa arviointeihin mukaan niin, että he voivat itse arvioida itseään, samoin siten, että toiset oppilaat voivat antaa vertaispalautetta.

Oppilaiden itse- ja keskinäistä arviointia tulee seurata ja ohjata huolella. Palautteen tulee innostaa sekä kohdetta että muita oppilaita. Ääneen lausutun tai lausumattoman keskinäisen vertailun ei tule johtaa kadehtivaan kilpailuun vaan innostuneeseen yrittämiseen. Oppilaan itsearviointiin edellytysten tukemisen tulee tapahtua oppilaan ikäkausi, hänen luonteenlaatunsa sekä yksilöllisyytensä huomioon ottaen. Vaikka arvioissa onkin lähestyttävä todellisuutta, lähestymisen tulee tapahtua niin, että se ei sammuta oppilaan intoa.

Oppilaita opetetaan ja kasvatetaan itsearviointissa ja keskinäisessä arvioinnissa laadulliseen arviointiin.

Laadullinen arviointi sisältää myös arvioinnin vastaanottajan laadun arvioimisen. Myös oppilaita johdetaan sellaiseen toisten arviointiin, joka kannustaa. Hiukan muuntuneena tämä pätee myös oman itsensä arvioinnissa. Riippumatta siitä, onko arvioinnissa kiitoksia tai moitteita, sen tulee olla mahdollisimman analyttistä ja siihen tulee sisältyä näkemyksiä tulevasta työstä ja kehityksestä.

Ilman laadullisuuden tajua arviointikin voi olla vain määrällistä tai subjektiivisista tunteista nousevaa. Laadullisen ajattelun kykyä opettajan tulee jatkuvasti kehittää sekä itsessään että oppilaissa. Taiteelliset harjoitukset ja niiden arviointi on tässä kehittämisessä eräs keskeinen tekijä, mutta laadullista ajattelua edellyttää koko muikin maailman ymmärtäminen sosiaalisista suhteista matematiikkaan. Laadullisen ajattelun ja arviointikyvyn kehittäminen kuuluu oleellisesti steinerpedagogiikkaan.

Arvioinnissa, kuten opetuksessakin, tulee ottaa huomioon oppilaiden valmiudet oppia eri tavoin samoin kuin heidän valmiutensa esittää tietonsa ja osaamisensa eri tavoin. Opettajien tulee antaa monipuolisesti erilaisia mahdollisuuksia osaamisen näyttöihin.

Arvioinnissa käytetään monipuolisesti seuraavia osaamisen näytön menetelmiä:

- *opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa läpi lukuvuoden*
- *opettaja huomioi oppilaiden erilaiset tarpeet, tavat oppia ja työskennellä*
- *erilaiset arviointi- ja näyttötilanteet (suullinen, kirjallinen, toiminnallinen, portfolio)*
- *opettaja varmistaa, että jokainen oppilas on ymmärtänyt tehtävänannon ja saa riittävästi aikaa sen tekemiseen*
- *huolehditaan mahdollisuudesta apuvälineiden käyttöön ja rauhalliseen oppimisympäristöön*
- *huomioidaan oppilaan terveydentila, erityistarpeet, oppimisvaikeudet ja mahdollisesti opetuskielen puutteellisuus sekä huolehditaan riittävästä tukimuodoista*

Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa huolehditaan tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen mahdollisuuksista, oppilaan tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä mahdollisesti tarvittavista avustajapalveluista. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen kielitaito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tällöin pääpaino on

oppilaan edistymisen arvioinnissa, jossa käytetään monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointitapoja.

Vuorovaikutuksellinen arviointi lisää oppilaan motivaatiota ja osallisuuden tunnetta sekä keventää opettajan ja oppilaan välistä valtasuhdetta. Oppimista voidaan arvioida myös osana ryhmää eli esimerkiksi kuinka oppilaan toiminta tukee tai ei tue myös muiden oppimista. Jatkovaa palaute- ja arviointikulttuuria pidetään tärkeänä.

Kevään kirjallisten lausuntojen lisäksi on rakentavaa, että oppilas oppii arvioimaan omaa osaamistaan pitkin lukuvuotta esimerkiksi jakson päätyttyä tai muissa opetuksen taitekohdissa. Oppilaiden edellytyksiä itsearviointiin ja itsearviointitaitoja kehitetään vähitellen perusopetuksen aikana. Opettajien tulee varmistaa, että oppilas ymmärtää tavoitteet ja oppii löytämään niiden saavuttamiseksi parhaat toiminnot.

Jokapäiväisen arvioinnin tehtävä on paitsi edistää oppimista myös kehittää itsensä arvioimista ja ryhmässä toimimisen taitoa. Arviointi ei saa kohdistua oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. On kuitenkin tärkeää, että opettaja huomioi heti oppilaan tilanteen, mikäli huomaa jonkin asian aiheuttavan oppimisvaikeutta tai muutosta oppimisessa ja aloittaa tarvittavat tukitoimet.

Jokapäiväisen arvioinnin tehtävä on myös toimia aineistona opettajan itsearviointille. Opettajan tulee oppituntien tai päivän jälkeen luoda katsaus oppituntien kulkuun ja arvioida omaa toimintaa suhteessa oppilaiden jaksamiseen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Tätä oman toiminnan arviota opettaja hyödyntää seuraavan opetustunnin valmistelussaan. Itsearviointin perusteella opettaja pystyy kehittämään sekä omaa opetustaan että käsitystään yksittäisten oppilaiden tilanteesta, taipumuksista ja tarpeista.

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Koska lukuvuositoluoksissa vuosiluokilla 4 – 8 sekä 9. luokan päättötoluoksessa annetaan oppilaalle numeroarvosanat (summatiivinen arviointi), ei niistä ilmene selkeästi oppilaan työtavat tai opiskelussa ilmenneet vahvuudet tai puutteet. Ne helposti kannustavat ja innostavat hyvän numeroiden saaneita. Siksi opettajan tulee jatkuvasti korostaa näitä tehtäviä lukuvuoden aikana.

Päivittäisen formatiivisen arvioinnin lisäksi jokaisen oppilaan on saatava käydä arviointikeskustelu kaikkien opettajiensa kanssa. Arviointikeskustelu toteutetaan edellä mainittujen periaatteiden mukaan suullisesti keskustellen ja kirjallisena kyselynä. Sen lisäksi tulee erityisesti 9. luokalla ottaa huomioon oppilaan pyrkimykset tulevan jatkokoulutuksen suhteen. Keskustelujen ja kyselyjen järjestämisestä vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja, yhdessä aineopettajien kanssa. Opettajien tulee dokumentoida arvioinnit näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan numeroarvosanaan (summatiivinen arviointi).

Oppilaille selvitetään oppiaineiden tavoitteet sekä arvionnin periaatteet ikäkausi huomioiden. Jokaisen oppilaan tulee saada selkeä ymmärrys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan, myös monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa, vaikka näistä ei anneta erillistä arviota tai arvosanaa.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tiedotetaan siitä välittömästi sekä oppilaalle että tämän huoltajalle ja sovitaan tarvittavista tukitoimenpiteistä, jolla oppilas itse ja aikuiset hänen ympärillään voivat auttaa häntä oppimisen suhteen. Oppilaalle tulee antaa mahdollisuus osoittaa saavuttamansa tiedot ja taidot suullisesti, kirjallisesti tai muilla tavoin, joilla hän parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Luokanopettaja, tarvittaessa yhteistyössä aineopettajan kanssa, hoitaa tehtävää oppilaan kehityksen tukemisessa. Kymenlaakson steinerkoulussa pyritään kaikin mahdollisin keinoin edesauttamaan oppilaan siirtymistä seuraavalle vuosiluokalle. Sekä seuraavalle

vuosiluokalle siirtymisessä kuin mahdollisessa luokalle jättämisessä toimitaan näiden Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusteiden mukaisesti (kts. 6.6.1).

Oppilaiden kohtaamista opetuksessa ja kasvatuksessa, joiden osa arviointikin on, pohditaan opettajien viikoittaisissa kokouksissa vähintään kerran lukuvuodessa, käytännössä useammin. Opettajan itsearviointin perusteet on tieteenkin opetettu jo opiskellessa. Itsearviointia tulee silti jatkuvasti kehittää. Tässä opettajan tukena on koulun opettajakunta, jonka kanssa jokainen opettaja arvioi työtään noin kahdesti lukukaudessa, tarvittaessa useammin. Viikoittaisten kokousten koulutusosio toimii opettajan työn arviointina yleisellä tasolla.

Arviointi nivelkohdissa

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa.

Toisen luokan lopulla, kolmannelle luokalle siirryttäessä sekä kuudennen luokan lopulla, seitsemännelle luokalle siirryttäessä tulee luokanopettajan koota kaikkien luokalla opetusta antavien opettajien arviot oppilaan kehityksestä. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti ”tuodaan esille oppilaan vahvuudet oppijana ja pyrkimys vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja oppimismotivaatiota”. Lisäksi niiden tehtävänä on kiinnittää huomiota alueisiin, missä oppilas voi parantaa työtään. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös oppilaiden kanssa tulee keskustella sillä tavalla, mikä vastaa heidän ikäkauttaan. Pääasiassa keskustelut käy luokanopettaja, mutta tarvittaessa mukana on muita oppilasta opettavia opettajia. Mahdollisien tukitoimien tarpeellisuus on arvioitava. Nämä kuuluvat steinerkoulun luokanopettajan tehtäviin jatkuvasti, mutta nivelkohtiin tultaessa niihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kolmannelle luokalle siirryttäessä kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan perusvalmiuksiin kuten kielelliset valmiudet, vuorovaikutustaidot, työskentelemisen taidot yksin tai ryhmässä (joihin kuuluvat myös kyky kuunnella, kysyä ja ilmaista itseään) sekä kyky huolehtia ja kantaa ikäkaudelle ominaista vastuuta tehtävistä. Tieteenkin keskeinen arviointikohde on oppilaan oppiminen kokonaisuudessa sekä eri oppiaineissa.

Kuudennen luokan aikana ja lopussa arvioidaan ennen kaikkea kyky oppia ja tehdä työtä. Näiden kykyjen ja tosiasiallisen oppimisen perusteella hahmotetaan tulevia mahdollisuuksia ja kehitystarpeita. Motivaation luominen kuuluu olennaisesti opetuksen muodostamiseen, mutta arvioinnin sekä päivittäin että lukuvuoden päättyessä tulee tukea sitä myös.

Oppilaan ja huoltajan kanssa arvioidaan oppilaan kehitystä ennen lukuvuositolustuksen saamista ja etsitään ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin.

Nivelkohtien kuten muidenkin luokka-asteiden lukuvuositolustuksen arviointi eri oppiaineiden osaamisessa perustuu opetussuunnitelman perusteiden kriteereihin. Kriteerit eivät ole oppilaalle asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä.

Lukuvuoden aikana käytyjen keskustelujen lisäksi myös todistuksen sanallinen arviointi sisältää kuvauksen vahvuuksista ja heikkouksista. Sanallisen arvioinnin muodossa otetaan huomioon oppilaan ikäkaus.

Päätösarvosanan numeron muodostamisessa käytetään myös yksiselitteisesti perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kriteerejä. Numeroarvioinnin lisäksi voidaan antaa sanallinen arviointi, mutta se voidaan jättää antamatta, ellei oppilas tai huoltaja sitä pyydä. Luokanvalvojan tulee huolehtia siitä, että jokainen 9. luokan oppilas pyydetään arviointikeskusteluun jokaisen häntä opettavan opettajan kanssa ennen päätösarviointia ja ennen yhteishakua varten annettavaa arviointia.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25% on opetettu muulla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita käytetty kieli.

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta

Kymenlaakson steinerkoulussa on yhteistyö oppilaan vanhempien kanssa erityisen merkityksellistä. Palautetta annetaan myös positiivisista asioista, eikä vain niissä asioissa, joissa vaikeuksia tai haasteita on kohdattu. Oppilaan huoltaja (kuten oppilaskin) pidetään ajan tasalla oppilaan edistymisestä ja toiminnasta koulussa. Vanhempien tulee luonnollisesti saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä läpi lukuvuoden.

Tästä on vastuussa luokanopettaja. Luokanopettaja sopii aineenopettajien kanssa menettelytavoista. Luokanopettaja järjestää oman luokan yhteisiä vanhempainiltoja kerran tai kaksi lukukaudessa, jossa keskustellaan sen vuosiluokan yleisistä tavoitteista, kriteereistä ja aineistosta, sekä henkilökohtaisia tapaamisia vanhempien kanssa vähintään kerran lukukaudessa tai tarvittaessa useammin, jolloin keskustellaan yksittäisen lapsen oppimisesta ja koulunkäynnin etenemisestä, kuten aiemmin on esitetty.

Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymistä arvioidaan sanallisesti luokilla 1-3 ja se annetaan todistuksen liitteenä. Vuosiluokilla 4 – 8 käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositolustukseen, ja jota voidaan tukea erillisellä sanallisella arvioinnilla. Päättö- ja erotodistuksessa käyttäytymistä ei arvioida.

Käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen on osa koulun kasvatustehtävää.

Käyttäytymistä arviotaessa tiedostetaan oppilaan yksilöllisyys, temperamentti, mahdolliset sairaudet ja muut henkilökohtaiset seikat niin, että ne eivät vaikuta arviointiin. Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet huomioidaan oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS). Eri-ikäisiä oppilaita arvioidaan tietenkin eri kriteerein. Käyttäytymisestä saatu arvosana tai sanallinen arvio ei vaikuta oppiaineista saataviin arvosanoihin tai sanallisiin arviointeihin.

Arvioinnin avulla pyritään osaltaan kehittämään erityisesti vastuun ottamista sekä tilanteiden laadullista arvioimista hyvän käyttäytymisen perustana. Tämä arvostelukyky painottuu sekä kasvatuksen ja opetuksen yleisissä pyrkimyksissä että arvioinnissa vahvemmin kuin ulkoinen muotojen hallinta. Tilannetajua ja yleistä ihmisyyttä, laadullista arviointikykyä, painotetaan siksikin, että monikulttuurisessa maailmassa joudutaan yhä useammin toimimaan tilanteissa, joissa ulkoiset muodot ovat erilaiset kuin omassa lähtökulttuurissa.

Lukuvuosiarviointien lisäksi käyttäytymistä arvioidaan muun oppilaan edistymisen tapaan päivittäin, myös oppilaan tai oppilaiden kanssa yhdessä keskustellen. Huoltajien kanssa sekä arvioidaan oppilaiden käyttäytymistä että pyritään yhteistyössä kehittämään sitä arkisessa koulutyössä. Huoltajien näkemyksiä kuullaan tavoitteiden asettamisessa.

Kymenlaakson steinerkoulun käyttäytymisen osaamisen osataidot:

- **Hyvien tapojen noudattaminen**
 - toimii kohteliaasti
 - toimii avuliaasti
 - on rehellinen
 - viestii toisia kunnioittavalla tavalla
 - kielen- ja äänenkäyttö on toisia kunnioittavaa

- **Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen**
 - sitoutuu sovittuihin toimintatapoihin
 - noudattaa koulun järjestyssääntöjä
 - toimii annettujen ohjeiden mukaisesti
 - ottaa vastuuta yhteisten asioiden hoidosta
 - käy säännöllisesti koulussa sekä huolehtii koulutehtävistään tunnollisesti
- **Muiden ihmisten ja ympäristön huomioiminen**
 - on ystävällinen
 - hyväksyy erilaisuutta
 - ei kiusaa
 - tukee toiminnallaan työrauhaa
 - toimii ympäristöä ja toisen omaisuutta kunnioittaen
 - huolehtii oma-aloitteisesti ja vastuullisesti yhteisen ympäristön viihtyvyydestä
- **Asiallinen ja tilannetietoinen käyttäytyminen**
 - käyttäytyy asiallisesti päivittäin koulussa
 - hallitsee tilanteeseen sopivat käytöstavat eri tapahtumissa, retkillä ja koulun ulkopuolissa toiminnassa
 - sietää pettymyksiä

Käyttäytymisen arvosanan muodostamisen kriteerit:

Erinomainen (10)

- *Oppilas hallitsee erinomaisesti yllä mainitut tavoitteet. Oppilas on esimerkillinen käytöksessään kaikissa tilanteissa ja kannustaa muitakin toimimaan samoin yllä mainittujen tavoitteiden suhteen.*

Kiitettävä (9)

- *Oppilas hallitsee kiitettävästi yllä mainitut tavoitteet.*

Hyvä (8)

- *Oppilas hallitsee hyvin yllä mainitut tavoitteet. Joissakin näistä hänen toimintansa on vaatinut keskustelua ja ohjausta, mutta hän on kyennyt kehittämään toimintaansa näillä osa-alueilla arviointijakson aikana.*

Tyydyttävä (7)

- *Oppilas hallitsee tyydyttävästi yllä mainitut tavoitteet. Joissakin näistä hänen toimintansa on vaatinut keskustelua ja ohjausta, mutta hän on pyrkinyt kehittämään toimintaansa näillä osa-alueilla arviointijakson aikana.*

Kohtalainen (6)

- *Oppilas hallitsee kohtalaisesti yllä mainitut tavoitteet. Hänen toimintansa on vaatinut keskustelua ja ohjausta useiden tavoitteiden suhteen arviointijakson aikana. Hän on ajoittain pyrkinyt kehittämään toimintaansa näillä osa-alueilla, mutta hän ei ole juurikaan onnistunut siinä.*

Välttävä (5)

- *Oppilas hallitsee välttävästi yllä mainitut tavoitteet. Hänen toimintansa on toistuvasti vaatinut keskustelua ja ohjausta kaikkien tavoitteiden suhteen, mutta hän ei ole pystynyt kehittämään toimintaansa arviointijakson aikana.*

Hylätty (4)

- *Oppilas ei ole saavuttanut yllä mainittuja tavoitteita, eikä ole sopeutunut koulun toimintaan lainkaan arviointijakson aikana. (Hylättyä arvosanaa käytetään silloin, jos oppilas ei ole käynyt koulua ja hänen käyttäytymistään ei voi arvioida. Jos poissaolot johtuvat jostain sovitusta, erityisestä syyistä tai sairaspöissaoloista johtuen, jätetään todistukseen käyttäytymisen arviointi tyhjäksi).*

Valinnaisten aineiden arviointi

Valinnaisista aineista, joiden oppimäärä on yhtenäisesti vähintään kaksi vuosiviikkotuntia, annetaan numerollinen arvosana jokaisena vuotena jolloin oppilas kyseistä ainetta opiskelee. Aineen kohdalle merkitään viikkotuntimäärä. Jos valinnainen aine liittyy yhteisesti opiskeltuun aineeseen, se merkitään välittömästi yhteisen aineen jälkeen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suorite- tuista opinnoista ei anneta erillistä arvosanaa tai sanallista arviota. Monialaiset oppimiskokonaisuudet huomioidaan arvosanaa muodostettaessa.

Jos yhteiseen aineeseen liittyvän valinnaisen aineen vuosiviikkotuntimäärä on pienempi kuin kaksi tai jos on kyseessä tällaisista aineista muodostuva kokonaisuus, todistukseen kirjoitetaan sanallinen arvio ja sen tai niiden yhteinen viikkotuntimäärä, nimen kohdalle 'valinnaiset opinnot' ja merkintä 'hyväksytty'. Ne valinnaisesti opiskeltavat oppiaineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen aineeseen, merkitään otsi- kon 'muut valinnaiset aineet' alle. Näihin aineisiin merkitään viikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä ja numeroarvio tai merkintä 'hyväksytty'.

Päätöarviointi

Päätöarviointi toteutetaan luokanvalvojan ja muiden luokkaa opettavien opettajien yhteistyönä. Luo- kanvalvoja pyytää eri aineiden opettajilta oppilaiden numerot ja varmistuu siitä, että jokainen numero on perusteltu asianmukaisesti. Myös itse antamistaan numeroista luokanvalvoja keskustelee yhden tai useamman luokalla opetusta antavan opettajan kanssa. Luokanvalvoja laatii oppilaiden päätötodistuk- set ja antaa ne rehtorin allekirjoitettaviksi. Luokanvalvojan tulee olla kautta lukuvuoden selvillä kaikkien oppilaidensa edistymisestä eri aineissa, päätöarvioinnin laadinta on pääasiassa tiedetyn tarkistus.

Päätöarvioinnissa arvioidaan, miten eri oppiaineissa on saavutettu niiden tavoitteet. Arvioinnissa nou- datetaan opetussuunnitelmien perusteissa määriteltyjä koko maata koskevia kriteerejä. Kuten edellä on esitetty, oppilaille annetaan palautetta ennen päätöarviointia niin, että oppilaalla on mahdollisuus pa- rantaa suorituksiaan. Tämä tapahtuu niin, että oppilaat keskustelevat kaikkien heitä opettavien opetta- jien kanssa omista tuloksistaan, työtavoistaan, arvioinnin perusteista ja kriteereistä. Myös huoltajille nämä tehdään tunnetuiksi.

9. luokan oppilas voidaan siirtää jossakin aineessa oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen, jol- loin muiden aineiden hyväksytyt suoritukset jäävät voimaan.

Valinnaisten aineiden arvioinnista on edellä esitetty se, mitä opetussuunnitelmien perusteiden määrää- män lisäksi on tarpeen.

Päätöarvosanan muodostaminen

Päätöarvion arvosanat muodostetaan aina yhdenvertaisin perustein, joiden kriteerit ovat Opetushalli- tuksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset. Olennaista ar- vosanan muodostamisessa on oppilaan osaaminen perusopetuksen päättyessä, eivät aiempien luokkien suoritukset mekaanisesti laskettuina. Arvosana muodostetaan keskimääräisen osaamisen mukaan. Siten esimerkiksi jonkin aineen suoritus voi olla hyväksytty, jos hylätyn arvoisesti opittuja tavoitteita kompen- soi riittävästi toisten tavoitteiden oppiminen.

Numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet on edellä lueteltu opetussuunnitelmien perusteista otetussa osassa. Jos oppilas on vapautettu jonkin oppiaineen opiskelusta (perusopetuslaki, 18§), ei oppiainetta tietenkään arvioida.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, vieraan tai toisen kotimaisen kielen oppimäärää, arvioidaan se oppimäärä, jota oppilas on viimeksi opiskellut.

Valinnaisaineet, jotka muodostavat yhtenäisen oppimääränvähintään kahden viikkotunnin mukaan, arvioidaan numeroin. Jos tuntimäärä on alle kaksi vuosiviikkotuntia, tai sellaisista muodostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Jos tällaisessa aineessa on kyse jonkin yhteisen aineen syventävistä opinnoista, valinnaisten opintojen suorittaminen voi kohottaa oppiaineen arvosanaa.

Erityistä tukea saavan oppilaan suoritukset arvioidaan yleisen oppimäärän mukaan, kun hän sen mukaan opiskelee. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaan opiskellut aineet arvioidaan yksilöllistettyjen (HOJKS) tavoitteiden mukaan, eikä arviointia tehdä suhteessa opetussuunnitelmien perusteissa esitettyihin kriteereihin, jotka on tehty yleisten oppimäärien mukaan. Jos oppimäärä on yksilöllistetty, voidaan käyttää myös sanallista arviointia, mikäli se katsotaan oppilaan kannalta suotavaksi.

Jos oppilas opiskelee pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, hänen suorituksensa arvioidaan yleisten oppimäärien mukaan paitsi silloin, jos hänellä on yksilöllistettyjä oppimääriä. Vaikka tällainen oppilas opiskelisi opintokokonaisuuksia, arviointi tehtäisiin kuitenkin oppiaineittain.

Toiminta-alueittain järjestetyn opetuksen (jota nykyään ei Kymenlaakson steinerkoulussa järjestetä) piirissä opiskelevan oppilaan arviointi perustuu niihin tavoitteisiin, jotka ovat hänen henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassaan. Arviointi on silloin sanallinen.

Todistukset ja niiden merkinnät

Todistukset ja niiden merkinnät ovat Kymenlaakson steinerkoulussa opetussuunnitelmien perusteissa esitettyjen mukaiset.

Todistuksia ovat lukuvuosi-, väli-, ero- ja päättötodistus.

Lukuvuositoldistus on luokilla 1-3 sanallinen arviointi. Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi paitsi se, onko oppilas suorittanut oppiaineen opinnot hyväksyttävästi, myös oppilaan osoittamat vahvuudet ja parantamista edellyttävät alueet. 1-3 luokilla sanallinen arvio käyttäytymisestä annetaan todistuksen liitteenä.

Luokilla 4-7 annetaan numeroarvosanat ja jota tuetaan sanallisella arviolla. Luokalla 8 annetaan numeroarvosanat. Todistuksessa on opinto-ohjelma ja arvio edistymisestä eri oppiaineissa. Käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen.

Uskonnon oppimäärää ei merkitä todistukseen. Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opiskelua ei eritellä vaan todistuksessa mainitaan uskonto/elämäkatsomustieto. Vain koulun (tai jonkin peruskoulun) antamasta uskonnon opetuksesta annetaan arvio, ei uskonnollisen yhdyskunnan.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan opiskeltujen aineiden arvio (numero- tai sanallinen) merkitään todistuksessa tähdellä (). Lisätiedoissa selitetään tähdellä merkitsemisen merkitys.*

Lukuvuositoldistuksessa tulee ilmetä (opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti):

Todistuksen nimi, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi; koulun opetuskieli; oppilaan nimi ja syntymäaika; todistuksen antamispäivä; opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus; oppilaan opinto-ohjelma sekä sanallinen tai numeroarvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet eri aineissa; opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa; oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet; arvio oppilaan käyttäytymisestä; luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jääminen; merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus annetaan Kymenlaakson steinerkoulussa vain 9. luokan oppilaille jatko-opintoihin pyrkimistä varten.

Välitodistuksessa tulee ilmetä (opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti):

Todistuksen nimi, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi; koulun opetuskieli; oppilaan nimi ja syntymäaika; todistuksen antamispäivä; opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus; oppilaan opinto-ohjelma sekä numeroarvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet; opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa; oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet; perusopetuksen 10§:n mukainen arviointiasteikko; merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Tässä todistuksessa ei arvioida käyttäytymistä.

Erotodistus annetaan toiseen kouluun siirtyvälle oppilaalle, perusopetuksesta eroavalle oppilaalle tai oppilaalle, joka ei ole suorittanut oppivelvollisuutta oppivelvollisuuden aikana.

Liitteenä erotodistuksessa on koulun noudattama tuntijako. Mikäli Kymenlaakson steinerkoulussa alettaisiin noudattaa tämän opetussuunnitelman aikana opetuksen painotuksia, niistä tulisi mainita erotodistuksessa.

Myös erotodistus annetaan sanallisena luokilla 1-3, numeroarviointina siitä eteenpäin. Lukuvuositodistuksen mallia noudatetaan myös siinä, mikä koskee uskonnon ja elämäntietämisen arviointia, opetuskieltä ja yksilöllisen oppimäärän mukaan opiskeltuja aineita. Käyttäytymistä ei arvioida erotodistuksessa.

Erotodistuksessa tulee ilmetä (opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti):

Todistuksen nimi, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi; koulun opetuskieli; oppilaan nimi ja syntymäaika; todistuksen antamispäivä; rehtorin allekirjoitus; oppilaan opinto-ohjelma sekä numeroarvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet; opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa; oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet; perusopetuksen 10§:n mukainen arviointiasteikko; merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Tässä todistuksessa ei arvioida käyttäytymistä.

Päättötodistus

Kun oppilas on suorittanut hyväksytysti, vähintään arvosanalla viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviolla ”hyväksytty” kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat aineet, hän saa perusopetuksen päättötodistuksen.

Päätötodistukseen merkitään samat tiedot kuin edellä mainittuihin todistuksiin, kuitenkin niin, että oppilaan nimen lisäksi merkitään hänen henkilötunnuksensa; että todistuksen allekirjoittaa rehtori; että yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet arvioidaan numeroin 5-10 ja niitä yksiselitteisesti kuvaavin sanoin (välttävä-erinomainen); että todistuksessa on maininta, että opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista sekä se, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Päätötodistuksessa ei arvioida oppilaan käyttäytymistä.

Mikäli oppilaan oppitunneista vähintään neljäsosa on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä (suomi), todistuksessa mainitaan tämä kieli.

Valinnaisaineet, jotka muodostavat yhtenäisen oppimäärän vähintään kahden viikkotunnin mukaan, arvioidaan numeroin. Todistuksen merkitään aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvien valinnaisten aineiden arvioinnit tulee sijoittaa heti yhteisen aineen arvioinnin alle.

Jos valinnaisten aineiden tuntimäärä on alle kaksi vuosiviikkotuntia tai kyseessä on sellaisista muodostuvat kokonaisuudet, ne arvioidaan sanallisesti. Niihin tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien valinnaisten aineiden yhteinen vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, merkitään otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Mainitaan aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä, tarvittaessa oppimäärä sekä numeroarvio tai merkintä ”hyväksytty”.

Jos oppilas vaihtaa valinnaisaineen omassa koulussa tai koulua vaihtaessaan, merkitään päätötodistuksen molemmat aineet. Muiden valinnaisten aineiden tapaan kesken jäänyt aine arvioidaan numerolla, jos oppilas on suorittanut sitä vähintään kahden vuosiviikkotunnin verran. Ellei, aineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Aineesta merkitään todistukseen oppilaan suorittama tuntimäärä. Vastaavasti menetellään uuden valinnaisen aineen suhteen sen opiskelun laajuuden mukaan, myös merkitään opetussuunnitelman mukainen tuntimäärä.

Valinnaisena opiskeltua kieltä ei arvioida päätötodistuksessa numerolla, jos huoltaja pyytää sitä kirjallisesti. Silloin todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä – koska se ei ole vieras kieli eikä valinnainen aine – edellä sanottu ei tietenkään koske.

Uskontoa ja elämäkatsomustietoa ei päätötodistuksessa erotella, merkintänä on ”uskonto/elämäkatsomustieto”. Uskonnon oppimäärää ei myöskään merkitä päätötodistukseen. Oman uskonnon opetusta saava oppilas saa siitä todistukseen arvosanan, mikäli opetus on perusopetuksen järjestämää. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta arvosanaa ei merkitä.

Erityisen tuen piirissä opiskeleva oppilas voi saada päätötodistukseenkin sanallisen arvion niissä aineissa, jotka hän on opiskellut yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Riippumatta siitä, onko arvio esitetty numerolla tai sanallisesti, arvio merkitään tähdellä (). Todistuksen lisätietoja-osassa selitetään merkintä. Jos opetus on järjestetty toiminta-alueittain (ei nykyään Kymenlaakson steinerkoulussa), päätö-arviointi annetaan sanallisena.*

Todistuksen lisäksi voidaan antaa oppilaan tunnistetiedoin varustettuja liitteitä, joissa arvioidaan esimerkiksi oppilaan käyttäytymistä tai annetaan sanallinen arvio valinnaisesta aineesta, jonka opinnot ovat käsittäneet vähemmän kuin kaksi vuosiviikkotuntia. Liitteistä ei tehdä merkintää päätötodistukseen.

Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Kymenlaakson steinerkoulu noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arvioinnin linjauksia sekä valtakunnallisia arviointikriteerejä 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerejä sellaisenaan.

Mikäli oppilas siirtyy kotiopetukseen, koulu ohjaa huoltajaa kääntymään oppilaan asuinkunnan opetuksen järjestäjän puoleen, jossa tutkinto on mahdollista suorittaa. Perusopetuslain pykälässä 26§ todetaan, että oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä, jos oppivelvollinen ei osallistu perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen. Tällä tarkoitetaan kotiopetusta. Yksittäinen koulu ei voi nimetä itseään edistymisen valvojaksi. Valvonta on asuinkunnan vastuulla, jolloin asuinkunta nimeää tutkivan opettajan, jonka tehtävänä on selvittää ja arvioida oppivelvollisen edistymistä.

Mikäli perusopetuksen oppimäärä tai sen osa suoritetaan perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitettussa erityisessä tutkinnossa, tulee osallistuvan osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista voidaan antaa todistus tietyn oppiaineen oppimäärän suorittamisesta, tietyn vuosiluokan oppiaineen suorittamisesta tai perusopetuksen päättötodistusta vastaavan perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Valinnaisia aineita, taide- ja taitoaineiden valinnaisia tai oppilaanohjausta ei tällöin suoriteta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset.

Osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä ja arvosana. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä.

Erityinen tutkinto suoritetaan vähintään kaikille yhteisissä oppiaineissa (perusopetuslaki 11§), joita ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, ympäristöoppi, terveystieto, uskonto tai elämäntietomusiikki, historia, yhteiskuntaoppi, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, liikunta, musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous. Valinnaisia aineita tai taide- ja taitoaineiden valinnaisia ei voi suorittaa erityisessä tutkinnossa.

Arviointi perustuu ajantasaiseen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (10.2.2020) sisältyviin arviointikriteereihin vuosiluokan 6 päätteeksi tai päättöarvioinnin kriteereihin.

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Oppilashuolto sisältyy lukuun 8⁸².

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁸³. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

⁸² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 § (1287/2013)

⁸³ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantunte-
musta.

Päätövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päätövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea⁸⁴. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantunut.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso luku 8 Oppilashuolto).

⁸⁴ Valtioneuvoston asetus (422/2012)

7.2 Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmeessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

7.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti⁸⁵. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan, kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

⁸⁵ Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvon. Tarvittaessa arvon laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvon laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa⁸⁶. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan⁸⁷. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa⁸⁸. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

⁸⁶ Laki perusopetuslain muuttamisesta 16 a § (1288/2013)

⁸⁷ Perusopetuslaki 16 a § 3 mom. (642/2010)

⁸⁸ Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaille annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät, joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään, vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti
- opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin
- perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta⁸⁹. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukeutusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, henkilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

7.4.1 Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys⁹⁰. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.⁹¹

⁸⁹ Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

⁹⁰ Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki (434/2003) 34 - 36 §

⁹¹ Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyt oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

7.4.2 Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti⁹². Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen⁹³. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla⁹⁴. Päätös on aina perusteltava⁹⁵. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten⁹⁶. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

⁹² Hallintolaki (434/2003)

⁹³ Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

⁹⁴ Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 14 § ja perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)

⁹⁵ Hallintolaki 45 § 1 mom.

⁹⁶ Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä⁹⁷. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa selvaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.⁹⁸ Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä⁹⁹. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

⁹⁷ Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

⁹⁸ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

⁹⁹ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi¹⁰⁰. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

7.4.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin¹⁰¹. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poisolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämislle kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

¹⁰⁰ Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

¹⁰¹ Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) ja 11 § 1 mom. (453/2001)

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä¹⁰². Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa¹⁰³.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin¹⁰⁴. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta¹⁰⁵. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta¹⁰⁶. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.¹⁰⁷ Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta¹⁰⁸. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

¹⁰² Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 2 mom.

¹⁰³ Perusopetusasetus 5 § 1 mom.

¹⁰⁴ Perusopetuslaki 25 § 2 mom.

¹⁰⁵ Perusopetuslaki 25 § 1 mom.

¹⁰⁶ Perusopetuslaki 9 § 2 mom.

¹⁰⁷ Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

¹⁰⁸ Perusopetuslaki 26 a § 1 mom. (1288/1999)

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.¹⁰⁹

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain¹¹⁰. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain¹¹¹. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä¹¹². Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohdina ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen

¹⁰⁹ Perusopetuslaki 27 §

¹¹⁰ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 9 § 3 mom.

¹¹¹ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

¹¹² Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistiaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta¹¹³. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

¹¹³ Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa¹¹⁴. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja

¹¹⁴ Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla¹¹⁵. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja

¹¹⁵ Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

7.6 Paallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulu noudattaa perusopetuslain mukaisia oppimisen ja koulunkäynnin tuen määräyksiä. Näiden tukena steinerpedagogisia painotuksia. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki muodostavat kokonaisuuden opiskeluhuollon kanssa.

Koululle lähtökohtaisena kokonaisuutena nähdään jokainen oppilas, joka muodostaa ainutlaatuisen ja -kertaisen ihmiselämän. Oppilaalle annettavien tuki- ja huoltotoimien yksityiskohtainen esittäminen merkitsisi oppilaan elämäkerran – eri vaihtoehtoineen – kirjoittamista etukäteen. Tuen muotoja esitetään tässä kuitenkin mahdollisimman konkreettisesti. Opettaja, erityisesti oppilaan oma luokanopettaja, on vastuussa oppilaan kokonaisuudesta kaikissa tilanteissa, myös niissä, mitä eri suunnitelmat eivät ole ennakoineet.

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Ennaltaehkäisevä työ on steinerkoulun opettajan työhön, vastuuseen ja ammattitaitoon keskeisesti kuuluvaa työtä. Opettajan tulee päivittäin opetusta valmistellessaan arvioida jokaisen oppilaansa kehitystä, puuttua välittömästi esille nouseviin ongelmiin ja ennakoitavasti huomioda mahdollisia tulevia ongelmia, jotka eivät vielä ilmene, mutta jotka saattavat olla odotettavissa. Tässä arvioinnissa opettajan tulee käyttää apunaan muita opettajia ja huoltajia.

Arviointi alkaa jo ennen oppilaan tuloa kouluun. Ensimmäiselle luokalle tulevien oppilaiden tilanne kartoitetaan esiopetuksen henkilökunnan kanssa. Kouluun tulevien oppilaiden tilanne kartoitetaan niiden toimijoiden kanssa, jotka oppilaan kanssa ovat olleet tekemisissä. Kaikissa tapauksissa toimitaan kiinteässä yhteistyössä huoltajien kanssa. Kouluun tulevien oppilaiden tilanteen arviointi etukäteen on tärkeä perusta työssä ongelmien ehkäisemiseksi ennakolta.

Luokanopettajan tulee valmistella jokainen uusi aineenopettaja niin yleisen opetuksen kuin luokan eri oppilaiden suhteen. Luokanopettajan tulee myös aktiivisesti huolehtia, että aineenopettaja seuraa eri oppilaiden oppimista ja kehitystä ja ryhtyy mahdollisesti tarvittaviin toimiin viivytyksettä.

Jokaisen opettajan tulee pyrkiä kehittämään opetustaan ja oppimisen ympäristöjä sellaisiksi, että ne motivoivat erilaisia oppilaita ja antavat eri tavoin oppiville mahdollisuuden pysyä opinnoissa mukana.

Kaikissa niissä asioissa, mitkä eivät edellytä salassapitoa, opettajakunta rehtorin johdolla toimii luokanopettajan välittömänä apuna. Viikoittaisissa kokouksissa on aina myös osio, jossa tarkastellaan

opetusta ja sen menetelmien toimivuutta ja kehitellään ratkaisuja ongelmiin. Yleisellä tasolla käsitellään myös erilaisia oppilaiden ongelmia ja niiden ratkaisemista.

Ongelmia ennalta ehkäisevää työtä on myös perinteinen steinerpedagoginen lähestymistapa, jonka mukaan opettaja, erityisesti luokanopettaja, kantaa kaikkien voimiensa ja kykyjensä mukaan täyden vastuun oppilaidensa kehittymisestä ja mahdollisuuksiensa mukaan toimii myös huoltajien tukena.

Varhainen puuttuminen seuraa luonnostaan, jos ennaltaehkäisevään työhön suhtaudutaan vakavasti. Varhainen puuttuminen etenee niin, että ensin opettaja keskustele ongelmosta oppilaan kanssa ja yrittää hänen kanssaan yhdessä löytää ratkaisun. Jos opettaja on muu kuin luokanopettaja, hänen tulee ennen tai viimeistään keskustelun jälkeen tuoda asia luokanopettajan tietoon. Ellei ongelma ole selvinnyt, luokanopettaja osallistuu ratkaisun löytämiseen. Luokanopettajan tulee keskustella asiasta huoltajan kanssa. Jos nämä tavanomaiset menettelyt eivät auta tai jos jo etukäteen voidaan arvioida ne tehottomiksi, käytetään apuna tuki- tai opiskeluhuoltojärjestelmää sellaisin kokoonpanoin kuin asian laatu edellyttää.

Luokanopettajan tukena eri tehtävissä toimii tarpeen mukaan koulupsykologi, -terveydenhoitaja tai -kuraattori. Myös esimerkiksi poliisin edustajia voidaan käyttää niin oppilaiden kuin huoltajien kanssa asioita pohdittaessa.

Ohjauksen tuen aikana

Koska Kymenlaakson steinerkoulun opetuksenjärjestäjä on yksityinen eikä kunta, yhteistyö muiden hallintokuntien kanssa merkitsee yhteistyötä koulun ja kunnallisten toimijoiden välillä. Niitä kuvataan myöhemmin tuen eri portaita kuvattaessa, mutta tätä opetussuunnitelmaa laadittaessa on tehty yhteistyötä Kymenlaakson hyvinvointialueen edustajien kanssa. Hyvinvointialue vastaa myös koulun opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto- ja palvelujen järjestämisestä oppilaille.

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen.

Koulun sisäisessä työnjaossa lähtökohta on oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja. Luokanopettajan tai -valvojan tulee jatkuvasti olla selvillä myös muiden luokalleen opetusta antavien opettajien tilanteesta ja mahdollisista huolista eri oppilaista. Hänen aloitteestaan tai muun opettajan aloitteesta neuvotellaan oppilaan ongelmista viipymättä, kun aiheita on.

Arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen tulee huomioida ohjauksen näkökulma. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Suunnittelussa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Luokanopettajan johdolla neuvotellaan ja sovitaan yleisen tuen muodoista. Yleistä tukea voi antaa aineenopettaja, luokanopettaja tai erityisopettaja. Tarvittaessa yleistä tukea voi antaa muukin oman alansa asiantuntija. Tukea annetaan ensisijaisesti omissa opetusryhmässä joustavin järjestelyin. Mikäli tuen muodot eivät ole riittävät, voidaan tarvittaessa aloittaa suunnittelu ja valmistelu toiseen opetusryhmään tai kouluun siirtymisestä, mikäli se on oppilaan etu. Oppilasta ja huoltajaa tuetaan kaikin mahdollisin keinoin.

Opetuksen ja kasvatuksen tulee varmistaa yhteistyössä huoltajien kanssa, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea.

Tehostetun tuen päätös, sen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään opettajan tekemään pedagogiseen arvioon perustuen. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogisessa, moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä on oltava edustaja vähintään kahdelta ammattialalta. Esimerkiksi rehtori, luokanopettaja ja erityisopettaja eivät muodosta moniammatillista ryhmää. Psykologi, kuraattori tai terveydenhoitaja tekee ryhmästä moniammatillisen. Pedagogiseen opiskeluhuoltoryhmään voi kuulua myös muita asiantuntijoita mm. sosiaalityöntekijä asian edellyttämän tarpeen mukaan. Ryhmän keskustelut ja raportit ovat salassa pidettäviä. Ryhmän toiminnasta ja tekemistä päätöksistä, siinä määrin kuin ne koskevat koulun toimintaa, tiedotetaan hallinnolliselle opettajakunnalle. Kymenlaakson steinerkoulun rehtori allekirjoittaa pedagogisen arvion, päätöksen ja oppimissuunnitelman, vastaa riittävästä resursseista sekä vastaa tiedon siirrosta seuraavaan oppilaitokseen.

Yleisenkin tuen ollessa kyseessä luokanopettaja tekee yhteistyötä vanhempien kanssa sekä tarvittaessa kuraattorin, terveydenhoitajan tai psykologin kanssa. Kun kyseessä on tehostettu tai erityinen tuki, yhteistyö alkaa aina viimeistään silloin, kun asiantuntijaryhmä perustetaan, sellaisen tahon kanssa, joka soveltuu kyseessä olevaan asiaan.

Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Kymenlaakson steinerkoulussa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa aina, siitä riippumatta, onko oppilaalla ongelmia vai ei. Yhteistyö on molemminpuolista. Kun oppilas tarvitsee tavallisesta arjesta poikkeavaa tukea, yhteistyön tarve ja määrä lisääntyvät. Kun opettaja huomaa tuen tarpeen, hän neuvottelee siitä tarvittaessa muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa, mutta ottaa sen jälkeen viipymättä yhteyttä huoltajaansa. Vaikka huoltajan suostumusta ei tarvitsekaan pyytää tehostetun tai erityisen tuen päätöksiin tai niiden laatimista varten koottavien ryhmien kokoonpanoon, huoltajille kerrotaan kaikki se, mitä on mahdollista kertoa.

Jotta ongelmatilanteissa yhteistyö voi toimia joustavasti, on yhteistyötä tehtävä silloinkin, kun ongelmia ei ole. Luokanopettajan velvollisuus on luoda toimiva yhteistyö oppilaidensa vanhempien ja mahdollisesti muun lähipiirin kanssa. Tähän kuuluvat henkilökohtaiset keskustelut, myös oppilaiden kodeissa vierailu (kutsuttuna), sekä eri välinein tapahtuva jatkuva yhteydenpito.

Tuen tarpeen ollessa kyseessä jotkut huoltajat voivat tehdä paljon, toiset vähemmän. Kaikki huoltajien apu otetaan vastaan.

Nivelvaiheissa; kolmannelle luokalle siirryttäessä kyseessä on keskeisesti oppilaan oma kehitys, seitsemännelle siirryttäessä lisäksi kouluissa yleinen siirtyminen uuteen kouluun ja uusiin luokkayhteisöihin. Jälkimmäinen ei Kymenlaakson steinerkoulussa vaikuta, koska oppilaat jatkavat samassa koulussa ja saman ryhmän jäseninä. Myös luokanopettaja ja useimmat aineenopettajat pysyvät yleensä samoina.

Kolmannelle luokalle tultaessa tai sen aikana oppilas kehittyy hahmottamaan ympäröivää maailmaa aiempaa realistisemmin ja itsestään erillisempänä, ”minä ja maailma”. Kyky ottaa vastaan teoreettista opetusta kasvaa, toisaalta lapsi saattaa usein kokea maailman vieraana ja kehittää itsessään sivullisuuden tunteita tai niiden alkua. Steinerpedagogiikassa pyritään siksi tuomaan eri oppiaineissa maailma tutuksi sellaisin konkreettisin tavoin, millä lapsi kykenee sen omaksumaan. Toiminnallinen työskentely, havainnointi ja taiteellinen työskentely tukevat tiedollisen hahmottamista ja ymmärrystä eri oppiaineissa.

Seitsemännellä luokalla oppilas tulee tai on tulossa murrosikään. Tämä tuo suuria muutoksia sekä oppimiskykyyn että tunne-elämään. Nekin otetaan perinteisesti huomioon steinerpedagogisessa opetus- ja kasvatuskäytännössä.

Huoltajille kerrotaan aina, mitä tuleva kouluvuosi tai pidempikin tulevaisuus tuo tullessaan. Nivelvaiheita valmistellaan tällä tavalla erityisen huolellisesti. Se tapahtuu koulun yhteisissä ja luokittaisissa vanhempainilloissa sekä keskusteluissa yksittäisten huoltajien kanssa.

Keskustelut huoltajien kanssa ovat aina luokanopettajan vastuulla, mutta luokanopettaja, varsinkin ensimmäistä luokkasarjaa opettava, voi pyytää avuksi muuta opettajaa.

Tukimuotoihin mahdollisesti liittyvistä taloudellisista asioista päättää koulun taloudellinen johtokunta rehtorin sekä opettajakunnan esityksestä, salassapidolliset kohdat huomioiden.

Yleinen tuki

Jokainen oppilas, joka tarvitsee tukea opiskelussaan ja kasvussaan, on oikeutettu saamaan sitä. Steinerpedagogiikassa se kuuluu saumattomana osana laadukkaaseen opetukseen, joka ottaa huomioon erilaisten oppilaiden erityislaadun. Yleinen tuki on tarkoitettu kaikille oppilaille ja siinä huomioidaan sekä koko ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleisen tuen tavoitteena on auttaa oppilaita löytämään kiinnostusta ja innostusta opittaviin asioihin, löytämään omia vahvuuksiaan ja huomioimaan ongelmiaan oppimisessa ja luoda yhteisöön sellaista ilmapiiriä, että sekä oppiminen että ihmisenä kehittyminen ovat mahdollisimman hyvin turvattuja.

Yleisestä tuesta vastaa käytännön järjestäjänä pääosin luokanopettaja tai sen oppiaineen opettaja, jota huoli oppilaasta koskee. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettajakunta myös vastaa siitä, että jokainen opettaja tekee asiassa tehtävänsä. Opettajakunta kokoontuu viikoittain ja käsittelee silloin muun ohessa aina oppilaisiin liittyviä kysymyksiä sellaisella yleisellä tasolla, joka liittyy kaikille oppilaille kuuluvaan yleiseen tukeen. Rehtorin johtama hallinnollinen opettajakunta osallistuu yhteistyöhön, siinä määrin kuin se on tarpeellista, ja joka vastaa riittävästä resursseista ja tarvittavasta tiedonsiirrosta.

Jokainen luokanopettaja on velvollinen tekemään yhteistyötä oppilaan huoltajan ja soveltuvin osin muun lähipiirin kanssa. Lyhyesti sanottuna se sisältää paitsi yhteiset ja luokittaiset vanhempainkokoukset myös kotikäynnit ja jatkuvan yhteydenpidon suullisesti, puhelimitse tai muin sähköisin välinein. Tavoite on, että huoltaja on koko ajan selvillä siitä, mitä tapahtuu koulussa, ja opettaja siitä, mitä koulun käyntiin liittyvää ja vaikuttavaa tapahtuu oppilaan perheessä ja muussa lähipiirissä.

Kymenlaakson steinerkoulussa tulee tämän opetussuunnitelman aikana olemaan yhdysluokkaopetusta ainakin joillakin luokilla. Se merkitsee erityisen huolellisesti suunniteltavaa opetuksen eriyttämistä. Luokittaiset suunnitelmat ja ohjelmat laaditaan ennen lukuvuoden alkua, lukuvuosisuunnitelmassa ja niitä voidaan tarkistaa lukuvuoden aikana tarvittaessa.

Yleisen tuen keskeiset muodot ovat tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus ja oppilaan ohjaus.. Yleiseen tukeen kuuluu myös avustajan käyttäminen tarvittaessa, opetuksen eriyttäminen ja joustavat ryhmittelyt, oppilaanohjaus, tarvittavat apuvälineet ja terapiapalvelut. Opetuksessa huomioidaan erilaiset oppijat ja tarpeet tukimuotoja valitessa. Kaikkeen tukeen kuuluu itsestään selvästi yhteistyö kodin ja koulun välillä.

Tukiopetusta annetaan aina kun se mistä tahansa syystä on tarpeen. Tukiopetuksen käytännön muodot voivat vaihdella tarpeen mukaan. Sitä antaa joko luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisopettaja. Tukiopetuksesta esitetään tarkemmin jäljempänä. Tukiopetuksen tarpeen määrittelevät luokkaa opettavat opettajat luokanopettajan kanssa, tarvittaessa erityisopettajan kanssa.

Myös osa-aikaista erityisopetusta eri muodoissaan voidaan antaa yleisen tuen muotona, ellei tilanne edellytä tehostettuun tukeen siirtymistä. Mikäli tarve on vähäinen ja arviolta väliaikainen, voidaan yleisen tuen muotona pitää myös oppimissuunnitelmaa, jolloin kuitenkin on syytä harkita päätöstä tehostetusta tuesta.

Yleiseen tukeen kuuluu myös koulun kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminta, joista Kymenlaakson steinerkoululla on omat toimintasuunnitelmansa.

Tehostettu tuki

Tehostettua tukea annetaan, jos oppilaan tukitarve on jatkuvaa tai edellyttää samanaikaisesti useita tukimuotoja, eikä yleinen tuki ole riittävää.

Tehostetun tuen tavoitteena on saada oppilaan kyky työskennellä ja oppia sellaiselle tasolle, että hän voi, mikäli se on mahdollista, palata takaisin yleisen tuen piiriin. Tehostetun tuen tavoitteena on myös ehkäistä oppilaalle syntyneiden ongelmien kasvamista ja kumuloitumista. Olennaista on, että oppilas saa sekä oppimisesta, kasvamisesta että suhteestaan maailmaan sellaisia kokemuksia, jotka ovat hänelle palkitsevia ja innostavia.

Mikäli todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei ole riittävä tai oikeanlainen, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan:

- *oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan ja huoltajan näkökulmasta*
- *oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilahuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea*
- *arvio tehostetun tuen tarpeesta.*

Oppilaan opettaja laatii arvion yhdessä oppilaan erityisopettajan kanssa. Oppilas ja huoltaja osallistuvat arvion laatimiseen. Myös muilta oppilasta opettavilta opettajilta pyydetään tietoa oppilaan edistymisestä opinnoissa ja koulunkäynnissä.

Laadittava pedagoginen arvio on pedagoginen toimenpide ja tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Kodin ja koulun yhteistyön tarve korostuu entisestään.

Vastuu pedagogisen arvion laatimisesta on luokanopettajalla tai sillä opettajalla, jonka opettama oppiaineen opiskelemiseen oppilas tarvitsee enemmän tukea.

Opettaja sekä tarvittaessa muut asiantuntijat arvioivat ja vastaavat yhteistyöstä, oppimisen seurannasta, tuen toteutumisesta ja riittävyyden arvioinnista, oppimissuunnitelman tarkistamisesta vähintään kerran lukuvuodessa, tukitoimien toteutumisen ja vaikutusten seurannan kokonaisuudesta sekä tiedon siirtämisestä muille ja seuraaville opettajille.

Pedagogiseen arvioon kuuluu selvitys oppilaan aiemmasta oppimisesta, vahvuuksista ja ongelmista, yleisen tuen menetelmien vaikuttavuudesta tai vaikuttamattomuudesta sekä suunnitelma tehostetun tuen menetelmistä, käytännön vastuunjaosta ja kestosta.

Tämän arvion perusteella päätetään tehostetun tuen aloittamisesta ja sen toteuttamistavoista. Opiskelijahuoltoryhmä päättää tehostetun tuen aloittamisesta. Huoltaja ja oppilas voivat olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Mahdolliset muut asiantuntijat voidaan tarvittaessa kutsua mukaan palaveriin. Voidaan tehdä yhteydenotto tai konsultointi ja/ tai yhteydenotto asiantuntijoihin (esim. sosiaalitoimi)

*Opiskelijahuoltoryhmä kootaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Siihen kuuluu pedagogista asiantunte-
musta, siis luokanopettaja ja muita oppilasta opettavia opettajia, erityisopettaja, oppilas ja huoltaja,
tarvittaessa koulun rehtori sekä asian laadun mukaan opiskeluhuollon eri alueiden edustajia kuten ter-
veydenhuollon edustaja, kuraattori, koulupsykologi jne.*

*Vaikka tukitoimet tai niistä päättävän asiantuntijaryhmän kokoaminen eivät edellytä oppilaan tai huol-
tajan suostumusta – toisin kuin opiskeluhuollollisia asioita käsiteltäessä – huoltajien tulee tulla kuul-
luiksi ja heidän kanssaan tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä.*

Oppimissuunnitelma

*Tehostetun tuen päätökseen liitetään oppilaalle tehty yksilöllinen oppimissuunnitelma. Oppimissuunni-
telma tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien kanssa, myös erityisopettajan. Luokanopet-
taja kantaa vastuun suunnitelman, jonka lähtökohtana on yleinen opetussuunnitelma, laadinnasta ja
tekee sen yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan vahvuudet ja
tuen tarve, tuen tavoitteet ja se, miten tukitoimet toteutetaan. Oppimissuunnitelman laatii sama ryhmä,
joka päättää tehostetun tuen aloittamisesta. Sen pohjana on laadittu pedagoginen arvio. Sama koskee
myös tehostetun tuen seurantaa, muuttamista ja lopettamista.*

*Tehostetun tuen menetelmät ovat kaikkia niitä, joita myös yleisessä tuessa käytetään tai voidaan käyttää,
mutta tuki on vahvempaa, kohdistuneempaa ja pitkäkestoisempaa. Oppimistavoitteet ovat yleiset. Oppi-
las saa myös tarvittavaa opiskeluhuollon tukea.*

*Tukimuotoja ovat muun muassa tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, pienryhmäopetus, yksilö- ja yk-
silöllinen opetus, samanaikaisopetus, joustavat opetusryhmät, koulunkäyntiavustajan tuki, apuvälineet
(esimerkiksi matematiikan havainnollistamisen välineitä, eriyttävä oppimateriaali (selkokieliset kirjat),
lyhennetty koelue ja suulliset kokeet. Oppilaiden erilaiset oppimistyyliä otetaan huomioon tukimuo-
tona.*

*Myös asiantuntijoiden konsultaatiota (esimerkiksi sosiaalitoimi) voidaan käyttää tukimuotona.
Tehostetun tuen vaiheessa ei oppiaineiden oppimääriä yksilöllistettä.*

*Oppimissuunnitelman laatimisesta vastaavat opettajat seuraavat tehostetun tuen toteutumista oppimis-
suunnitelman mukaisesti yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Opiskelijahuoltoryhmä tukee seurantaa
tarvittaessa. Oppimissuunnitelman allekirjoittavat oppilas, huoltajat ja opettajat.*

*Jos tehostettu tuki tarkistuksen yhteydessä edelleen katsotaan tarpeelliseksi, jatketaan oppilaan tehos-
tettua tukemista.*

*Tehostetun tuen toimimisen tarkistaminen (vähintään kerran lukuvuodessa) ja lopettaminen tehdään sa-
massa järjestyksessä kuin sen aloittaminen ja oppimissuunnitelman laatiminen. Se käsitellään pedagogi-
seen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa.*

Erityinen tuki

Jos todetaan, että tehostettu tuki on riittämätöntä, aloitetaan pedagogisen selvityksen valmistelu erityisen tuen päätöstä varten.

Vastuuopettaja laatii pedagogisen selvityksen yhteistyössä opiskelijahuoltoryhmän kanssa oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen pohjalta. Samalla arvioidaan, tarvitaanko erityisen tuen päätöstä varten joko lääketieteellinen, sosiaalinen tai psykologin lausunto.

Erityisopettaja kokoaa pedagogisen selvityksen yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Kuultuaan oppilasta ja huoltajaa, erityisopettaja laatii kirjallisen arvion tuen tarpeista. Oppilas tai huoltaja saattaa vastustaa erityisen tuen päätöstä. On tärkeää pyrkiä neuvottelemaan asiasta oppilaan ja huoltajan kanssa, niin että päästäisiin yksimielisyyteen.

Erityisen tuen aloittamisesta tai lopettamisesta tehdään aina hallintolain mukainen päätös ja josta laaditaan hallinnollinen asiakirja, josta vastaa koulun rehtori. Mikäli erityinen tuki puretaan, se tehdään samoin menetelmin kuin sen aloittaminen, rehtorin hallintopäätöksellä, perustuen opettajien laatimaan pedagogiseen selvitykseen. Erityisen tuen päätyttyä oppilas siirtyy tehostettuun tukeen. Kirjalliseen hallintopäätökseen liitetään myös valitusosoitus.

Erityisen tuen päätöstä ei yleensä tehdä ensimmäisen kouluvuoden aikana, ellei sen katsota olevan pedagogisen arvion perusteella välttämätöntä.

Erityisen tuen tulee olla pitkäjänteistä, ja sen tavoitteena on varmistaa oppilaalle mahdollisuus perusopetuksen jälkeen siirtyä asianmukaisiin jatko-opintoihin.

Kymenlaakson steinerkoululla ei ole erityisluokkia. Yksityinen opetuksen järjestäjä ei ole velvollinen tekemään erityisen tuen päätöstä. Mikäli oppilaan tuen tarve edellyttää päätöksen tekemistä eikä Kymenlaakson steinerkoulu sitä tee, oppilaan asuinkunta voi tehdä päätöksen opetuksen järjestäjän esityksestä.

Pedagoginen selvitys

Erityisen tuen päätöstä varten tehdään pedagoginen selvitys. Moniammatillinen ryhmä kokoaa pedagogisen selvityksen oppilaan opettajilta sekä pyytää moniammatillisen asiantuntijaryhmän näkemyksen oppilaan kokonaistilanteesta ja siitä, miten tehostettu tuki on toiminut. Näihin tukitoimiin on liittyttävä arviot hyvin laaja-alaisista pedagogisista toimista oppilaan ympäristöön. Muun muassa avustaja- tai muut oppilashuoltopalvelut (koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut sekä kouluterveydenhuolto), terapiat, opetuksen yksilöllistäminen, erityisoppimateriaali, oppilaanohjaus, erityiset opetusjärjestelyt ja eteneminen yksilöllisen opinto-ohjelman mukaisesti, mahdollisuus kerrata luokka ja yhteistyö esiopetusta tarjoavan päiväkodin kanssa.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä tulee kuvata

- *oppilaan oppimisen eteneminen*
- *oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmasta*
- *oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea*
- *arvio erityisen tuen tarpeesta*
- *arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.*

Erityisen tuen päätös

Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Erityisen tuen päätöksestä tehdään kirjallinen päätös ja päätöksen perusteluista tulee käydyä ilmi, minkälaista tehostettua tukea oppilas on saanut.

Oppilasta ja hänen huoltajaansa tulee kuulla. Asiat selitetään oppilaalle ja huoltajalle ymmärrettävästi, ja oppilaalle hänen ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti. Henkilökohtainen tapaaminen on suositeltavin tapa kuulemisen järjestämiseksi. Halutessaan huoltaja voi käyttää avustajaa tai valtuuttaa kuulemistilaisuuteen asiamiehensä. Kuultavat voivat myös esittää näkemyksensä määräaikaan mennessä kirjallisesti. Ennen kuulemistilaisuutta heillä tulee olla mahdollisuus perehtyä päätöksen perusteena oleviin asiakirjoihin ja tietoihin.

Jos huoltaja ei saavu kuulemistilaisuuteen, on huoltajalle tarpeen tarjota toinen mahdollisuus.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä siitä huolimatta, vaikka huoltaja ei tulisi kuulemistilaisuuteen tai haluaisi tulla kuulluksi. Opetuksen järjestäjän on koetettava löytää yhteisymmärrys oppilaan ja huoltajan kanssa, mutta myös oikeus ja velvollisuus tehdä päätös oppilaan edun mukaisesti, vaikka vastoin huoltajan tahtoa. Kuuleminen ei siis tarkoita, että kuultavilta olisi saatava suostumus menettelyyn. Lähökohtana on aina hyvän yhteistyön ja luottamuksen ilmapiiirin rakentaminen.

Erityisen tuen aloittamisesta tai lopettamisesta tehdään aina hallintolain mukainen päätös ja josta laaditaan hallinnollinen asiakirja, josta vastaa koulun rehtori.

Kirjalliseen päätökseen erityisen tuen antamisesta liitetään myös valitusosoitus.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimiseksi on tehtävä arviot siitä, miten oppilas eri oppiaineissa on edistynyt ja millaiset edellytykset hänellä on eri tukitoimien avulla tulevaisuudessa edistyä.

Suunnitelman (HOJKS) laatii luokanopettaja, aineenopettajat ja erityisopettaja, kun erityisen tuen päätös on tehty. Suunnitelmassa määritellään oppilaalle tavoitteet edistymisestä oppimisessa ja kehittämisessä, erilaiset pedagogiset menetelmät ja tarvittavat tukitoimet. Aiemmin tehtyä oppimissuunnitelmaa käytetään suunnitelman pohjana. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, näitä voidaan hyödyntää huoltajan suostumuksella. Oppilaan huoltajan kanssa keskustellaan HOJKS:n laatimisesta samoin kuin pedagogisen selvityksen laatimisesta. Huoltajan näkemykset tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon. Huoltajan kanssa pyritään sopimaan yhteistyöstä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Erityisen tuen tarve tarkistetaan vuosittain, sen käytännön toimivuus tarvittaessa. Erityisesti se on tarkistettava nivelvaiheissa 2. luokan lopussa ja ennen yläasteelle siirtymistä. Erityisen tuen tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Päätös erityisen tuen (samoin kuin tehostetun tuen) lopettamisesta tehdään samassa järjestyksessä kuin päätös sen aloittamisesta.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla tukimuodoilla. Oppilaalle voidaan määritellä oppiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

Luokanopettaja ja muut oppilasta opettavat opettajat huolehtivat, tukevat ja seuraavat jatkuvasti oppilaan etenimistä eri oppiaineissa ja oppimiskokonaisuuksissa. Mikäli yleisten tavoitteiden saavuttaminen

hyväksytyksi ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää.

Oppimäärän yksilöllistämistä määrätään erityisen tuen päätöksessä osana erityistä tukea. Ainetta opettava opettaja, luokanopettaja ja erityisopettaja sekä muu mahdollinen opettaja tai ammatillinen toimija, joka on ennen päätöstä opettanut tai tukenut oppilasta kyseessä olevaan aineeseen liittyen, laativat ehdotuksen oppimäärän yksilöllistämistä. Ehdotuksen perusteella ja oppilaan huoltajaa kuultuaan asiantuntijaryhmä päättää asiasta.

Yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää voidaan lisätä tai vähentää tarvittaessa. Silloin tulee tehdä uusi pedagoginen selvitys ja erityisen tuen päätös.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella.

Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan ole syynä oppimäärän yksilöllistämiseen. Tämän kaltaisissa tilanteissa tulee oppista tukea muilla keinoin

Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden järjestämisestä päättäminen ei tule kyseeseen Kymenlaakson steinerkoulussa.

Koulussa voi opiskella oppilas, jolle on päätetty pidennetty oppivelvollisuus, jos voidaan arvioida, että koulun mahdollisuudet takaavat oppilaalle parhaan mahdollisen oppimis- ja kasvumahdollisuuden. Ellei se näytä mahdolliselta, oppilas ohjataan muuhun kouluun. Oppilaan opetus järjestetään käytännössä oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Järjestelyjä varten perustetaan oppilaan tullessa kouluun laaja-alainen asiantuntijaryhmä, joka toimii samoin periaattein kuin tehostettua tai erityistä tukea varten perustettu ryhmä. Ryhmä arvioi ja päättää, millaisen tuen piirissä oppilas opiskelee. Ellei päätöstä voida tehdä oppilaan aiemman historian perusteella, se tehdään oppilaan koulussa opiskeleman ensimmäisen lukukauden aikana.

Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen edustajien kanssa arvioidaan oppilaan vahvuuksia ja ongelmia oppilaan tullessa kouluun ja tarvittaessa myöhemmin. Pyydetään lausunnot kaikilta oppilasta tukeneilta tahoilta, myös huoltajien kanssa keskustellaan perusteellisesti.

Luokanopettaja on steinerkoulun tapaan välittömästi käytännön vastuussa oppilaasta. Pidennetyn oppivelvollisuuden mukaan opiskelevan oppilaan edistymisestä luokanopettajan tulee jatkuvasti keskustella sekä muiden oppilasta opettavien opettajien että erityisopettajan kanssa. Hänen tulee raportoida rehtorin johtamaa opettajakuntaa henkilösuojalain edellyttämässä puitteissa kaikesta oppilaaseen liittyvästä, mikä on muiden opettajien tarpeellista tietää. Jos oppilas on yleisen tuen piirissä, luokanopettaja on vastuussa siitä, että toimenpiteet tehostettuun tukeen siirtymisestä (myöhemmin mahdollisesti erityiseen tukeen) aloitetaan välittömästi, mikäli siihen on tarvetta. Opetuksen järjestäjä on rehtorin johdolla vastuussa siitä, että luokanopettaja toimii oman vastuunsa mukaan ja että kaikista tarvittavista tukitoimista päätetään ajoissa ja asianmukaisesti.

Yhteistyötä oppilaan kanssa tehdään aina hänen ikäkautensa ja muiden edellytystensä puitteissa. Huoltajan kanssa tehdään yhteistyötä kaikessa arjen toiminnassa sekä suunnitelmia ja päätöksiä tehtäessä. Yhteistyöstä vastaa ja sitä hoitaa pääasiassa luokanopettaja, ellei esimerkiksi asiantuntijaryhmän ja opettajakunnan puitteissa muuta sovita.

Pidennetyn oppivelvollisuuden mukaan opiskeleva oppilas pyritään pitämään samoissa oppimisryhmissä muiden kanssa ja hänen oppiaineensa eriytetään tai yhdistetään samoin kuin muiden, ellei muuhun ole tarvetta.

Tässä suunnitelmassa kuvataan tarkemmin toiminta-alueisiin kuuluvat tavoitteet ja sisällöt, joiden tulee aina vastata oppilaan ajankohtaisia yksilöllisiä tarpeita.

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot kuvataan tämän opetussuunnitelman asianomaisissa kohdissa. Niissä kuvataan niin tarkkaan kuin se todellisen elämän suhteen on etukäteen mahdollista käytännön järjestelyt, yhteistyö ja työnjako. Samoin niissä, kuten useissa muissakin tämän opetussuunnitelman kohdissa, kuvataan tiedottaminen oppilaalle ja huoltajalle sekä näiden kanssa tehtävä yhteistyö.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Kymenlaakson steinerkoulussa järjestettävien tukimuotojen (yleinen, tehostettu ja osa-aikainen erityisopetus) palvelut ja apuvälineet järjestetään oppilaille. Yksityinen opetuksenjärjestäjä ei ole velvollinen tekemään erityisen tuen päätöstä, mutta mikäli opetuksen järjestäjä tekee erityisen tuen päätöksen, hankitaan päätöksen mukaiset palvelut ja apuvälineet.

Palveluiden, tarvikkeiden tai välineiden tarpeen havaitsemisesta on vastuussa jokainen opettaja, ennen kaikkea luokanopettaja, ellei tarvetta ole määriteltä jo oppilaan tullessa oppilaaksi. Mikäli tarve voidaan määritellä yksiselitteisesti, opettajakunta rehtorin johdolla pyytää siihen taloudelliselta johtokunnalta tarvittavat resurssit. Jos tarpeen määrittelyssä tarvitaan apua, luokanopettaja keskustelelee asiasta erityisopettajan tai terveydenhoitajan tai muun asiantuntijan kanssa. Tarvittaessa perustetaan asiantuntijaryhmä.

Tukiopetus

Kymenlaakson steinerkoulussa oppilas saa lyhytaikaista tukea, tukiopetusta, jos hän on jäänyt opinnoissaan tilapäisesti jälkeen tai kun koulunkäynnissä on havaittu vaikeuksia. Luokanopettajan, aineopettajan tai erityisopettajan havaitessa tuen tarpeen, tukiopetus ja siihen liittyvät tunti- ja muu käytännönjärjestely sekä tuen suunnitelma aloitetaan mahdollisimman pian. Oppilas tai huoltaja voivat myös tehdä aloitteen tukiopetuksen antamisesta.

Luokanopettaja, aineopettaja, erityisopettaja tai he yhteistyössä suunnittelevat oppilaalle tehtävät, ajankäytön ja toteuttavat ohjuksen. Tukiopetuksessa käytetään menetelmiä ja materiaalia, jotka tukevat/ helpottavat oppilasta opittavan asian käsittelyssä. Oppilaalle voidaan tarjota myös ennakoivaa tukiopetusta, sekä tukea poissaoloista johtuvaan tarpeeseen. Tukiopetus järjestetään työjärjestyksen mukaisesti oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella, kuitenkin niin, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Huoltajia informoidaan tukiopetuksen merkityksestä koulunkäynnille ja järjestetään se muutoinkin yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalle järjestetään maksutta tukimuotojen (yleinen, tehostettu ja osa-aikainen erityisopetus) palvelut ja apuvälineet. Yksityinen opetuksenjärjestäjä ei ole velvollinen tekemään erityisen tuen päätöstä, mutta mikäli opetuksen järjestäjä tekee erityisen tuen päätöksen, hankitaan päätöksen mukaiset palvelut ja apuvälineet. Oppilaalle turvataan oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja vuorovaikutusmahdollisuudet kaikkina koulupäivinä.

Palveluiden, tarvikkeiden tai välineiden tarpeen havaitsemisesta on vastuussa jokainen opettaja, ennen kaikkea luokanopettaja, ellei tarvetta ole määritelty jo oppilaan tullessa kouluun oppilaaksi. Mikäli tarve voidaan määritellä yksiselitteisesti, opettajakunta rehtorin johdolla pyytää siihen taloudelliselta johtokunnalta tarvittavat resurssit. Jos tarpeen määrittelyssä tarvitaan apua, luokanopettaja keskustelee asiasta erityisopettajan tai terveydenhoitajan tai muun asiantuntijan kanssa. Tarvetta arvioidaan moniammatillisesti hyödyntäen mahdollisia ulkopuolisia asiantuntijoita tai näiden laatimia lausuntoja.

Mikäli oppilaan tukeminen edellyttää erityisosaamista, jota opettajalla tai koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi, aletaan välittömästi suunnittelemaan ratkaisua tähän esim. lisäkoulutusta tai konsultaatiota henkilöstölle, oppimis- ja ohjauskeskusten tarjoamia palveluja oppilaille. Ratkaisuihin vaikuttaa aina ensisijaisesti se mikä on oppilaan tilanne, tarve ja etu. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään jatkuvaa läheistä yhteistyötä.

LUKU 8 Opiskeluhoolto

8.1 Opiskeluhooltosuunnitelma

KYMENLAAKSON STEINERKOULU

Kymenlaakson steinerkoulun kannatusyhdistys ry

Lauttakatu 6 F

45700 Kuusankoski

www.kymensteiner.fi

Opiskeluhooltosuunnitelman johdatus

Tämän opiskeluhooltosuunnitelman on laatinut Kymenlaakson steinerkoulun koulukohtainen monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Laadinnassa on tehty yhteistyötä koulun henkilöstön ja oppilaiden sekä heidän huoltajien kanssa. Suunnitelma on koordinoitu, ja on linjassa, Kouvolan hyvinvointialueen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhooltosuunnitelma.

Hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä opiskelijoille.

Tässä opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan Kymenlaakson steinerkoulun opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet, keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi, arvioimiseksi ja seuraamiseksi.

Opiskeluhoolto on oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä koulussa. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä sekä opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä. Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista, turvallisuudesta, kouluun kiinnittymisestä ja oppimisesta. Pyrkimyksenä on tukea ja vahvistaa oppilaan ja huoltajan osallisuutta, kouluun kiinnittymistä ja kokemusta luokka- ja kouluyhteisöön kuulumisesta, johon sisältyy luonnollisesti välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen. Opiskeluhoolto on jokaisen koulussa työskentelevän aikuisen velvollisuus ja tehtävä.

Tämän suunnitelman keskeisistä piirteistä informoidaan kaikkia oppilaiden huoltajia, oppilaita ikäkautisten edellytysten mukaan, koulun koko henkilökuntaa sekä asianomaisia hyvinvointialueen yhteistyötahoja. Suunnitelma on kaikkien luettavissa sähköisesti (kymensteiner.fi) ja tarvittaessa paperiversiona.

Suunnitelman laadinnassa ovat mukana koulun rehtori (1), opettajakunta (7 jäsentä), johtokunta (6 jäsentä, 1 puheenjohtaja) sekä kunnan hyvinvointialueen määräämät opiskeluhoollon edustajat, koulu-terveydenhoitaja (1), koulukuraattori (1) sekä koulupsykologi (1). Nämä tahot tulevat siten luonnostaan informoiduksi. Suunnitelma käsitellään keskeisiltä osin oppilaskunnassa luokittain kunkin luokan ikätason mukaisesti.

Oppilaiden huoltajat ovat suunnitelman laadinnassa mukana edustajiensa kautta. Lisäksi kaikille huoltajille tiedotetaan suunnitelman keskeisistä asioista. Jokainen huoltaja saa nähtäväkseen koko suunnitelman ja voi halutessaan esittää siihen muutoksia.

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Kymenlaakson steinerkoulussa toimii luokat 1–9.

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Ohjaus opiskeluhoitopalveluihin on velvoittavaa. Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien sekä eri opiskeluhoitopalvelujen kanssa, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja/tai koulupsykologi.

1.1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa on opiskeluhoollosta tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Opiskeluhoito liittyy läheisesti koulun kokonaisvaltaiseen kasvatukseen ja opetustehtävään. Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

Opiskeluhoitoa toteutetaan suunnitellusti ja ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Monialainen yhteistyö on opiskeluhoollossa keskeistä ja opiskeluhoitopalvelujen osalta tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän tarpeensa ja osallisuutensa kuuleminen ja tukeminen.

Kymenlaakson steinerkoulun opiskeluhoollon piiriin kuuluviksi arvioidaan lähivuosien aikana noin 70 oppilasta (tämän suunnitelman laadintahetkellä määrä 55).

Opiskeluhoollon kokonaistarpeen arviossa huomioidaan koulun oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityistarpeet lukuvuosittain (eri ikäluokat, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien määrä, S2-oppilaat, maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet). Arviossa hyödynnetään monipuolisesti saatavilla olevaa seurantatietoa, jota on koottu sekä paikallisesti että oppilailta, huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

1.2. Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulun yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista, tarpeiden huomioimisesta sekä paikallisista erityispiirteistä on koulun henkilökunnalla (rehtori, opettajakunta, muu henkilöstö, johtokunta).

Opiskeluhoollon käytössä olevia palveluja ovat Kymenlaakson hyvinvointialueen määräämät koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoollossa.

Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat oppilaiden vuosittaiset terveystarkastukset. Laajat lääkärintarkastukset tehdään Kymenlaakson hyvinvointialueen kouluterveyden toimesta 1., 5. ja 8. luokalla.

Hyvinvointialueen kouluterveydenhoitaja on paikalla koulun tiloissa 2–3 viikon välein yhden päivän. Kouluterveydenhoitajan yhteystiedot sekä päivämäärät ilmoitetaan oppilaille sekä heidän vanhemmille viikkotiedotteessa. Muina ajankohtina häneen saa yhteyden puhelimitse tai sähköpostitse päivittäin.

Koulukuraattoriin saa paikalle seitsemän arkipäivän kuluessa tai, jos tilanne on kiireellinen, samana päivänä kuin pyyntö esitetään. Hän päivystää koulussa sovittuina päivinä lukuvuoden aikana. Näistä ajoista tiedotetaan vanhemmille ja oppilaille koulun viikkotiedotteessa.

Koulupsykologi on käytettävissä aina tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Opiskeluhoollon henkilöstömitoitus on määritelty seuraavasti:

- Psykologien henkilöstömitoitus on 1 psykologi / 780 oppilasta
- Kuraattorien henkilöstömitoitus on 1 kuraattori / 670 oppilasta
- Terveystiedotusmitoitus on 1 terveydenhoitaja / 460 oppilasta
perusopetuksessa opiskeluhoitopalveluissa 1 terveydenhoitaja / 570 opiskelijaa
- Lääkärimitoitus on 1 lääkäri / 2100 oppilasta

Kouluterveydenhoitajan, -kuraattoriin ja -psykologin yhteystiedot ovat aina ilmoitettuna koulun sähköisessä viikkotiedotteessa.

Yksilökohtaista opiskeluhoitopalvelua järjestetään aina, kun se on tarpeen. Varsinaista opiskeluhoollon tarvetta pyritään ennaltaehkäisemään sillä, että steinerpedagogisen opetuksen ja kasvatuksen tavoitteena on olla itsessään tervehdyttävää ja yksilöä huomioivaa. Toisaalta kouluun tulee oppilaita, joiden opiskelu on yleisessä koulujärjestelmässä käynyt mahdottomaksi. Näiden oppilaiden kohdalla yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarve yleensä jatkuu niin pitkään, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Tämän suunnitelman tekohetkellä, mikä vastanee pysyvämpääkin tilannetta, yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarve on n. 20 prosentilla oppilaita.

Edelliseen liittyvä koulunkäynnin avustajan tarve on ajoittaista. Koululla on käytettävissä vakituisen henkilökunnan joukossa koulutuksen saaneita avustajia aina, kun tarvetta on.

1.3. Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä suunnittelee ja seuraa koulun opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista, osana omavalvontaa koskevaa tehtävää, yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa. Ensimmäinen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla, erityisesti rehtorilla ja opettajilla.

Tieto yhteisön hyvinvoinnista ja ympäristön tilasta ohjaa yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä. Tietoa saadaan esimerkiksi Kouluterveyskyselystä, laajoista terveystarkastuksista sekä kolmen vuoden välein tehtävistä yhteisön hyvinvoinnin sekä ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastuksista.

Seurattavia asioita ovat:

- Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut
- Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat
- Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen, toteutus, arviointi ja seuranta
- Opiskeluhoollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulu- tai oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä (opettajakunta, johtokunta, hyvinvointialueen edustajat; kouluterveydenhoitaja, -kuraattori ja -psykologi). Opiskeluhoitoryhmässä asioita käsitellään vain yleisellä ja yhteisöllisellä tasolla. Ryhmistä, luokista, opiskeluympäristöstä ja kouluyhteisöstä voidaan keskustella esimerkiksi ilmapiirin, työrauhan, kiusaamisen, hyvinvoinnin, terveyden tai osallisuuden näkökulmista. Koska opiskeluhoitoryhmässä ei käsitellä yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa koskevia asioita, voivat työskentelyyn osallistua myös oppilaat ja opiskelijat, huoltajat tai ulkopuoliset yhteistyökumppanit käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Tarvittaessa ryhmä voi myös kuulla asiantuntijoita. Ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista päätetään paikallisesti.

Yhteisöllisen opiskelijatyöryhmän seurantatiedot käsitellään koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän kokouksissa, joka pidetään jokaisen lukuvuoden alkaessa ja lopulla, vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Ryhmä kokoontuu myös muulloin, kun siihen on tarvetta.

Kokouksessa arvioidaan opiskeluhoollon toteutumista ja ryhmä suunnittelee seuraavan lukuvuoden opiskeluhoollon kokonaisuutta. Esiin tulleet epäkohdat pyritään korjaamaan.

Yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon sisältyvät koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Siihen kuuluu myös monialainen asiantuntijaryhmä, joka kootaan aina tarvittaessa ja tapauskohtaisesti oppilaan tueksi. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta.

Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus psykologi- tai kuraattoripalveluihin säädetyssä määräajassa. Palvelut on järjestettävä siten, että oppilaalle ja opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun joko psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä. Jos asia on kiireellinen, keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana koulupäivänä. Asian kiireellisyyden arvioi psykologi tai kuraattori.

Opiskeluhoollon toimijat työskentelevät tarvittaessa yhdessä sekä tekevät yhteistyötä muiden hyvinvointialueen lasten ja nuorten palveluja tarjoavien tahojen kanssa (esim. Kouvolan Nuorten Matala).

Mikäli koulun työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä kouluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, on opiskelijalle ja tämän huoltajalle annettava tieto yhteydenotosta ja siihen liittyvistä syistä.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Kymenlaakson steinerkoulun opiskeluryhmän perustana on päivittäinen koulun elämän seuranta, mitä tekee koulun koko henkilökunta ja josta on vastuussa opettaja- ja johtokunta, samoin kouluterveydenhoitajan ja -kuraattorin havainnot. Lisäksi opiskeluhoitoryhmän on perehdyttävä oppilaiden huoltajien

ja oppilaiden kokemuksiin ja huolehdittava, että koulun opiskeluhoitotyö on linjassa Kymenlaakson hyvinvointialueen koulujen opiskeluhoitotyön kanssa.

Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö suunnataan usein kaikille yhteisön jäsenille, mutta sitä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päättämisyhteisöön tai yhteisesti tunnistettuun ongelmaan.

Ryhmään pyritään saamaan vierailijoiksi myös muita koulun yhteistyökumppaneita, esim. kannatusyhdistyksen jäseniä, koulun johtokunnan jäseniä, nuorisotyön ja seurakunnan edustajia, koulupoliisia sekä kaupungin pelastushenkilöstöä.

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti yhteisöllisen opiskeluhoitotyön puitteissa ennakoon sovitun aikataulun mukaisesti tai aina tarvittaessa. Opettajakunta kokoontuu viikoittain, johtokunta kuukausittain. Lisäksi kouluterveydenhoitajan tai -kuraattorin kanssa ollaan yhteydessä viikoittain. Koko opiskeluhoitoryhmän yhteiset tapaamiset järjestetään säännöllisesti, vähintään kaksi (2) kertaa lukuvuodessa. Kun on aihetta, toiminnasta ja erityisesti sen ongelmista tiedotetaan koko koulukohtaiselle opiskeluhoitoryhmälle, joka tarvittaessa kokoontuu korjaamaan tilannetta saman tien.

Opiskeluhoitoryhmä pitää kokoontumisista muistiota, johon kirjataan asia, käsittelyyn osallistuneet henkilöt, asian vireille panija, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut sekä kenen tehtäväksi on sovittu asian jatkokäsittely.

Yhteisöllisen koko opiskeluhoitoryhmän kokoonkutsujana on koulun rehtori. Yhteisöllinen opiskeluhoito voi olla luonteeltaan myös työnohjauksellinen.

Opiskeluhoitoryhmän tulee aina tiedottaa koulun taloudelliselle johtokunnalle niistä kuluista, joita lakimääräinen tai muuten välttämätön opiskeluhoitotyö edellyttää. Muutoksista, jotka eivät ole välttämättömiä mutta toivottavia ja jotka aiheuttavat kustannuksia, ryhmän on pyydettävä johtokunnan näkemys.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opiskeluhoitoryhmän tehtävä. Opiskeluhoitotyön tehtävänä on myös luoda koulu-yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä ja aiheettomia poissaoloja. Luokanopettajat pitävät säännöllisesti yhteyttä oppilaiden vanhempiin sekä järjestävät säännöllisesti vanhempainiltoja ja -tapaamisia lukuvuoden aikana, yhteisiä vanhempainiltoja vähintään kerran lukuvuodessa.

Yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi pelastuslaitoksen kanssa, jonka edustajat ovat lukuvuosittain keskustelemassa turvallisuuskysymyksistä ja myös seuraamassa ja ohjaamassa pelastus- ja kriisiharjoituksia. Samoin yhteistyötä tehdään terveys-, sosiaali- ja poliisiviranomaisten kanssa. Koulu-ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden osalta yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös kiinteistön omistajan kanssa.

Terveystiedon opetukseen liittyen tehdään yhteistyötä kouluterveydenhoitajan tai tämän suosittelemman asiantuntijan kanssa.

Koulun järjestyssäännöt selvitetään uusille oppilaille ja huoltajille. Vuosittain ne käydään läpi sekä niistä muistuttamiseksi että tilaisuuden antamiseksi niiden kehittämiseen.

2.1. Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Kouluun kiinnittymiseen, läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen ehkäisemiseen voidaan vaikuttaa yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin lisäämällä oppilaiden hyvinvointia kouluyhteisössä. Toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi kuvataan opetussuunnitelman luvussa 5.1. ja täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien, miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään sekä miten poissaoloja seurataan ja niihin puututaan. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaan ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokonaisuutta. Kymenlaakson steinerkoulun poissaolojen ehkäisemiseen, seurantaan, niistä ilmoittamiseen ja niihin puuttumiseen on linjassa Kymenlaakson hyvinvointialueen toimintamallin sekä sitouttavan kouluyhteistyön mallin kanssa.

2.2. Toiminta päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisemiseksi sekä käyttöön puuttumiseksi

Tupakointi sekä alkoholin ja muiden päihteiden käyttö on perusopetuksen iässä lain kieltämää. Kymenlaakson steinerkoulussa valvotaan, että oppilaat noudattavat lakia kouluaikana.

Tupakoinnin ja päihteiden käytön vaaroista kerrotaan oppilaille heidän ikä kauttaan vastaavalla tavalla ensimmäisestä luokasta lähtien. Murrosikään mennessä jokaisen oppilaan tulee saada realistinen käsitys tupakan ja päihteiden vaikutuksista ja vaaroista sekä siitä, miten ja millaista apua on saatavissa niiden kanssa syntyvissä ongelmissa. Valistamisesta vastaa pääasiassa luokanopettaja, mutta hänen tulee tehdä myös yhteistyötä terveydenhoitajan kanssa. Kouluun tulee kutsua myös poliisi tai muita asiantuntijoita täydentämään valistusta.

Tupakoinnin ja päihteiden käytön kokeiluja tai käytön aloittamista seuraavat ensisijaisesti opettajat yhteistyössä huoltajien kanssa. Opettajakunnan rehtorin johdolla tulee huolehtia siitä, että kaikki opettajat kouluttautuvat havaitsemaan erityisesti huumeiden käytön tyypillisimpiä merkkejä. Koulutusta voidaan hankkia erillisillä kursseilla tai kutsumalla asiantuntijoita opastamaan opettajia ja huoltajia.

Opettajien tehtävänä on valvoa, että koulun alueella ja koulun järjestämällä retkillä, leirikouluissa tai muissa tilanteissa noudatetaan tupakointia ja päihteitä koskevia lakeja.

Mikäli käyttöä esiintyy, se on pyrittävä lopettamaan. Ensimmäinen vaihe on yhteistyö koulun, huoltajan ja lastensuojelun kanssa. Tämä saattaa olla riittävä tupakan tai alkoholin kokeilujen osalta. Jos kokeilut jatkuvat tai jos kyseessä ovat huumeet, perustetaan oppilaan tueksi asiantuntijaryhmä. Mikäli huoltaja ei tällaisessa tilanteessa suostuisi asiantuntijaryhmän kokoamiseen, tulee turvautua lastensuojelun viranomaisten apuun.

Päihteiden käytön voi usein olettaa kertovan taustalla olevista merkittävistä ongelmista. Avun tulee olla silloin monitahoista psykologisesta sosiaalisesta, unohtamatta kuitenkin päivittäistä kasvatuksellista, 'inhimillistä' apua.

2.3. Koulukuljetusten ja kuljetusten odotusaikojen turvallisuus

Kymenlaakson steinerkoulu ei järjestä koulukuljetuksia. Ne ovat oppilaiden huoltajien vastuulla. Kuljetusten ja koulutyön välisinä aikoina oppilaiden turvallisuus on koulun vastuulla.

Aamuisin koulun ovet avataan 30 minuuttia ennen koulutyön alkamista. Henkilökuntaa saapuu paikalle 30 minuuttia ennen koulutyön alkamista. Koulussa järjestetään oppilaiden aamuvalvonta. Koulupäivän jälkeen järjestetään iltapäivätoimintaa klo 16.30 saakka. Toiminta on tarkoitettu ensisijaisesti 1. ja 2. luokan oppilaille, mutta myös muut oppilaat saavat odottaa kuljetuksia koulun tiloissa sisällä tai ulkona.

Odotusaikana oppilaita valvovat sekä iltapäivätoiminnan ohjaajat että paikalla olevat opettajat. Luku- ja järjestyksen mukaan huolehditaan siitä, että jokaista kymmentä oppilasta kohden on yksi valvoja.

Koulun järjestyssäännöt koskevat oppilaita odotusaikoina sekä koulumatkoilla, elleivät ne tapahdu huoltajan välittömässä valvonnassa.

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaalle annettava yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoiltoa sekä tarvittaessa kouluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattori-palveluja.

Oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuki luodaan yhteistyössä opettajien, oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa opiskeluhoitoryhmän sekä muiden asiantuntijoiden kanssa. Opettajan tehtävänä on informoida oppilaan huoltajia tukitoimiin liittyvissä asioissa. Koulun rehtori vastaa siitä, että henkilökunta toteuttaa ja seuraa kolmiportaisen tuen dokumentointiin ja toteuttamiseen liittyviä ohjeita ja että kaikki tukitoimet toteutuvat kaikissa oppiaineissa. Oppilas voi olla vain yhden tukitason piirissä samanaikaisesti (yleinen tuki, tehostettu tuki, erityinen tuki). Eri tukimuotojen sisällöistä on kerrottu tarkemmin koulun opetussuunnitelman luvussa 7; Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.

Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset luokilla 1, 5 ja 8 sekä vuosittaiset määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoiltoa. Terveystarkastaja sopii luokanopettajan kanssa tarkastuksen ajoista ja antaa opettajan kautta oppilaille kotiin vietävät kyselylomakkeet. Ne palautetaan samaa tietä. Huoltajan suostumuksella opettaja voi esittää myös omia näkemyksiään. Tarkastuksen paikka tapahtuu koulun tiloissa terveydenhoitajan huoneessa. Kymenlaakson steinerkoulun tehtäväksi jää siten vain edellä mainittu tai muu tarpeelliseksi katsottu yhteistyö terveydenhoitajan kanssa. Huoltajaa pyydetään mukaan tarkastuksiin.

Mikäli näissä tarkastuksissa tai muutoin terveydenhoitajan tai lääkärin tietoon tulee sellaista, mistä koulun tai yksittäisen opettajan tulee olla tietoinen ja josta voidaan kertoa, opettaja saa tiedon terveydenhoitajalta. Terveystarkastaja voi myös saamansa tiedon perusteella pyytää asioita käsiteltäväksi koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä tai yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä.

Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi.

Yksilökohtaisessa opiskeluhuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Kurinpitotoimiin johtaneen käyttäytymisen syyt selvitetään keskusteluilla oppilaan ja huoltajan kanssa. Jos kurinpitotoimen määrääminen on toistuvasti tarpeen, voidaan oppilaan tukemiseksi koota yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Ensisijaisesti asiasta huolehtii oppilaan luokanopettaja, mutta aloitteen esimerkiksi asiantuntijaryhmän perustamiseksi voi tehdä muukin oppilaan kanssa tekemisissä oleva toimija.

Jos oppilas erotetaan määrääjäksi, huolehditaan siitä, että hän saa erottamisaikana sellaista opetusta ja tukea, että kouluun palaaminen on oppilaan hyvinvoinnin kannalta sujuvaa eikä koulutyö kouluun palaamisen jälkeen vaarannu. Määrääjäksi erottamisen yhteydessä kootaan yksilökohtainen asiantuntijaryhmä sellaisessa kokoonpanossa kuin oppilaan ongelmien kannalta on tarpeen. Ellei huoltaja anna tähän suostumustaan, toimitaan joka tapauksessa yhteistyössä lastensuojelun kanssa.

Yksittäistä oppilasta tukevan asiantuntijaryhmän kokoamiseen tekee aloitteen luokanopettaja tai muu opettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi. Ryhmä valitsee itselleen vastuuhenkilön sekä henkilön, joka kirjaa työssä käsitellyt asiat. Ryhmä voi tarvittaessa neuvotella muiden asiantuntijoiden kanssa. Ryhmä tai sen edustaja tekee yhteistyötä oppilaan huoltajan kanssa.

Oppilaan huoltajalta tulee saada lupa asiantuntijaryhmän perustamiseen ja sen kokoonpanoon. Myös oppilaalla on lupa esittää näkemyksensä. Se pyritään ottamaan huomioon, mutta alaikäisen oppilaan osalta päätöksen tekee kuitenkin huoltaja. Suostumuksen hankkii oppilaan luokanopettaja, mutta tehtävän voi tarvittaessa hoitaa myös muu opetuksen, terveydenhoidon tai sosiaalitoimen edustaja.

Ryhmä kootaan mahdollisimman nopeasti. Ensimmäistä kokousta valmistellaan, jos mahdollista ja tarpeen, siten, että kokoonkutsuja selvittää koollekutsumisen syyt ja muut tarvittavat tekijät jäsenille kirjallisesti.

Ryhmän tulee päättää ensimmäisessä kokoontumisessaan toimenpiteistä, jotka voidaan aloittaa välittömästi. Oppilaan tilannetta seurataan päivittäin ja ryhmän jäsenten kanssa neuvotellaan oppilaan tilanteesta. Seuraamisneuvottelut voidaan tehdä myös teknisin apuvälinein. Seurannan perusteella ryhmä joko päättää jatkaa aloitettua ohjelmaa tai muuttaa sitä.

Oppilaan erityisruokavaliosta tiedustellaan aina uuden oppilaan tullessa kouluun. Lukuvuoden aikana, viikkotiedotteessa, muistutetaan huoltajia myös ilmoittamaan keittiöhenkilökunnalle, mikäli muutoksia tapahtuu oppilaan ruokavaliossa. Ruokavaliota pyydetään kirjallisena virheiden välttämiseksi. Koulun oma keittiö valmistaa ruokavalion mukaisen ruoan. Kasvisruokavaihtoehto on tarjolla aina.

Jos oppilaalla on pitkäaikainen sairaus, jonka hoitaminen vaatii lääkitystä tai muuta hoitoa koulupäivän aikana tai odotusaikoina, ohjeet pyydetään luokanopettajalle ja ainakin yhdelle muulle opettajalle tai henkilökunnan jäsenelle. Luokanopettaja varmistaa, että oppilaan ollessa koulussa paikalla on vähintään yksi henkilö, joka osaa antaa lääkityksen tai tehdä muut tarvittavat hoitotoimet.

Kun näitä ohjeita annetaan tai niiden toteuttamista harjoitellaan, pyydetään kouluterveydenhoitaja paikalle varmistamaan ohjeiden oikea toteuttaminen.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa tai ihon alle pistettävää lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan. Vanhemmat toimittavat koululle selkeät kirjalliset ohjeet lääkannoksista sekä niiden antamisesta.

Kymenlaakson steinerkoulun henkilökunta on saanut säännöllisen ensiapu -koulutuksen.

3.1. Opiskeluhoitokertomuksen sisältämien tietojen katsominen ja luovuttaminen

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoillon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat ovat salassa pidettäviä, ja niihin sisältyviä tietoja voivat saada vain oppilaan vanhemmat/hoitajat, kyseistä oppilasta opettavat opettajat ja muut tietoja työtehtävissään tarvitsevat henkilöt, siinä määrin kuin se on tarpeellista.

Kertomukseen on merkittävä, kenelle sivulliselle, mitä tietoja ja millä perusteella on opiskeluhoitokertomukseen liittyviä tietoja mahdollisesti luovutettu.

Opiskeluhoitokertomuksen lisäksi psykologit, kuraattorit ja terveydenhoitajat tekevät kirjauksia omiin asiakastietojärjestelmiinsä.

Opiskeluhoitokertomus tulostetaan jokaisen tapaamisen jälkeen ja suljetaan tapauskohtaiseen kirjekuoreen, jonka päälle kirjoitetaan oppilaan nimi sekä ryhmän jäsenten nimet (ei ammattinimikkeitä). Opiskeluhoitokertomus säilytetään arkistointisääntöjen mukaisesti koulun arkistossa ja siirretään päätearkistoon oppilaan siirryttyä pois yksiköstä. Säilytyksestä ja tietojen luovuttamisesta vastaa koulun rehtori yhdessä toisen opettajakunnan valitseman opettajakunnan jäsenen kanssa. Tietojen katsomisesta tai luovuttamisesta tehdään aina merkintä kertomuksen kumpaankin versioon.

Oppilaan siirtyessä toiseen kouluun, toimitetaan salassapitosäännösten estämättä, oppilaan opetuksen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä (perusopetuslaki 40§ 4 mom.)

Opiskelijan siirtyessä peruskoulusta toiselle asteelle, salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa vain opiskelijan kirjallisella suostumuksella.

Tietojen salassapidosta on säännökset perusopetuslain 40§:ssä sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24§:ssä. Salassa pidettävien ja arkaluonteisten tietojen suojaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

3.2. Opiskeluhoitokertomus

Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan / opiskelijan:

- oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä oppilaan hoitajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjaamisen päivämäärä ja kirjaajan nimi ja asema
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian sisältö ja vireille panija
- toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset, joita tilanteen selvittämiseksi on tehty
- toimenpiteet ongelman korjaamiseksi, kuten aiemmat ja nykyiset tukitoimet, myös yhteistyö eri tahojen kanssa
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma toteutuksesta vastaavine tahoineen

- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot ja seuranta päivämäärä.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Yhteistyötä tehostetun ja erityisen tuen aikana koordinoi oppilaan luokanopettaja yhdessä rehtorin kanssa. Yhteistyötä tehdään erityisopettajan ja muiden oppilasta opettavien opettajien sekä oppilaan huoltajan kanssa. Tuen tarpeen syiden ja laadun mukaan yhteistyötä tehdään myös kuraattorin, psykologin ja terveydenhuollon edustajien kanssa.

Kymenlaakson steinerkoulussa ei toistaiseksi järjestetä joustavaa perusopetusta.

Jos oppilas on sairaala- tai muussa hoidossa mutta ei sairaalakoulussa, hänelle järjestetään sellaista opetusta, mikä hänelle on tarpeen ja mitä hän voi ottaa vastaan. Opetuksesta vastaavat ensisijaisesti oppilaan omat opettajat, tarvittaessa siihen erikseen palkatut opettajat. Opetus järjestetään yhteistyössä huoltajan ja terveydenhuollon edustajien kanssa, tarvittaessa psykologin kanssa.

Jos oppilas opiskelee sairaalakoulussa, luokanopettaja vastaa yhteistyöstä sairaalakoulun opettajien kanssa.

Koulu tekee yhteistyötä huoltajien ja kaikkien niiden tahojen kanssa, jotka voivat olla avuksi lasten ja nuorten ongelmissa. Sellaisia tahoja ovat esimerkiksi nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi. Yhteydenotto ja yhteistyön aloittaminen saattaa joissakin tilanteissa olla syytä tehdä niin kiireisesti, että se ei voi odottaa minkään ryhmän kokoontumista ja päätöstä. Jokainen opettaja on velvollinen pyytämään apua tai yhteistyötä näiltä tahoilta, jos siihen oppilaan hyvinvoinnin vuoksi on aihetta. Jos mahdollista, opettaja neuvottelee asiasta opettajakunnan tai ainakin rehtorin kanssa. Myös yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä, kun sellainen on perustettu, voi käyttää ja on velvollinen käyttämään näiden tahojen apua ja yhteistyötä tarvittaessa.

Opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on tarvittaessa, salassapidon estämättä, velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä tai ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja. Mikäli mahdollista, on hyvän käytännön mukaista toteuttaa ilmoitus yhdessä lapsen tai tämän huoltajan kanssa. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä, tilanteen vakavuuden niin vaatiessa, myös ilman asianomaisen suostumusta ja salassapitosäännösten estämättä.

4.1. Opiskeluhoollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoollon suunnitteluun osallistuvat huoltajien edustajat siten, että heitä kuuluu koulukohtaiseen opiskeluhoolloryhmään. Lisäksi kaikille huoltajille tiedotetaan sekä tapaamisissa että kattavasti sähköisesti opiskeluhoollon periaatteet ja annetaan jokaiselle halukkaalle tilaisuus perehtyä suunnitelmiin myös yksityiskohtaisesti ja esittää näkemyksensä niistä.

Jokaisella huoltajalla on myös tilaisuus esittää näkemyksensä opiskeluhoolloryhmälle opiskeluhoollon arvioimiseksi.

Oppilaiden näkemykset suunnittelussa samoin kuin arvioinnissa pyydetään oppilaskunnan toiminnan puitteissa luokittain kunkin luokan kehitystason edellyttämällä tavalla.

Edellinen koskee sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista opiskeluhoitoa, kuitenkin sellaisin rajoituksin, että yksilökohtaisesta opiskeluhoitosta ei voi esittää arvioita tai tehdä toteutuksessa yhteistyötä muu kuin asianomainen oppilas itse tai tämän huoltaja/edunvalvoja.

Yhteisöllisen opiskeluhoiton suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen koulu jatkuvasti kannustaa sekä oppilaita että ennen kaikkea huoltajia.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma (kokonaisuudessaan luku 6.)

Häirinnän, kiusaamisen ja koulun sisäisen väkivallan ehkäisemisessä on keskeisenä perustana se, että opetus ja kasvatustapa samoin kuin opettajien, oppilaiden ja huoltajien suhteet kehitetään sellaisiksi kuin ne steinerpedagogisesti tulisi kehittää. Periaate on, että minkäänlaista kiusaamista, väkivaltaa, syrjintää tai häirintää ei hyväksytä koulun oppimisympäristössä tai koulumatkalla. Näihin asioihin puuttuminen on koko työyhteisön asia ja koulun tavoitteena on kaikilta osin luoda koko kouluyhteisössä luottamukselliset ihmissuhteet, myös huoltajiin ja muihin sidosryhmiin sekä fyysisesti, psyykkisesti, sosiaalisesti ja pedagogisesti turvallinen oppimisympäristö.

5.1. Oppilaan suojaaminen häirinnältä, kiusaamiselta ja väkivallalta

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyssä on keskeistä, että jokainen opettaja, ennen kaikkea luokanopettaja seuraa oppilaiden yksilöllistä ja sosiaalista kehitystä jatkuvasti. Kun ongelmia alkaa kehittyä – kuten ihmisille ja ihmisten välille ajoittain välttämättä kehittyy – opettaja puuttuu niihin välittömästi. Tavoitteena on saada kouluyhteisö ilmaisemaan, ettei se hyväksy kiusaamista sekä miettimään, mitä jokainen voisi tehdä kiusaamisen lopettamiseksi, mm. vahvistamalla ongelmakäyttäytymisen vastaisia asenteita ja kiinnittämällä huomiota oppimisympäristöön ja yhteisiin sopimuksiin.

Koulussa jokaisen aikuisen velvollisuus on puuttua välittömästi väkivallan käyttöön, kiusaamiseen, syrjäytymiseen tai häirintään sekä ilmoittaa tapahtuneesta luokanopettajalle/ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle ja rehtorille. Kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset, niiden selvittelytoimet, mahdolliset rangaistukset ja seuranta kirjataan ja säilytetään lukollisessa kaapissa koulun toimistossa.

Puuttumisen välineitä ovat esimerkiksi keskustelut oppilaan tai oppilaiden kanssa, keskustelut huoltajien kanssa, ihmisenä olemisesta ja ihmissuhteista keskusteleminen koko luokan kanssa sekä asianomaisten kanssa (kehitys- ja kasvatustapa keskustelut, restoratiivinen sovittelu, verso). Kaikista kiusaamisen määritelmän täyttämistä tapauksia seurataan yhdessä sovittu ajanjakso, jonka jälkeen tai tarvittaessa aiemmin keskustelua jatketaan ja varmistetaan sen loppuminen.

Kiusaamisesta kertominen on toisesta ihmisestä välittämistä. Sekä kiusaaja että kiusattu tarvitsevat apua ja tukea. Koko ryhmän kanssa voidaan tarvittaessa tehdä erilaisia yhteishenkeä parantavia toimenpiteitä ja harjoituksia. Asian käsittelyssä yhtenä tahona voi olla opiskelijahuoltoryhmä sekä tarvittaessa moniammatillinen asiantuntija -apu.

Kiusaamisen määritelmä:

Kiusaaminen on toistuvaa henkistä tai ruumiillista väkivaltaa, jonka yksi tai useampi nuori kohdistaa yhteen ja samaan uhriin. Sen muotoja voivat olla

- pilkkaaminen, haukkuminen, lällätys, häpäiseminen, ilkkuva matkiminen
- pelottelu, uhkailu, kiristäminen, syrjiminen, eristäminen, pakottaminen, tahallinen väärinneuvominen, perättömien juttujen keksiminen

- tavaroiden piilottelu tai luvatta ottaminen ja särkeminen
- kuristaminen, töniminen, lyöminen, pureminen, potkiminen, nipistely
- toisen tai toisten yllyttäminen yhtä vastaan, toisen puolustamisen estäminen, yksin jättäminen
- sähköinen kiusaaminen

Vanhempainilloissa, opettajan ja huoltajien tapaamisissa, puhelinkeskusteluissa, sähköposteilla sekä kirjallisilla/sähköisillä tiedotteilla ennaltaehkäistään ongelmatilanteita ja luodaan yhteistä toimintakulttuuria koulun ja kodin välille. Huoltajien toivotaan kiusaamista havaitessaan ilmoittavan siitä luokanopettajalle, luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai rehtorille.

Oppilaiden tulee olla koulupäivien aikana ja kyytejä odottaessa aina opettajien tai muun henkilökunnan valvonnassa. Jos häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa kuitenkin tapahtuu, se lopetetaan välittömästi ja siihen puututaan kuhunkin tapaukseen sopivalla tavalla. Kiusaamisessa kurinpitotoimen kynnyks on matala. Jos kyseessä on teko, josta ei seuraa kurinpitotoimia, tilanteeseen kuitenkin puututaan perusopetuslaissa tarkoitetulla tavalla.

Kymenlaakson steinerkoulussa pyritään etsimään konfliktitilanteiden syyt ja pyritään korjaamaan ne. Tämä alkaa keskusteluista oppilaiden ja huoltajien kanssa. Mikäli se ei riitä, haetaan apua opiskeluhuollon muista toimijoista. Tarvittaessa kootaan asiantuntijaryhmä käsittelemään tilannetta. Tässä on kuitenkin siirrytty yhteisöllisestä opiskeluhuollosta yksilölliseen. Akuuteissa tilanteissa pyydetään aina viiranomaisapua.

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä arvioi opiskeluhuollon toteutumista lukuvuosien ja lukukausien vaihtuessa pidettävissä kokouksissa. Tarvittaessa opiskeluhuoltosuunnitelmaa uusitaan ja havaitut ongelmakohdat korjataan.

Tästä opiskeluhuoltosuunnitelman osiosta kuten koko opiskeluhuoltosuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilöstölle, huoltajille, oppilaille ja muille yhteistyötahoille, sillä tavalla kuin tiedottamisesta on tässä suunnitelmassa esitetty. Opettajakunta ja opetuksen järjestäjä on velvollinen perehdyttämään henkilöstönsä toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtimaan tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

5.2. Toiminta äkillisissä vaara- ja kriisitilanteissa ja sellaisten uhatessa

Kaikki vaaratilanteet, joita voi ennakolta ehkäistä, pyritään ehkäisemään.

Paloturvallisuudesta huolehditaan ensinnäkin niin, että säännöllisissä palotarkastuksissa mahdollisesti esiintyvät puutteet korjataan välittömästi. Koulun työsuojeluvaltuutettu vastaa siitä, että näin tapahtuu. Lisäksi koulun henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti, ainakin kerran kahdessa vuodessa, paloturvallisuudessa. Koulutus pyydetään pääsääntöisesti pelastuslaitokselta. Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä varmistaa lukuvuoden vaihtuessa pidettävässä kokouksessa, että koulutus on toteutunut.

Opettajat opettavat paloturvallisuuteen kuuluvat asiat oppilaille. Opetus alkaa ensimmäiseltä luokalta lähtien. Sitä annetaan opettajan harkinnan mukaan joko erikseen tai asiaan soveltuvien muun aineen tuntien yhteydessä. Opettajakunta vastaa siitä, että näin tapahtuu.

Avotulta käytetään koulussa vain erityisissä tilanteissa kuten esimerkiksi joulunajan kynttilöissä tai kemian tuntien polttimissa. Silloin paikalla on aina opettaja tai muu toimintaa valvova aikuinen, ja paikalle on varattu asianmukaiset sammutusvälineet. Oppilaat eivät saa käsitellä avotulta eikä heillä saa olla

koulussa välineitä sen tekemiseen. Mikäli tulentekoväline oppilaalta löytyy, aikuinen takavarikoi sen ja ilmoittaa sekä luovuttaa sen ainoastaan oppilaan huoltajalle.

Tulipaloon varaudutaan sen mukaan kuin koulun paloturvallisuussuunnitelmassa on esitetty. Turvallista poistumista harjoitellaan vähintään kerran lukukaudessa joko koulun sisäisenä harjoituksena tai pelastuslaitoksen ohjauksessa. Osa harjoituksista tehdään yhteisenä muiden rakennuksessa toimivien kanssa. Koululla on sopimus hälytyksestä tulipalon tai muun tilanteen varalta muiden rakennuksessa toimivien kanssa. Myös tämän menettelyn toimivuutta testataan vähintään kerran vuodessa. Opiskelu-huoltoryhmä varmistaa, että näin on menetelty.

Toimintaa tulipalon tai muun vastaavan kriisin sattuessa tai sellaiseen valmistautuessa johtaa ja siitä vastaa rehtori. Ellei hän ole paikalla, vastuu siirtyy opettajakunnan varapuheenjohtajalle. Omien luokkiensa osalta välittömästi toiminnasta vastaavat luokissa kullakin hetkellä toimivat opettajat. Evakuoinnin tapahduttua jokainen luokkaa opettanut opettaja varmistaa, että kaikki oppilaat ovat tulleet pois rakennuksesta. Iltapäivätoiminnan osalta toiminnasta vastaa iltapäivätoiminnan vastaavaa.

Pelastussuunnitelmasta tiedotetaan samoin kuin opiskeluhoitosuunnitelmasta kokonaisuudessaan. Opettajakunta vastaa siitä, että koko henkilökunta ja oppilaat harjoitetaan toimintaan. Opiskeluhoitoryhmä varmistaa lukuvuosien vaihteen kokouksessa, että näin on tapahtunut. Samassa kokouksessa arvioidaan suunnitelman toimivuus kokonaisuudessaan ja sen mahdollinen korjaamisen tarve.

Sähköturvallisuudesta huolehditaan siten, että kaikkien laitteiden vioista ilmoitetaan välittömästi tilojen omistajalle, joka huolehtii korjauksista. Viallisten laitteiden käyttö estetään välittömästi. Vikojen havaitseminen ja niistä tiedottaminen on jokaisen henkilökunnan jäsenen vastuulla. Työsuojeluvastaava tarkkailee oman tehtävänsä puitteissa tilannetta.

Opettajat huolehtivat sähköturvallisuuden opettamisesta oppilaille kunkin luokan omaksumisvalmiutta vastaavalla tavalla ja varmistavat, että oppilaat sekä ymmärtävät ohjeet että noudattavat niitä. Opetus tapahtuu erillisillä tunneilla ja lisäksi opetussuunnitelman mukaan fysiikan opetuksen yhteydessä.

Sähkötapaturmien ensiapua kuten muutakin ensiapua harjoitellaan ensiapukoulutuksessa, jota järjestetään koulun henkilökunnalle vähintään joka kolmas vuosi.

Koulu sijaitsee lähellä teollisuusaluetta, jossa on mahdollisuus myös kemiallisiin onnettomuuksiin. Näitä koulu ei voi estää eikä se voi niihin varautua kuin yleisten turvaohjeiden verran. Keskeistä on, että kun tieto onnettomuudesta saadaan joko yleisellä hälytysmerkillä tai muuta kautta, koulun tilat suljetaan mahdollisimman tehokkaasti ulkoilmalta. Henkilökunta huolehtii, että viranomaisten antamia ohjeita noudatetaan. Vastuu- ja tehtäväjako on sama kuin paloturvallisuuden osalta.

Ulkopuolisen henkilön aiheuttaman väkivallan uhkaan on vaikea varautua ehdottoman pitävästi. Uhkan havaitseva ilmoittaa siitä välittömästi muulle henkilökunnalle samassa järjestyksessä kuin tulipalon osalta on sovittu. Hän myös hälyttää paikalle apua tai, jos hän on estynyt, pyytää muuta henkilökuntaa hälyttämään. Jos tarpeen, muita rakennuksessa toimivia varoitetaan uhkasta samassa järjestyksessä kuin tehdään hälytys tulipalon sattuessa.

Uhkasta kuullessaan opettajat vievät, jos mahdollista, opettamansa oppilasryhmän suljettujen ovien taakse. Keskeisin asia on turvata oppilaat se aika, mikä kuluu viranomaisten saapumiseen paikalle.

Yksittäisten onnettomuuksien tai yllättävien sairauskohtausten sattuessa paikalla oleva opettaja tai muu henkilökunnan jäsen antaa sen ensiavun, minkä hän kurssituksensa tai muun koulutuksensa mukaan osaa. Hän myös hälyttää paikalle apua. Oppilaiden ollessa ulkona pyritään aina varmistamaan, että paikalla on useampi kuin yksi opettaja tai iltapäivätoiminnan ohjaaja. Silloin ensiavun antaminen ja avun hälyttäminen voi tapahtua samanaikaisesti.

Tapaturmien ehkäisyssä kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden huomioiminen on ensisijaista. Koulutapaturmia seurataan, arvioidaan ja niistä kertynyttä tietoa hyödynnetään tapaturmien ehkäisyssä. Koulun henkilöstöä tiedotetaan kouluilla (mm. kriisi- ja pelastussuunnitelman avulla), miten tapaturmatilanteissa toimitaan ja miten tiedotus hoidetaan. Kouluilla on tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja henkilökunnassa on ensiaputaitoisia henkilöitä. Jos koululla on terveydenhoitaja paikalla, voi hän arvioida/ suorittaa tarvittavat toimenpiteet tai ohjata oppilaan jatkohoitoon.

Kriisin jälkihoito aloitetaan heti kriisin lauetta. Sitä antavat välittömästi oma luokanopettaja, terveydenhoitaja tai muu oppilaille luotettava henkilökunnan jäsen. Oppilaille tulee antaa aikaa puhua ja kysyä tapahtuneesta niin paljon kuin he tarvitsevat.

Tilanteesta tiedotetaan heti myös huoltajille. Heidän kanssaan sovitaan, onko oppilaan syytä jäädä kouluun tai pyrkivätkö huoltajat hakemaan oppilaan kotiin. Niin ikään ilmoitetaan kuraattorille ja koulupsykologille, jotka tarvittaessa huolehtivat kriisiavusta edelleen. Huolimatta mahdollisesta ammattilaisten antamasta kriisiavusta opettajien, erityisesti luokanopettajien, on kriisitilanteen jälkihoidossa oltava aktiivisia, tarjottava oppilaille päivittäistä apua, seurattava merkkejä mahdollisesta traumaattisesta käytöksestä ja tehtävä tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Tämän suunnitelman sekä erillisten kriisi- ja pelastussuunnitelmien toimivuutta seuraa, arvioi ja päivittää koulukohtainen opiskeluhuollon työryhmä vuosittain, ongelmien tapahduttua välittömästi niiden jälkeen.

Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

6. Kriisisuunitelma

Johtaminen ja tehtävien jako kriisitilanteissa ja niihin varauduttaessa

Kriisitilanteisiin varauduttaessa toimintaa johtaa vuosirehtori tukenaan opettajakunta sekä kriisiryhmä, joka on sama kuin opiskeluhoitoryhmä.

Yleisesti kriisitilanteen sattuessa on samoin, jos se on mahdollista. Kuitenkin äkillisessä kriisissä on usein toimittava välittömästi, eikä vuosirehtorin paikalle tuloa voi odottaa. Siksi sen henkilökuntaan kuuluvan, joka havaitsee kriisin tapahtuneen tai uhkaavan, tulee ottaa välitön vastuu toiminnasta, kunnes vuosirehtori – tai poliisi, pelastuslaitos tms. – on paikalla ja ottaa vastuun. Henkilökuntaa harjoitetaan tähän vuosittain.

Steinerkoulussa luokanopettajilla on erityisen suuri vastuu varsinkin oman luokkansa kaikissa eri tilanteissa.

Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja niissä toimiminen

Tulipalo

Koululla on paloturvallisuussuunnitelma, jonka mukaista pelastautumistoimintaa harjoitellaan kahdesti lukuvuodessa, vähintään joka toinen vuosi pelastuslaitoksen edustajan ohjaamana.

Olennaista on pyrkiä ehkäisemään onnettomuuksia ennakolta. Rakennuksen paloturvallisuudesta ja esimerkiksi pelastautumisreittien merkinnästä vastaa rakennuksen omistaja. Koulun jokainen henkilökunnan jäsen on velvollinen huolehtimaan siitä, että pelastustiet pysyvät vapaina ja että palokuorma eri tiloissa on vähin mahdollinen.

Koululla ei ole toistaiseksi sellaista teknisen työn luokkaa, jossa tehtäisiin puu- tai tulitöitä. Tämä vuokrataan ulkopuoliselta. Ulkopuolisen tilan yleisestä turvallisuudesta vastaa sen omistaja, mutta teknisen työn opettajan velvollisuus on erikseen siitä varmistua samalla kun hän varmistaa oppilaiden asianmukaisen suojautumisen ja turvalliset työtavat.

Koulutiloissa mahdollinen vähäinen palovaara liittyy sähköisiin laitteisiin. Niitä käytetään vain opettajan valvonnassa, ja opettajan vastuulla on myös varmistua niiden turvallisesta kunnosta siinä määrin kuin se käytännössä on mahdollista.

Joissakin tilanteissa koulussa poltetaan kynttilöitä. Se saa tapahtua ainoastaan opettajan valvonnassa. Opettajan tulee varmistaa, että silloin on saatavilla ensisammutusvälineitä, esimerkiksi vaahtosammutin ja/tai sammutuspeite.

Kemian tunneilla käytetään joskus avotulta (esim. bunsenlamppu). Se saa tapahtua vain opettajan valvonnassa ja siihen tarkoitettussa tilassa (vetokaappi). Myös näissä tilanteissa, kuten yleensä kaikissa tilanteissa, missä avotulta käytetään, tulee ensisammutusvälineiden olla välittömästi saatavilla.

Vuosirehtorin tulee opettajakunnan tuella huolehtia, että toimintaa tulipalon varalta harjoitellaan, että sammutusvälineet ovat asianmukaisesti aina saatavilla (kiinteistön omistajan tarjoamat sekä koulun omat) ja että koulun henkilökunnan koulutus ja ohjeistus on ajan tasalla. Vuosirehtori ja opettajakunta tekevät tässä yhteistyötä kriisiryhmän ja koulun työturvallisuusvastaavien kanssa.

Onnettomuudet tai sairauskohtaukset koulussa

Oppilaiden tulee koulutuntien, välituntien, iltapäivä- ja kerhotoiminnan aikana samoin kuin kyytejä odottaessaan olla opettajien tai ohjaajien valvonnassa. Jokaisella koulussa toimivalla aikuisella tulee olla harjoitellut perustaidot ensiavussa.

Kun onnettomuus sattuu, on jokainen paikalla oleva henkilökunnan jäsen velvollinen antamaan ensiapua ja toimimaan seuraavien yleisten ohjeitten mukaan.

- Ensiapua annetaan välittömästi
- (Muut) oppilaat pidetään riittävän kaukana
- Toinen aikuinen hankitaan paikalle, ellei jo ole
- Mikäli tarpeen, tilataan ambulanssi
- Kun onnettomuuteen joutuneen auttaminen on valmis, aloitetaan tilanteen selvittäminen
- Selvittäminen tapahtuu vuosirehtorin tai luokanopettajan johdolla tilanteen mukaan
- Jos onnettomuuden kohteeksi on joutunut oppilas, ilmoittaa luokanopettaja huoltajalle

- Jos kohde on henkilökuntaan kuuluva, tarpeellisesta tiedottamisesta vastaa vuosirehtori
- (Muiden) oppilaiden työn jatkamisesta huolehtii joko oma luokanopettaja tai muu opettaja

Edellä kuvattu koskee myös vakavia sairauskohtauksia. Jos oppilaalla on sellainen sairaus, joka voi aiheuttaa kohtauksia, tulee koko henkilökunnan olla ohjeistettu toimimaan sellaisen varalta. Tarvittaessa pyydetään terveydenhoitajan opastusta.

Jos onnettomuus on vakava, tulee erityisesti huolehtia jatkotoimista oppilaiden ja mahdollisesti henkilökunnankin kanssa.

Oppilaiden kanssa keskustele luokanopettaja tai, jos se ei ole mahdollista, muu heille tuttu ja luotettava opettaja.

Oppilaille kerrotaan tapahtuneesta rehellisesti. Oppilaille annetaan kaikki heidän tarvitsemansa aika kysyä ja puhua tapahtuneesta. Opettajan tulee arvioida, onko joku oppilas kokenut tapahtuman niin järkyttävänä, että hän tarvitsee erityistä jälkihoitoa. Tarvittaessa varmistetaan, että oppilaat eivät joudu olemaan koulupäivän jälkeen ilman aikuisen seuraa.

Vuosirehtori arvioi ja päättää opettajakunnan tuella, onko asiasta tiedotettava koulun kaikille vanhemmille ja hoitaa tarvittaessa tiedottamisen. Koulun henkilökunnalle tiedotetaan aina ja sovitaan yhteisistä menettelyistä.

Oppilaita järkyttäneistä tapahtumista keskustellaan luokissa tarvittaessa myös seuraavina päivinä. Jos joku oppilas tai hänen perheensä on erityisen järkyttynyt, järjestetään jatkoapua. Tästä neuvotellaan kouluterveydenhoitajan, -kuraattorin tai -psykologin kanssa.

Jos oppilas joutuu onnettomuuden tai sairauden takia olemaan pitkään poissa koulusta, varmistetaan, että häneen pidetään yhteyttä sen lisäksi, että hänen opinnoistaan huolehditaan.

Tarvittaessa turvaudutaan opiskeluhuoltoryhmän tai oppilaskohtaisen asiantuntijaryhmän apuun.

Vaikka ulkopuolinen tuki on joskus tarpeen, jokaisen opettajan, erityisesti luokanopettajan, tulee muistaa oma vastuunsa oppilaalle läheisenä, joskus läheisimpänä, aikuisena.

Koulun ulkopuolisia vahinkoja

Koulun lähellä on teollisuutta ja teollisuuden laboratorioita, joiden toiminta voi teoreettisesti aiheuttaa esimerkiksi epäterveellisiä päästöjä ilmaan. Kun sellaisesta saadaan tieto, kaikki oppilaat siirretään sisätiloihin ja ovet ja ikkunat suljetaan (tiloissa painovoimainen ilmanvaihto). Odotetaan pelastuslaitoksen ohjeita tai ilmoitusta vaaran päättymisestä.

Ulkopuolisen aiheuttama vaaratilanne

Kouluun tuleva ja häiritsevästi käyttäytyvä henkilö poistetaan koulun tiloista, jos se on mahdollista. Tarvittaessa kutsutaan poliisi.

Oppilaat ohjataan luokkiin tai muihin suljettuihin tiloihin, mahdollisuuksien mukaan tiloihin, joiden ovet ovat lukittavissa.

Tapahtumaan on reagoitava ilman viivytystä. Toiminnan aloitus on siksi sen henkilökuntaan kuuluvan vastuulla, joka on ensin paikalla. Muuta henkilökuntaa pyydetään mahdollisuuksien mukaan apuun vihellyspillillä tai muulla mahdollisella tavalla. Poliisi hälytetään paikalle.

Huolta aiheuttavia tilanteita

Maailmassa, lähellä tai kauempana, voi tapahtua asioita, jotka järkyttävät oppilaita tai aikuisiakin ja voivat tuottaa ahdistuneisuutta.

Kriisiryhmä (opiskeluhooltoryhmä) keskustelee ja sopii yhteisistä menettelyistä. Jos opetus on aloitettava ennen kuin koko ryhmä ehtii koolle, sopii henkilökunta vuosirehtorin johdolla menettelyistä.

Tässäkin tilanteessa oppilaille annetaan avoimesti tietoa ja heidän annetaan kysyä ja keskustella asiasta.

Jos tarpeen, käytetään moniammatillista asiantuntija-apua. Asioiden käsittelystä ja oppilaiden reaktioista keskustellaan myös huoltajien kanssa.

Ennaltaehkäisyä

Kaikkiin ongelmatilanteisiin on mahdoton varautua ennakolta. Mihin voidaan varautua, varaudutaan. Paloturvallisuuden osalta noudatetaan paloturvallisuus-/pelastussuunnitelmaa. Eri oppiaineissa, esimerkiksi kemiassa ja teknisessä työssä, noudatetaan niihin liittyviä turvallisuusohjeita.

Oppilaiden sielullisen tilanteen osalta keskeisessä asemassa on luokanopettaja. Hänen tulee seurata jokaisen oppilaan kehitystä ja arvioida, millaisia ongelmia voi odottaa esiintyvän. Opettajakunnan kokouksissa käsitellään joka viikko koulun, luokkien ja yksittäisten oppilaiden tilannetta tässä mielessä ja siinä määrin kuin se on tarpeellista. Ongelmien tullessa esiin niihin puututaan välittömästi. Apua pyydetään tarvittaessa.

Muita asiakirjoja

Tämä kriisisuunnitelma liittyy koulun pelastussuunnitelmaan, työsuojelusuunnitelmaan sekä opiskeluhooltosuunnitelmaan. Suunnitelmat ovat kaikkien vapaasti nähtävillä koulun kahvihuoneessa olevassa kansiossa sekä koulun nettisivuilla, www.kymensteiner.fi.

LUKU 9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä

kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin¹¹⁶.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma, joka kuvataan alaluvussa 7.3.2.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.¹¹⁷

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä¹¹⁸. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

9.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien

¹¹⁶ Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §

¹¹⁷ Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

¹¹⁸ Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

9.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä¹¹⁹. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille opetus tulee antaa viittomakielellä¹²⁰. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

9.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹²¹. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskieletaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa

¹¹⁹ Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

¹²⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi 86/1997

¹²¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

9.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulun opetuskieli on suomi. Jos oppilaan äidinkieli on muu kuin suomi, hänen oppimistaan tuetaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärästä. S2-opetuksella on omat tavoitteet, sisällöt ja arviointikriteerit, joita opetuksessa noudatetaan. On huomioitava, että se eroaa monin tavoin äidinkielen, toisen kotimaisen kielen sekä vieraan kielen opetuksesta. S2-opetuksen tavoitteet jakautuvat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) viiteen eri osa-alueeseen. S2-opetus pyrkii antamaan valmiuksia vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtämiseen sekä tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen.

Oppilaille pyritään tarjoamaan osittain opetusta hänen omalla äidinkielellään, joka ylläpitää ja kehittää hänen omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opetuksessa huomioidaan oppilaan taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika. Mikäli jonkin kielen kohdalla oppilaan täysipainoinen opetus nähtäisiin mahdolliseksi, oppilasta tuettaisiin löytämään hänelle sopivampi oppimisympäristö kunnan kouluista.

Oppilasta, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, tuetaan suomen kielessä sekä kaikilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Yleistä tukea annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisen oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai sovitusti oppituntien ulkopuolella. Tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyttä sekä oman identiteetin että itsetunnon kehittymistä. Varmistetaan, että oppilaat saavat riittävät valmiudet tasapainoiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ja mahdollisuudet toimia siinä aktiivisina, tasa-arvoisina jäseninä.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Samalla kuitenkin huolehditaan siitä, että oppilaan suomen kielen taito kehittyy riittävän hyväksi sekä koulua että muuta elämää varten. Oppilaan kieli- tai kulttuuri-identiteetin valintaan ei sinänsä puututa. Hän tekee sen itsenäisesti omista lähtökohdistaan. Oppilaan tekemää valintaa kunnioitetaan ja tuetaan. Tukeminen merkitsee ennen kaikkea siitä huolehtimista, että oppilas ei saa enempää eikä vähempää arvostusta kuin muut, toisenlaisen identiteetin omaksuneet. Koska koulu ympäristöineen kuuluu tiettyyn kulttuuriseen ja kielelliseen laatuun, tuodaan eri aineiden opetuksessa, kouluruokailussa ja eri tilaisuuksissa mahdollisuuksien mukaan elementtejä erityisesti niistä kulttuureista, joista koulussa on oppilaita.

Oppilaan oman kielen säilymistä elävänä tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Samalla kuitenkin huolehditaan siitä, että oppilaan suomi kehittyy riittävän hyväksi sekä koulua että muuta elämää varten. Oppilaan kieli- tai kulttuuri-identiteetin valintaan ei sinänsä puututa. Hän tekee sen itsenäisesti omista lähtökohdistaan. Oppilaan tekemää valintaa kunnioitetaan ja tuetaan. Tukeminen merkitsee ennen kaikkea siitä huolehtimista, että oppilas ei saa enempää eikä vähempää arvostusta kuin muut, toisenlaisen identiteetin omaksuneet. Koska koulu ympäristöineen kuuluu tiettyyn kulttuuriseen ja kielelliseen laatuun, tuodaan eri aineiden opetuksessa, kouluruokailussa ja eri tilaisuuksissa mahdollisuuksien mukaan elementtejä erityisesti niistä kulttuureista, joista

koulussa on oppilaita. Ylipäätään paikallisista lähtökodista kehitetään ymmärrystä ja kunnioitusta inhimillisen elämän monimuotoisuuteen.

Ylipäätään paikallisista lähtökodista kehitetään ymmärrystä ja kunnioitusta inhimillisen elämän monimuotoisuuteen. Oppimissuunnitelma voidaan tehdä kenelle tahansa oppilaalle, kulttuurista tai kielestä riippumatta, jonka opiskelu ja koulunkäynti sellaisesta arvion mukaan hyötyy. Oppimissuunnitelmassa arvioidaan oppilaan kielellinen kehitys ja päätetään sen edellyttämästä opiskelusta ja tukitoimista; samoin tehdään muidenkin aineiden osalta. Jo ennen oppimissuunnitelman laatimista mutta myös sitä laadittaessa tehdään kiinteää yhteistyötä huoltajan kanssa, joka tekee lopullisen päätöksen oppimääriä koskevista valinnoista. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan ja varsinkin sen toteutumiseen tutustutaan viimeistään oppimissuunnitelmaa laadittaessa ja mukautetaan suunnitelma sen kanssa. Oppimissuunnitelma perustuu aina ainutkertaisen ihmisyksilön, oppilaan, ainutkertaiseen tilanteeseen, joka ei noudata etukäteen tehtyjä suunnitelmia. Steinerkoulussa opettajan velvollisuus on huolehtia kaikista oppilaista kaikissa tilanteissa joko itse tai yhteistyössä muun henkilöstön sekä muiden tahojen kanssa.

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä.¹²²

Perusopetuslain mukainen opetuskieli määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan¹²³. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti¹²⁴. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisien kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoltaan lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

10.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielellä. Kaksikielisen opetuksen pitkäjähtäimen tavoitteena on perustan

¹²² Perusopetuslaki 10 §

¹²³ Perusopetuslaki 12 §

¹²⁴ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 §

luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielelle/kohdekielelle asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa¹²⁵. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielillisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellla.

¹²⁵ Opetushallituksen määräys 25/011/2005

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielenä käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä opiskeluhuollon kesken.

10.1.1 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3–4 noin 70% ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylypykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylypykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylypyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylyvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylypykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylypykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylypykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylypykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1-2 ainoastaan kielikylypykielellä. Oppilaan kielikylypykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylypykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä *kohdekieli*.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

10.1.2 Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

10.2 Paikallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulu ei tarjoa kaksikielistä opetusta opetussuunnitelmien perusteiden tarjoittamassa mielessä.

LUKU 11 Erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus

11.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustieteellisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- tai

kasvatustieteelliseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa.¹²⁶

11.2 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva paikallinen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksen määrittämässä rajoissa. Opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteiden ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Paikallisia tarkennuksia

Steinerkoulujen opetus perustuu erityiseen kasvatustieteelliseen (steinerpedagogiikka) järjestelmään. Kyminlaakson steinerkoulu noudattaa opetuksessaan perusteiden asetuksia ja tavoitteita sekä lisäksi toteuttaa kasvatustieteellisen, opetuksessaan ja hallinnossaan steinerpedagogiikan keskeisiä menetelmiä. Aiheen laajuudesta johtuen, tässä luvussa kuvataan vain viitteellisesti steinerkoulun toimintaa. Steinerpedagogisia ratkaisuja on pyritty avaamaan myös muissa tämän opetussuunnitelman kohdissa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät välttämättömät oppimateriaalit ja työvälineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhoito sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskeluhoitojärjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Steinerkoulussa koko ikäluokka saa lapsuus- ja nuoruusiän kattavan yleissivistyksellisen koulutuksen riippumatta oppilaan lahjakkuudesta, tulevasta ammatillisesta suuntautumisesta tai vanhempien sosiaalisesta tai taloudellisesta taustasta. Karsimatonta luokkayhteisöä pidetään steinerkoulussa tärkeänä sosiaalisen kasvun kenttänä, jossa työskenteleminen harjaannuttaa jokaista jäsentään monipuoliseen yhteiskuntaan.

Steinerpedagogiikka perustuu Rudolf Steinerin ihmiskuvalle, jonka mukaan kaikella ihmisen kasvulla ja kehityksellä on omat herkkyyuskautensa.

Steinerpedagogiikan taustalla vaikuttaa Rudolf Steinerin (1861-1925) aikanaan luoma ja nyt jo usean opettajasukupolven soveltama ja edelleen kehittämä kokonaiskuva ihmisen kehityksestä ja kasvusta. Steinerpedagogisen käsityksen mukaan ihminen on yksi kokonaisuus, jossa on erilaisia tasoja tai kerroksia. Siitä rakentuu niin kasvatuksen käytäntö kuin päämääräkin. Käsitys ihmisestä ohjaa kasvatusta tiettyyn suuntaan. Steinerpedagoginen ihmiskäsitys ei ole kuitenkaan valmis, vaan ajassa elävä prosessi.

¹²⁶ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

Ihmiskäsityksessä keskeisestä on, ettei ihmisyyttä käsitetä ainoastaan perimänsä ja ympäristötekijöidensä tuotteeksi, vaan ihmisellä on myös yksilöllinen minuus, joka jäsentyy osaksi kokonaispersoonallisuutta. Lisäksi voidaan erottaa sosiaalinen minä, kulttuurinen minä ja kasvatettu minä. Myös yksilöllinen temperamentti on osa ihmisen persoonallisuutta. Kasvatuksella autetaan lasta kasvamaan eli tuomaan esiin yksilöllisyyttä ja tulemaan enemmän omaksi itsekseen. Jokaista oppilasta pidetään ainutkertaisena ja yksilöllisenä ihmisenä. Yksilöllisyyden huomioiminen konkretisoituu myös opetusmenetelmissä, ikäkausien huomioimisessa ja esimerkiksi oppilasarviointissa. Yksilöllisyyteen ja yhteisöllisyyteen kasvaminen eivät ole toisiaan poissulkevia asioita.

Yksilöllisyyteen liittyy aina vastuu. Vastuullisuuden tulee ilmetä myös käytännössä, mikä edellyttää paitsi tietoa myös terveesti kehittyneitä tunne-elämää. Tunne-elämän vahvistaminen on yksi steinerpedagogiikan perustehtävistä peruskouluaikana, yleissivistävän, tiedollisen ja jatko-opintoihin valmistavan opetuksen rinnalla.

Kymenlaakson steinerkoulun keskeinen periaate on, että se on yhteisöllinen yksilöiden koulu. Jokainen yksilö ei voi täydellisesti saavuttaa kaikkia niitä tavoitteita, joita ihmiselle voidaan teoreettisesti asettaa. Jokaisella oppilaalla on kuitenkin oikeus kehittyä juuri niiden kykyjen ja ongelmien puitteissa, joita hänellä on. Kykyjä pyritään kehittämään ja ongelmia poistamaan, mutta yksilöllisyyttä ei tule millään tavalla laimentaa.

Lapsuus ja nuoruus ovat arvokkaita elämänvaiheita, kuten opetussuunnitelmien perusteissakin esitetään. Niiden aikana valmistutaan kohti aikuisuutta ja jonka jokaisella ikäkaudella on oma arvonsa ja merkityksensä. Siksi on tärkeää, että lapsuudessa ja nuoruudessa pyritään kehittämään yksilön omia mahdollisuuksia ajatella ja toimia maailmassa. Ohjataan oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Erityisesti pyritään kehittämään ja vahvistamaan oppilaan kiinnostusta maailmaa kohtaan, jonka tulisi jatkua myös myöhemmällä iällä jatko-opinnoissa ja työelämässä, läpi elämän.

Lapsuuden kunnioitukseen kytetään korostetusti ikäkausipedagoginen ajattelu. Lapsi ei ole pieni aikuinen, eikä lapsuus ole vain välivaihe kohti aikuisuutta. Lapsuus on arvo sinänsä. Lapsilähtöisyys on keskeisiltä osiltaan toiminnallisuutta ja aktiivisuutta.

Koulu tavoittelee kunnioitettavaa ja arvostavaa vuorovaikutusta yksilön ja yhteisön eri tasoilla. Steinerkoulut ovat vanhempien perustamia ja ylläpitämiä kouluja. Yhteisten ideaalien ja arvojen pohdinta luo perustan koulun kehittämistyölle. Samalla se luo turvallisuutta ja edistää oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Koulun avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkökulmiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Tämä edellä varsin lyhyesti ilmaistu periaatekokonaisuus ilmenee käytännön toimintakulttuurissa, työtavoissa ja opetuksessa mm. seuraavasti:

- *Steinerpedagogiikan ikäkausiopeutus perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan kaikella ihmisen kasvulla ja kehityksellä on omat herkkyyksikäytensä. Opetuksessa näitä herkkyyksikäytä käytetään hyväksi. Ihmisen kehitystä tarkastellaan seitsenvuotisen rytmin avulla. Opetusmenetelmät ja sisällöt muuttuvat kun lapsi kehittyy ja muuttuu.*

- *Syntymän ja koulukypsyyden välillä kasvun painopiste on fysiologisessa kasvamisessa ja kehittämisessä. Tämä on myös toiminnaalisuuden (tahdon) kasvatuksen päävaihe.*
- *Toisen seitsenvuotiskautensa (7-14) alussa, jolloin lapsi aloittaa koulun, elää hän tunne-elämänsä kehittymisen aikaa. Opetussisällöt muunnetaan eläviksi mielikuviksi kokemuksellisuuden kautta. Opetuksessa taiteelliseen ja kuvamuotoon kiedottu lähestymistapa tavoittaa oppilaan tajunnan, koska hän omaksuu ja ymmärtää asioita tunteita herättävien mielukuvien ja elämysten kautta. Murrosikää lähestyttäessä opetuksessa huomioidaan uusi kriittinen asenne ja kyky ajatella syy-seuraus suhteilla.*
- *Koulun alkamisesta kahdeksanteen luokkaan saakka eli koko toisen seitsenvuotiskauden ajan luokkaa ohjaa sama luokanopettaja.*
- *Murrosiästä aikuisuuteen (14-) painottuu ajattelun kehittyminen. Asioita tarkastellaan monesta eri näkökulmasta ja opettajan rooli muuttuu auktoriteetista asiantuntijaksi. Työskentely on itseohjautuvampaa ja analyyttisempää kuin aiemmin. Tiedollinen opetus painottaa kokonaisuuksien ymmärtämistä, jonka pohjalta pyritään herättämään oppilaan oma itsenäinen päättelytaito ja oivaltaminen. Tiedollisen opetuksen vastapainona on edelleen paljon taito- ja taideaineita.*
- *Temperamenttijaottelu on eräs tapa tarkastella ihmisen luonnetyyppejä. Jokaisesta ihmisestä on löydettävissä kaikki temperamenttityypit (Sangviininen – Melankolinen – Flegmaattinen – Koleerinen), lapsella yleensä jokin toisia hallitsevampana. Temperamenttikasvatuksessa painotetaan oppilaan hyviä puolia ja hallitsevan temperamentin positiivisia mahdollisuuksia. Temperamenttipiirteitä ei pyritä poistamaan vaan niiden ajatellaan olevan osa lasta, joka opettajan on hyväksyttävä kokonaisuutena. Temperamenttia ei nähdä pysyvänä, vaan muuttuvana ja elävänä. Temperamenteista ei puhuta oppilaille itselleen eikä niiden avulla leimata oppilasta. Ne toimivat opettajan työkaluina ymmärtää ja ohjata lasta, apukeinoina luoda kullekin lapselle oma yksilöllinen oppimisympäristö.*
- *Kymenlaakson steinerkoulussa ei pääsääntöisesti käytetä valmiita oppikirjoja opetuksessa, muuten kuin yläluokilla joissakin aineissa edistämään ja tukemaan valmistautumista toisen asteen opetukseen. Opettaja tarjoaa ja käyttää erilaisia oppimateriaaleja opetuksessaan ja erilaisia oppimateriaaleja harjoitellaan käyttämään osana opetusta. Tämä tukee opettajan opetettavaa luokkaa samoin kuin yksittäisten oppilaiden erilaisia tarpeita.*
- *Kertomusaineistot ovat yksi steinerkoulujen eettisen kasvatuksen kivijaloista. Aineisto mietitään tarkoin ikäkausi ja oppilaat huomioiden. Luokanopettajat osaavat arvioida, mitkä tarinat puhuttelevat tai koskettavat omia oppilaitaan. Ylemmillä luokilla kertomusaineistot elävöittävät opetusta ja niillä voidaan kuvailla tapahtumien laatuja tai ihmisten kokemuksia, esim. historiassa.*
- *Kaikkien aineiden opetuksessa pyritään tasapainottamaan teoreettinen, taiteellinen ja toiminnallinen työ. Alemmilla luokilla teoreettinen työ on vähäisempää, ylemmillä luokilla sen osuus kasvaa. Yksittäisten oppilaiden kohdalla painotusta voidaan säätää sen mukaan, mitä oppilas tarvitsee ja mihin hän on kykenevä. Taiteellisen ja toiminnallisen osuuden liittäminen kaikkeen*

opetukseen lisää useimmilla oppilailla motivaatiota. Se antaa myös maailmasta kokonaisvaltaisemman kokemuksen kuin vain teoreettisesti painottunut opetus. Taiteellinen opetus kehittää oppilaan tunne-elämää ja toiminnallinen tahdon kasvatus (halua ja kykyä tarttua toimeen).

- *Steinerkouluissa on vain vähän valinnaisuutta. Tämä perustuu ajatukseen ihmisen monipuolisuudesta – tekemällä, kokeilemalla ja opiskelemalla monia erilaisia asioita ja taitoja laajennetaan lapsen ja nuoren minäkuvaa. Tällöin opiskelu ei kavennu yhden osaamisalueen yksipuoliseksi vahvistamiseksi. Asiat, jotka eivät heti tunnu kutsuvilta, saattavat muuttua sellaisiksi aiheeseen paremmin tutustuttaessa. Periaatteessa steinerkoulussa kaikki opiskelevat kaikkea, eikä koulussa esimerkiksi ole sukupuoleen sidottuja oppitunteja. Sekä tytöt että pojat virkkaavat ja tekevät puutöitä. Myös liikuntatunneilla toimitaan sekaryhmissä. Taito- ja taideaineet ovat kaikille pakollisia.*
- *Steinerkoulu ei kuitenkaan ole taidekoulu vaan taito- ja taideaineet toimivat vastapainona teoreettisille oppiaineille ja tukevat näin lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Käden työt koulivat arviointi- ja ongelmanratkaisukykyä. Työskentely vaatii jatkuvaa oivallusta, tarkkaavaisuutta ja keskittymistä. Taito- ja taideaineet voivat virksittää ja antaa voimaa kaikkeen muuhun.*
- *Steinerkoulussa ei harjoiteta taide- ja taitoaineita siksi, että kaikista pitäisi tulla käsityöläisiä tai taiteilijoita. Taideaineiden avulla harjoitetaan koko ihmistä. Lapsi hahmottaa maailmaa aistiensa kautta, ja erilaisiin materiaaleihin tutustuminen ja niiden työstäminen liittävät lapsen ympäröivään maailmaan. Ne myös kehittävät motorisia taitoja ja esteettistä arviointikykyä. Iän karttuessa työn suunnittelu ja toteutustapa kehittyy. Kuvataiteessa tullaan tietoisemmaksi laaduista, ilmiöistä, erilaisista kauneuskäsityksistä jne. Taitoaineissa siirrytään perustekniikoista lähemmäs taideteollista ilmaisua.*
- *Päästäntöisesti oppilaille tarjotaan luonnonmateriaaleista valmistettuja laadukkaita työskentelyvälineitä tai -materiaaleja, kaikessa missä se vain on mahdollista (villa, silkki, puu, mehiläisvaha). Työvälineiden ja työstettävien materiaalien kunnioitus ja laatutietoisuus ovat tärkeitä arvoja ja edistävät kestävästä kehitystä tulevaisuuteen.*
- *Kymenlaakson steinerkoulun kieliohjelmaan kuuluu kahden vieraan kielen (englanti ja venäjä) opetus ensimmäiseltä luokalta alkaen. Kolmas vieras kieli, ruotsi, alkaa kuudennella luokalla. Kieltenopetuksessa huomioidaan myös kohdemaan kulttuurilliset ja laadulliset piirteet, joita voidaan vertailla oman asuinmaan kulttuuriin ja tapoihin. Eri kielten oppiminen on osa globaalikasvatusta, jossa luodaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle, hyväksyväälle ja avoimelle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.*
- *Ympäröivän maailman muutokset vaikuttavat oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin. Kymenlaakson steinerkoulun opettajakunta, johtokunta sekä koko muu henkilöstö seuraavat oman lähiympäristön, yhteiskunnan ja maailman muutoksia ja tekevät muutoksia toimintaansa tarvittaessa niin, että se tukee oppilaita askarruttavia aiheita.*

- *Laaja-alaisesta osaamisesta ja oppimiskokonaisuuksista on esitetty esimerkkejä toisaalla tässä opetussuunnitelmassa. Yksittäisillä opetuskokonaisuuksilla on tärkeä merkityksensä oppimisessa sekä sillä, miten opettaja voi yhdistää maailman mielekkäitä kokonaisuuksia kaikissa oppiaineissa. Ihmisenä kasvaminen sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen ylittävää ja yhdistävää osaamista. Yhdistäminen vie hieman enemmän aikaa itse aineen opetukselta, mutta sen yleensä korvaa oppilaiden motivaation ja kiinnostuksen lisääntyminen.*
- *Kymenlaakson steinerkoulussa luokanopettajalla on hyvin laaja vastuu oppilaista. Hänen tulee selvittää oppilaansa taustat, vahvuudet, ongelmat, kiinnostuksen kohteet jne. Tässä luokanopettaja tekee yhteistyötä huoltajien kanssa, joiden tukena hänen myös tulee toimia mahdollisuuksiensa mukaan. Luokanopettajan tulisi myös päivittäin, seuraavan päivän opetusta valmistaessaan, pohtia jokaisen oppilaansa tilannetta kuluneena päivänä. Kokonaisuutena luokanopettajan ja opettajakunnan vastuulla, tarvittaessa opiskeluhuollon avulla, on varmistaa, että yksikään koulun oppilas ei syrjäydy tai jää ilman tarvitsemaansa tukea.*
- *Kymenlaakson steinerkoulussa tulee pyrkiä vahvaan opettajien, aineopettajien, muun henkilöstön, huoltajien ja oppilaiden väliseen yhteistyöhön. Myös oppilaiden välillä yli luokkarajojen.*
- *1.-3. luokilla oppilaille annetaan sanallinen arviointi. Sanallisessa arvioinnissa oppilasta voidaan sekä kannustaa ja ohjata että kuvata hänen edistymistään. Sanallisten arviointien pohjalta ei kuitenkaan synny oppilaiden välille kateuteen perustuvaa kilpailua, eikä sanallinen arviointi toimi numeroarvioinnin tapaan sellaisena motiivina, joka ohjaisi oppilaan kiinnostusta asian opimisesta mahdollisesti tulossa olevaan palkintoon.*
- *Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.*
- *Päättötodistuksessa ja 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat.*

Yleisesti steinerpedagogiikan tehtävänä on:

- *kasvattaa ihmistä kokonaisuutena*
- *kehittää tasapainoisesti tahtoa, tunnetta ja ajattelua*
- *älyn lisäksi kehitetään tunneälyä eli sydämen sivistystä*
- *kasvattaa aloitekykyisiä, luovia ja aktiivisia kansalaisia*
- *vahvistaa yksilön itsetuntemusta ja siten oman paikan löytämistä maailmassa*
- *tehdä oppimisesta kiinnostavaa ja luovaa*

LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1–6 ja vuosiluokille 7–9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1–6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1–9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.¹²⁷ Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättyessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle¹²⁸.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1–9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

¹²⁷ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

¹²⁸ Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

12.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulussa on vain vähän valinnaisuutta. Tämä perustuu ajatukseen ihmisen monipuolisuudesta – tekemällä, kokeilemalla ja opiskelemalla monia erilaisia asioita ja taitoja laajennetaan lapsen ja nuoren minäkuvaa. Tällöin opiskelu ei kavennu yhden osaamisalueen yksipuoliseksi vahvistamiseksi. Asiat, jotka eivät heti tunnu kutsuvilta, saattavat muuttua sellaisiksi aiheeseen paremmin tutustuttaessa.

Taideaineiden avulla harjoitetaan koko ihmistä. Lapsi hahmottaa maailmaa aistiensa kautta, ja erilaisiin materiaaleihin tutustuminen ja niiden työstäminen liittävät lapsen ympäröivään maailmaan. Ne myös kehittävät motorisia taitoja ja esteettistä arviointikykyä.

Valinnaisuus tuodaan lapsen huoltajien tietoon kouluun tutustumisvaiheessa, ennen kuin huoltajat hakevat lapselle koulupaikkaa Kymenlaakson steinerkoulusta.

Kymenlaakson steinerkoulussa taito- ja taideaineiden valinnaiset tunnit (11 vvt) käytetään opetuksen järjestäjän päätöksellä seuraavasti:

Käsityö 6 vvt, vuosiluokilla 1–6, tunnit jakautuvat 1 vvt/vuosiluokka

Käsityö 3 vvt vuosiluokilla 7–9, tunnit jakautuvat 1 vvt/vuosiluokka

Musiikki 1vvt vuosiluokilla 7–9

Kuvataide 1 vvt vuosiluokilla 7–9

Valinnaiset aineet, joista oppilaat valitsevat vähintään 9 vvt, vuosiluokilla 1-9, toteutetaan valinnajarjottimen ja resurssien mukaisesti, edellyttäen että valitsijoita on riittävästi ja näin ollen ryhmät voidaan toteuttaa. Valinnaisaineet voivat vaihdella vuosittain, joten ne kirjataan koulun luku- vuosisuunnitelmaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa tarjotaan valinnaisia aineita seuraavasti, oppilaat valitsevat vähintään 4 vvt:

Musiikki 4 vvt, vuosiluokilla 3-6, valittuna tunnit sijoittuvat 1vvt/vuosiluokka

Eurytmia 6 vvt, vuosiluokilla 1-6, valittuna tunnit sijoittuvat 1vvt/vuosiluokka

Vuosiluokilla 7–9 tarjottavat ainekokonaisuudet, oppilaat valitsevat vähintään 5 vvt:

Musiikki 1-3 vvt, valittuna tunnit sijoittuvat 7.- 9. vuosiluokalle 1vvt/vuosiluokka

Kuvataide 1-3 vvt, valittuna tunti/tunnit sijoittuvat 7.-9. vuosiluokille 1vvt/vuosiluokka

Käsityö 2 vvt, valittuna tunnit sijoittuvat 7-9. vuosiluokille 1 vvt/vuosiluokka

Kotitalous 3 vvt, valittuna tunnit sijoittuvat 1vvt/vuosiluokka

Eurytmia 3 vvt, vuosiluokilla 7-9, valittuna tunnit sijoittuvat 1vvt/vuosiluokka

Eurytmian opetussuunnitelma on luvussa 15 ja oppiaineen tuntimäärä on tuntijakotaulukossa kuvattu 9 vvt kokonaisuutena. Oppianetta voidaan myös opettaa vuosiluokittain, ikäkausi huomioon ottaen esimerkiksi vain 7. luokalla 1 vvt.

Vieraiden kielten vapaaehtoisia ja valinnaisia oppimääriä ovat A2- ja B2-kielinä venäjä. Kaikille steinerkouluille on ominaista, kahden A-kielen oppimäärän opetuksen aloittaminen ensimmäiseltä luokalta. Vapaaehtoinen A2-venäjän ja valinnainen B2-venäjän opetussuunnitelmat ovat vuosiluokien ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa ja niiden tuntimäärät tuntijakotaulukossa. A2 ja B2 kielet ovat vähimmäistuntimäärän ylittävää opetusta.

Vieraat kielet vapaaehtoinen A2 oppimäärä - Venäjä 17 vvt, tunnit sijoittuvat tuntijakotaulukoon: vuosiluokilla 1-3, 1vvt/vuosiluokka, vuosiluokilla 4-7, 2vvt/vuosiluokka ja vuosiluokilla 8-9, 3 vvt/vuosiluokka.

Vieraan kielen valinnainen B2 oppimäärä – Venäjä 8 vvt, tunnit sijoittuvat tuntijakotaulukoon: vuosiluokalla 7, 2vvt ja vuosiluokilla 8-9, 3 vvt/vuosiluokka

Oppilas voi valita vieraan kielen B2 oppimäärän, mikäli hänen opinto-ohjelmaansa ei kuulu A2 Venäjä. Esimerkiksi siitä syystä, että hän on siirtynyt Kymenlaakson steinerkouluun kesken oppivelvollisuuden, eikä ole aiemmin opiskellut A2 venäjää.

LUKU 13. Vuosiluokat 1-2

13.1 Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioon ottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1–2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeitä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnustetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1–2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin

tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestäväan elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeitä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovai- kuttaisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulewansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestäväan elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistä- misessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

13.2.1 Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenslaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja koulu-yhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavaelineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitseminen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

13.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Oppilaiden siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Suuri osa Kymenlaakson steinerkoulun ensimmäisen luokan oppilaista tulee paikallisista steinerpedagogisista esikouluista. Näiden kanssa koulu tekee jatkuvaa yhteistyötä, ja näiden kanssa suunnitelmat, oppimisympäristöt ja käytännöt ovat kumpaankin suuntaan selkeästi tiedossa. Osa lapsista tulee muista esikouluista. Siksi Kymenlaakson steinerkoulun opettajat tutustuvat niiden vastaavaan käytäntöön. Samoin koulu kertoo niille omasta toiminnastaan.

Olennaisempaa kuin suunnitelmat ja ympäristöt on kuitenkin jokainen yksittäinen lapsi. Kevätlukukaudella ennen uuden ensimmäisen luokan aloittamista lapsille ja huoltajille järjestetään tutustumispäivä koulussa. Tämä tilaisuus on yhteinen. Lisäksi ensimmäisen luokan opettaja tutustuu jokaiseen yksittäiseen oppilaaseen, tämän huoltajiin, esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen sekä lapsen koko varhaishistoriaan tarpeellisilta osin.

Opettaja valmistautuu kaikkiin niihin mahdollisiin ongelmiin, joita tällä etukäteen tutustumisella voidaan olettaa ilmenevän, ja luo suunnitelmat niiden voittamiseksi.

Etukäteen suunnitteleamalla ei voi inhimillisessä elämässä valmistautua kaikkeen. Tehdyt suunnitelmat eivät saa olla esteinä havaita oppilaan todellisia mahdollisuuksia tai ongelmia. Ensimmäisen luokan opettajan keskeisenä tehtävänä on kasvatuksen ja opetuksen lisäksi oppia tuntemaan jokainen oppilas mahdollisimman hyvin. Koulun tulee antaa siihen mahdollisuus esimerkiksi niin, että ensimmäisen luokan opettajaa ei rasiteta ylimääräisillä yhteisillä tehtävillä, vaan hänelle annetaan aikaa mm. vierailta kaikkien oppilaidensa kodeissa ja muutenkin pitää tiiviisti yhteyttä huoltajiin.

Opettajalla on myös aina yksi tai useampi häntä tukeva opettaja erityisesti silloin, kun kyseessä on aloitteleva opettaja. Ensimmäisen luokan opettaja myös esittelee sekä opetustaan että luokkansa oppilaita viikoittaisissa opettajakokouksissa. Näissä tuodaan esiin kaikki sellainen, mitä muiden opettajien on tarpeen tietää uusista oppilaista. Samoin opettaja saa opettajakunnalta neuvoja ja tukea oppilaiden kanssa työskentelyyn. Yksilöllisen opiskeluhuollon piiriin kuuluvia tai muutoin erityisesti salassa pidettäviä asioita ei näissä yhteyksissä käsitellä.

Luokanopettaja, tarvittaessa opettajakunnan avulla, tutustuttaa kaikki luokalla opetusta antavat aineenopettajat jokaiseen oppilaaseen ja tämän mahdollisiin erityistarpeisiin. Samoin menetellään ilta-päivä- ja kerhotoiminnan ohjaajien kanssa.

Oppilaiden mahdollinen tuen tarve käsitellään, ja tukea annetaan viivyttelämättä.

Luokanopettaja on päävastuussa luokan käytännön työstä. Häntä ohjaa ja tukee rehtorin johtama opettajakunta. Yhteistyö kunnallisen kouluterveydenhuollon kanssa alkaa kouluun tulevien oppilaiden ja koulun välillä heti ensimmäisen luokan alkaessa.

Vuosiluokkakokonaisuuden erityispiirteistä samoin kuin laaja-alaisen osaamisen tavoitteista on opetussuunnitelmien perusteissa riittävän laaja ja yleinen kuvaus. Kymenlaakson steinerkoulu ei lisää siihen mitään. Suunnitelmissa esitettyjä tavoitteita pyritään saavuttamaan steinerpedagogisen kasvatuksen ja opetuksen avulla. Tavoitteiden toteutumista seuraa koko koulun osalta rehtorin johtama opettajakunta. Välitön käytännön seuranta kuuluu tietenkin luokanopettajan velvollisuuksiin. Omien lastensa osalta huoltajat seuraavat omien tavoitteidensa toteutumista. Jatkuvan ja kiinteän yhteistyön kautta huoltajien näkemykset tulevat opettajien tietoon.

Kustakin oppiaineesta ja niihin liittyvistä tavoitteista on kuvaus seuraavassa.

13.4. Oppiaineet vuosiluokilla 1-2

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukkoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukkoissa.

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat

tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan. Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkittävyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Paikallisia painotuksia

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on tukea oppilaan ihmisyyteen kasvua. Tämän tehtävän saavuttamista oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus tukee ja edistää mm. kehittämällä oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja. Oppiaineen tehtävä on myös ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Perusopetussuunnitelman perusteiden mukaan äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuurialue. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen.

Kymenlaakson steinerkoulu yhtyy käsitykseen ja korostaa, että ihmisen käyttämä kieli on vahvassa yhteydessä hänen ajatteluunsa. Äidinkielen (kuten muidenkin kielten) opetuksella on siksi oma merkittävä tehtävänsä siinä, miten ihminen kehittyy hahmottamaan maailmaa.

Ilmaisun ja vuorovaikutuksen perustana ovat ihmisen yksilöllisyys sekä hänen persoonalliset mahdollisuutensa ja taipumuksensa. Niiden pohjalta asetuu vuorovaikutukseen ympäristön kanssa.

Kymenlaakson steinerkoulussa noudatetaan steinerpedagogista ikäkausiopetusta äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa kuten kaikissa muissakin oppiaineissa. Se merkitsee opetusmenetelmän valintaa ja oppisisällön muokkaamista sellaiseen muotoon, että opetus eri ikäkausina vastaa oppilaan toiminnallisen, elämyksellisen ja tiedollisen kehityksen tarpeita.

Vaikka tässä eritellään opetusta erillisiin alueisiin, oppilaan kehitys tapahtuu todellisuudessa hyvin integroidusti. Erityisesti steinerkoulussa äidinkielen opetusta tapahtuu useimpien oppiaineiden yhteydessä muun muassa työvihkoja laadittaessa. Toisaalta äidinkielen opetukseen sisältyy muitten oppiaineitten teemoja. Niin ikään itse äidinkielen sisällöt esiintyvät usein lomittain.

Lukemisen opetuksessa harjoitellaan paitsi sujuvaa tekniikkaa ennen kaikkea luetun ymmärtämistä, olennaisen hahmottamista sekä toisaalta omaa ilmaisua keskitetysti hahmottaen. Tässä painotetaan ennen kaikkea alimmilla luokilla vahvasti taiteellisen, laadullisen, hahmottamisen merkitystä. Lukeminen ja kirjoittaminen liitetään aina todelliseen elämään.

Kirjallisuuden opetuksen tulee avata oppilaille sekä kiinnostus että edellytykset käyttää hyväkseen sitä suunnatonta rikkautta, minkä maailman kirjallisuus tarjoaa. Laaja kirjallisuuden tuntemus – ei vain määrällisesti vaan myös laadullisesti – tukee yksilön kehitystä ymmärtää maailmaa ajallisesti ja paikallisesti laaja-alaisesti, mitä voidaan pitää eräänä keskeisimmistä kehitystavoitteista nykyisenä aikana, kun yksilö teknisen kehityksen ansiosta joutuu tekemisiin koko ihmiskunnan ja sen erilaisten pyrkimysten kanssa.

Kirjallisuuden ymmärtämisen kehitys tapahtuu koko yleissivistävän opetuksen kautta. Tässä on painotettava vahvasti myös laadullista ymmärtämistä. Kiinnostus kirjallisuuteen edellyttää muun muassa sitä, että kirjallisuus tuodaan lasten näköpiiriin ikäkauden vastaanottokyvyn edellyttämällä tavalla.

Aktiivisen itsenäisen työskentelyn perustana ovat paitsi sen edellyttämät ulkoiset tekniikat ja muut taidot, ennen kaikkea kiinnostuksen herääminen. Kymenlaakson steinerkoulu pyrkii siihen, että oppilaan ponnistelut kumpuavat kiinnostuksesta itse asiaan, ei suorituksesta saatavaan palkkioon.

Identiteetti rakentuu ja maailma jäsentyy vahvasti kielen avulla. Itsensä kehittämiseen kuuluu ilmaisutapojen monipuolistaminen. Kymenlaakson steinerkoulu näkee tavoitteelleen vieraana ajatuksen, että itsensä ilmaiseminen kehittyisi vain itsekkääksi, omaa etua tai kenties helppoa julkisuutta tavoittelevaksi ilmaisemiseksi. Ilmaisun tekniikkaa tulee luonnollisesti opettaa, samoin persoonallista rohkeutta siihen. Keskeisenä asiana on kuitenkin pidettävä sitä, että oppilaalla on ilmaistaviksi kelpaavia sisältöjä sekä niihin liittyen ilmaisun tavoite, joka on laajempi kuin oman persoonallisuuden esiintuominen.

Näin kuunteleminen asettuu keskeiseksi osaksi itseilmaisua. Vaikka kriittistä suhdetta kuuntelemiseen ja kaikkeen muuhunkin vastaanottamiseen tulee kehittää, se ei saa tapahtua oppimisen kustannuksella. Kriittisyys voi olla hedelmällistä vasta kun osaa vastaanottaa ilman ennakkoluuloja ja sitten hahmottaa asian kokonaisuuden omien ja toisten näkemysten dialogina. Näiden tavoitteiden saavuttaminen ulottuu luonnollisesti pitkälti yli perusopetusvaiheen, mutta niille tulee jo perusopetuksen aikana luoda vankka pohja.

Kielen laatuun ja lainalaisuuksiin tutustutaan kielen olemuksen ja rakenteen kautta. Kielen rakennetta ei silloin nähdä eivätkä oppilaat koe sitä kuivana ja kieltä kuolettavana ulkoisten sääntöjen kokoelmana. Luonnollisesti kielen rakenteen opetukseen kuuluvat myös niin sanotut yhteisesti sovitut säännöt, jotka voidaan kokea mielekkäinä ja tarpeellisina ilmaisemistapojen käytännön yhtenäistämisen ja sujuvuuden kannalta.

Koska oppilaan äidinkieli sisäisine rakenteineen ja laatuineen on elämän alusta saakka muokannut hänen tapaansa hahmottaa maailmaa ja omaa identiteettiään, sen vähitellen tietoisuuteen nouseva tarkastelu tukee hänen persoonallisuutensa kehitystä. Niin ikään kielen rakenteiden opetuksessa saumatonta taiteellisuuden, laadullisuuden ja loogisuuden yhteys auttaa oppilaan minuuden kehitystä sekä maailman hahmottamista laaja-alaisesti.

On painotettava, että kielen rakenteen opetuksen tulee tapahtua steinerpedagogisin menetelmin, jotta edellä esitetyt merkittävät kehitystavoitteet saavutetaan ja vältetään opetuksen ajautumiselta sellaiseksi luotaantyöntäväksi ja elämälle vieraaksi koetuksi aineeksi, jollainen siitä melko yleisesti on kehittynyt.

Kulttuurikonaisuuksien sisällöissä sanataide nousee merkittäväksi osaksi, ja siihen kuuluvat tekstien tuottamisen ja tulkitsemisen lisäksi myös draama ja media. Sanataide tutustuttaa oppilaat kirjallisuuden lajeihin ja ilmaisukeinoihin. Perusopetuksen aikana tällä on erityisen suuri merkitys ylimmillä luokilla, kun oppilaat hakevat ja rakentavat omaa entistä itsenäisempää identiteettiään. Samoin sen avulla voidaan auttaa usein vahvan subjektiivisena vellovaa tunne-elämää kokemaan ja eläytymään maailmaan myös oman itsen ulkopuolella. Taiteilijoiden elämään ja kamppailuun tutustuminen luo myös pohjaa sille, että itsensä ilmaiseminen ei ole vain subjektiivisen edun tavoittelua vaan parhaimmillaan itsensä uhraavaa työtä koko kulttuurin edistämiseksi.

Mediakasvatus nähdään yhtenä oppiaineen osa-alueena, jossa sisältöjä tulkitaan, tutkitaan ja tuotetaan ikäkauden mukaisesti.

Oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo otetaan huomioon kaikessa opetuksessa ja oppimisympäristöjen luomisessa.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä tiivistettynä:

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus kehittää mahdollisuuksia

- *omien ajatusten ilmaisemiseen puheessa ja kirjoituksessa*
- *sujuvaan lukemiseen ja luetun ymmärtämiseen*
- *kulttuuriperinnön omaksumiseen ja elävään sekä kriittiseen havainnointiin*
- *tarkastelun ja havaintojen loogiseen rytmitykseen ja päätelmien tekoon*
- *oman arvostelukyvyn avoimeen ja ennakkoluulottomaan kehittämiseen*
- *yksipuolisen mielipiteenmuodostuksen välttämiseen*
- *oman olemuksen tuntemiseen*
- *taiteellisiin elämyksiin sekä luoden että vastaanottaen*
- *kielen loogisuuden ja taiteellisuuden kokemiseen*
- *ajatteluun ja maailman hahmottamiseen*

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuden ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat

oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	S1	L1, L2, L7
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L7
T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin	S1	L1, L2, L7
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan	S2	L1, L2, L4

sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä		
T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan-lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2	L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3	L1, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L2, L4, L5
T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	S3	L1, L4, L5
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	S4	L2, L4, L7
T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	S4	L2, L3, L4
T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	S4	L2, L4, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin.

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman avulla.

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan.

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonjonon tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Tekstien tuottaminen

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen.

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta sekä valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön.

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurimuotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, harjoitellaan keskustelua; toisen puheen asiallista kuuntelua, omien kokemusten asiallista kuvaamista. Opetellaan oman vuoron pyytämistä ja odottamista. Osallistutaan draaman sekä muiden vuorovaikutusharjoitusten ja keskustelujen avulla satujen, tarinoiden, lorujen, vuodenaika- ja temperamenttirunojen tekemiseen. Liitetään lausumaan rytmit ainakin ulkoisena ilmaisuna. Opettajan kertomien satujen ja tarinoiden jälleenkerrontaa. Erilaisia puhe- ja artikulaatioharjoituksia sekä loruja, riimejä ja riimittelyä. Suullista ilmaisua erilaisissa tilanteissa. Tarkan kuuntelemisen harjoittelua. Pienet esitykset ja muut ilmaisutaidon harjoitukset. Keskeistä opetuksessa on tässä vaiheessa runsas ja elävä kerronta, joka paitsi kehittää oppilaiden kielitajua, kuuntelemisen ja eläytymisen kykyä, välittää myös keskeisiä opetussisältöjä ikäkauden mukaisesti.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä äänne-kirjain vastaavuutta ja sen ohessa äänneiden tarkkaa kuulolla erottelua. Tutustutaan käsitteisiin äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen taitoja ja tapoja. Havainnoidaan monimuotoisia ympäristön tekstejä sekä työskennellään muun muassa kuvien, kaunokirjallisuuden ja yksinkertaisten tietotekstien parissa. Opitaan kertomaan kuulluista ja luetuista saduista ja tarinoista kerronnan pääkäsitteiden (esim. päähenkilö), Harjoitellaan käyttämään omista teksteistä oikeinkirjoituksen perusasioita kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Keskustellaan satujen, tarinoiden ja muiden tekstien sisällöistä. Isojen kirjainten opetteleminen tarinan, liikkeen, eleen, puheen,

kuvan, nimen ja symbolin keinoin. Viestimistä saatujen tekstien (laajassa mielessä käsitettynä) vastaanottoa harjoitellaan oppilaan mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan äänne–kirjain -vastaavuutta sekä äänneiden hahmottamista kuulon avulla. Opetellaan isot kirjaimet steinerpedagogisesti kuvaopetuksen avulla. Harjoitellaan lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia. Kirjoitetaan jäljentäen ja kuulon avulla eriteltyjen äänneiden merkkejä (kirjaimia) piirtämällä. Huolehditaan kirjainten muodoista ja oppilaan vahvasta sitoutumisesta työhön niitä piirrettäessä. Luetaan kirjoitettua tekstiä liukulukuna pääosin yhdessä. Valitaan liukulukuna luettaviksi sanoja ja ilmaisuja, jotka ovat oppilaille tuttuja ja annetaan siten mahdollisuus sanakokonaisuuksien hahmottamiseen heti, kun oppilaan yleinen hahmottamiskyky on siihen kypsä. Vasta kun oppilas osaa kirjoittaa ja lukea, harjoitellaan teknisten laitteiden käyttöä. Opastetaan oppilasta harjaantumaan näppäintaitoja ja tuottamaan tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tehdään puhe- ja artikulaatioharjoituksia. Harjoitellaan loruja, riimejä, vuodenaika- ja temperamenttirunoja. Eletään yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Kiinnitetään erityisesti huomioita puheenmuodostukseen, joka jäsentää sekä oppilaan kokonaisolemusta että hahmotuskykyä.

Kiinnitetään erityisesti huomioita puheenmuodostukseen, joka jäsentää sekä oppilaan kokonaisolemusta että hahmotuskykyä.

Oppilaalla vielä tässä iässä vahvasti jäljellä olevaa jäljittelykykyä käytetään hyväksi siten, että opettaja kaikessa ilmaisussaan tavoittelee selkeyttä, johdonmukaisuutta, elävyyttä ja taiteellisuutta. Tämän harjoitteluun opettajan tulee erityisesti alimmilla luokilla käyttää riittävästi aikaansa. Runojen ja kertomusten omaksuminen edellyttää vielä usean oppilaan kohdalla sitä, että opettaja kertoo ja opettaa lausumaan runoja. Oma lukuharrastusta kehitetään sen mukaan kuin oppilaan lukutaito antaa mahdollisuuden. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja käytetään kirjallisuutta ilmaisun virikkeenä. Tutustutaan monimuotoisiin teksteihin, kuten lastenkirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan lastenkulttuuriin, arkipäivän tapakulttuuriin, joihinkin kansanperinteen muotoihin sekä juhlaperinteisiin. Osallistutaan yhdessä kulttuurin tuottamiseen.

Kertomusaineistona kansansadut, vuodenaikoihin ja ympäristöön liittyvät tarinat ja opetustarinat, esimerkiksi moraalikertomukset, joissa kuvamuodossa käsitellään luokan ja yksittäisen oppilaan sosiaaliseen kehityksen kannalta keskeisiä ongelmia. Kerrottu toistetaan seuraavana päivänä mielikuvan ja muistikuvan muodostuksen vahvistamiseksi. Hahmotetaan rytmejä taputtaen ja poljennoin. Oppilasta ohjataan käyttämään kirjastoa (huoltajan tuella), ja luokassa pidetään oppilaita varten riittävä valikoima ikäkauteen ja taitoihin sopivaa luettavaa.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin.

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman avulla.

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä.

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin.

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonjonon tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä.

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen.

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta sekä valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön.

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurimuotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla

2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastauksista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Osallistutaan draaman sekä muiden vuorovaikutusharjoitusten ja keskustelujen avulla satujen, tarinoiden, lorujen, tietotekstien, mediatekstien ja pelien käsittelyyn. Takaisin kerrotaan opettajan kertomaa aineistoa. Puhe- ja artikulaatioharjoituksia. Oppilaita kannustetaan esiintymiseen luokassa Esitettävien runojen ja lyhyiden näytelmien kautta. Tuetaan ja rohkaistaan itseilmaisuuksiin yksin ja ryhmässä keskustellen, näytellen, improvisoiden, leikkien, loruillen, lausuen ja laulaen. Huolehditaan oppilaitten persoonallisesta kehityksestä ohjauksen, moraalitarinoiden ja muiden sopivien steinerpedagogisten keinojen avulla niin, että oppilaan itseilmaisuuksiin liittyy aina myös ympäristön huomioon ottaminen.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Harjoitellaan lukemista ja siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita kuten ennen kuuntelua ja lukemista, kuuntelun ja lukemisen aikana ja sen jälkeen. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä

teksteissä ja tutustutaan pääsanaluokkien avulla erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa. Opitaan kertomaan kuulluista ja luetuista saduista ja tarinoista kerronnan pääkäsitteiden (esim. päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni) avulla. Keskustellaan satujen, tarinoiden ja muiden tekstien sisällöistä. Pohditaan sanojen merkityksiä ja sanavalintoja teksteissä. Omien kokemusten, havaintojen ja tapahtumien selostamista sekä tarinoiden jälleenkerrontaa. Hankitaan itse tehdyn kirjan jälkeen oikea lukukirja kaikille oppilaille ja käsitellään sitä yhdessä. Innostetaan oppilaita lukemaan erilaisia kirjoja ja muita tekstejä (lastenkirjallisuus, mediatekstit), jotka ovat heidän ikäkaudelleen ja taidoilleen sopivia.

S3 Tekstien tuottaminen:

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä omien ajatusten, kokemusten, havaintojen ja mielikuvituksen sekä kuvien ja toisten tekstien (myös monimediaisessa ympäristössä), opettajan kertomien satujen ja tarinoiden, pohjalta. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja hienomotoriikkaharjoituksilla ennen tulevien vuosien koneella kirjoittamisen opettelua. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä. Lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikoiden säännöllistä harjoitusta. Luetun ymmärtämisen harjoitusta, esim. lukukirjan avulla. Oikeinkirjoituksen harjoitusta, mm. erottamaan vokaalit ja konsonantit. Opetellaan aakoset, aakkosjärjestystä ja sen käytännön sovellutuksia. Opetellaan isojen alkukirjainten käyttöä. Opetellaan pääsanaluokat ja perusvälimerkit alustavasti. Laaditaan oppilaiden ensimmäinen lukukirja itse (jäljentämällä) kirjoittaen, itse kuvittaen ja sitoen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, murteista, koulussa ja vapaaajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja käytetään kirjallisuutta ilmaisun virikkeenä. Tutustutaan monimuotoisiin teksteihin, kuten lastenkirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Osallistutaan yhdessä kulttuurin tuottamiseen. Tutustutaan lastenkulttuuriin, arkipäivän tapakulttuuriin, joihinkin kansanperinteen muotoihin sekä juhlaperinteisiin. Kirjastoon tutustuminen. Kertomusaineistona legendat, opetuksen sisältävät eläintarinat, moraalikertomukset ja vuoden kiertokulkuun sekä ympäristöön liittyvät luontoa kuvaavat tarinat. Rohkaistaan ja tuetaan oppilaita ja heidän huoltajiaan hankkimaan ikäkauteen sopivia kirjoja. Pidetään koulussa pientä kirjastoa, josta voidaan antaa oppilaitten luettavaksi heidän ikäkauteensa ja myös lukutaitoonsa nähden sopivia kirjoja.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan yhteisölliseksi, turvalliseksi ja oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta tukevaksi ympäristöksi, jossa on saatavilla lapsille soveltuvaa kirjallisuutta ja tekstejä ja jossa vuorovaikutus onnistuu kasvokkain. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Opetuksen läpäisee leikinomaisuus, mielikuvaoppiminen ja draama. Oppiaineen sisäisen integraation lisäksi toteutetaan oppiaineiden välistä integraatiota

nivomalla äidinkielen taitojen oppiminen osaksi muihin oppiaineisiin. Erityisesti draama liitetään kirjallisuuden lisäksi esim. musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin. Oppimisympäristöksi luetaan myös koululuokan ulkopuolinen ympäristö, kuten koti, kirjastot, museot, kulttuuritapahtumat ja teatteri. Kulttuurin monimuotoisuutta hyödynnetään ikäkauden mukaisesti. Media-aiheita nostetaan opetuksessa esille silloin, kun oppilaat nostavat median kautta tullutta sisältöä omaehtoisesti esiin. Viestintäteknologiassa lähdetään liikkeelle 1-2 luokilla kynästä ja paperista. Siitä opetusta laajennetaan koneympäristöön. Taitojen kartuttua hyödynnetään esimerkiksi tiedonhakua, tieto- ja viestintäteknologian välinehallintaa.

Ohjaus ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppilaita kannustetaan käyttämään kieltä kaikenlaisissa vuorovaikutustilanteissa niin koulussa kuin kotona. Oppilaan lukemaan ja kirjoittamaan oppimista tuetaan yhteistyössä kodin kanssa niin, että lukemisesta tulee elinikäinen harrastus ja kirjoittamisesta muodostuu erilaisilla välineillä luonnollinen vuorovaikutuksen tapa. Vaikeudet puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Mediavälineiden turvallista käyttöä koskevia asioita nostetaan esiin oppilaiden ikäkauden mukaisesti silloin, kun oppilaat alkavat kiinnostua mediavälineistä tai itse nostavat kokemuksiaan esiin oppitunneilla. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin siten, että oppimisen tapa säilyy mielikuvaoppimisessa ja ohjaus steinerpedagogisena. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä. Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat:

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua keliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

*oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä

*tai oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokat 1-2

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan S1, L2, L4

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua S1,L1, L2, L7

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin S1,L1, L2, L7

Tekstien tulkitseminen

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen S2,L1, L2, L4

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan S2,L2, L4

Tekstien tuottaminen

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista S3,L2, L4

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja S3,L4, L5

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita S3, L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen S4, L4, L6, L7

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin S4,L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana S5,L1, L2, L4

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin S5, L1, L2, L4

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan S5.

L1, L2, L4

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen:

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kielipiillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan S1, L2, L4

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua S1,L1, L2, L7

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin S1,L1, L2, L7

Tekstien tulkitseminen

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen S2,L1, L2, L4

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan S2,L2, L4

Tekstien tuottaminen

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista S3,L2, L4

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja S3,L4, L5

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita S3, L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen S4, L4, L6, L7

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin S4,L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana S5,L1, L2, L4

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin S5, L1, L2, L4

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan S5.

L1, L2, L4

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden

merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työkennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen:

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidin-kielen taitoa oppimisen tukena.

13.4.3 Vieraat kielet

Vieras kieli/saamen kieli, A-oppimäärä vuosilla 1–2

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden

viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselle. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kielenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vieras kieli, A1 -oppimäärä

Vuosiluokat 1–2

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Paikallinen tarkennus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kielenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Tutustuminen englannin kieleen tapahtuu kielisuhkuna, jossa oppiminen tapahtuu leikin, laulun ja liikumisen kautta. Opetus on hyvin toiminnallista. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden sekä eri opettajien yhteistyötä.

Kymenlaakson steinerkoulussa opetetaan 1. luokalta alkaen englantia.

Vieraiden kielten opetus steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, on alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen. Oppiaineen tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muun kuin oman äidinkielen kautta. Vieraan kielen tehtävän nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden (kyvyn yhdistää käsitteitä havaintoihin) muodostumiseen tärkeänä tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa, ja luo pohjan liikkuvalla ajattelulla.

Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetus on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että kahden vieraan kielen opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoin ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun perusta.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa.

Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), joiden tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieras kieli huomioidaan silloin myös taiteellisena kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osaa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön.

Kahden vieraan kieleen opetus antaa mahdollisuuksia kehittää erilaisten kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voidaan laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi. Ylemmillä esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi, englanniksi)

Ylemmille luokille tultaessa ja sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvaan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa, että koulun ulkopuolella.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Kohdemaan kieltä puhuvia vierailijoita voi myös käydä koulussa.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä.

Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin englanninkielisiin kouluihin.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioidaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa kohdekielellä. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Oppiaineen tavoitteet

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päte-lykyä

T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa.

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä

T1. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät

vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisuuden välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen,

elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä tulevaisuudesta rakentaviksi.

T2. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisältä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen

aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisuuden välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

T3. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätöitä taitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisältä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heidä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä

ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään

johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

T4. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havain-
toja kielestä ja kielenkäytöstä.

(tavoitetta ei arvioida)

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havain-
toja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä ole-
miseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa

olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilaille on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä

kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

T5. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarviointin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työkentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävä tulevaisuutta rakentaviksi.

T6. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Laaaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmiöiden välleinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten

välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielien ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T7. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti

päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielten ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian

vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työkentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T8. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagoitua vuorovaikutustilanteissa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielien ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T9. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemiään sanoja ja ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa

sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielten ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain

harjoittelemalla. Koulu yhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamis- perustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle koulu yhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T10. Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien,

erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaissun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä.

Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielien ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävä kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuultajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös

kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamis- perustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Paikallinen tarkennus:

Englannin kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1-2

Alkuopetuksessa käytetään hyväksi lapsilla vielä säilyvää vahvaa jäljittelyn kykyä. Oppilaat saavat eläytyä kieleen ja sen laatuun kuuntelun, puheen, liikkeen ja kuvaopetuksen avulla, ts. kielisuihku -menetelmällä. Opetus on puhtaasti suullista, jotta vieraan kielen äännemaailma ja intonaatio tulevat lapselle tutuiksi taiteellisena elämyksenä.

Opettajan ja oppilaan hyvään ja selvään ääntämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Ensimmäisten kahden vuoden aikana kielten oppitunnit ovat enemmänkin kollektiivista kuorolausuntaa ja yhdessä leikkimistä ja lapsi oppii ymmärtämään vierasta kieltä (niin kuin äidinkieltään) välittömien asiayhteyksien kautta. Laulut, lorut, leikit ja rytmiset toistot ovat opetuksen perusta. Opetus tapahtuu pelkästään englannin kielellä.

Tunnit rytmitetään musikaalisesti kuuntelun ja tekemisen vuorotellessa. Opetus toteutetaan osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai lyhyempiä opetustuokioita. Kielten oppimisaineistoa integroidaan muiden aineiden opetukseen (aamunavaus, päivän lopetus, laskennon lorut jne.). Opetuksessa pyritään aina kiinnostuksen ja innostuksen vahvistamiseen, ja pääpaino opiskelussa on suullisilla harjoituksilla pienissä ryhmissä, pareittain tai koko luokan kanssa yhdessä. Yksilösuorituksiin annetaan aina mahdollisuus oppilaan niin halutessa.

Englannin A1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1, S2 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutustutaan koulussa opiskeltavien, lähiympäristön kieliin sekä Suomessa puhuttuihin kieliin yleisesti ja siihen, miksi kieliä opiskellaan. Opitaan kuulemaan englannin kieltä ja tunnistamaan sitä puheesta. Opetussisältöinä ovat jokapäiväiseen elämään ja lähiympäristöön liittyvä sanasto ja kielen rakenteet (tervehtiminen, hyvästely ja yleisimmät toivotukset, luokkahuoneessa olevat esineet, ruumiinjäsenet, vaatteet, perhe, värit, lukusanat 1-20, tavallisimpia verbejä liittyen arjen toimiin). Oppilas oppii lähiympäristöön liittyviä substantiiveja ja verbejä runojen, laulujen ja leikkien myötä sekä esineiden, kuvien ja taulupiirrosten avulla.

S3, S4, S5 Kielenopiskelutaidot:

Harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä puherytimiä yhdessä lausuen. Opitaan työskentelemään yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat lapsen omat kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat ja –juhlat. Sisällöiksi valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia arjen tilanteissa. Leikit, pelit, laulut, lorut, runot, esittäminen ja kuvat ovat osana kaikkea opetusta. Kehitetään oppilaan päättelykykyä tunnistaa kieltä elein, liikkein ja erilaisin toiminnallisoin keinoin.

S6, S7, S8, S9, S10 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Kuuntelemista harjoitetaan sadun kertomisen aikana ja esim. nukketeatterin näyttämisen aikana (opettaja näyttää aluksi, myöhemmin oppilaat tekevät ja puhuvat itse). Harjoitellaan runsaasti ääntämistä lausuen, laulaen, vuorovaikutustilanteissa ja leikkien. Kaikkeen lausumiseen liittyy vahvasti liike ja sanojen yhdistäminen tekoon tai asiaan. Opitaan ymmärtämään yleisimmät tervehtimiset, pyynnöt ja kielit.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2**S1, S2 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:**

Vaikeutetaan ja laajennetaan edellisen vuoden aineistoa (pienemmissä ryhmissä, yksin, nopeuttaen, luetteloita takaperin yms.). Harjoitellaan lukusanat 1-100. Sisältöihin kuuluvat myös vuodenajat, eläimet ja luontoon liittyvät runot, laulut, pelit ja leikit. Sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaiden ikä ja kiinnostuksen kohteet arjessa. Tarjotaan mahdollisuus harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita yksin ja ryhmätilanteissa. Motivoidaan oppilasta arvostamaan kielellistä moninaisuutta ja avoimuutta luomalla tunneille iloinen ja avoin ilmapiiri.

S3, S4, S5 Kielenopiskelutaidot:

Leikkien, lorujen, laulujen ja näytelmien avulla tutustutaan arjen-, kehon- ja eläinsanastoon sekä harjoitellaan englannin kielen yleisimpiä fraaseja, kohteliaisuuksia ja verbimuotoja. Opetellaan tunnistamaan pääasioita helpoista, lyhyistä, puhutuista lauseista ja päättelemään niistä asiayhteyksiä. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustapoja pareittain, ryhmissä ja oppilaan halutessa myös itsenäisesti. Pyritään keskustelemaan kohdekielellä mahdollisimman paljon ja harjoitellaan yleisimpien sanojen ja sanontojen tunnistamista erilaisin tehtävin ja leikein.

S6, S7, S8, S9, S10 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Harjoitellaan ja havainnoidaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Kannustetaan oppilasta entistä itsenäisempään kielenkäyttöön yksinkertaisin tutuin sanoin tai lyhyin lausein. Opitaan lyhyitä perinteisiä fraaseja ja voidaan tehdä näistä esim. onnittelu- tai vuodenajan hyvän toivotuksen kortteja (syntymäpäivä, joulukuukauspäivä, pääsiäinen) ja muita yksinkertaisia kirjallisia töitä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa

tilanteissa sekä käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheen tuottamisessa ja puheen ymmärtämisessä.

Englannin A-oppimäärän työtapoihin ja oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikkillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä,

että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.3 Venäjän kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 1-2

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaisissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon

ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Muun vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkua voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

Paikallinen tarkennus:

Venäjän kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 1-2

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistään kielitaitoa rohkeasti.

Tutustuminen venäjän kieleen tapahtuu kielisuhkuna, jossa oppiminen tapahtuu leikin, laulun ja liikkumisen kautta. Opetus on hyvin toiminnallista. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden sekä eri opettajien yhteistyötä.

Kielten opetus steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen ja on osa kielikasvatusta. Kielten (englanti A1, venäjä A2,) opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Sitä syystä vieraat kielet ovat mukana kaikessa koulun toiminnassa: eri oppiaineissa, juhlissa ja sosiaalisten tilanteiden yhteydessä. Se luo pohjaa monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostamiselle.

Vieraan kielen tehtävän nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden (kyvyn yhdistää käsitteitä havaintoihin) muodostumiseen tärkeänä tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja

kulttuurien kirjoja, ja luo pohjan liikkuvalla ajattelulla. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetuksen tehtävä on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että vieraiden kielten opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun ja myös sosiaalisen elämän perusta.

Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), jonka tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieras kieli huomioidaan silloin myös taiteellisena kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön. Vieraiden kielten opetus antaa mahdollisuuksia kehittää muiden kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voi laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti, ruotsi, ylemmillä esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi, englanniksi)

Ylemmille luokille tultaessa, sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa, että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Oppilaiden kanssa myös käydään Venäjällä (mahdollisuuksien mukaan) ja kutsutaan kohdemaasta vierailijoita.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä.

Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin kouluihin Venäjällä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioon otetaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa esim. venäjäksi. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiseksi koko koulun aikana.

Venäjä A-kieltä opetetaan ensimmäiseltä luokalta alkaen. A2-kielen opiskelun voi lopettaa, jos sen opiskelu on huoltajan, opettajan, opettajakunnan ja opiskeluhuoltoryhmän käsityksen mukaan liian rasittavaa oppilaan kokonaiskehityksen kannalta.

Muun vieraan kielen A -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältoalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.	L1, L2, L5, L7
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä eri kieliä ja kulttuureja. (tavoitetta ei arvioida)	S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.	L1, L2
Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätöitä.	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä. (tavoitetta ei arvioida)	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.	L1, L4, L5
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkua.	L1, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa	Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukemana muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet,	L1, L2, L4, L6, L7

yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.		kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.	
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättelemään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.	L2, L4, L6, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemäänsä sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			

<p>T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä</p>	<p>Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.</p>	<p>S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.</p>	<p>L1, L2, L3, L4, L5, L7</p>
--	--	---	-------------------------------

Paikallinen tarkennus:

Alkuopetuksessa käytetään hyväksi jäljittelykykyä ja vedotaan lapsen luontaiseen toimeliaisuuteen. Opetus tapahtuu pääsääntöisesti pelkästään venäjän kielellä kuuntelun, puhumisen, runojen, leikkien laulujen ja tanssien avulla. Tunnit rytmitetään kuuntelemisen (kuulolla hahmottaminen) ja aktiivisen toiminnan (leikit, näytelmät, runot, lorut jne.) vuorovaikutuksessa. Oppiaine integroidaan mahdollisuuksien mukaan muuhun opetukseen ja vuodenjuhliin lähtökohtana kuitenkin opittavan kielen laadullinen ja kulttuurinen kokonaisuus.

Oppiaineen tavoitteisiin kuuluu herätellä lasten kiinnostusta lähiympäristöön, luontoon ja arkeen ja sitä kautta luoda mahdollisuuksia oppia uutta sanastoa venäjän kielellä.

Tärkeänä pidetään tällä ikäkaudella kuuntelemisen taidon harjoittamista kerronnan kautta, näytelmien teon kautta, leikkien kautta ja laulamisen kautta.

Opetus pysyy mahdollisemman elävänä, toiminnallisena ja innostavana tapahtumana, joka edistää oppilaiden kiinnostuksen säilyttämistä vieraiseen kulttuuriin, joka hahmotetaan oman identiteetin osana. Tätä kautta oppiaineen tehtävä olla suvaitsevuuksien tekijänä toteutuu.

Vuosiluokilla 1-2 toteutetaan metodisia menetelmiä, jotka ovat rinnastettavissa opetussuunnitelmien perusteissa mainittuihin ”kielikylpyyn” tai ”kielisuihkuun”.

Venäjän kielen opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutustutaan koulussa opiskeltavien, lähiympäristön kieliin sekä Suomessa puhuttuihin kieliin yleisesti ja siihen, miksi kieliä opiskellaan. Opitaan kuulemaan venäjän kieltä ja tunnistamaan sitä puheesta. Opetussisältöinä ovat jokapäiväiseen elämään ja lähiympäristöön liittyvä sanasto ja kielen rakenteet (tervehdinen, hyvästely ja yleisimmät toivotukset, luokkahuoneessa olevat esineet, ruumiinjäsenet, vaatteet, perhe, värit, lukusanat 1-20, tavallisimpia verbejä liittyen arjen toimiin). Oppilas oppii lähiympäristöön liittyviä substantiiveja ja verbejä runojen, laulujen ja leikkien myötä sekä esineiden, kuvien ja taulupiirrosten avulla.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä puherytmiä yhdessä lausuen. Opitaan työskentelemään yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana ovat lapsen omat kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus,

viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat ja –juhlat. Sisällöiksi valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia arjen tilanteissa. Leikit, pelit, laulut, lorut, runot, esittäminen ja kuvat ovat osana kaikkea opetusta. Kehitetään oppilaan päättelykykyä tunnistaa kieltä elein, liikkein ja erilaisin toiminnallisin keinoin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Kuuntelemista harjoitetaan sadun kertomisen aikana ja esim. nukketeatterin näyttämisen aikana (opettaja näyttää aluksi, myöhemmin oppilaat tekevät ja puhuvat itse). Harjoitellaan runsaasti ääntämistä lausuen, laulaen, vuorovaikutustilanteissa ja leikkien. Kaikkeen lausumiseen liittyy vahvasti liike ja sanojen yhdistäminen tekoon tai asiaan. Opitaan ymmärtämään yleisimmät tervehtimiset, pyynnöt ja kiellot.

Venäjän kielen opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Vaikeutetaan ja laajennetaan edellisen vuoden aineistoa (pienemmissä ryhmissä, yksin, nopeuttaen, luetteloita takaperin yms.). Harjoitellaan lukusanat 1-100. Sisältöihin kuuluvat myös vuodenajat, eläimet ja luontoon liittyvät runot, laulut, pelit ja leikit. Sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaiden ikä ja kiinnostuksen kohteet arjessa. Tarjotaan mahdollisuus harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita yksin ja ryhmätilanteissa. Motivoidaan oppilasta arvostamaan kielellistä moninaisuutta ja avoimuutta luomalla tunneille iloinen ja avoin ilmapiiri.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Leikkien, lorujen, laulujen ja näytelmien avulla tutustutaan arjen-, kehon- ja eläinsanastoon sekä harjoitellaan venäjän kielen yleisimpiä fraaseja, kohteliaisuuksia ja verbimuotoja. Opetellaan tunnistamaan pääasioita helpoista, lyhyistä, puhutuista lauseista ja päättelemään niistä asiayhteyksiä. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustapoja pareittain, ryhmissä ja oppilaan halutessa myös itsenäisesti. Pyritään keskustelemaan kohdekielillä mahdollisimman paljon ja harjoitellaan yleisimpien sanojen ja sanontojen tunnistamista erilaisin tehtävin ja leikein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Harjoitellaan ja havainnoidaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Kannustetaan oppilasta entistä itsenäisempään kielenkäyttöön yksinkertaisin tutuin sanoin tai lyhyin lausein. Opitaan lyhyitä perinteisiä fraaseja ja voidaan tehdä näistä esim. onnittelu- tai vuodenajan hyvän toivotuksen kortteja (syntymäpäivä, joulukuukausi, pääsiäinen) ja muita yksinkertaisia kirjallisia töitä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa sekä käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheen tuottamisessa ja puheen ymmärtämisessä. Jatketaan ensimmäisen luokan aineistoa, pyytäminen, tarjoaminen, kiittäminen, olla-verbin preteriti ja konstruktiot – у меня есть, у нас есть, у вас есть pelien kautta), verbien imperatiivimuotoja leikkien.

Sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet arjessa ja elämässä.

Muun vieraan kielen A-oppimäärän työtapoihin ja oppimisympäristöihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikkisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki muun vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää.

Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi muun vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 1–2

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämistä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman

perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Matematiikan opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaan kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia.

Tärkeänä matematiikan tehtävänä on myös sen opetussisältöjen liittäminen lapsen ja nuoren kokemuksiin maailmasta: matemaattiset lainmukaisuudet opetetaan havaitsemaan myös luonnossa tai itse ihmisessä tai ihmisen toiminnassa. Tällöin matemaattiset käsitteet voi yhdistää muiden aineiden opetukseen: biologiaan, fysiikkaan, maantietoon, historiaan tai kuvaamataitoon. Itse matematiikan luonteeseen kuuluvaan konkreettisuuteen ja täsmälliseen laatuun on myös tärkeää liittää matemaattisten ratkaisujen kauneuden kokemus. Eri luokka-asteilla voi nostaa oppilaiden tietoisuuteen ikäkautta sopivalla tavalla laadulliset kokemukset luvuista ensimmäisellä luokalla, kertotaulun lainmukaisuudet toisella, kultaisen leikkauksen etsiminen luonnossa tai itse ihmisessä seitsemännellä ja muutamat todistukset Pythagoraan teoreemalle. Matematiikan opetus ja oppiminen kehittää silloin oppilaissa liikkuvaa laadullista ajattelua. Se vahvistaa oppilaiden inhimillistä kasvua kouluvuosien aikana ja luo luottamusta omiin kykyihin, mikä puolestaan edistää itsenäisten ja vastuullisten toimintamallien kehittymistä.

Kymenlaakson steinerkoulu pyrkii antamaan kaikille oppilaille sellaisen matemaattisen perusosaamisen ja sellaiset pohjatiedot, että oppilas niiden avulla voi omien kykyjensä mukaisesti toimia käytännön elämässä ja jatkaa opintojaan, käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Matematiikan opetuksessa noudatetaan steinerpedagogista käsitystä niistä tarpeista ja edellytyksistä, joita lapsen ikäkautinen kehitys asettaa. Siten opetus lähtee liikkeelle oppilaan sisäisistä prosesseista, etenee käytännön sovellutuksiin ja työskentelyyn ja päättyy perusopetuksen viimeisessä vaiheessa kohti teoreettista, abstraktia käsitteiden hallintaa. Se korreloi matematiikan kumulatiivisen luonteen kanssa, joka vaatii systemaattista etenemisestä opetuksessa.

Matematiikan opetuksen tehtävänä on myös kehittää perustaa maailman hahmottamiselle jäsentäen ja päätellen, tiedon ja oletusten oikeellisuuden arvioinnille ja todentamiselle sekä kyvyille käsitteelliseen ajatteluun ja sitä kautta herättää kiinnostusta aineeseen ja tukea myönteisen minäkuvan kehitystä.

Kaikkien oppilaiden kannalta, mutta erityisesti niiden, jotka luonnostaan eivät ole erityisen kyvykkäitä matematiikassa, on tärkeää luoda otollinen työskentelyilmapiiri ja motivaatio. Merkittävässä asemassa motivaation luomisessa on, että matematiikan opiskelu nimenomaan alimmilla luokilla on toiminnallista ja käytännön ongelmanratkaisuihin keskittyntä.

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan käsitteitä ja eri osa-alueita toteutetaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja integroituna mm. ympäristöopin, käsityön ja kuvataiteen opetukseen.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1-S4	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S1-S4	L4
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1-S4	L1, L4, L6
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	S2	L1, L4
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2	L1, L4
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita	S2	L1, L4
T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3	L1, L4, L5
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	S3	L1, L4
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	S4	L4, L5
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1, L2, L4, L5

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

S1 Ajattelun taidot:

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan

tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan. Kehitetään leikkejä, joissa toimintakokonaisuus jaetaan sellaisiin osiin, joiden suorittamiselle voidaan antaa yksiselitteisiä käskyjä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen - ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaitoja ja yhteen - ja vähennyslaskut konkreetisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen:

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellon-aikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot:

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja it-seluottamuksen kehittymistä

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaihteittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Ajattelun taidot:

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Opetellaan lukukäsitteet yhdestä kymmeneen tai mahdollisuuksien mukaan kahteentoista tai viiteentoista. Lukukäsitteiden hahmottamista syvennetään kuvaopetuksen keinoin sekä toiminnallisesti. Käytetään runsaasti konkreettista välineistöä ja rytmisiä harjoituksia. Luvut voidaan esittää aluksi symbolein, jotta ne eivät liian yksipuolisesti assosioituisi numeromerkkeihin.

Opetellaan laskemaan sataan saakka. Varsinaisesti toimitaan laskettaessa lukualueella 1–20 tai siitä hiukan suurempiin lukuihin. Tällä alueella harjoitellaan kaikkia neljää peruslaskutapaa. Laskujen suuntaa vaihdellaan niin, että ajattelutapa vaihtelee elävästi deduktiivisen ja induktiivisen välillä. Huolehditaan siitä, että kokonaisuudesta osiin suuntautuva ajattelu tulee keskeisesti harjoitelluksi. Harjoitellaan runsaasti päässä laskua myös käytännön esimerkein ja kaikkia neljää peruslaskutapaa käyttäen. Tuetaan laskemista konkreettisin välinein.

Kertotaulujen perustaa luodaan muun muassa rytmisin harjoituksin. Lukuja jaetaan osiin sekä kertotauluun perustuen että kysymällä, mistä kaikista vaihtoehdoista luku voi koostua.

Huolehditaan siitä, että luokan ilmapiiri laskentaa harjoiteltaessa on keskittyneen avoin ja iloinen: laske-
misessa vähäisetkin häiriötekijät, myös ahdistuneisuus, saattavat estää varsinkin kyvyiltään heikompien oppilaiden edistymistä.

S3 Geometria ja mittaaminen:

Geometriset harjoitukset tehdään steinerkoulussa osittain muotopiirustuksen nimellä viiden ensimmäisen luokan ajan. Ensimmäisellä luokalla harjoitellaan suoraa ja kaarevan viivan variaatioita sekä suljettuja muotoja kuten ympyrä, kolmio, neliö ja spiraali. Harjoitukset tehdään vapaalla kädellä ja niiden perustana on kokonaisvaltainen liikkuminen.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot:

Alustavasti pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Ajattelun taidot:

Tarjotaan oppilalle mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Muotopiirustuksessa tehdään symmetriaharjoituksia ensin pysty- ja sitten vaakakselilla avoimilla muodoilla sekä rytmisesti eteneviä, jatkuvia tai muuntuvia muotoja ja ornamentteja. Sekä matemaattisten tehtävien että liikunnan ja leikin avulla kehitetään, harjoitellaan ja testataan toimintaohjeiden laatimista ja seuraamista ohjelmoinnin perustaksi.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Laskuissa käytettävä lukualue laajenee sataan. Kaikkia neljän peruslaskutavan tehtäviä harjoitellaan sekä päässälaskuna että kirjallisesti. Harjoitellaan laskutoimitusten kääntämistä niin, että esimerkiksi vähennyslaskussa tuntematon voi olla mikä tahansa kolmesta osatekijästä. Harjoitellaan myös runsaasti sanallisia tehtäviä. Kertotaulut opetellaan rytmien avulla vähintään kymmeneen, mieluiten kahteentoista saakka.

Kertotaulua hahmotetaan erilaisten kuvien kautta ympyrässä piirtäen. Tutustutaan jaollisiin ja jaottomiin lukuihin ja kiinnitetään yleensä huomiota lukujen erilaisiin yhteyksiin ja säännönmukaisuuksiin. Harjoitellaan samanlaisen ja erilaisen, suuremman, pienemmän ja yhtäsuuren käsitteitä. Harjoitellaan lukujonon, lukujen ja laskujen säännönmukaisuuksia kuvittamisen avulla.

S3 Geometria ja mittaaminen:

Harjoitellaan kaksoissymmetriaa, ornamentteja, peilauksia, geometrisia kappaleita. Myös ensimmäisellä luokalla aloitettuja kuvioita voidaan edelleen harjoitella. Työt tehdään edelleen käsivaraisesti. Opetetaan ympäristön muotoja kaksi- ja kolmiulotteisia muovailemalla ja rakentamalla. Opitaan viivan, pisteen ja kulman käsitteet.

Aloitetaan harjoitella mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot:

Harjoitellaan taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tietoa ja viestintäteknologiaa. Opetuksessa pitää olla iloinen ja turvallinen ympäristö.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikka edellyttää perusasioiden hallintaa, joka on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat: edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä

- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Tietoisuus omasta elinympäristöstä ja omasta paikasta on tärkeää itsetuntemuksen ja hyvinvoinnin kannalta. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoi-keuksien mukainen arvokas elämä. Ympäristöopissa nousee esiin kestävän kehityksen ekologinen, so- siaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen ulottuvuus. Hyvä luontosuhde on eräs inhimillisen kasvun pe- ruskäsitteistä ja ilman sitä ei saavuteta ymmärrystä ympäristöstä. Ihminen, jolla on hyvä luonto- suhde, tuntee kunnioitusta ja kiitollisuutta luontoa kohtaan ja ymmärtää muun muassa ekosysteemi- palvelujen keskeisen merkityksen.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmär- tää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ym- päriilmässä sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muu- toksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaa- mista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Luonnon olioiden ja ilmiöiden kokemisen ja oppimisen kanssa on huolehdittava siitä, että luontoon, siis reaaliseen maailmaan, kehittyy todellinen kiinnostus. Ellei kiinnostusta syntyisi, olisi op- pimineen laantuvaa: opitut asiat unohtuisivat luonnollisen rytmensä mukaan. Kun sellainen kiinnostus syntyy, tapahtuu jatkuvaa uutta havainnointia ja oppimista, joka syventää ja täydentää kerran opittua. Siksi perusopetuksessa yleensä, mutta ennen kaikkea alimmilla luokilla, oppimisen on oltava kokevaa ja eläytyvää. Luonnon hahmottaminen pelkin abstraktein käsittein vieroittaa useimmat lapset luon- nosta ja parhaassakin tapauksessa kaventaa kuvan siitä vain kalpeaksi todellisuuden varjokuvaksi.

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongel- manratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja tur- vallisuuteen liittyviä asioita.

Paikallisia painotuksia:

Luontoon ja muihin ympäristön ilmiöihin perehtymisessä painotetaan erityisesti kokemuksellista lähes- tymistapaa, lähtökohtana omat havainnot ja elämykset. Tämä lähestymistapa tässä iässä tukee ympäris- töherkkyyteen kasvamista, luontosuhteen syventymistä ja myös luonnontieteellisen yleissivistyksen ra- kentumista.

Opetuksessa on suuri merkitys omilla havainnoilla ja asioita lähestytään ilmiöstä itsestään käsin. Nämä kasvattavat ympäristöherkkyyttä ja lisäävät ymmärrystä luonnonilmiöistä ja niiden vaikutuksesta. Luon- nonmukainen moniaistinen ympäristö lisää optimismia, luovuutta, itsenäisyyttä, itseluottamusta, keskit- tymiskykyä, yhteistyökykyä, myötätuntoa ja turvallisuuden tunnetta. Luonnonympäristössä leikit - ja

myös oppiminen - perustuvat luovuuteen ja kekseliäisyyteen. Leikkeihin perustuvien ongelmanratkaisujen ja tutkimustehtävien avulla herätetään kiinnostusta ja uteliaisuutta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön nimeämistä ja jäsentämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen (myös liikenteessä) liittyviä asioita. Taiteellinen työskentely on vahvasti mukana kaikessa tekemisessä (maalaukset, piirtäminen, laulu, runot). Taiteellisen kokemuksen avulla pyritään syventämään oppilaan kiinnostusta todelliseen luontoon ja torjua siitä vieraantumisen vaaraa.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6	L1, L6
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6	L3
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L4
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä	S1-S6	L1, L4
T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2, S4, S6	L3, L1
T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6	L2, L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä	S1-S6	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	S1-S6	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	S1-S6	L4, L1
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoitteluun näkemystensä perustelemista	S1-S6	L2, L4
T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä	S1, S5	L3

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 1

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 tarjota oppilaille mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoitteluun pitkäjänteistä työskentelyä

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja koulu yhteisössä

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

T10 ohjata oppilasta harjoitteluun ryhmässä toimimisen taitoja ja tunteita sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Tiedot ja ymmärrys

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoitteluun näkemystensä perustelemista

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Kasvu ja kehitys:

Autetaan oppilasta hahmottamaan omaa kehoaan ja sen toimintaa, ikäkauden mukaan, leikin ja liikkumisen kautta. Harjoitellaan tunteita yhdessä toimien, kokemusten, elämysten, satujen ja leikkien avulla. Tuetaan oppilaan vuorovaikutustaitoja, oman ja toisen ihmisen arvostamista ja kunnioittamista sekä mielen hyvinvointia.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen:

Kiinnitetään huomiota sään mukaiseen pukeutumiseen ja omista koulutavaroista huolehtimiseen. Harjoitellaan turvallista työskentelyä ja liikkumista liikenteessä esim. koulumatkoilla ja kävelyretkillä.

Harjoitellaan myös avun pyytämistä/hakemista sekä yksinkertaisia itsehoitotaitoja (tavalliset sairaudet ja niiden hoito, terveellisten ruoka-aineiden merkitys, ruoka- ja unirytmien vaikutukset). Osallistutaan koulun poistumisharjoituksiin. Harjoitellaan hyviä tapoja, toisten huomioon ottamista, luokan omia ja koulun sääntöjä, yhteistyötaitoja sekä arjessa toimimista. Kiinnitetään huomiota siihen, että oppilaat oppivat kunnioittamaan toisiaan kaikin tavoin ja iloitsemaan omasta osaamisesta ja onnistumisista arjen askareissa. Verso-toiminta auttaa ristiriitatilanteissa.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi:

Tehdään retkiä lähiympäristöön ja opitaan havainnoimaan sitä. Alusta saakka kiinnitetään huomiota siihen, että eri kasvit ja eläimet ovat sopeutuneet erilaisiin ympäristöihin. Luontoa tarkastellaan ylipäätään kokonaisuutena, sen yksittäisiä edustajia suhteessa kokonaisuuteen. Kymenlaakson steinerkoulun lähiympäristössä on edustettuina useimmat suomalaiset biotyypit. Niihin tutustuminen alkaa ensimmäisistä koulupäivistä lähtien ja jatkuu spiraalimaisesti syveten perusopetuksen ajan. Tutustutaan luontoon eri vuodenaikoina ja tehdään havainnoita lähiympäristön kasveista ja eläimistä. Harjoitellaan kertomaan omista luontohavainnoista ja kuuntelemaan toisten kertomia havainnoita. Luokkaan voidaan rakentaa vuodenaikapöytä, jonka äärellä voi tarkentaa havainnoita, käydä keskusteluja ja ihailla luonnon monimuotoisuutta. Omat havainnot ja oma käytännön kokeminen ja kokeileminen liitetään osaksi tuntityöskentelyä, asian käsittelyä ennen ja jälkeen kokemisen. Ennen retkelle lähtöä kuvataan lapsille se asia, joita halutaan sillä kerralla tarkkailla. Herätetään oppilaan luontainen uteliaisuus ja kiinnostus tarkastelun kohteesta, joka auttaa häntä tekemään havainnoita luonnossa.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen:

Harjoitellaan pienten yksinkertaisten tutkimusten tekemistä, jotka liittyvät luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin, teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen omaan toimintaan. Voidaan kasvattaa siemenestä kasvi ja havainnoida kasvun eri vaiheita.

Kannustetaan oppilasta kertomaan omista havainnoista, kuvailemaan niitä ja vertailemaan niitä muiden havaintoihin ja tutkimustuloksiin. Asioiden selitysten ja ilmiöiden nimeämisen tulee pysytellä sillä tasolla, minkä oppilaan ajattelun kehitys edellyttää. Esimerkiksi siemenestä voi kasvattaa kasvin, jolloin oppilas oppii havainnoimaan, luokittelemaan ja nimeämään kasvin eri vaiheita. Oppilas piirtää kasvun eri vaiheita säännöllisin väliajoin työvihkoonsa ja niitä voidaan esim. tarvittaessa taltioida yhteiseksi kokonaisuudeksi opettajan johdolla. Pyritään yhdessä keksimään ja löytämään ratkaisuvaihtoehtoja arjen pulmiin ja perustelevaan niitä. Syksyn vesileirillä harjoitellaan turvallista veneilyä isompien oppilaiden opastuksella. Retkillä harjoitellaan hyviä retkeilytaitoja, oppilaat saavat olla mukana mm. tulenteossa ja harjoitella pakkaamaan reppunsa asianmukaisesti.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen:

Keskustellaan arjen terveystottumuksista ja harjoitellaan niitä. Tarkastellaan koulupäivän toimintoja terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta. Keskustellaan myös asioista, jotka tuottavat ihmiselle hyvää mieltä. Kiinnitetään huomiota elämän perusedellytyksiin: ravintoon, veteen, ilmaan, lämpöön ja huolenpitoon. Tutustutaan veden kiertokulkuun luonnossa sekä veden olomuotoihin. Tehdään säännöllisesti retkiä koulun lähellä sijaitsevan Kymijoen rantaan ja metsäalueeseen.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu:

Harjoitellaan omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista. Luonnon- että keinomateriaaleihin, joita lasten elämässä tavallisimmin esiintyy, tutustutaan ensimmäiseltä luokalta alkaen ja jatketaan tulevina vuosina. Tähän liittyy tavaroiden asiallinen käsittely, siisteys ja ekologiset perusteet ja kierrätys omassa luokassa. Huolehditaan päivittäisestä luokan siisteydestä ja viikkotehtävistä esim. järjestäjät. Osallistutaan oman lähiympäristön ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen: kunnostustalkoot, pihatalkoot, yhteiset vuodenaikajuhlat. Kiinnitetään huomiota omien tekojen merkitykseen itselle, toisille ja lähiympäristölle.

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 2

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 tarjota oppilaille mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluuyhteisössä

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 2

S1 Kasvu ja kehitys:

Käydään läpi oppilaan omaa kehitystä ja kasvua ikäkaudelle sopivalla tavalla. Käsitellään tavallisia sairauksia ja niiden hoitoa. Harjoitellaan yksinkertaista ensiapua lapsen iän edellytysten mukaan ja opetetaan avun kutsuminen onnettomuustilanteissa. Luodaan perusteita sen käsittämiseksi, että ihmisen tunteet ja suhteet toisiin ihmisiin ovat terveyden perusteita yhtä hyvin kuin fyysiset tekijät. Autetaan lasta huomioimaan oman käytöksen seuraukset ja niiden vaikutukset itselle ja muille (sekä positiiviset että negatiiviset havainnot). Harjoitellaan tunnetaitojen ja mielen hyvinvoinnin edistämistä, kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti. Kaikki terveyteen liittyvät harjoitukset ja asenteiden kasvattaminen edellyttävät kiinteää yhteistyötä oppilaan huoltajan kanssa. Asioita tulee käsitellä myös vanhempainilloissa ja –tapaamisissa.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen:

Jatketaan edelleen harjoittelua turvallisesti toimimisesta käytännön tilanteissa koulussa, luonnossa ja liikenteessä. Koulussa opitaan ymmärtämään mm. sähkön ja sähkölaitteiden asiallista käyttöä, tulen käsittelyä ja paloturvallisuuden perusteita evakuoitiharjoituksineen sekä ohjeiden noudattamisen merkitystä turvallisuudelle. Liikenteessä kuljetaan opettajan/opettajien johdolla ja opetellaan jalankulkijan ja pyöräilijän turvallinen liikennekäyttäytyminen. Luonnossa opetellaan liikkumaan turvallisesti erilaisissa

maastoissa, rannoilla ja vesillä, luontoa kunnioittaen. Perustyökalujen turvallista käyttöä, säilytystä ja kuljettamista harjoitellaan sekä koulussa että luonnossa.

Pyritään ehkäisemään kiusaamista sekä kunnioittamaan toisen fyysistä koskemattomuutta. (Tarvittaessa esim. Kiva-koulu tai Verso-toiminta auttavat ristiriitatilanteissa.)

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi:

Tehdään retkiä lähiympäristöön tutustuen luontoon kaikkina eri vuodenaikoina. Tutustutaan elottomaan luontoon, kasveihin ja eläimiin. Alimmilla luokilla painotetaan omaa tekemistä ja eläytymistä, ylimmillä luokilla teoreettista ymmärtämistä ja suhteuttamista maapallon laajempiin kokonaisuuksiin Harjoitellaan kertomaan omista luontohavainnoista ja kuuntelemaan toisten kokemuksista sekä elämyksistä. Opitaan luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja sekä luonnossa kohdattuja tilanteita ja asioita sekä nimeämään niitä. Yhdessä havaittuja asioita ja kohteita voidaan taltioida ja niistä koota yhteinen ”kooste” esim. luokan seinälle.

Jatketaan vuodenaikapöydän ylläpitoa ja seuraamista, jonka pohjalta käydään keskusteluja luonnon monimuotoisuudesta sekä säähavainnoista. Harjoitellaan myös yksinkertaisten karttojen piirtämistä liittyen oppilaan omiin ympäristökokemuksiin.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen:

Harjoitellaan pienten tutkimusten tekemistä liittyen luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin, ihmisen toimintaan tai eri ongelmanratkaisutehtäviin. Tutkimuksia tehdään sekä itsenäisesti, pari- että ryhmätyöskentelyssä. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Asian käytännön havaitsemisen ja kokemisen jälkeen oppilaat harjoitetaan suullisen lisäksi kehittämään kirjallista kuvaamista vihkotyöskentelyssä, sekä opettajan johdolla että itsenäisesti oppilaan ikäkausi huomioiden. Tiedonhankkimisessa harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä opettajan johdolla ja samalla opetellaan vertailemaan omia kokemuksia valmiiseen annettuun tietoon oppilaan ikäkausi huomioiden.

Ainakin yhtä tärkeää kuin on oppia tunnistamaan eri kiviä, kasveja tai eläimiä, on vähitellen herätä käsittelemään niiden elämää ajassa. Siksi tutustumisen kohteiksi on syytä valita yksi tai ehkä useampi vakiuinen kohde, jossa käydään yhä uudelleen (luontopolut, metsä, jokialue). Näin seurataan luonnon muutumista vuodenaikojen ja myös erilaisten säiden mukaan. Mahdollisuuksien mukaan seurataan myös eläinten elämää paitsi elintapojen osalta myös ajassa. Helposti seudulla tavoitettavia eläimiä ovat oravat. Muutto- ja paikkalintujen elämää tarkastellaan eri vuodenaikoina. Myös koko valtavaan pieneliöitten maailmaan tutustutaan.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen:

Jatketaan perehtymistä elämän perusedellytyksiin. Luontoa tarkastellaan ylipäätään kokonaisuutena, sen yksittäisiä edustajia suhteessa kokonaisuuteen. Kokonaisuuteen kuuluu aluksi kuvanomaisesti, myöhemmin vuosina ajatuksellisemmin, kertoa valon, lämmön, ilman, veden ja maan aineiden olemuksesta elollisen luonnon perustana: lyhyesti sanottuna kokonaisuuden yhteyttämisestä ravintoketjuihin ja niiden merkitykseen. Ruoan tuottamiseen aletaan tutustua toisen luokan keväällä, kun käydään kylvässä omaan peltoon leipäviljaa. Viljan korjaaminen ja jalostaminen tapahtuu kolmannen luokan syksyllä. Tulen käyttöä harjoitellaan sekä luonnossa että sisätiloissa; samalla luonnollisesti opetellaan paloturvallisuutta. Opitaan myös tuntemaan ja tunnistamaan tavallisimpia maalajeja ja niiden kasvillisuutta. Keskustellaan veden merkityksestä kasvien kasvulle.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu:

Valitaan sisältöjä monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta, laajentaen ensimmäisen luokan aiheita ja työskentely-ympäristöä. Kaikkia asioita, joita on havaittu, koettu ja tehty ympäristössä, käsitellään myös luokassa niin, että ne saavat oman paikkansa kestävän elämäntavan ymmärryksessä. Oppilaat saavat itse kuvata kokemaansa, opettaja kertoo aiheista lisää, ja iän edellytysten mukaan niistä myös kirjoitetaan ja piirretään.

Elämyksellisyydestä tulee johtaa myös taiteellinen kokemus. Esimerkiksi veden kiertokulun luonnossa voi ilmaista kuvin, runoin ja sävelin.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Ympäristö- ja luonnontiedon opetuksen käytännön kokemisen perustan muodostavat luokilla 1–2 retket, joita tehdään lähiympäristöön ainakin kerran viikossa. Myöhemmillä luokilla retkien ajallinen osuus vähenee, mutta ne kohdentuvat aiempaa tarkemmin. Retkiä ei ole tarkoitettu pelkäksi virkistykseksi, vaikka niillä luonnostaan sekin funktio on. Retkillä koetaan ja havaitaan opettajan suunnitelman mukaan systemaattisesti niitä asioita, joiden oppiminen on edellä tavoitteissa esitetty.

Omat havainnot ja oma käytännön kokeminen ja kokeileminen liitetään osaksi tuntityöskentelyä, asian käsittelyä ennen ja jälkeen kokemisen. Varsinkin ennen retkelle lähtöä tulee yleensä kuvata lapsille se asia, mitä halutaan sillä kerralla tarkkailla. Se, että oppilaalla on herännyt mielikuva ja kiinnostus, auttaa häntä tekemään havaintoja todellisuudessa. Lähiluonnon ja rakennetun ympäristön lisäksi hyödynnetään paikallisia museoita, näyttelyitä, teatteria ja muita viestinten tarjoamia tapahtumia mahdollisuuksien mukaan. Keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Käytännön havaitsemisen ja kokemisen jälkeen oppilaat harjoitetaan pohtimaan sekä kuvaamaan koettua ja havaittua. Suullisesta kuvaamisesta kehitetään opettajan ohjauksessa kirjallinen kuvaaminen. Asioiden selitysten tulee pysytellä sillä tasolla, minkä oppilaan ajattelun kehitys edellyttää. Työtapoina ovat luonnon havainnoista keskusteleminen, erilaiset leikit sekä luonnon kiertokulun seuraaminen.

Elämyksellisyydestä tulee johtaa myös taiteellinen kokemus. Esimerkiksi veden kiertokulun luonnossa voi ilmaista kuvin, runoin ja sävelin. Taiteellisen kokemuksen avulla pyritään syventämään oppilaan kiinnostusta todelliseen luontoon ja siten torjua nykyaikaisessa elämässä vaikuttavaa vieraantumisen vaaraa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vuosiluokilla 1-2

Oppilaita ohjataan turvalliseen ja toiset huomioon ottavaan toimintaan erilaisten leikkien, pelien ja ryhmätehtävien avulla. Opetuksessa suositaan yhteistoiminnallista oppimista, joka mahdollistaa asioiden oppimisen yhdessä, mutta oppilaan omassa tahdissa ja omien edellytysten mukaan. Lähiympäristöön ja eri luontokohteisiin tehtävillä retkillä vahvistetaan yhteistyötaitoja ja ympäristön sekä toisten kunnioittamista. Oppilaan kiinnostuksen heräämistä ympäristöä kohtaan tuetaan säännöllisillä luontoretkillä ja luokassa muun muassa vuodenaikapöydän ylläpidolla. Samalla opetellaan kantamaan vastuu yhteisten tilojen siisteydestä. Ristiriitatilanteita pyritään ensisijaisesti käsittelemään draamaharjoitusten, keskustelujen ja satujen avulla niin, että lapsissa herää myötätunto ja ymmärrys toisia kohtaan. Yhdessä luotu fyysinen ja henkinen oppimisympäristö antaa oppilaalle onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa positivistista minäkuvaa ja yhteisöllisyyttä.

Oppilaat ohjataan tunnistamaan omaa kehoa, sen toimintoja ja kehitystä ikäkauden mukaan. Opetetaan terveellisten ruoka-aineiden merkitystä, ruoka- ja unirytmien terveysvaikutuksia sekä luonnossa olon ja ylipäättään liikunnan merkitystä. Pehdytään tilanteen mukaisen pukeutumisen perusteisiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisohjeiden avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitoja ja motivaation kehittymistä. Kannustavaa palautetta annetaan koko ryhmälle. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja

toimintaansa. Oppilaan henkilökohtaiset arvot, ominaisuudet, asenne, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus tai temperamentti eivät ole arvioinnin kohteena.

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan:

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä ja niiden tulkitsemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Uskonnon opetus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksessa tutustutaan oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan. Opetuksessa perehdytään evankelisluterilaisen uskonnon keskeisiin kertomuksiin ja tarinoin ikäkauden mukaisesti. Vuodenkierto ja vuodenajan juhlat tarinoineen rytmittävät lukuvuoden opetusta, ja tarinoiden välityksellä tuetaan luokkayhteisössä ja lähiympäristössä moraalin kehitystä, toisten tukemista ja huomioon ottamista. Oppitunneilla tulee mahdolliseksi omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen siten, että harjaantuu myös kyky tunnistaa toisen tunteita ja ottaa muiden näkemykset huomioon. Oppilaat oppivat toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Paikallinen lisäys

Uskonnon opetuksessa tutustutaan oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan. Opetuksessa perehdytään uskonnon keskeisiin kertomuksiin ja tarinoin ikäkauden mukaisesti. Vuodenkierto ja vuodenajan juhlat tarinoineen rytmittävät lukuvuoden opetusta, ja tarinoiden välityksellä tuetaan luokkayhteisössä ja lähiympäristössä moraalin kehitystä, toisten tukemista ja huomioon ottamista. Oppitunneilla tulee mahdolliseksi omien tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen siten, että harjaantuu

myös kyky tunnistaa toisen tunteita ja ottaa muiden näkemykset huomioon. Oppilaat oppivat toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppimäärä

13.4.6.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1	L2, L7

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S2, S3	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1-2

Sisältöjä valitaan siten, että ne auttavat lasta toimimaan luokkayhteisössä sekä lähiympäristössä yksin ja yhdessä. Oppilaiden kokemusmaailma, ikä ja oman perheen tavat ja tottumukset huomioidaan. Tutustutaan oman ja toisten perheiden tapoihin sekä opitaan ottamaan vastuuta omista teoista ja ymmärtämään niiden seuraukset itselle, toisille ihmisille ja luonnolle. Kertomukset (moraalitarinat, uskonnolliset juhlat, vuoden kierto ja -aikaan kuuluvat jne.), musiikki, runot sekä kuvaamataito liittyvät opetussisältöihin läpi kouluvuosien.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa S1, S2, S3, L2, L4

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin S1, L1

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin S1, L2, L7

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin S2 L2, L3, L7

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan S1, S3, L2, L6, L7

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia S1, S2, S3 L2, L6, L7

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta S3 L3, L7

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä S1, S3 L1, L5, L6, L7

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Paikallinen lisäys

Sisältöjä valitaan siten, että ne auttavat lasta toimimaan luokkayhteisössä sekä lähiympäristössä yksin ja yhdessä. Oppilaiden kokemusmaailma, ikä ja oman perheen tavat ja tottumukset huomioidaan. Tutustutaan oman ja toisten perheiden tapoihin sekä opitaan ottamaan vastuuta omista teoista ja ymmärtämään niiden seuraukset itselle, toisille ihmisille ja luonnolle. Kertomukset (moraalitarinat, uskonnolliset

juhlat, vuoden kiertoon ja -aikaan kuuluvat jne.), musiikki, runot sekä kuvaamataito liittyvät opetus-
sältöihin läpi kouluvuosien.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

S2 Uskontojen maailma:

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa S1, S2, S3, L2, L4

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin S1, L1

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin S1, L2, L7

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin S2 L2, L3, L7

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan S1, S3, L2, L6, L7

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia S1, S2, S3 L2, L6, L7

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta S3 L3, L7

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä S1, S3 L1, L5, L6, L7

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Paikallinen lisäys

Sisältöjä valitaan siten, että ne auttavat lasta toimimaan luokkayhteisössä sekä lähiympäristössä yksin ja yhdessä. Oppilaiden kokemusmaailma, ikä ja oman perheen tavat ja tottumukset huomioidaan. Tutustutaan oman ja toisten perheiden tapoihin sekä opitaan ottamaan vastuuta omista teoista ja ymmärtämään niiden seuraukset itselle, toisille ihmisille ja luonnolle. Kertomukset (moraalitarinat, uskonnolliset juhlat, vuoden kiertoon ja -aikaan kuuluvat jne.), musiikki, runot sekä kuvaamataito liittyvät opetus-
sältöihin läpi kouluvuosien.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien

sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

S2 Uskontojen maailma:

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämäkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittämistä.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat: edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.7 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelua toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asia-yhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta. Elämäkatsomustieto rakentuu etiikan ja moraalien perustoille. Näihin perustoihin liittyviä näkemyksiä ja merkityksiä tarkastellaan ihmisten yksilöinä ja kulttuurinsa mukaan vuorovaikutuksessaan kehittäminä. Elämäkatsomustiedossa ihminen nähdään luovana, ympäristöönsä ja kulttuuriinsa vaikuttavana toimijana. Ihminen jakaa, kokee ja tuottaa merkityksiä, katsomuksia ja inhimillistä toimintaa niin yksilönä, yhteisönä kuin kulttuuriperinteen vaalijana.

Elämäkatsomustiedon tehtävänä on ohjata oppilasta tutustumaan, ymmärtämään ja arvioimaan erilaista ja tuttua inhimillistä elämää, toimintaa ja ajattelua, sekä hahmottamaan asioiden välisiä syy-seuraussuhteita. Toisaalta oppiaineen ydintehtävänä on antaa oppilaille valmiuksia vaikuttaa omaan ajatteluunsa ja toimintaansa tavalla, joka edistää hänen mahdollisuuksiaan löytää oma arvokas tiensä elämässään. Tähän rohkaistaan hyödyntämällä opetuksessa oppilaiden omaa ja ikäkauden mukaista ajattelu- ja kokemusmaailmaa avoimella ja pohtivalla otteella. Opetuksen tehtävänä on ylläpitää suvaitsevaisuuden, vastuullisuuden ja demokraattisen kansalaisuuden arvoja. Nopeasti muuttuvassa ja globalisoituvassa maailmassa elämäkatsomustiedon tehtävänä on tarjota oppilaille katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, sekä rikastuttaa hänen eettisen, tutkivan ja kriittisen ajattelu- ja toimintakykynsä kehittämistä. Elämäkatsomustiedon tehtävänä on opettaa elämänhallinta-, kommunikointi-, itsetuntemus-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja oppimaan oppimisen taitoja, sekä rohkaista aktiivisuuteen, vaikuttamiseen ja vastuunottoon.

Elämäkatsomustiedon opetus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämäkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Paikallinen lisäys

Vuosiluokilla 1-2 elämäkatsomustiedossa harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Lapsen itsetuntoa ja minäkuvaa tuetaan kuuntelemalla ja arvostamalla oppilaan kokemuksia ja ajatuksia. Opetuksen tehtävänä on rikastuttaa lapsen kulturellista symbolituntemusta ja merkityssanastoa sekä eettistä ajattelua taiteen ja kokemuksen menetelmin. Tarinoiden välityksellä tuetaan luokkayhteisössä ja lähiympäristössä moraalien kehitystä: toisten tukemista ja huomioon ottamista sekä luonnon kunnioittamista. Opetuksessa annetaan tilaa mielikuvien, kysymysten ja oivallusten synnylle.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	S1-S4	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2	L1, L2, L7
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1	L1, L2, L7
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	S1-S4	L1, L3, L7
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1-S4	L2, L3, L7
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4	L3, L5, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1

Harjoitellaan toisen kunnioittavaa kohtaamista ja kuuntelemista ja erilaisen ajattelun ja elämäntapojen arvostamista (S1,S2). Syvennyttään tarinoin, joissa käsitellään hyvän ja pahan sekä oikean ja väärän teemoja. (S1) Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia opettajan kertoman ja oppilaan kuvittaman tarinan kontekstissa (S3). Tarinoiden aihepiirit voivat sivuta monia aiheita ystävydestä erilaisista kulttuurista ja maailmansyntykäsityksistä, (S1,S3) Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia (S4).

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Syvennyttään tarinoin, joissa käsitellään hyvän ja pahan sekä oikean ja väärän teemoja. Harjoitellaan toisen kunnioittavaa kohtaamista ja kuuntelemista sekä omaa selkeää itseilmaisua ja keskustelutaitoa. Käsitellään ystävyden merkitystä elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Mietitään ”kuka minä olen ja mitä osaan?”, lapsen ikäkauden ja oman ymmärryksen tason mukaan. Keskitetään erityisesti lapsen omaan koti- ja kulttuuritaustaan, tapoihin ja traditioihin. Opetellaan erilaisen ajattelun ja elämäntapojen arvostamista. Aihepiirit voivat sivuta monia aiheita ystävydestä, erilaisista kulttuureista ja maailmansyntykäsityksistä.

S3 Yhteiselämän perusteita: Opetellaan ymmärtämään hyvän käytöksen merkitystä jokapäiväisessä elämässä, oikeudenmukaisuutta ja sen toteutumista (rehellisyys, reiluus, säännöt, luottamus) tarinoiden, leikkien, pelien ja yhdessä toimimisen avulla.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tutustutaan luontoon ja oppilaan lähiympäristöön. Käsitellään luonnon monimuotoisuutta ja kauneutta kokemusten ja elämysten kautta. Autetaan oppilasta ymmärtämään omien tekojen vaikutus luontoon.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2	L1, L2, L7
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1	L1, L2, L7
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	S1-S4	L1, L2, L7
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	S1-S4	L1, L3, L4
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä	S1-S4	L1, L3, L7
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2	L2, L4
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1-S4	L2, L3, L7
T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4	L3, L5, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 2

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Syvennyttään toisaalta tarinoin, jotka kertovat ihmisen hyvyydestä ja toisaalta tarinoin, jotka valottavat säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä tai tarkastelevat omien valintojen ja toiminnan vaikutusta omaan ympäristöön. Harjoitellaan erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista sekä sen kohtaamista kunnioittavasti. Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä. Keskustellaan ja pohditaan muita oppilaan arkeen liittyvistä ja mieltä askarruttavista asioista ja opetellaan kuuntelemaan muita kunnioittaen ja arvostaen heidän näkemyksiään.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Pohditaan erilaisia elämäntapoja oppilaan lähiympäristössä. Oppilaan ikätason mukaisesti harjoitellaan suvaitsemaan eri tapoja ajatella ja toimia luokka- ja kouluyhteisössä. Perehdyttään erilaisiin kulttuureihin kansantarinoita kertomalla ja niiden perusteella opetellaan ymmärtämään ja arvostamaan maailman kulttuuriperinnön rikkautta. Erilaisten ikäkauteen sopivien toimintojen (leikit, pelit, keskustelut, ryhmätyöskentelyt) kautta opetellaan hyväksymään omat vahvuudet ja heikoudet sekä vahvistamaan omaa itsetuntemusta.

S3 Yhteiselämän perusteita: Syvennetään ymmärrystä yhteiselämän merkityksestä. Käsitellään tekojen, tarinoiden ja arkipäivän tilanteiden kautta säännön, sopimuksen, lupauksen, luottamuksen,

rehellisuuden ja reiluuden merkitystä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tarinoiden kautta tutustutaan eri elämänmuotoihin maapallolla. Luontoretkillä huomioidaan elämän erilaisia muotoja, syntymää, elämää ja kuolemaa luonnossa. Kokeusten, havainnoinnin, pohdinnan ja taiteellisen toiminnan kautta tullaan tietoisemmiksi eri vuodenaajoista ja niiden merkityksestä ihmisten elämässä sekä luonnon kiertokulussa. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Jokainen yksilö kohdataan erilaisena, mutta samanarvoisena persoonana. Oppilaita rohkaistaan suulliseen vuorovaikutukseen, jolloin luodaan perusta vuorovaikutus- sekä itsensäätelytaitojen kehittymiselle. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Elämäkatsomustiedon opetuksessa pyritään siihen, että jokainen oppilas kokee osallisuutta ja voi hyvin. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja onnistumisen kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja onnistumisen kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden ilmaisemiseen, perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi 1. ja 2. lukuvuoden päättyessä.

13.4.8 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin merkitys tunne-elämään ja ihmisen itsetuntoon on suuri. Kasvatuksellisessa mielessä musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia tunne-elämän kehittämiseen sellaista tasapainoa kohti, missä laadullinen ajattelu, arviointikyky, sosiaalinen perusta voi oikealla tavalla kehittyä. Musiikin opetuksen tehtävänä on myös luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Perussävelton, pentatoninen sävelmaailma antaa mahdollisuuden improvisoinnin vapauteen ja erilaisten soitinyhdistelmien kokeiluun. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaava rakentaen.	S1-S4	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääninympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Vuosiluokalla 1 oppilaalle syntyy kokemus siitä, miten toimitaan ryhmän jäsenenä musiikin parissa. Opitaan havainnoimaan erilaisia musiikillisia elementtejä kuuntelun avulla ja kehitetään aktiivisen kuuntelun aluetta. Yhteisen musisoinnin avulla koetaan osallisuus toisiin oppilaisiin ja myös oman vaikuttamisen mahdollisuus. Jäljittelyllä on suuri osuus oppimisessa. Yhdessä laulaminen luo vähitellen perustaa säveltasojen tarkemmalle havainnoinnille ja intonaation puhtaus kehittyä vähitellen yhteisen kuuntelun

avulla. Laulamisen lisäksi jokainen lapsi opettelee soittamaan korvakuulolta. Soittimena on useimmiten huilu, mutta myös erilaisia pentatonisia instrumentteja sekä rytmisoittimia käytetään.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen. Yhteistyössä valmistettavien sävelkuvaelmien ja tarinoiden avulla luodaan uusia, ennenkuulumattomia ja -kokemattomia sävelmaisemia. Perussäveletön, pentatoninen sävelmaailma antaa mahdollisuuden improvisoinnin vapauteen ja erilaisten soitinyhdistelmien kokeiluun.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Opetuksessa käytetään vapaasti virtaavia pentatonisia melodioita, jotka opitaan jäljittelemällä. Sävelkorkeus voidaan ilmaista käden liikkeillä. Musiikin peruskäsitteisiin kuten keston, voiman ja värin hahmottamiseen eläydytään kuuntelemalla musiikkia, jota soittaa opettaja luokassa olevat ryhmät.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Tutustutaan kaupungin musiikkitarjontaan ja tehdään konserttavierailuja sen mukaan.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto: Lapset oppivat soittamaan yksinkertaisia melodioita huilulla, joita on ensin laulettu. Sormitaitavuutta harjoitetaan käyttämällä soittimia tai sormileikkejä. Lauluohjelmistossa on perinteisiä kansanlauluja ja lastenlauluja erilaisiin juhliin ja vuodenaikoihin liittyen.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaan rakentaen	S1-S4	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L1, L2, L4
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	S1-S4	L5, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1-S4	L7
Oppimaan oppiminen musiikissa		

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S1-S4	L1
---	-------	----

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Vuosiluokalla 2 oppilas harjaantuu yhteisessä musisoinnissa ja kokee sen avulla osallisuutensa toisiin oppilaisiin ja oman vaikuttamisen mahdollisuuden. Yhdessä laulaminen ja soittaminen luo edelleen perustaa säveltasojen tarkemmalle havainnoinnille ja intonaation puhtaus kehittyy yhteisen kuuntelun avulla. Soittimena on useimmiten huilu, mutta myös erilaisia pentatonisia instrumentteja sekä rytmisoittimia käytetään.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Keskeisenä sisältönä ovat edelleen ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen. Yhteistyössä valmistettävien sävelkuvaelmien ja tarinoiden avulla luodaan uusia, ennenkuulumattomia ja -kokemattomia sävelmaiseimia. Perussävelton, pentatoninen sävelmaailma antaa mahdollisuuden improvisoinnin vapauteen ja erilaisten soitinyhdistelmien kokeiluun.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Soitettaessa käytetään haastavampia pentatonisia melodioita, jotka opitaan jäljittelemällä. Lauletaessa käytetään myös muita lauluja, jotka eivät rajoitu pentatoniseen sävelasteikkoon. Musiikin peruskäsitteisiin kuten keston, voiman ja värin hahmottamiseen syvennyttään kuuntelemalla musiikkia, jota soittaa opettaja luokassa olevat ryhmät. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Tutustutaan kaupungin musiikkitarjontaan ja tehdään konserttavierailuja sen mukaan.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto: Lapset oppivat soittaman melodioita huilulla, joita on ensin laulettu. Sormitaitavuutta harjoitetaan käyttämällä soittimia tai sormileikkejä. Lauluohjelmistossa on perinteisiä kansanlauluja ja lastenlauluja erilaisiin juhliin ja vuodenaikoihin liittyen.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat: edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi 1. ja 2. lukuvuoden päättyessä.

13.4.9 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Kuvataideopetuksessa oppilaita tuetaan luovaan vapauteen. Kuvataide nähdään steinerkoulussa luontaisena osana kasvatusta ja kuvataide kuuluu olennaisesti kaikille oppitunneille. Kuvataiteen opetuksen tehtävä on myös kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Taiteellisen työn lähtökohtana ovat oppilaan omat tunnot, omat kokemukset ja omat havainnot. Kuvataiteen alueella ulkomaailma ja oppilaan sisäinen maailma saavat tilan, missä kohdata. Omasta kokemuksesta käsin tehty taiteellinen työskentely rakentaa oppilaille tervettä yksilöllistä identiteettiä. Opetuksella onkin tärkeä rooli tunne-elämän kehityksessä, mielikuvituksen rikastuttamisessa ja sosiaalisuuden vahvistamisessa samalla, kun se luo pohjaa myös ajattelulle ja itsetunteukselle.

Kuvataiteellisen opetuksen tulee pyrkiä yhdistämään siihen tietoisuuden kehitykseen, joka ikävuosien aikana tapahtuu. Viime kädessä sen tulisi olla elävöittämässä käsitteellistä ajattelua niin, että ajattelu voisi olla luovaa ja että ajattelussaan ihminen kykenisi ottamaan huomioon inhimillisesti sekä toiset ihmiset että ympäristön. Alaluokilla opetus painottuu tunteeseen ja toiminnallisuuteen sekä mielikuvituksen käyttöön. Alaluokilla on tärkeintä taiteellisen kokemisen kehittäminen. Kahdentoista vuoden ikää lähestyttäessä painopiste siirtyy ulkoisen maailman havainnointiin. Kuvataiteellisten havainnointiharjoitusten kautta oppilas luo tervettä suhdetta ympäröivään maailmaan. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Kuvataideopetus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 tärkeää on taiteellisen kokemisen kehittäminen: oppilaat oppivat kokemaan ja luonnehtimaan värien herättämiä sisäisiä tunteita, kuvia ja kokemuksia. Opetuksessa hyödynnetään aiheita luonnosta, lähiympäristöstä, vuodenaikojen vaihtelusta, saduista, tarinoista ja eri kulttuureista. Oppilaat tutustuvat väreihin ja maalauksen ja piirtämisen perustekniikoihin. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa luodaan kannustava ilmapiiri kuvien tekemisessä ja kuvien tarkastelussa. Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja muiden kanssa. Kuvien jälkitarkastelun kautta oppilaat oppivat pukemaan kokemuksensa sanoiksi. Yhteiset kuvatarkastelut ovat samalla sosiaalisen kanssakäymisen harjoittelua: opitaan antamaan palautetta ja ottamaan vastaan sitä. Töitä ei aseteta paremmuusjärjestykseen,

jokainen työ on arvokas ja ainutlaatuinen. Kuvatarkastelun kautta oppilaat oppivat rehellisyyttä ja kunnioitusta toisten tekemää työtä kohtaan. Kuvataiteen avulla oppilaat opettelevat pitkäjänteistä työskentelyä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
Kuvallinen tuottaminen		
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, ilmiöt ja tuotteet. Kuvataiteen sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttuun ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita myös kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan.

Ensimmäisen luokan opetus sisältöinä on värien laadullisuuksien tutkiminen, maalauksen ja piirtämisen perustekniikoiden kehittäminen, esim. sivellintekniikan hallitseminen ja värisointien tarkastelu (S1). Maalaukset eivät tässä vaiheessa ole esittäviä. Vahaliiduilla piirretään kuvia esim. saduista ja opetellaan monipuolista värien käyttöä, tekniikkana maalaava piirtäminen. Tärkeänä osana työskentelyä on yhteinen kuvatarkastelu (S1, S3). Kuvien aiheet valitaan saduista, kertomuksista, luonnosta ja vuoden kiertokulusta (S2, S3). Työskentelymateriaalina voidaan käyttää myös esimerkiksi mehiläisvahaa ja savea.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksessa valitaan sisältöjä oppilaiden omista kuvista, joita he tuottavat omaehtoisesti vapaa-aikanaan esimerkiksi leikkien ja harrastusten parissa. Oppilaiden kuvakulttuureihin voivat kuulua muun muassa pelit, valokuvat, piirustukset, maalaukset ja rakennelmat. Sisältöjä valitaan erityisesti oppilaiden kotiseudun yhteisöjen ja yksilöiden omaehtoisesta taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Valittavat sisällöt ja toimintamuodot tutustuttavat taiteen instituutioiden piirissä eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettuihin kuviin. Tarkasteltavia aihepiirejä valitaan esimerkiksi maalaus-, kuvanveistotaiteesta sekä muotoilusta ja arkkitehtuurista. Oppilaiden visuaalisen kulttuurin tuntemusta laajennetaan tutustuttamalla heidät erilaisissa yhteiskunnallisissa ja historiallisissa olosuhteissa syntyneeseen taiteeseen.

S3 Taiteen maailmat: Valittavilla sisällöillä ja aihepiireillä jäsennetään oppilaiden käsityksiä taiteesta ja arjen visuaalisesta kulttuurista. Valittavien sisältöjen painopiste on lastenkulttuureissa, joihin liittyviä kuvia, pelejä ja leikkejä hyödynnetään monipuolisesti opetuksessa.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisien kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Vuosiluokka 2

Syvennetään värien tutkimusta ja perustekniikoiden hallintaa. Uusina aiheina tulevat kertomukset, esim. eläinkertomukset ja yksinkertaiset luontoaiheet. Uutena materiaalina voi tulla savi ja erilaiset luonnonmateriaalit. Kuvatarkastelua jatketaan. Suunnitellaan ja tehdään teatterirekvisiittia ja lavastuksia näytelmiin ja esityksiin (S1,S2,S3).

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksessa valitaan sisältöjä oppilaiden omista kuvista, joita he tuottavat omaehtoisesti vapaa-aikanaan esimerkiksi leikkien ja harrastusten parissa. Oppilaiden kuvakulttuureihin voivat kuulua muun muassa pelit, valokuvat, piirustukset, maalaukset ja rakennelmat. Sisältöjä valitaan erityisesti oppilaiden kotiseudun yhteisöjen ja yksilöiden omaehtoisesta taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Valittavat sisällöt ja toimintamuodot tutustuttavat taiteen instituutioiden piirissä eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettuihin kuviin. Tarkasteltavia aihepiirejä valitaan esimerkiksi maalaus-, kuvanveistotaiteesta sekä muotoilusta ja arkkitehtuurista. Oppilaiden visuaalisen kulttuurin tuntemusta laajennetaan tutustuttamalla heidät erilaisissa yhteiskunnallisissa ja historiallisissa olosuhteissa syntyneeseen taiteeseen.

S3 Taiteen maailmat: Valittavilla sisällöillä ja aihepiireillä jäsennetään oppilaiden käsityksiä taiteesta ja arjen visuaalisesta kulttuurista. Valittavien sisältöjen painopiste on lastenkulttuureissa, joihin liittyviä kuvia, pelejä ja leikkejä hyödynnetään monipuolisesti opetuksessa.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Ohjaus ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppilasta tuetaan havaintojen ja tunteiden visuaalisessa esittämisessä sekä motoristen taitojen kehittämisessä yhteisten tehtävien kautta, joissa yksilöllinen työ toteutetaan omasta sisäisestä elämyksestä käsin. Työskentely tukee pitkäjänteisyyttä ja yhteisten kuvatarkastelujen kautta ohjataan ja kannustetaan yksilölliseen kehittymiseen, jolloin luottamus omaan taiteelliseen tekemiseen kasvaa. Oppilasta autetaan oikean tekniikan löytämiseen kaikessa työskentelyssä. Opetuksessa rohkaistetaan ja kannustetaan rikkaaseen värien käyttöön.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat: edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle

- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.10 Käsiyö

Oppiaineen tehtävä

Käsiyön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsiyöprosessin hallintaan. Käsiyö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsiyöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsiyöprosessin arviointi. Käsiyön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsiyössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsiyössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsiyön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsiyössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsiyö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsiyöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsiyökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 käsiyön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsiyön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsiyön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsiyö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsiyön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Paikallinen lisäys

Töiden valinnassa tärkeää on valita valmistettavaksi todelliseen käyttöön ja tarpeeseen soveltuvia esineitä. Käsityön opetuksessa oppilas oppii työskentelemään yhdessä toisten kanssa, arvostamaan omaa ja toisten työtä. Vuosiluokilla 1-2 tehtävä on siirtyä leikistä työhön taiteellisella tavalla. Oppilaat tutustuvat erilaisiin materiaaleihin ja tekniikoihin.

Oppilaat oppivat neulomaan kahdella puikolla, mikä vahvistaa käsien ja silmien yhteistoimintaa. Neulominen harjoittaa tietoisuutta ja näppäryyttä molemmissa käsissä. Se herättää ja tukee myös oppilaan hahmottamiskykyä, jossa yksiulotteisesta elementistä – langasta – tulee kaksiulotteista kangasta tai kudosta, jolla on kolmiulotteinen funktio. Kun molemmat kädet ovat saaneet harjoitusta oikean ja nurjan neulomisessa, voidaan aloittaa virkkaaminen. Virkkaaminen vahvistaa vahvemman käden ja silmän yhteistyötä, sekä vahvemman käden dominanssia. Neulomisen ja virkkaamisen lisäksi vuosiluokilla työskelletään puusta erilaisia esineitä.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	S1-S4	L1, L2
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	S1-S5	L1, L7
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	S2-S4	L4, L6
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	S1-S6	L1, L3

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertoamaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Ideointi:

Valmistettavan työn suunnittelu aloitetaan omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä apuna käyttäen. Suunniteltaessa työtä käytetään apuna rakennettua ja luonnonympäristöä. Käsityölle opetellaan saamaan muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa sekä pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu:

Tutustutaan erilaisiin luonnonmukaisiin materiaaleihin ja ympäristöön. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu:

Harjoitellaan taitoja, joita kokonaisen prosessin hallitseminen vaatii. Opetellaan tuotteen tai teoksen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen:

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla. Luovat ideat kehittyvät ja muuttuvat osin käytännön vaatimuksesta.

S5 Dokumentointi:

Tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana tieto- ja viestintätekniikkaan.

S6 Arviointi:

Tarjotaan erilaisia tapoja arvioida ja arvostaa omaa ja muiden työtä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Ideointi:

Valmistettavan työn suunnittelu aloitetaan omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä apuna käyttäen. Suunniteltaessa työtä käytetään apuna rakennettua ja luonnonympäristöä. Käsityölle opetellaan saamaan muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa sekä pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu:

Tutustutaan erilaisiin luonnonmukaisiin materiaaleihin ja ympäristöön. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu:

Harjoitellaan taitoja, joita kokonaisen prosessin hallitseminen vaatii. Opetellaan tuotteen tai teoksen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen:

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla. Luovat ideat kehittyvät ja muuttuvat osin käytännön vaatimuksesta.

S5 Dokumentointi:

Tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana tieto- ja viestintätekniikkaan.

S6 Arviointi:

Tarjotaan erilaisia tapoja arvioida ja arvostaa omaa ja muiden työtä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutus-tilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.11 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Paikallinen lisäys

Luokka-asteelta toiselle siirryttäessä oppilas kokee kehollisuutta enenevässä määrin omakseen. Oppituntien sisällöt valitaan oppilaan kehollista kehitysvaihetta vastaavaksi, tällöin oppilas kokee liikunnan itselleen mielekkäänä ja itseään vahvistavana. Steinerpedagogisen liikunnan opetuksen tärkeä osa on ns. Bothmer-voimistelu. Bothmer-voimistelu koostuu eri luokka-asteille suunnatuista liikesarjoista. Liikkeet muodostavat kokonaisuudessaan sarjan, jossa kasvun kehitystasot on selvästi huomioitu. Steinerkouluilla on pitkät perinteet tyttöjen ja poikien yhteiselle liikunnanopetukselle. Opetussisällöt valitaan riittävän monipuolisiksi, jotta kaikki oppilaat voivat turvallisesti ja kiinnostuneesti osallistua opetukseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan opetuksen ensisijainen tehtävä on tukea lapsen kasvua sosiaalisuuteen. Leikkien ja pelien vaihtuvissa tilanteissa ryhmäytyminen tapahtuu luontevasti. Leikkien tehtävä on myös tuottaa iloa ja virkistystä sekä vahvistaa kykyä ratkaista vaihtelevien tilanteiden tuomia ongelmia ja haasteita. Motoristen perustaitojen kuten juoksun, hyppyjen ja heittojen vahvistaminen sekä luontosuhteen

vaaliminen on erityisesti liikunnanopetuksen tehtävä. Uinnin opetus kuuluu myös liikunnanopetuksen tehtäviin jo ensimmäiseltä luokalta lähtien.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1	L3
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	S1	L3
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1	L3
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	S2	L2, L3, L6, L7
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	S3	L1, L2, L3
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3	L1, L2

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Fyysinen toimintakyky:

Opetus sisältää leikkejä sisällä ja ulkona. Oppilaille on tarve kokea turvallisuutta ja yhteenkuuluvuutta, minkä vuoksi piirissä suoritettavat leikit ovat suositeltavia. Laululeikit ja rytmin kantama liikunta on mieluisaa ja oppilasta oikealla tavalla tukevaa. Leikinomaiset juoksu-, hyppy- ja heittoharjoitukset tukevat oppilaan perustaitojen kehittymistä. Oppilaat harjoittelevat hiihdon ja luistelun perustaitoja. Säännöllisesti suoritettavat kävelyretket tuovat selkeyttä viikon rytmiin vahvistaen samalla oppilaiden fyysisiä perustoimintoja kuten kiipeilyä ja tasapainoa.

Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen. Liikunnan opetuksessa tutustutaan monipuolisesti ja turvallisesti leikinomaisiin tehtäviin sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetuksessa harjoitellaan yhteistyötä ja yhteisten sääntöjen noudattamista. Oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. Oman suorituksen lisäksi oppilas oppii arvostamaan yhteistyötä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti ongelmia ja haasteita aiheuttavia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1	L3
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	S1	L3
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito	S1	L3
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	S2	L2, L3, L6, L7
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	S3	L1, L2, L3
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3	L1, L2

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Fyysinen toimintakyky:

Opetus sisältää leikkejä sisällä ja ulkona. Leikkeihin ilmestyy uudenlaisia juoksu- ja kiinniottoleikkejä. Leikinomaiset juoksu-, hyppy- ja heittoharjoitukset tukevat oppilaan perustaitojen kehittymistä. Oppilaat harjoittelevat hiihdon ja luistelun perustaitoja. Säännöllisesti suoritettavat kävelyretket tuovat selkeyttä viikon rytmiin vahvistaen samalla oppilaiden fyysisiä perustoimintoja kuten kiipeilyä ja tasapainoa. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen. Liikunnan opetuksessa tutustutaan monipuolisesti ja turvallisesti leikinomaisiin tehtäviin sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetuksessa harjoitellaan yhteistyötä ja yhteisten sääntöjen noudattamista. Oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. Oman suorituksen lisäksi oppilas oppii arvostamaan yhteistyötä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti ongelmia ja haasteita aiheuttavia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat:

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan sanallinen arviointi lukuvuosien 1 ja 2 päättyessä.

13.4.12 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjaus muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumon. Sen tehtävänä on edistää oppilaiden opiskelun, kasvun ja kehityksen sujuvuutta. Oppilaalle annetaan tukea kaikissa opiskelun vaiheissa, mutta erityisesti silloin, kun opiskelussa tai omassa elämässä on siirtymä-, muutos-, tai kriisivaihe. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista ja opintojen sujuamista.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään itsetuntemustaan ja arvioimaan oppimisvalmiuksiaan. Oppilas oppii tunnistamaan omia heikkouksia ja vahvuuksia oppijana sekä osaa etsiä ongelmiin apua ja ratkaisuja. Oppiaineen tehtävänä on antaa oppilaalle valmiuksia tulevaisuutta varten. Oppilaanohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Tavoitteena on, että oppilas pystyy vähitellen itsenäisesti tekemään valintoja ja arvioimaan valintojensa merkitystä urasuunnitteluun.

Kymenlaakson steinerkoulun ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Ohjauksen jatkumon toteutuminen taataan siten, että sama luokanopettaja mahdollisuuksien mukaan seuraa luokkaa vuosiluokasta 1 aina vuosiluokkaan 8 asti. Ohjaustyö on luottamuksellista ja ohjauksessa on aina otettava huomioon oppilaan ikä. Vuosiluokilla 1-8 oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä aineenopettajien kanssa. Ohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Vuosiluokalla 9 oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä oppilaanohjaajan ja muiden aineenopettajien kanssa. Opettajat ohjaavat oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttavat häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan ja koulun muuhun henkilökuntaan kuuluvan aikuisen tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Ohjaus on koko koulun henkilökunnan yhteistä työtä.

Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Ohjauksella edistetään opiskelunvalmiuksien kehittymistä ja opintojen kaikinpuolista sujuamista. Oppilaanohjausta toteutetaan luokkatunneilla, pienryhmäohjauksena ja henkilökohtaisena ohjauksena. Ohjauksessa pyritään hyödyntämään myös erilaisia koulun yhteistyötahoja järjestämällä vierailuja, tutustumiskäyntejä sekä asiantuntijoiden luentoja ja esityksiä. Osa ohjausta on työelämään tutustumisen (TET) jakso, joka toteutetaan vuosiluokalla 9. Tarkemmat oppilaanohjauksen sisällöt ja tavoitteet ilmenevät opetussuunnitelmasta.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Perusopetuksen alussa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään opiskeluun ja koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevan koulunkäynnin kannalta. Yhteistyö turvataan järjestämällä yleistä tiedotusta ja henkilökohtaisia tapaamisia huoltajien kanssa. Yhteistyön yhtenä tavoitteena on vahvistaa oppilaan omaa vastuullisuutta ja itsenäisyyttä edettäessä kohti päättöluokkaa. Huoltajille taataan mahdollisuus tavata oppilaanohjaajaa erityisesti jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa.

Työelämäyhteistyö aloitetaan tutustumalla oppilaan lähipiiriin ja koulun sisäisiin ammatteihin ja tehtäviin. Oppimisympäristöinä voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot. Vuosiluokalla 9 järjestetään työelämään tutustumisen (TET) jakso. Aiemmillä vuosiluokilla työelämään tutustumisen painotus on vielä koulun sisäisissä työtehtävissä ja oman lähipiirin henkilöiden työhön tutustumisessa. Vuosiluokan 9 aikana työelämäjakso on pitempi ja keskeistä on oppilaan oma aktiivisuus paikan hankkimisessa, jolloin samalla harjoitellaan työnhakua. Yhteiset vierailut työpaikoilla ja eri alojen edustajien vierailut koululla vahvistavat työelämäyhteyksiä.

Oppilaanohjaus toteutuu laajana yhteistyönä. Keskiössä on aina oppilaan oma osallisuus, josta ohjausta suunnitellaan kunkin oppilaan omien tarpeiden ja taitojen mukaisesti. Keskeiset toimijat ja oppilaanohjauksen verkosto ovat luokanopettaja, aineenopettajat, oppilaanohjaaja, muu koulun henkilökunta, opiskeluhuolto ja huoltajat. Muita toimijoita ovat oppilaan harrastukset ja kaveripiiri, koulun ulkopuoliset asiantuntijat, yritykset ja työpaikat.

Oppilaanohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan ennen kaikkea oppilaan näkökulmasta. Tällä tarkoitetaan oppilaan siirtymistä eteenpäin, peruskoulun jälkeen toiselle asteelle. Ohjauksella pyritään siihen, että jokaisella peruskoulun päättävällä on jatkokoulutuspaikka. Tämä myös varmistetaan ensin kesällä koulutusvalintojen valmistuttua ja uudelleen vielä seuraavan lukukauden alettua.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus tapahtuu pääasiassa luokkakohtaisesti, mutta lähes päivittäin myös oppilaskohtaisesti. Huoltajan osuus oppilaanohjauksessa on merkittävä. Vuosiluokkien 1-2 aikana oppilas kasvaa ja kehittyy pikkulapsesta koululaiseksi ja oppii koulun tavat ja säännöt. Oppilas oppii erilaisia työtapoja, kunnioittamaan ja kuuntelemaan muita. Oppilaanohjaus niveltyy luontevasti kaikkeen opetukseen. Ohjauksesta vastaavat kaikki oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Tavoitteena on tukea oppilaan opintojen aloittamista ja harjoitella vähitellen vastuun ottamista koulutyöstä, -tehtävistä ja -tavaroista.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan vähitellen ja opettajat valitsevat opetukseen sellaisia työtapoja, jotka auttavat oppilasta muodostamaan itsestään myönteisen käsityksen oppijana. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan erilaisissa ryhmissä ja osallisuuteen koulutyöstä kannustetaan monipuolisesti oppilaan ikäkauden mukaisesti. Oppilaanohjauksessa kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu ja vuosiluokkien aikana luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan ja koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiiriin ammatteista.

LUKU 14. Opetus vuosiluokilla 3-6

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

”Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista

oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista ja vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kielenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi.

Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa.

Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävä elämäntavan omaksumiselle ja kestävä kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön

yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkuttaa ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan oma-kohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsejan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuksista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseränteiden tuntemiseen. Koulutyössä

harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely*: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:t:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen*: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikutuskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille. Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjäyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle koulu yhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko koulu yhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.” (POPS)

14.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Kymenlaakson steinerkoulussa, kuten steinerpedagogiikassa perinteisesti, pidetään tärkeänä sitä eroa, mikä on *toisen ja kolmannen* luokan välillä lapsen tavassa kokea ja hahmottaa maailmaa ja itseään maailmassa. Vaihetta pidetään tärkeänä murrosvaiheena, jossa tulee huolehtia lapsen terveestä kehityksestä.

Opetussuunnitelma perusteissa edellytetään lapsen itseluottamuksen tukemista koululaisena. Kymenlaakson steinerkoulu yhtyy näkemykseen, mutta haluaa laajentaa sitä niin, että autetaan lapsen itseluottamuksen kehittymistä, mutta ei vain koululaisena vaan yleensä ihmisenä.

Oppilaan tietojen ja taitojen riittävä kehitys tarkistetaan toisen luokan aikana. Tarvittaessa niitä tuetaan. Lisäksi tuetaan oppilaan maailmankuvan kehitystä. Kolmannella luokalla siihen liittyy toiminnallinen jakso, jossa perehdytään ihmisen elämälle välttämättömiin perustyötapoihin. Niihin kuuluu myös viljan viljely ja jalostus. Tämä aloitetaan toisen luokan keväällä muokkaamalla maata ja kylvämällä viljaa. Näin luodaan jatkuvuutta ja odotuksen avulla syntyvää kiinnostusta seuraavan vuoden työhön.

Oppilaalle ja huoltajalle selvitetään tulevat vaatimukset ja koulun toiminnan laatu seuraavana vuonna ja seuraavina vuosina. Kymenlaakson steinerkoulussa sama luokanopettaja oppilasta tämänkin vaiheen yli, ja huolehtii jokaisesta oppilaastaan henkilökohtaisesti, tarpeen mukaan opettajakunnan tai opiskeluhuollon apuun tukeutuen. Ulkoisia muutoksia tässä siirtymävaiheessa tulee vähän, ja oppilaalla on siten turvallinen ympäristö kokea omaa sisäistä kehitystään.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan toisen luokan aikana.

Kuudennella luokalla valmistaudutaan siirtymään seitsemännelle luokalle. Se tapahtuu Kymenlaakson steinerkoulussa myös ilman suuria ulkoisia muutoksia. Oppilaan ryhmä pysyy samana, samoin luokanopettaja ja useimmat aineenopettajat. Arviointikäytäntö pysyy myös periaatteeltaan samana, mutta vaatimukset tietenkin lisääntyvät.

Tässäkin siirtymävaiheessa ulkoisia tekijöitä keskeisempi on oppilaan omassa elämässä tapahtuva muutos. Murrosikä on alkamassa, ja se tuo mukanaan sekä ruumiillisia että sielullisia muutoksia ja niistä mahdollisesti kehittyvää epävarmuutta.

Huoltajien kanssa tehdään edelleen kiinteää yhteistyötä. Heille luonnollisesti kerrotaan opiskeluun liittyvistä asioista, mutta erityisesti keskustellaan oppilaan ikävaiheen tuomasta kehityksestä ja sen edellyttämästä nuoren kohtaamisesta.

Työ sekä oppilaiden että huoltajien kanssa on käytännön tasolla luokanopettajan vastuulla. Luokanopettajaa tukee ja valvoo rehtorin johtama opettajakunta. Tarvittaessa turvaudutaan opiskeluhuollon apuun. Kaikki tuki pyritään antamaan niin ajoissa, että mahdolliset ongelmat eivät pääse kehittymään liian pitkälle.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan kuudennen luokan aikana.

Luokkien 3-6 aikaiset erityispiirteet Kymenlaakson steinerkoulussa syntyvät steinerpedagogisesta opetusmenetelmästä. Siinä painottuvat erityisesti käytännön tekeminen ja perustan kehittäminen laadulliselle ajattelulle taiteellisen elementin liittämällä kaikkeen opetukseen. Kuudennella luokalla tuodaan oppilaiden tietoisuuteen ilmiöiden pinnan alla tai takana olevia lainmukaisuuksia, mikä valmistaa vähitellen kehittyvää itsenäistä, käsitteellistä kausaaliajattelua.

Laaja-alaista osaamista kehitetään, kuten kaikilla luokka-asteilla, ikäkaudelle ominaisten sisältöjen steinerpedagogisella käsittelemisellä, missä aina pyritään yhdistämään yhden oppiaineen erityistiedot osaksi maailman ja ihmisen kokonaisuutta. Kuten toisaalla kuvataan, opetussuunnitelmien perusteiden edellyttämät vähimmäismäärät laaja-alaisista kokonaisuuksista eivät saa olla riittäviä, vaan laaja-alainen opettajan oma ymmärrys ja ymmärryksen kasvattaminen oppilaissa on kaiken kasvatus- ja opetustyön perusedellytyksiä.

Oppiaineet, niiden tavoitteet ja sisällöt, niiden oppimisympäristöt ja työtavat sekä eriyttäminen ja tuki kuvataan ainekohtaisesti seuraavassa.

14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6

14.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 3-6 tehtävänä on sujuvoittaa ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä lukemista ja tekstien tuottamista. Tekstilajivalikoimaa laajennetaan, tekstintuottamisessa aletaan kiinnittää huomiota kirjoittamisen vaiheittaiseen etenemiseen. Monimediaiset vuorovaikutustilanteet nostetaan yhteiseen keskusteluun ja opetuksen sisältöihin oppilaan ikäkauden mukaisesti siten, että harjoitellaan ja vahvistetaan median käsittelyyn tarvittavia tietoja ja taitoja suorissa vuorovaikutustilanteissa ensin ihmisenä ihmiselle, jotta voi myöhemmin olla ja toimia ihmisenä ihmiselle virtuaaliympäristössä. Tekstien tuottaminen, tulkitseminen ja arvioiminen harjaantuvat kielellisten taitojen kehittyessä. Äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaine on monitieteinen taito,- tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Opetuksessa pyritään aina kiinnostuksen ja innostuksen vahvistamiseen luomalla oppilaille tilaisuuksia kokea kieli ja omakohtaistaa se, jotta kiinnostus kielen havainnointiin kasvaa, lukemisesta syntyy harrastus ja itseilmaisu kielen avulla vahvistuu.

Oppimäärän tehtävä

Vuosiluokilla 3–6 tehtävänä on sujuvoittaa ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä lukemista ja tekstien tuottamista. Tekstilajivalikoimaa laajennetaan, tekstintuottamisessa aletaan kiinnittää huomiota kirjoittamisen vaiheittaiseen etenemiseen. Monimediaiset vuorovaikutustilanteet nostetaan yhteiseen keskusteluun ja opetuksen sisältöihin oppilaan ikäkauden mukaisesti siten, että harjoitellaan ja vahvistetaan median käsittelyyn tarvittavia tietoja ja taitoja suorissa vuorovaikutustilanteissa ensin ihmisenä ihmiselle, jotta voi myöhemmin olla ja toimia ihmisenä ihmiselle virtuaaliympäristössä. Tekstien tuottaminen, tulkitseminen ja arvioiminen harjaantuvat kielellisten taitojen kehittyessä. Äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaine on monitieteinen taito,- tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen.

Opetuksessa pyritään aina kiinnostuksen ja innostuksen vahvistamiseen luomalla oppilaille tilaisuuksia kokea kieli ja omakohtaistaa se, jotta kiinnostus kielen havainnointiin kasvaa, lukemisesta syntyy harrastus ja itseilmaisu kielen avulla vahvistuu.

14.4.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen *erityisenä tehtävänä* on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Opetuksena tehtävänä on tukea oppilaan monilukutaidon kehittymistä. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaisen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaa- minen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuva- vaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3, L4
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentunte- musta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin,	S2	L1, L4, L5

tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä		
Tekstien tuottaminen		
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	L1, L2, L4, L7
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1, L4, L5, L7
T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L1, L4, L5
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	L1, L2, L4
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2, L4, L5, L7
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L4, L6, L7

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

T6 ohjata oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muista tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja –elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana,

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen, sekä oman kulttuurin tuottamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Jatketaan edelleen kuuntelun ja takaisinkerronnan harjoittelua. Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia, joissa jaetaan omia ajatuksia, kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä. Saadaan ja annetaan palautetta, harjoitellaan toisen kuuntelemista ja ajatusten ymmärtämistä sekä hyväksymistä silloinkin, kun ne eivät ole oman mielen mukaisia. Harjoitellaan ja esitetään pienimuotoinen näytelmä joko omassa luokassa tai jossakin koulun tilaisuudessa. Harjoitellaan ja havainnoidaan vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma näkemyksensä ja mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin, tehdään paljon ilmaisuharjoituksia, hyödynnetään draaman toimintamuotoja ja osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tutustutaan tapakulttuuriin ennen ja nyt.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Opastetaan kehittämään tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lasten- ja nuorten kirjallisuutta. Käytetään kirjastopalveluita. Luku- ja kirjoitustaidon varmentamista. Kirjoitetaan jaksoviikkojen tekstiä jäljennöskirjoituksena. Herätetään ja pyritään ohjaamaan lukemisharrastusta ja lukukokemusten jakamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoitetaan käsin tekstaus- ja kaunokirjaimilla. Harjoitellaan tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia kirjoitelmia omien kokemusten ja havaintojen sekä toisten tekstien pohjalta, myös monimediaisissa ympäristöissä. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Harjoitellaan tunnistamaan tekstistä virke ja päälause. Opitaan käyttämään oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä (isot ja pienet alkukirjaimet, yhdyssanat). Opetellaan ja harjoitellaan välimerkkien käyttöä, mm. sanelukirjoitustehtävien yhteydessä. Luokitellaan sanoja merkityksen perusteella (sanaluokat). Varmistetaan, että kyky erotella pääsanaluokat on riittävän vahva. Opetellaan verbin persoonamuotoja. Tutustutaan lauseenjäsennyksen perusteisiin (subjekti, predikaatti, objekti) Harjoitellaan edelleen pitkien ja lyhyiden vokaalien ja kaksoiskonsonanttien erottamista, harjoitellaan äänneyhdistelmiä (kuten ng, nk) sekä kuunnellen että kirjoittaen. Vahvistetaan sanojen oikean tavutuksen osaamista.

Perustana oppimiselle on toisaalta kuvaopetus, toisaalta laadullisuuden ja rytmin tajuaminen. Kiinnitetään edelleen huomiota jaksovihkon virheettömyyden ja huolelliseen laadintaan. Kirjoitukset siihen jäljennetään pääasiassa taululta, mutta lyhyitä tekstejä voidaan kirjoittaa myös sanelusta.

Kannustetaan oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjotaan mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja teki-
jänoikeuksia kunnioittaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Luetaan ja käsitellään ikäkauteen sopivia, laadukkaita, koti- ja ulkomaisia lasten- ja nuortenkirjoja klassikoista nykykirjallisuuteen. Pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä ja teemoja. Tutustutaan ikäkaudelle suunnattuun tietokirjallisuuteen. Käytetään koulun omaa kirjastoa ja yleistä kirjastoa. Myös oppilaiden välistä kirjojen vaihtamista pyritään edistämään. Tutustutaan oppilaan omaan ja lähiympäristön kulttuureihin ja kieliin ja lasten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia ja teatteria. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä.

Kertomusaineistona käytetään kertomuksia ajasta ennen ajanlaskun alkua, kertomuksia ja tarinoita vanhoista ammateista. Arvuutellaan ja luodaan itse sananlaskuja. Rytmissä osassa käytetään edelleen runoutta taiteelliseen ilmaisuun artikulaatio, runokielen rytmillisuus ja kauneus huomioiden. Kirjallisuushistoria alkaa luomiskertomuksilla. Niissä ilmenevät ihmiskunnan perustarinat, joihin nykyaikainen siivistys osaltaan pohjautuu ja joka luo perustaa myöhemmälle kulttuurin ja taiteen ymmärtämiselle. Kerrotaan kertomuksia sellaisesta vanhanajan elämänmuodosta, jossa työsuoritusten tekniikka on oppilaan hahmotettavissa. Kertomuksin paneudutaan myös vanhoihin traditioihin ja niiden merkitykseen.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

T6 ohjata oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muista tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja –elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana,

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen, sekä oman kulttuurin tuottamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia, joissa jaetaan omia ajatuksia, kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä. Saadaan ja annetaan palautetta, harjoitellaan toisen kuuntelemista ja ajatusten ymmärtämistä sekä hyväksymistä silloinkin, kun ne eivät ole oman mielen mukaisia. Kannustetaan oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja ja osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tehdään puheharjoituksia, joiden aineistona ovat esimerkiksi opetettaviin aineisiin ja vuodenaikoihin liittyvät runot ja Kalevala. Harjoitellaan lausunnassa äänneilmaisun ja sisällön mielekästä vastaavuutta. Keskeisenä aineistona harjoittelussa on Kalevala ja naapurikansojen mytologinen aineisto. Tehdään edellisiin liittyen myös kirjallisia esityksiä niitä tilanteen mukaan muihin taiteenaloihin liittäen. Harjoitellaan jäsentynyttä ja johdonmukaista kerrontaa. Keskustellaan ja kerrotaan luetuista kirjoista. Esitetään omia selostuksia ja esitelmää. Kertomusaineistona käsitellään Kalevalaa sekä pohjoismaista tai venäläistä tarustoa. Todenmukainen eläinten elämän kuvaus ja kotiseututuntemukseen liittyvä kirjallisuus integroidaan muiden oppiaineiden sisältöihin. Moraalitarinoita kerrotaan tarpeen mukaan.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen sopivia tekstinymmärtämisen tapoja. Arvioidaan omaa lukutaitoa ja opitaan laajentamaan tietämystä luetun avulla. Luetaan ja

kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua laadukasta lasten- ja nuorten kirjallisuutta, sekä media- ja muita tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Etsitään tietoa eri lähteistä ja käytetään kirjastopalveluita. Käsitellään nominien paikallissijat ja verbien aikamuodot. Lauseenjäsenistä opetellaan subjekti, predikaatti ja objekti ja virkerakenteista pää- ja sivulause. Luokitellaan sanoja merkityksen perusteella (sanaluokat), tarkastellaan sijataivutusten vaikutuksia sanojen merkityksiin ja opitaan verbien taipuminen aikamuodoissa. Kiinnitetään huomio verbin taivuttamisen ilmaisukykyyn. Opetellaan, joskin vain alustavasti, nominien taivutusta.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoitetaan käsin tekstaus- ja kaunokirjaimilla. Kiinnitetään huomiota näppäintaitoihin. Harjoitellaan tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja havaintojen sekä toisten tekstien pohjalta. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa.

Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita: ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Tehdään omia selostuksia ja esitelmiä sekä harjoitellaan oman asian kirjallista esiintuomista, myös monimediaisissa ympäristöissä. Opitaan käyttämään oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä (isot ja pienet alkukirjaimet, yhdyssanat, virkkeen loppumerkit, pilkku, repliikkiviiva). Kirjoitetaan kirjoitelmia. Kirjallista ilmaisua kehitetään siirtymällä pelkän koetun tai kuullun kuvaamisesta oman tarkoituksen ilmaisuun. Laaditaan alustavasti käytännön elämässä tarvittavia asioimiskirjeitä, joissa oman asian esittämiseen liittyy harkinta siitä, miten vastaanottaja voi lukemansa ymmärtää. Harjoitellaan sanelukirjoitusta. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Laajennetaan tekstejä tutkimalla oppilaiden tietoja kielen piirteistä. Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttuun kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaan omaan ja lähiympäristön kulttuureihin ja kieliin ja lasten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia ja teatteria. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.

Yhteistyössä huoltajien kanssa kannustetaan oppilaita lukemaan laadukasta koti- ja ulkomaista lasten- ja nuortenkirjallisuutta klassikoista nykykirjallisuuteen ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä ja teemoja. Innostetaan edelleen kirjaston aktiiviseen käyttöön.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

T6 ohjata oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muista tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja –elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana,

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja teki-jänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen, sekä oman kulttuurin tuottamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Jatketaan puheen- ja äänenmuodostusharjoituksia ja harjoitellaan hyvää ja selkeää äänenkäyttöä ja ilmaisen elävyyttä. Valmistetaan ja esitetään koulun tilaisuudessa näytelmä, jonka yhteydessä opetellaan visuaalisen ja sanallisen taiteen yhdistämistä. Rooleissa pyritään vahvaan tyypittelyyn (kertoja, aihe, teema, repliikkiviiva). Harjoitellaan etenkin draaman avulla roolityyppeihin eläytymistä.

Laaditaan yhdessä tai ryhmätyönä esityksiä, joissa eri taiteenalat voivat yhdistyä sanaan. Paneudutaan vähitellen aiempaa enemmän tunnistamaan kirjallisuuden laatuja. Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia, joissa jaetaan omia ajatuksia, kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä. Saadaan ja annetaan palautetta, harjoitellaan toisen kuuntelemista ja ajatusten ymmärtämistä sekä hyväksymistä silloinkin, kun ne eivät ole oman mielen mukaisia. Kannustetaan oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan keskustelua niin, että sen johdonmukaisuus säilyy. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja ja eri taiteenlajeja yhdistäen ne sanaan. Osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Puheilmaisuus harjoitellaan edelleen, sekä luetun ja kuullun täsmällistä

toistamista. Opetellaan ottamaan vastuuta kuullun tai luetun todenmukaisesta toistamisesta. Opetellaan erottamaan oman ja kuullun mielipiteen esittämisen eroja. Opetellaan pohtimaan luetun liittymistä koettuun ympäristöön ja elämäntilanteeseen. Opitaan käyttämään kirjallista ilmaisua siihen, että oppilas voi sen avulla sekä hoitaa asioitaan että kuvata kokemuksiaan ja tunteitaan. Kiinnitetään huomiota myös selkeään käsialaan, oikeinkirjoitukseen ja hyvään kieleen. Luetaan luokan yhteisenä työnä vähintään yksi kirja sekä itse vapaavalintaisesti ainakin yksi, joka myös esitellään luokalle. Opetellaan hakemaan tarvittavaa tietoa eri lähteistä, myös aiempaa enemmän internetistä. Kannustetaan oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuva, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Perehdytään tekstien rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja käytetään tilanteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Harjoitellaan tiedon etsintää ja olennaisen tiivistämistä esiin tekstistä. Arvioidaan omaa lukutaitoa ja opitaan laajentamaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan luetun ymmärtämistä. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Kuunnellaan ja luetaan yhteisesti ja itse valittua kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa lasten- ja nuorten kirjallisuudesta, sekä media- ja muista teksteistä, ja jaetaan kokemuksia myös monimediaisissa ympäristöissä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Käytetään kirjastopalveluita, etsitään tietoa eri lähteistä ja harjoitellaan arvioimaan tekstien sisältöjen luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoitetaan käsin tekstausta- ja kaunokirjaimilla ja harjoitellaan näppäintaitoja ja sujuvaa koneella kirjoittamista. Oppilaat oppivat alustavasti tuottamaan tekstiä tekstinkäsittelylaitteilla sekä lukemaan ohjatusti tietoverkon tai muiden oppilaiden tai opettajien tuottamia tekstejä (kuvituksineen). Laaditaan esitelmä ja kirjoituksia. Opetellaan tarvittavan aineiston jäsentelyä ja muistiinpanojen tekoa. Harjoitellaan tuottamaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja havaintojen sekä toisten tekstien pohjalta. Tutkitaan kertomiselle, selostamiselle, kuvaamiselle ja mielipiteen ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä piirteitä, tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa sekä opitaan käyttämään niitä omista teksteistä, sekä monimediaisissa ympäristöissä. Harjoitellaan erilaisin tekstein sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Kirjoitetaan opiskelussa tarvittavia tekstejä ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää.

Opetellaan oman tekstin tuottamisen vaiheita, muokkaamista ja viimeistelyä, kappalejakoa, otsikoinnin harjoittelua ja ennen kaikkea ajatuksen selkeää esittämistä. Käytetään sekä perinteistä paperityöskentelyä että tietokoneen antamia mahdollisuuksia. Opetellaan laatimaan tukisanalista ja harjoitellaan sen käyttöä. Opetellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. Kannustetaan oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen. Luokitellaan sanoja merkityksen perusteella (sanaluokat), tarkastellaan sijataivutusten vaikutuksia sanojen merkityksiin eli jatketaan nominien taivutusmuotojen opettelua, ja kerrataan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Opetellaan verbien aktiivi- ja passiivimuodot. Opetellaan suora ja epäsuora esitys, joiden yhteydessä harjoitellaan erityisesti lainausmerkkien käyttöä, sekä kiinnitetään vakavasti huomio siihen vastuuseen, mitä asioiden totuudellinen toistaminen edellyttää. Lauseenjäsenystä jatketaan.

Oikeinkirjoitusta ja välimerkkien käyttöä harjoitellaan edelleen ja opitaan käyttämään oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä (isot ja pienet alkukirjaimet, yhdyssanat, virkkeen loppumerkit, pilkku, repliikkiviiva, lainausmerkit).

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Havaitaan ja opetellaan arvostamaan ympäristössä puhuttavia eri kieliä. Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä.

Tutustutaan oman maan, lähiympäristön ja muitten kansojen kulttuureihin, kieliin ja lasten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Välineinä käytetään kirjallisuutta, teatteria ja elokuvia.

Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.

Luetaan koti- ja ulkomaista lasten- ja nuortenkirjallisuutta klassikoista nykykirjallisuuteen ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä ja teemoja. Aktivoidaan lukuharrastusta erilaisin kirjallisuustehtävin.

Kertomusaineistona on ennen kaikkea muinaisen Kreikan aineisto, mutta myös sitä vanhempien kulttuurien tarusto ja kertomukset.

Luodaan yhteyksiä kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen välillä. Tähän tarjoaa aineistoa muun muassa historiassa käsiteltävä kreikkalainen kulttuuri sekä harjoiteltava näytelmä.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä.

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa.

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla.

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa, sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.

T6 ohjata oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan.

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muista tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja –elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä.

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana,

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä.

T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja teki-jänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen, sekä oman kulttuurin tuottamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Totutaan erilaisiin näkemyksiin ja otetaan huomioon erilaiset tavat osallistua vuorovaikutukseen. Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia omien ajatusten, kokemusten, näkemysten ja mielipiteiden jakamiseen, palautteen saamiseen ja antamiseen, sekä harjoitellaan toisen kuuntelemista. Jatketaan puheenmuodostusharjoituksia, harjoitellaan erityylyisiä ja – sävyisiä ilmaisuja. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä.

Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja ja osallistutaan oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaan varmuutta ja rohkeutta tuoda kokemussisältöään esiin kehitetään erilaisten ilmaisutapojen harjoittelulla. Harjoitellaan kykyä eläytyä kirjallisuuteen ja sen tuottamiin elämyksiin. Jatketaan tutustumista erilaisiin medioihin (mm. tv, internet, sosiaalinen media, lehdet). Puheessa harjoitellaan erityylyisiä ja – sävyisiä ilmauksia runojen, lukuaineiston ja vuoropuhelujen avulla. Tavoitteena on huolellinen ja selkeä ilmaisu. Taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyä niin, että oppilas rohkaistuu tuomaan esiin ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia. Oppilas tottuu myös suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan oman näkemyksen esittämistä ja sen puolustamista keskustelussa ja kirjallisesti. Harjoitellaan tekstin sisällön olennaisen sanoman ymmärtämistä ja tiivistämistä. Harjoituksia voidaan elävöittää myös käyttämällä olennaisen esiin tuomisessa kuvallista ilmaisua. Harjoitellaan lukukokemuksen ja saatujen tietojen tai elämysten jakamista toisten kanssa suullisesti ja kirjallisesti, myös monimediaisissa ympäristöissä. Harjoitellaan kuuntelua, jossa osataan erottaa syventävä ja ymmärtävä asennoituminen kriittisestä ja arvioivasti asenteesta ja hyödyntää molempia. Arvioidaan omaa lukutaitoa ja opitaan laajentamaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan lukuprosessin varmaa hallintaa. Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Harjoitellaan taitoa tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä niin, että harjaannutaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana. Tutkitaan kertomiselle, selostamiselle, kuvaamiselle ja mielipiteen ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä piirteitä, tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Tutustutaan, luetaan ja kuunnellaan laadukasta kirjallisuutta. Keskustellaan yhteisestä ja omista lukukokemuksista. Osasta laaditaan esitelmät.

Aiemmin opittujen kirjallisuuden käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Etsitään tietoa eri lähteistä ja käytetään kirjastopalveluita. Tuodaan esiin media- ja lähdekriittisyys sekä vastuu lähteiden käytössä. Harjoitellaan arvioimaan tekstien sisältöjen luotettavuutta. Jatketaan virkkeen ja sen sisältämien lauserakenteiden tarkastelua. Harjoitellaan lauserakenteita ja niiden ilmaismahdollisuuksia ja jatketaan lauseenjäsennyksen syventämistä.

Harjoitellaan oikeaa ja hyvää kieltä.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoitetaan käsin tekstausta- ja kaunokirjaimilla ja harjoitellaan näppäintaitoja ja sujuvaa koneella kirjoittamista. Harjoitellaan tuottaa yksin tai ryhmätyönä sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä ja esityksiä omien kokemusten ja havaintojen sekä toisten tekstien pohjalta. Sanalliseen ilmaisuun yhdistetään muita taiteita. Tutkitaan kertomiselle, selostamiselle, kuvaamiselle ja mielipiteen ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä piirteitä, tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä opitaan käyttämään niitä omista teksteistä. Harjoitellaan tarkkojen havainnoista tehtyjen selostusten kirjoittamista. Harjoitellaan erilaisin tekstein sanavalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Harjoitellaan oman tekstin tuottamisessa asianmukaista jäsentämistä pää- ja sivulauseisiin, virkkeisiin ja kappaleisiin. Harjoitellaan oikeinkirjoitusta (isot ja pienet alkukirjaimet, yhdyssanat, virkkeen loppumerkit, pilkku, repliikkiviiva, lainausmerkit) ja hyvää kieltä. Näitä taitoja harjoitellaan myös eri aineiden työvihkoja laadittaessa.

Kirjoitetaan tekstejä ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaihteita: ideointia, suunnittelua, tekstin jäsentämistä ja muokkaamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Kirjallisessa esityksessä kiinnitetään huomiota tyyliä ja kielenkäytön herättämiseen. Tutustutaan alustavasti erilaisiin tyyliin ja kirjoituksen sävyihin. Apuna käytetään runoja, suorasanaista kerrontaa ja keskusteluja. Harjoitellaan selostusten ja muistiinpanojen itsenäistä laatimista sekä asiakirjojen ja sähköpostiviestien kirjoittamista. Tietotekstien käyttämistä harjoitellaan omien tekstien laatimisen yhteydessä. Pehdytään tekstinkäsittelyohjelmien hyötykäyttöön ja harjoitellaan tekstinkäsittelyn perusteita ja tutustutaan kymmensormijärjestelmään esimerkiksi tekemällä paperinen tai digitaalinen lehti. Kannustetaan oppilasta kehittämään taitoa arvioida omia tekstejä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjataan ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja, sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Laajennetaan tekstejä tutkimalla oppilaiden tietoja kielen piirteistä. Luokitellaan sanoja merkityksen perusteella (sanaluokat), tarkastellaan sijataivutusten vaikutuksia sanojen merkityksiin ja kerrataan verbien taipuminen aikamuodoissa.

Tutustutaan oman maan, lähiympäristön ja muitten kansojen kulttuureihin, kieliin ja lasten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Välineinä käytetään kirjallisuutta, teatteria ja elokuvia.

Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Käydään teatterinäytöksissä ja elokuvissa ja hyödynnetään kirjastoa ja keskustellaan niiden tarjoamista ilmaisukeinoista ja kokemuksista. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä.

Luetaan monipuolisesti koti- ja ulkomaista lasten- ja nuortenkirjallisuutta klassikoista nykykirjallisuuteen ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä ja teemoja.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee. Hän oppii perustietoa omasta äidinkielestään ja sen rakenteesta.

Opetellaan modukset.

Oheislukemistona käytetään roomalaista tarustoa. Tässä kohdassa äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu vahvasti muihin aiheisiin, esimerkiksi historiassa ja maantiedossa luetaan historiallista kaunokirjallisuutta, matkakuvauksia ja eri kansojen elämää käsittelevää aineistoa. Historian opetuksen aineistoon liittyen luetaan ja itse kirjoitetaan kuvauksia merkittävistä historian hahmoista. Pyritään ymmärtämään heidän tekojaan ja vaikuttamiaan siinä määrin kuin se tässä ikävaiheessa on mahdollista. Maantietoon liittyen luetaan ja kirjoitetaan kuvauksia eri maista ja siitä, miten ihmisten kulttuuri kehittyy eri olosuhteissa.

Äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan yhteisölliseksi, turvalliseksi ja oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta tukevaksi ympäristöksi, jossa on saatavilla lapsille soveltuvaa ja itse valittua kirjallisuutta ja tekstejä ja jossa lukukokemukset ja tarinakokemukset laajentuvat ja vuorovaikutus on mahdollista kasvokkain. Tavoitteena on yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaat voivat esittää näkemyksiään varmana siitä, että heidän ajatuksiaan halutaan kuulla ja jossa tekstejä on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa yksin ja yhdessä. Viestintäteknologiaa hyödynnetään tekstintuottamisen ja tarkastelun välineenä silloin, kun välineestä on hyötyä oppimisessa. Työtavat valitaan siten, että yhdessä toimiminen on mahdollista, keskustelua voi käydä kasvokkain ja sisältöjä (esim. draamaa ja kirjallisuutta) integroidaan luontevasti muihin oppiaineisiin. Projektityöskentely ja prosessinomainen opiskelu eheyttävät opetusta. Esiintymistaitoja harjoitellaan draaman ja monipuolisten vuorovaikutustilanteiden avulla.

Ohjaus ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Oppilaan kielellistä kehitystä tuetaan siten, että tekninen luku- ja kirjoitustaito muuttuu sujuvaksi taidoksi, ja lukutaito syvenee ymmärtäväksi lukemiseksi. Sanavaraston laajenemista, käsitteiden ja oppilaan omien ajatusten esiin tuomista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tuetaan muun muassa kannustamalla oppilasta lukemaan omaa taitotasoaan vastaavaa kirjallisuutta ja muita tekstejä. Oppilaita ohjataan sujuvaan puheen ja kirjoitetun tekstin tuottamiseen siten, että huomio kohdistuu vastaanottajan mahdollisuuteen ymmärtää puhujan sanoma. Oppilasta ohjataan sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaan tekstien tuottamisen ja rakentamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun

tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Suomen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestintä taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistua keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa muokuttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa muokuttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa muokuttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovutetaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovutetaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteitaan.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan viestijänä. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta.
Tekstien tulkitseminen							

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa ohjautusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida itseään lukijana.	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjautusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjautusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjautusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjautusti havaintoja kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja visuaalisista piirteistä.	Oppilas osaa ohjautusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa kuvata ohjautusti tavallisimpien kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintataidot ja lähekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjautusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjautusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjautusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuuden tuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarjottua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun	S2	Oppilas kehittää kirjallisuuden tuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisissa ympäristöissä.	Lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa ohjautusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen. Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa kuvata fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö. Oppilas osaa kuvata pintapuolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika. Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä. Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä							
Tekstien tuottaminen							
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjautusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa ohjautusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjautusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvuutumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikein kirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikein kirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaissussa on paljon puheenvaraisuutta.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjautusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjautusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tietojen ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa etsiä kotoaan ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjautusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa	Oppilas osaa ohjautusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen		teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.			niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjautusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja luku-elämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitää tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjautusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvioimaan eri	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjautusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa	Oppilas osaa ohjautusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen		käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.		kulttuuripalvelujen käytöstään.	media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	omaa kokemustaan laajemmin.

14.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kielyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

*oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä

*tai oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan S1, L1, L2, L4

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat S1,L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L4

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen S2, L2, L4

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä S3,L1, L4, L5

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita S3, L1, L2, L4

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta S3, L1, L2, L4

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia S4, L2, L4

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön S4, L2

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria S4, L2, L4

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita S5, L1, L2, L7

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa S5, L4, L7

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluuyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen:

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4**Vuorovaikutustilanteissa toimiminen**

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramiaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan S1, L1, L2, L4

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat S1, L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L4

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen S2, L2, L4

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä S3, L1, L4, L5

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita S3, L1, L2, L4

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta S3, L1, L2, L4

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia S4, L2, L4

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön S4, L2

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria S4,L2, L4

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita S5,L1, L2, L7

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa S5, L4, L7

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoona ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen:

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon

niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiainneiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan S1, L1, L2, L4

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat S1,L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L4

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen S2, L2, L4

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä S3,L1, L4, L5

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita S3, L1, L2, L4

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta S3, L1, L2, L4

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia S4,L2, L4

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön S4, L2

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria S4,L2, L4

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita S5,L1, L2, L7

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa S5, L4, L7

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältö-alueet vuosiluokalla 5

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluuyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määrittäjän suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen:

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan pääättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiainesten tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman

oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan S1, L1, L2, L4

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat S1,L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L4

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen S2, L2, L4

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T7 innostaa oppilasta edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä S3,L1, L4, L5

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita S3, L1, L2, L4

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta S3, L1, L2, L4

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia S4,L2, L4

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön S4, L2

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria S4,L2, L4

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita S5,L1, L2, L7

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa S5, L4, L7

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojään ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään

kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määrittäjän suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen:

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan pääättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taiputus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiainesten tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osamia kieliä kaiken oppimisen tukena.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös

viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemissa ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuoli tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmat osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alemmien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

14.4.2. Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnaissa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä

Paikallinen tarkennus

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Kymenlaakson steinerkoulussa alkaa ruotsin kielen opetus 6. luokalla.

Ruotsin kielen aloittaminen murrosiän kynnyksellä voi olla haasteellista. Tästä syystä on tärkeää kiinnostuksen herättäminen ruotsin kieleen ja ruotsinkieliseen kulttuuriin. Ruotsin kielen opiskelun tulee vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieltä ja käyttää sitä rohkeasti. Oppilasta rohkaistaan käyttämään myös vajavaista kielitaitoa ja hyödyntämään muiden kielten taitoa ymmärtämisessä. Opiskelun tehtävänä on luoda positiivinen asenne ja herättää kiinnostusta pohjoismaisia kieliä, ihmisiä ja kulttuureja kohtaan. Tehtävänä on myös auttaa ymmärtämään ja tuottamaan ruotsin kieltä, tukea lapsen kokonaiskehitystä, laajentaa hänen perspektiiviään ymmärtää omaa kaksikielistä kulttuuriaan ja sen merkitystä kotimaassa sekä pohjoismaisessa yhteisössä ja laajemmin koko maailmassa.

Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen ja toiminnallinen näkökulma (runous, laulut, pelit, leikit, draama, piirtäminen), joiden tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Toinen kotimainen kieli huomioidaan taiteellisenä kokonaisuutena, jolla luodaan kiinnostus opetettavaan aineistoon ja kielen sekä kulttuurin laatuun. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä kouluajan lisäksi myös myöhempää elämää varten.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin ruotsinkielisiin kouluihin.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioidaan oppilaan ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Jokaiselle opetusryhmälle suunnitellaan omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja perusteiden pohjalta. Kielten opetusta voidaan myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita ohjataan etsimään tietoa kohdekielellä eri lähteitä ja viestimiä käyttäen.

Opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana ja kielen elävöittäjänä on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajan harrastuksissa. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten, kuten saamen kielen, merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetuksen tulee vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa heitä käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Oppiaineen tavoitteet

Tavoite 1 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta havaitsemaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin sekä Pohjoismaihin

Tavoite 2 (vuosiluokat 3–6), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä sekä rohkaista tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja ruotsin kielen sekä muiden kielten välillä

Tavoite 3 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoite 4 (vuosiluokat 3–6), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan

Tavoite 5 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Tavoite 6 (vuosiluokat 3–6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Tavoite 7 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Tavoite 8 (vuosiluokat 3–6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoite 9 (vuosiluokat 3–6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut

toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä

hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tvt-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tvt:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tvt:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltaamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen

tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Oppiaineen tavoitteiden tavoitealueet

Tavoite 1 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta havaitsemaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri

toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin sekä Pohjoismaihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi.
- Oppilas oppii tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas tutustuu suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen kulttuurin ominaispiirteisiin ja oppii tuntemaan niiden kieliympäristöjä.
- Oppilas oppii nimeämään ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi ja miksi ruotsia opiskellaan Suomessa. Tutustutaan yhdessä siihen, missä ruotsia kuulee ja näkee. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kieliympäristöjä. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset kieli- ja kulttuuriympäristöt, Pohjoismaat ja niiden kielet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa antaa esimerkin siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisen tai ruotsalaisen kieliympäristön ja kulttuurin ominaispiirteistä.
Osaamisen kuvaus	Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa on kaksi

Arvosana

arvosanalle 9

Osaamisen kuvaus

kansalliskieltä sekä nimetä ruotsiksi Pohjoismaat ja pohjoismaiset kielet. Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi kuulla ja nähdä. Oppilas osaa kertoa kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistä suomenruotsalaisissa tai ruotsalaisissa kieliympäristöissä.

Tavoite 2 (vuosiluokat 3–6), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä sekä rohkaista tekemään havaintoja kielistä ja ohjata oppilasta huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomen ja ruotsin kielen sekä muiden kielten välillä

Tavoitealue**Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä.
- Oppilas oppii päättämään sanojen ja ilmauksien merkityksiä osaamiensa kielten avulla.

Sisältöalueet**Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen**

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien ja vakiintuneiden sanontojen opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään hänelle entuudestaan tuttuja kieliä ruotsin kielen oppimisessa. Tarkastellaan ja verrataan ruotsin ja suomen kielen ja oppilaalle entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Laaja-alaisen osaamisen alueet**L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen****L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu****L4 Monilukutaito****Arvioinnin kohde**

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue 3**Kielenopiskelutaidot**

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja harjoittelee löytämään itselleen sopivia tapoja.
- Oppilas oppii käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta. Käytetään tavoitteelliseen kielenopiskeluun ja monipuoliseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan löytämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten ruotsin kielen opiskelustrategioiden löytäminen.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana

Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Oppilas ottaa pääsääntöisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 3–6), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja ohjata oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen osana omaa oppimistaan

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsinkielisiin toimintaympäristöihin. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään sekä miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa kertoa, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, missä hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan. Oppilas osaa pohtia, mitä hyötyä hänelle on ruotsin kielen taidosta nyt ja tulevaisuudessa.

Tavoite 5 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti monenlaisissa, rutiininomaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset lyhyet asiointitilanteet. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana

Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso esi-A1.1, Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Tavoite 6 (vuosiluokat 3–6), rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja saadakseen viestinsä perille.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekuppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, internet) osallistuessaan viestintään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Tavoite 7 (vuosiluokat 3–6), ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiininomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Tavoite 8 (vuosiluokat 3-6), rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan hahmottamaan kohdekielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 3–6), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa puhumista ja kirjoittamista

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan erilaisissa luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot.

Osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokan 6 päätteeksi

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso esi-A1.1, Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi omaan itseen, perheeseen ja vapaa-aikaan. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.1/A1.2, Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Paikallinen tarkennus:

Toinen kotimainen kieli, Ruotsi B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen (T1, T2): Tarkastellaan ja vertaillaan havaitsemaan yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia suomen, ruotsin, muiden pohjoismaiden sekä muiden opittujen kielten puheessa, toimintaympäristöissä ja kulttuureissa. Havainnoidaan suomen-ruotsin ja ruotsinruotsin eroavaisuuksia tavoissa ja kielessä. Käytetään hyväksi oppilaiden osaamia kieliä ruotsin kielen opiskelussa ja herätetään ymmärtämystä kielisukulaisuuksien hahmottamiseen. Huomioidaan, että Suomessa on kaksi kansalliskieltä ja opitaan tunnistamaan ja nimeämään ruotsiksi Pohjoismaat, niiden pääkaupungit, Suomen kaupunkien kaksikieliset paikannimet, pohjoismaiset kielet ja kansat. Kannustetaan oppilaita huomioimaan näitä seikkoja matkustellessa vapaa-ajalla ja dokumentoimaan niitä mahdollisuuksien mukaan.

Opitaan, että kielten osaamisesta on hyötyä, vaikka kielitaito ei olisikaan täydellistä. Harjoitellaan kielellistä päättelykykyä, hyödyntämällä muita opittuja kieliä.

Kielenopiskelutaidot (T3, T4): Hyödynnetään erilaisia oppimisstrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä motivaation ylläpitämiseksi, myös tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten Plugganu ja Svenskanu. Oppilaista ohjataan itsenäiseen pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan hyödyntämällä eri toimintaympäristöjä osana omaa oppimistaan. Opitaan vastuunottamista omasta oppimisesta ja työskentelytavoista. Opitaan tunnistamaan itselle sopivia oppimismenetelmiä sekä asettamaan itselle tavoitteita. Tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia oppimiselle (lausuminen, kirjoittaminen, lukeminen, piirtäminen, laulaminen, leikit ja pelit sekä pienet dialogit).

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kieltä monipuolisesti luokassa ja sen ulkopuolella.

Opetellaan huomioimaan miten ja missä ruotsin kieltä näkyy arjen tilanteissa ja sen tarpeellisuutta eri ammateissa, vapaa-ajalla ja elämässä nyt ja tulevaisuudessa.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä (T5, T6, T7, T8, T9):

Opetellaan kohteliasta kielenkäyttöä kohdekielellä runsaasti toistaen (tervehtiminen, kiittäminen, pyytäminen, kieltäminen, pahoittelu ja anteeksipyyntö). Sanastoa opetellaan tekstien, laulujen, leikin ja pelien sekä lorujen ja runojen yhteydessä. Aihepiireinä on oppilaalle merkitykselliset ja jokapäiväiset aiheet sekä lähiympäristö (kuten minä, perhe, koti, koulu, harrastukset, vapaa-aika, numerot, viikonpäivät, kuukaudet, sää, vuodenaajat sekä arkiset tilanteet).

Huomiota kiinnitetään sanaston lisäksi hyvään ääntämiseen, intonatioon ja fonetiikkaan. Suullisia viestintätilanteita tarjotaan runsaasti, laulun, runojen, dialogien ja näytelmien muodossa. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja ilmauksia sekä niistä selviytymistä suppeallakin kielitaidolla ja sanaston tuntemuksella, kuten kiertoilmauksilla, ilmeillä ja eleillä.

Harjoitellaan oman tekstin tuottamista tutuksi tulleista teksteistä, fraaseista, sanonnoista ja itsestä ja lähiympäristöstä kertomisesta. Tarjottujen tilanteiden (suullisten sekä kirjallisten) tulee olla oppilaan ikätasolle kiinnostavaa ja laadukasta siten, että hän rohkaistuu ja motivoituu selvittämään sisällön tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta tekstistä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -

kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3-6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan oppilaalle 6. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella lausunnolla.

14.4.3 Vieraat kielet

Vieras kieli/saamen kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja

rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaisissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliiä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliiä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliiä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliiä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliiä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliiä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalisen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa

Paikallinen tarkennus:

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisesta taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytännöistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Englannin kielen ja yleisesti kielten opetuksen tehtävä Kymenlaakson steinerkoulussa.

Vieraiden kielten opetus steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen. Oppiaineen (englanti A1 ja venäjä A2) tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Vieraan kielen tehtävänä nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden muodostumiseen olennaisena tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailmaan moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetus on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että kahden vieraan kielen opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun perusta.

Kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja kehitetään vahvan taiteellisen elementin kautta opetuksessa. Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), joiden tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieras kieli huomioidaan silloin myös taiteellisenä kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osaa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön.

Kahden vieraan kieleen opetus antaa mahdollisuuksia kehittää erilaisten kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voidaan laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi. Ylemmillä esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi, englanniksi).

Ylemmille luokille tultaessa ja sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvaan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa, että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Kohdemaan kieltä puhuvia vierailijoita voi myös käydä koulussa.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Tieto- ja viestintätekniologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin englanninkielisiin kouluihin.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioidaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle

opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa kohdekielellä. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tavoitteet

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien,

erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä.

Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielien ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään

rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestäväen elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan englannin kielen asemaa globaalin viestinnän kielenä.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä englannin kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen.

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta,

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	jossa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä. Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa monipuolisesti lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita. Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi englantia käytetään globaalin viestinnän kielenä.

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron englannin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja englannin kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa englanninkielistä aineistoa.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Englanninkielisen aineiston löytäminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta englanninkielisestä aineistosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä itseään kiinnostavista englanninkielisistä aineistoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englanninkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kertomaan englannin kielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Englannin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen englannin kielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Hän oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa englannin kielen taitonsa kehittämisessä sekä käyttämään englannin kielen taitoaan rohkeasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito**L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen****L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys****Arvioinnin kohde**

Vastuun ottaminen englannin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa**Arvosana**

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Oppilas ottaa melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Oppilas ottaa paljon vastuuta englannin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen englannin kieltä ja muita kieliä.

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

Tavoitealue**Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.

Sisältöalueet**S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä**

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajan-kohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja

sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1: Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso A2.2: Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen

valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1: Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A2.2: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä käsitettä (koira/eläin tai talo/mökki).

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään englannin kielelle ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajan-kohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Vallittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkkirjoituksen merkkejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1: Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso A2.2: Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin

Arvosana**Osaamisen kuvaus**

tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

Tavoitealue**Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet**S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä**

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajan-kohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkkirjoituksen merkkejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet**L4 Monilukutaito****Arvioinnin kohde**

Tekstien tulkintataidot

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa**Arvosana**

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä. Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2: Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajan-kohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkkirjoituksen merkkejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot

Englannin arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso A2.2: Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus:

Englannin kielen opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 3–6 on totuttaa oppilas viestimään englannin kielellä ikäkaudelle tyypillisissä arkisissa, konkreettisissa, itselle tutuissa kielenkäyttötilanteissa. Oppilaat siirtyvät suullisesta harjoittelusta vähitellen myös kirjalliseen tuottamiseen sekä lukemiseen. Oppitunneilla voidaan käyttää erilaisia lukemisineistoja englannin kielellä ja lisäksi oppilas tekee vihkotyötä. Vihkoon kirjoitetaan aiemmin tutuksi tulleita tekstejä. Kieliopille ja sanastolle on omat erilliset vihkot. Oppitunneilla leikitään, lauletaan, lausutaan yhdessä ja erikseen englantia, harjoitellaan lausumista, kuuntelemista, puhumista ja kirjoittamista. Lisäksi pelataan pelejä, näytellään ja käytetään kaikkia aisteja kielen vahvistamiseen, myös taiteellisesti. Aihepiirit liittyvät oppilaan lähiympäristöön ja kiinnostuksen kohteisiin. Käyttämällä mahdollisimman monenlaisia työskentelytapoja mahdollistetaan

jokaiselle oppilaalle positiivinen kokemus kielen opiskelusta. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutustutaan kielen monimuotoisuuteen erilaisin ääntämis- ja lausumisharjoituksin. Verrataan ääntämistä omaan kieleen ja opitaan tunnistamaan eroavaisuuksia eri kielten laaduissa, leikkien, pelien ja näytelmien avulla. Mietitään mikä on yhteistä eri kielille ja kiinnitetään huomiota aakkosten eroavaisuuksiin ja niiden lausumiseen rytmeinä tai laulaen. Verrataan näitä omaan äidinkieleen sekä muihin kieliin.

Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa, esimerkiksi eri ammatti- ja työsanaston, ruoka ja vaatesanaston avulla. Rohkaistaan oppilasta kertomaan omasta perheestä ja lähipiiristä, harrastuksista sekä arjen asioista yksinkertaisin sanoin tai lausein, elein tai liikkein, huomioimalla oppilaan tieto, taito ja ikä. Kiinnitetään huomiota sanattomaan viestintään ja tapakulttuuriin.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Pyritään luomaan innostava, iloinen ja kannustava ilmapiiri oppitunneille niin, että oppilas rohkaistuisi käyttämään kieltä itsenäisesti omien taitojen ja kykyjen mukaisesti. Tutustutaan eri kieltenopiskelutapoihin. Pääpaino on edelleen vahvasti oikein lausumisessa ja ääntämisessä, mutta sen rinnalla aloitetaan myös vihkotyöskentely, johon opitaan kirjoittamaan lyhyitä yksinkertaisia sanoja tai lauseita aiemmin opitun sanaston pohjalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään sopivissa asiayhteyksissä (esim. lasten ohjelmat, , dokumentit, elokuvat, musiikki), ottamalla huomioon oppilaan ikä ja kiinnostuksen kohteet.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Harjoitellaan yksittäisten sanojen tai lyhyiden lauseiden kirjoittamista ja niiden lukemista, hyödyntäen aiemmin opittua aineistoa. Kiinnitetään huomiota kielen erilaiseen kirjoitustapaan ja ääntämiseen. Opetellaan tunnistamaan pääasioita helpoista, lyhyistä, puhutuista lauseista ja päättämään niistä asiayhteyksiä (säännöllinen monikko, paikan ilmaisut jne.). Keskeisiä aiheita laajennetaan omasta itsestä ja lähipiiristä (perhe, koulu, harrastukset) yhä enemmän oppilasta ympäröivään elämään ja työsanastoon. Sisältöjä valitessa huomioidaan oppilaan tiedot ja taidot muissa aineissa, ja aiheita voidaan integroida muuhun opetukseen. Harjoitellaan lorujen, tarinoiden ja esittämisen avulla uutta sanastoa ja kielen rakenteita entistä laajemmin, kuten avun pyytämistä, tarjoamista, tervehtimistä ja oman mielipiteen esittämistä erilaisin tavoin. Opitaan vastaamaan helppoihin henkilökohtaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Opetuksen pääpaino on edelleen suullisessa ilmaisussa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Ohjataan oppilasta havaitsemaan oman lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus niin luokassa kuin ympäristössä, jossa oppilas elää. Opitaan eri teemojen ja aineistojen kautta kunnioittamaan omaa ja toisten ihmisten kulttuurillisia ja kielellisiä tapoja (vuodenajajuhlat, kokemukset lomamatkoilta, median antamat tiedot ja kuvat, tarinat ja kertomukset, vierailut).

S2 Kielenopiskelutaidot:

Harjoitellaan työskentelyä itsenäisesti, parin kanssa pienryhmässä sekä isommassa ryhmässä niin, että opitaan toimimaan yritteliäästi ja vastuullisesti eri kielenoppimistilanteissa, omia ja toisten taitoja kunnioittaen ja kehittäen. Erilaisten työskentelytapojen kautta oppilas harjaantuu monipuolisten

oppimismenetelmien hyödyntämistä sekä itsearviointia. Pääpaino sisältöjä valittaessa on edelleen suullisessa harjoittelussa (leikit, pelit, lorut), mutta kirjoituksen tuottamista lisätään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Aloitetaan varsinainen vihkotyöskentely ja kielen rakenteiden alustava huomioiminen (persoonaa- ja possessiivipronominit, have/has got, omistaminen, ehdottaminen, kysymys- ja kieltolauseet do/does apuverbillä). Opetellaan myös entistä tarkemmin kertomaan itsestä ja toisesta eri vuorovaikutustilanteissa ja dialogeissa, esittämään mielipiteitä ja vertailemaan adjektiiveja. Harjoitellaan sanelusta kirjoittamista (aluksi yksittäisiä sanoja) ja luetaan itse kirjoitettuja vihkotekstejä sekä harjoitellaan ymmärtämään kerrottuja tekstejä. Aineistona on edellisinä vuosina ulkoa opitut asiat niitä syventäen. Lisäksi opetellaan uutta sanastoa liittyen eri maihin ja kieliin, ostamiseen, asioiden kuvailemiseen, ruokailuun sekä matkusteluun, että erilaisiin kulkuneuvoihin. Harjoitellaan kirjoittamaan muutaman sanan mittaisia lauseita ja löytämään rajattua tietoa yksinkertaisista, lyhyistä lauseista. Aletaan tunnistamaan yksinkertaista painettua tekstiä erilaisia lähteitä käyttäen (esitteet, kartat, tv) ja otetaan käyttöön kertomustyypistä aineistoa tai lukukirja.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutustutaan kielten ja kulttuurin moninaisuuteen sekä englannin kielen levinneisyyteen ja käyttöön eri puolilla maailmaa mm. internet, huomioiden oppilaan tieto ja ikäkaus. Ohjataan oppilasta ymmärtämään englannin asema globaalin viestinnän kielenä. Havainnoidaan alustavasti yleisempiä kielen variantteja. Kiinnitetään huomiota arvostavaan kielenkäyttöön ja pohditaan omaa ja toisten kieli- ja kulttuuritaustaa aiempaa syventäen. Lukemisineistona voi käyttää esim. jaksoaineistoon liittyviä aiheita. Mietitään mikä on yhteistä kaikille kielille ja kiinnitetään huomiota siihen, miten paljon pystyy päättelemään osaamansa perusteella ja miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa, yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta omasta oppimisesta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutaitoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa. Opitaan kunnioittamaan omia ja toisten oppimistapoja. Pyritään luomaan salliva ja kannustava ilmapiiri oppimistilanteissa. Harjoitellaan sanakirjan käyttöä, sekä perinteistä sanakirjaa että tv:n tarjoamia vaihtoehtoja sekä arvioimaan sen luotettavuutta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Laajennetaan ja vahvistetaan aiemmin opittua sanastoa ja aihepiirejä sekä siirrytään järjestelmällisempään rakenteiden opiskeluun. Opetellaan kirjoittamaan, kuulemaan, puhumaan ja lukemaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perhe, ystävä, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä, kieliopillisesti oikein. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. Vertaillaan yleis- ja kestopreesensin käyttöä eri tilanteissa sekä ilmaisemaan tarkkaa paikkaa ja aikaa tapahtumille. Opitaan järjestysluvut ja päivämäärät. Uutta sanastoa ja aineistoa lisätään, suullisesti ja kirjallisesti, liittyen mm. sairastamiseen, ravintolassa asioimiseen, matkailuun, kansallisuuksiin ja kotiaskareisiin, sekä oppilaiden omiin kiinnostuksen kohteisiin. Harjoitellaan haastatteluja pari- tai ryhmätilanteissa. Harjoitellaan pieniä ohjattuja kirjoitelmia ja näytelmiä, myös sanelusta.

Kannustetaan oppilaita harjoittelemaan entistä vaativampia sosiaalisia kielenkäyttötilanteita, myös luokkatilan ulkopuolella sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Opetellaan viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa ymmärrettävästi ja kunnioittavasti, suullisesti sekä kirjallisesti. Kiinnitetään huomiota hyvään ja arvostavaan kielenkäyttöön. Pohditaan ja huomioidaan oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä eroja, sisältöjä ja yhtäläisyyksiä. Jatketaan englannin eri kielialueisiin tutustumista esim. muuhun jakso-opetukseen liitettynä (historia, maantieto). Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Ymmärretään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa eri lähteistä. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Neuvotaan oppilasta löytämään hänelle itselleen vaikeustasoltaan ja sisällöltään sopivaa oppimisaineistoa (kirjat, lehdet, kirjalliset tehtävät). Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Harjoitellaan ja kannustetaan oppilasta käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan sekä arvioimaan kielen opiskelijana. Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään opiskelun tukena. Autetaan oppilasta löytämään omaa oppimista tukevia ja edistäviä keinoja eri oppimistilanteisiin. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Luodaan rohkaiseva ja innostava ilmapiiri, jossa oppilas voi harjoitella viestimistä kohdekielellä arkipäivän tilanteissa (pari- ja ryhmätyöskentely, vierailut). Annetaan mahdollisuuksia erilaisin keinoin ymmärtää puheen ja tekstin keskeisin sisältö. Pyritään säilyttämään motivaatio kielen oppimiseen siten, että erilaiset oppijat löytävät omat keinot ja tavat kielen opiskeluun, säilyttävät innostuksen siihen ja saavat onnistumisen kokemuksia. Kannustetaan oppilaita myös tukemaan toisiaan ja kunnioittamaan erilaisia tapoja ja taitoja oppia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Lukemiston ohella harjoitellaan kieltä monipuolisesti (suullisesti, kirjallisesti: tekstivihko, kielitietovihko, sanastovihko). Sekä opettajan että oppilaan oikein ääntämiseen kiinnitetään edelleen paljon huomiota, kuten myös lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Kertomusten ja lukukirjan tekstien aiheet voivat käsitellä esim. Englannin historiaa, maantietoa, luontoa, elämää, tapoja sekä omia kiinnostuksen kohteita. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Kertomukset voivat olla vaativaakin kieltä, jolloin oppilaille annetaan jo varhaisessa vaiheessa mahdollisuus eläytyä rikkaaseen kieleen ja viestinnän kulttuurisen sopivuuden harjoittamista. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tarpeen ja aineiston vaatavuuden mukaan. Tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia kuulla kieltä ja harjoitella kuullun ja sanaston ymmärrystä kuten, dokumentit, kahoot!, ajankohtaiset aiheet, BBC-news, YouTube, sarjat ja sarjakuvat. Sisältöjä valitessa tulee ikäkausiksi huomioida. Kannustetaan oppilasta selviytymään erilaisista vuoropuhelu- ja palvelutilanteista sekä ymmärtämään oleelliset asiat teksteistä ja asiakirjoista. Opitaan kirjoittamaan viestejä ja yksiläuseisiä virkkeitä, tai pidempiä tekstejä, mikäli oppilaan taidot siihen riittävät. Kiinnitetään huomiota kielen rakenteeseen niin lukuteksteissä kuin omissa tuotannossa. Syvennetään ja vahvistetaan aiemmin opittuja kielen rakenteita ja lisätään uutta.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itseensä vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*

- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

14.4.3. Venäjän kielen A2-oppimäärää vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kielisiä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselle. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen

laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimismenoon.

Paikallinen tarkennus:

Venäjä A2-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tehtävä steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen ja on osa kielikasvatusta. Kielten (englanti A1, venäjä A2,) opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Sitä syystä vieraat kielet ovat mukana kaikessa koulun toiminnassa: eri oppiaineissa, juhlissa ja sosiaalisten tilanteiden yhteydessä. Se luo pohjaa monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostamiselle.

Vieraan kielen tehtävän nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden (kyvyn yhdistää käsitteitä havaintoihin) muodostumiseen tärkeänä tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa, ja luo pohjan liikkuvalla ajattelulla. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötälämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetuksen tehtävä on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että vieraiden kielten opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun ja myös sosiaalisen elämän perusta.

Kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja kehitetään vahvan taiteellisen elementin kautta opetuksessa. Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), jonka tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieras kieli huomioidaan silloin myös taiteellisena kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön. Vieraiden kielten opetus antaa mahdollisuuksia kehittää muiden kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voi laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi, ylemmillä luokilla esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi tai englanniksi)

Ylemmille luokille tultaessa, sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja

vahvistamaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Oppilaiden kanssa myös käydään Venäjällä (mahdollisuuksien mukaan) ja kutsutaan kohdemaasta vierailijoita.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. kouluihin Venäjällä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioon otetaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa esim. venäjäksi. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Kymenlaakson steinerkoulu tarjoaa vapaaehtoisen A2 kielen kaikille koulun oppilaille ensimmäiseltä luokalta alkaen. Opetuksen järjestä on valinnut kieleksi venäjän. A2-kielen opiskelun voi lopettaa, jos sen opiskelu on huoltajan, opettajan, opettajakunnan ja opiskeluhuoltoryhmän käsityksen mukaan liian rasittavaa oppilaan kokonaiskehityksen kannalta.

Aiemmin opittua kerrataan ja syvennetään sekä tehdään tietoisemmaksi. Työskentely siirtyy yhteisestä enemmän yksilö – ja pienryhmätyöskentelyksi. Siirrytään vähitellen kielen kirjoittamiseen. Kielen kirjoittaminen kahden A2 kielen kohdalla sovitaan kieliopettajien kesken niin, että aakkoset opetetaan vuorotellen.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuri- taustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	L2, L3

Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	L1, L4, L5, L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 järjestää oppilaalle-tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	L2, L4 L5, L7
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	L3, L4, L5, L7

Vieraan kielen A2-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaaajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia

harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

Venäjän kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutustutaan kielen moninaisuuteen erilaisin ääntämis- ja lausumisharjoituksin kautta. Lauletaan ja tehdään edelleen rytmisiä harjoituksia, jotka kuvaavat venäjän kielelle ominaisia laadullisuuksia. Lausutaan runoja ja kuunnellaan kolmannelle luokalle tarkoitettua kertomisaineistoa. Vertaillaan omaan äidinkieleen tarvittaessa. Aloitetaan painokirjaimien opetus kuvaopetuksen kautta. Lauletaan aakkoset. Aloitetaan heti kirjoittaa tuttuja, ensimmäisellä ja toisella luokalla opittuja sanoja, jotka kuuluivat kertomis- ja näytelmäaineistoon. Kerrotaan samalla ensimmäisellä ja toisella luokalla opittuja: kehon ”maantiedettä”, lähiympäristöä, väriä, perheet ja ystävät, koulu, harrastukset, säät, jokapäiväiset työt ja teot, kello. Aloitetaan ensimmäisen kirjainvihkon teko.

Rohkaistaan oppilasta käyttämään tuttuja sanoja oman perheen, kouluympäristön, sään ja ruoan ja ruokatarvikkeiden kuvaamisessa käyttäen yksinkertaisia sanontoja ja lauseita. Harjoitellaan leikkien ja aluksi yhteisen lausumisen avulla kysymyksien (kto, shto, gde, kuda, kakoi) muodostamista.

Käydään läpi ammattisanastoa ja lausutaan aiheenpiiriin kuuluvia runoja. Näytellään opittuja runoja pienin näytelmin. Kiinnitetään huomioita epäverbaaliseen kommunikaation ja tapoihin, jotka ovat ominaisia venäläisessä kulttuurissa.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Pyritään luomaan innostava, iloinen ja kannustava ilmapiiri oppitunneille niin, että oppilas rohkaistuisi käyttämään kieltä itsenäisesti omien taitojen ja kykyjen mukaisesti. Tällainen ilmapiiri toimii tehokkaan opiskelun pohjana. Leikkien, lausumisen (liikeverbilorit, substantiivi- ja adjektiivi-leikit, vuodenaikarunot, ammattirunot) avulla pyritään tehokkaaseen työskentelyyn. Samalla opetetaan vihkotyötaitoja ja harjoitellaan kauniin käsialan muodostamista myös venäjäksi. Kannustetaan oppilaita harjaantumaan kielitaitoaan rohkeasti ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologian keinoja opiskelussa. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä:

Harjoitellaan yksittäisten tuttujen sanojen tai lyhyiden lauseiden kirjoittamista ja lukemista hyödyntäen aiemmin opittua aineistoa. Kerrataan kaikki aihepiirit, jotka on opittu edellisillä luokilla (kehon ”maantiede”, minä itse, lähiympäristö, värit, perheet ja ystävät, koulu, harrastukset, säät, jokapäiväiset työt ja teot, kello). Opetellaan ja jatketaan harjoittelua: kohtelias pyytäminen, tervehtiminen, avun pyytäminen, oman mielipiteen ilmaiseminen käyttäen erilaisia menetelmiä (puhe, teatteri, laulaminen, rytmien toisto, leikit). Opetellaan tunnistamaan pääasioita helpoista, lyhyistä puhutuista lauseista ja päättelemään niistä asiayhteyksiä. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta.

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon oppilaan tiedot ja taidot muissa aineissa, aiheet voidaan integroida muuhun opetukseen. Opitaan vastamaan helpoihin henkilökohtaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Opetuksen pääpaino on edelleen suullisessa ilmaisussa. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Ohjataan oppilasta havaitsemaan oman lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus niin luokassa kuin ympäristössä. Tätä kautta tutustutaan venäjän kielen ja kulttuurin moninaisuuteen sekä venäjän kielen levenneisyyteen. Opitaan eri aiheiden kautta kunnioittamaan omia ja toisten ihmisten kulttuurillisia ja kielellisiä tapoja (vuodenajajuhlat, kokemukset lomamatkoilla, median antamat tiedot ja kuvat, laulujen aineisto esim. Kalevalan säkeistöjen laulaminen venäjäksi, mikä on lapsille tuttua aineistoa neljännen luokan Kalevala-jaksolta, venäläisten bylinojen lausuminen). Edellä esitetyn avulla opetetaan oppilaita hankimaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritausta. Aloitetaan kaunokirjoituksen harjoittelu, joka taitona on edelleen tärkeä venäjänkielisessä kulttuurissa. Katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa eri kulttuurissa, tehdään havaintoja sanojen lainautumista toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän

S2 Kielenopiskelutaidot:

Harjoitellaan työskentelyä itsenäisesti, parin kanssa, pienryhmässä sekä isommassa ryhmässä niin, että opitaan toiminaan yritteliäästi ja vastuullisesti luokassa, omia ja toisten taitoja kunnioittaen. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuissa, muistionpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päätelmistä asiayhteydestä. Jatkeetaan leikkimistä, runojen lausumista ja näytelmien tekoa ja niiden kautta rakenteiden aktiivista käyttöä (ostokset, ruokailutilanteiden ilmaisuja, kellonajat, kuukaudet ja kalenterin tekeminen liitettynä vuodenaika-aineistoon, vaatteita, kulkuneuvoja, kodin esineitä). Kannustetaan oppilaita harjaantumaan kielitaitoaan rohkeasti ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologian keinoja opiskelussa. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa.

Opitaan lukemaan venäläistä autenttista kirjallisuutta, esimerkiksi lastenrunoja. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä:

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjäksi.

Aloitetaan vihkotyöskentely. Kieliopissa nostetaan tietoisuuteen persoonapronominit, lukemissäännöt (vokaalit ja konsonantit), kirjoitussäännöt (muotoillaan niitä lasten kanssa runoina suomeksi tai venäjäksi), substantiivien suku, liikeverbejä, yleisimpiä I ja II konjugaation verbejä lorujonoina.

Harjoitellaan sanelusta kirjoittamista ja luetaan itse kirjoittuja vihkotekstejä, kopioidaan lukukirjasta pieniä tekstejä ja kirjoitetaan niitä kaunokirjoituksella. Kirjoitetaan myös edellisinä vuosina ulkoa opitut aihekokonaisuudet. Lisäksi opetellaan uutta sanastoa liittyen asioiden kuvailemiseen, ruokailuun (ruokailutilanteiden ilmaisuja), ajassa ja paikassa orientoimiseen (kellonajat, kuukaudet ja kalenterin tekeminen, kulkuneuvot), kodin ja koulun kuvaamiseen, sään kuvaamiseen. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen ilmapiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma.

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Luetaan edelleen painettua tekstejä erilaisista lähteistä ja otetaan käyttöön lukukirja. Venäjän kielen tunnilla käytetään samoja aihepiirejä kuin luokan muussa (jakso-)opetuksessa. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta.

Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota erilaisten puheharjoituksien, laulamisen, lausumisen ja näytelmien kautta.

Harjoitellaan tunnistamaan venäjän kielen foneettisen tarkekirjoituksen (foneettisen kirjoituksen) merkkejä tarvittaessa sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Kerrataan, varmistetaan ja syvennetään kaikkina aiempina vuosina opittua. Tutustutaan oppilaita venäjän kielen käyttöön ja sen merkityksen eri maissa. Toisin sanoin jatketaan tutustumista venäjän kielen ja kulttuurin monimuotoisuuteen sekä sen levenneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Aloitetaan

kertomaan historiallisia kertomuksia, jotka liittyvät muinaiseen Venäjään (Kiova ja Novgorod). Vahvistetaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Tutustutaan historian jakson aikana myös kreikkalaisiin kirjaimiin. Kuunnellaan venäjän kieltä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumista esim. muinaiskreikasta historiallisessa kontekstissa. Kiinnitetään huomioita arvostavaan kielenkäyttöön ja pohditaan omaa ja toisten kieli- ja kulttuuritaustaa aiempaa syventäen.

Lukemisaineistona voi käyttää esim. jaksoaineistoon liittyviä aiheita ja jatkaa tuttujen edellisissä luokissa ulkoa opittujen runoelmien käyttöä. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa venäjän kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Edelleen opetellaan suunnittelemaan toimintaa, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta omasta oppimisesta. Yritetään edelleen ylläpitää iloista ja kannustettavaa ilmapiiriä tunnilla. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistionpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Jatketaan leikkimistä, runojen lausumista ja laulamista. Kannustetaan oppilaita harjaantumaan kielitaitoaan rohkeasti ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologian keinoja opiskelussa. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen ja kunnioittamalla omia ja toisten oppimistapoja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä:

Laajennetaan ja vahvistetaan aiemmin opittua sanastoa ja aihepiirejä sekä siirrytään järjestelmällisempään rakenteiden opiskeluun. Kuunteleminen, puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen venäjän kielen opiskelun aikana jatkuu. Keskeisiä aiheita ja siihen liittyvää sanastoa ovat ostokset, kasvit, eläimet, perhe (jatketään), koulu (jatketään) ja oma maa, maantieteellinen sanasto (Eurooppaan maat ja kielet) ja Venäjän federaation Eurooppaan osa, historiallisia kertomuksia. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä ja sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulma minä, me ja maailma. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä.

Jatketaan kielitietovihkon käyttämistä, viikkoon kirjoitetaan yhdessä löydettyjä kielitietosääntöjä ja tehdään kielitietoharjoituksia. Kielioipissa opitaan seuraavat asiat: substantiivien yksikkö ja monikko, nominatiivi, akkusatiivi, prepositiivaali, possessiivi- ja demonstratiivipronominin, lukusanat, verbioppi (taivutus presensissä, 1. ja 2. konjugaatio), suora sanajärjestys.

Venäjän kielen opetuksen yhteydessä tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään venäjän kielistä ainestoa esimerkiksi verkosta. Edelleen harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepinoa, puheryymiä ja intonaatiota erilaisten puheharjoitusten, laulamisen, lausumisen ja näytelmien kautta. Harjoitellaan tunnistamaan venäjän kielen foneettisen tarkekirjoituksen (foneettisen kirjoituksen) merkkejä tarvittaessa sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Kerrataan, varmistetaan ja syvennetään kaikkina aiempina vuosina opittua. Opetellaan viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa ymmärrettävästi ja kunnioittavasti, suullisesti sekä kirjallisesti eli harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksesta. Kiinnitetään huomiota hyvään ja arvostavaan kielenkäyttöön. Hankitaan tietoa venäjän kielen ja kulttuurin merkityksestä. Hankitaan tietoa venäjän kielen levinneisyydestä ja tarvittaessa päävariantteista. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Jatketaan Venäjän maantietoon ja historiaan tutustumista. Kerrotaan erilaisia historiallisia kertomuksia esim. 1700-lukua edeltäneeltä ajalta. Maantietoon integroiden voi piirtää koko nykyisen Venäjän Federaation kartta. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumista kielestä toiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Jatketaan tehokkaiden kielenopiskelutapojen harjoittelua (luetaan yhdessä ja yksin, lausutaan, toistetaan samat kielirakenteet suullisessa ja kirjallisessa tekstissä, tehdään edelleen kielitieto-, teksti- ja sanasto-, laulu- ja runousvihkoja, lauletaan, leikitään, opetellaan uusia sanoja ja aihekokonaisuuksia). Luodaan rohkaiseva ja innostava ilmapiiri, jossa oppilas voi harjoitella viestimisestä venäjän kielellä arkipäivän tilanteissa. Annetaan mahdollisuuksia erilaisin keinoin ymmärtää puheen tai tekstin keskeisintä sisältöä. Kannustetaan oppilaita harjaantumaan kielitaitoaan rohkeasti ja käyttämään tieto- ja viestintäteknologian keinoja opiskelussa. Jatketaan oman kielitaidon arvioimiseen harjaantumista esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, tulkita ja tuottaa tekstejä:

Lukemiston ohella harjoitellaan kieltä monipuolisesti; tehdään suullisia harjoituksia, käytetään tekstivihkoa, kielitieto- ja sanastovihkoa, lukukirjaa. Kieliopissa jatketaan edellisillä luokilla opitun harjoittamista ja opitaan uutta: substantiivien sijamuodot yksikössä, adjektiivien vertailulauseet, verbien liittofutuuri, transitiiiverbit, liikeverbit ja adverbit. Aihepiireihin kuuluu vuodenaikoja ja juhlia (suomalaisia ja venäläisiä), vieraita maita, matkailua, lomia, säätä, urheilua, sairastamista, ostoksia, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä Venäjällä, Venäjän historiaa ja maantietoa (ennen 1700-lukua), venäläinen kirjallisuus ja runous (lausutaan yhdessä). Lukemiston kieli vaikeutuu. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulma minä, me ja maailma. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten myös pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Käytetään median antamia mahdollisuuksia tutustua venäläiseen kulttuuriin ja otetaan lukemis- ja kertomisaineistoksi esim. Leo Tolstoi tarinoita lapsille, venäläisiä satuja, Sasha Chorny -kertomuksia, lehtiartikkeleita. Jatketaan venäjän kielen opetuksen liittämistä muihin ainekokonaisuuksiin. Sitä kautta tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita.

Oppilasta kannustetaan selviytymään erilaisista vuoropuhelu- ja palvelutilanteista sekä ymmärtämään oleelliset asiat teksteissä ja puheessa. Opitaan etsimään venäjän kielistä aineistoa verkostosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levenneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Edelleen harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherymiä ja intonaatiota erilaisten puheharjoitusten, laulamisen, lausumisen ja näytelmien kautta. Harjoitellaan tunnistamaan venäjän kielen foneettisen tarkekirjoituksen (foneettisen kirjoituksen) merkkejä tarvittaessa sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Venäjän A2-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut venäjän kielen A2-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan venäjän kielen A2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremmassa osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy venäjän kielen A2-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä tuntemaan kohdekielen asemaa	Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin hänen lähiympäristössään tai maailmassa käytettyjä kieliä. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin eri kohdekielisten maiden	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä hänen lähiympäristössään ja maailmassa käytetään. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä eri kohdekielisten maiden	Oppilas osaa kertoa lähiympäristönsä ja maailman kielellisestä runsaudesta. Oppilas osaa antaa esimerkkejä eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.	Oppilas osaa kuvailla lähiympäristönsä ja maailman kielellistä runsautta. Oppilas osaa vertailla eri kohdekielisten maiden kulttuureille tyypillisiä asioita.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		lähiympäristössä ja maailmassa.		kulttuureille tyypillisistä asioista.	kulttuureille tyypillisistä asioista. Oppilas osaa antaa esimerkin tilanteesta, jossa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.	Oppilas osaa kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa sekä miksi kohdekieltä käytetään globaalin viestinnän kielenä.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia	S1	Oppilas oppii tunnistamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Hän oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilasta kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittämistä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyään.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkin yhtäläisyyden ja eron kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä.	Oppilas osaa kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.	Oppilas osaa vertailla yhtäläisyyksiä ja eroja kohdekielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen välillä. Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa.	Kohdekielen aineiston löytäminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin itselleen sopivasta kohdekielistä aineistosta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä häntä kiinnostavista kohdekielistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa kohdekielistä aineistoista, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla kohdekielistä aineistoja, jotka ovat hänelle itselleen sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Oppilas oppii kertomaan kohdekielen opiskelun tavoitteistaan sekä tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.	Kohdekielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen	Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen kohdekielen opiskelulle. Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen opiskelun tavoitteistaan ja siitä, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti	S2	Oppilas oppii ottamaan vastuuta kohdekielen opiskelustaan asettamalla tavoitteita opiskelulle. Hän oppii eri tapoja	Vastuun ottaminen kohdekielen opiskelusta ja sopivien kielten oppimistapojen löytäminen	Oppilas ottaa ohjatun jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja	Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja	Oppilas ottaa melko paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita oppimistapoja, mukaan	Oppilas osaa ottaa paljon vastuuta kohdekielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä soveltavat hänelle parhaiten		oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa kohdekielen taitonsa kehittämässä sekä käyttämään kohdekielen taitoaan rohkeasti.		viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.	lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseen kohdekieltä ja muita kieliä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tuuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvella tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmauksiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielille ja kielialueen kulttuureille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinomisimmassa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelu- muotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvinkin rajallisen	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukeutuen.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista ja kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen tuttuja sanoja, harjoiteltuja sanoja ja tavallisimpia opeteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin tuttuja erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmauksia. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutamien lyhyiden lauseiden harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

14.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilas hyödyntää matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaan taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Muotopiirustus tukee matematiikan taitojen oppimista. Se kehittää käden koordinaatiota ja silmän kykyä hahmottaa ja erotella eri muotoja. Muotopiirustus on rinnastettavissa matemaattisiin ongelmanasetteluihin, ja sen avulla oppilas oppii keskittymään, tekemään tehtävän loppuun asti ja viimeistelemään sen. Muotopiirustuksesta siirrytään vapaan käden geometriaan ja geometriaan.

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaalle tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Työskennellään sekä

yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja –leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapana. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa ikäkauden mukaisesti.

Matematiikan käsitteitä ja eri osa-alueita toteutetaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja integroituna mm. ympäristöopin, musiikin, käsityön ja kuvataiteen opetukseen.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaami- nen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1-S5	L1, L3, L5
Työskentelyn taidot		
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	L1, L4
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	S1-S5	L1, L3, L4, L5
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	L1, L2, L4, L5
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	L1, L3
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	S1-S5	L1, L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	L1, L4
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	L1, L4
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.	S4	L1, L3, L6

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	L4, L5
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	L1, L4, L5, L6

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Ajattelun taidot: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Kehitetään kykyä jakaa toimintaohje yksinkertaisiin ja selkeisiin osiin. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskeamista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuva ja itseluottamusta

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalla

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmaratkaisutaitojen kehittämisessä

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Ajattelun taidot:

Opitaan taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Harjoitellaan esim. kertotaulua erilaisten ajattelua vahvistavien havaintokemuksien kautta. Kymmenjärjestelmää opitaan havainnoimaan konkreettisesti ja nostaa ajattelun tasolle sen lainmukaisuudet erilaisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan tehtävien jakamista osiin ja yksiselitteisten toimintaohjeiden laatimista.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Opetellaan kymmen- ja paikkajärjestelmä konkreettisiin harjoituksiin perustuen. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain. Kertolaskuja harjoitellaan yksinumeroisella kertojalla, jakolaskuja jakokulmassa yksinumeroisella jakajalla.

Harjoitellaan edelleen päässä laskua, mutta yhä enemmän siirrytään sanallisten ongelmien ratkaisuun. Etsitään konkreettisista käytännön tilanteista ongelmia, jotka voidaan ratkaista matemaattisesti.

S3 Algebra:

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen sanallisten tehtävien avulla.

S4 Geometria ja mittaaminen:

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Ohjataan oppilasta ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä. Opetellaan mittamaan pituutta, massaa ja tilavuutta. Mittaamisen lähtökohtana voidaan käyttää, jotta oppiminen tapahtuisi konkreettisesti, myös vanhoja mittayksiköitä.

Geometriassa ja muotopiirustuksessa opitaan symmetria suoran suhteen ja harjoitellaan nelitahoista symmetriapiirustusta risteävällä pysty- ja vaaka-akselilla. Harjoitellaan kolmiulotteisia kappaleita muovailemalla ja rakentamalla.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys:

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalla

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmaratkaisutaitojen kehittämisessä

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 4

S1 Ajattelun taidot:

Opitaan taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Kehitetään edelleen kykyä toimintojen jakamiseen osiksi ja ohjeiden antamiseen osien toteuttamiseen. Aloitetaan tutustuminen graafiseen ohjelmointiin.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Syvennetään ja varmennetaan oppilaan ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Oppilaan käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja. Kirjallisia

laskuja harjoitellaan käyttäen suurempia lukuja. Opitaan laskujärjestys, lasketaan aikalaskuja ja tehdään sanallisia tehtäviä. Harjoitellaan moninumeroisella kertojalla allekkain kertomista, samoin moninumeroinen jakaja jakokulmassa. Harjoitellaan murtolukuja kolmella eri tavalla: murto-osan kokeminen osana kokonaisuutta, osasta kokonaisuuteen ja vertailemalla murtolukuja keskenään. Saman- ja erinimiset murtoluvut.

Harjaannutetaan edelleen peruslaskutoimituksia päässä sekä kertotaulua.

S3 Algebra:

Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan säännön mukaan. Jatketaan sanallisten tehtävien harjoittamista, jossa on tuntematon tekijä.

S4 Geometria ja mittaaminen:

Opetellaan piirtämään esineitä mallista. Harjoitellaan punonta-, solmu- ja ornamenttikuvioita ja vapaan käden geometriaa, jatketaan edellisten vuosien harjoituksia. symmetriaharjoituksia. Harjoitellaan edelleen muodonmuutoksia ja tehdään edellisvuotisia vaativampia symmetriaharjoituksia. Kuvioiden yhdenmuotoisuuksia, ympyrä ja ympyrän osia, peilauksia suoran ja pisteen suhteen, erilaisten kappaleiden geometristen muotojen tutkimusta.

Kerrataan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys:

Kehitetään oppilaan taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä ja esitellään alustavasti taulukoita sekä diagrammeja.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalla

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein esim. piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmaratkaisutaitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaustuloksen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järjestyttä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 5

S1 Ajattelun taidot:

Opitaan taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Jatketaan graafisen ohjelmoinnin harjoittelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Harjoitellaan päässälaskuja edelleen. Lasketaan neljän peruslaskutoimituksen yhdistelmiä. Opetellaan murtolukujen suuruusjärjestys, käänteisluvut, erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslasku sekä jakaminen ja kertominen luonnollisella luvulla.

Opetellaan desimaaliluvuilla laskeminen sekä potenssit kertolaskuna. Opetellaan tunnistamaan desimaalilukujen ja kymmenmurtolukujen yhteyksiä.

Harjoitellaan jaollisuussääntöjä, alkutekijöitä, lavennetaan ja supistetaan.

Lukualue laajenee miljoonaan. Harjoitellaan yhtälön lähtökohtaa sanallisissa tehtävissä tuntemattoman nimeämisellä.

S3 Algebra:

Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan säännön mukaan. Jatketaan sanallisten tehtävien harjoittamista, jossa on tuntematon tekijä.

S4 Geometria ja mittaaminen:

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennyksissä. Muotopiirustus on vapaalla kädellä sekä välineillä tehtäviä geometrisia piirustuksia. Opetellaan ympyrän jakaminen keskipisteen kautta 4, 5, 6, 8 ja 12:een yhtä suureen osaan, joista voidaan värittämällä nostaa esiin erilaisia kuvioita. Tutkitaan kolmion, nelikulmion ja ympyrän ominaisuuksia. Opetellaan ja vahvistetaan peruskäsitteitä kuten suora, jana, puolisuora, kulma jne. Esitetään Pythagoraan lause visuaalisesti käyttäen esimerkiksi solmittuja lankoja sekä kateettien ja hypotenuusan neliöiden alojen toteaminen yhtä suuriksi jonkin havainnollisen esimerkin avulla.

Mitataan pinta-aloja ja tilavuuksia.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys:

Kehitetään oppilaan taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä ja esitellään alustavasti taulukoita sekä diagrammeja.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein esim. piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmaratkaisutaitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalle 6

S1 Ajattelun taidot:

Opitaan taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Jatketaan graafisen ohjelmoinnin harjoituksia.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Jatketaan päässälaskuharjoituksia. Kerrataan luonnollisilla luvuilla, positiivisilla luvuilla ja desimaali- ja murto- luvuilla laskemista neljällä päälaskutoimituksella. Syvennetään desimaalikäsitettä: päättymätön desimaali ja likiarvo.

Lukualue laajenee miljardeihin. Harjoitellaan nopeuden yksiköiden muuntamista. Harjoitellaan prosenttilaskuja ja sovelletaan liike-elämään: korko, alennus, valuuttakurssi, voitto ja ALV, johdanto kaavojen käyttöön. Harjoitellaan kaavakuvia, diagrammeja ja kuvakaavioita.

Kerrataan murto- ja desimaaliluvuilla laskemista. Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Tutustutaan binääriluvun käsitteeseen.

S3 Algebra:

Tutkitaan lukujonojen säännönmukaisuutta sekä jatketaan säännön mukaan. Jatketaan sellaisten sanallisten tehtävien harjoittamista, jossa on tuntematon tekijä. Tutkitaan yhtälöitä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelämällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen:

Rakennetaan, piirretään (viivoitinta ja harppia käyttäen), tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Tutustutaan alustavasti lieriöihin ja kartioihin ja muihin kappaleisiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelamista. Harjoitellaan yhdenmuotoisuutta, yhtenäisyyttä. Tutustutaan alustavasti koordinaatistoon. Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään siitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Käytetään mittakaavaa suurennoksissa ja pienennöksissä. Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys:

Jatketaan edelleen tietojen keräämistä, tallentamista ja esittämistä taulukoiden, ja diagrammien ja tietokoneohjelmien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineiden tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista osaamisen näyttötilanteissa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1–S5	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Hän pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Työskentelyn taidot							
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiansa asioiden välillä	S1–S5	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla ja selittää havaintojaan.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä ja antaa ohjattuna esimerkkejä.	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiansa asioiden välisistä yhteyksistä.	Oppilas osaa kuvailla ja selittää, mistä hänen oppimiansa asioiden väliset yhteydet johtuvat.
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1–S5	Oppilas esittää kysymyksiä ja osaa tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Kysymysten esittäminen ja päätelytaidot	Oppilas havaitsee, mihin tarvitsee apua. Oppilas osaa ohjattuna tehdä havaintoja ja koota tietoa tehdäkseen päätelmiä.	Oppilas harjoittelee matemaattisten kysymysten esittämistä. Oppilas osaa ohjattuna esittää perusteltuja päätelmiä.	Oppilas osaa esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Oppilas antaa perusteltuja päätelmiä.	Oppilas esittää opiskeltavaa aihetta tukevia kysymyksiä. Oppilas osaa esittää selkeitä perusteltuja päätelmille.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päätelyään ja	S1–S5	Oppilas esittää päätelyään ja ratkaisujaan eri	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas pystyy kertomaan päätelystään ja esittää ratkaisujaan ohjattuna	Oppilas esittää päätelyään ja ratkaisujaan jollakin ilmaisukeinolla.	Oppilas esittää päätelyään ja ratkaisujaan	Oppilas esittää päätelyään ja ratkaisujaan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ratkaisujaan muille konkreettisiksi välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen		ilmaisukeinoja käyttäen.		jollakin ilmaisukeinolla.		tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.	tilanteeseen sopivalla ilmaisukeinolla.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1–S5	Oppilas käyttää eri strategioita ongelmanratkaisussa.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ohjattuna käyttää jotakin tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas kokeilee oikeaa lopputulokseen johtavaa tapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.	Oppilas osaa arvioida ratkaisutapansa toimivuutta ja tehokkuutta.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1–S5	Oppilas arvioi ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa ohjattuna hahmottaa saadun tuloksen järjestyttä.	Oppilas pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja perustelee ratkaisua sekä tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalaikohtaiset tavoitteet							
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1–S5	Oppilas käyttää ja ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas tunnistaa ohjattuna matemaattisia käsitteitä ja harjoittelee merkintöjä.	Oppilas tuntee matematiikan käsitteitä ja käyttää pääsääntöisesti oikeita merkintöjä.	Oppilas käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkintöjä.	Oppilas ymmärtää ja käyttää oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen.	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas erottaa toisistaan kokonaislukujen suuruusluokkia ja tunnistaa ohjattuna desimaaliluvun lukuyksiköt.	Oppilas osaa nimetä desimaaliluvusta lukuyksiköt ja käyttää kymmenjärjestelmää luonnollisten lukujen laskutoimituksissa.	Oppilas hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmänä laskutoimituksissa.	Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän olevan yksi paikkajärjestelmistä.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	Oppilas ymmärtää positiivisen rationaaliluvun ja negatiivisen kokonaisluvun käsitteet ja prosenttiluvun yhteyden murtolukuun.	Lukukäsite	Oppilas osaa asettaa negatiiviset luvut suuruusjärjestykseen ja ohjattuna vertailee murtolukujen suuruuksia.	Oppilas osaa asettaa murtolukuja suuruusjärjestykseen ja osaa antaa esimerkkejä negatiivisten lukujen käytöstä.	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.	Oppilas käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja osana ongelmanratkaisua.
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia.	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia kahdella luonnollisella luvulla.	Oppilas laskee useamman kuin yhden laskutoimituksen sisältäviä laskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja osaa ohjattuna hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas laskee sujuvasti useita laskulausekkeita sisältäviä laskuja ja osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia laskutapoja.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia	S4	Oppilas havainnoi ja kuvailee kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia ja tuntee geometrian peruskäsitteet sekä	Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas tunnistaa ja nimeää yleisimmät geometriset kuviot ja kappaleet sekä niiden osat.	Oppilas havainnoi ja kuvailee pisteen, janan, suoran ja kulman välisiä yhteyksiä. Oppilas tunnistaa suoran suhteen	Oppilas havainnoi ja kuvailee kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia. Oppilas piirtää pisteen tai suoran suhteen symmetrisiä	Oppilas osaa hyödyntää kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia ongelmanratkaisussa. Oppilas osaa piirtää pienennöksiä ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin		tuntee suoran ja pisteen suhteen symmetriat.		Oppilas osaa piirtää yleisimmät geometriset kuviot.	symmetrisiä kuvia. Oppilas osaa ohjattuna suurentaa tai pienentää kuviota. Oppilas osaa merkitä annetun pisteen koordinaatistoon.	kuvioita koordinaatistoa hyödyntäen. Oppilas osaa käyttää annettua mitta-kaavaa.	suurennoksia kuviosta ja määrittää mittakaavan annettujen mittojen pohjalta.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaukseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaus tuloksen järjestyttä	S4	Oppilas arvioi mittauskohteen suuruuden ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen ja tuloksen ilmoittamiseen sopivan mittayksikön. Hän arvioi mittaustuloksen järjestyttä.	Mittaaminen	Oppilas suorittaa mittauksen annettulla mittavälillä ja ilmoittaa, kuinka monta mittavälinen yksikköä hän sai tulokseksi. Oppilas osaa ohjattuna muuttaa pituusyksikön toiseksi pituusyksiköksi.	Oppilas suorittaa mittauksen valitsemallaan mittavälillä ja osaa ilmoittaa mittaustuloksen pyydytyssä yksikössä. Oppilas osaa muuttaa vetomittojen (l, dl, jne.) yksiköitä.	Oppilas osaa havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaukseen sopivan välineen. Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohtii mittaustuloksen järjestyttä.	Oppilas osaa selittää mittaustuloksen tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä ja valita oikean mittayksikön. Oppilas osaa muuttaa pinta-alojen mittayksiköitä.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	Oppilas laatii ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja sekä käyttää tilastollisia tunnuslukuja. Hän määrittää onko tapahtuma varma, mahdollinen vai mahdoton.	Havaintoihin perustuvan ja kauman kuvailu ja klassinen todennäköisyys	Oppilas osaa taulukoida havainnot ja lukea pylväsdia-grammia. Oppilas osaa poimia taulukosta tai diagrammista yleisimmän havainnon ja ohjattuna laskea lukujen keskiarvon. Oppilas tunnistaa varman tapahtuman.	Oppilas osaa tulkita erilaisia diagrammeja. Oppilas osaa määrittää tyyppiä ja laskea keskiarvon. Oppilas osaa laskea kysytyjen vaihtoehtojen lukumäärän ja kaikkien vaihtoehtojen lukumäärän.	Oppilas osaa laatia käyttökelpoisen kuvavaiulun joko taulukolla tai diagrammilla. Oppilas osaa päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.	Oppilas hyödyntää taulukoita, diagrammeja sekä tyyppiä ja keskiarvoa. Oppilas osaa määrittää tapahtuman avulla vastatapahtuman.
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	Oppilas laatii toimintaohjeen (ohjelman) graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas testaa valmiista ohjelmaa ja tunnistaa, mitä eri komennot saavat aikaan.	Oppilas osaa lisätä valmiiseen ohjelmaan ehto- tai toistorakenteen sekä etsiä ohjelmointivirhettä ja korjata ohjelmaa.	Oppilas osaa ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.	Oppilas hyödyntää graafista ohjelmointia ohjelmanratkaisussa. Oppilas osaa arvioida ohjelmaa ja muokata sitä tiettyyn tarkoitukseen käyttökelpoiseksi.

14.4.5 Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Tietoisuus omasta elinympäristöstä ja omasta paikasta on tärkeää itsetuntemuksen ja hyvinvoinnin kannalta. Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopissa tarkastellaan ympäröivää monimuotoista maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään sekä

ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Ympäristöopissa nousee esiin kestävä kehityksen ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen ulottuvuus. Hyvä luontosuhde on eräs inhimillisen kasvun peruslähtökohdista ja ilman sitä ei saavuteta ymmärrystä ympäristöstä. Ihminen, jolla on hyvä luontosuhde, tuntee kunnioitusta ja kiitollisuutta luontoa kohtaan ja ymmärtää muun muassa ekosysteemipalvelujen keskeisen merkityksen.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omista tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillä sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Luonnon olioiden ja ilmiöiden kokemisen ja oppimisen kanssa on huolehdittava siitä, että luontoon, siis reaalisuuteen maailmaan, kehittyy todellinen kiinnostus. Ellei kiinnostusta syntyisi, olisi oppiminen laantuvaa: opitut asiat unohtuisivat luonnollisen rytmensä mukaan. Kun sellainen kiinnostus syntyy, tapahtuu jatkuvaa uutta havainnointia ja oppimista, joka syventää ja täydentää kerran opittua. Siksi perusopetuksessa yleensä, mutta ennen kaikkea alimmilla luokilla, oppimisen on oltava kokevaa ja eläytyvää. Luonnon hahmottaminen pelkin abstraktein käsittein vieroittaa useimmat lapset luonnosta ja parhaassakin tapauksessa kaventaa kuvan siitä vain kalpeaksi todellisuuden varjokuvaksi. Luontoon perehtymisessä painotetaan erityisesti luonnontieteellistä lähestymistapaa. Oppilaalle ei anneta luonnon olioista ja ilmiöistä valmiita selitysmalleja ennen omaa kokemusta ja havainnointia. Niin ikään oman havainnoinnin ja kokeilujen jälkeen yhdessä oppilaan kanssa muodostettavien selitysten on abstraktiotasoltaan oltava oppilaan ajattelukykyä vastaavia. Pidättäytyään siis opettamasta luonnontieteellisiä ajatusmalleja uskomuksina, jotka saattavat rajoittaa oppilaan ajattelua sitten, kun se on riittävän kehittynyt kunkin asian omakohtaiseen ymmärtämiseen. Tämän estämättä opettajan on usein syytä ennen ilmiöihin tutustumista esimerkiksi retkien yhteydessä kuvata ilmiöitä niin, että se auttaa oppilaita kiinnittämään huomionsa tarjolla oleviin havaintoihin. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuun.

Tieto- ja viestintäteknikkaa ja -välineitä hyödynnetään monipuolisesti oppilaiden ikäkauden mukaan. Oppimistilanteita ja -ympäristöjä järjestetään yhteistyössä erilaisten yhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Oppilaat tekevät itse oppikirjan oppimistaan asioista, havainnoista, ilmiöistä ja niiden perusteista sekä selostuksia erilaisten projektien ja tapahtumien etenemisestä. Luonnon ja rakennetun ympäristön suhdetta tutkitaan projektilähtöisesti oppilaiden kanssa yhteistyössä sekä kirjallisesti pari- ja ryhmätyönä.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet		
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6	L1, L7
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestäväen kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestäväen kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	L1, L5
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L2, L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	L2, L3, L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	L2, L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	L5, L4
Tiedot ja ymmärrys		
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	L1

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	L1, L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	L2, L4, L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	L1
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	L1, L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fyysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	L1
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	L1
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1-S3, S6	L1, L3

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 3

Merkitys, arvot, asenteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävästi kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävästi kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoitteluun ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 3

S1 Minä ihmisenä:

Keskustellaan ihmisen rakenteesta, keskeisistä elintoiminnoista sekä ihmisen kasvusta ja kehityksen eri vaiheista ikäkausi huomioiden. Keskustellaan terveellisistä elämäntavoista sekä terveellisestä ravinnosta, terveyteen ja sairauteen liittyvistä tekijöistä, niiden ehkäisemisestä ja vaaratekijöistä, toimintatavoista ja omista valinnoista.

Harjoitellaan tunnistamaan ja kunnioittamaan omia ja toisen ihmisen ajatuksia ja tunteita. Tunteiden tunnistamisen, säätelyn ja käsittelyn tulee kolmannelta luokalta alkaen olla aiempaa olennaista tietoisempaa. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita (ruoka, uni, lepo, harrastukset).

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen:

Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne- ja paloturvallisuus, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille esimerkiksi erilaisissa rakennusprojekteissa. Rakennusprojekteissa kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja asianmukaisiin työvälineisiin sekä tehdään havaintoja ja mittauksia eri aisteja, tutkimus- ja mittausvälineitä hyödyntäen. Kolmannen luokan rakennusprojekti integroituu monialaisesti myös mm. matematiikan, äidinkielen, kuvataiteen ja käsityön opetukseen. Kannustetaan oppilasta itsenäiseen, pari- ja ryhmätyöskentelyyn projektin edistyessä. Tarjotaan mahdollisuuksia toimimaan erilaisissa rooleissa, vuorovaikutustilanteissa, projektin suunnittelussa, toteutuksessa ja esittämisessä.

Rahan tunteminen, integroituna matematiikkaan, ja sen käytön vastuullisuus käsitellään perusteellisesti, kuten myös toden puhuminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen korostuvat entistä tietoisemmiksi vaatimuksiksi.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan:

Oppilaat tutustutetaan monimuotoiseen maailmaan perehdyttämällä heidät entisajan maanviljelyskulttuuriin, karjanhoitoon, metsätalouteen sekä vanhoihin käsityöammatteihin. Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan oman asuinalueen ja Suomen luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Tutustutaan myös keskeisesti siihen, miten ihminen sopeutuu omaan elinympäristöönsä. Kolmannen luokan syksyllä korjataan vilja, joka edellisenä keväänä on kylvetty. Vilja puudaan, kuivataan ja jauhetaan. Siitä leivotaan leipää tai keitetään puuroa tai molempia. Eri työvaiheet käsitellään myös keskustellen, kirjoittaen ja piirtäen. Kokemuksia ja työn tuloksia vertaillaan, nimetään ja luokitellaan eri asiayhteyksien mukaisesti. Aihetta voidaan toteuttaa monialaisissa opinnoissa ja integroituna muihin aineisiin (matematiikka, äidinkieli, kuvataide). Maatilalla tutustutaan myös erilaisiin kasveihin ja eläimiin, vuoden kiertoon ja erilaisiin tilan töihin ja teknologiaan. Oppilaille annetaan myös mahdollisuuksia keksiä erilaisia tapoja toimia ja kokeilla eri toimintamalleja. Näistä muodostuneita kokemuksia havainnoidaan käytännön kautta, pohditaan, esitetään kysymyksiä ja johtopäätöksiä, ikäkausi huomioiden.

Tässä yhteydessä tutustutaan maaperään elollisena kasvualustana. Näistä johdetaan silta nykyajan vastaavien ilmiöiden hahmottamiseen. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja vanhan kulttuurin

moninaisuuden arvostaminen sekä globaalien ymmärryksen vahvistaminen. Karttataitoja harjoitellaan esimerkiksi piirtämällä vanhoja pihapiirejä ja peltoalueita.

S4 Ympäristön tutkiminen:

Tutkitaan ympäristöä ja kasvien kasvua perehtymällä viljelyyn, jolloin tarkastellaan myös mm. sään ja maaperän vaikutusta sadon onnistumiseen. Tässä yhteydessä tutustutaan maaperään elollisen kasvualustana. Myös erilaisten elinympäristöjen tuntemusta syvennetään. Tutustutaan useisiin ihmisen jalostamiin kasveihin, mutta laajennetaan myös luonnonkasvien tuntemusta. Sama koskee sekä ihmisen kesyttämiä että lähiympäristön viljelemiä eläimiä.

Verrataan, kuinka nykyajan rakentaminen on muuttunut entisajan talonpoikaisrakentamisesta, sekä ohjataan oppilasta ymmärtämään yksinkertaisten arjen teknologisten sovellusten merkitystä rakennusallalla. Rakennusprojektissa voidaan konkreettisesti havaita, kuinka paljon voimaa on tarvittu eri työvaiheissa, kun koneita ei ole ollut. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tarvittaessa tiedon hankinnassa ja esittämisessä sekä eri vaiheiden taltioinnissa ja koostamisessa.

Katsotaan, kuinka nykyiset juhlat/tapahtumat ovat muodostaneet vanhoista juhlatraditioista, esim. sadonkorjuujuhlasta ovat muotoutuneet syysmarkkinat.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut:

Tarkastellaan erilaisten materiaalien ja aineiden avulla niiden käyttäytymistä esimerkiksi sepän työstäessä metalleja. Seurataan, kuinka vesi ja lämpötila vaikuttavat esimerkiksi viljelyssä. Seurataan edelleen vuodenaikoja, vuorokausirytmisiä ja niiden vaikutusta kasveihin, eläimiin ja ihmisiin. Tutustutaan viljelyn kautta ravinnontuotantoon ja ruoan reitteihin esim. jauhamalla jyvistä jauhot ja leipomalla niistä leipää sekä valmistamalla kermasta voita. Mahdollisuuksien mukaan metsien hyötykäyttöön tutustutaan esimerkiksi marjastamalla ja sienestämällä. Luonnon vuodenaikarytmien tuntemus kehittyy jaksolla sekä oman kokemisen kautta retkillä että luokassa opettuna, samoin kasvien ja eläinten elämänkaaren ymmärtäminen.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Kiinnitetään huomiota oman toiminnan vaikutukseen lähiympäristössä esimerkiksi kierrätystä ja materiaalin säästäväistä käyttöä harjoittelemalla. Vaalitaan kulttuuriperintöä mm. talonpoikais- ja vanhojen ammattien jaksolla. Opettaja voi melko vapaasti valita konkreettiset työt olemassa olevien mahdollisuuksien mukaan. Kuitenkin on tärkeää, että niiden joukossa on ruoan tuottaminen, vaatteiden valmistus esimerkiksi lampaanvillasta sekä rakentamisen perusteita. Jaksolla voidaan rakentaa esimerkiksi maalaistalon pihapiirin pienoismalli tai kokonainen leikkimökki. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tarpeen mukaan.

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 4

Merkitys, arvot, asenteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomeidiataitoja

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 4

S1 Minä ihmisenä:

Keskustellaan ihmisen monipuolisuudesta eri fyysisten toimintojen ja aistien alueella. Tuodaan esille kuinka eläimet ovat erikoistuneet tietyillä elintoimintojen ja aistien alueilla. Eläinten hahmottamisen perustana voidaan tarkastella ensin ihmistä ja hänen erilaisia toimintojaan: aistien ja hermojen toimintaa, aineenvaihduntaa sekä hengityksen ja verenkierron toimintaa. Ihmisestä siirrytään tarkastelemaan erilaisia eläimiä, joissa nämä erilaiset toiminnat ilmenevät selkeän korostuneesti.

Suhteessa lähiyhteisöön (kiistatilanteet, tunteitten hallinta, asenteet ja arvot, kiusaaminen, fyysinen ja psyykinen koskemattomuus jne.) oppilailta tulee vaatia ja heille opettaa aiempaa vahvempaa vastuunottoa sekä itsestä että myös muista. Kehitetään oppilaiden itsenäistä vastuuta muun muassa ravinnon, pukeutumisen, elämänrytmien ja elintapojen suhteen. Jatketaan aiemmin aloitettua sairauksien ja niiden ehkäisemisen ja omahoidon käsittelyä. Myös yksinkertaisen ensiavun antamista harjoitellaan. Esimerkiksi kaikki tavalliset haavat opitaan sitomaan laastarilla tai sideharsolla. Opitaan vähäisten palovammojen ensiapu sekä toimenpiteet kyynpureman ja hyönteistenpistojen mahdollisten reaktioiden suhteen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen:

Harjoitellaan itsenäistä työskentelyä, yhteistyötä ja tiedon hakemista. Opitaan huomioimaan omia opiskelutapoja ja -tavoitteita. Harjoitellaan pitkäjänteisyyttä oppimisessa.

Kiinnitetään edelleen huomiota turvallisuuden ja liikennetaitojen edistämiseen (esim. liikenneturvallisuusviikko). Ympäristössä, missä Kymenlaakson steinerkoulu sijaitsee, on tavallista, että itsenäisiä

pyörämatkoja tehdään kaupunkialueella. Siksi pyöräilyn turvallisuutta on erityisesti harjoitettava, ja yhteiset säännöt on sovittava huoltajien kanssa. Tutustutaan moniin uusiin perustyökaluihin eri projekteissa. Muun muassa niissä yhteyksissä käsitellään turvallisia työtapoja, onnettomuuksia ja vahinkoja, riskien välttämistä sekä toimintaa vahinkotilanteessa. Kuulon ja näön suojelua harjoitellaan käytännön tehtäviin liittyvän työturvallisuuden opetuksen yhteydessä mutta myös esimerkiksi musiikkitunneilla, kun tehdään selvästi koettavaksi ero toisaalta keskittyvän musiikin kuuntelun ja sen itse tuottamisen sekä toisaalta passiivisen ja usein kovaäänisen massamusiikin kuuntelun välillä. Tässä yhteydessä kerrotaan myös kuulon vaurioitumisen mahdollisuuksista ja annetaan ohjeita kuulon suojeluun. Näköä opetetaan suojaamaan sekä mekaanisilta että kirkkaan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan:

Perehdytään lähiympäristön sekä koko Suomen luonnonympäristöön ja ihmisten toimintaan sekä alueellisiin kulttuurillisiin tapoihin. Opitaan tuntemaan oman kotiseudun pinnanmuotoja omaan havaintoon nojaten ja omaa kotiseutua alustavasti suhteessa kotimaahan ja naapurialueisiin. Harjoitellaan ilmansuuntien hahmotusta. Piirretään oman lähipiirin sekä Suomen kartta. Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan oman asuinalueen ja Suomen luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Tehdään retkiä paikallisiin kohteisiin mahdollisuuksien mukaan.

Luonnon ja kulttuurien moninaisuutta hahmotetaan mm. Kalevalan, Eddan ja Niebelungin tarinoiden kautta.

S4 Ympäristön tutkiminen:

Tutustutaan ympäristöön jaksolla, joka on alkuna seuraavan vuoden sekä historian, että maantiedon opetukselle. Jakso nimitetään kotiseudun historiaksi. Jakso aloitetaan kotiseudun pinnanmuodostuksesta jääkauden päättymisen ajoilta ja siinä käsitellään kasvillisuuden kehitystä, eläinlajien kehitystä ja niitä olosuhteita, jotka antoivat ihmiselle mahdollisuuden asettua seudulle. Tunnistetaan, miten ihmiset ovat seudulla asuessaan aluetta muokanneet

Seurataan luonnon muuttumista ja ennen kaikkea ihmisen luoman ympäristön kehitystä nykypäivään saakka. Kymenlaaksossa painotetaan vahvasti paperiteollisuuden kehitystä, mutta käsitellään myös muita ammatteja, liikennettä, asumista jne. niin, että oppilaille käy selväksi inhimillisen yhteisön yhteistoiminnan merkitys. Syvennetään myös käsitystä rahasta vaihtamisen välineenä. Jakson aikana piirretään useita karttoja. Kartat kehittyvät sekä jakson edistymisen että oppilaiden taitojen karttumisen myötä yksinkertaisista Kymijoen muotojen ja metsien lintuperspektiivipiirroksista melko tarkoiksi kaupunkikarttoiksi.

Koulun pihan ja lähimetsien kasveja ja eläimiä seurataan edelleen, mutta ei sellaisin säännöllisin retkin kuin kahdella ensimmäisellä luokalla vaan muihin tehtäviin liittyen. Tutustutaan elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Laajennetaan lähiympäristön lajituntemusta. Aloitetaan oman luontopäiväkirjan pitäminen, alussa opettajan johdolla, mutta kannustaen kohti entistä itsenäisempään ja päivittäiseen havainnointiin sekä työskentelyyn.

Neljännellä luokalla aletaan luoda pohjaa aiempaa tietoisemmalle biologian tarkastelulle. Se aloitetaan tämän ikäiselle oppilaalle usein läheisestä eläinten ja niiden elinympäristöjen tarkastelusta. Tarkastelu on lähtökohdaltaan kokonaisvaltaista, vähitellen kokonaisuuksista yksityiskohtiin etenevää.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut:

Aistien käyttöä harjoitetaan steinerkoulujen tapaan runsaasti. Ei ole syytä pitäytyä vain siihen, että kiinnitetään huomiota muutamiin ilmiöihin, joita voidaan kuulla tai nähdä tai muuten aistia. Herätetään oppilaan uteliaisuus maailman ilmiöihin ja rohkaistaan häntä muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä. Kannustetaan oppilasta etsimään tietoa, tutkimaan, havainnoimaan ja oppimaan asiasta lisää. Oppilaiden omaa kykyä aistia hereisesti ja kiinnostuneesti maailmaa tulee jatkuvasti kehittää. Tämä lisää kykyä jatkuvaan ja omaehtoiseen oppimiseen, mitä rajoitettu kouluopetus ei voi korvata. Eri viestimiä hyödynnetään tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä. Samalla opetellaan vertailemaan, tulkitsemaan ja

arvioimaan kriittisemmin tietolähteitä, näkökulmia ja tiedon luotettavuutta. Opitaan hahmottamaan eri ilmansuunnat sekä ajan hahmottamisen harjoittelua alustavasti.

Aisteja harjoitetaan taiteellisin ja käytännöllisin harjoituksin. Kuunteluharjoituksia tehdään jatkuvasti eri luokilla musiikinopetuksen yhteydessä. Maalauksessa harjoitetaan ennen kaikkea värien laadullisuuksien havaitsemista. Muotopiirustusharjoituksissa kehitetään kykyä havaita muotoja. Neljännellä luokalla harjoitellaan aiemmin kehitettyjen kykyjen pohjalta esinepiirustusta, jossa keskeinen vaatimus on piirtää tarkasti näkemänsä, ei mielikuvien mukaan. Haju-, maku- ja tuntoaistia kehitetään käytännön tehtävissä, puhtaan ruoan avulla, luonnossa liikuttaessa jne.

Äänen syntyyn värähtelystä tutustutaan sekä musiikin opetuksessa, äänen etenemiseen väliaineessa sekä luonnossa liikuttaessa. Ilmiöihin kiinnitetään oppilaiden huomio, mutta niiden teoriaa käsitellään myöhemmin fysiikan opetuksessa.

Tarkastellaan valon heijastumista ja taittumista. Erilaisiin valonlähteisiin tutustutaan sekä luonnossa että luokassa. Myös valon ja lämmön yhteyteen kiinnitetään huomiota. Valoa koskee sama kuin ääntä: ilmiöihin tutustutaan taiteen kautta ja kiinnitetään tietoinen huomio, mutta ei vielä käsitellä teoreettisesti.

Lämpöön tutustutaan tulen käsittelyn yhteydessä, ruoanlaitossa ja vuodenaikojen seurannassa. Erilaisiin arkipäivän lämmönlähteisiin ja niiden turvalliseen käyttöön tutustutaan konkreettisen tekemisen kautta. Lämmön vaikutuksiin tutustutaan muun muassa veden olomuotoihin ja sen kiertokulkuun tutustuttaessa, samoin tarkastellaan arkipäivän lämpölaajenemisen ilmiöitä. Lämmön johtuminen erilaisissa aineissa tehdään tutuksi myös käytännön ilmiöissä muun muassa tulen ja ylipäätään lämmön käsittelyn turvallisuuskasvatuksen yhteydessä.

Yksinkertaisiin laitteisiin ja niiden toimintaperiaatteisiin tutustutaan muun muassa vanhojen ammattien jaksolla. Fysiikan perusilmiöt kuten vipu, pyörä, kalteva pinta, kitka jne. tehdään niin ikään käytännössä ja käytännön välinein koetuiksi ja ymmärretyiksi.

Rakenteiden ja erilaisten materiaalien lujuuksia tutkitaan esimerkiksi silloin, kun rakennetaan leikkimökkiä, mutta myös kaikessa käytännön toiminnassa. Sähkölaitteisiin tutustutaan siinä määrin, että tavalliset kodin laitteet tulevat tutuiksi sekä käytön että ennen kaikkea turvallisuuden osalta. Myös yksinkertaisiin sähköisiin työkaluihin voidaan alustavasti tutustua niiden käytön ja turvallisuuden osalta.

Sähköisiin ja magneettisiin ilmiöihin tutustutaan ennen kaikkea staattisen sähkönsähtäksen osalta (arkiset hankaus-sähkönsähtäksen ilmiöt, kappaleiden tarttuminen toisiinsa, ukkonen). Myös virtapiirin käsite voidaan esittää konkreettisesti esimerkiksi pariston ja lampun avulla. Veden ominaisuuksia ja olomuodon muutoksia tarkastellaan entistä tietoisemmin, samoin kuin veden kiertokulkua luonnossa (kosket, padot). Kymijoen synnyn yhteydessä kummatkin ilmiökokonaisuudet käsitellään tietoisesti ajattelun (ikäkauden tason mukaan) kannalta ja työstetään myös tekstein ja kuvin työvihkoihin.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan entistä tietoisempaa ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä. Kiinnitetään huomiota oman toiminnan vaikutuksiin itseen, muihin ihmisiin ja luontoon. Jatketaan kierrätystä ja materiaalin säästäväistä käyttöä luokassa ja koulussa sekä kotona.

Käsitellään vesistöjen suojelua, ihmiskulttuurin ja luonnon välisiä ongelmia. Vaatteiden valmistuksessa konkreettisenä materiaalina on villa tai mahdollisesti pellava. Materiaalin jalostusta seurataan koko sen matkalla. Valmistetaan itse jokin sopiva tuote. Myös tässä kaikki konkreettisesti tehty käsitellään keskustellen ja työvihkoissa. Kaikessa työssä ja asioiden teoreettisessa käsittelyssä tutustutaan myös erilaisiin materiaaleihin, niiden ominaisuuksiin, ekologiseen merkitykseen, terveellisiin elämäntapoihin ja turvallisuuteen (esim. villa, savi, paperimassa). Olennaista on, että maailman kokeminen ja tarkastelu tehdään mielenkiintoiseksi. Silloin oppilaat havaitsevat ja oivaltavat uutta jatkuvasti ja kaikkialla, ei pelkästään koulun opetuksen aikana.

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 5

Merkitys, arvot, asenteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 5

S1 Minä ihmisenä:

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen:

Opitaan tunnistamaan erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä, tietämään yksilön oikeus fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistamaan hyväksytyt ja ei toivotun kosketuksen erot ikäkautensa mukaisesti. Kehitetään ymmärrystä päihde- ja myrkytysvaaroista. Keskustellaan miten tarvittaessa voi hakea apua ja opitaan tietämään ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä. Harjoitellaan toimintaa ensiapu- ja vaaratilanteissa. Opitaan entistä itsenäisemmin ja vastuullisemmin tunnistamaan turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä, liikenteessä, vesillä tai jäällä, jalankulkijana ja pyöräilijänä sekä ymmärtämään, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

Autetaan oppilasta kehittämään omaa ympäristötietoisuutta ja sitä, miten omassa lähiympäristössä toimitaan. Huomioidaan sisältöjä valittaessa oppilaan vaikutusmahdollisuudet yhteisössä ja tuetaan häntä tarkastelemaan käytännön esimerkein sitä, miten ihmiset huolehtivat toisistaan ja muusta ympäristöstä. Tarkastelussa kiinnitetään huomiota tapahtumien syy-seuraussuhteisiin, omassa ja muiden toiminnassa. Lisäksi viidennellä luokalla perinteisesti tehtävässä näytelmässä harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan:

Opitaan hahmottamaan Pohjoismaiden luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa sekä vertaamaan sitä omaan elinympäristöömme. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurin moninaisuuden arvostaminen sekä globaalien ymmärryksen vahvistaminen. Opitaan piirtämään pohjoismaiden kartta ja tunnistamaan alueellisesti merkittävät kohteet, kuten maat, vuoret, tunturit, joet, kaupungit jne.

Opetuksen tukena katsotaan ja piirretään karttoja, kerrotaan ja luetaan tarinoita ja käytetään mahdollisuuksien mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa, mikä mahdollistaa tutustumisen eri kansoihin ja kulttuureihin. Myös taiteellinen työ, maalaus ja musiikki ovat läheisesti mukana kaikessa työskentelyssä. Viidennen luokan historian jaksossa tutustutaan myös tarkemmin muinaisiin kulttuurikausiin ja alueisiin, kuten Intia, Egypti ja Kreikka.

S4 Ympäristön tutkiminen:

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut:

Erilaisten elinympäristöjen havainnointi (niitty, metsä) ja eliölajien tunnistaminen. Kasvin käsitettä harjoitellaan esimerkiksi piirtämällä ja seuraamalla jotain tiettyä kasvia sen koko elinkaaren ajan, eikä pelkästään keskitytä johonkin hetkelliseen aikaviipaleeseen sen elämästä. Kasveja ei pääsääntöisesti kerätä ja kuivata. Luokassa tapahtuvan työskentelyn lisäksi oppilaat viedään mahdollisuuksien mukaan tarkastelemaan elämää luonnossa. Oppilaat saavat tehtäväkseen, myös kesän aikana, etsiä, tunnistaa ja piirtää kasveja. Kasvien piirtäminen palvelee niiden tunnistamisen oppimista yhtä hyvin kuin kerääminen. Mikäli opettaja kuitenkin arvioi, että oppilaille on hyödyksi myös kerätä ja kuivata kasveja, hän voi antaa sen tehtäväksi (kasvio). Kasvin elämää tarkastellaan maaperän, veden, valon, lämmön ja ilman yhteydessä. Kasvien kasvu ja lisääntyminen. Oppilas pitää omaa päivittäistä luontopäiväkirjaa, johon oppilas mm. piirtää ja kirjoittaa oman luontohavainnon, auringonnousu- ja laskuajat.

Harjoitellaan ajan hahmottamista (vuodet, vuosisadat). Aloitetaan taivaankappaleiden alustavaa havainnointia. Opitaan kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan eliöitä ja ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Kehitetään arvostavaa suhdetta luontoon ja sisältöjä valittaessa huomioidaan luonnon monimuotoisuutta, syventäen aiemmin opittua. Tehdään ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, ilmastomuutokseen, luonnon ilmiöihin ja sen suojeluun. Käsitellään ihmisen toiminnan merkitystä sekä luontoa ja kasvua kehittävänä että sitä haittaavana. Käytetään erilaisia tiedonlähteitä ja vertaillaan eri tavoin hankkimaa tietoa puhuen, kirjoittaen ja taiteen avulla. Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten ympäristönsuojeluyhdistysten kanssa ja osallistutaan paikallisiin projekteihin. Oppilaille annetaan aikaa keskustelulle, kysymysten esittämiseksi ja perusteluille.

Ympäristöopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 6

Merkitys, arvot, asenteet

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomeediaaitoja

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittamaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 6

S1 Minä ihmisenä:

Kuudesluokkalaisten kehittyvälle tietoisuudelle pyritään esittämään ja löytämään yhä enemmän asioiden syitä tai niiden taustalla olevia lainmukaisuuksia kehon toimintaan ja murrosikämuutoksiin liittyen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä, sen ulkoisia tekijöitä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan ja käsittelemään oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan entistä tietoisemmin ja syventäen tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita. Ohjataan oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti ja ergonomisesti ja opitaan ymmärtämään sen käytön tarkoitusta vastuullisen vuorovaikutuksen välineenä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen:

Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan tarvittaessa laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvatoimia esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille. Käsitellään ihmisen vastuuta toisesta ihmisestä myös kiintymyksen ja seksuaalisuuden erilaisten vahvojen tunnetilojen vaikuttaessa. Käsitellään päihteitä ja huumeita ja niiden alkuperää sekä terveysvaikutuksia. Niiden suhteen on annettava valistusta tarvittaessa jo aiemmilla luokilla.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan:

Tutustutaan maapallon meriin ja mantereisiin. Käydään läpi ilmastoa, merivirtoja, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeitä, vuoristoja, aavikoita, pisimpiä jokia ja suurimpia järviä. Tutustutaan maankuoren syntyyn ja rakenteeseen, vuoristojen muodostumiseen ja vähittäiseen katoamiseen (esimerkiksi Alppien eri kivilajit). Opitaan tulivuorten synty ja toiminta. Opitaan tunnistamaan yleisimpiä kivilajeja, niiden syntyä, muuntumista luonnossa ja niiden inhimillisiä käyttömahdollisuuksia. Tutkitaan ja piirretään Euroopan kartta. Opitaan etsimään paikkoja kartasta sekä erilaisista tilastollisista esityksistä. Tutustutaan Euroopan maiden maantieteelliseen sijaintiin, ihmisten elämään alueilla ja vertailemaan niitä toisiinsa ja omaan maahan. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä.

Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa tutkitaan ja piirretään monipuolisesti karttoja ja käytetään muuta geomedialla. Kuudennen luokan historian opetuksen yhteydessä tutustutaan myös Rooman ajan alueisiin, kulttuuriin ja sen kartastoon.

S4 Ympäristön tutkiminen:

Tutustutaan kotimaisten kasvien elämään vuodenkierron ja vuorokauden kiertäessä niin luokassa kuin luonnossa. Tehdään luontoretkeä oman alueen metsiin, rantoihin ja kansallispuistoihin eri vuodenaikoina ja havainnoidaan luonnon monimuotoisuutta entistä tietoisemmin. Vertaillaan kasvien ja kasviheimojen eroja ja yhtäläisyyksiä. Huolehditaan siitä, että ainakin kaikki kotimaiset, mielellään myös yleiset ulkomaiset puulajit ja niiden inhimillinen käyttö tulevat tutuiksi.

Tutustutaan kasvien ja hyönteisten suhteeseen.

Huolehditaan siitä, että kotimaan eläinlajit, myös linnut, tulevat kattavasti tunnetuiksi.

Tutustutaan muutto- ja talvehtiviin lintuihin ja niiden elintapoihin. Laajennetaan yleisesti lintujen lajituntemusta.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut:

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntamisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Kaikessa luonnontiedon opetuksessa korostetaan ihmisen vastuuta luonnon terveestä kehityksestä ja hyvinvoinnista. Vastuu luontoon laajenee myös vastuuseen muista ihmisistä. Opitaan havainnoimaan maailmaa ja sen ilmiöitä tarkasti ja johdonmukaisesti, mahdollisimman vähän ennakoajatuksia niihin liittäen. Harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tasolla tai globaalilla tasolla toteuttamalla yhteinen vaikuttamisprojekti. Täydennetään kokemusta erilaisin tutkimuksin, mittauksin ja apuvälinein sekä kuvaillaan ja tulkitaan havaintoja ja tehdään niistä johtopäätöksiä. Löydetään tapahtumille syy-seuraus-suhteita ja luodaan teorioita niiden pohjalta.

Opitaan tekemään erilaisia kokeita ja vertaamaan omia näkemyksiä ja ajatuksia asiasta muualta saatavaan tietoon ja arvioimaan kriittisesti omien tulosten ja eri lähteistä saatavan tiedon luotettavuutta.

Opitaan käsitteet: jokamiehen oikeudet, luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, monikulttuurisessa maailmassa eläminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Opitaan ymmärtämään oman toiminnan, omien valintojen ja niiden mahdollistama vaikutus itselle, toisille ihmisille, luontoon ja yhteiskuntaan.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ympäristöopin opetuksessa on syventää ymmärrystä lähiluontoon ja rakennettuun ympäristöön liittyvistä ilmiöistä ja niiden perusteista. Oppimista tuetaan kokonaisvaltaisesti taiteen avulla. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Rakennettuun ympäristöön pyritään perehtymään yhteistyössä erilaisten yhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Oppilaat tutkivat ja tekevät havaintoja luonnossa ja keskustelevat havainnoistaan. Keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa, toteuttamisessa ja esittämisessä sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista. Tieto- ja viestintäteknikkaa ja -välineitä hyödynnetään monipuolisesti oppilaiden ikäkauden mukaan. Oppimistilanteita ja -ympäristöjä järjestetään yhteistyössä erilaisten yhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Oppilaat tekevät itse oppikirjan oppimistaan asioista, havainnoista, ilmiöistä ja niiden perusteista sekä selostuksia erilaisten projektien ja tapahtumien etenemisestä. Luonnon ja rakennetun ympäristön suhdetta tutkitaan projektikäytännöllisesti oppilaiden kanssa yhteistyössä sekä kirjallisesti pari- ja ryhmätyönä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tunneilla tehtävissä projekteissa ohjataan turvalliseen työskentelyyn sekä yksin että ryhmässä. Projekteissa kokeileva oppiminen ja itse tekeminen sekä töiden valmiiksi saattaminen ja niiden yhteinen tarkastelu tukevat positiivisen oppijaminäkuvan vahvistumista. Säännölliset luontoretket tukevat monikanavaista oppimista ja vahvistavat luokan yhteishenkeä sekä oppilaan luovuutta, itsenäisyyttä, itseluottamusta, keskittymiskykyä, myötätuntoa ja turvallisuuden tunnetta. Oppilaille annetaan myös mahdollisuus rauhoittumiseen ja syventymiseen. Suosimalla yhteistoiminnallisia oppimismenetelmiä

oppiaine voidaan eriyttää jokaiselle oppilaalle sopivaksi, huomioiden jokaisen aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, taustaan, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämissuhteiden avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot, asenteet							
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin	S1–S6	Oppilas ylläpitää kiinnostustaan ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä kokee kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin ympäristöopin opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tiedonalat merkitykselliseksi itselleen							
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6	Oppilas asettaa omia opiskelutavoitteita ja työskentelee pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistaa ympäristöopin osaamistaan.	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas asettaa yksittäisen tavoitteen ohjatusti ja osallistuu yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ohjatusti ja työskentelee ohjatusti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.	Oppilas asettaa omia tavoitteitaan pienille kokonaisuuksille ja arvioi niiden saavuttamista sekä työskentelee oma-aloitteisesti yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittämistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6	Oppilas kehittää ympäristötietoisuuttaan sekä toimii ja vaikuttaa ympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi. Hän ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen itselle ja maailmalle.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas antaa esimerkin ihmisen aiheuttamasta muutoksesta ympäristössä. Oppilas nimeää myönteisiä asioita, joita hän voi tehdä ympäristön ja yhteisön hyväksi.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla ympäristön tilaa ja mainitsee joitakin kestävästä tulevaisuutta uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvailee keinoja ympäristön ja yhteisön vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistuu ohjatusti yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukuvia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas kuvailee ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu yhteiseen vaikuttamiseen.	Oppilas antaa perusteltuja esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamista tukuvista ja uhkaavista tekijöistä. Oppilas kuvailee perustellen erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistuu aktiivisesti yhteiseen vaikuttamiseen.
Tutkimisen ja toimimisen taidot							
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi	S1–S6	Oppilas muodostaa kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttää niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osallistuu aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamiseen yhdessä toisten kanssa tai hän tunnistaa aiheita, joihin voidaan kehittää kysymyksiä.	Oppilas muodostaa ohjatusti kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä ja kehittää niitä tutkimuksen ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havainnoita ja mittauksia ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia sekä tekee havainnoita ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osallistuu havainnointiin, mittaamiseen ja tulosten dokumentoimiseen ja kertoo näistä ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti pieniä tutkimuksia. Oppilas tekee ohjatusti havainnoita ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjatusti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa. Oppilas tekee havainnoita ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa. Oppilas tekee havainnoita ja mittauksia sekä dokumentoi tuloksia eri oppimisympäristöissä tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään	S1–S6	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita, tekee johtopäätöksiä tuloksistaan	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas kuvailee ohjatusti tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia käyttäen tutkimuksessa kerättyä	Oppilas tekee ohjatusti yksinkertaisia johtopäätöksiä.	Oppilas tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista.	Oppilas kuvailee syy-seuraussuhteita ja esittää johtopäätöksiä tuloksista.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin		sekä esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.		tietoa tai tehtyjä havaintoja.	Oppilas esittää tuloksiaan ohjeiden mukaisesti.	Oppilas esittää tuloksiaan selkeästi.	Oppilas esittää tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2–S6	Oppilas ymmärtää arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä kokeilee, keksii ja luo uutta yhdessä toimien.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas kuvailee jonkin arjen teknologisen sovelluksen käyttötarkoitusta. Oppilas osallistuu ohjatusti kokeiluun ja keksimiseen ryhmässä.	Oppilas antaa joitakin esimerkkejä arjen teknologisten sovellusten käyttötarkoituksista ja toimintaperiaatteista. Oppilas työskentelee ohjatusti kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas kuvailee joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas toimii kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas kuvailee ja selittää useiden teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden käyttökohteista. Oppilas toimii aloitteellisesti kokeiluissa ja keksimisessä. Oppilas auttaa tarvittaessa muita kokeiluissa ja keksimisessä.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristönsään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan	S1–S6	Oppilas edistää hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja ympäristönsään sekä toimii turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan.	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas nimeää jonkin hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvän tekijän. Oppilas nimeää jonkin toimintatavan turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen.	Oppilas nimeää useita hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas nimeää toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja huomioi niitä ohjatusti oppimistilanteissa.	Oppilas kuvailee keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas kuvailee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja osaa käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.	Oppilas perustelee, miten keskeiset tekijät vaikuttavat hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Oppilas kuvailee ja perustelee toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä asianmukaisesti oppimistilanteissa.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6	Oppilas tutkii ja toimii sekä liikkuu ja retkeilee luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osallistuu ulkona oppimiseen luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja ohjatusti luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas osallistuu ohjatusti tutkimuksen tekemiseen joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu, retkeilee ja tekee omaaloitteisesti havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Oppilas tekee tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä auttaen tarvittaessa muita ryhmän jäseniä.
T10 tarjota oppilaille mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea	S1–S6	Oppilas toimii ryhmässä erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, ilmaisee itseään ja kuuntelee muita. Hän tunnistaa, ilmaisee ja säätelee tunteitaan.	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas työskentelee erilaisissa ryhmässä ohjatusti. Oppilas nimeää ohjatusti tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee ryhmän antaman tehtävän mukaisesti ja antaa pyydettyä toiminnasta palautetta. Oppilas nimeää tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta. Oppilas kuvailee tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja omaaloitteisesti erilaisissa rooleissa antaen, vastaanottaen ja hyödyntäen palautetta. Oppilas kuvailee perustellen tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja ja soveltaa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
oppilaan valmiuksia tunnustaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan							niitä eri tilanteissa ja rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas osallistuu digitaalisen tuotoksen tekemiseen ja esittämiseen. Oppilas nimeää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyvän tekijän.	Oppilas käyttää itsenäisesti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa. Oppilas toimii aktiivisesti digitaalisen tuotoksen tekemisessä ja esittämisessä. Oppilas nimeää tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen, turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön liittyviä tekijöitä.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas kuvailee tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.	Oppilas valitsee perustellen ja käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä sekä tukee muita ryhmän jäseniä. Oppilas kuvailee perustellen tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys							
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsitteiden ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6	Oppilas hahmottaa ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla. Hän kehittää käsitteiden ennakokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä.	Käsitteiden käyttö	Oppilas tunnistaa joitakin ympäristöopin tiedonalojen käsitteitä ja osaa yhdistää niitä ympäristöön, ihmisten toimintaan ja niihin liittyviin ilmiöihin.	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä joillakin ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää toisiinsa liittyviä käsitteitä.	Oppilas kuvailee ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.	Oppilas selittää ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä. Oppilas käyttää ja yhdistää käsitteitä toisiinsa niin, että ne muodostavat loogisia kokonaisuuksia.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6	Oppilas ymmärtää, käyttää ja tekee erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Mallien käyttäminen	Oppilas tietää, että malli on todellisuuden yksinkertaistus. Oppilas nimeää ohjatusti jonkin annetun mallin keskeiset osat.	Oppilas käyttää ja tekee ohjatusti malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.	Oppilas käyttää ja tekee tarkoituksenmukaisia malleja sekä selittää perustellen niiden avulla ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6	Oppilas hankkii luotettavaa tietoa, ilmaisee perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsee ja arvioi kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia.	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas hakee ohjatusti tietoa annetuista tietolähteistä. Oppilas nimeää jonkin tietolähteen luotettavuuteen liittyvän tekijän.	Oppilas hakee tietoa ohjatusti erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi ohjatusti tietolähteen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee ohjatusti erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja nimeää näkökulmien välisiä eroja.	Oppilas hakee monipuolisesti tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas arvioi monipuolisesti tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä. Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä ja vertailee eri näkökulmia.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3–S6	Oppilas tutkii luontoa, tunnistaa eliöitä ja elinympäristöä sekä osaa ajatella ekologisesti. Hän ymmärtää ihmisen rakennetta, elintoimintoja ja kehitystä.	Biologian tiedonala: luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen; ihmisen rakenne, elintoinnot ja kehitys	Oppilas tunnistaa ohjatusti joitakin eliöitä, elinympäristöjä ja elottoman luonnon tekijöitä. Oppilas tunnistaa joitakin ihmisen rakenteita ja elintoimintoja sekä ihmisen kehittymisen vaiheita.	Oppilas tunnistaa eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas nimeää elottoman ja elollisen luonnon tekijöitä, joita eliöt tarvitsevat ympäristössään. Oppilas nimeää joitakin ihmisen rakenteita ja antaa esimerkkejä ihmisen elintoiminnoista ja kehityksen vaiheista.	Oppilas nimeää eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas antaa esimerkkejä elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksesta. Oppilas nimeää ihmisen rakenteita ja kuvailee elintoimintoja ja kehitystä.	Oppilas nimeää monipuolisesti eliöitä ja elinympäristöjä. Oppilas kuvailee eliöiden ja elottoman luonnon välisiä vuorovaikutussuhteita. Oppilas nimeää monipuolisesti ihmisen rakenteita ja kuvailee ihmisen rakenteiden ja elintoimintojen välisiä yhteyksiä.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaanuttamaan kartankäyttö- ja muita geomedialähteitä	S3–S6	Oppilas hahmottaa omaa lähiympäristöä ja koko maailmaa maantieteellisten käsitteiden ja paikannimien avulla. Hän osaa käyttää karttaa ja muita geomedialähteitä.	Maantiedon tiedonala: maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomedialähteet	Oppilas nimeää joitakin maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita. Oppilas käyttää joitakin maantieteellisiä käsitteitä ja nimeää pääilmansuunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja.	Oppilas nimeää maanosia, valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas antaa esimerkkejä alueiden piirteistä maantieteellisiä käsitteitä käyttäen ja nimeää ilmansuunnat. Oppilas käyttää ohjatusti karttoja tai muita geomedialähteitä.	Oppilas nimeää maanosat sekä valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas kuvailee alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta. Oppilas käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.	Oppilas nimeää ja tunnistaa maanosat sekä monipuolisesti valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta. Oppilas vertailee alueiden piirteitä ja sijaintia käyttäen maantieteellisiä käsitteistöä. Oppilas tulkitsee käyttämäänsä karttoja ja muita geomedialähteitä sekä arvioi niitä kriittisesti.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi	S2, S4–S6	Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä ymmärtää energian säilymisen periaatteen.	Fysiikan tiedonala: fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas tekee havaintoja jostakin fysikaalisesta ilmiöstä ja kuvailee sitä käyttäen ohjatusti fysiikan käsitteitä. Oppilas nimeää joitakin energialähteitä ja -lajeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää ohjatusti joitakin yksinkertaisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä yksinkertaisissa ja tutuissa tilanteissa. Oppilas nimeää eri energialähteitä ja -lajeja ja osaa antaa yksittäisiä esimerkkejä energian muuntumisesta eri lajeihin.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arjessa tilanteissa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.	Oppilas havainnoi, tutkii ja selittää fysikaalisia ilmiöitä käyttäen fysiikan käsitteitä. Oppilas käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä erilaisissa tilanteissa. Oppilas selittää, miten energian säilymisen periaate ilmenee erilaisissa annetuissa tilanteissa.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden	S2, S4–S6	Oppilas tutkii, kuvaa ja selittää kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä ymmärtää	Kemian tiedonala: kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas nimeää aineen kolme olomuotoa ja tunnistaa esimerkiksi veden olomuotoja eri tilanteissa.	Oppilas havainnoi ja tutkii ohjatusti olomuotoja ja joidenkin tuttuun aineiden ominaisuuksia.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotoja ja tuttuun aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä.	Oppilas havainnoi, tutkii ja kuvailee olomuotojen ja aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä täsmällisesti.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle		aineen säilymisen periaatteen.		Oppilas luokittelee tai kuvailee aineita jonkin ominaisuuden perusteella. Oppilas antaa esimerkkejä aineiden kierrätyksestä.	Oppilas kuvailee esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätyksen ideaa.	Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisessa reaktiossa. Oppilas selittää esimerkiksi veden olomuodon muutokset veden kiertokulussa sekä kierrättämistä.	Oppilas kertoo, mitä tapahtuu kemiallisissa reaktioissa. Oppilas selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua ja aineiden kierrättämisen merkitystä.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1–S3, S6	Oppilas ymmärtää terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Hän saa valmiudet soveltaa terveysosaamista erilaisissa tilanteissa.	Terveystiedon tiedonala: terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen sekä ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas nimeää jonkin terveyden osa-alueen ja terveyttä edistävän elintavan. Oppilas nimeää jonkin lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyvän tunnuspiirteen.	Oppilas nimeää terveyden osa-alueita ja kuvailee yksittäistä terveyttä edistävää elintapaa. Oppilas nimeää lapsuuden ja nuoruuden kasvuun ja kehitykseen liittyviä tunnuspiirteitä.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja. Oppilas kuvailee lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.	Oppilas kuvailee terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä niiden välisestä yhteydestä. Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten elintavat vaikuttavat terveyteen. Oppilas selittää perustellen lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niihin liittyvää yksilöllistä vaihtelua.

14.4.6 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämäntaitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Uskonnon opetus vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseenoppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa. Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja koulu yhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Paikallinen lisäys

Vuosiluokilla 3-6 opetuksessa laajennetaan ja syvennetään opiskeltavan uskonnon perustietoja. Tarkastellaan opiskeltavan uskonnon syntyä ja leviämistä. Tuntikeskustelut tukevat oppilaan vuorovaikutustaitoja sekä eettisen pohdintakyvyn heräämistä. Taideaineet (maalaukset, piirtäminen, musiikki), jotka ovat keskeinen osa opetusta läpi lukuvuosien, tukevat oppilaan tunteiden kehittymistä.

Keskeisiä aiheita ovat yksilön vastuu omista teoistaan, oikeudet, vuorovaikutustaidot, ihmissuhteet ja ystävyyden merkitys. Ryhmässä esiin tulevat erilaiset näkemykset auttavat oppilasta ymmärtämään muiden ajattelutapoja ja kehittämään suvaitsevaisuutta. Tämä tukee myönteistä luokka- ja koulu yhteisön rakentamista.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimus. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	L1, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	L2, L5, L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3	L7
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	L1, L3, L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen sisältöjä valittaessa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia ja sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Huomioidaan oppilaiden kokemusmaailma ja ikäkausi aiheiden tarkemmassa käsittelyssä. Käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Pyritään luomaan avoin ja suvaitsevainen ilmapiiri luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan niin, että oppilas rohkaistuu ilmaisemaan omia näkemyksiä, esittämään kysymyksiä ja myös oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisen näkemyksiä ja tunteita.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Suhde omaan uskontoon:

Keskeisenä sisältönä keskitytään Vanhan testamentin kertomusten kautta oman uskonnon lähteisiin, historiaan, rituaaleihin, arvoihin ja sääntöihin (mm. kymmenen käskyä). Tutustutaan myös muihin oman uskonnon ilmenemismuotoihin, myös taiteen ja/tai tieteen kautta (mm. freskot tai Vanhan testamentin eri käännökset, pyhät kirjoitukset, hengelliset laulut). Syvennetään käsitteiden uskonnollista merkitystä (Herran siunaus, siunaus elämässä) ja tutustutaan sen erityispiirteisiin.

S2 Uskontojen maailma:

Opitaan ymmärtämään kristillinen vastuu maailman hyvinvoinnista, lähtökohtana luomiskertomus. Huomioidaan alustavasti juutalaisuus kristinuskon perustana ja opetellaan pohtimaan omien ja toisten kokemuksista nousevia kysymyksiä ja elämyksiä.

S3 Hyvä elämä:

Keskeisenä sisältönä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen, luonnon vaaliminen sekä oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot. Opetellaan erilaisten kertomusten ja toimintojen kautta luottamusta elämään ja itseensä sekä kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden. Sisältöjen tulee pyrkiä kehittämään ymmärrystä opiskeltavan uskonnon keskeisistä eettisistä opetuksista sekä omien tunteiden ja kokemusten jakamista. Pohditaan erilaisia elämäntilanteita (omien ja toisten) mm. anteeksiantamisen ja lähimmäisenrakkauden kannalta. Opetuksessa huomioidaan myös uskonnottomuus. Pyritään luomaan ymmärrys siitä, että toisen ihmisen elämä, samoin kuin oma, on arvokas, toisen ihmisen uskonto myös pyhä. Opitaan tiedostamaan asianmukaiset käytöstavat erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Suhde omaan uskontoon:

Keskeisenä sisältönä ovat Uuden testamentin kertomukset sekä Jeesuksen elämä ja opetukset. Esille nostetaan myös muita Jeesuksen elämään läheisesti liittyviä henkilöitä, kuten Johannes Kastaja, Maria Magdalena, opetuslapset. Pohditaan luottamuksen ja turvallisuuden merkitystä Jeesuksen opetusten pohjalta. Ohjataan oppilasta perehtymään seurakunnan toimintaan ja sen merkitykseen oppilaan elämässä. Opetellaan virsiä ja hengellisiä lauluja sekä tutustutaan luterilaiseen kirkkotaiteeseen (vierailut pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin)

S2 Uskontojen maailma:

Tutustutaan kirkkovuoteen, luterilaiseen kirkkoon sekä seurakunnan toimintaan ja tapahtumiin aiempaa laajemmin (vierailut, kirjallisuus, tapahtumat, juhlat). Sisältöjen valinnassa voidaan huomioida eri uskontokuntien käsittely mediassa ja tutustutaan kotiseurakunnan tiedottamiseen (esim. sanomalehtivii-kolla). Perehdytään alustavasti oppilaan lähiseudun sekä Suomen uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja sen nykytilaan (myös integroituna maantiedon ja historian opetukseen).

S3 Hyvä elämä:

Oppilaita kannustetaan kohtaamaan rohkeasti ja luottavaisena tulevaisuus sekä ymmärtämään pyhän ulottuvuuden merkityksen. Kasvatetaan ymmärrystä elämästä ajassa ja ikuisuudessa kertomusten kautta. Pohditaan oppilaiden omia kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia asioita nimenomaan rakkauden ja armon läpäisemänä (rakkauden kaksoiskäsky ja Kultainen sääntö Jeesuksen opetusten kokoavina elämänarvoina). Annetaan oppilaille erilaisia mahdollisuuksia luoda omaa maailmankuvaa arvokkaasta ja ainutlaatuisesta elämästä (omat ja toisten pienet ja suuret teot, kertomusaineisto, taide), keskeisinä arvoina toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus sekä suvaitsevuus ihmisten välillä. Tiedostetaan asianmukaiset käytöstavat erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. Harjoitellaan edelleen vuorovaikutustaitoja pari- ja ryhmätyöskentelyn avulla. Harjoitellaan toisen ihmisen kuuntelemista, omien näkemysten ilmaisemista sekä niiden perustelua.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T11 luoda oppilaille mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiinsa ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Suhde omaan uskontoon:

Keskeisenä sisältönä Raamatun kertomukset, luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta sekä pelastuksesta. Opetellaan tunnistamaan kristilliset symbolit, käsitteet ja kielikuvat kirkossa ja oppilaan ympäristössä. Tutustutaan myös muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin (vierailut pyhiin paikkoihin sekä rakennuksiin, vuodenaikajuhlat, kirkkotaide, media). Pohditaan elämää seurakunnan jäsenenä ja kristillisen kielenkäytön luonnetta jokapäiväisessä elämässä.

S2 Uskontojen maailma:

Sisältöjä valittaessa tulee oppilaalle luoda ymmärrys, että Suomen evankelisluterilainen kirkko kuuluu kirkkojen suureen perheeseen. Opetellaan myös tuntemaan sekä kohtaamaan muita uskontoja Suomessa ja maailmassa. Pohditaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia eettisiä opetuksia ja piirteitä. Huomioidaan myös uskonnottomuus. Tutustutaan Eurooppalaisen kulttuurin ja kristinuskon katsomukselliseen taustaan antiikin sekä muinaisuskontojen ja -kulttuurien vaikutusta vasten hyödyntämällä monipuolisesti kirjallisuutta ja tieto- ja viestintäteknologiaa. Aihe integroituu historian ja maantiedon opetukseen.

S3 Hyvä elämä:

Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia eettiseen kasvamiseen käsittelemällä yhdessä elämisen kysymyksiä ja oikeudenmukaisuutta sekä ihmisarvoa luomisen näkökulmasta. Oppilaan tulee saada pohtia, jakaa ja perustella omia tunteita ja kokemuksia rakentavasti ja vapaasti sekä soveltaa kristillistä etiikkaa. Opetellaan tunnistamaan moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja huomioimaan niitä omassa elämässä. Tutustutaan edelleen opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin kysymyksiin.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Suhde omaan uskontoon:

Jatketaan Raamattuun tutustumista ja opitaan ymmärtämään sen synnyn pääpiirteet (Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon ilmentäjänä) sekä sen luomia kulttuurivaikutuksia meillä ja maailmalla. Oppilaalle tulee luoda ymmärrys Raamatusta inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana. Jatketaan tutustumista luterilaiseen kirkkotoimintaan ja sen uskonkäsitykseen.

Käsitellään kristinuskon sisäinen monimuotoisuus: luterilaisuus, katolisuus, ortodoksisuus, ym.

Syvennetään tietoa kristillisen kirkon jäsenyydestä ja toiminnasta sekä tutustutaan laajemmin sen virsi- ja musiikkiperinteeseen ja muuhun taiteeseen.

S2 Uskontojen maailma:

Perhehtyy kristinuskon keskeisiin asioihin, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä meillä ja Euroopassa (kristinuskon leviäminen ja jakautuminen sen syntymisestä nykypäivään). Aihetta käsitellään myös historian opetuksessa. Opitaan tiedostamaan maailmankatsumuksen rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä. Tutustutaan eri kirkkorakennuksiin ja kirkkotaiteeseen. Huomioidaan uskonnon käsittely mediassa ja kriittinen medialukutaito.

S3 Hyvä elämä:

Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia pohtia kristillisen uskon inhimillistä ja yhteiskunnallista merkitystä sekä liittymistä seurakunnan elämään. Sisältöjen aiheina ovat edelleen ihmisarvo, elämän kunnioittaminen, kokonaisvaltainen hyvinvointi ja luonnon vaaliminen sekä oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaalin vastuun näkökulmiin tutustuminen. Luodaan runsaasti mahdollisuuksia eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten ilmaisemiseen sekä perustelemiseen.

Opetellaan edelleen huomioimaan eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä sekä kunnioittamaan heidän erilaisia eettisiä käsityksiä. Tuetaan oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsumusta, elämäntaitoa ja itsetuntoa.

Pohditaan mm. alkuseurakunnan synnyn ajan kulttuuria Rooman vallan alla (esim. Kymmenen käskyä, Rooman lait ja kristinuskon luonne). Pohditaan myös oman elämän arvoja suhteessa ehdottomaan roomalaisuuteen ja lähimmäisen rakkautta korostavaan kristinuskoon.

Tutustutaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen ja opitaan ymmärtämään ihmisoikeuden merkitys yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta. Oppilaita ohjataan ikäkauden mukaisesti työskentelemään yhdessä toisten kanssa, kuuntelemaan ja keskustelemaan siten, että samalla huomioidaan oppilaiden erilaiset kielitaito- ja kulttuuritaustat, edellytykset ja tarpeet. Oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta vahvistetaan kaikissa työskentelytavoissa. Otetaan huomioon

oppilaiden erilaiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen taidot ja tarvittaessa ohjataan omien tekstien muotoilemisessa ja kannustetaan edistyneempiä oppilaita tuottamaan itsenäisesti aiheeseen liittyvää materiaalia. Kannustetaan oppilaita työskentelemään erilaisissa ryhmäkokoonten aktiivisesti, vastuullisesti ja toisia kunnioittaen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päätyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päätyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.	Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta.
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa opiskeltavaan uskonnosta rituaalin tai tavan sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa nimetä opiskeltavasta uskonnosta rituaaleja tai tapoja sekä pyhän paikan tai rakennuksen.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisten rituaalien ja tapojen sekä pyhien paikkojen ja rakennusten merkityksellisistä.

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen.	Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.	Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta.
T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa ohjautusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä.	Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä.	Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.	Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta.	Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntaan Suomessa ja Euroopassa.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä.	Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä.	Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhänä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>	Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. <i>Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida.</i>
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3	Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.	Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisen eettisten periaatteiden soveltamista arjessa.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.	S2, S3	Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia.	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista.	Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä.	Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ja yhteisön näkökulmasta							
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.	Eettinen pohdinta	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita.	Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja.	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta.	Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiin ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan.	Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti.	Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään.	Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatso- musta, itsetuntoa ja luottamusta elämäänsä	S3	Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatso- mustaan, itsetuntoon ja luottamusta elämäänsä.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.</i>			

14.4.6.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Evankelis-luterilainen uskonto -oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseenoppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdiskunnan mukaisesti oman

uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin S1 L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin S1 L1, L2

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielene rityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta S1, S2 L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä S1, S2, S3 L4, L5, L6

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan S1, S2 L1, L2

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa S2, S3 L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa S1, S2, S3 L2, L5, L6

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin S1, S2, S3 L7

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta S2, S3 L2

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta S2, S3 L1, L3, L6

T11 luoda oppilalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään S1, S2, S3 L1, L4, L6, L7

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään S3 L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyli- ja lajityyppejä sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla

vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katso- muksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja us- kontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kak- soiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskon- noissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppi- laan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perus- telemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskei- siin oppeihin S1 L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin S1 L1, L2

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielene rityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta S1, S2 L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä S1, S2, S3 L4, L5, L6

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan S1, S2 L1, L2

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja histo- riaan Euroopassa S2, S3 L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti eri- laisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa S1, S2, S3 L2, L5, L6

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistä- viin eettisiin periaatteisiin S1, S2, S3 L7

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta S2, S3 L2

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia ar- voja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta S2, S3 L1, L3, L6

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuk- siaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään S1, S2, S3 L1, L4, L6, L7

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetun- toa ja luottamusta elämään S3 L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään lute- rilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Ope- tuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiir- teitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen,

tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulustien säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin S1 L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin S1 L1, L2

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielene rityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta S1, S2 L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä S1, S2, S3 L4, L5, L6

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan S1, S2 L1, L2

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa S2, S3 L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa S1, S2, S3 L2, L5, L6

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin S1, S2, S3 L7

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta S2, S3 L2

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväns tulevaisuuden näkökulmasta S2, S3 L1, L3, L6

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään S1, S2, S3 L1, L4, L6, L7

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään S3 L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskonto-dialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäntapa- ja arvokysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin S1 L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin S1 L1, L2

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta S1, S2 L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä S1, S2, S3 L4, L5, L6

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan S1, S2 L1, L2

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa S2, S3 L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa S1, S2, S3 L2, L5, L6

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin S1, S2, S3 L7

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta S2, S3 L2

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta S2, S3 L1, L3, L6

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatustaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään S1, S2, S3 L1, L4, L6, L7

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään S3 L1

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kuluisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

14.4.7 Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 3-6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämäkatsomustiedon opetus vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon erityisenä tehtävänä vuosiluokilla 3-6 on antaa oppilaalle työkaluja ja kulturellista tietoa oman identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamiseen sekä rohkaista ja tukea häntä ajattelun ja toiminnan kehittämiseen eettisesti kestäväälle pohjalle. Oppiaine tukee oppilaan moraalisen ajattelun kehitystä sekä eettisen pohdintakyvyn heräämistä. Oppilasta autetaan ymmärtämään lähiympäristön sekä maailmanlaajuisia kulttuurillista näkemystä ja ajattelua. Elämäkatsomustiedossa oppilas voi tutkia ja tiedostaa maailmaa ja oppia ohjaamaan omaa elämää sen pohjalta.

Keskeisenä tarkastelun kohteena ovat lasten oikeudet, yksilön vastuu omista teoistaan, vuorovaikutustaidot, ystävyuden merkitys ihmissuhteissa sekä myönteinen, kaikki jäsenensä toimintaansa mukaan ottava, luokka- ja kouluyhteisön rakentaminen. Tuetaan oppilaan kykyä etsiä ja arvioida tietoa sekä rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään, omia näkemyksiä sekä perustelemaan niitä.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4	L1, L4, L5
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	L1, L4
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	L3, L7
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4	L2, L4, L5
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	L1, L2
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1- S4	L1, L2, L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1- S3	L2, L7
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	L2, L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	L5, L6, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisältöjä valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ikä, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä. Opetuksen tukena käytetään taiteellista työskentelyä (kuvataide ja -opetus, musiikki, runous ja tarinat). Aihepiirit

voidaan integroida myös muihin oppiaineisiin (historia, ympäristöoppi, maantieto, biologia, terveystieto) ja toteuttaa mahdollisesti monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Elämäkatsomustiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 3

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitellaan toisen kohtaamista ja hänen asemaansa asettautumista jokapäiväisessä elämässä. Syvennetään ymmärrystä oikean ja väärän käsityksistä sekä oikean ja väärän erottamista, vertailemalla näiden suhteita ja eroavaisuuksia. Pohditaan ystävyyden merkitystä, sen sisältöä elämässä ja omassa toiminnassa sekä ihmisen vapautta ja sen tuomaa vastuuta arjen elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Tutkitaan omaa identiteettiä eri näkökulmista ”kuka minä olen?” ”mitä minä osaan?” ja vahvistetaan erilaisten toimintojen avulla oman minäkuvan vahvistumista. Annetaan mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia, mutta harjoitellaan myös käsittelemään pettymyksiä, epäonnistumista ja surua. Aiheita käsitellään keskustelemalla, pohtimalla ja arvioimalla omia ja toisten kokemuksia sekä tarinoiden että myös taiteellisen työskentelyn avulla. Pohditaan suvaitsevaisuuden, hyväksymisen, tietämisen, luulon ja ymmärtämisen merkityksiä ja eroja.

S3 Yhteiselämän perusteita: Pohditaan yhdessä toimimisen perusteita ja sen merkitystä aiempaa syventäen. Tutkitaan esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden merkitystä oppilaan arkipäivän tilanteissa ja ympäristössä. Harjoitellaan omien näkemysten ilmaisua ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin sekä kuuntelemaan toisen näkemyksiä kunnioittavasti.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään elämän syntyyn ja kehitykseen kertomusten kautta. Pohditaan alustavasti maailmankaikkeutta oppilaan ikäkausi ja ymmärryksen taso huomioiden. Tehdään retkiä luontoon ja saadaan kokemuksia sen monimuotoisuudesta. Harjoitellaan toimimaan vastuullisesti omassa ympäristössä.

Elämäkatsomustiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 4

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista ja kunnioittamista, erilaisuuksista huolimatta. Huolehditaan siitä, että oppilas saa ilmaista omia näkemyksiään ja mahdollisuuden perusteluille. Tutkitaan mitä tarkoittavat käsitteet ”ajattelun vapaus”, ”uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapaus”, ”suvaitsevaisuus” ja ”syrjintä” erilaisten tarinoiden ja kuvausten sekä oppilaan omien kokemusten avulla ja tuetaan oppilasta rakentamaan omaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä oman kehittyvän ajattelun kautta.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Omaa identiteettiä tutkitaan eri näkökulmista (oppilaan omat elämänvaiheet, kokemukset, tuntemukset ja toiveet). Harjoitellaan edelleen suvaitsevaisuutta erilaisia ajatuksia ja tapoja kohtaan. Tutustutaan oman lähiympäristön ja Suomen kulttuuriperinteisiin, tapoihin ja elämänvaiheisiin sekä pohditaan niiden oikeudenmukaisuutta ja arvokkuutta erilaisin menetelmin (esim. vierailut, tarinat, taide, juhlat).

S3 Yhteiselämän perusteita: Harjoitellaan eri menetelmin yhteiselämän perusteita ja sääntöjä erilaisissa yhteyksissä (juhlat, arkipäivän tilanteet, ristiriitatilanteet). Opetellaan ymmärtämään entistä laajemmin yhteiset toimintatavat ja säännöt, noudattamaan niitä (sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultaiset säännöt) sekä tekojen eettistä arviointia kontekstin, tarkoituksen ja seuraamuksen näkökulmasta (syy ja seuraussuhde). Opitaan tunnistamaan väitteitä ja arvioimaan niitä perustellen. Tarvittaessa hyödynnetään eri viestimiä.

Pohditaan lapsen oikeuksia ja niiden toteutumista meillä ja maailmalla, lapsen ikäkaus ja ymmärryksen taso huomioiden.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Tutkitaan elämän erilaisia muotoja, syntymää, elämää ja kuolemaa luonnossa ja tapoja selittää maailmaa ja niiden vaikutusta ihmisten elämään. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestäväan tulevaisuuteen. Rohkaistaan oppilasta toimimaan oma-aloitteisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössä, koulussa ja sen ulkopuolella.

Elämäkatsomustiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 5

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta sovelta-
maan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

T7 ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Tutkitaan vapautta ja vastuuta ajattelun, uskonnon, elämäkatsomuksen ja oman toiminnan näkökulmista. Verrataan esimerkiksi historian opetukseen liittyvää antiikin kreikkalaista vapauskäsitystä nykyajan vapaus-käsitykseen. Harjoitellaan oman näkemyksen esittämistä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin. Syvennetään tietoa oikeuden ja oikeudenmukaisuuden merkityksestä sekä sen eri ilmenemismuodoista jokapäiväisessä elämässä. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Pohditaan erilaisia elämäntapoja ja monikulttuurisuutta. Harjoitellaan edelleen suvaitsevaisuutta ja toisen ihmisen kunnioittamista. Tutkitaan laajemmin sekä suomalaista että koko maailman kulttuuriperintöä ja opetellaan tuntemaan suomalaiset kulttuurivähemmistöt. Perehdytään eri elämän- ja maailmankatsomuksiin tavalla, joka tässä iässä on lapsen ymmärrettävissä. Pohditaan keskustellen, oppilaan omiin kokemuksiin perustuen sekä tarinoiden kautta mm. yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä sekä näiden käsitteiden eroavaisuuksia

S3 Yhteiselämän perusteita: Opetellaan ymmärtämään käsitteiden - yhdenvertaisuus, rauha ja demokratia, tulevaisuuden maailma – merkitystä ihmisten yhteiselämän perusteena, niin oppilaan lähiympäristössä kuin laajemminkin, siinä määrin kuin tässä iässä niitä voi käsittää. Laajennetaan tietoa ihmisoikeuksista, lasten oikeuksista, velvollisuudesta ja vastuusta niin omassa jokapäiväisessä toiminnassa ja ympäristöissä kuin maailmanlaajuisestikin. Kannustetaan oppilasta pohtimaan keinoja toimia eettisesti oikein ristiriitatilanteissa ja harjoitellaan omien näkemysten esittämistä, erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimukseen. Työskentelyä tehdään sekä itsenäisesti, että pari- ja ryhmätyöskentelynä erilaisissa projekteissa.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Jatketaan ja laajennetaan perehtymistä erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa. Pohditaan niiden vaikutusta ihmisen elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Hyödynnetään tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon etsimisessä ja esittämisessä, perusteluissa ja vertailussa. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, ihmisen ja luonnon suhdetta ja tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä

Elämänkatsomustiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 6

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta sovelta-
maan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin.

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita.

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan.

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta.

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään.

T7 ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja.

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia.

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Kasvaminen hyvään elämään: Autetaan oppilasta rakentamaan omaa identiteettiä, vahvistamaan omia näkemyksiä ja kohtaamaan maailman, jossa hän uskaltaa ilmaista itseään vapaasti (kirjallisuus ja kertomukset, taiteellinen työskentely, näytelmät, ryhmätyöskentelyt). Harjoitellaan edelleen myös toisen ihmisen kohtaamista ja näkökulmien kunnioittamista.

Kehitetään oppilaan arvostelukyvyn muodostumista, harkinnan kehittymistä sekä moraalisten ulottuvuuksien havaitsemista erilaisissa elämäntilanteissa sekä luokka- ja kouluyhteisössä että maailmassa jossa hän elää.

Ohjataan oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.

S2 Erilaisia elämäntapoja: Opetellaan ymmärtämään ja käytännössä toimimaan entistä laajemmin ihmisoikeuksien perusteiden mukaan, huomioimalla suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus ja vastuu itsestä, toisista ihmisistä ja ympäristöstä.

Tutustutaan eurooppalaiseen ja maailmanlaajuiseen kulttuuriperintöön, tapoihin ja näkemyksiin ja pohditaan niiden samankaltaisuutta ja/tai eroavaisuuksia oman maan kulttuuriin. Opitaan hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

Tutkitaan omaa identiteettiä eri näkökulmista ja tuetaan oppilasta ilmaisemaan omaa katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja.

S3 Yhteiselämän perusteita: Opetellaan näkemään yhteys arvovalintojen ja arvokkaan elämän välillä. Tunnistetaan etiikan perusteita, esim. teon tahallisuus, tarkoitus ja seurauksien huomioon ottaminen sekä vastuun kantaminen omasta toiminnasta ja ottaminen toisista ihmisistä. Harjoitellaan edelleen käsittelemään ristiriitatilanteita ja etsimään niihin eettisiä vastauksia. Tutustutaan tarkemmin YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaan ihmisoikeusetiikkaan ja pohditaan erityisesti lapsen oikeuksia meillä ja maailmalla. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä muita lähteitä (esim. sanomalehtiviikko).

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus: Opitaan erilaisia tapoja selittää maailmaa. Pohditaan omia ja toisten tekemiä havaintoja, kokemuksia ja tapoja selittää maailmaa sekä pohditaan laajemmin niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Ymmärretään elävää ja elotonta luontoa sekä niiden kauneutta maailmassa.

Luodaan edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle, kannustamalla häntä soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa. Harjoitellaan erittelemään omia näkemyksiä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Ohjataan ja kehitetään oppilaan kykyä tunnistaa ja arvioida väitteitä ja niiden perusteluita sekä oivaltaamaan asioiden välisiä suhteita.

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämänkatsomustiedon opetuksessa pyritään siihen, että jokainen oppilas kokee osallisuutta ja voi hyvin.

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämäkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämäkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta sovelta- maan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1–S4	Oppilas harjaantuu eettisen ajattelun taidoissa. Hän osaa soveltaa eettisiä periaatteita arjen tilanteissa ja valinnoissa.	Kyky eettiseen ajatteluun ja eettisten periaatteiden soveltamiseen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti jonkin eettisen periaatteen tai arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas osaa kuvailla ja perustella yhden eettisen periaatteen ja yhden arjessa tehtävän eettisen valinnan.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa kuvailla ja perustella, miten voi soveltaa eettisiä periaatteita arjessa.	Oppilas ymmärtää etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita. Oppilas osaa selittää ja perustella eettisten periaatteiden johdonmukaista soveltamista eri tilanteissa.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1–S4	Oppilas oppii havaitsemaan väitteitä ja tunnistamaan sekä arvioimaan niiden perusteluita.	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti keskustelusta tai tekstistä väitteen.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä väitteen ja sille perustelun.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta.	Oppilas osaa löytää keskustelusta ja erilaisista teksteistä keskeisiä väitteitä perusteluineen. Oppilas osaa pohtia monipuolisesti perusteluiden asiaankuuluvuutta.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita, tunnistaa virheellistä päättelyä sekä kehittyä ajattelun taidoissa.	Ajattelun taidot	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja asioiden välisistä suhteista tai virheellisestä päättelystä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja asioiden välisistä suhteista ja virheellisestä päättelystä.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita. Oppilas osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.	Oppilas oivaltaa asioiden välisiä suhteita monipuolisesti ja tunnistaa virheellistä päättelyä. Oppilas osaa hyödyntää näitä taitoja omassa ajattelussaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3	Oppilas osaa kantaa vastuuta itsestä, toisista ja luonnosta.	Vastuullisen toiminnan ymmärtäminen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä tai luonnosta.	Oppilas osaa kuvailla yhden tavan kantaa vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta.	Oppilas osaa kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.	Oppilas osaa selittää ja perustella, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kuvata erilaisin esimerkein, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4	Oppilas tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottaa kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa mainita ohjatusti yhden kulttuurivähemmistön. Oppilas osaa nimetä ohjatusti yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas tietää, että on erilaisia kulttuureja, ja osaa mainita yhden kulttuurivähemmistön ja siihen liittyvän piirteen. Oppilas osaa nimetä yhden kulttuuriperintökohteen.	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas osaa nimetä ja selittää useita kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa kuvailla yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurista moninaisuutta ja pohtia sen merkitystä.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1–S4	Oppilas tunnistaa katsomusten ja kulttuurien peruspiirteitä sekä tunnistaa ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä.	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen, kulttuurin tai katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin sekä siihen liittyviä piirteitä. Oppilas tietää ainakin yhden katsomuksellisen käsitteen.	Oppilas osaa nimetä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomuksia ja kulttuureja sekä kertoa ja antaa niistä esimerkkejä katsomuksellisia käsitteitä käyttäen.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1–S4	Oppilas havainnoi omaa katsomuksellista osaamistaan ja asettaa sen pohjalta tavoitteita sekä arvioi katsomuksellista oppimistaan.	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa ohjatusti yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen.	Oppilas tunnistaa osaamistaan ja asettaa ainakin yhden tavoitteen omalle katsomukselliselle oppimiselleen. Oppilas suunnittelee ja arvioi ohjatusti opiskeluaan.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista.	Oppilas osaa asettaa katsomukselliseen oppimiseensa liittyviä itselleen sopivia tavoitteita ja toimii niiden mukaisesti. Oppilas arvioi monipuolisesti tavoitteiden toteutumista.
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia	S1, S2, S3	Oppilas ilmaisee katsomustaan ja toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa ryhmän jäsenenä.	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas kuuntelee muiden katsomuksellisia kannanottoja asiallisesti.	Oppilas tuo ohjatusti esille omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään. Oppilas toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa asiallisesti.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään rakentavasti. Oppilas toimii positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.	Oppilas ilmaisee omia katsomuksellisia kannanottojaan tai identiteettiään monipuolisesti. Oppilas toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kannanottoja							
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet sekä tietää, mikä on YK:n ihmisoikeuksien julistus ja millaisia oikeuksia lapsilla on.	Ihmisoikeusetiikan tunteminen	Oppilas osaa kuvailla ohjatusti yhden keskeisen lapsen oikeuden.	Oppilas tietää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa ihmisoikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen. Oppilas tietää, että on olemassa lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä yhden keskeisen.	Oppilas ymmärtää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta. Oppilas tietää, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä kaksi.	Oppilas ymmärtää ja osaa selittää käsitteen ihmisoikeudet. Oppilas tietää, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaa kuvailla siitä ainakin kolme ihmisoikeutta. Oppilas tietää ja osaa perustella sen, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaa kuvailla niistä ainakin kolme.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1–S4	Oppilas tietää, että on olemassa kansainvälisesti sovitun kestävä kehityksen tavoitteita. Hän osaa toimia omassa lähiympäristössään vastuullisesti.	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa kertoa ohjatusti yhden tavan toimia vastuullisesti omassa lähiympäristössä.	Oppilas osaa kuvailla yhden kestävä kehityksen tavoitteen. Oppilas osaa kuvailla yhden tavan toimia vastuullisesti lähiympäristössä.	Oppilas tietää, että kestävä kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaa kuvailla ja perustella niistä kaksi. Oppilas osaa antaa esimerkkejä oman toiminnan vastuullisuudesta.	Oppilas tietää, että kestävä tulevaisuuden tavoitteisto on laaja kokonaisuus. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kolme kestävä kehityksen tavoitetta. Oppilas osaa kuvailla ja perustella kaksi tärkeää tapaa toimia vastuullisesti lähiympäristössä ja kertoa, miten niissä voisi olla aloitteellinen.

14.4.8 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää

historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoidentuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokat 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneestä ajasta, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Paikallinen lisäys

Historian opetuksen tulee tapahtua varsinkin alimmilla luokilla ennen kaikkea elävästi kertoen niin, että oppilaalla on mahdollisuus eläytyä käsiteltävien kausien laatuihin ja ihmisten elämään. Steinerpedagoginen opetus kertomuksineen sisältää runsaasti lapsenomaisesti koettavaa historiallista aineistoa jo ensimmäisestä luokasta lähtien. Tietoisemmin historiaa lähestytään kolmannella luokalla. Silloin tutustutaan ympäristöopin 'vanhojen ammattien' jaksolla perinteisiin työtapoihin. Neljännellä luokalla kotiseudun historiasta kertova jakso on yhdistettyä historiaa ja maantietoa. Sitä on kuvattu maantiedon opetuksen yhteydessä. Maailmanhistorian opetus alkaa viidennellä luokalla, kun oppilaan kyky hahmottaa ajallisia ulottuvuuksia on sekä iän että tietoisten harjoitusten myötä riittävästi kehittynyt.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	L1, L2, L4-L7
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	L2-L4, L6, L7
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	L2, L4, L7
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	L1-L7

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	L1, L2, L4, L7
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	L1, L2, L4
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	L1-L7
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	L2-L4, L6, L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty:

Perehdytään ihmisen elämiseen pienessä populaatiossa ja metsästyskulttuurin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen lisäys

Toteutetaan maantiedon opetukseen integroitavana eli steinerkoululle ominaisen kotiseutuhistorian jakson kautta, sen aikana tutustutaan lähiympäristön historialliseen ja maantieteelliseen kehitykseen. Kotiseudun historian jaksolla voi tehdä retkiä ja piirtää karttoja luokasta, lähiympäristöstä, kaupungista ja lähiseudusta.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö:

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Maailma keskiajalla: eurooppalaisen maailmankuvan muodostaminen, idän ja lännen kulttuurinen kommunikaatio ja sen kulttuuriset seuraukset ja vaikutukset tieteessä, taiteessa, kauppa-suhteessa ja arkielämässä. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja maailman kuvassa aloittaneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia:

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600-1700-luvulla

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena S1-S5 L1-L7

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä S1-S5 L1, L2, L4, L5, L7

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden S1-S5 L1, L2, L4-L7

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä S1-S5 L1, L2, L3

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja S1-S5 L2-L4, L6, L7

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille S1-S5 L2, L4, L7

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille S1-S5 L1-L7

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa S1-S5 L1, L2, L4, L7

Historiallisen tiedon käyttäminen

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä S1-S5 L1, L2, L4

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä S1-S5 L1-L7

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa S1-S5 L2-L4, L6, L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty:

Perehdytään ihmisen elämiseen pienessä populaatiossa ja metsästyskulttuurin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen lisäys

Sisältö alueena viljan viljelyn kehittäminen ja määrätietoinen jalostustyö, paikallaan pysyvien yhteisöjen kehitys, eläinten hoidon aloittaminen, uskonnollisten näkemysten merkitystä arkiseen elämään.

Muinainen Intia, Kaksoisvirran maan kaupunkikulttuurit ja Muinais-Egyptin mytologian aiheet, esimerkkejä egyptiläisen kulttuurin suurista saavutuksista, kuten pyramidit, kuninkaiden haudat, kastelujärjestelmä, hieroglyfit; valtiomuodon synty; miten Niilin laakson maantieto vaikutti egyptiläisten tunteeseen elämästä ja kuolemasta.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö:

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Muinainen Kreikka; Ilias ja Odysseia; Kreikan kaupunkivaltioiden synty (Sparta, Ateena);

S3 Keskiaika: Maailma keskiajalla: eurooppalaisen maailmankuvan muodostaminen, idän ja lännen kulttuurinen kommunikaatio ja sen kulttuuriset seuraukset ja vaikutukset tieteessä, taiteessa, kauppa-suhteissa ja arkielämässä. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja maailman kuvassa aloittaneisiin muutoksiin.

Paikallinen lisäys

Legendoja ennen Kolumbuksen aikaa olleista kulttuureista Keski- ja Etelä-Amerikassa; mayojen, tolteekkien ja atsteekkien elämää, legendoja muinaisesta Kiinasta.

S5 Suomi osana Ruotsia:

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600-1700-luvulla.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena S1-S5 L1-L7

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä S1-S5 L1, L2, L4, L5, L7

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden S1-S5 L1, L2, L4-L7

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä S1-S5 L1, L2, L3

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja S1-S5 L2-L4, L6, L7

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille S1-S5 L2, L4, L7

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille S1-S5 L1-L7

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa S1-S5 L1, L2, L4, L7

Historiallisen tiedon käyttäminen

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä S1-S5 L1, L2, L4

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä S1-S5 L1-L7

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa S1-S5 L2-L4, L6, L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty:

Perehdytään ihmisen elämiseen pienessä populaatiossa ja metsästyskulttuurin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö:

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Roomalaisen yhteiskunnan synty ja sen kehitys. Rooman perustaminen ja sen dualistinen piirre.

S3 Keskiäika: Maailma keskiajalla: eurooppalaisen maailmankuvan muodostaminen, idän ja lännen kulttuurinen kommunikaatio ja sen kulttuuriset seuraukset ja vaikutukset tieteessä, taiteessa, kauppasuhteissa ja arkielämässä. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen lisäys

Maailma keskiajalla: eurooppalaisen maailmankuvan muodostaminen, idän ja lännen kulttuurinen kommunikaatio ja sen kulttuuriset seuraukset ja vaikutukset tieteessä, taiteessa, kauppasuhteissa ja arkielämässä.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja maailman kuvassa aloittaneisiin muutoksiin.

Paikallinen lisäys

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja maailmankuvassa alkaneisiin muutoksiin. Renessanssin alku Pohjois-Italiassa.

S5 Suomi osana Ruotsia:

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600-1700-luvulla.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 3-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*

- numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoiteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana opina	S1–S5	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohittamaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–S5	Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkuperäislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1–S5	Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinnallisuuden.	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1–S5	Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika; esihistoria, historia; eaa, jaa).	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja ja sijoittaa eri aikakausien tapahtumia aikajärjestykseen.	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.	Oppilas kuvailee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikakausijakoja.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S5	Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1–S5	Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.	Syy- ja seurauksuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkäkestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat	S1–S5	Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutoksen merkityksestä eri ihmisille.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille muutos ei ole sama asia kuin edistys.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille							
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1–S5	Oppilas hahmottaa jatkuvuuksia historiassa.	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.	Oppilas nimeää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.	Oppilas kuvailee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttanut eri aikoina.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S5	Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osoittaa jonkin synn muutokseen.	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.	Oppilas kuvailee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1–S5	Oppilas osaa selittää, miten tulkinnat menneisyydestä saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.	Tulkintojen selittäminen	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttaa historian tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttaa historian tulkintoja.	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo, miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.	Oppilas kuvailee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

14.4.9 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudelliseksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1-S4	
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	L2, L3, L4, L7
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	L2, L4, L5
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	L1, L2, L4
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1-S3	L2, L6, L7
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	L3, L4
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työnteeseen, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahan käyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana S1-S4
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. S1-S4

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita S1-S3 L2, L3, L4, L7

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa S1-S4 L2, L4, L5

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työn ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään S1, S4 L3, L4, L6, L7

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä S1-S3 L2, L6, L7

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja S1, S4 L3, L4

T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla S1, S3 L3, L4, L5, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja peruseriaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana S1-S4
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. S1-S4

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita S1-S3 L2, L3, L4, L7

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa S1-S4 L2, L4, L5

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään S1, S4 L3, L4, L6, L7

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä S1-S3 L2, L6, L7

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja S1, S4 L3, L4

T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla S1, S3 L3, L4, L5, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työnteeseen, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestäväan kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintätekniologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 3-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Kyminlaakson steinerkoulussa annetaan

- sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä
- numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1–S4	Oppilas kiinnostuu ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii harjaannuttamaan inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyvää eettistä arviointikykyään.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisen yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1–S3	Oppilas oppii hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita.	Yhteisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas antaa esimerkkejä yhteisistä säännöistä. Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksiin ja tasa-arvoon liittyviä asioita arkielämässä. Oppilas tunnistaa ohjatusti keskeisiä oikeudellisia periaatteita.	Oppilas kertoo, miksi tarvitaan yhteisiä sääntöjä. Oppilas kuvailee tasa-arvon ja ihmisoikeuksien merkitystä. Oppilas antaa esimerkin oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä. Oppilas perustelee, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan. Oppilas antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.	Oppilas erittelee yhteisten sääntöjen, oikeusjärjestelmän ja ihmisoikeuksien merkitystä yhteiskunnan toiminnalle ja sen jäsenille.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja	S1–S4	Oppilas oppii tarkastelemaan median roolia ja merkitystä	Median roolin tarkastelu	Oppilas tunnistaa, miten media vaikuttaa hänen	Oppilas antaa esimerkkejä erilaisista tavoista, joilla media vaikuttaa hänen	Oppilas kuvailee, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään	Oppilas erittelee median erilaisia tapoja vaikuttaa yhteiskunnassa ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa		omassa arjessa ja yhteiskunnassa.		omassa elämässään.	omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.	tarkastelee median käyttöä ja merkitystä kriittisesti.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään.	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden eroja.	Oppilas antaa esimerkkejä palkkatyön ja yrittäjyyden piirteistä ja nimeää niitä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee työnteon ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä lähiyhteisössään.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään, että yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.	Erialaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia.	Oppilas tunnistaa, että eri toimijoiden tuottamassa yhteiskunnallisessa tiedossa on erilaisia näkökulmia ja tarkoitusperiä.	Oppilas antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoitusperistä.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1–S3	Oppilas oppii demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä rakentavaa keskustelua.	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas tunnistaa, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa demokratiassa asioihin, jotka koskevat häntä ja muita yhteisön jäseniä. Oppilas antaa esimerkin tavasta vaikuttaa.	Oppilas käyttää joitakin demokraattisen vaikuttamisen keinoja. Oppilas kuuntelee toisia ja perustelee omia näkemyksiään.	Oppilas soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannanottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja. Oppilas arvioi omaa ja yhteisönsä toimintaa demokraattisen vaikuttamisen näkökulmasta.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä niihin liittyviä taitoja.	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas antaa esimerkkejä kuluttamisesta ja säästämistä.	Oppilas antaa esimerkkejä kestävästä rahankäytöstä ja kulutusvalintojen vaikutuksista.	Oppilas arvioi erilaisia tapoja käyttää rahaa ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoo, millaisia vaikutuksia hänen kulutus päätöksillään on muihin ihmisiin ja ympäristöön.	Oppilas erittelee yksilön rahankäytön ja kuluttamisen vaikutuksia lähiyhteisöön, ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	Oppilas oppii osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja käyttämään mediaa turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla.	Osallistuminen ja mediataidot	Oppilas antaa esimerkin median turvallisuudesta käyttämisestä. Oppilas osaa ohjatusti antaa esimerkin median käyttämisestä yhteiskunnallisen toiminnan välineenä.	Oppilas antaa esimerkkejä median turvallisuudesta käyttämisestä ja tunnistaa median käyttöön liittyviä riskejä. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineinä.	Oppilas pohtii median käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.	Oppilas arvioi erilaisia median käyttötapoja sekä vaikuttamisen että median turvallisen käytön näkökulmista.

14.4.10 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin merkitys tunne-elämään ja ihmisen itsetuntoon on suuri. Kasvatuksellisessa mielessä musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia tunne-elämän kehittämiseen sellaista tasapainoa kohti, missä laadullinen ajattelu, arviointikyky, sosiaalinen perusta voi oikealla tavalla kehittyä. Musiikin opetuksen tehtävänä on myös luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen. Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 3-6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Osallisuus

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään S1-S4, L2, L6, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä S1-S4, L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen S1-S4 L1, L2

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä S1-S4 L2

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S1-S4 L1, L2, L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta S1-S4, L2

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoimisen yhteydessä S1-S4, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointija ääniympäristön turvallisuudesta S1-S4, L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. S1-S4, L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

Paikallinen lisäys

Vuosiluokalla 3 laajennetaan omakohtaista tutustumista musiikin eri alueisiin omista lähtökohdista. Musiikin tuottaminen sekä soittaen että laulaen saa uusia muotoja taitojen vähitellen kasvaessa. Vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja musiikillista mielikuvitusta edelleen erilaisten harjoitusten ja improvisaation kautta. Pentatoninen aineisto antaa tietä diatoniselle sävelasteikolle.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Osallisuus

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään S1-S4, L2, L6, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä S1-S4, L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen S1-S4 L1, L2

T4 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä S1-S4 L2

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S1-S4 L1, L2, L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta S1-S4, L2

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin

yhteydessä S1-S4, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointija ääniympäristön turvallisuudesta S1-S4, L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. S1-S4, L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

Paikallinen lisäys

Vuosiluokalla 4 oppilaan musiikin tuottaminen sekä soittaen että laulaen saa uusia muotoja taitojen kasvaessa. Vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja musiikillista mielikuvitusta edelleen erilaisten harjoitusten ja improvisaation kautta. Kaanoneista edetään laulamaan 2-äänisiä lauluja ja tunnettujen sävelmien yhdistelmiä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Osallisuus

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään S1-S4, L2, L6, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä S1-S4, L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikkiin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen S1-S4 L1, L2

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä S1-S4 L2

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S1-S4 L1, L2, L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta S1-S4, L2

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin

yhteydessä S1-S4, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointia ääniympäristön turvallisuudesta S1-S4, L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. S1-S4, L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

Paikallinen lisäys

Vuosiluokalla 5 oppilaan musiikin tuottaminen sekä soittaen että laulaen vahvistuu ja sujuu vaivattomammin. Oppilas tutustuu intervalleihin ja oppii laulamaan 2- ja 3-äänisiä lauluja. Musiikinteorian ja käsitteiden tuntemus lisääntyy. Vuosiluokalla 5 luokan näytelmäprojektin musiikkiosuuden suunnittelu ja toteutus on tärkeimpiä sisältöalueita.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisiä tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Osallisuus

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään S1-S4, L2, L6, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä S1-S4, L2

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen S1-S4 L1, L2

T4 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä S1-S4 L2

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S1-S4 L1, L2, L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisiä kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta S1-S4, L2

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä S1-S4, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointija ääniympäristön turvallisuudesta S1-S4, L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. S1-S4, L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Paikallinen lisäys

Vuosiluokalla 6 oppilaan musiikin tuottaminen sekä soittaen että laulaen vahvistuu ja sujuu vaivattomammin. Aiemmin opittuja tietoja ja taitoja laajennetaan ja syvennetään. Soitinten tuntemusta laajennetaan sekä teoriassa että itse soittaen.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisiä tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opintoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositoludistusta varten opettaja käyttää perusteissa määriteltyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas osallistuu musisointiin ryhmän jäsenenä.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin rakentavasti huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitutusosittimien soitotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä keho-, rytm-, melodia- ja soitutusosittimien soitotaitojaan musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö, laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas kokeilee äänenkäytön ja soittamisen mahdollisuuksia yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä ja osallistuu yhteislauluun. Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja soitutusosittimia ryhmän jäsenenä.	Oppilas harjoittelee äänenkäyttöä sekä keho-, rytm-, melodia- ja soitutusosittimien soittamista. Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien soittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.	Oppilas kehittää äänenkäyttöään ja keho-, rytm-, melodia- ja soitutusosittimien soitotaitoaan sekä osallistuu yhteislauluun ja -soittoon sujuvasti.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia ja taiteen maailmaa musiikkiliikunnallisuuden keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan.	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.
T4 tarjota oppilaille mahdollisuuksia ääninympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteeluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertoamaan siitä	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääninympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia ja tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään.	Oppilas kuuntelee keskittyneesti ääninympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja esittää kuulemastaan huomioita.	Oppilas kuuntelee ääninympäristöä ja musiikkia, tunnistaa niihin liittyviä mieltymyksiään ja keskustelee havainnoistaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin äänillä leikkien, kokeiden ja improvisoiden sekä säveltäen tai työskentelemällä taiteiden välisesti.	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin yksin tai ryhmän jäsenenä. Oppilas kokeilee joihtakin musiikkiteknologian työkaluja	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa. Oppilas osaa ohjautusti hyödyntää	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tietoa- ja viestintäteknologiaa käyttäen		Hän käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä.		opettajan yksilöllisen ohjauksen avulla.	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.	musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisiä kokemuksia ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikillisiä kokemuksiaan sekä musiikillisen maailman monimuotoisuutta.	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo musiikillisista havainnoistaan sekä tunnistaa joitakin musiikin esteettisiä, ajallisia ja kulttuurisia piirteitä.	Oppilas kertoo ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistaan sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.	Oppilas esittää perusteltuja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettisiä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1–S4	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja ja osaa musisoida niiden mukaisesti.	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoimissaan.	Oppilas käyttää ja soveltaa opiskeltuja musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapoja musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musiikintuotannon ja ääninympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta. Hän tunnistaa musiikin ja ääninympäristön vaikutuksia mielialaan ja hyvinvointiin.	Soitinten ja laitteiden turvallinen käyttö <i>Lisäksi oppilasta ohjataan pohtimaan ääneen ja musiikkiin liittyviä kokemuksiaan, mutta tätä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.</i>	Oppilas noudattaa turvallisuusohjeita käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas toimii turvallisuusohjeiden mukaisesti käyttäessään laitteita ja soittimia.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti ja huolehtia musisointi- ja ääninympäristön turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen musiikilliselle oppimiselle sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisella osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä harjoittelee tavoitteiden asettamista ja edistymisen arviointia yhteismusiisoinnissa.	Oppilas kehittää musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla sekä osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusiisoinnissa.	Oppilas asettaa tavoitteita musiikilliselle osaamiselleen ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

14.4.10 Valinnainen musiikki luokilla 3-6

Valinnaisen musiikin opiskelussa syvennetään osaamista vuosiluokilla 3-6. Ohjelmistossa edetään asteittain haastavampaan suuntaan niin soitto- ja laulutaidon kuin teoreettisen osaamisenkin karttuessa. Harmoniaa tutkitaan ilmiönä ensin kuunnellen ja myöhemmin itse monipuolisesti tuottaen ja ohjelmistoa sovittaen. Rytmikkaa käsitellään niin teorian kuin käytännön tasolla edeten yksinkertaisesta kehorytmiikasta perkussioinstrumenttien käyttöön ja nuotintamiseen 7-9 -luokilla. Tutustutaan erilaiseen musiikkiin ja analysoidaan niiden merkityksiä eri aikakausina ja eri kulttuureissa. Opetellaan suhtautumaan musiikkiin ja sen tuottamiseen avoimesti ja rohkeasti. Ammennetaan musiikin hyvää tekevistä aineksista omaan hyvinvointiin. Yhteissoiton myötä opetellaan oman työpanoksen antamisen lisäksi arvostamaan myös toisen työtä ja sitä, mitä kaikkea yhdessä on mahdollista saavuttaa.

Kurssien tarkemmat sisällöt määritellään vuosittain koulun vuosisuunnitelmassa.

Vuosiluokan 3 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Vahvistetaan ja syvennetään perusopetuksen eri sisältöalueita.

Vuosiluokan 4 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Vahvistetaan ja syvennetään perusopetuksen eri sisältöalueita.

Vuosiluokan 5 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Teoriaopinnoissa vahvistetaan alkeita ja edetään harmoniaoppiin. Ohjelmisto on usein moniäänistä ja sovitettu useammalle instrumentille. 5-luokkalaiset vastaavat pääasiassa sovituksen yksinkertaisemmista stemmoista. Oppilaille esitellään musiikin sovittamisen vaiheita, prosesseja ja ohjelmistoja. Perkussoiden käyttöön tutustutaan. Tyyllilajeja käsitellään ohjelmiston tuottamisen kanssa käsi kädessä. Työskentelyssä korostuu pitkäjänteisyys ja ohjelmisto harjoitellaan intensiivisesti ja tavoitteellisesti alusta loppuun.

Vuosiluokan 6 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Teoriaopinnoissa vahvistetaan alkeita ja edetään harmoniaoppiin. Ohjelmisto on usein moniäänistä ja sovitettu useammalle instrumentille. 6-luokkalaiset vastaavat pääasiassa sovituksen yksinkertaisemmista stemmoista. Oppilaille esitellään musiikin sovittamisen vaiheita, prosesseja ja ohjelmistoja. Perkussoiden käyttöön tutustutaan. Tyyllilajeja käsitellään ohjelmiston tuottamisen kanssa käsi kädessä. Työskentelyssä korostuu pitkäjänteisyys ja ohjelmisto harjoitellaan intensiivisesti ja tavoitteellisesti alusta loppuun.

Arviointi

Arviointi koostuu:

Laulaminen ja äänenkäyttö

- osallistuu yhteislauluun ja laulaa rytmisesti ja melodialinjan suuntaisesti ja pystyy havaitsemaan ja korjaamaan tekemiään virheitä

Soittaminen

- hallitsee rytmii-, ja melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon ja hallitsee bändisoiton alkeet

Kuunteleminen

- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan ja tunnistaa ja erottaa eri musiikin lajeja ja aikakausien ja kulttuurien musiikkia

Musiikkitieto

- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelemisen yhteydessä ja tuntee taide- ja populaarimusiikin keskeisiä teoksia

Musiikin keksiminen

- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa

14.4.11 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Kuvataideopetuksessa oppilaita tuetaan luovaan vapauteen. Kuvataide nähdään steinerkoulussa luontaisena osana kasvatusta ja kuvataide kuuluu olennaisesti kaikille oppitunneille. Kuvataiteen opetuksen tehtävä on myös kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Taiteellisen työn lähtökohtana ovat oppilaan omat tunnot, omat kokemukset ja omat havainnot. Kuvataiteen alueella ulkomaailma ja oppilaan sisäinen maailma saavat tilan, missä kohdata. Omasta kokemuksesta käsin tehty taiteellinen työskentely rakentaa oppilaille tervettä yksilöllistä identiteettiä. Opetuksella onkin tärkeä rooli tunne-elämän kehityksessä, mielikuvituksen rikastuttamisessa ja sosiaalisuuden vahvistamisessa samalla, kun se luo pohjaa myös ajattelulle ja itsetuntemukselle.

Kuvataiteellisen opetuksen tulee pyrkiä yhdistämään siihen tietoisuuden kehitykseen, joka ikävuosien aikana tapahtuu. Viime kädessä sen tulisi olla elävöittämässä käsitteellistä ajattelua niin, että ajattelu voisi olla luovaa ja että ajattelussaan ihminen kykenisi ottamaan huomioon inhimillisesti sekä toiset ihmiset että ympäristön. Alaluokilla opetus painottuu tunteeseen ja toiminnallisuuteen sekä mielikuvituksen käyttöön. Alaluokilla on tärkeintä taiteellisen kokemisen kehittäminen. Kahdentoista vuoden ikää lähestyessä painopiste siirtyy ulkoisen maailman havainnointiin. Kuvataiteellisten havainnointiharjoitusten kautta oppilas luo tervettä suhdetta ympäröivään maailmaan. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tietoja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Steinerkoulussa oppilaita ohjataan havainnoimaan ympäristöä, taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erityisesti moniaistisesti ja kuvia tekemällä. Kuvataiteen keinoin eläydytään ja tutustutaan eri kulttuureihin samassa yhteydessä kuin ne tulevat oppilaille tutuksi myös muiden aineiden tunneilla. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen S1, S2, S3, L1, L3, L4,L5

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista S1, S2, S3 L2, L4, L5,L6

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen S1, S2, S3, L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan S1, S2, S3 L2, L3, L5,L6

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa S1, S2, S3 L1, L2, L3, L5

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta S1, S2, S3 L1, L2, L4, L5

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin S1, S2, S3 L1, L4, L5, L6

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan S1, S2, S3, L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenivistä arvoista S1, S2, S3, L3, L4, L6, L7

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Oppiaineen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, ilmiöt ja tuotteet. Kuvataiteen sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttuun ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Kuva-aiheet valitaan opetuksesta, vuodenaajoista, luonnosta Tärkeänä osana työskentelyä on yhteinen kuvatarkastelu. Harjoitellaan värien sekoittamista ja uusien värien syntyä ja tehdään väriympyräharjoituksia, kylmä ja lämmin polariiteetti korostuen. Oppilaita myös kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, media-kulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön

kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen S1, S2, S3, L1, L3, L4,L5

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista S1, S2, S3 L2, L4, L5,L6

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen S1, S2, S3, L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan S1, S2, S3 L2, L3, L5,L6

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa S1, S2, S3 L1, L2, L3, L5

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta S1, S2, S3 L1, L2, L4, L5

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin S1, S2, S3 L1, L4, L5, L6

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan S1, S2, S3, L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenivistä arvoista S1, S2, S3, L3, L4, L6, L7

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Oppiaineen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, ilmiöt ja tuotteet. Kuvataiteen sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Syvennetään perustekniikoita, uutena tekniikkana on muodon hakeminen ympäristöstä, harjoitusaiheina ovat esim. päärynä, omena tai muu selkeä muoto ja sen jälkeen eläinaiheita. Vahaliitujen lisäksi harjaannutetaan käyttämään puuvärejä, syvennetään muovailun taitoja eläinopin jakson yhteydessä. Kuva-aiheet otetaan opetuksesta, luonnosta, ja vuodenajoista. Tärkeänä osana työskentelyä on yhteinen kuvatarkastelu. Esineiden piirtäminen malista vahvistaa havaintojen tekemistä.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin

kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, media-kulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen S1, S2, S3, L1, L3, L4,L5

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista S1, S2, S3 L2, L4, L5,L6

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen S1, S2, S3, L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan S1, S2, S3 L2, L3, L5,L6

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa S1, S2, S3 L1, L2, L3, L5

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta S1, S2, S3 L1, L2, L4, L5

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin S1, S2, S3 L1, L4, L5, L6

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan S1, S2, S3, L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista S1, S2, S3, L3, L4, L6, L7

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Oppiaineen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, ilmiöt ja tuotteet. Perustekniikoita syvennetään ja tarkastellaan maalauksia entistä tietoisemmin. Kuvataideopetus liittyy läheisesti muuhun opetukseen. Yhteinen kuvatarkastelu on tärkeä osa opetusta.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, media-kulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen S1, S2, S3, L1, L3, L4,L5

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista S1, S2, S3 L2, L4, L5,L6

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen S1, S2, S3, L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan S1, S2, S3 L2, L3, L5,L6

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa S1, S2, S3 L1, L2, L3, L5

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta S1, S2, S3 L1, L2, L4, L5

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin S1, S2, S3 L1, L4, L5, L6

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan S1, S2, S3, L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista S1, S2, S3, L3, L4, L6, L7

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan S1, S2, S3 L1, L2, L4, L7

Oppiaineen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen opetuksessa, kuten muissakin aineissa, otetaan huomioon lasten kahdestoista ikävuosi ja sen mukanaan tuomat muutokset. Oppilaiden tulisi nyt saada selkeä käsitys siitä, miten esimerkiksi varjot syntyvät ja tehdä niistä myös tarkkoja havaintoja. Kuvataideopetus liittyy läheisesti muuhun opetukseen. Yhteinen kuvatarkastelu herättää pohtimaan maailman lainalaisuuksia. Vesivärimaalausta harjoitellaan teemana luonnontunnelmat, puut ja kartat. Tehdään väritunnelmia ja –harjoituksia. Esittävässä piirtämisessä pyritään tarkkaan ja asialliseen kuvaamiseen ja piirretään tietoisesti mallin mukaan. Muovailuun syvennytään osana kuvataidetta. Tutustutaan keramiikan alkeisiin, teknisessä työssä muotoillaan puusta keskeisiä muotoja.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, media-kulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkko-ympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita

erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkittamisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoja 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 kuvataiteen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoja. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta,	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee ohjautusti havaintoja koikeilemalla jotain kuvallista välineitä.	Oppilas tekee havaintoja käyttämällä joitakin kuvallisia välineitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja eri aistein ja käyttämällä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen		kulttuuria moniaistisesti. Hän käyttää kuvailmaisun välineitä ja keinoja havaitsemisen apuna.				useita kuvallisia välineitä.	tarkoituksenmukaisesti kuvallisia välineitä.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan toisten kanssa. Hän harjoittelee näkemystensä perustelemista yksin ja ryhmän jäsenenä.	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas jakaa ohjatuksi jonkin havaintonsa suullisesti tai kirjallisesti. Oppilas harjoittelee havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista.	Oppilas ilmaisee joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteisessä keskustelussa. Oppilas harjoittelee näkemystensä perustelemista.	Oppilas tuo havaintojaan ja ajatuksiinsa aktiivisesti yhteiseen keskusteluun. Oppilas osaa perustella näkemystensä.	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun oma-aloitteisesti ja muiden näkemyksiä huomioiden ottaen. Oppilas osaa esittää näkemyksiään pääosin selkeästi perustellen.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Hän harjoittelee käyttämään kuvailmaisussaan myös muuta kuin näköaistiin perustuvaa tietoa.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee ohjatuksi havaintojaan ja ajatuksiaan kuvailmaisun välineillä ja keinoilla.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas osaa syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvailmaisun välineillä ja keinoilla. Oppilas hyödyntää kuvailmaisussaan tavoitteellisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu erilaisiin kuvailmaisun välineisiin ja keinoihin sekä oppii käyttämään niitä monipuolisesti. Hän oppii harjoittelemaan ja kehittämään kuvan tekemisen taitojaan pitkäjänteisesti.	Kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatuksi jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee erilaisien kuvailmaisun välineiden ja keinojen käyttöä. Oppilas käyttää niistä joitakin tehdessään kuvia.	Oppilas osaa käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvailmaisussaan. Oppilas kehittää kuvan tekemisen taitojaan.	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tarkoituksenmukaisesti kuvallisessa tuottamisessaan. Oppilas harjaannuttaa kuvan tekemisen taitojaan pääosin tavoitteellisesti.
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kehittämään tavoitteellisesti kuvailmaisuaan yksin ja yhteistyössä.	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen yksin ja yhteistyössä	Oppilas harjoittelee ohjatuksi työskenteleä oman tai yhteisen suunnitelman pohjalta.	Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää yksittäisiä kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden suuntaisesti.	Oppilas osaa asettaa tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.	Oppilas osaa asettaa johdonmukaisesti tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas kehittää kuvailmaisun taitojaan tavoitteiden mukaisesti.
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omassa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omassa kuvissaan.	Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas kokeilee ohjatuksi jotakin vaikuttamisen keinoa kuvissaan.	Oppilas harjoittelee käyttämään joitakin vaikuttamisen keinoja ilmaisessaan näkemyksiään kuvissaan.	Oppilas osaa käyttää vaikuttamisen keinoja ilmaisessaan näkemyksiään kuvissaan.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia vaikuttamisen keinoja kuvissaan. Oppilas ilmaisee näkemyksiään kuvissaan ja osallistuu niillä keskusteluun.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee monipuolisesti erilaisia kuvia. Hän oppii pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.	Kuvien tarkastelu	Oppilas tarkastelee ohjatusti kuvia sekä pohtii todellisuuden ja fiktion suhdetta jossakin kuvassa.	Oppilas tarkastelee erilaisia kuvia ja huomioi ohjatusti niiden lähtökohtia ja yhteyksiä. Oppilas ilmaisee näkemyksiään todellisuuden ja fiktion suhteesta joissakin kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaissa kuvissa.	Oppilas osaa tarkastella monipuolisesti sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan. Oppilas kertoo todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaissa kuvissa perustellen näkemyksiään.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin	S1, S2, S3	Oppilas tarkastelee visuaalisen kulttuurin merkityksiä eri näkökulmista. Hän oppii käyttämään kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas kokeilee ja harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas käyttää ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää tarkastellessaan kuvataidetta tai muuta visuaalista kulttuuria.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä. Oppilas kertoo kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas käyttää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti kuvatulkinnan menetelmiä tulkittaessaan kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista. Oppilas hyödyntää tulkintojaan perustellessaan näkemyksiään kuvista keskusteltaessa.
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omassa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas tutustuu kulttuuriin kuvailmaisun tapoihin. Hän oppii käyttämään niitä omassa kuvailmaisussaan.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja käyttäminen	Oppilas tutustuu ja kokeilee ohjatusti jotakin kulttuurista kuvailmaisun tapaa tehdessään kuvia.	Oppilas harjoittelee joitakin kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.	Oppilas osaa soveltaa kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissaan ja tehdessään tulkintoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteesta, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	Oppilas harjoittelee omien näkemysten esittämistä visuaalisesta kulttuurista ja oppii keskustelemaan siinä ilmenevistä arvoista.	Arvojen tarkasteleminen ja niistä keskusteleminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti visuaalisessa kulttuurissa ilmenevien arvojen tarkastelemista ja niistä keskustelemista.	Oppilas ilmaisee ja tuo keskusteluun joissakin kuvailmaisun näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ilmaisee aktiivisesti näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisen kulttuurin arvoista käytävään keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuuden ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia.	Kuvailmaisun valinnat omien näkemysten esittämisessä	Oppilas tuo ohjatusti esille jonkin kulttuurin moninaisuuden tai kestäväan kehityksen näkökulman.	Oppilas huomioi joissakin kuvailmaisun sisällöissä tai toimintatavoissa kulttuurin moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia.	Oppilas huomioi kuvailmaisun sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurin moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Oppilas kertoo kuvailmaisun valinnoillaan näkemyksiään.	Oppilas huomioi kuvailmaisun sisällöissä ja toimintatavoissa tavoitteellisesti kulttuurin moninaisuuden ja kestäväan kehityksen näkökulmia. Hän perustelee näkemyksiään ja ratkaisujaan.

14.4.12 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuva toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Paikallinen lisäys

Vuosiluokilla 3-6 otetaan käyttöön uusia materiaaleja ja tekniikoita. Töiden aiheet integroidaan oppilaan ikäkauden mukaisesti muihin oppiaineisiin. Käsityön opetuksessa oppilas tutustuu suomalaiseen ja eri kulttuurien käsityöperinteisiin. Oppilas oppii käsityöhön liittyviä käsitteitä ja sanoja sekä oppii käyttämään ja soveltamaan niitä. Vuosiluokilla tehdään esimerkiksi töitä kangaspuilla. Rakennetaan yhteistä leikkimökkiä. Tehdään ristipistotöitä ja neulotaan viidellä puikolla. Suunnittelun ja kaavatyoäskentelyn kautta oppilaat oppivat erilaisten työvaiheiden hallintaa. Käsityön opetuksessa oppilaita ohjataan tekemään valintoja kestävän kehityksen näkökulmasta.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään,	S1-S6	L1, L2

kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön		
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	L1, L5
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	L4, L6
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisuudesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.	S1-S5	L3, L6
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2, S6	L5
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	L1, L4, L7
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	L1, L3, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyynejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kieräytysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja

kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Pehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Ideointi

Suunnittelussa pehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Pehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä

piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemista, testaamista, eri materiaalien työstämisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsenneilyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arviointiin tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan

lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1–S6			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin ja sen dokumentointi	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin, johon sisältyy oman työn suunnittelu, valmistus ja työskentelynaikainen arviointi. Hän dokumentoi prosessia.	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin osat. Oppilas toteuttaa jonkin käsityöprosessin osan opettajan konkreettisesti ohjaamana ja dokumentoi sen.	Oppilas toteuttaa käsityöprosessin keskeiset osat opettajan ohjaamana. Oppilas dokumentoi joitakin käsityöprosessin vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja dokumentoi sen eri vaiheita.	Oppilas toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin itsestänsä ja dokumentoi käsityöprosessin vaiheet. Oppilas pohtii omaa työskentelyään.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1–S4	Oppilas suunnittelee ja valmistaa yksin tai ryhmässä käsityötuotteen tai teoksen, jossa toteutuu perustellut, esteettiset ja tekniset ratkaisut.	Tuotteen valmistaminen	Oppilas suunnittelee tai valmistaa tuotetta tai teosta opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen opettajan ohjaamana.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.	Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus. Oppilas arvioi ja perustelee tuotteen esteettisiä tai toiminnallisia ratkaisuja.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä ja tuntee erilaisia käsityön materiaaleja. Hän työskentelee tarkoituksenmukaisesti erilaisia materiaaleja ja valitsee niihin sopivia valmistusmenetelmiä.	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistusmenetelmien valinta, yhdistäminen ja työskentäminen	Oppilas tunnistaa joitakin käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas tunnistaa ja nimeää käsityön käsitteistöä ja käyttää käsityön työvälineitä, materiaaleja ja valmistusmenetelmiä opettajan ohjaamana.	Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas käyttää käsityön käsitteistöä monipuolisesti. Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää taitavasti eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä soveltaen niitä tarkoituksenmukaisesti.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivia välineistöä	S1–S5	Oppilas toimii pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti ja työskentelee työturvallisuukseltaan noudattaen. Hän valitsee ja käyttää työhön sopivia välineistöä.	Työskentelytaidot	Oppilas harjoittelee pitkäjänteistä ja turvallista työskentelyä opettajan konkreettisesti ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää työvälineitä opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti, vastuullisesti ja turvallisesti opettajan ohjaamana. Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä. Oppilas tietää käsityössä käytettävien	Oppilas ottaa vastuuta omasta työskentelystään sekä toimii pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa	Oppilas työskentelee vastuuntuntoisesti, pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Oppilas huomioi työturvallisuuden omassa ja toisten kanssa työskentelyssä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa käyttää niitä opettajan ohjaamana.	käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tietää käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaa valita niistä tarkoituksenmukaisimmat.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1–S2, S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa jonkin käsityöprosessin vaiheen aikana opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opettajan ohjaamana käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeituksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Oppilas käyttää itsenäisesti oman käsityöprosessinsa eri vaiheisiin ja niiden dokumentointiin sopivia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia	S6	Oppilas arvostaa omaa ja muiden työtä sekä tarkastelee omaa käsityöprosessiaan ja tarvittaessa muuttaa työskentelyään. Hän antaa vertaispalautetta käsityöprosessista.	Oman työn ja käsityöprosessin tarkastelu, vertaispalautteen antaminen	Oppilas harjoittelee oman työn ja käsityöprosessin tarkastelua sekä vertaispalautteen antamista opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas osallistuu oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun sekä vertaispalautteen antamiseen opettajan ohjaamana.	Oppilas osallistuu rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun. Oppilas osallistuu tarkoituksenmukaisesti vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas tarkastelee realistisesti omaa työtään ja käsityöprosessiaan. Oppilas antaa aktiivisesti rakentavaa vertaispalautetta käsityöprosessista.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1–S3, S5	Oppilas tarkastelee kulutus- ja tuotantotapoja monipuolisesti. Hän valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan konkreettisesti ohjaamana.	Oppilas pohtii kulutus- ja tuotantotapoja opettajan ohjaamana. Oppilas valitsee ja käyttää materiaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti.	Oppilas tarkastelee monipuolisesti kulutus- ja tuotantotapojen vaikutusta tuotteen elinkaareen. Oppilas valmistaa tuotteitaan materiaalitaloudellisesti ja perustelee valintojensa.

14.4.13 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestäväan toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen

oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Paikallinen lisäys

Luokka-asteelta toiselle siirryttäessä oppilas kokee kehollisuutta enenevässä määrin omakseen. Oppituntien sisällöt valitaan oppilaan kehollista kehitysvaihetta vastaavaksi, tällöin oppilas kokee liikunnan itselleen mielekkäänä ja itseään vahvistavana. Steinerpedagogisen liikunnan opetuksen tärkeä osa on ns. Bothmer-voimistelu. Bothmer-voimistelu koostuu eri luokka-asteille suunnatuista liikesarjoista. Liikkeet muodostavat kokonaisuudessaan sarjan, jossa kasvun kehitystasot on selvästi huomioitu. Steinerkouluilla on pitkät perinteet tyttöjen ja poikien yhteiselle liikunnanopetukselle. Opetussisällöt valitaan riittävän monipuolisiksi, jotta kaikki oppilaat voivat turvallisesti ja kiinnostuneesti osallistua opetukseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolittamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnanopetuksen tehtävä on vahvistaa oppilaan hyvän itsetunnon kasvua. Oppilas kokee itsensä varmaksi omassa kehossa liikkeessään ja osaa ottaa toiset ihmiset myönteisellä tavalla huomioon. Perusliikuntataitojen lisäksi tehtävänä on harjaannuttaa erilaisia liikunnallisia taitoja eri välinein. Tärkeää on vahvistaa eri aistien kautta tapahtuvia motorisia toimintoja. Liikunnanopetuksessa vahvistetaan oppilaan fyysistä kasvua ikäkauteen sopivilla harjoituksilla. Opetuksessa otetaan huomioon hengityksessä ja verenkierrössä tapahtuvat muutokset.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. S1 L3

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. S1 L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. S2 L2, L6, L7

Psyykkinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. S3 L1, L2, L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. S3 L1, L2

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Fyysinen toimintakyky Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikkija tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykkinen toimintakyky Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. S1 L3

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. S1 L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. S3 L1, L2, L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. S3 L1, L2

Liikunnan opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Fyysinen toimintakyky Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumisen ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikkija tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. S1 L3

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. S1 L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säatelemään toimintaansa ja tunnelmaisuuttaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. S3 L1, L2, L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. S3 L1, L2

Liikunnan opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Fyysinen toimintakyky Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumista ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikkija tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. S1 L3

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. S1 L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. S3 L1, L2, L3

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. S3 L1, L2

Liikunnan opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Fyysinen toimintakyky Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumista ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikkija tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan

- *sanallinen arviointi 3. luokan päättyessä*
- *numeroarviointi 4.-6. lukuvuosien päättyessä, joita voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla.*

Opetuksen ta- voite	Sisältö- alueet	Opetuksen ta- voitteista johdet- ut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen ku- vaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas toimii liikuntatunneilla satunnaisesti ja valikoiden.	Oppilas toimii liikuntatunneilla ko-keillen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan opettajan ohjaamana sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan sekä hyödyntää niitä toiminnassaan.	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Oppilas sopeuttaa liikkumistaan ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja havaintojensa mukaan.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa oppimisympäristöissä ja opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja monipuolisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa	S1	Oppilas oppii arvioimaan ja kehittämään fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa harjoittaa fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa kertoa, millä tavalla fyysisiä kunto-ominaisuuksia voi mitata ja osaa harjoittaa joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan, asettaa omia tavoitteita sekä kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas osaa uida 50 m ja hypätä uintisyvyiseen veteen.	Oppilas on perusuimataitoinen (osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).	Oppilas osaa uida 100 m kahta uintitapaa käyttäen sekä pelastautua vedestä.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa ilmaista, miten toimitaan turvallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä opettajan ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunteilmaisuaan niin, että pystyy opettajan ohjaamana toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee valikoimatta kaikkien kanssa sekä toimii useimmiten yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja antaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja antaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuunkanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa ilmaista reilun pelin periaatteita ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista opettajan ohjaamana.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja pyrkii edistämään sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa ilmaista, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii yleensä opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

14.4.14 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus jatkuu sujuvasti alemmilta luokilta luokanopettajan ja aineenopettajien yhteistyönä. Oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja luokan muun toiminnan yhteydessä. Oppilasta tuetaan löytämään sekä omat että toisten kyvyt ja vahvuudet oppijana, sekä vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Tavoitteena on edistää oppilaan valmiuksia käyttää opiskelussaan uusia työtapoja ja syventää aikaisemmin opittuja. Oppilas ottaa enenevässä määrin vastuuta opiskelusta ja tehtävien tunnollisesta tekemisestä. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua. Oppilas saa kokemuksia koulussa ja lähiympäristössä vaikuttamisesta.

Oppilas oppii hakemaan tietoa lähdeteoksista ja käyttämään eri medioita vastuullisesti. Oppilaat tutustuvat alustavasti työelämään eri ammattien kautta. Myöhemmin oppilaanohjauksen kautta tutustutaan lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Oman koulun vanhempien läheistä yhteyttä kouluun hyödynnetään työelämään ja ammatteihin tutustuttaessa. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaita ja huoltajia ohjataan myös henkilökohtaisesti lukuvuoden aikana opiskeluun liittyvissä asioissa. Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

LUKU 15. Vuosiluokat 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

”Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämällä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja opiskeluhuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävästä elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävästä kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten

kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelevaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilaille tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erytystä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärutmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeeseen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden

käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen:

Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta:

Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältetään tiedon häviämislä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojaja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:

Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen:

Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. 15.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Kuudennelta seitsemännelle luokalle siirtyminen tapahtuu Kymenlaakson steinerkoulussa ilman suuria ulkoisia muutoksia. Oppilaan ryhmä pysyy samana, samoin luokanopettaja ja useimmat aineenopettajat. Arviointikäytäntö pysyy myös periaatteeltaan samana, mutta vaatimukset tietenkin lisääntyvät.

Tässäkin siirtymävaiheessa ulkoisia tekijöitä keskeisempi on oppilaan omassa elämässä tapahtuva muutos. Murrosikä on alkamassa, ja se tuo mukanaan sekä ruumiillisia että sielullisia muutoksia ja niistä mahdollisesti kehittyvää epävarmuutta.

Huoltajien kanssa tehdään edelleen kiinteää yhteistyötä kuten kaikilla luokka-asteilla. Heille luonnollisesti kerrotaan opiskeluun liittyvistä asioista, mutta erityisesti keskustellaan oppilaan ikävaiheen tuomasta kehityksestä ja sen edellyttämästä nuoren kohtaamisesta.

Työ sekä oppilaiden että huoltajien kanssa on käytännön tasolla luokanopettajan vastuulla. Luokanopettajaa tukee ja valvoo rehtorin johtama opettajakunta. Tarvittaessa turvaudutaan opiskeluhuollon kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kaikki tuki pyritään antamaan niin ajoissa, että mahdolliset ongelmat eivät pääse kehittymään liian pitkälle.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan kuudennen luokan aikana.

Siirtymisvaihetta perusopetuksesta seuraavan vaiheen koulutukseen tuetaan opetussuunnitelma perusteiden esittämien periaatteiden mukaan. Oppilaiden kanssa käydään runsaasti keskusteluja viimeistään kahdeksannelta luokalta alkaen. Keskusteluissa pyritään luomaan kuvaa oppilaille mieluisista ja sopivista koulutusaloista sekä heidän valmiuksistaan ja mahdollisista tarpeista niiden parantamiseen. Luokanopettaja tai luokanvalvoja pitää tiiviisti yhteyttä luokalla opetusta antaviin aineenopettajiin kunkin oppilaan kehityksestä. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa. Periaatteena on, että kukaan Kymenlaakson steinerkoulussa perusopetuksensa päättävä ei syrjäydy ainakaan tässä siirtymävaiheessa.

Tehtävän toteuttamisesta vastaa tässäkin luokanopettaja tai luokanvalvoja. Hänen tulee tässä vaiheessa kuitenkin tehdä tavallista tiiviimmin yhteistyötä muiden luokkaa opettavien ja koko opettajakunnan kanssa. Rehtorin johtama opettajakunta tukee luokanopettajaa tai luokanvalvojaa ja vastaa siitä, että tämä kykenee huolehtimaan velvollisuuksistaan.

Yhteistyö huoltajien kanssa on steinerkoulussa tietenkin itsestäänselvyys. Tässä hyvin tärkeässä siirtymävaiheessa sen merkitys korostuu.

Luokilla 7-9 tehtävää *työtä seuraa ja kehittää* välittömässä käytännössä luokanopettaja tai luokanvalvoja. Häntä tukee ja ohjaa ja hänen työtään valvoo rehtorin johtama opettajakunta. Opettajakunta tekee kiinteää yhteistyötä johtokunnan kanssa, jolla on koulun työnjakoon perustuva osuutensa kehitystyössä. Myös muut huoltajat seuraavat työn onnistumista ja antavat siitä palautetta. Palautetta antaa myös oppilaskunta ja tekee kehitysehdotuksia.

Kymenlaakson steinerkoululla ei ole lisättävää niihin yleisiin periaatteisiin, mitä opetussuunnitelmien perusteissa esitetään *laaja-alaisen osaamisen* osalta. Kymenlaakson steinerkoulussa, kuten tässä opetussuunnitelmassa muuallakin esitetään, laaja-alaiseen osaamiseen pyritään kasvattamaan kaikissa oppiaineissa, ei vain opetussuunnitelmien perusteissa esitetyn minimimäärän verran.

Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt samoin kuin niihin liittyvät oppimisympäristöt, työtavat, eriyttäminen ja tuki kuvataan seuraavassa kohdassa.

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Mitä äidinkielen ja kirjallisuuden tehtävistä on sanottu *yleisesti* kohdassa 13.4.1, koskee koko äidinkielen opetusta, vaikka sitä ei tässä toisteta.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa.

Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 7-9 tehtävänä on edistää oppilaan kielellisiä taitoja niin, että hän pystyy olemaan vuorovaikutuksessa myönteisesti ja rakentavasti erilaisissa ja monimuotoisissa viestintätilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Oman viestijäkuvan hahmottamisen lisäksi oppilaita kannustetaan osallistumaan kielenkäyttötilanteisiin monipuolisesti yhteiskunnassa ja eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee ja opiskelijoita ohjataan pohtimaan erilaisten tekstisisältöjen ja oman elämän tapahtumien yhteyttä toisiinsa; tällä tavoin kirjallisuuden ja yhteiskunnallisten ja opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien analyysin taidot syvenevät. Omaa lukuharrastusta pyritään kehittämään ja pitämään yllä.

Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitukseen. Opetuksen tehtävä on tukea, vahvistaa ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja, sekä vahvistaa eri kielten rinnakkaista käyttöä ja monilukutaidon kehittymistä.

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen, sekä tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineen oppimääriä.

15.4.1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen. Yhdeksännellä luokalla on etusijalla estetiikka ja erityisesti huumori. Tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen ja sen syntyyn.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katse-lukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta	S3	L2, L4, L5, L6

vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana		
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoitamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7

Suomen kieli ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaukokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään eritelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään aitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja, sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.

Tekstien tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kerovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viesintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla

7

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Huolehditaan oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Harjoitellaan erilaisia ilmaisutapoja sekä edelleen varmuutta ja rohkeutta viestinnässä.

Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä, esimerkiksi projektityön esittelyä, puhe, esitelmä. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Nostetaan tietoiseen tarkasteluun vuorovaikutuksen ja tekstien sisällön, rakenteen ja ilmaisutavan ja -voiman perusteita. Syvennytään alustavasti tietoisella harkinnalla niihin syihin, mitkä luovat esityksessä erilaisia vaikutelmia ja laatuja.

Käsitellään vuorovaikutusta, sen mahdollisuuksia, ongelmia ja lainmukaisuutta tietoverkon välityksellä.

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Vuorovaikutustaidot kehittyvät niin, että oppilas kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun. Hän kehittyy puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Harjoitellaan selkeän ja objektiivisuuteen pyrkivän palautteen antamista ja myös sen vastaanottamista. Harjoitellaan dialogeja ja draamailmaisua. Kiinnitetään puheharjoituksissa huomiota erityylisten ilmaisujen harjoitteluun. Harjoitellaan omassa ilmaisussa erilaisia sanataiteen keinoja.

S2 Tekstien tulkitseminen

Huolehditaan oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Tutustutaan viestinnän perusteisiin.

Harjoitellaan puheessa yleis- ja kirjakielen käyttöä sekä kielenkäytön ja ylipäättään ilmaisutavan valintaa niin, että se ottaa huomioon vastaanottajan. Tarkastellaan selostavien, kuvailevien ja kertovien tekstien eroja kaunokirjallisuudessa.

Harjoitellaan erilaisia lukutapoja kuten silmäilevää, etsivää sekä sana- ja asiatarikkaa, päättelevää ja nautiskelevaa lukutapaa. Harjoitellaan sopivan lukutavan valintaa.

Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita harjoitellen edelleen tekstin olennaisen sisällön löytämistä, sen tiivistämistä, esittämistä ja korostamista. Ko. työskentelyssä ohjataan oppilasta kehittämään metakognitiivisia taitojaan.

Tutustutaan kirjallisuuteen elämysten antajana ja eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla sekä jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen.

Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta erilaisin kriteerein. Harjoitellaan tiedonhankintaa erityyppisistä lähteistä ja tiedonhankinnan suunnittelua sekä muistiinpanojen tekemistä. Tässä korostetaan erityisesti sitä, että informaatio, jota erityisen helposti saadaan sähköisessä muodossa, ei jää oppilaalle kuolleeksi informaatioksi vaan ajattelevan aktiivisen toiminnan – myös kriittisyyden – kautta muuntuu todelliseksi tiedoksi.

Seurataan ymmärtävän lukutaidon kehittymistä.

Tutustutaan kuvaa, ääntä ja tekstiä yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin.

Harjoitellaan taitoja tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä (myös fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä) ja harjaannutaan tulkitsemaan ja arvioimaan luettua ja kuultua.

Vieraillaan teatterissa ja mahdollisuuksien mukaan oopperassa.

S3 Tekstien tuottaminen

Opetellaan tuottaa tekstejä ja hyödyntämään niitä eri tarkoituksiin niin, että oppilas harjaantuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia. Hän tottuu myös suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään. Auteetaan oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Vuosityönä kirjoitetaan ja pidetään esitelmä omavalintaisen merkkihenkilön elämäkerrasta.

Huolehditaan oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Vertaillaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä.

Opiskellaan kertovien ja kuvaavien tekstien visuaalisia ja kielellisiä piirteitä. Hyödynnetään tietoa fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kirjoittaessa. Harjoitellaan tekstien tuottamista (myös monimediaisissa ympäristöissä) vaiheittain: ideointi, suunnittelu, luonnostelu, kirjoittaminen, palaute, muokkaaminen, viimeistely ja julkaiseminen. Tutkitaan kirjoitettua tekstiä ja syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä. Hahmotetaan tekstien kokonaisrakenteita, otsikointia, kappalejaon perusteita ja tekstin si-
dosteisuutta, sekä hyödynnetään tätä tietoa omassa teksteissä.

Opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita.

Tarkastellaan ja harjoitellaan erilaisia tapoja ilmaista aikaa sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä.

Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita (esimerkiksi välimerkit, kongruenssi, omistusliite) omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa, sekä vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa.

Ohjataan oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjotaan oppilaille tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaistaan oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Huolehditään oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä.

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kielestä voidaan puhua.

Kerrataan, syvennetään ja täydennetään kielen rakenteiden perusteita, joihin aiempina vuosina on tutustuttu. Viedään päätökseen nominien sijamuotojen opetus ja opetellaan verbien nominaalimuodot. Opetellaan lauseenvastikkeiden käyttöä.

Harjoitellaan omien lukutottumusten ja taitojen arviointia.

Tutustutaan edelleen kaunokirjallisuuden lisäksi historiallisiin ja maantieteellisiin kuvauksiin. Erityisesti keskitytään uutena alueena merkittäviin elämänkertoihin. Tarkastellaan tietoisesti kaunokirjallisten tekstien merkitystä elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä.

Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten elokuvaan, teatteriin ja media-kulttuurin eri muotoihin. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan teatteri- ja elokuvakäyntejä. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee. Oppilaan tieto äidinkielestä ja sen rakenteesta karttuu. Hän tutustuu eri maiden kaunokirjallisuuteen ja monipuolistaa lukuharrastustaan.

Suomen kieli ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.

T6 tarjota oppilaille monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään eritelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään aitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja, sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.

Tekstien tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kerovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohdittavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Huolehditaan oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Vahvistetaan erilaisia ilmaisutapoja ja taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kielestä voidaan puhua.

Harjoitellaan yleispuhekielistä, kohteliasta ja kuulijan huomioon ottavaa ilmaisu- ja viestintätapaa.

Opetellaan ja harjoitellaan edelleen vuorovaikutuksen ja tekstien sisällön, rakenteen ja ilmaisutavan yhteyttä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen.

Laaditaan ja esitetään esitelmiä elämäkerroista ja kirjallisuudesta.

Harjoitellaan edelleen rohkeutta ja varmuutta viestinnässä, harjoitellaan omien näkemysten esittämistä ja niiden argumentoivaa puolustamista sekä myös omien näkemysten korjaamista pätevien perusteiden sitä edellyttäessä.

Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa.

Tehdään näytelmä. Rooliin asettumisen ja ilmaisun taidon kehittymistä arvioidaan koko näytelmäprosessin ajan. Oppilaat saavat jatkuvaa palautetta prosessin aikana ja prosessin jälkeen sekä yksilötyöskentelyn että ryhmätyöskentelyn näkökulmasta. Roolisuorituksissa ei tyydytä enää tyypittelyyn, vaan painotetaan yksilöllistä eläytymistä ja ilmaisua. Näytelmän toteutuksessa käytetään laajasti sekä sanataiteen erilaisia keinoja että esimerkiksi kuvan ja musiikin ja liikkeen yhdistämistä sanaan.

Harjoitellaan tekijän tavoitteiden, mielipiteiden ja käytettyjen vaikuttamiskeinojen tunnistamista.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään kirjoitetun yleiskielen piirteiden ymmärrystä. Hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita.

Seurataan ymmärtävän lukutaidon kehittymistä. Harjoitellaan tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja. Pehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Harjoitellaan asioiden perustelua.

Tutustutaan kuvaa, ääntä ja tekstiä yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin.

Opiskellaan ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien suuntaamista eri tilanteisiin ja erilaisille kohderyhmille. Harjoitellaan myös tekijän tavoitteiden, mielipiteiden ja käytettyjen vaikuttamiskeinojen tunnistamista tekstistä.

Tunnistetaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa. Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.

Tutustutaan tiedonhakuun. Opetellaan edelleen tiedon hankintaa suullisista, kirjallisista ja sähköisistä lähteistä. Harjoitellaan aineistojen valikointia, lähdekriittisyyttä ja muistiinpanojen tekemistä.

S3 Tekstien tuottaminen

Syvennetään kirjoitetun yleiskielen piirteiden ymmärrystä. Hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Huomioidaan välimerkkien käyttö, kongruenssi, rektio, omistusliite sekä numeroiden ja lyhenteiden taivutus omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa.

Opiskellaan ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä. Harjoitellaan tekstien suuntaamista eri tilanteisiin ja erilaisille kohderyhmille. Kirjoitetaan asia-aineita, referaatteja, asioimiskirjeitä sekä asiakirjoja. Harjoitellaan artikkeleiden ja reportaasien laatimista. Laaditaan mahdollisesti luokan lehti.

Kirjoitetaan aineita aineistopohjaisesti. Harjoitellaan tekstin kirjoittamista prosessina. Tekstien työstämisessä edetään yhä itsenäisempään suoritukseen.

Tutustutaan edelleen tiedonhakuun. Opetellaan edelleen tiedon hankintaa suullisista, kirjallisista ja sähköisistä lähteistä. Harjoitellaan aineistojen valikointia, lähdekriittisyyttä ja muistiinpanojen tekemistä.

Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä.

Pehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omien tekstien kirjoittamisessa.

Laaditaan kirjallinen tutkielma johonkin opetuksen aiheeseen liittyen.

Ohjataan oppilasta vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Huolehditaan oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Viedään päätökseen kielitiedon keskeisten alueiden opetus. Kehitetään edelleen lause- ja virkeoppia ja vakiinnutetaan oikeinkirjoitus.

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kielestä voidaan puhua. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn.

Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin sekä yleisen kirjallisuuden vaiheisiin. Tutustutaan epiikkaan, draamaan, proosaan ja lyriikkaan lukemalla ja käsittelemällä klassikoita ja nykykirjailijoiden teoksia. Oheislukemistona käytetään pääasiassa elämäkertoja. Oppilaita kannustetaan käyttämään aktiivisesti ja monipuolisesti kirjastopalveluita.

Suomen kieli ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.

T6 tarjota oppilalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaukokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.

T7 ohjata oppilasta kehittämään eritelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.

T8 kannustaa oppilasta kehittämään aitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja, sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.

Tekstien tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

T11 tarjota oppilalle tilaisuuksia tuottaa kerovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Huolehditään oppilaan kielitajun, kielenkäytön ja todellisuuden hahmottamisen yhteyden säilymisestä. Harjoitellaan taitoa, rohkeutta ja varmuutta toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä. Harjoitellaan omien näkemysten esittämistä ja puolustamista objektiivisesti argumentoiden. Harjoitellaan ilmaisutaitojen kehittämistä. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.

Harjoitellaan puheenvuorojen monipuolista käyttämistä erityyppisissä tilanteissa. Jatketaan yleispuhekielen, kohteliaan kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan harjoittelua.

Harjoitellaan puheenvuoron ajoittamista ja mitoittamista ja tilanteeseen sopivan kielimuodon valintaa. Harjoitellaan menettelyä ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntämistä koko keskustelun etenemisen eikä vain oman edun kannalta.

Harjoitellaan käsillä olevan tehtävän edellyttämää työprosessin etenemistä.

Jatketaan puheharjoituksia entistä persoonallisemmin ja yksilöllisemmin tehtävin. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Kehitetään yksin tai ryhmätyönä kokonaisvaltaisia esityksiä, joiden sisällöt voivat olla todellisuutta tai fiktiota ja joissa tietoisesti valitaan sopivimpia ilmaisukeinoja ja -tyylejä.

Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen

Seurataan lukutaidon, myös erittelevän ja kriittisen, kehittymistä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla erilaisia tekstejä: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Harjoitellaan tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhakuun ja erilaisiin tietolähteisiin. Tarkastellaan saadun informaation luotettavuutta, sen antajan tarkoituksia ja omaa suhdetta informaatioon.

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoitetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan, myös audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain, myös monimediaisissa ympäristöissä. Ohjataan oppilasta ideoinnissa, suunnittelussa, luonnostelussa, kirjoittamisessa, palautteen antamisessa ja vastaanottamisessa, tekstin muokkaamisessa, viimeistelyssä ja julkaisemisessa.

Harjoitellaan edelleen omien näkemysten esittämistä kirjallisesti.

auttamalla löytämään ja käyttämään itselle sopivia opiskelustrategioita ja omia vahvuuksia oppijana. Turvallista ja vastuullista median käyttöä tuetaan keskustelemalla oppilaiden kokemuksista, tunteista ja median tuomista näkökulmista. Tavoitteena on tukea oppilasta toimimaan mediaympäristössä ihmisenä ihmiselle samalla tavalla kuin hän toimii muissakin ympäristöissä. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilas saa ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	---------------------------------	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

		oppimisen tavoitteet					
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taito- aan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taito- aan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmässä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmässä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmässä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestintän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluita.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroi- laan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmäyksen taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuun kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi

havainnoi- maan omaa viestintäänsä ja tunnista- maan vah- vuuksiaan sekä kehittä- misalueitaan erilaisissa, myös moni- mediaisissa viestin- täympäris- töissä		sekä kehittä- misalueitaan.			kehittämis- kohteitaan.	ja kehittämis- kohteitaan.	taitojaan ke- hittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata op- pilasta kehittä- mään tekstin lukemisessa, ymmär- tämässä, tul- kinnassa ja analysoimisessa tarvitta- via strategi- oita ja meta- kognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemi- sensä kehittä- mistarpeita	S2	Oppilas oppii tekstien luke- misessa tarvit- tavia strategi- oita ja meta- kognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistar- peita.	Tekstin ym- märtäminen ja omien vah- vuuksien ja kehittämis- kohteiden tun- nistaminen	Oppilas osaa käyttää josta- kin yksinker- taista tekstin ymmärtämi- sen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vah- vuutensa tai kehittämis- kohteensa.	Oppilas osaa käyttää muu- tamia teks- tinymmärtä- misen strate- gioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja ni- metä muuta- mia vahvuuk- siaan ja kehittä- miskohteita.	Oppilas osaa valita tekstila- jiin sopivia tekstinym- märtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä luku- taitoaan ja ku- vata vahvuuk- siaan ja kehittä- miskohteita- taan.	Oppilas osaa käyttää lukuti- lanteen kan- nalta tarkoi- tuksenmukai- sia tekstinym- märtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida luku- taitojaan ja pohtia, miten voi niitä ke- hittää.
T6 tarjota op- pilaalle moni- puolisia mah- dollisuuksia valita, käyt- tää, tulkita ja arvioida mo- nimuotoisia kaunokirjalli- sia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoi- sia kaunokir- jallisia, asia- ja mediateks- tejä.	Tekstimaail- man moni- puolistuminen ja moniluku- taito	Oppilas osaa lukea yksin- kertaisia kau- nokirjallisia, asia- ja me- diatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyt- tää ja lukea erilaisia teks- tejä mutta pi- täytyy enim- mähseen it- selleen tu- tuissa teksti- lajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyt- tää, tulkita ja arvioida myös itselleen uu- denlaisia teks- tejä.
T7 ohjata op- pilasta kehittä- mään eritte- levää ja kriit- tistä lukutai- toa, harjaan- nutta oppi- lasta teke- mään havain- toja teksteistä ja tulkitse- maan niitä	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä luku- taitoa, oppii tekemään ha- vaintoja asia- ja mediateks- teistä ja tulkit- semaan niitä tarkoituksen- mukaisia kä- sitteitä käyt- tämällä.	Asia- ja me- diatekstien erittely ja tul- kinta	Oppilas osaa poimia teks- tistä keskeisiä sisältöjä apu- kysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muuta- man yksinker- taiselle teksti- lajille tyypilli- sen kielellisen	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja ku- vata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavan- omaisille tekstilajeille tyypillisiä kie- lillisiä ja	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoituseriä, kohderyhmiä ja merkityk- siä. Oppilas osaa eritellä teksti- lajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten	Oppilas osaa tulkita ja poh- tia tekstin ra- kentamia mer- kityksiä ja ar- vioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä

tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vaikiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa				tai tekstuaalisen piirteen.	tekstuaalisia piirteitä.	käsitteiden avulla.	tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitukseen.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutamien lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa käyttää tavantomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevallintansa.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudelleenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistaamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudelleenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää eritteilyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerroksen keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.
Tekstien tuottaminen							

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstien tuottamisen eri vaiheissa.	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisuja ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin

							tuottamisen taitojaan.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kapaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatesa. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T14 harjaanuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden pääajit. Oppilas on luenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden pääajien tyyppisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on luenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaihteita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on luenut lukuvuosittain sovitut teokset.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaihteita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle.

taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi		pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.		Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkiелensä merkityksestä itselleen.	keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.	Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.
---	--	---	--	---	---	--	---

15.4.1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkiелensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

*oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä

*tai oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja S1, L2, L4, L5

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen S1, L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnessa, laajentamaan sana- ja käsittevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella S2, L1, L2, L4

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä S3, L1, L2, L4

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa S3, L2, L3

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia S4, L4

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin S4, L2

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta S4, L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta S5, L1, L2, L7

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla S5, L1, L4, L6

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kielisiin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertailaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja S1, L2, L4, L5

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen S1, L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinna, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella S2, L1, L2, L4

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä S3, L1, L2, L4

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa S3, L2, L3

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia S4, L4

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin S4, L2

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta S4, L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta S5, L1, L2, L7

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla S5, L1, L4, L6

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötalanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueilta muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten

aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti teksteissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliiin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa S1, L1, L2, L4

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja S1, L2, L4, L5

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen S1, L2

Tekstien tulkitseminen

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnaissa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella S2, L1, L2, L4

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä S2, L1, L2, L4

Tekstien tuottaminen

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä S3, L1, L2, L4

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa S3, L2, L3

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia S4,L4

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin S4, L2

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta S4, L2

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta S5, L1, L2, L7

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla S5, L1, L4, L6

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä S5, L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyyli- ja virtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyli- ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kielisiin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen

kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7-9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on

opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

15.4.2 Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluuyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselle. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kielyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Paikallinen tarkennus:

Ruotsin kieli B1-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Ruotsin kielen aloittaminen murrosiän kynnyksellä voi olla haasteellista. Tästä syystä on tärkeää kiinnostuksen herättäminen ruotsin kieleen ja ruotsinkieliseen kulttuuriin. Ruotsin kielen opiskelun tulee vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieltä ja käyttää sitä rohkeasti. Oppilasta rohkaistaan käyttämään myös vajavaista kielitaitoa ja hyödyntämään muiden kielten taitoa ymmärtämisessä. Opiskelun tehtävänä on luoda positiivinen asenne ja herättää kiinnostusta pohjoismaisia kieliä, ihmisiä ja kulttuureja kohtaan. Tehtävänä on myös auttaa ymmärtämään ja tuottamaan ruotsin kieltä, tukea lapsen kokonaiskehitystä, laajentaa hänen perspektiiviään ymmärtää omaa kaksikielistä kulttuuriaan ja sen merkitystä kotimaassa sekä pohjoismaisessa yhteisössä ja laajemmin koko maailmassa.

Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen ja toiminnallinen näkökulma (runous, laulut, pelit, leikit, draama, piirtäminen), joiden tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Toinen kotimainen kieli huomioidaan taiteellisenä kokonaisuutena, jolla luodaan kiinnostus opetettavaan aineistoon ja kielen sekä kulttuurin laatuun. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä kouluajan lisäksi myös myöhempää elämää varten.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja

oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin ruotsinkielisiin kouluihin.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioidaan oppilaan ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Jokaiselle opetusryhmälle suunnitellaan omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja perusteiden pohjalta. Kielten opetusta voidaan myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita ohjataan etsimään tietoa kohdekielellä eri lähteitä ja viestimiä käyttäen.

Opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana ja kielen elävöittäjänä on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajan harrastuksissa. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten eritasoisista taidosta. Koulun kielenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten, kuten saamen kielen, merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetuksen tulee vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa heitä käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokka 7

Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin

Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen

Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan

näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäntilanteissa ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen

toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielten ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv-t:n käyttämistä

vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävästä kehityksestä näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakoiti on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävästä tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamis- perustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työkentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Oppiaineen tavoitteiden tavoitealueet

Tavoite 1 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa
- Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä.
- Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa. Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa.

Tavoite 2 (vuosiluokka 7), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokka 7), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia

ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.

Tavoite 4 (vuosiluokka 7), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.
- Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa.
- Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Sisältöalueet

Kielenopiskelutaidot

Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Tavoite 5 (vuosiluokka 7), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa.

Tavoite 6 (vuosiluokka 7), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekuunnelmasta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö.

Tavoite 7 (vuosiluokka 7), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.
Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus.

Tavoite 8 (vuosiluokka 7), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot.

Tavoite 9 (vuosiluokka 7), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteivissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot.

Paikalliset tarkennukset:

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen (T1, T2):

Tavoitteena on, että kielenkäytöstä muodostuu oppilaalle ymmärrys kotimaan kaksikielisydestä, suomenruotsin ja ruotsin kielen eroavaisuuksista sekä Pohjoismaiden elintavoista niiden kieliympäristöissä ja kulttuureissa. Opetuksen tehtävänä on harjoittaa oppilasta viestimään ruotsin kielellä ikäkaudelle tyypillisissä arkisissa, konkreettisissa, itselle tutuissa kielenkäyttötilanteissa kuten kaupassa asiointi, vapaa-aika, kuulumiset ja perheen kanssa toimiminen.

Tutustutaan Pohjoismaiden kieli- ja kulttuurituntemukseen ja tutkitaan niiden kielellisiä yhteyksiä ja eroavaisuuksia. Opitaan tunnistamaan kohdekielen ja Pohjoismaiden tapojen yhtäläisyyksiä aiemmin opitun perusteella. Pohditaan kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia sekä Pohjoismaita yhdistäviä tekijöitä. Tuetaan oppilaan monikielisyyskehittymistä, vertailemalla eri kieliä ja vertailemalla kielialueiden kehityshistoriaa nykypäivään.

Harjoitellaan kielen tyypillisiä sanontoja, rakenteita ja ilmauksia sekä arjen sanastoa.

Kielenopiskelutaidot (T3, T4):

Työskentelyssä harjoitellaan itsenäisen työskentelyn lisäksi pari- ja pienryhmätyöskentelyä, kuten oman puheen tuottamista dialogien, pelien ja draaman avulla. Oppitunneilla käytetään erilaisia lukemisaineistoja ruotsin kielellä ja lisäksi oppilas tekee vihkotyötä itsenäisesti sekä opettajan johdolla (tekstivihko, kielitietovihko, sanastovihko).

Opetuksessa käytetään eri viestintäkanavia ja -välineitä kuten svenskanu, plugganu, svt, dokumentit, ajankohtaisartikkelit ja -ohjelmat, YouTube. Käyttämällä mahdollisimman monenlaisia työskentelytapoja mahdollistetaan jokaiselle oppilaalle positiivinen kokemus kielen opiskelusta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan. Oppilasta kannustetaan käyttämään opittuja sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan sekä arvioimaan itseään kielen opiskelijana. Autetaan oppilasta löytämään omaa oppimista tukevia ja edistäviä keinoja eri oppimistilanteisiin, käyttämällä erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.

Pohditaan eri tilanteita, joissa ruotsin kielen taitoa tarvitaan kotimaassa, muissa maissa ja työelämässä. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä (T5, T6, T7, T8, T9):

Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä toimijana (koti, lähiympäristö, harrastukset, vapaa-aika ja jokapäiväiset asiointitilanteet, ruoka, vaatteet, liikkuminen, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat, sää). Sanastoa ja kielen rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuullun ymmärtämisen, puhumisen ja toiminnan yhteydessä. Oman tekstin ja puheen tuottamista harjoitellaan runsaasti toistaen. Havainnoidaan ja harjoitellaan ääntämistä ja puhumista. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja kohteliaisuuksia eri viestimiä käyttäen (keskustelu myös kiertoilmauksin, sähköposti, kirje, viestittely, some) ja harjoitellaan kysymistä, vastauksista, väite- ja kieltolauseita. Mietitään miten jonkin asian voi ilmaista erilaisin menetelmin, vaikka oma taito ja sanavarasto ei ihan vielä riittäisi.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokka 8–9

Tavoite 1 (vuosiluokat 8–9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin

Tavoite 2 (vuosiluokat 8–9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoite 3 (vuosiluokat 8–9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulleen, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoite 4 (vuosiluokat 8–9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoite 5 (vuosiluokat 8–9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoite 6 (vuosiluokat 8–9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoite 7 (vuosiluokat 8–9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoite 8 (vuosiluokat 8–9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoite 9 (vuosiluokat 8–9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Oppiaineen tavoitteiden tavoitealueet

Tavoite 1 (vuosiluokat 8–9), syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa.
- Oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä.
- Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

Sisältöalueet:

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa. Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja

koulutukseen. Syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasa-arvo ja sananvapaus. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkittävät aiheet.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta. Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa. Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.

Tavoite 2 (vuosiluokat 8–9), tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittämistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja ohjata oppilasta käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.
- Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Sisältöalueet:

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Tavoite 3 (vuosiluokat 8–9), ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.
- Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Sisältöalueet:

Kielenopiskelutaidot

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.

Päätösarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4 (vuosiluokat 8–9), kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.
- Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.
- Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Sisältöalueet:

Kielenopiskelutaidot

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu**L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen****Arvioinnin kohde**

Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Päätösarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielentaidon merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista. Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista. Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Tavoite 5 (vuosiluokat 8–9), järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Tavoitealue**Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet:**Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa**

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:**L4 Monilukutaito****Arvioinnin kohde**

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa.

Päätösarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Tavoite 6 (vuosiluokat 8–9), tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Tavoitealue**Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

- Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Sisältöalueet:**Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa**

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:**L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu****L4 Monilukutaito****Arvioinnin kohde**

Viestintästrategioiden käyttö.

Päätöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kiellellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7 (vuosiluokat 8–9), auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Sisältöalueet:

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8 (vuosiluokat 8–9), rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Sisältöalueet:

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot.

Päättöarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1, Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2, Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3, Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Tavoite 9 (vuosiluokat 8–9), tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.
- Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet:

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, kuten tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin

kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Arvioinnin kohde

Tekstien tuottamistaidot.

Päätösarvioinnin osaamisen tason kuvaukset arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 toisen kotimaisen kielen, ruotsin B1-oppimäärässä

Arvosana

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.1, Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2, Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3, Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1, Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikalliset tarkennukset:

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen (T1, T2):

Opetellaan viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa ymmärrettävästi ja kunnioittavasti, suullisesti sekä kirjallisesti. Kiinnitetään huomiota hyvään ja arvostavaan kielenkäyttöön, intonaatioon ja selkeään lausumiseen.

Jatketaan tutustumista kohdekielen kulttuurillisiin ilmiöihin sekä kielen levinneisyyteen. Muodostetaan käsitys kaksikielisyyden merkityksestä Suomessa sekä ruotsin kielen lähisukukielistä, esimerkiksi laulamalla sama laulu eri kielillä (Norja, Tanska). Vertaillaan esimerkiksi numeroiden, kuukausien, viikonpäivien nimiä ja havainnoidaan eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia muissa opituissa kielissä.

Etsitään itsenäisesti sekä ryhmässä oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista, historiasta, perinteistä, tavoista, tasa-arvosta, yhteiskuntajärjestelmästä, sananvapaudesta ja samankaltaisuuksista vertaamalla niitä kotimaan tapoihin. Tutkitaan kohdekielen ja -kulttuurin muita ilmiöitä siten, että tuetaan hänen kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä.

Vahvistetaan kielen rakenteiden ymmärrystä ja käyttöä sujuvan kielitaidon kehittymisessä. Aihepiirit ja sanastot liittyvät oppilaan arkeen, lähipiiriin, ympäristöön ja jokapäiväisen elämän toimintoihin. Huomataan ja opetellaan ruotsin kielen säännönmukaisuudet kielitieteessä runsaasti toistaen.

Kielenopiskelutaidot (T3, T4):

Opetellaan arvioimaan omaa kielitaitoa sekä muuttamaan työskentelytapoja tarvittaessa. Opiskelustrategioita hyödynnetään monipuolisesti (kirjallisuus, media, viestintä). Oppimismotivaation säilyttämiseksi käytetään runsaasti erilaisia oppimismateriaaleja, -tapoja ja ympäristöjä tehokkaasti. Vahvistetaan ja syvennetään jo aiemmin opittuja taitoja kielenopiskelussa ja asetetaan tavoitteita kielitaidon kehittymiselle.

Rohkaistaan oppilaita käyttämään ruotsin kieltä tutuissa arjen tilanteissa aina kun se on mahdollista ja huomaamaan opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista. Luodaan tilanteita mahdollisuuksien mukaan erilaisille arjen tilanteille kuten ravintola, kauppa, juhlat, työskentely, kuulumiset, viikonlopun kuulumiset/suunnitelmat. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään opiskelun tukena, jossa kieltä on mahdollista kuulla, kuten ajankohtaisohjelmia, haastatteluja, dokumentteja, sarjoja, svt-uutisia, Hbl ja muita viestimiä kuten svenskanu, plugganu, svenska-dagen, europa-dagen, sarjat, sarjakuvat.

Kieltä tulisi opettaa tiedollisen lisäksi sekä taiteellisesti että elävästi kuvaillen ja harjoitellen (runot, laulut, näytelmät, dialogit, pelit, vuorovaikutustilanteet).

Huomoidaan tietoisemmin mahdollisuudet ja tarpeet käyttää kieltä omassa elämässä, lähiympäristössä ja kotimaassa sekä eri ammateissa, palveluissa ja harrastuksissa meillä ja maailmalla. Kannustetaan oppilasta etsimään tietoa kohdekielellä.

Ymmärretään, että sujuvan kielitaidon oppimiseksi on työskenneltävä pitkäjänteisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä (T5, T6, T7, T8, T9):

Kannustetaan oppilasta selviytymään erilaisista vuoropuhelu- ja palvelutilanteista, myös kiertoilmauksin, elein ja ilmein, sekä ymmärtämään oleelliset asiat teksteistä ja asiakirjoista (koulu ja opiskelu, ammatit, matkustus, kulkuvälineet, ystävyys, asuminen, sää, terveys, sairaus, puhelin, media, viestintä). Harjoitellaan opiskelussa ja vapaa-ajalla tarvittavaa sanastoa Tunnistetaan ja opitaan käyttämään kohteliasta kielenkäyttöä, sanontoja ja ilmauksia erilaisissa arjen tilanteissa.

Aihevalinnoissa kiinnitetään huomioita myös siihen, miten kielitaidolla selviäisi oppilaille tärkeissä yhteisöissä kuten harrastuksissa ja matkustelussa.

Aiemmin opittuja kieliopillisia rakenteita syvennetään. Laajennetaan oppilaan ymmärrystä luontevan ja oikein ääntämisen merkityksestä, kielen rakenteesta puhutussa ja kirjoitetussa kielessä sekä tarjotaan runsaasti tilaisuuksia harjoitella kohdekielen käyttöä erilaisissa todellisissa tilanteissa, näkökulmana ”minä, me ja maailma”.

Opitaan tuottamaan viestejä, lyhyitä virkkeitä, asiakirjoja tai pidempiä tekstejä, mikäli oppilaan taidot siihen riittävät.

Vahvistetaan aiemmin opittuja kielen rakenteellisia käsitteitä sekä lisätään uutta.

Opetuksessa tulee huomioida oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaiset aiheet. Kiinnitetään huomiota kielen äänteisiin, sanapainoon, intonaatioon ja foneettisiin merkkeihin. Harjoittelussa käytetään paljon toistoja ja hidastusta viestin perille saamiseksi.

Kannustetaan oppilasta käyttämään kieltä rohkeasti ja luottamaan omiin kykyihinsä selviytyä erilaisista tilanteista vähäiselläkin kielitaidolla.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen (T1, T2):

Opetellaan viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa ymmärrettävästi ja kunnioittavasti, suullisesti sekä kirjallisesti. Kiinnitetään huomiota hyvään ja arvostavaan kielenkäyttöön, intonaatioon ja selkeään lausumiseen.

Jatketaan tutustumista kohdekielen kulttuurillisiin ilmiöihin sekä kielen levinneisyyteen. Muodostetaan käsitys kaksikielisyyden merkityksestä Suomessa sekä ruotsin kielen lähisukukielistä, esimerkiksi lausumalla sama runo tai lukemalla teksti eri kielillä (Norja, Tanska). Havainnoidaan eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia muissa opituissa kielissä.

Etsitään itsenäisesti sekä ryhmässä oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurista, historiasta, perinteistä, tavoista, tasa-arvosta, yhteiskuntajärjestelmästä, sananvapaudesta ja samankaltaisuuksista vertaamalla niitä kotimaan tapoihin. Tutkitaan kohdekielen ja -kulttuurin muita ilmiöitä siten, että tuetaan hänen kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä. Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida myös muihin oppiaineisiin kuten maantieto, historia ja yhteiskuntaoppi. Aineopettajan sekä luokanopettajan yhteistyön merkitys korostuu ja siihen kannustetaan.

Vahvistetaan kielen rakenteiden ymmärrystä ja käyttöä sujuvan kielitaidon kehittymisessä. Aihepiirit ja sanastot liittyvät oppilaan arkeen, lähipiiriin, ympäristöön ja jokapäiväisen elämän toimintoihin. Huomataan ja opetellaan ruotsin kielen säännönmukaisuudet kielitieteessä.

Kielenopiskelutaidot (T3, T4):

Opetellaan arvioimaan omaa kielitaitoa sekä muuttamaan työskentelytapoja tarvittaessa. Opiskelustrategioita hyödynnetään monipuolisesti (kirjallisuus, media, viestintä). Oppimismotivaation säilyttämiseksi käytetään runsaasti erilaisia oppimismateriaaleja, -tapoja ja ympäristöjä tehokkaasti. Vahvistetaan ja syvennetään jo aiemmin opittuja taitoja kielenopiskelussa ja asetetaan tavoitteita kielitaidon kehittymiselle.

Rohkaistaan oppilaita käyttämään ruotsin kieltä erilaisin toiminnoin aina kun se on mahdollista ja huomaamaan opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista. Luodaan tilanteita mahdollisuuksien mukaan erilaisille arjen tilanteille kuten ravintola, kauppa, juhlat, työskentely, kuulumiset, viikonlopun kuulumiset/suunnitelmat.

Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään opiskelun tukena, jossa kieltä ja sen eri painotuksia on mahdollista kuulla, kuten ajankohtaisohjelmia, haastatteluja, dokumentteja, sarjoja, svt-uutisia, Hbl ja muita viestimiä kuten svenskanu, plugganu, svenska-dagen, europa-dagen, sarjat ja sarjakuvat.

Kieltä tulisi opettaa tiedollisen lisäksi sekä taiteellisesti että elävästi kuvaillen ja harjoitellen (runot, laulut, näytelmät, dialogit, pelit, vuorovaikutustilanteet).

Huomoidaan tietoisemmin mahdollisuudet ja tarpeet käyttää kieltä omassa elämässä, lähiympäristössä ja kotimaassa sekä jatko-opiskelussa, eri ammateissa, palveluissa ja harrastuksissa meillä ja maailmalla. Kannustetaan oppilasta etsimään tietoa kohdekielellä.

Ymmärretään, että sujuvan kielitaidon oppimiseksi on työskenneltävä pitkäjänteisesti.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä (T5, T6, T7, T8, T9):

Kannustetaan oppilasta selviytymään erilaisista vuoropuhelu- ja palvelutilanteista, myös kiertoilmauksin, elein ja ilmein, sekä ymmärtämään oleelliset asiat teksteistä ja asiakirjoista (koulu ja opiskelu, ammatit ja työelämä, matkustus, ilmasto, kestävä kehitys, rakkaus, asuminen, terveys, sairaus, puhelin, media, viestintä). Harjoitellaan työelämässä ja opiskelussa tarvittavaa sanastoa Tunnistetaan ja opitaan käyttämään kohteliasta kielenkäyttöä, sanontoja ja ilmauksia erilaisissa arjen tilanteissa.

Aihevalinnoissa kiinnitetään huomioita myös siihen, miten kielitaidolla selviäisi oppilaille tärkeissä yhteisöissä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Aiemmin opittuja kieliopillisia rakenteita syvennetään. Laajennetaan oppilaan ymmärrystä luontevan ja oikein ääntämisen merkityksestä, kielen rakenteesta puhutussa ja kirjoitetussa kielessä sekä tarjotaan runsaasti tilaisuuksia harjoitella kohdekielen käyttöä erilaisissa todellisissa tilanteissa, näkökulmana ”minä, me ja maailma”.

Opitaan kirjoittamaan viestejä, lyhyitä virkkeitä, asiakirjoja tai pidempiä tekstejä, mikäli oppilaan taidot siihen riittävät.

Vahvistetaan aiemmin opettuja kielen rakenteita ja sääntöjä sekä lisätään uutta.

Opetuksessa tulee huomioida oppilaiden kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaiset aiheet. Kiinnitetään huomiota kielen äänneisiin, sanapainoon, intonaatioon ja foneettisiin merkkeihin. Harjoittelussa käytetään paljon toistoja ja hidastusta viestin perille saamiseksi.

Kannustetaan oppilasta käyttämään kieltä rohkeasti ja luottamaan omiin kykyihinsä selviytyä erilaisista tilanteista vähäiselläkin kielitaidolla.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälteen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi

perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvossassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarviointi

15.4.3 Vieraat kielet

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri

kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnaissa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojensa. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalisen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Paikallinen tarkennus:

Englannin kielen ja yleisesti kielten opetuksen tehtävä Kymenlaakson steinerkoulussa.

Vieraiden kielten opetus steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen. Oppiaineen (englanti A1 ja venäjä A 2) tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Vieraan kielen tehtävänä nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden muodostumiseen olennaisena tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailmaan moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetus on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu

olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että kahden vieraan kielen opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun perusta.

Kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja kehitetään vahvan taiteellisen elementin kautta opetuksessa. Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), joiden tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieraskieli huomioidaan silloin myös taiteellisenä kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osaa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön.

Kahden vieraan kieleen opetus antaa mahdollisuuksia kehittää erilaisten kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voidaan laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi. Ylemmillä esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi, englanniksi).

Ylemmille luokille tultaessa ja sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvaan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa, että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasaverstaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Kohdemaan kieltä puhuvia vierailijoita voi myös käydä koulussa.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä.

Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. muihin englanninkielisiin kouluihin.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioidaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa kohdekielellä. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiselle koko koulun aikana.

Oppiaineen tavoitteet

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisältä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisen välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa

toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääntelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielten ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden

kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv-t:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv-t:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kulluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv-t:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoinnin seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projekti-työskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuesaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka *laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta*.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Osaamisen kuvaus

Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.

Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.

Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan

Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Tavoitealue

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Kielellinen päättely

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Osaamisen kuvaus

Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.

Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja refleктоimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arvioinnin kohde

Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia

Tavoitealue

Kielenopiskelutaidot

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.

Sisältöalueet

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde

Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana	Osaamisen kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista

teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Arvioinnin kohde

Viestintästrategioiden käyttö

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Oppilas oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde

Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuus säännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuus säännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

Tavoitealue

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.

Sisältöalueet

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Tekstien tulkintataidot

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Arvosana

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Osaamisen kuvaus

Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

Tavoitealue**Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä****Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet**

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Sisältöalueet**S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä**

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet**L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen****L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys****Arvioinnin kohde**

Tekstien tuottamistaidot

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9 oppimäärän päättyessä**Arvosana**

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Osaamisen kuvaus

Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen

Arvosana**Osaamisen kuvaus**

suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaiden taidot mahdollistavat vaativampien tekstikonaisuuksien käsittelemisen, jolloin tutustutaan eri kielialueiden eroavaisuuksiin ja ymmärretään englannin kielen käyttölaajuus ja asema yhtenä maailman yhteisenä kielenä. Oppilas oppii selviämään kohdekielellä harrastusten, palveluiden ja julkisen elämän alueilla. Kielen ominaispiirteitä havainnoidaan entistä tietoisemmin. Kieltä harjoitellaan monipuolisesti ja luovasti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä lukukirjojen avulla, jotka valitaan vaatimustasoltaan sekä ikäkauteen sopivina. Opitaan uusia, itseohjautuvia oppimistapoja, saadaan iloa kirjallisuuden lukemisesta, herätetään tietoisuus kielten vertailevaan tarkasteluun, ”löydetään” esim. englantia puhuvien kansojen maita, historiaa ja kulttuureja. Kielenkäyttötaitoa laajennetaan vaikuttamisen taitoon. Kieliopin tuntemusta kerrataan, syvennetään ja laajennetaan. Oppilaat kehittyvät erilaisia työtapoja käyttäen ja kokeillen (mm. projektityöskentely). Lisäksi oppilaat oppivat käyttämään monipuolisesti eri viestintä- ja tietolähteitä ja etsimään tietoa itsenäisesti ja käyttämään sitä vastuullisesti. Opetusta integroidaan eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7**S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:**

Syvennetään kohdekuulttuurin tuntemusta laajentaen muihin englantia puhuviin maihin ja kansoihin. Vertaillaan eri kielten eroja, sekä englannin eri variaatioita (murteita) alueittain. Opetellaan kansallisuus-sanoja. Opetusaineet integroidaan esimerkiksi siten, että historian ja maantiedon opetuksessa huomioidaan englannin kielen kehittyminen globaaliksi kieleksi. Teemoina ovat mm. yhteistyö muiden luokkien, koulujen ja kulttuurien kanssa, matkustaminen, liikenne, sosiaaliset suhteet, maantieteelliset nimet ja

kielialueen maiden tuntemus. Pohditaan myös eri viestintäkeinoja (perinteisen kirjeen kirjoittamisen lisäksi) ja tiedon hakemista ja siirtämistä ihmisten ja kansojen välillä ennen ja nyt.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan monipuolisia työtapoja ja aktiivisuutta pari- ja ryhmätyöskentelyssä sekä kotitehtävien säännöllistä tekemistä. Arvioidaan omaa työskentelyä ja kielitaitoa ja opitaan hyödyntämään omassa äidinkieliessä opittua kielitietoa. Viestintätaitoja harjoitellaan eri vuorovaikutustilanteissa, joissa tärkeintä on viestin välittyminen. Opitaan arvioimaan eri tietolähteiden luotettavuutta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista, arkisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista itsenäisesti ja rohkeasti. Kannustetaan oppilasta osallistumaan helppoon keskusteluun tutuista aiheista sekä ilmaisemaan itseään myös kirjallisesti. Keskitytään tarkemmin puheen ja kirjoituksen tuottamiseen kieliopillisesti (aikamuodot, epäsäännölliset verbit, muodollinen subjekti), lauseopillisesti (sanajärjestys) ja rakenteellisesti (prepositiot ajan ilmauksissa) oikein tuotettuna ja äännettynä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaan kiinnostus, osallisuus ja toimiminen paikallisesti ja globaalisti. Käytetään erilaisia lähteitä (painettu kirjallisuus, media, tv) tiedon hankinnassa ja sen tulkitsemisessa. Tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia kuulla kieltä ja harjoitella kuullun ja sanaston ymmärrystä kuten, dokumentit, kahoot, ajankohtaiset aiheet, BBC-news, YouTube, sarjat ja sarjakuvat. Sisältöjä valitessa huomioidaan ikäkausi ja siihen liittyvät kiinnostuksen kohteet.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Sisältöjä valittaessa pyritään antamaan nautinto kielen runoudesta. Opetellaan vertailemaan omaa kohdekulttuuria sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja historiasta käsin. Omaksutaan ja haetaan tietoa (erilaisia tietolähteitä ja viestimiä hyödyntäen) englantia puhuvista kansoista, kielen varianteista ja heidän tavoista. Tutustutaan sellaisiin kielitiedon käsitteisiin, jotka auttava oppilaita kielen opiskelussa ja vertailussa.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan hallitsemaan useita kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja. Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa kulttuurienvälisessä viestinnässä, kuten myös esim. tiedonhankinnassa projektitöissä. Arvioidaan omaa kielitaitoa sekä opetellaan muuttamaan työskentelytapoja tarvittaessa. Vahvistetaan ja syvennetään jo aiemmin opittuja taitoja kielenopiskelussa. Rohkaistaan oppilasta käyttämään luovasti ja itsenäisesti jo oppimaansa kieltä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmaisuja sekä päättelemään viestin sisällön vihjeiden avulla. Harjaannutaan ymmärtämään jokapäiväistä, yleistietoa sisältävää, kuultua ja kirjoitettua selvästi jäsenettyä kieltä. Eri dialogien, tekstien, asiakirjojen, projektien ja asiayhteyksien avulla opitaan selviytymään suullisesti ja kirjallisesti arkipäivään liittyvissä tilanteissa. Luetaan ja tuotetaan yhä vaativampia nuoren elämään liittyviä tekstejä, ja opitaan tunnistamaan niistä asiayhteys, mielipide, merkitys sekä kielen laadullisuus ja tunnelma. Ohjataan oppilasta yhä selkeämpään ja hyvään ääntämiseen. Tutustutaan konditionaaleihin ja ehtolauseisiin. Kielen rakenteiden ymmärrystä syvennetään niin, että oppilas saa ymmärryksen kieliopillisista käsitteistä jo selkeästi ymmärrettävän ja laadullisen tekstin sisällöstä.

Tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia kuulla kieltä ja harjoitella kuullun ja sanaston ymmärrystä kuten, dokumentit, elokuvat, kahoot, ajankohtaiset aiheet, BBC-news, YouTube, sarjat ja sarjakuvat. Sisältöjä valitessa huomioidaan ikäkausi ja siihen liittyvät kiinnostuksen ja ajankohtaiset asiat.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Harjaannutaan entistä tietoisemmin viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla. Saadaan ymmärrys omasta ja kohdekulttuurista, opitaan arvostamaan ja hyväksymään myös näiden eroavaisuudet. Annetaan oppilaille valmiudet kulttuurien väliseen suvaitsevaan kanssakäymiseen sekä ymmärrys kielellisistä oikeuksista moni- ja rinnakkaiskielisyydessä.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan hallitsemaan erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja opiskelustrategioita. Kannustetaan oppilasta työskentelemään vastuullisesti oppimistavoitteiden saavuttamiseksi niin, että hän pystyy tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan päästäkseen tavoitteisiin. Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä tuetaan oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, merkitysneuvottelujen käymisessä ja kompensatiokeinojen käytössä. Syvennetään entisestään oppilaan kykyä päätellä merkityksiä asiayhteydestä ja käyttää hyväksi äidinkielessä oppimiaan rakenteita. Harjoitellaan oppimateriaalin ja sanaston monipuolista käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista eri lähteistä sekä tiedon luotettavuuden arviointia. Rohkaistaan oppilasta käyttämään kieltä itsenäisesti sekä suullisesti että kirjallisesti.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Kerrataan aiemmin opittuja kielen rakenteita ja sanastoa entistä monipuolisemmin. Lisäksi opetellaan luontoon ja sen suojeluun liittyvää sanastoa ja käsitteistöä. Mietitään maalla asumisen ja kaupunkiasumisen eroavaisuuksia eri näkökulmista. Tätä voidaan integroida mm. maantiedon ja biologian opiskeluun tai toteuttaa monialaisten oppimistapojen yhteydessä. Myös työelämä ja jatko-opiskelu tulevat tutuksi sanastollisesti. Tutustutaan Suomen perustietoihin englannin kielellä ja laajennetaan kielialueen maantuntemusta sekä verrataan erilaisia kulttuurieroja. Pohditaan tiedotusvälineiden ja nuorisokulttuurin merkitystä arjen elämässä nyt ja aiemmin. Lukumateriaaleina tutustutaan merkittävien henkilöiden elämäkertoihin ja saavutuksiin, lisäksi aineistona voi olla esim. ajankohtaiset artikkelit aikakausi- ja sanomalehdistä. Kielipöytätyössä harjoitellaan tunnistamaan infinitiivin ja ing-muodon käsitteet, apuverbien aikamuotoja, epäsuorat kysymykset ja liitekysymykset. Vertaillaan passiivia ja aktiivia sekä opetellaan substantiivit sekä artikkeleiden ja muiden määreiden käyttöä. Harjoitellaan saman asian esittämistä eri tavoin, korvaamaan puuttuva ilmaisu toisin sanoin ja hyödyntämään palautetta vuorovaikutustilanteissa.

Tarjotaan laajasti erilaisia mahdollisuuksia kuulla kieltä ja harjoitella kuullun ja sanaston ymmärrystä kuten, dokumentit, kahoot, ajankohtaiset aiheet, BBC-news, YouTube, sarjat ja sarjakuvat. Sisältöjä valitessa huomioidaan ikäkauteen liittyvät kiinnostuksen kohteet, ajankohtaiset asiat meillä ja maailmalla, tulevaisuuden suunnitelmat ja globaali maailma.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäristön yhteisön monikielisyteen ja -

kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvossana 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

15.4.3 Venäjän kieli, A2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä. Vieraan kielen opetus suunnitelmien perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan

kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetus suunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Paikallinen tarkennus:

Venäjä A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Venäjän kielen ja yleisesti kielten tehtävä Kymenlaakson steinerkoulussa

Kielten opetus (oppiaineen tehtävä) steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen ja on osa kielikasvatusta. Kielten (englanti A1, venäjä A 2,) opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Sitä syystä vieraat kielet ovat mukana kaikessa koulun toiminnassa: eri oppiaineissa, juhlissa ja sosiaalisten tilanteiden yhteydessä. Se luo pohjaa monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostamiselle.

Vieraan kielen tehtävän nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden (kyvyn yhdistää käsitteitä havaintoihin) muodostumiseen tärkeänä tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa, ja luo pohjan liikkuvalla ajattelulle. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetuksen tehtävä on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että vieraiden kielten opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun ja myös sosiaalisen elämän perusta.

Kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja kehitetään vahvan taiteellisen elementin kautta opetuksessa. Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), jonka tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieras kieli huomioidaan silloin myös taiteellisena kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön. Vieraiden kielten opetus antaa mahdollisuuksia kehittää muiden kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voi laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi, ylemmillä luokilla esim. saman runon kääntämiset suomeksi, venäjäksi tai englanniksi)

Ylemmille luokille tultaessa, sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja

vahvistamaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kielessä. Oppilaiden kanssa myös käydään Venäjällä (mahdollisuuksien mukaan) ja kutsutaan kohdemaasta vierailijoita.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. kouluihin Venäjällä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioon otetaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa esim. venäjäksi. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiseksi koko koulun aikana.

Kymenlaakson steinerkoulu tarjoaa vapaaehtoisen A2 kielen kaikille koulun oppilaille ensimmäiseltä luokalta alkaen. Opetuksen järjestä on valinnut kielesi venäjän. A2-kielen opiskelun voi lopettaa, jos sen opiskelu on huoltajan, opettajan, opettajakunnan ja opiskeluhuoltoryhmän käsityksen mukaan liian rasittavaa oppilaan kokonaiskehityksen kannalta.

Luokilla 7-9 jatketaan ja syvennetään venäjän kielen opiskelua monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Tärkeää on sanavaraston monipuolinen laajentaminen ja oman kirjallisen ilmaisun harjoittelu. Kulttuurisen kompetenssin muodostamiseen käytetään avuksi klassista ja nykyistä kirjallisuutta ja jatketaan maantietoon ja historiaan tutustumista. Ikäkauteen sopivia aihepiirejä etsitään myös eri aineiden jakso-opetuksesta. Yritetään eri keinoin kehittää oppilaiden kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää kielenopiskelutaitoja.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan	S2	L1, L3

itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5, L6

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

Vieraan A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Syvennetään venäjänkielisen kulttuurin tuntemusta. Opetusaineet integroidaan esimerkiksi siten, että tutustutaan maihin, joissa puhutaan venäjä. Teemoina myös voi olla esimerkiksi Venäjän ja sen naapurimaiden nimet, Venäjän federaation kansalliskielet venäjän kielen rinnalla. Venäjän historiasta käsitellään 1700-lukua ja sen luvun merkkihenkilöä (aikakausi yleisen historian etenemisen mukaan).

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan monipuolisia työtapoja ja aktiivisuutta pari- ja ryhmätyöskentelyssä sekä korostetaan koti-tehtävien säännöllistä tekemistä. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, tiedon hakemista, kokonaisuuksien hahmottamista. Säännöllisen työn merkitys tulee erittäin tärkeäksi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taitoa tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan selviytymään yksikertaisista sosiaalisista kohtaamisista, arkisista tapahtumista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Kannustetaan oppilasta osallistumaan helppoon keskusteluun tutuista aiheista sekä ilmaisemaan itseään myös kirjallisesti. Jatketaan kielivihkojen tekemistä ja erilaisten tekstien käsittelyä. Tekstien sisällöissä voivat esiintyä kirjallisuus, teatteri, musiikki, harrastukset, vapaa aika, ystävät, perhe, arkipäivän tilanteet, humoristiset kertomukset ja laulut, Venäjän historia ja kulttuuri, Venäjän maantiede ja kansat. Kielitietoon kuuluvat verbien aspektit, preteriti, preesens, futuuri alustavasti, imperatiivi, konditionaali, adjektiivien lyhyet muodot, substantiivien taivutus, modaaliset ilmaukset, relatiivipronominit. Tekstejä valittaessa käytetään hyväksi myös median mahdollisuuksia.

Vieraan A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8**S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:**

Syvennetään tutustumisen venäläisen kulttuurin historian (1800-2000 luku) ja maantiedon kautta. Sisältöjä valittaessa pyritään etsimään nuorisokulttuurin kuuluvat tekstit, matkakertomukset, kaupunkien kuvausta (esim. Moskova ja Pietari), elämäkertoja (esim., M. Lomonosov, A. Saharov), 1900-luvun kirjallisuus.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Opetellaan hallitsemaan useita kielenopiskelulle ominaisia tapoja. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknikkaa esim. tiedonhankinnassa projektioissa. Jatketaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä erilaisten aihekokonaisuuksien yhteydessä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taitoa tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Opetellaan käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmaisuja sekä arvioimaan suullisten ja kirjoitettujen tekstien sisältöä. Erilaisten taiteellisten kokemusten kautta, erityisesti runouden ja pienten näytelmien kautta, harjaannutaan ymmärtämään jokapäiväistä, yleistietoa sisältävää kieltä, puhumaan ja keskustelemaan.

Lukemisaineistoa valittaessa teemoina voivat olla huumori, jännitys, rakkaus, eri tunnetilojen kuvaaminen, erilaiset asiakirjat, jotka liittyvät työelämän aiheisiin.

Syvennetään kieliopillista tuntemusta ja opitaan tunnistamaan kieltolauseet, verbien aspektit, partisiiptit, persoonattomat lauseet, ”jos” lauseet, prepositioiden yleiskatsaus, adjektiivien vertailuasteita.

Vieraan A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9**S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:**

Harjaannutaan entistä tietoisemmin viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksymällä tavalla. Syvennetään ymmärrystä venäläisestä kulttuurista jatkamalla 1900-2000 -lukujen historian ja maantiedon opetusta, seuramaalla Venäjän lehdistöä ja mediaa, nuorisokulttuuria verrattuna suomalaiseen nuorisokulttuuriin, tutkimalla ympäristösuojelua molemmissa maissa, etsimällä ryhmälle kiinnostavia aiheita, mikäli mahdollista niin tekemällä matka Venäjälle (Pietari).

S2 Kielenopiskelutaidot:

Vahvistetaan kaikkia tähän mennessä opittuja kielenopiskelutaitoja ja korostetaan myös itsenäisen työskentelyn merkitystä. Ohjataan ja innostetaan kehittämään omia työskentelytapoja objektiivisen arvioinnin pohjalta. Taiteellinen elementti säilytetään laulamisen, lausumisen ja näytelmien ja laadukkaiden tekstien kautta. Eri tekstien ja aihekokonaisuuksien pohjalla harjoitellaan sanastojen käyttöä, tiedon hakemista, ryhmittelyä ja kielten hahmottamista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taitoa tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Kerrataan aiemmin opittuja kielen rakenteita ja sanastoa entistä monipuolisemmin. Kielitietoon kuuluu myös yleiskatsaus muoto- ja lauseoppiin, johdantoa sananmuodostukseen. Kulttuurisia ja historiallisia aiheita hahmotetaan esim. A.S. Pushkinin, P. Kropotkinin tai M. Bulgakovin elämäkerran kautta. Laulettaessa V. Vysotskin tai B. Okudzavan lauluja tutustutaan myös lähihistorian tapahtumiin ja ilmiöihin. Tekstejä edelleen valitaan sanomalehdistä, lehdistä, kirjallisuudesta.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin

ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä sanallinen arvio
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa.

opiskel-tavan kielen ase-maan liittyviä arvoja ja ilmi-öitä sekä antaa oppi-laalle val-miuksia kehittää kulttuu-rien vä-listä toimin-takykyä		oppii kieli-alueen mai-den kulttuu-reja ja elä-mänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toi-mintakyky-ään.	kysy-mysten huo-maami-nen ja kulttuu-rien vä-linen toimin-takyky	Oppilas osaa kertoa jotakin kie-lialueen maiden kulttuureista ja elämän-muodoista.	puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa ku-vailla kieli-alueen mai-den kulttuu-reja ja elä-mänmuo-toja. Oppilas osaa nimetä vuorovaiku-tukseen liit-tyviä kult-tuurisia piir-teitä.	Oppilas osaa ver-tailla kieli-alueen mai-den kulttuu-reja ja elä-mänmuo-toja. Oppilas osaa kertoa kulttuuri-sista piir-teistä vuoro-vaikutuk-essa.	Oppilas osaa ver-tailla ja pohtia kieli-alueen mai-den kulttuu-reja ja elä-mänmuo-toja. Oppilas osaa ver-tailla ja pohtia kult-tuurisia piir-teitä vuoro-vaikutuk-essa.
T2 kan-nustaa löytä-mään kiin-nosta-via kohde-kielisiä sisäl-töjä ja toimin-taym-päris-töjä, jotka laajen-tavat oppi-laan maail-manku-vaa	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaym-päristöjä, jotka laajen-tavat oppi-laan maail-mankuvaa.	Maail-man-kansa-laisen taitojen kehitty-minen kohde-kieltä käyttä-mällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaym-päristöistä, joissa voi käyttää koh-dekieltä.	Oppilas osaa nimetä kohdekieli-siä aineis-toja ja toi-mintaym-päristöjä, jotka edistävät hänen oppi-mistaan.	Oppilas osaa ver-tailla koh-dekielisiä aineistoja ja toimintaym-päristöjä, jotka edistä-vät hänen oppimis-taan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyn-tää kohde-kielisiä aineistoja ja toimintaym-päristöjä omaa oppi-mistaan edistääk-seen.
T3 oh-jata oppilasta havait-se-maan, millai-sia sään-nönmu-kai-suuksia kohde-kielessä	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmu-kaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kie-liin. Hän oppii käyttä-mään kohde-kielen kieli-tiedon	Kielelli-nen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmu-kaisuuk-sista.	Oppilas osaa tehdä joitakin joh-topäätöksiä kohdekielen säännönmu-kaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esi-merkkejä siitä, miten sama asia	Oppilas osaa tehdä johtopää-töksiä koh-dekielen säännönmu-kaisuuk-sista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmai-sitaan	Oppilas osaa tehdä johtopää-töksiä koh-dekielen säännönmu-kaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa ver-tailla, miten sama asia

on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		käsitteitä oppimisensa tukena.			ilmaistaan kohdekielessä ja josakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	kohdekielessä ja josakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	ilmaistaan kohdekielessä ja josakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentamaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle ja reflektoidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

viestin välittyminen							
T5 kehittää oppilaan itseenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kieltaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielienopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa aloitteellisesti.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy sattunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteissa sekä	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestintässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielisiin ilmauksiin.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytää tarkennusta	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko

syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestintäkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kiertoja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota				paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas joutuu pyytämään toistoja tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoja tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestintän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhutelmuuksia, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksi-pyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaamiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1
T9 tarjota oppilaille mahdollisuuksia	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summitaisesti selväpiirteisen	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen

<p>tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</p>		<p>ymmärtämisstrategioita.</p>		<p>sisältävää muutaman sanan mitaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.</p> <p>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.</p>	<p>sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.</p> <p>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p> <p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.</p>	<p>asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hietaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>	<p>pääajatuksista, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hietaasta puheesta.</p> <p>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>				<p>Taitotaso A1.1</p>	<p>Taitotaso A1.3</p>	<p>Taitotaso A2.1</p>	<p>Taitotaso A2.2</p>
<p>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opetteltuja vakiolmaisuja.</p> <p>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erilisiä sanoja</p>	<p>Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opetteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p> <p>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perustason monia</p>	<p>Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.</p>

ääntä- misen perus- sääntöi- hin				ja sanon- toja.	kirjoitta- maan yksin- kertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettä- västi.	keskeisim- piä raken- teita. Oppilas osaa sovel- taa joitakin ääntämisen perussään- töjä muissa- kin kuin harjoitel- luissa il- mauksissa.	Oppilas osaa sovel- taa joitakin ääntämisen perussään- töjä muissa- kin kuin harjoitel- luissa il- mauksissa.
--	--	--	--	--------------------	--	--	--

15.4.3. Venäjän kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kielisiä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Paikallinen tarkennus:

Venäjä B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten (tässä tapauksessa venäjän kielen) eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielten käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja erin kielten (englanti, venäjä ja ruotsi) rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä. He myös oppivat käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa, että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Venäjän kielen ja yleisesti kielten tehtävä Kymenlaakson steinerkoulussa

Kielten opetus (oppiaineen tehtävä) steinerkouluissa, myös Kymenlaakson steinerkoulussa, alkaa ensimmäisestä luokasta alkaen ja on osa kielikasvatusta. Kielten (englanti A1, venäjä A 2, venäjä B2) opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta näkemään ja havaitsemaan maailmaa muiden kuin oman äidinkielen ”kulttuuri-ikkunoiden” tai kulttuurinäkökulmien kautta. Sitä syystä vieraat kielet ovat mukana kaikessa koulun toiminnassa: eri oppiaineissa, juhliissa ja sosiaalisten tilanteiden yhteydessä. Se luo pohjaa monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostamiselle.

Vieraan kielen tehtävän nähdään liittyvän lasten ja nuorten tietoisuuden (kyvyn yhdistää käsitteitä havaintoihin) muodostumiseen tärkeänä tekijänä, joka auttaa ymmärtämään maailman moninaisuutta ja kulttuurien kirjoa, ja luo pohjan liikkuvalla ajattelulla. Vieraiden kielten opettamisen voi myös hahmottaa isommassa kontekstissa: opetuksen kautta vieraat kielet muuntuvat oppilaan omaksi toiseksi tai

kolmanneksi puhutuksi kieleksi ja tätä kautta laajentavat oppilaan maailmankuvaa. Maailmankuvasta voi tulla monikulttuurinen ja monikielinen, oppilaan havaintokyky maailmaa kohtaan ja itseä kohtaan täsmentyy. Tästä seuraa myötäelämisen tunteen kehittyminen monikulttuurista ympäristökokonaisuutta kohtaan; oppilas oppii kokemaan kuuluvansa siihen erottamattomana osana. Kielten opetuksen tehtävä on siten myös suvaitsevaisuuden kasvatusta. Tämä ominaisuus kuuluu olennaisena osana, ei vain ajattelun tasolle vaan myös tunnetason kehitykseen. Voidaan ajatella, että vieraiden kielten opetus kehittää ajattelutaitojen lisäksi myös kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja, toisin sanoen ajattelun arviointikykyä, joka on inhimillisen luovan ajattelun ja myös sosiaalisen elämän perusta.

Kvalitatiivisia tunne-elämän taitoja kehitetään vahvan taiteellisen elementin kautta opetuksessa. Steinerkouluissa kielten opetukseen kaikilla luokka-asteilla kuuluu vahva taiteellinen näkökulma (runous, laulut, draama, piirtäminen), jonka tehtävänä on kehittää kielten aistimista ja sitä myötä laajentaa oppilaan kielitietoisuutta. Vieraskieli huomioidaan silloin myös taiteellisena kokonaisuutena, joka edelleen vaikuttaa riippuen oppilaan iästä kiinnostuksen pohjana opetettavaan aineistoon. Kiinnostuksen säilyttäminen opetuksessa on tärkeä osa kielimotivaation säilyttämisessä koko koulun ja myöhemmän elämän aikana.

Riippuen oppilaan iästä herätetään kiinnostus ja eläytyminen lähiympäristöön, luokkaan ja kouluympäristöön. Vieraiden kielten opetus antaa mahdollisuuksia kehittää muiden kielten arvostusta ja vertailla niitä opetuksessa kielitieteen näkökannalta (alimmilla luokilla voi laulaa samat laulut eri kielillä, myös muilla kuin suomi, venäjä, englanti tai ruotsi, ylempillä luokilla esim. saman runon kääntäminen suomeksi, venäjäksi tai englanniksi)

Ylemmille luokille tultaessa, sanavaraston ja kielirakenteiden karttuessa myös oppilaiden kyky toimia eli puhua, keskustella ja hankkia tietoa kehittyy. Opetuksessa käytetään erilaisia toimintatapoja ja menetelmiä. Kieleen kuuluvan kommunikatiivisen kompetenssin omaksumiseen käytetään eri keinoja. Pohjana sellaisen kompetenssin kehittämiseksi on jatkuva ja monipuolinen työ, joka pyrkii säilyttämään ja vahvistamaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttämään rohkeasti niitä eri elämän tilanteissa sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Esim. käytetään puheessa rohkeasti niitä sanontoja mitä alimmilla luokilla leikkien, laulaen, näytelmien tai kuuntelemiseen kautta on opittu.

Vahva kulttuurisidonnaisuus antaa eri oppilaille mahdollisuuksia edetä yksilöllisesti ja saada tasavertaista oppimisaineistoa. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Opetuksen on myös otettava huomioon eri tavat oppia eri oppilailla, tunnistaa niitä ja tukea jokaisella ominaista hahmotustapaa kieleessä. Oppilaiden kanssa myös käydään Venäjällä (mahdollisuuksien mukaan) ja kutsutaan kohdemaasta vierailijoita.

Kielten opetuksen tärkeä sosiaalinen tehtävä toteutuu myös silloin, kun oppilaat alkavat käyttää erilaisia sähköisiä mahdollisuuksia vuorovaikutus- ja tiedonhankintataitojen kehittämisessä. Silloin tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Oppilaille ja oppilasryhmille annetaan mahdollisuudet luoda kansainvälisiä yhteyksiä esim. kouluihin Venäjällä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Huomioon otetaan lasten ikä ja mahdollisuudet tekstien ymmärtämiselle. Kiinnostuksen säilyttämiseksi voidaan luoda jokaiselle opetusryhmälle myös omia, tätä opetusryhmää palvelevia tekstiaineistoja. Kielten opetus tulee myös integroida muiden aineiden opetukseen. Steinerkoulun jakso-opetus ja opettajien keskinäinen yhteistyö luovat siihen mahdollisuuksia.

Oppilaita myös ohjataan etsimään tietoa esim. venäjäksi. Steinerkoulussa katsotaan myös, että opettajan rooli kielen ja kulttuurin kantajana on tärkeä kiinnostuksen säilyttämiseksi koko koulun aikana. Valinnasta Venäjä B2- oppimäärää ehdotetaan Kymenlaakson steinerkoulussa oppilaille, jotka siirtyvät muusta koulusta ylä-asteen aikana ja jotka eivät ole opiskelleet aiemmin venäjää.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys venäjän kielen lähi-sukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa Venäjän kulttuurisista, sen historiasta ja maantiedosta. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin venäjän kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita ja tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tärke-kirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys venäjän kielen lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa Venäjän kulttuurisista, sen historiasta ja maantiedosta. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin venäjän kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan venäjän kielen perusteita ja ääntämistä, kyrilliset aakkoset tekstausta- ja kirjoituskirjaimet, tavallisia fraaseja tervehtimisestä ja esittelystä lähtien, kodin, perheen ja lähiympäristön sanastoa ja lyhyitä ilmaisuja, lukusanat, värit, viikonpäivät.

Valitaan mielenkiintoisia aihepiirejä, joita voi yhdistää muihin aineisiin. Otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti erilaisten laulujen, lorujen, runojen avulla. Opitaan seuraavat kielirakenteet: substantiivien suku ja luku, substantiivien taiputusta, adjektiivit ja niiden taipuminen, verbioppi (1. ja 2 konjugaatio, taiputus preesensissä), liikeverbi, persoonapronominit, numeraalit, suora sanajärjestys, kysymyksien muodostaminen, intonaatio.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys venäjän kielen lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa Venäjän kulttuurisista, sen historiasta ja maantiedosta. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin venäjän kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Jatkamme harjoittelemaan fraaseja, jotka liittyvät tervehtimiseen, opetellaan kodin, perheen ja lähiympäristön sanastoa ja lyhyitä ilmaisuja, kuukaudet, vuodenajat, sää, vapaa-aika, ostokset, urheilu, mielipiteen ilmaisua tavallisessa asioissa, ostokset, kieltäytyminen ja suostuminen. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti erilaisten laulujen, lorujen, runojen avulla. Opitaan seuraavat kielirakenteet: substantiivien suku ja luku, substantiivien taivutusta, adjektiivit ja niiden taipuminen, verbioppi (1. ja 2 konjugaatio, taivutus preesensissä, preteriti, verbien liitofutuuri, liikeverbit), persoonapronominit, possessiivipronominit, numeraalit, suora sanajärjestys, kysymyksien muodostaminen, intonaatio.

Venäjän kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 9**S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:**

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys venäjän kielen lähisukukielistä, tutustutaan venäjän kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa Venäjän kulttuurisista, sen historiasta ja maantiedosta. Pohditaan mahdollisia venäjän kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten venäjän kielen oppimista, mihin venäjän kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan venäjän kielen perusteita ja ääntämistä, kyrilliset aakkoset tekstausta- ja kirjoituskirjaimet, tavallisia fraaseja tervehtimisestä ja esittelystä lähtien, kodin, perheen ja lähiympäristön sanastoa ja lyhyitä ilmaisuja, lukusanat, värit, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, sää, vapaa-aika, ostokset, urheilu, mielipiteen ilmaisua tavallisessa asioissa, matkustaminen, terveys ja hyvinvointi, opiskelu ja työelämä, ostokset, kieltäytyminen ja suostuminen. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan venäjän kielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti erilaisten laulujen, lorujen, runojen avulla. Opitaan seuraavat kielirakenteet: substantiivien suku ja luku, substantiivien taivutusta, adjektiivit ja niiden taipuminen, verbioppi (1. ja 2 konjugaatio, taivutus preesensissä, preteriti, verbien liitofutuuri, liikeverbit), persoonapronominit, possessiivipronominit, numeraalit, suora sanajärjestys, kysymyksien muodostaminen, intonaatio.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaismuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistetaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä

mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan oppilaalle

- 7. luokan päättyessä numeroarvio, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. luokan päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyytään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisesa. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja opiskelustrategioiden kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä.

kielivaranon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokaimmat.		joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pysyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokatäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita vuorovaikutustilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestintässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida nopein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia omassa viestintässään.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestyksen tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutama sananmittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/A1.2	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T7 tarjota oppilaalle runsaasti	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti	Oppilas pystyy kertomaan joistakin	Oppilas osaa rajallisen määrän

tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pieni-muotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin		suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muuttaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muuttaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
---	--	---	--	---	---	---	---

15.4.4 Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilasta löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaan valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilasta tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilasta rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä.

Jo kuudennelle luokalle tullessa oppilaan ajattelukyvyt ovat olennaisesti kehittyneet ja kehitys jatkuu edelleen. Oppilaalla muodostuu vähitellen valmius ja tarve hahmottaa konkreettisen taustalla olevaa järjestystä, lainmukaisuuksia. Lainmukaisuuksien etsimisissä ja hahmottamisessa jatketaan edellisten luokkien työtä.

Matematiikassa siirrytään selkeästi algebraan, välittömästä laskemisesta prosesseihin, lainmukaisuuksiin. Algebran ja geometrian johdonmukaisuus puhuttelee nyt vahvasti heräävää ajattelua ja on tarpeellinen ankkuri tunne-elämän kuohuissa, kun oppilas on murrosiässä. Matemaattiset lait ovat aina luotettavia, ovat omat sieluntunnelmat mitkä tahansa. Tämä kokemus myös kehittää ajattelun objektiivisuutta pienen lapsen mielipiteistä kohti argumentoitavaa todellisuutta. Se, että oppilas voi alkaa luottaa ajatteluun, on matematiikan opetuksen keskeisiä tavoitteita.

Geometrinen kuvio ja kauneus johdattavat oppilaat yhä 'hereisempään' tietoisuuteen. Se koetaan 6. luokan geometriassa ihmetysten kautta ja työskentelyä edelleen ajatteluksi luokilla 7 ja 8. Etsitään geometrian sääntöjä ja muotoillaan niitä. Oppilaiden tulee myös kokea geometrisia todistuksia

riittävästi. Kehittäessään yksilöllisiä puheen ja ilmaisun muotoja, heidän on tärkeätä saada työstää tällaista tunteista vapaata ilmaisuja geometrian todistuksissa.

Matematiikan käsitteitä ja eri osa-alueita toteutetaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja integroituna mm. maantiedon, fysiikan ja kuvataiteen opetukseen kaikilla luokka-asteilla.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S6	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S6	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S6	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1 – S6	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S6	L1 - L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päätely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityttöihin	S2	L1, L4
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystä prosenttilaskennasta	S2, S6	L1, L3, L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muutujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	L3, L4, L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Harjoitellaan koodausta ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia tai jos mahdollista, itse tehtyjä ohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityttöihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra: Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan

ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vauillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Pehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoraa ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja pehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Työskentelyn taidot

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen.

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikka ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan algoritmista ajattelua. Tutustutaan koodauksen perusteisiin.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Jatketaan päässä-laskujen harjoittelua. Kerrataan neljä laskutoimitusta luonnollisilla ja positiivisilla rationaaliluvuilla. Harjoitellaan kirjanpidon alkeita. Kerrataan prosentti- ja korkolaskuja sekä lasketaan korkokorko. Johdatellaan negatiivisiin kokonaislukuihin (esim. velkalaskuilla). Harjoitellaan neljää peruslaskutoimitusta negatiivisilla luvuilla, laajennetaan myös koskemaan kaikkia rationaalisia lukuja. Harjoitellaan sulkeiden käyttöä. Tutustutaan yhtälön ratkaisemisen ideaan ja käytännön sovellutuksiin (ensimmäisen asteen ja toisen asteen yhtälöt graafisesti algebran S3 yhteydessä). Jatketaan sanallisia tehtäviä ja kerrataan mittayksiköt. Opetellaan jaksolliset päättymättömät desimaalit, myöhemmin myös piin arvo. Tutkitaan yksinkertaista tilastotietoa graafisesti esitettynä ja niistä tehtäviä johtopäätöksiä.

S3 Algebra:

Ratkaistaan yksinkertaisia yhtälöitä sisältäen sulkeita, murtolukuja ja negatiivisia lukuja ja niiden käytännön sovellutuksia ongelmaratkaisuissa. Opitaan kaavojen muodostaminen ja muuntaminen. Harjoitellaan numeroiden potenssit ja juuret, neliöjuurien tarkka arviointi.

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Tutkitaan lukujonoja.

Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon S3 sisältöalueen opetukseen yhteydessä.

S5 Geometria:

Geometrinen muotojen pinta-aloja piirretään ja lasketaan. Lasketaan ympyrän pinta-ala ja tämän käyttäminen piin arvoa laskettaessa, leikkaamalla ympyrä osiin. Opitaan Pythagoraan lauseen pinta-alatodistus. Harjoitellaan ympyrän tangentteja. Rakennetaan kolmiulotteisia platonisia kappaleita pahvista ja savesta. Tutkitaan kartan mittakaava sekä suhde ja verrannollisuus.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:

Todennäköisyyden käsite. Tilastoinnin perusmenetelmiä, keskiarvon, mediaanin ja tyyppi-arvon määrittäminen. Diagrammien tulkintaa ja laadintaa. Tietojen keräämistä ja muuntamista tarkoituksenmukaiseen muotoon.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Työskentelyn taidot

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityttöihin

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikka ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärä. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Mahdollisuuksien mukaan sovelletaan ohjelmointia selkeiden ongelmien ratkaisemiseen.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Harjoitellaan edelleen peruslaskutoimituksia negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja kerrataan murtoluvun kertomista ja jakamista murtoluvulla. Lukualuetta laajennetaan reaalityttöihin. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Harjoitellaan edelleen prosenttilaskentaa sekä potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Laskinta opetellaan käyttämään sellaisissa laskuissa, jotka veisivät kynällä kohtuuttomasti aikaa.

S3 Algebra:

Jatketaan muuttujan sisältävän lausekkeen arvon laskemista. Potenssiin korotus ja juuren otto toistensa käänteistoimituksina. Polynomien laskutoimituksia. Lasketaan sanallisia tehtäviä: erityisesti päättelytehtäviä sekä tiheyden ja nopeuden laskemisia. Harjoitellaan yhtälöiden, yhtälöparien ja epäyhtälöiden ratkaisemista ja yksinkertaisia toisen asteen yhtälöitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Jatketaan tutustumista suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään edelleen funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon **S3** sisältöalueen opetukseen yhteydessä. Ratkaistaan yksinkertaisia funktioita. Lineaariset funktiot koordinaatistossa ja niiden lainmukaisuudet kulmakertoimen ja vakiotermin eri arvoihin.

S5 Geometria:

Laajennetaan edelleen pisteen, viivan, janan, puolisuoran, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Kerrataan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa. Harjoitellaan geometrista konstruointia, kuten platonisia kappaleita.

Tutkitaan yleisiä kolmioiden sivujen ja korkeuden kaavoja, osana Pythagoraan lauseen tutkimuksen kehityksessä. Opitaan muutamia Pythagoraan lauseen todistuksia. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä Thalesin teoreeman myös matematiikan historian yhteydessä. Tutustutaan tilavuuden käsitteeseen ja opitaan laskemaan erilaisten kappaleiden tilavuuksia. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan kappaleiden, pyramidien, prismojen, leiriöiden ja kartioiden pinta-alat ja tilavuudet. Opitaan kiinteiden kappaleiden paino ja tiheys.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:

Todennäköisyyden käsite. Tilastoinnin perusmenetelmiä, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiarvon määrittäminen. Diagrammien tulkintaa ja laadintaa. Tietojen keräämistä ja muuntamista tarkoituksenmukaiseen muotoon.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9**Merkitys, arvot ja asenteet**

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvausta ja itseluottamusta matematiikan oppijana

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

Työskentelyn taidot

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöskentelyyn

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönselvitystaitojaan

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkintaa ja tuottamista

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikka ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja ja vahvistetaan edelleen oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella sekä harjoitellaan yhä matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Lukualueena laskutoimituksissa käytetään reaalilukuja. Vahvistetaan edelleen ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämis- ja likiarvosäännöistä. Kerrataan prosenttilaskentaa sekä potenssien ja neliöjuuren käyttöä laskutoimituksissa. Kerrataan kaikki osa alueet mitkä kyseiseen sisältöalueeseen kuuluvat.

S3 Algebra:

Jatketaan muuttujan käsitteeseen perehdyttämistä ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Harjoitellaan polynomien laskemista: yhteen -, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan edelleen lausekkeiden muodostamista ja niiden sieventämistä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Ensimmäisen asteen epäyhtälö ja sen ratkaisu. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot:

Opitaan kuvaamaan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Jatkamme suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen tutkimisesta. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Opitaan määrittämään funktioiden nollakohtia. Kerrataan kaikki tähän sisältöalueeseen kuuluvaa.

S5 Geometria:

Geometriassa kerrataan ja täydennetään tasogeometriaa. Kerrataan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Kerrataan tarvittaessa mittayksiköjä ja yksikkömuunnoksia. Jatkamme kolmiulotteisten kappaleiden tutkimusta ja pallon, lieriön ja kartion pinta-alojen ja tilavuuksien laskemista. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppi-arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Ympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matemaatisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä opiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itsetuottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvansa ja		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

		itseluottamusta matematiikan oppijana.					
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiansa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiansa asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.		ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	tuloksen mielekkyyttä.	
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoilun ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoilun reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkittävyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohdii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoitukseenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosien laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työkentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu käyttämään päässälaskutaitoaan.	Päätely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päätelykykyään eri tilanteissa.

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityihin	S2	Oppilas ymmärtää reaalitylukujen algebrallisia, järjestyks- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piikkiin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaalityluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaalityluvun ja irrationaalityluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samannuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön	Oppilas sieventää lausekkeitä. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

				jonkin ratkaisun.	joko päätelemällä tai symbolisesti.		
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälöparinratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuviota.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuviota. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta ja	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta.	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet.	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

liittyviä ominaisuuksia		trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.		Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.	vastaisen kauteen ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometriisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-aloja ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättää ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisia keskiarvoja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.

		päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.			todennäköisyyksiä.		
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

15.4.5 Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä	S1, S4, S5	L1
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Ihmisen fyysisistä rakennetta sekä terveyttä ja sairautta käsiteltäessä huolehditaan siitä, että oppilas ei luo aiheesta yksipuolista mekanistista käsitystä, vaan että hänen fyysisen olemuksensa toiminta liitetään jatkuvasti toisaalta luontoon ja muihin ihmisiin, toisaalta omaan sielullisuuteen (myös tajuntaan ja itsetajuntaan). Kun nuori kehityksen myötä kokee tarvetta yhä itsenäisemmin määrätä elämästään ja kun hänellä siihen on yhä enemmän valmiuksia, on opetuksen huolehdittava, että nämä valmiudet eivät jää vain potentiaalisiksi ajatuksiksi, vaan niille syntyy todellinen sisältö. Omasta terveydestä ja ravinnosta huolehtiminen siirtyy yhä enemmän huoltajilta nuoren omalle vastuulle. Sisältöjä valitessa tulee oppilasta tukea ja ohjata ymmärtämään vastuun ja oman vaikuttamisen merkitystä omalle ja toisen hyvinvoinnille.

Biologian opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 7

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Biologinen tutkimus:

Biologisten tutkimusten eri vaiheet tulee tutuksi oppilaan oman toiminnan ja havainnoinnin kautta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa. Oppilas oppii tunnistamaan ja kuvailemaan eri lajeja ja vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Opiskellaan yhteyttäminen ekosysteemin toiminnan perustana. Tutustutaan erilaisiin ravinnontuotantomuotoihin, tehotuotantoon, luomutuotantoon, lähiruokaan ja vertaillaan eri ruokien hiilijalanjälkiä ym. ympäristövaikutuksia.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön:

Tutustutaan paikalliseen maatilaan/-tiloihin ja ravinnontuotantoon. Havainnoidaan erilaisia viljelytapoja ja niiden vaikutusta ympäristöön, eliöihin ja ihmiseen. Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Ohjataan oppilasta

kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä ja vahvistamaan omaa luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta nyt ja tulevaisuudessa. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. Valitaan tarkasteluun ravinto- sekä muita hyötykasveja ja tutkitaan erilaisia ravintoketjuja ja –verkkoja.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta:

Sisällöt painottuvat suomalaisen vesi- ja metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Käsitellään perustietoja eri ekosysteemeistä (suo, tunturi, vesi ja kaupunki). Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.

S4 Mitä elämä on?:

Hahmotetaan eläinkunnan monimuotoisuus ja niiden kehittyminen alemmista eläimistä korkeammalle kehittyneisiin. Tarkastellaan nilviäiset, simpukat, kotilot ja matelijat. Kuvailaan eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja -ympäristöjä sekä autetaan oppilasta ymmärtämään ja vertailemaan eliökunnan rakennetta suhteessa ihmiseen. Keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Täydennetään kasvikunnan tuntemusta aiemmin hankittuun kokonaiskuvaan sitouttaen maantiedon opetuksessa käsiteltyjen alueiden tyypillisillä kasveilla ja ekosysteemeillä. Kasvimaailman tuntemus liitetään toisaalta maan pinnanmuodostukseen ja suhteeseen aurinkoon, toisaalta ihmisen toimintaan. Hyöty- ja ravintokasvien kasvatusta sisällytetään opetukseen.

Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita ja opitaan käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa asianmukaisen tiedon hankinnassa ja esittämisessä.

S5 Ihminen:

Käsitellään ihmiselämisen kokonaisuuden eri alueet kokonaisuutena. Opetukseen sisällytetään oppilaan oman ymmärryksen syventämistä ja tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä (hengitys, verenkierto, aineenvaihdunta, aistit sekä seksuaalisuuden fyysinen perusta alustavasti). Integroidaan terveystietoon ja korostetaan aisteista huolehtimisesta: silmät (hyvä olo lukiessa), korvat (korvalappustereot, korvanapit, discot), maku- ja hajuaisti (keinotekoiset aromit ja hajuedet), tuntoaistit (kankaat, materiaalit, allergiat). Unen tarve ja tarve tasapainoon päivän toimissa, päivärytmi. Opitaan ymmärtämään perinnöllisyyden osuutta ihmisen kokonaisolemuksessa sekä ihmisen suhdetta ympäristöön (integroituna terveystietoon) ja siihen, miten se vaikuttaa ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen. Käsitellään henkilökohtaisen hygienian ja seksuaalisuuden alueita, myös seksuaaliset suhteet ja vanhemuus sekä ihmisen oikeudet ja vastuu (integroituna terveystietoon).

S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta:

Opitaan tunnistamaan elämän perusilmiöitä ja myös kuvaamaan niitä asianmukaisin biologian käsittein. Hankitaan tietoa ja tutkitaan eri menetelmiä, joilla voidaan vaikuttaa omalla toiminnalla ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutokseen sekä luonnonvarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen lähiympäristössä sekä globaalisti. Käsitellään ihmisen osuutta kasvien ja eläinten kasvatuksessa ja jalostuksessa sekä myös ihmisen toiminnan ongelmallisuutta luonnolle. Pohditaan eettisiä valintoja ja perustellaan niitä. Ohjataan oppilasta ymmärtämään tutkimustulosten ja valintojen syy-seuraussuhteet ja kannustetaan häntä soveltamaan tietoja ja taitoja omassa elämässä, yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Tiedonhankinnassa hyödynnytetään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä kirjallisia tiedon lähteitä.

Biologian opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 8

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Biologinen tutkimus:

Tarkastelu liittyy edelleen kiinteästi sekä luonnolliseen ympäristöön että ihmisen omaan toimintaan siinä. Oppilaita innostetaan entistä syventävämmiin kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä oman toiminnan kautta. Arvioidaan, suunnitellaan ja toteutetaan erilaisia projekteja, jossa korostuu ympäristötietoisuus ja oma suhde luontoon ja sen kunnioittamiseen (esim. kierrätys, uusiokäyttö, entisöinti, materiaalivalinnat ja säästäväisyys, myös integroituna käsityöhön ja kotitalousopetukseen).

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön:

Sisältöjen tulee kasvattaa tietoista vastuullista suhtautumista lähiympäristöön ja koko luontoon ihmisten yhteisenä ympäristönä. Syvennetään metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua luonnossa liikkumisen, havainnoimisen ja ympäristöarvioinnin avulla. Kannustetaan oppilasta esittämään rohkeasti omia näkemyksiä, perustelemaan niitä ja kuuntelemaan toisten ilmaisemia asioita.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta:

Kuten edellisenäkin vuonna käsitellään maantiedossa käsiteltävien alueiden tyypillisiä kasveja ja ympäristöjä, niiden käsitteitä laajentaen. Opetukseen sisällytetään eliökokoelman koostaminen, lajien ekologia sekä niiden väliset vuorovaikutussuhteet. Syvennetään ymmärtämään biologian tutkimusmenetelmiä ja mahdollisuuksia. Tähän aihepiiriin kuuluvia asioita on käsitelty jo aiemmin, mutta tässä vaiheessa luodaan niistä yhtenäinen kokonaiskuva. Kehitetään oppilaan tietoista vastuullista suhtautumista ympäristöön ja koko maailmaan ihmisten ja eliöiden yhteisenä ympäristönä.

S4 Mitä elämä on?:

Tarkastellaan evoluutiota solun rakenteesta ja toiminnasta, yksinkertaisimmista eliöistä ja yhteyttämisen antamista mahdollisuuksista alkaen järjestelmällisesti läpi koko eliömaailman. Hahmotetaan ja kerrataan sekä kasvi- että eläinkunnan järjestelmä, niiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja merkitystä luonnon monimuotoisuudelle. Käsitellään hyönteiset ja mehiläisten hoito. Ihmisen osalta evoluutiota ei rajoiteta

vain fyysiseen, vaan – siinä määrin kuin se biologian alueeseen kuuluu – tarkastellaan myös kulttuurikehitystä. Tarkastellaan ihmisen olemuksen erityisiä piirteitä mutta myös yhteyttä koko muuhun luontoon. Yhteys on tässä nähtävä toisaalta yhtäläisyyksistä johtuvana, toisaalta ihmisen erityislaadun tuomina mahdollisuuksina ja vastuina. Aihe voidaan toteuttaa myös monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tai integroituna mm. terveystiedon ja maantiedon opetukseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tiedon hankinnassa, vertailussa ja esittämisessä.

Käsitellään kalat osana evoluutiota, myös tärkeimmät kotimaan kalat. Tarkastelu liittyy edelleen kiinteästi sekä luonnolliseen ympäristöön että suhteeseen ihmisen toimintaan. Taiteellinen työskentely (piirustus, maalaaminen, muovailu) on osa oppimista

S5 Ihminen:

Tutkitaan terveyden fyysisiä perustoja ja ihmiskehon toimintaa. Luuston tarkastelussa pyritään kiinnittämään huomiota paitsi sen mekaaniseen ja toiminnalliseen puoleen myös sen rakenteelliseen kauneuteen ja muotojen kehityksen aikana tapahtuneeseen muuntumiseen. Tutkitaan ihmisen pystysuoruutta luuston tutkimuksen kautta. Opitaan tuntemaan ihmisen fyysistä rakennetta entistä tarkemmin. Sisällöissä huomioidaan omaa ilmaisua ja tunteiden hallintaa aiempaa kypsemmin, myös tunteen ja objektiivisen ajattelun välistä suhdetta. Jatketaan aistien tarkastelua (mm. silmän ja korvan rakenne).

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:

Tutustutaan nykyaikaisen biotekniikan kehitykseen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kahdeksannen (viimeistään yhdeksännen) luokan aikana peruskäsityksen uusimmista haasteista ja mahdollisuuksista. Tarkastellaan ihmisen olemuksen ja toiminnan erityisiä piirteitä sekä sen yhteyttä koko muuhun luontoon, mm. luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ekologisuudesta, taloudellisuudesta ja etiikan periaatteista. Yhteys on tässä nähtävä toisaalta yhtäläisyyksistä johtuvana, toisaalta ihmisen erityislaadun tuomina mahdollisuuksina ja vastuina, syy- ja seuraussuhteessa.

Käsitellään myös perinteistä kasvien ja eläinten jalostusta, ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Alueeseen liittyvät eettiset ongelmat herättävät yleisissä keskusteluissa vahvoja tunteita ja ovat siten tyyppillinen esimerkki asioista, joissa opettajan tulee pidättäytyä vaikuttamasta oppilaiden ajatusten vapautteeseen.

Biologian opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 9

Biologinen tieto ja ymmärrys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

Biologian asenne- ja arvotavoitteet

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävästä tulevaisuuden rakentamiseksi

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Biologinen tutkimus:

Biologiseen tarkasteluun liitetään kaikessa opetuksessa myös sosiaalinen ja psykologinen tarkastelu. Oppilaille annetaan runsaasti aikaa sekä luotettava ilmapiiri omien ajatustensa, ongelmien ja kysymystensä esiin tuomiselle. Oppilaiden pitäisi saada kokea, miten tieto tekee kykeneväksi muodostamaan sopivia arvioita ja miten arvioiden muodostaminen johtaa uusiin kysymyksiin. Oppilaat johdatetaan yhdistämään kaikki oppimansa mielekkääksi maailmankuvaksi, jossa ihmisellä on eettisenä yksilönä keskeinen merkitys.

Opastetaan oppilasta edelleen käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa. Taiteellinen työskentely (piirustus, maalaaminen, muovailu) on myös osa oppimista.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön:

Ekologian rungon muodostaa yhdeksännellä luokalla leiritoiminta. Järjestetään leiri joko Lapissa, saaristossa tai lähivesistön alueella. Voidaan myös järjestää erillinen maatalousleiri tai lyhempiä tutustumisjaksoja maatiloille (viljely-, karja- tai puutarha-) niin, että oppilaat osallistuvat todelliseen työhön. Heille annetaan entistä tietoisempi mahdollisuus omaan havainnointiin, vertailuun ja arviointiin ympäristössä ja siinä tapahtuviin muutoksiin sekä ihmisen vaikutuksesta niihin omien (kasvien kasvattaminen, kasviin hoito, metsän hoito, puutarhan hoito jne.). Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään esim. projektien eri vaiheiden taltioinnissa, koonnissa ja esittämisessä (portfolio).

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta:

Luokkatyöskentelynä käsitellään ekosysteemejä ja sen osatekijöitä, edelleen suhteessa luonnon ja ihmistoiminnan kokonaisuuteen. Tarkastellaan nykyisen kehityksen ja yhteiskunnan toimia oman ympäristön ja globaalin ympäristön kannalta (maanviljely, karjanhoito, metsän hoito). Arvioidaan ympäristön tilaa parantavia toimenpiteitä. Perehdytään ekosysteemin osatekijöihin, energiatalouteen sekä aineiden, kuten hapen ja hiilen kiertoon luonnossa. Painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?:

Perehdytään luonnon monimuotoisuuteen, eliöiden selviytymisen ja sopeutumisen kautta evoluution perusteisiin. Annetaan oppilaille syventävämpi mahdollisuus tarkastella ihmisen kokemuksia itsetietoisuudesta ja sisäisistä tunteista ulkoisiin; mustelmiin, ruhjeisiin, hikoilemiseen ja ruoansulatukseen. Tutustutaan elämäkertoihin, joiden kautta tutkijat voivat tulla näkyviin todellisina ihmisinä, joihin nuoret voivat samaistua (intohimo, määrätietoisuus, havainnointi, inspiiraatio, yhteistyö, kyvyt ja ajattelu).

S5 Ihminen:

Käsitellään ihmisen lisääntyminen, alkiokehitys ja ihmisyksilön varhaiset kehitysvaiheet, solujen jakaantuminen ja erikoistuminen eri tehtäviin. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin sekä siihen, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen. Kaikkeen biologiseen tarkasteluun liitetään opetuksessa myös sosiaalinen ja psykologinen tarkastelu. Erityisesti lisääntymisen, kuten seksuaalisuuden fyysisten perustojen tarkastelussa, korostetaan vastuuta, inhimillisyyttä ja sosiaalisuutta.

Tutkitaan aivojen ja hermoston kehitystä, rakennetta ja toimintaa sekä aistien toimintaa kokonaisvaltaisesti. Opitaan ymmärtämään aivojen hyvinvoinnin vaalimista ja sen vaikutusta ihmisen terveyteen. Syvennetään tietämystä ihmisen kokonaisrakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä.

Tarkastellaan kokonaisvaltaisesti ihmisen kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Aiheita voidaan toteuttaa monialaisesti sekä integroituna terveystiedon opetukseen.

S6 Kohti kestävästä tulevaisuudesta:

Projektitöinä voidaan tehdä yksinkertaisia tutkimuksia oman elinympäristön tilasta hankkimalla tietoa esimerkiksi kotivesien laadusta, kotikaupungin ilmanlaadusta eri vuodenaikoina ja eri sääolosuhteissa sekä kotiseudun jätteenkäsittelysystemeistä. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin, sekä mietitään omaa toimintaa siinä. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävästä tulevaisuudesta kannalta.

Tarkastellaan omaa käyttäytymistä mm. kuluttajavalinnoissa ja kierrätyksessä. Opitaan ymmärtämään yksilön vastuu valinnoistaan myös kuluttajana ja tutustutaan lainasäädäntöön ympäristön ja yksilön suojaan. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia pohtia, keskustella, kysyä ja perustella itseään askarruttavista asioista.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Biologian oppimisympäristö ymmärretään laajasti. Oppilaat oppivat luokassa, maastossa, eri ympäristöissä ja laboratoriossa. Apuna oppimisessa ovat biologian oppiaineeseen soveltuvat välineet ja materiaalit. Työtapa on tutkiva, tarkasteleva ja havainnoiva. Tarkastelu on kokonaisvaltaista, toisaalta ilmiö- ja ongelmalähtöistä, mutta aina luontoa kunnioittava. Oppimisessa korostetaan oppilaan omaa aktiivisuutta. Opetus on parhaimmillaan voimaannuttavaa, jossa mahdollistetaan omakohtaiset kokemukset ja vahvistetaan kiinnostusta ja kunnioitusta luontoon.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon erilaisien oppijoiden tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Myös taiteen käyttö kuuluu biologiaan: oppilas oppii ymmärtämään ihmisen fysiologiaa ja anatomiaa taiteellisen toiminnallisuuden kautta maalaten, piirtäen ja muovailten.

Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaan taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaalle kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä. Oppilaita ohjataan myös käyttämään sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisien työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tutkimusmenetelmien hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista

löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havain- toja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimu- toisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osal- taan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiai- neena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukai- sesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavut- tanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päät- töarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu pai- kallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaami- sen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppi- määrän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suo- riutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman ar- vosanan osaaminen.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöaluet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							

<p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas syventää tietojansa ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.</p>	<p>Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin.</p> <p>Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.</p>	<p>Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan.</p> <p>Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.</p>	<p>Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan.</p> <p>Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.</p>
<p>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta</p>	<p>S1–S5</p>	<p>Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.</p>	<p>Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat.</p> <p>Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.</p>	<p>Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla.</p> <p>Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita.</p> <p>Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä.</p> <p>Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.</p>
<p>T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten</p>	<p>S1–S4, S6</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi</p>	<p>Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia.</p> <p>Oppilas antaa joitakin</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin.</p> <p>Oppilas kertoo, mitä</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin.</p>	<p>Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita.</p>

elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle		erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.		esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.	monimuotoisuus tarkoittaa.	Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.	Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	Oppilas oppii perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteen.	Perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden

							esimerkkien avulla.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet. Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisten elimistöjen tehtäviä.	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä. Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemi- palveluiden merkityksen	S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävänsuuden rakentamisessa. Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemi- palveluiden merkityksen.	Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävänsuuden ymmärrys	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävänsuuden kehityksen osa-alueet.	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävänsuuden kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävänsuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemi- palveluista.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävänsuuden kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävänsuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemi- palveluista.	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee seuraus- Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävänsuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemi- palveluiden merkitystä kestävänsuuden näkökulmasta.

Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsenellisesti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetuksen laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjatuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muuttamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta

							ja soveltu- vuutta.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman. Oppilas oppii kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjautusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasviko-koelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjautusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasviko-koelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasviko-koelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja	S6	Oppilas oppii antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa

päätöksenteossa		yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.				yhteiskunnallisessa keskustelussa.	ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.4.6 Maantieto

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista, maapallon ilmiöitä, sen pintaa ja ilmakehää. Lisäksi siihen liittyy ihmisen oma vaikutus ympäristöön, sen taloudelliset seuraukset ja eri maantieteellisten alueiden suhteet siellä asuvien ihmisten sosiaaliseen ja kulttuurilliseen kehitykseen. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon. Tärkeää on luoda suhde todelliseen alueelliseen monimuotoisuuteen. Opitaan näkemään sekä tuntemansa yhtäläisyydet, että erot maapallon tuntemattomien osien välillä ja mittakaavassa.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa huomioidaan sekä luonnonmaantiedon, kulttuurimaantiedon että kehitysmaantiedon näkökulmat. Opetuksen perusta on käsite maasta morfologisena ja fyysisenä kokonaisuutena tai maapallosta organismina.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa. Maantiedon opetuksessa eri luokilla käytetään useimmiten vartailukohtana kotimaan maantietoa, joka on oppilailla konkreettisimmin havaittava ja tunnettava. Siten Suomen maantieto syvenee vuosittain neljännen luokan kotiseudun tuntemuksesta alkaen, vaikka sitä ei aina jokaisessa aiheyhteydessä erikseen toisteta.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen. Oppilaiden pitäisi omaksua peruskäsitteitä, tietoa ja taitoa koskien elämän tärkeimpiä tehtäviä ja kasvattaa heissä halun tietää kaiken mitä tapahtuu heidän ympärillään.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävästä käytön merkitystä	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohdaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tulee kaikissa vaiheissaan luoda yhteys ihmiseen. Puhdas luonnonmaantieto on luonnollinen perusta. Sitä tulee tarkastella ihmisen näkökulmasta ensinnäkin siten, että tietyt luonnon edellytykset ja olosuhteet tarjoavat ihmiselle tietyt olosuhteet elää. Nämä elinolosuhteet vaikuttavat myös siihen, miten ihminen maailmansa kokee ja millaista tietoisuutta hän kehittää, samoin tietenkin siihen, miten ihminen joutuu järjestämään elämänsä fyysiset edellytykset. Toisekseen luonnonmaantietoa on tarkasteltava siitä näkökulmasta, miten ihmisen toiminta vuorostaan vaikuttaa luontoon, niin omassa lähiympäristössä kuin globaalissa maailmassa. Sisällöt suunnitellaan siten, että oppiaine herättää kiinnostuksen koko maailmaa ja sen ilmiöitä kohtaan, myös kulttuurillisesti ja yhteiskunnallisesti. Niiden tulee tukea ihmisten, asioiden ja ilmiöiden sijoittamista paikkaan, kartalle ja tukea nuorta hahmottamaan maailmaa kokonaisuutena yli oppiainerajojen, pohtimaan itseä osana maailmaa sekä ihmisen ja maailman keskinäistä suhdetta kestävä kehityksen ja tulevaisuuden näkökulmasta. Maantiedon aiheita voidaan toteuttaa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja integroituna mm. biologiaan ja terveystietoon.

Maantiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 7

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallolta

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Maantiedon tuntemuksen piiri laajenee aiemmin käsitellystä Euroopasta eri suuntiin: Afrikkaan, Aasiaan tai Amerikkaan. Käsitelyjärjestys on luokanopettajien kesken vapaasti sovittavissa. Opitaan kartan peruskäsitteitä sekä syvennetään ymmärrystä erilaisista maasto- ja teemakartoista sekä niihin liittyvistä käsitteistä (symbolit, mittasuhteet, suunnat ja etäisyydet). Opitaan tuntemaan maapallon eri maanosat ja niiden tärkeimmät valtiot ja kulttuurit

Opetuksessa hyödynnetään eri tiedonsaantilähteitä. Taiteellinen työskentely huomioidaan opetuksessa, projekteissa ja teematyöskentelyssä.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisasioita ja uutisia ja sijoitetaan ne kartalle. Pohditaan uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Harjoitellaan ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä opitaan toimimaan itse kestäväan kehityksen mukaisesti.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Maailmaa tarkastellaan kokonaisuutena. Käsitellään ilma, ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä sääilmiöitä.

Tarkastellaan Maan planetaarisuutta sekä vuorokauden- että vuodenaikojen vaihtelua. Havainnoidaan auringon, kuun ja planeettojen liikettä sekä tähtiä. Opitaan ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla, luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisten toimintojen sijoittumista.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Maantiedon opetuksessa käytetään vertailukohteena Suomen ja oman lähiympäristön luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä, joka on oppilailla konkreettisimmin havaittava ja tunnettava. Suhdetta omaan maahan ja maanosaan syvennetään niin, että näiden alueiden maantiedon tuntemus ja kiinnostus aiheeseen täydentyy. Kenttätutkimuksia tehdään omassa lähiympäristössä. Samalla laajennetaan ja ohjataan oppilasta tutkimaan ja vertailemaan muiden maiden maantieteellisten alueiden luonnonmaisemia ja ilmiöitä. Kannustetaan oppilasta etsimään tietoa eri maantieteellisistä alueista, kiinnostumaan niistä ja esittämään rohkeasti kysymyksiä ja omia ajatuksia sekä perustelemaan niitä. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä muuta lähdemateriaalia hyödynnetään. Taiteellinen työskentely on osa oppimista.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Opitaan tunnistamaan eri kulttuureiden piirteitä ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuureiden edustajiin. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Rohkaistaan oppilaita esittämään omia ajatuksia,

perustelevaan, esittämään kysymyksiä ja kunnioittamaan toisen mielipidettä sekä erilaisuutta. Pohditaan globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä ja tarkastellaan miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Aiheita voidaan käsitellä monialaisesti ja integroituna mm. historiaan.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Käsitellään perusteellisesti Suomen pinnanmuodostus. Opitaan tuntemaan tärkeimmät joet ja järvet, maan asutus ja sen jakautuminen, tärkeimmät maakunta-alueet ja kaupungit, elinkeinot, väestöpohja, väestön ikärakenne ja terveys, kasvillisuus ja ilmasto. Pohditaan miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisten toimintaan. Pohditaan omia kulutustottumuksia ja valintoja, jätteitä, luonnonvarojen riittävyyttä sekä kestävä elämäntapaa ja toimintaa vastuullisena kansalaisena.

Maantiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 8

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävä elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Laajennetaan maantieteellistä tuntemusta: Afrikka, Aasia tai Amerikka. Käsitelyjärjestys on luokanopettajien kesken vapaasti sovittavissa. Olennaista on, että 8. luokan lopussa kaikki maanosat on pääpiirteissään käsitelty. Syvennetään koko maailman hahmottamisen ja keskeisen paikannimistön ymmärrystä. Syvennetään ymmärrystä erilaisista maasto- ja teemakartoista sekä niihin liittyvistä käsitteistä (diagrammit, tilastot, ilmakuvat, satelliittikuvat). Opetellaan määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen välisiä etäisyyksiä. Opetuksessa hyödynnetään eri tiedonsaantilähteitä. Taiteellinen työskentely

huomioidaan opetuksessa, projekteissa ja teematyöskentelyssä. Projektityönä voidaan tehdä esim. maapallo tai maailmankartta pari- tai ryhmätyöskentelynä.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisasioita ja uutisia ja sijoitetaan ne kartalle. Kehitetään oppilaan omaa ajattelutaitoa pohtimalla uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä sekä vaikutuksia luonnonvarojen, -rikkauksien ja ihmisen toiminnan ja luonnon vuorovaikutuksen välillä. Harjoitellaan ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä opitaan toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti. Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa, kirjallisuutta ja eri uutislähteitä tiedon hankinnassa ja sen esittämisessä sekä harjoitellaan arvioimaan ja vertailemaan tiedon luotettavuutta kriittisestikin.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Maailmaa tarkastellaan kokonaisuutena. Syvennetään ymmärrystä ilman, ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeiden sekä sääilmiöiden esiintymisistä ja niiden vaikutuksista luonnon ja ihmisen elinmahdollisuuksiin maailman eri osissa. Maan tarkastelua avaruuden osana jatketaan, integroituna fysiikan, kemian sekä historian opetukseen. Kerrotaan luonnontieteen tärkeiden edistysaskelten historiasta ja niistä ihmisistä, jotka ovat kyseisiä askelia ottaneet. Tehdään lyhyt yhteenveto aiheesta. Kannustetaan oppilasta kysymään, etsimään ja löytämään vastauksia, ensin oman havainnon ja kokemuksen kautta valmiiseen annettuun tietoon. Pyritään säilyttämään oppilaan kiinnostus ja innovatiivisuus mahdollisimman elävänä, ohjaten loogiseen ajatteluun ja päättelykykyyn.

Sääopissa tulee erityisesti tuoda esiin ilmaston olemus elävänä kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Suhde ihmiseen havainnoidaan niin, että säähän ei voi vaikuttaa, mutta sen ehdoilla voi elää. Australiaa voi lisäksi hyödyntää polaarisenä alueena omaan pohjoiseen maahan, esimerkiksi vuodenaikojen vastakkaisuuden ja auringon aseman ymmärtämisen elävöittäjänä.

Säätä seurataan ja tarkastellaan päivittäin, taulukoidaan, piirretään, maalataan ja vertaillaan yleisiin sääkarttoihin. Opetellaan laajemmin tunnistamaan sääilmiöiden eri käsitteitä (korkea ja matala paine, ilman kosteus, ilmakehän rakenne, tuulet ja niiden nopeus, pilvet, säärintamat, sateen syntymekanismit).

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Maantiedon opetuksessa säilytetään suhde omaan maahan ja maanosaan, niin, että näiden alueiden maantiedon tuntemus täydentyy ja syventyy. Käsitellään perusteellisesti Suomen ja maailman eri osien pinnanmuodostusta, luonnonilmiöitä sekä alueellisia luonnonrikkauksia. Erilaisten projektien kautta opitaan vaalimaan lähiympäristön monimuotoisuutta sekä suunnittelemaan ja parantamaan sen turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Mietitään sademetsien hyväksikäyttöön liittyviä kysymyksiä. Tutkitaan ja verrataan bruttokansantuotetta, lapsikuolleisuutta ja elinolosuhteita eri maiden ja maanosien välillä. Pohditaan syyseurauksia tutkimustuloksille. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tiedon hankinnassa, koonnissa ja esittämisessä.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Laajennetaan eri kulttuurien, kansojen ja elintapojen tunnistamista ja positiivista suhtautumista. Tutustutaan erilaisten sosiaalisten ja etnisten ryhmien luonteenlaatuun, kehitystehtäviin ja traditioihin ja mietitään monikulttuurisuutta Suomessa ja maailmalla (myös vähemmistökulttuurit). Pohditaan ihmisoi-keuksia ja hyvän elämän edellytyksiä. Rohkaistaan oppilaita esittämään omia ajatuksia ja kysymyksiä. Harjoitellaan edelleen toisen ihmisen kunnioittamista ja erilaisuuden hyväksymistä.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Käsitellään luonnonvarojen kestävää käyttöä ja biotalouden mahdollisuuksia Suomessa ja muualla maailmassa. Opitaan kuvaamaan ja analysoimaan asutuksen ja elinkeinojen alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa. Opitaan tietämään, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa. Pohditaan edelleen omia kulutustottumuksia ja valintoja, kierrätystä,

jätteitä, luonnonvarojen riittävyyttä sekä kestäväää elämäntapaa ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Aihe integroituu myös biologian opetukseen.

Maantiedon opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 9

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävään käytön merkitys

Maantieteelliset taidot

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Opetellaan edelleen käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä. Osataan määritellä alueelliset sijainnit ja paikkojen väliset etäisyydet. Tutustutaan maapallon geologiaan: maapallon geologiset kehitysvaiheet ja nykyiset pinnanmuodot eksogeenisten ja endogeenisten ilmiöiden vaikutusten pohjalta. Tutustutaan maapallon vuoristoihin, eri kivilajeihin ja kiviainesten geologiseen kiertoon. Käytetään opetuksen tukena kirjallisuutta monipuolisesti sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Aineistoa myös piirretään, maalataan ja kirjoitetaan itse.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Pohditaan ja arvioidaan, kriittisesti, uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä opitaan toimimaan itse kestävään kehityksen mukaisesti. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen ja aktivoidaan oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Opitaan ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käyttöä. Järjestetään Lapin-, saaristo-, vesi- tai maaseutuleiri, jossa tutustutaan perusteellisesti yhteen herkkään ekosysteemiin ja jonka pohjalta käsitellään kotimaan kasvillisuutta ja ilmastoa laajemminkin.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tehdään yleiskatsaus maapallon historiaan, myös Suomen maantieteelliseen historiaan. Opitaan tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä hahmotetaan maa oman alueellisen identiteetin perustana. Käsitellään geologiset kerrostumat, jotka ovat osoituksena aiemmista jääkausista ja jäätyamisen vaikutuksista.

Yleiskatsaus muista eroosion tärkeimmistä muodoista. Pohditaan miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen. Harjoitellaan kuvaamaan maailman alueiden luonnonoloja ja ihmisten toimintaa siellä. Opitaan ymmärtämään eri alueiden maisemalliset ja kulttuuriset rikkaudet.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutkitaan väestön jakaantumista globaalisti ja joillakin keskeisillä alueilla, myös Suomeen verraten. Opitaan tunnistamaan eri kulttuureiden piirteitä, elintapoja, asumista ja elinkeinoa ja suhtautumaan myönteisesti oman maan vähemmistökuultuureihin, maahanmuuttajiin sekä vieraisiin maihin ja niiden kansoihin. Pohditaan Suomen väestörakenteen muuttumista mm. maahanmuuton seurauksena, tiedostetaan erilaisia vähemmistökuultuureja Suomessa ja maailmalla.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Syvennetään ja laajennetaan Suomen luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tuntemusta ja arvostusta sekä opitaan hahmottamaan maa oman alueellisen identiteettinsä perustana. Pohditaan ihmisen toimintaa luonnossa, rakentamista ja raaka-aineitten hyödyntämistä, teollisuutta, kestävästä kehityksen periaatteita ja ongelmia. Käsitellään muita ajankohtaisia ympäristökysymyksiä, muun muassa luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutosta ja ympäristömuutosta sekä näiden heikkenemistä. Käsitellään Itämeren alueen ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia siellä sekä pohditaan muita alueellisia kehityskysymyksiä ja globalisaation vaikutuksia. Tiedostetaan ja pohditaan, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen, mitkä ovat omat mahdollisuudet ympäristön tilan parantamiseksi ja opitaan tietämään keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttätiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta ja näitä tulkitaan kaikkia aisteja käyttäen. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä. Autetaan oppilasta huomaamaan, että kuva maapallosta ja maailmankaikkeudesta on muuttuva, kehittyvä eikä se ole lopullinen tai muuttumaton systeemi. Tuetaan oppilaan omaa kasvua ja sitoutumista aktiiviseksi ja vastuulliseksi kestävästä elämäntavan omaavaksi kansalaiseksi.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämisaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä itse havainnoiden, vertailemalla, arvioimalla, eri tiedonlähteitä hyödyntäen sekä taiteellisen työskentelyn kautta. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä.

Tärkeää on luottavainen ja salliva ilmapiiri, jossa jokainen voi esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.

Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla sekä kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tuemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille. Tuetaan oppilasta toimimaan osana ryhmää ja arvioimaan omaa toimintaa siinä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyä yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentamista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimityksen.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisten paikannimien tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkia ja keskeisiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoris- ja niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimityksen.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimityksiä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyä	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja

					kasvillisuus- alueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.	vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	kasvillisuus- alueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ihmismaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiöitä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1–S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta. Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyysnäkökulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen

						<p>käyttö on tärkeää.</p>	<p>toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia.</p> <p>Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.</p>
Maantieteelliset taidot							
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	S1–S6	<p>Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja.</p> <p>Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.</p>	<p>Maantieteellinen ajattelutaito</p>	<p>Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen.</p> <p>Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.</p>	<p>Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.</p> <p>Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.</p> <p>Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä.</p> <p>Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla.</p> <p>Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.</p>	<p>Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä.</p> <p>Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden väliin eroihin.</p> <p>Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboloiden, mittasuhteiden, suuntien ja</p>	S1–S6	<p>Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja</p>	<p>Tilatajuna kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa ilmansuunnat.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla.</p> <p>Oppilas tunnistaa ja</p>	<p>Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppisiä sekä ilma- ja satelliittikuvia.</p>

etäisyyksien ymmärrystä		mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mitaamaan etäisyyksiä.			nimeää kartta-merkkejä. Oppilas mittaa janamitta-kaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geome-diataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1–S6	Oppilas oppii geome-diataitoja. Oppilas oppii lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	Geome-diataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geome-diaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geome-dia-aineis-tosta sekä muista maantieteellisistä malleista.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienenmuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pienenmuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geome-dian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittävät tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktiivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omissa	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti ilmas-tonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan	Ympäristö-lukutaito ja ympäristön muutosten arvioi-minen	Oppilas osallistuu kenttä-tutkimuksiin ohjatuksi. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osallistuu kenttä-tutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmas-tonmuutosta ja luonnon	Oppilas osallistuu kenttä-tutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä	Oppilas osallistuu kenttä-tutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla.

lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.			monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja refleктоimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjautusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjautusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa ohjautusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1–S6	Oppilas oppii arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.4.7 Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Luonnontieteitten opetuksen keskeisenä tavoitteena on valmistaa oppilaita itsenäiseen luonnontieteelliseen ajatteluun. Murrosikäen tulevat tai jo tulleet oppilaat etsivät omaa ajattelua ja vapautumista entisistä auktoriteeteista. Vanhoja auktoriteetteja kuten esimerkiksi vanhempia tai opettajia ei tule korvata toisilla auktoriteeteilla vaan omalla kehittyvällä ajattelulla. Luonnontieteellistä maailmankuvaakaan ei siksi tule antaa oppilaille valmiina käsite- ja ajattelurakennelmana, johon itsestään selvästi uskotaan ja jonka kautta maailmaa hahmotetaan kuten jonkin poliittisen tai uskonnollisen ideologian kautta. Oppilaiden tulee saada kasvaa itse – kun heidän kehityksensä siihen nyt antaa valmiuden – maailman tarkasteluun käsitteellisen, kausaalisen ajattelun avulla.

Siten fysiikankin opetuksessa tarkastelun lähtökohtana on aina itse tarkasteltu ilmiö tai, mikäli se ei ole mahdollista, mahdollisimman elävästi kuvattu ilmiö ja sen huolellinen havainnointi. Havainnoinnista siirrytään ilmiön kuvaamiseen ja olennaisen erottamiseen. Vasta tästä johdetaan abstrakteja käsitteitä, aluksi melko yksinkertaisia. Johdettuja käsitteitä ja löydettyjä lainmukaisuuksia myös koetellaan erilaisissa tilanteissa. Tämän jälkeen opetetaan, miten ilmiöstä nykyään tieteessä selitetään. Selityksille pyritään löytämään myös kilpailevia selityksiä.

Vaikka sitä ei jokaisessa kohdassa erikseen mainita, kaikki ilmiöt, jotka voidaan esittää itse tehdyin keinoin, sellaisina esitetään. Missä ei voida tehdä koetta, tarkastellaan ilmiötä konkreettisesti todellisuudessa. Vasta koetun ja havaitun pohjalle kehitetään kausaalisen käsitteellisen ajattelun (myös matemaattisen) avulla teoreettista ymmärrystä.

Seuraavassa esitetyt fysiikan sisällöt ovat yksityiskohdissaan osin suuntaa antavia. Joidenkin aihepiirien yksityiskohtien tarkasteluja voidaan korvata toisilla vastaavilla, jotkut voidaan opettaa aiemmalla tai myöhemmällä luokalla. Esimerkiksi jo kuudennen luokan (ympäristöoppi) sähköopissa voidaan tasavirtamoottorin rakentaminen korvata yksinkertaisemmilla kokeilla ja rakentaa moottori tai jokin vastaava laite myöhemmin.

Steinerkoulussa fysiikan opetus aloitetaan jo kuudennella luokalla, ja opetus kuuluu silloin ympäristöoppiin. Tarkoituksena on laajalla yleiskatsauksella herättää oppilaitten mielenkiinto aiheeseen. Steinerpedagogiikan mukaisesti ilmiöitten tutkiminen aloitetaan hyvin konkreettisesti ja itse mahdollisimman paljon käytännössä kokien. Oppiminen ei silloin muodostu raskaaksi tai liian vaikeaksi. Kuudennella luokalla aloitettua ilmiöitten tarkastelua, kokeilua, havainnointia ja mallintamista jatketaan ja syvennetään seuraavilla luokilla oppilaan kehityksen ja vastaanottokyvyn mukaan.

Fysiikan ja teknologian opetuksen tehtävänä on valmistella oppilaita ymmärtämään nykystä maailmaa ja toimia siinä vastuullisesti.

Seuraavassa luetellut sisällöt, vaikka sitä ei erikseen jokaisessa kohdassa mainita, opetetaan yleensä saman mallin mukaan, jonka tarkoitus on kehittää tavoitteiden ensimmäisissä kohdissa esitettyä kausaalista ajattelua, objektiivisuutta, kriittisyyttä ja systemaattista tutkimistapaa.

Ilmiöitä pyritään aina ensimmäiseksi tarkkailemaan todellisuudessa omin aistein ja apuvälineitä käyttäen. Koska tietoinen havainnointeiko ei koskaan voi olla kokonaan vapaa ennakoivista ajatuksista tai mielikuvista, on erityisesti harjoiteltava objektiivista, ilmiöön itseensä eläytyvää ajattelevaa havainnointia.

Ilmiön havainnoinnin jälkeen oppilaiden havainnot kootaan ja kuvataan mahdollisimman tarkasti työkirjoihin tekstein ja tarvittaessa kuvin. Kootuista havainnoista pyritään ajatellen, tietoenkin keskustellen, löytämään ilmiöiden olennaiset tekijät ja tekijöiden väliset yhteydet sekä kehittämään hypoteeseja kausaalisuhteista.

Hypoteesien pohjalta laaditaan aina, kun se on mahdollista, koe tai kokeita, joilla hypoteeseja voidaan testata.

Viimeisenä vaiheena oppilaita ohjataan ajatellen kehittämään malleja tai teorioita tutkituista ilmiöistä. Vasta oppilaiden oman työskentelyn jälkeen opetetaan se teoria tai ne teoriat, jotka kussakin asiassa ovat nykyisiä luonnontieteellisiä käsityksiä. On myös paikallaan kertoa oppilaille muutamien luonnontieteen tärkeiden edistysaskelten historiasta ja niistä ihmisistä, jotka ovat kyseisiä askelia ottaneet.

Luonnontieteissä mallinnetaan kaikki ilmiöt, vaikka sitä ei jokaisessa kohdassa erikseen toisteta. Mallintaminen tapahtuu kuitenkin aina niin, että kuljetaan tie kokeesta ja havainnosta ajattelun kautta malleihin. Vältetään antamasta ajattelumalleja, jotka kahlitsisivat ennakkoluulotonta, ihmettelevää ja luovaa luonnontieteen olemuksen mukaista tarkastelua.

Edellä kuvattu on tietenkin vain periaatteellinen malli. Siitä on todellisuudessa tehtävä poikkeuksia. Olennaista kuitenkin on, että oppilaiden kykyä havaita ja ajatella ei sidota etukäteen valmiilla kaavoilla. Luonnontieteellisen ajattelun energiana olevaa kysymisen, etsimisen ja löytämisen vaivaa ja iloa ei tule latistaa valmiilla tiedolla. Näin pyritään säilyttämään elävänä oppilaiden kiinnostus ja innovatiivisuus, vaikka sen viime vaiheessaan tulee ohjautua loogisen ajattelun mukaan.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittauksien hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	L1, L4
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan opetuksessa keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 7

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tutkimuksen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet liitettyinä aihekokonaisuuksiin vuosiluokalla 7

Aihekokonaisuudet: mekaniikka, akustiikka, optiikka, termodynamiikka, sähkö

Mekaniikka

Tutustutaan mekaniikan peruslakeihin omien kokeiden pohjalta.

- vipu, talja, vintturi, kalteva taso, väkipyörät, pyörä
- massa ja kitka (täydennetään 6. luokalla opittua)
- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä liike erilaisin kokein, myös massan, nopeuden ja energian yhteyksiä
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho omin kokein
- etsitään omien kokeiden perusteella matemaattisia malleja, esimerkiksi voiman ja matkan suhde

Akustiikka

Äänen syntyyn värähtelynä, sen olemukseen poikittaisena aaltoliikkeenä, sen siirtymiseen väliaineissa ja korvan rakenteeseen värähtelyn vastaanottajana on alettu tutustua jo 6. luokalla. Täydennetään tätä tarkastelua ja tutustutaan (ellei kuudennella ole jo tutustuttu) äänen nopeuteen mittaamalla sekä äänen voimakkuuden mittaamiseen geometrisesti kasvavana desibeliasteikkona. Lisäksi esim.

- äänen suuntaaminen ja heijastaminen (kaiku)
- Chladnin levyt (ellei käsitelty aiemmin)
- pyörivät rei'itetyt levyt ja ilmasuihku
- gramofonin periaate
- terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät tekijät
- äänten maailman yleistä tarkastelua, äänen ja kuulemisen merkityksiä

Optiikka

Myös valoon on alustavasti tutustuttu jo kuudennella luokalla. Tarkastelu on ollut lähinnä luontoa havainnoivaa. Seitsemännellä luokalla siirrytään systemaattisempaan tarkasteluun. Suunnitellaan ja tehdään kokeita ja mittauksia esimerkiksi seuraavista ilmiöistä:

- valon heijastuminen erilaisista materiaaleista (myös sen imeytyminen ja säteilyn yhteys lämpöön)
- valon taittuminen erilaisissa materiaaleissa
- valon siirtymä esimerkiksi vesikerroksen läpi kulkiessa
- valon taittuminen ja heijastuminen erilaisissa pinnoissa (peilit ja linssit)

- silmälasien, kaukoputken, kameran periaate
- camera obscura, pimeä huone
- valon merkitystä kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna, kuten auringon säteilyn merkitys luonnolle, visuaalisuuden merkitys yhteiskunnassa

Termodynamiikka

Syvennetään ja laajennetaan 6. luokalla käsiteltyä.

- lämmön johtuminen, eristeet
- erilaisten materiaalien laajeneminen ja supistuminen lämpötilan mukaan
- yksittäisten aineiden olomuodon muutoksia
- lämmön mittaaminen itse rakennetulla mittarilla, esimerkiksi jouseen tai kahteen erilaiseen metalliin perustuvalla, erilaisia mitta-asteikkoja
- lämmön tuottaminen erilaisin energioin
- energian muuttuminen toiseksi (säilyminen), käytännön sovellutusten hyötysuhde ja hukkaenergia, energian säästäminen
- energian tuottaminen eri tavoin, tutustutaan sähkön- ja lämmöntuotannon teknologiaan
- kun sähkömoottori ja generaattori on sekä kokeellisesti että ajatuksellisesti tullut tutuksi, voidaan tehdä vierailu esimerkiksi johonkin lähiseudun vesivoimalaan
- erilaisia energialähteitä verrataan niiden teknologian ja myös ympäristövaikutusten
- tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa fysiikan osamista tarvitaan

Aihekokonaisuuksissa toteutuvat sisältöalueet:

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike.

Aihekokonaisuus sähkö

Myös sähköön on alettu tutustua kuudennella luokalla. Osa siitä, mitä edellä on esitetty kuudennen luokan aihepiiriksi, voidaan käsitellä myös seitsemännellä luokalla.

- kappaleiden välisten sähköisten ja magneettisten voimien tarkastelua jatkona jo aloitetulle
- tasavirtapiiri (rakennetaan jokin laite kuten sumneri, ellei jo ole rakennettu sekä tasavirtamoottori)
- virta suljetussa piirissä, lämmön synty johtimissa, varokkeet
- sähkölaitteiden turvallinen käyttö, kodin sähkölaitteita
- sähkön tuotto sähkömagneettisen induktion avulla, erilaisia energialähteitä kuten vesi-, tuuli-, lämpöenergia (kivihiili, öljy, ydinenergia)
- tutustutaan erilaisiin ammatteihin, jossa sähköoppia tarvitaan

Sähköopissa toteutuvat seuraavat sisältöalueet:

S1 Luonnontieteellinen tutkimus.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike.

S6 Sähkö

Fysiikan opetuksessa keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 8

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tutkimuksen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet liitettyinä aihekokonaisuuksiin vuosiluokalla 8

8 luokalla perehdytään hydraulikkaan, meteorologiaan, termodynamiikkaan ja sähköisiin prosesseihin.

Hydrauliikka

Perustana käytetään kaikkia niitä runsaita havaintoja ja kokemuksia, joita aiemmilla luokilla on konkreettispainotteisen opetuksen kautta syntynyt. Tehdään esimerkiksi seuraavia kokeita edellä esitetyn mallin mukaan havainnoimisineen, pohdintoineen, koejärjestelyineen, teorioineen ja (matemaattisine) mallineen

- Arkhimedeeseen periaate sekä käytännössä että matemaattisin sovelluksin
- hydrostaattinen noste
- yhdistetyt astiat (hydraulinen vaaka)
- kartelisiolainen sukeltaja
- kiinteiden kappaleiden, nesteiden, ja kaasujen tiheys

- stabiliteetit esim. laivat
- staattinen paine
- pumppujen periaate (erityisesti johtaen hydrauliseen nosturiin)
- laminaarinen eli kerroksellinen ja turbulenttinen eli pyörteinen virta
- pyörteet ja vastus
- tutustutaan mahdollisimman konkreettisesti opittujen asioiden käytännön sovelluksiin ja tekniikan käyttöön, esimerkiksi hydrauliiikan sovelluksia maanrakennuskoneissa tai autoissa

Meteorologia

Käsitelty edellä maantiedon yhteydessä. Sääopissa hyödynnetään ja täydennetään muun muassa fysiikassa opittuja lainmukaisuuksia, esimerkiksi energian muuntumista paineen ja lämpötilan suhteessa, auringon energian muuntumista tuulen liike-energiaksi, aineen tiheyden lainmukaisuuksia jne. Luodaan yhteyksiä maantietoon. Käsitellään ihmisen ja eri teknisten ratkaisujen vaikutusta ilmastoon ja meteorologiaan kuuluviin ammatteihin.

Akustiikka

Täydennetään ja syvennetään aiemmin käsiteltyä. Harjoitellaan aiempaa kiinteämmin oppilaan omaa kykyä havaita, laatia hypoteeseja ja niiden perusteella kokeita sekä luoda teorioita ja malleja. Mallit myös liitetään aiempaa kiinteämmin matemaattiseen tarkasteluun.

Osa siitä aineistosta, mikä on lueteltu 7. luokan kohdalla, voidaan käsitellä kahdeksannella luokalla. Lisäksi laajennetaan käytännön sovellusten tarkastelua, tutkitaan esimerkiksi erilaisten tilojen ja materiaalien akustiikkaa ja erilaisia soittimia luonnollisista sähköisiin.

Termodynamiikka

Lämpöopin kohdalla pätee sama, mikä edellä on sanottu akustiikasta. Seitsemännen luokan sijasta tai sitä täydentäen tarkastellaan

- aineiden olomuotoja suhteessa lämpöön
- käytännön sovelluksia lämmön tuottamisessa, kuljettamisessa, energian säästämässä.

Lisäksi perehdytään ihmisen lämmöntuotantoon (tutustutaan myös erilaisiin ammatteihin lämmöntuotannon alueella) ja säätelyyn liittyneenä ihmisen biologian opiskeluun.

Aihokokonaisuuksissa toteutuvat sisältöalueet:

- S1** Luonnontieteellinen tutkimus
- S2** Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3** Fysiikka yhteiskunnassa
- S4** Fysiikka maailmakuvan muokkaajana
- S5** Vuorovaikutus ja liike

Sähköoppi

- sähköön tuottaminen kemiallisesti, galvaaninen pari sekä paristo
- sähköön johtuminen eri aineissa sekä sovellutuksia (myös tietokoneen rakenteessa)
- ellei tasavirtamoottoria ole rakennettu aiemmilla luokilla, se rakennetaan nyt
- lennätin ja puhelin
- virtapiirin käsitteen kertaus ja syventäminen, kytkentäkaavio, vastus

- sähkön käytännön sovelluksia, sähkön merkitys yhteiskunnassa, tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin sähköopin yhteydessä

Sähköopissa toteutuvat sisältöalueet:

- S1 Luonnontieteellinen tutkimus
- S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- S3 Fysiikka yhteiskunnassa
- S6 Sähkö

Fysiikan opetuksessa keskeiset tavoitteet vuosiluokalla 9

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

Tutkimuksen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

T14 ohjata oppilasta saavuttaman riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoihin erityisesti sisältöalueilla S5-S6

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet liitettynä aihekokonaisuuksiin vuosiluokalla 9

Sisältöjen yleinen kuvaus

Se, mitä edellisillä luokilla on fysiikassa opittu ja koettu, siirretään nyt olennaisesti vahvemmin käsitteellisen loogisen ajattelun tarkasteltaviksi. Vahvistetaan kausaalista ajattelua ja kaavojen kehittämistä,

ymmärtämistä ja käyttöä sekä matematiikan hyödyntämistä. Luonnontiedon eri alueiden tietoa yhdistetään. Kiinnitetään huomiota tiedon todentamiseen. Laajennetaan hankitun tiedon ymmärtämistä todellisuudessa sekä luonnon että yhteiskunnan puitteissa. Eri alueilla, vaikka sitä ei erikseen mainittaisi, johdetaan ilmiöitten mallintaminen niiden kuvaamiseen myös matemaattisesti (graafinen esitys, yhtälöt, tilastot) aiempaa pidemmälle sen mukaan, mihin oppilaiden matemaattinen osaaminen antaa mahdollisuuden.

Sen lisäksi tai sitä täydentäen, mitä aiemmin on käsitelty, esimerkiksi

- lämpöenergia, sen lähteet, tuottaminen, siirtäminen, muuntuminen, maailman energiavaroja ja niiden haasteita
- lämpölaajenemisen sovelluksia ennen opitun pohjalta
- kiehumis- ja sulamispiste, lämmön mittaaminen
- lämmön energiayksiköt kilokalorista johtaen kilojouleen
- aineen olomuodot ja niiden muutokset, lämpötila-asteikot
- paine ja sen yhteys lämpöön, hyödynnetään aiemmin opittua
- energian säilyminen ja huononeminen
- erilaisia lämpö-, sähkö-, hydraulisia ja ilmanpaineella toimivia käytännön koneita ja laitteita aiemmin opitun perusteella
- polttomoottorin rakenne ja toiminta (ellei jo aiemmin käsitelty)
- luonnon rakenteet ja mittasuhteet atomi- ja solutasolta aurinkokuntaan ja avaruuteen
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset, energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon
- ydinenergian rauhanomaisen ja sotilaallisen käytön sovelluksia ja niiden haasteita
- erilaiselta säteilyltä suojautuminen käytännöllisestä luonnollisilta säteilyiltä suojautumisesta ihmisen toiminnasta aiheutuvalta säteilyltä suojautumiseen
- runsaasti matematiikkaan liittyviä tarkasteluja kaikilta fysiikan alueilta
- jatkamme tutustumista erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa tarvitaan fysiikan osaamista

Sisältöalueet 9. luokalla:

S1 Luonnontieteellinen tutkimus.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

S5 Vuorovaikutus ja liike

S6 Sähkö

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Kymenlaakson steinerkoulussa fysiikan opiskelu tapahtuu aina oppilaiden tekemien kokeiden pohjalta. Ellei oma koe ole mahdollinen, tutustutaan ilmiöön muulla tavoin, esimerkiksi tietotekniikan avulla. Ilmiöstä tehdään yksi tai useampi hypoteesi. Oppilaat ohjataan niitä tekemään, samoin laatimaan niiden tutkimiseksi koejärjestelyjä. Opettaja varmistaa, että koejärjestelyt ovat turvallisia ja että työturvallisuutta noudatetaan itse kokeita tehdessä. Myös turvallisuusasioissa oppilaita ohjataan itsenäisyyteen, vaikka opettaja siitä vastaakin.

Koulun lähiympäristössä on esimerkiksi monipuolisesti pienteknologiaa, myös vesivoimaloita. Näitä käytetään tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan opetuksessa. Pääasiassa voidaan vain tutustua, osallistuminen ei ole mahdollista esimerkiksi vesivoimalan toimintaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Kymenlaakson steinerkoulu pitää eräänä keskeisenä tehtävänä ajattelun edellytysten luomista kasvatuksen ja opetuksen aikana. Tämä koskee sekä luovaa että loogista ajattelua – mikäli niiden erottelu on paikallaan. Siten luonnontieteelliset käsitteet opetetaan aina vain sillä tavoin, että niiden sisältö on oppilaille ymmärryksen, mahdollisuuksien mukaan myös kokemuksen, kautta tuttu.

Oppilaiden tapa hahmottaa maailmaa on erilainen jopa silloin, kun matemaattisesti tai muuten loogisesti päädytään samaan lopputulokseen. Fysiikan opetuksessa voidaan eri tehtävin, eri koejärjestelyin ja myös erilaisin tehtäväohjein antaa mahdollisuus siihen, että eri oppilaat voivat kulkea omaa, itselleen luontaisinta loogista tietä. Samalla tulee kuitenkin huolehtia, että oppilas mahdollisimman hyvin pystyy hahmottamaan myös muut ajattelumahdollisuudet ja arvostamaan muiden erilaisia ajatustapoja. Fysiikassa kuten luonnontieteessä ylipäättään on kuitenkin ehdottomasti huolehdittava, että luovuus ei mene johdonmukaisuuden edelle tai johda sellaiseen lopputulokseen, jota voidaan pitää virheellisenä.

Fysiikassa kuten muissakin aineissa oppilailla voi olla vaikeuksia ymmärtää opiskeltavia asioita. Oppilaalle annetaan silloin tukea ensin opetustunnin aikana, tarvittaessa tukiopetuksen tai muun tuen muodoin. Yleiseen ohjaukseen kuuluu aina kokeiden asianmukaisuuden ja turvallisuuden ohjeistaminen sekä asianmukaisen tutkimussuunnitelman laatiminen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja

kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman</i>			

				<i>oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fyysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fyysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fyysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää fyysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fyysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fyysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fyysiikan osaamista.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fyysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fyysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fyysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fyysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fyysiikan osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävänsä käytön kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää fyysiikan merkityksen kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävänsä käytön kannalta.	Kestävänsä kehityksen tiedot ja taidot fyysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävänsä käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fyysiikkaa tarvitaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävänsä käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fyysiikkaa käytetään kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävänsä käytön kannalta.	Oppilas perustelelee esimerkkien avulla, miten fyysiikkaa käytetään kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävänsä tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja

							energiavarojen kestävä käytön kanalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuuskäsitteitä huomioon ottaen ja pysyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havainnot ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havainnot ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havainnot ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tekee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsitteleminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä.	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimustensa tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fyysikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla

					Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulojen oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä

							yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään

							ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fyysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehitymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fyysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fyysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fyysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fyysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa fyysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arviointitapa osaamisen sisältyvien muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

15.4.8 Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen keskeisenä tehtävänä on valmistaa oppilaita itsenäiseen luonnontieteelliseen ajatteluun. Murrosikään tulevat tai jo tulleet oppilaat etsivät omaa ajattelua ja vapautumista entisistä auktoriteeteista. Vanhoja auktoriteetteja kuten esimerkiksi vanhempia tai opettajia ei tule korvata toisilla auktoriteeteilla vaan omalla kehittyvällä ajattelulla. Luonnontieteellistä maailmankuvaakaan ei siksi tule antaa oppilaille valmiina käsite- ja ajattelurakennelmana, johon itsestään selvästi uskotaan ja jonka kautta maailmaa hahmotetaan kuten jonkin poliittisen tai uskonnollisen ideologian kautta. Oppilaiden tulee saada kasvaa itse – kun heidän kehityksensä siihen antaa valmiuden – maailman tarkasteluun käsitteellisen, kausaalisen ajattelun kautta. Samalla fenomenologinen tarkastelutapa luo mahdollisuuden kypsyttää kausaalisen ajattelun rinnalla kokonaisvaltaista ymmärrystä elämän moniulotteisista ilmentymismuodoista. Näiden ajatteluprosessien pohjalla opetus valmistelee oppilaita tekemään valintoja, käyttämään tietoja ja taitoja eri elämäntilanteissa ja luomaan mahdollisuuden kehittää vastuullista elämänasennetta ympäristöä ja itseään kohtaan. Oppilaille välittyy samalla kuva kemian merkityksestä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä elämän arki- ja globaalitasolla.

Kemian opetus pyrkii isompien kokonaisuuksien hahmottamisessa ja ilmiöiden kuvaamisessa ja ymmärtämisessä käyttämään abstraktin ajattelun mahdollisuuksia eli kuvailemaan aineen rakennetta ja kemiallisten reaktioiden kulkua kemialle ominaisella tavalla merkkikielellä. Kuitenkin tarkastelun keskeisesti tulee aina lähteä ilmiöiden havainnoinnista, havaintojen kuvaamisesta ja tarkastelusta ja kokeilusta, koska näin annetaan oppilaalle mahdollisuus itse löytää lainalaisuuksia ja lopulta yleisiä kemian käsitteitä ja teorioita (mallintaminen). Silloin, kun omat havainnot eivät luonnossa tai kokein ole mahdollisia, on ilmiöt ensin kuvattava oppilaille elävästi ja tarkasti.

Kemian samoin kuin muiden luonnontieteellisten aineiden opetus palvelee paitsi tiedon jakamista myös erityisen vahvasti oppilaiden loogisen kausaalisen ajattelun kehittämistä. Siksi tulee huolehtia siitä, että aina kun se on mahdollista, oppilaat autetaan kokeiden ja muiden havaintojen kautta itse löytämään asianmukaiset ajattelumallit ja teorit tai ainakin lähestymään niitä. Vasta tällaisen oman työn jälkeen opetetaan jo valmiiksi kokeiltuja ja ajateltuja malleja, jotka tukevat oppilaan kasvua ihmisenä.

Tällöin opetus, jonka keskeisenä lähtökohtana on ihmiseen liittyvien elintoimintojen sekä elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja ymmärtäminen, kehittää työskentelyyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja vastuullista elämän asennetta sekä antaa innostusta nähdä elämää kemian kautta.

Opetuksen tehtävänä on myös luoda pohjaa jatko-opintoihin ja kehittää ymmärtämään kemian merkitystä työelämän kautta. Yhdenvertaisuuden ja taso-arvon periaatetta toteutetaan tutustuttamalla oppilaita kemian soveltamiseen erilaisissa konteksteissa ja tutustumalla kemiaan kuuluvaan ammattiskaalaan.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	L1, L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen

S3 Kemia yhteiskunnassa: kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: kemian sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilyttämisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemian liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimuksiin.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuuden ja muutokset: tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisessa reaktiossa. havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Edellä olevat sisältöalueet toteutetaan Kymenlaakson steinerkoulussa eri luokka asteella erilaisten aihekokonaisuuksien kautta. Sitä syystä aihekokonaisuuksien kohdalla sulkuihin merkitään sisältöalueiden koodit.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimukseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 7

Tutustutaan tulen ja lämmön käytön historiaan, erilaisiin lämmitysjärjestelmiin, luonnonvaroihin ja niiden käyttöön (voimalat, jätteenpoltto, lämmitys) ja ympäristöön huomiseen energianmuodon valinnassa (S2-S4).

Oppimissisältöön kuuluvat palamisreaktiot, hapen merkitys palamiselle, ilman koostumus (mm. hiilidioksidin esiintyminen ja ongelmat), rikin, hiilen, fosforin palaaminen, palamaisen ja yhteyttämisen suhde, veden ominaisuuksia (mm. happamuus ja emäksisyys ja sen merkitys veden käytössä), happo- ja emäsreaktiot (tehdään havainnollisia kokeita tavallisin arkipäivän ainein indikaattoreina esim. punakaali ja lakmus), suolan muodostaminen (esim. NaCl), reaktionnopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, pitoisuus, kalkin kiertokulku luonnossa ja sen muodonmuutokset kokeillen, sen käytännön merkitykset luonnolle ja ihmiskulttuurille (rakennus- ja lannoiteteollisuudessa), kalsiumin merkitys ihmisen terveydelle sekä tärkeimmät metallit (esim. rauta, kupari, lyijy, elohopea, tina, hopea ja kulta) ja kulttuurinen merkitys, yksinkertaisia kokeita kuten sulattaminen, hapettaminen, metallien merkitys suurelle osalle teollisuutta, metallien kierrätystä (S1-S3, S6).

Käydään läpi työturvallisuussäädöksiä ja määräyksiä ja opitaan tekemään kemiallisia kokeita turvallisesti ja johdonmukaisesti. Opetuksessa tutustutaan myös paloturvallisuuteen. Opetuksessa pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä ja tuotteiden elinkaariajattelussa. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa tarvitaan kemian osaamista. (S1, S3).

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimukseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 8

Kemian opetuksessa perehdytään orgaaniseen kemiaan elintarvikekemian kautta (**S2, S3, S4**).

Tutustutaan käsitteisiin puhdas aine, seos ja liuos (**S1, S5**).

Opetuksessa tutkitaan hiilihydraatteja (sokerit, tärkkelys, selluloosa), rasvoja ja öljyjä sekä proteiineja. Aineiden reaktiomallien tarkastelua kokein ja keskinäisiä suhteita mitaten tai teoreettisesti oppien (**S2, S3, S4, S5, S6**).

Tutkitaan näiden aineiden merkitystä ihmisen ravitsemuksessa ja aineenvaihdunnassa sekä niiden käyttöä elintarviketeollisuudessa (esim. sokerin tuotanto, saippuan valmistus ja pesuaineet, selluloosa ja paperiteollisuus, piimän ja maitorahkan valmistus ja maitoteollisuus) (**S2, S3, S4**).

Tutustaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa tarvitaan orgaanisen kemian osaamista. Käydään erilaisissa kemian teollisuuden laitoksissa (**S3**).

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen linkaaren kannalta

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimukseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteita kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 9

Kemian opetuksessa syvennyttään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle luonnossa (hiili, hiilidioksidi, yhteyttäminen). Tutustutaan alkoholien reaktioihin, ominaisuuksiin ja käyttöön teollisuudessa (**S1-S3, S5, S6**)

Alkoholeista ja karboksyylihapoista edetään estereihin ja eettereihin. Pehdyttään eeterisiin öljyihin ja teollisesti valmistettuihin estereihin. Tutustutaan niiden käyttöön elintarvike- ja kosmetiikkateollisuudessa sekä kemianteollisuudessa (**S1-S3, S5, S6**).

Alkuaineista käsitellään hiili, vety, typpi ja happi sekä niiden yhdisteitä ja kiertoa luonnossa. Hiilivedyt, öljynjalostus ja siihen vaikutuksia yhteiskunnassa (**S1- S5**).

Syvennetään käsitystä eri alkuaineista ja alkuaineiden jaksollisesta järjestelmästä. Jatketaan metallien kemiaa (reaktiokyvyt, sähkökemiallinen jännitesarja, sähkökemian, elektrolyysi) (**S3, S5,S6**).

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, jossa tarvitaan kemian osaamista. Jatketaan tutustumista erilaisiin kemian teollisuuslaitoksiin (**S3**).

Opiskellaan yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista ja käyttöä, havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Jatketaan tutustumista pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esi-merkkien yhteydessä. Harjoitellaan edelleen kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista (**S6**).

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian oppiaineen tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimuksen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia. oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian

soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus ja tuki vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaita ohjataan tekemään selkeitä ja mahdollisimman tarkkoja havaintoja. Oppilaita ohjataan muodostamaan havaintojen pohjalta kausaalisia suhteita ja tekemään johtopäätöksiä. Oppilaita ohjataan myös suhtautumaan kriittisesti havaintoihinsa sekä eri lähteistä saatuun tietoon. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Oppilaita ohjataan yhdistämään ensin kokeellisesti ja myöhemmin teoreettisesti saatu tieto yhteen. Kokeellisessa työskentelyssä oppilasta ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilas voi toimia erilaisessa roolissa tai edetä yksilöllisesti ajatteluntaitojen eri tasoille. Erilaisia malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaan kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaan yksilöllistä kehitystä ja sitä kautta vahvistavat hänen oppijaminiäkuvaa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentamista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opetajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman

suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.</i>			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa	Oppilas selittää esimerkiksi avulla, millaisista kemian	Oppilas selittää esimerkiksi avulla, millaisista kemian tiedoista

merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.		kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi raajamalla muuttujia.	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä

							<p> tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi. </p>
<p> T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti </p>	S1–S6	<p> Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. </p> <p> Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti. </p>	<p> Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen </p>	<p> Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuuskäsitteitä huomioita ottaen ja pysyy kertomaan havainnoistaan. </p>	<p> Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. </p> <p> Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa. </p>	<p> Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. </p> <p> Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa. </p>	<p> Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. </p> <p> Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa. </p>
<p> T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia </p>	S1–S6	<p> Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia. </p>	<p> Tutkimusten tulosten käsitteleminen, esittäminen ja arviointi </p>	<p> Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin. </p>	<p> Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimustensa tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. </p> <p> Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä. </p>	<p> Oppilas käsittelee ja esittää tutkimustensa tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. </p> <p> Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä. </p>	<p> Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimustensa tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. </p> <p> Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia. </p>
<p> T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien </p>	S1–S6	<p> Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa. </p> <p> Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia </p>	<p> Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisissa ongelmanratkaisussa </p>	<p> Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia </p>	<p> Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. </p>	<p> Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. </p>	<p> Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden </p>

ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.		esimerkkejä, joissa on sovellettu kemialla.	Oppilas osallistuu kemialla soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemialla soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemialla soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itseenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tietoa ja viestintätekniologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tietoa ja viestintätekniologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintätekniologian käyttö	Oppilas käyttää ohjautusti tietoa ja viestintätekniologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tietoa ja viestintätekniologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietoa ja viestintätekniologiaa välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tietoa ja viestintätekniologiaa välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitte-rakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsitte-rakenteeksi.
--	-------	---	------------------------------------	---	--	---	--

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen	S5, S6	Oppilas ymmärtää peruseriaatteita aineen ominaisuuksista,	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien,	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja

ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista		rakenteesta ja aineiden muutoksista.	ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojään ja taitojään monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojään ja taitojään eri tilanteissa.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.</i>			

15.4.9 Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 terveystietoa opetetaan omana oppiaineena. Opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti, vahvasti integroituna muihin oppiaineisiin (biologia, kemia, liikunta, yhteiskuntaoppi, maantieto). Terveystiedon tunneilla kootaan kokonaisuuksiksi ja syvennetään sitä, mitä aineen sisällöistä on opittu loogisissa yhteyksissä muihin aineisiin. Samalla voidaan enemmän kuin esimerkiksi biologian tunnilla paneutua oppilaiden omiin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen, jossa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön. Lähtökohtana on, että terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus. Terveystieto antaa käsityksen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista kokonaisvaltaisesti ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilas pääsee pohtimaan oman elämänsä hallintaan liittyviä asioita, kuten terveyttä mm. unen, levon, ravinnon ja liikunnan merkityksen näkökulmasta sekä myös mielenterveyden ja seksuaaliterveyden kannalta. Sosiaalisen verkoston merkitys osana mielen hyvinvointia

on niin ikään tarkastelun kohteena. Oppilas oppii tunnistamaan riskejä ja kehittää niiden hallintakykyä. Hän oppii hankkimaan tietoa ja tarkastelemaan tietoa kriittisesti ja harkitusti ja hakemaan tarvittaessa apua. Ihmistä tarkastellaan kunnioittavasti ja monipuolisesti. Ihminen on laaja-alainen kokonaisuus, jonka hyvinvoinnin edellytys on fyysinen ja psyykinen terveys. Oppiaineen tehtävä on lisätä oppilaan itsetuntemusta ja lujittaa siten itseluottamusta ja luottamusta elämään ja oman elämän hallintaan. Ihmisen psyykinen kasvu ja kehitys on terveystiedon kultainen lanka. Tämä näkökulma korostuu laaja-alaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Jokainen ihminen on arvokas; itsensä ja toisen ihmisen kunnioitus ja suvaitsevaisuus ovat kulmakiviä itse kunkin hyvinvoinnille.

Terveystiedon oppiaine on ”oppilaslähtöinen” aine, jossa tulee voida joustavasti käsitellä esimerkiksi seksuaalisuutta, kuolemaa, surua, mielenterveyden kysymyksiä, päihteitä, ihmissuhteita jne. sen mukaan, mitkä asiat murrosikä eläville oppilaille ovat erityisen ajankohtaisia. Edellä viitatuista syistä terveystietoa ei opeteta jaksoina kuten muita vastaavia oppiaineita vaan erillisinä viikkotunteina.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alai- nen osaami- nen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4,L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2	L2, L3, L4, L7

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	S1, S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisössä	S3	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7-9

Ohjataan oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä, kasvua ja kehitystä läpi elämän. Käydään läpi tietoa terveyden perusteista, kuten unen, ravinnon, liikunnan ja hygienian merkityksestä voimavaralähtöisesti.

Vahvistetaan oppilaan valmiuksia tunne- ja vuorovaikutustaidoissa sekä kykyä toimia erilaisissa ristiriitaisissa kriisitilanteissa. Annetaan asiallista ja asianmukaista tietoa terveyttä tukevista ja kuluttavista tekijöistä sekä sairauksien ehkäisystä. Tuetaan oppilaan valmiuksia ymmärtää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja.

Oppilas on osa yhteiskuntaa ja sen kulttuuria sekä osa erilaisia yhteisöjä. Oppilasta ohjataan ymmärtämään erilaisten sosiaalisten ympäristöjen merkitystä omalle terveydelle ja hyvinvoinnille sekä toimintakyvylle. Häntä ohjataan ymmärtämään ja arvioimaan oman elämänpiirien terveystieteitä ja niiden yhteyttä terveyteen. Oppilasta rohkaistetaan pohtimaan omia perusteltuja käsityksiä terveydestä, vastuusta, velvollisuuksista ja oikeuksista lähiyhteisössä ja maailmalla.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriitaisissa ja kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystieteiden ja palveluiden asianmukaista käyttöä

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys:

Oppilasta ohjataan tuntemaan ihminen fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Tässä tukeudutaan vahvasti oppilaiden omiin kokemuksiin sekä mahdollisten pienempien sisarusten ja koulun pienempien oppilaiden havainnointiin. Herätetään oppilaan kyky nähdä huolenpidon tarve sekä ymmärrys omien ja toisten mahdollisia kehityksen ongelmia ja niistä selviytymistä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, tunteiden säätelyä ja niiden ilmaisua, etenkin ristiriitatilanteissa, mutta myös välittämisen ilmaisemisessa.

Pohditaan fyysisten tekijöiden vaikutusta mielen vahvuuteen. Opitaan tunnistamaan omat vahvuudet ja heikkoudet realistisesti ja kehittämään niitä.

Autetaan nuorta tunnistamaan oman elämänvaiheen ja lähitulevaisuuden erityiset piirteet, murrosiän ruumiillisessa ja sielullisessa kehityksessä. Sen keskeinen tekijä on rakkauden eri ulottuvuudet (sisarrakkaus, ystävyys, rakastuminen johon liittyy seksuaalisuus). Olennaista on huolehtia sekä opetuksen että kasvatustoimien avulla siitä, että murrosikäisen rakkaus tai mielenkiinto riittävästi suuntautuu ulospäin toiseen ihmiseen kokonaisuutena eikä omaan itseensä ja oman nautinnon yksipuoliseen tavoitteluun.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy:

Opetetaan terveellisten elämäntapojen merkitystä elämän rytmittämisen, työn ja levon merkityksen, erilaisten rasiinien, liikunnan sekä ravinnon kannalta. Näitä on toki opetettu jo ensimmäisestä luokasta lähtien, mutta joita on ilman muuta myös murrosikäiselle korostettava ja muistutettava. Käsitellään kaikki päihteet (tupakka, huumeet, alkoholi, lääkkeet) sekä addiktion käsite (peli- ja liikuntariippuvuus, syömishäiriöt, liikkumattomuus, liiallinen passiivisuus jne). Realistista kuvaa päihteiden käytöstä ja vaikutuksista tulee alkaa rakentaa jo alemmilla luokilla, viimeistään kuudennella, mutta tarvittaessa jo aiemmin. Opetuksessa tulee tuoda esiin päihteiden todelliset vaarat sekä omien valintojen, tottumusten ja tekojen vaikutukset. Moralisoinnista tulee pidättäytyä, koska sen vaikutus saattaa olla päinvastainen kuin on tarkoitus.

Henkilökohtainen hygienia (hikoileminen, hampaiden hoito ja hengitys), iho, päänahka, käsien pesu jne. Opetellaan tapaturmien välttäminen kotona, liikenteessä, harrastuksissa jne. Tiedostetaan tyypillisimmät tapaturmat, palo- ja sähköturvallisuus, erilaisten työvälineiden käyttöön liittyvät vaarat ja niiltä suojautumista. Harjoitellaan yksinkertaisia pelastustoimia, tuen antamista, avun hälyttämistä, ensiaputaitoja ja itsehoitoa. Liikennevalistusta annetaan ensimmäisestä luokasta lähtien ja sitä jatketaan edelleen.

Perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri:

Ohjataan oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille. Tuetaan oppilasta luomaan perustaa aktiiviselle ja hyvinvoivalle

toiminta- ja koulukäyntikyvyille. Autetaan oppilasta ymmärtämään omien valintojen vaikutukset hyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa. Käsitellään yhteiskunnan terveyden- ja sairaanhoidon rakennetta erilaisine hyvinvointipalveluineen ja sen asianmukaista käyttöä. Pohditaan oppilaan omia arvoja ja perheen sekä yhteiskunnan edustamia terveystieteitä ja autetaan oppilasta muodostamaan kuvaa itselle sopivista terveyttä edistävästä oppimisen keinoista.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvyille ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystieteiden asianmukaista käyttöä

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys:

Opitaan tunnistamaan ihmisen kehitys ajassa sikiökaudesta kuolemaan saakka erilaisten ikäkausien olennaiset kehitystekijät huomioiden. Tutustutaan mielenterveyden ongelmiin. Tutustutaan avun etsimisen mahdollisuuksiin aina lähipiiristä ammattiauttajiin. Opitaan tunnistamaan omat vahvuudet ja heikkoudet käyttäytymisessä, oppimisessa ja opiskelussa, arvioimaan niitä sekä miettimään eri keinoja niiden tukemiseen terveyden näkökulmasta (stressi, ristiriidat, ongelmatilanteet ja erilaiset kriisit). Pohditaan omia arvoja ja asenteita, ja miten eri viestien avulla tunnistamme niitä ja säätämme ja tuemme

käyttäytymistämme niiden pohjalta. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ja kehitetään edelleen. Käsitellään yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden näkökulmia ja arvostamista, niin itsensä kuin toisen ihmisen näkökulmasta katsottuna.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy:

Harjoitellaan edelleen terveellisten elämäntapojen merkitystä oman hyvinvoinnin auttamiseksi (ulkoilu, ruokavalio, lepo ja uni, harrastukset jne.). Edistetään oppilaan valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä asioissa.

Käsitellään jokapäiväisiä valintoja ja niiden seurauksia. Huumeet ja päihteet sekä lääkkeiden osalta keskustellaan myös sellaisista, joita ei varsinaisesti luokitella huumeiksi. Pyritään kehittämään tapoja hoitaa masennusta, mielipahaa, ahdistusta muuten kuin itsestään selvästi lääkkeisiin turvautumalla. Luodaan sellainen ilmapiiri ja opetetaan sellaiset käytännön kanavat, että oppilas voi aina saada apua mieluummin ennen kuin päihteiden kokeilua on tapahtunut, mutta myös sen tapahduttua. Opetetaan oppilasta keskustelemaan ongelmistaan tai ajatuksistaan mahdollisimman avoimesti. Tarvittaessa voidaan kutsua asioihin perehtyneen tahon edustajia (terveysviranomainen, poliisi tms.) antamaan opetusta päihteiden vaikutuksista.

Opitaan tuntemaan seksuaalisen käyttäytymisen yleiset normit ja arvot, kuten myös lainsäädäntö. Tiedostetaan seksisuhteiden turvallinen hoitaminen. Oppilaita ei kuitenkaan tule rohkaista tällä opetuksella varhaisiin seksuaalisiin suhteisiin. Kaikessa seksuaalisuuteen liittyvässä opetuksessa tuodaan aina vahvasti esiin ihminen kokonaisuutena ja vastuu itsestä ja toisesta ihmisestä. Opetetaan ongelmatilanteita, esimerkiksi alkoholin vaikutuksista arviointikykyyn myös seksuaalisuuden suhteen.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri:

Käsitellään yhteiskunnan terveyden- ja sairaanhoidon rakennetta erilaisine hyvinvointipalveluineen. Opetellaan miten käyttää eri palveluita, mihin ottaa yhteyttä missäkin tilanteessa ja tarkastellaan palveluita myös laajemmin siltä kannalta, mihin itsellä on oikeus ja mahdollisuus. Tutkitaan lainsäädäntöä (oikeudet ja vastuu), joka välittömimmin koskee nuorta eri elämäntilanteissa. Opitaan ymmärtämään mm. päihteitä koskevat lait sekä myös varkaudet, ilkivalta ja liikenteen säädökset Suomessa ja muualla maailmassa. Näitä aiheita integroidaan esimerkiksi historian ja yhteiskuntaopin opetukseen, sekä monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, esittämisessä ja vertailussa.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapoa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalouden asianmukaista käyttöä

T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalouden kysymyksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista

T12 tukea oppilasta valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys:

Tunnistetaan erilaisten yhteisöjen säännöt ja ennen kaikkea se järjellisyys, mihin säännöt perustuvat. Opitaan toimimaan yhteisössä näiden sääntöjen mukaan mutta niin, että niiden noudattamista ei vain opeteta itsetarkoituksena vaan pyritään kehittämään ymmärrystä siihen, miten eri säännöt helpottavat ja turvaavat elämää erilaisissa yhteisöissä. Tähän perustuvat mm. vastuu, huolenpito, suvaitsevaisuus jne. joita tietenkin on käsiteltävä erillisinä aiheina, mutta joiden omaehtoiselle kehittymiselle on ennen kaikkea pyrittävä luomaan mahdollisuus. Tunnistetaan terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä. Opitaan tietämään mistä voi hakea apua ja tietoa sekä miten toimia terveyttä koskevissa tilanteissa. Ymmärretään kokonaisvaltainen omasta terveydestä huolehtiminen ja vastuunotto omasta hyvinvoinnista.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy:

Keskustellaan laajemmin päihteistä ja niiden vaikutuksista ja haitoista. Huumeiden osalta selvitetään myös niihin liittyviä maapallonlaajuisia taloudellisia ulottuvuuksia eri viestimiä hyödyntäen sekä huumekaupan käytännön organisointia ja keinoja, joilla pyritään aiheuttamaan riippuvuutta. Samalla pohditaan eri tiedonsaantilähteiden esittämiä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.

Arvioidaan omia kykyjä ja voimavaroja joidenkin kriisien ennaltaehkäisemiseksi. Opetellaan tiedostamaan terveiden elämäntapojen ja liikunnan merkitys myös psyykkiselle jaksamiselle. Sairauksien valistamiseen ja niiden ehkäisyyn valitaan ajankohtaiset ja keskeiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri:

Vertaillaan oman maan ja toisenlaisten kulttuurien terveystalouden sekä -tapoja eri viestimiä hyödyntäen. Keskustellaan myös niistä arvoista, joiden mukaan nämä palvelut on järjestetty tai tulisi järjestää (työ-, opiskelu- ja toimintakyky ja -keinot nuoruudessa ja myöhemmin työelämässä).

Opetellaan tunnistamaan tyypillisimmät ja ajankohtaiset taudit ja sairaudet, suomalaiset kansantaudit ja millaisia maapallonlaajuisia tauteja kehittyvät sekä miten erilaisilta taudeilta voi suojautua (ravinto, elämäntavat, seksisuhteet, matkailu). Pohditaan miten ympäristön terveystalouden riskit sekä yhteiskunnan, lähiympäristön että omat teot voivat vaikuttaa tautien syntyyn tai leviämiseen.

Lisäksi käsitellään ympäristön vastuullinen kehittäminen terveyttä ja hyvinvointia edistävänä eri tietolähteitä hyödyntäen. Mietitään oppilasta omaa suhtautumista ja arvioimista, myös kriittisesti, ympäristön, terveyden ja turvallisuuden kehittämiseen sellaisilla alueilla, joissa olosuhteet eivät ole yhtä hyvät kuin omassa maassa.

Pohditaan mitä vaikuttamiskeinoja ja vastuita yksilöllä on terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiympäristössä. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, ihmisoikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaudet.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Hyödynnetään erilaisia työtapoja tutkimalla, havainnoimalla ja vertailemalla arjen terveysilmiöitä ja kehitetään omia oppimistaitoja, soveltamista ja kriittistä ajattelua.

Oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleminen ilmiölähtöisyydestä käsin. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun opiskeluhuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeitä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa

kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä	Terveyteen liittyvät käsitteet	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja niiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syyseuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden

elämäntun- kua, kasvua ja kehitystä voimavara- lähtöisesti		voimavara- lähtöisesti.		elämäntun- kuvaa.	terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämäntun- kuvaa sekä nimetä nuor- uuden kas- vun ja kehi- tyksen piir- teitä.	avulla, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elä- mäntun- kuvaa, eri- tyisesti nuor- uuden kehi- tystä, ja ku- vata esi- merkkien avulla ter- veyden, kas- vun ja kehi- tyksen mer- kitystä elä- män voima- varana.	edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elä- mäntun- kuvaa eri vaiheet sekä arvi- oida tervey- den merki- tystä elämän voimavarana elämäntun- kuvaa eri vaiheissa.
T2 ohjata oppilasta ke- hittämään valmiuksi- aan tunne- ja vuorovaiku- tustaidoissa ja kykyä toi- mia erilai- sissa risti- riita- ja krii- sitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntä- mään tunne- ja vuorovai- kutustaitoja sekä erilaisia keinoja risti- riita- ja kriisi- tilanteiden kä- sittelyyn.	Vuorovaiku- tus- ja tunne- taitojen sekä käyttäytymis- en säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perus- tunteita ja tie- tää, että ne vaikuttavat käyttäytymis- seen. Oppilas osaa nimetä ristiriit- tilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä perus- tunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymis- en välisestä vuorovaiku- tuksesta. Oppilas osaa nimetä kei- noja ristiriita- tilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsit- telyyn.	Oppilas osaa kuvata pe- rustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esi- merkkejä tunteiden ja käyttäytymis- en välisestä vuorovaiku- tuksesta ja käyttäytymis- en säätely- stä. Oppilas osaa kuvata kei- noja ja rat- kaisuja risti- riitailantei- den selvittä- miseen sekä stressin ja kriisien kä- sittelyyn.	Oppilas osaa luokitella eri- laisia tunteita, analysoida niiden tausta- tekijöitä sekä esitellä kei- noja käyttäytymis- en ja vuorovaiku- tusten säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitailantei- den syitä ja esitellä perus- teltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitailantei- den selvittä- miseen sekä stressin ja kriisien käsit- telyyn.
T3 ohjata oppilasta ke- hittämään it- setuntemus- taan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tun- nistamista ja	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemus- taan ja sääte- lemään käyt- tämistään ja oppimis- taan.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostami- sen perus- teena. Oppi- lasta ohja- taan pohti- maan koke- muksiaan osana itsear- viointia.</i>			

säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä							
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.

Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syyseuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä
--	-------	--	---	---	---	--	---

valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti		asianmukaisesti.				pääosin asianmukaisesti.	asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjautusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikotellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakuja sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoitossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten

<p>tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairautteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p>		<p>kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.</p>	<p>ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen</p>	<p>omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.</p>	<p>omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista.</p> <p>Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.</p>	<p>omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveys-tottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia.</p> <p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.</p>	<p>omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveys-tottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista.</p> <p>Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia.</p> <p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.</p>
---	--	--	--	--	--	--	---

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

<p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintätieteiden merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintätieteiden merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.</p>	<p>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tv:n yhteyksiä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tv:n yhteyksistä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tv:n yhteyksiä terveyteen.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tv:n yhteyksiä terveyteen.</p>
<p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle</p>	<p>S1-S2</p>	<p>Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen</p>	<p>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-,</p>

ja sen ylläpitämiseksi sekä kuvamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä		ylläpitämiselle sekä oppii kuvamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.		Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.	toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystietoja, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystietoja, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveystietojen arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveystietoihin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveystietoihin. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveystietoihin. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia,	S3	Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen

vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevista asioista omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä		ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevista asioista omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.		elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuden voidaan vaikuttaa.
--	--	--	--	---	--	--	--

15.4.10 Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa. Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus	S1, S2	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6
---	------------	----

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjä valitaan niin, että ne hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille niin, että niistä rakentuu maailmankatsomuksellinen näkemys uskonnon monimuotoisuudesta. Oppilas oppii tuntemaan eettisen ajattelun peruskäsitteitä, kristillisen etiikan perusteita ja soveltamaan näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Suhde omaan uskontoon:

Tutustutaan keskeisten maailmanuskontojen levinneisyyteen, kokosuhteisiin ja uskonnollisen elämän pääpiirteisiin vuorovaikutussuhteessa evankelis-luterilaiseen uskontoon ja omiin arvoihin. Kertomusaineiston, kirkkotaiteen, kulttuuritapojen ja musiikkiperinteiden avulla tarkastellaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuutta, juuria, oppeja ja opetuksia Suomessa ja eri puolilla maailmaa. Opetuksessa huomioidaan myös uskonnottomuus.

S2 Uskontojen maailma:

Tutustutaan keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään (tavat, symbolit, käsitteet) kertomusaineistoa ja eri lähdemateriaalia ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetellaan tietämään uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin ja tuetaan oppilasta kohtaamaan kunnioitettavia erilaisia ihmisiä sekä heidän tapoja nyt ja tulevaisuudessa. Aiheet integroituu historian ja maantiedon opetukseen.

S3 Hyvä elämä:

Tiedostetaan ihminen eettisenä olentona (eettiset normit, periaatteet ja arvot). Pohditaan kristillisen etiikan peruspainotuksia kuten profeettojen sanomaa. Opitaan kunnioittamaan eri tavoin uskovia ja ajattelevia, sekä rohkaistaan oppilasta kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään edelleen ymmärrystä opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen yhteisiin eettisiin käsityksiin ja eroavaisuuksiin. Tuetaan oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia eettisiä elämänkysymyksiä. Innostetaan oppilasta tutkimaan omia valintojaan ikäkausi huomioiden. Harjoitellaan havaitsemaan ja

arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja, pohtimalla uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisen valinnoille.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Suhde omaan uskontoon:

Perehdytään Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana, sen tulkintaan ja käyttöön. Käsitellään Uutta testamenttia kristinuskon synnyn ilmentäjänä ja kulttuurivaikutusten luoja. Opitaan tunnistamaan luterilaisen kirkon uskonkäsitys, sen synty ja kehitys sekä sen merkitys ihmisen ja yhteiskunnan elämässä ja pohditaan omien arvojen suhdetta niihin. Tutkitaan eri uskontojen maailmankatsomuksellisia näkemyksiä sekä uskon ja tiedon suhdetta. Järjestetään vierailua pyhiin paikkoihin, rakennuksiin, juhliin ja tapahtumiin.

S2 Uskontojen maailma:

Käsitellään keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä. Sisältöjen teemoiksi valitaan uskonnot ja uskonnottomuus Suomessa ja maailmassa. Tiedostetaan maailmankatsomuksen rakentamiseen vaikuttavia tekijöitä ymmärtämällä uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä. Opetellaan tunnistamaan eri uskontojen pääpiirteet (symbolit, tavat, juhlat) osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Tutustutaan laajemmin uskonnollisiin katsomuserinteisiin (luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko, muita kristillisiä kirkkoja, virsi- ja muu hengellinen musiikkiperinne).

S3 Hyvä elämä:

Sisältöjä valitaan niin, että oppilas innostuu tuntemaan kristillisen etiikan perusteita ja peruskäsitteitä sekä soveltamaan ja tutkimaan niitä. Eri lähteitä hyödyntäen käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Käsiteltävissä sisällöissä huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamiselle, hyvinvoinnille ja kestäväälle elämäntavalle. Harjoitellaan eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistamista, pohtimista ja soveltamista sekä suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. erilaisten

projektien muodossa (voidaan integroida toisiin aineisiin, monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin sekä koko koulun yhteisiin tilaisuuksiin).

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnotto-muuteen

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskel-tavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valin-tojen perusteina ja ohjaajina

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysy-myksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvin-vointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelä-mässä ja vapaa-ajalla

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Suhde omaan uskontoon:

Raamatun kulttuurivaikutuksia tutkitaan entistä laajemmin. Syvennetään oppilaan ymmärrystä kristinus-kon syntytahtumista ja hallitsemaan kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet. Ohjataan oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista nykytilaan (suomalainen katsomusperinne, yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, muista kristillisistä yhteisöistä ja uskonnoista, luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta). Huomioidaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja ja har-jaannutaan entistä laajemmin havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja. Autetaan op-pilasta, eri kertomusaineistoa sekä tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, ymmärtämään uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta, myös niiden syy-seuraussuhteita niin omassa elinympäristössä kuin maailmanlaajuisesti.

S2 Uskontojen maailma:

Pohditaan uskonpuhdistusta ja sen jälkeistä aikaa sekä uskonnonvapautta ja uskonnottomuuden merki-tystä. Käsitellään suomalaiset muinaisuskonnot (integroituna myös muihin aineisiin) ja katolinen keski-aika. Opitaan tunnistamaan eri uskontojen tapoja ja symboleita entistä laajemmin. Verrataan omaa kris-tillistä musiikkiperinnettä muiden uskontojen musiikkiin. Oppilasta rohkaistaan pohtimaan uskontoa yk-silön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta eri puolilla maailmaa. Eri lähteitä käyttäen etsitään tietoa uskontojen vaikutuksista yhteiskuntiin sekä uskontojen näkyvyydestä populaarikulttuurissa. Autetaan oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä:

Kannustetaan oppilasta pohtimaan vastuullista toimintaa ja omien valintojen seurauksia, niin kaikessa toiminnassa kuin kohdatessa erilaisia ihmisiä, nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Tiedostetaan, että ihminen on oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaaja.

Annetaan oppilaalle runsaasti mahdollisuuksia kysymyksille, omille eettisille näkemyksille ja perusteluille. Harjoitellaan edelleen suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta myös muiden esittämille näkemyksille ja valinnoille.

Opitaan tunnistamaan eettiset normit, periaatteet ja arvot. Ymmärretään kristillisen ihmiskäsityksen tarkoitus ja toisen asemaan asettumista. Käsitellään kysymyksiä ekososiaalisesta sivistyksestä sekä uskonnon pyrkimyksestä rakentaa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Verrataan oman uskonnon etiikkaa muihin uskontoihin sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen tarkoituksesta. Tarkastellaan myös muita ihmisoikeuksien loukkauksia integroituna historiaan ja yhteiskuntaoppiin.

Kaikissa sisältöjen valinnoissa on pyrkimyksenä kannustaa oppilasta kestävään elämäntapaan sekä kasvattaa ihmistä tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon

oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjautusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakkauksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta	S1	Oppilas syvenittää tietojaan	Opiskeltavaa uskontoa	Oppilas osaa antaa	Oppilas osaa antaa	Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa analysoida

syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista		opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	koskevan tiedon hallitseminen	esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkiksi sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annettuja esimerkkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä

tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa		uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.			Oppilas tunnistaa annettusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	uskonnottomasta tapa- kulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa käyttää eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

						eettisiä periaatteita.	
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiin pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntähtämyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämäntähtämyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjautusti ihmisyyteen kuuluvia elämäntähtämyksiä ja joi-takin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämäntähtämyksiä ja joi-takin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämäntähtämyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiin toteuttaa kestävä elämäntapa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjautusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

elämäntapaan							
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.4.10.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa. Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen 1834 yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus S1, S2 L1

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista S1 L2

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen S2 L2, L3, L6

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa S1, S2, S3 L2, L4, L6

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen välisiä eroja S1, S3 L1, L2, L4, L5, L7

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin S3 L2, L7

- T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina S1, S3 L5, L6
- T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin S1, S2, S3 L7
- T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan S2, S3 L1, L2
- T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla S1, S2, S3 L6

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Suhde omaan uskuntoon:

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänskatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänskysymyksiin, suomalaisen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

- T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus S1, S2 L1
- T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista S1 L2
- T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen S2 L2, L3, L6
- T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa S1, S2, S3 L2, L4, L6
- T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja S1, S3 L1, L2, L4, L5, L7
- T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin S3 L2, L7

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina S1, S3 L5, L6

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin S1, S2, S3 L7

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan S2, S3 L1, L2

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla S1, S2, S3 L6

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Suhde omaan uskuntoon:

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaisen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus S1, S2 L1

T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista S1 L2

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen S2 L2, L3, L6

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa S1, S2, S3 L2, L4, L6

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja S1, S3 L1, L2, L4, L5, L7

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin S3 L2, L7

- T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina S1, S3 L5, L6
- T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin S1, S2, S3 L7
- T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan S2, S3 L1, L2
- T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla S1, S2, S3 L6

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Suhde omaan uskuntoon:

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänskatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvämmmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänskysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

15.4.11 Elämänskatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämänskatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänskatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänskatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelua toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta. Elämänkatsomustieto rakentuu etiikan ja moraalin perustoille. Näihin perustoihin liittyviä näkemyksiä ja merkityksiä tarkastellaan ihmisten yksilöinä ja kulttuurinsa mukaan vuorovaikutuksessaan kehittäminä. Elämänkatsomustiedossa ihminen nähdään luovana, ympäristönsä ja kulttuuriinsa vaikuttavana toimijana. Ihminen jakaa, kokee ja tuottaa merkityksiä, katsomuksia ja inhimillistä toimintaa niin yksilönä, yhteisönä kuin kulttuuriperinteen vaalijana.

Elämänkatsomustiedon tehtävänä on ohjata oppilasta tutustumaan, ymmärtämään ja arvioimaan erilaista ja tuttua inhimillistä elämää, toimintaa ja ajattelua, sekä hahmottamaan asioiden välisiä syy-seuraussuhteita. Toisaalta oppiaineen ydintehtävänä on antaa oppilaille valmiuksia vaikuttaa omaan ajatteluunsa ja toimintaansa tavalla, joka edistää hänen mahdollisuuksiaan löytää oma arvokas tiensä elämässään. Tähän rohkaistaan hyödyntämällä opetuksessa oppilaiden omaa ja ikäkauden mukaista ajattelu- ja kokemusmaailmaa avoimella ja pohtivalla otteella. Opetuksen tehtävänä on ylläpitää suvaitsevaisuuden, vastuullisuuden ja demokraattisen kansalaisuuden arvoja. Nopeasti muuttuvassa ja globalisoituvassa maailmassa elämänkatsomustiedon tehtävänä on tarjota oppilaalle katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, sekä rikastuttaa hänen eettisen, tutkivan ja kriittisen ajattelu- ja toimintakykynsä kehittämistä. Elämänkatsomustiedon tehtävänä on opettaa elämänhallinta-, kommunikointi-, itsetuntemus-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja oppimaan oppimisen taitoja, sekä rohkaista aktiivisuuteen, vaikuttamiseen ja vastuunottoon.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	L1, L2, L5

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	L1, L3
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	L5, L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	L1, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleisivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

Elämäkatsomustiedon sisältöjen opettamisessa voidaan hyödyntää maailmaa tutkineiden ja muuttaneiden henkilöiden elämäkerrat soveltuvin osin. Keskustelevalla opetuksella pyritään tarjoamaan oppilaille tilaa ja keinoja rakentaa omia ajatuksiaan ja maailmankuvaansa. Myös dialogisuuden sosiaaliseen puoleen kiinnitetään huomiota.

Vierailut, vieraiden vastaanottaminen ja yhteistyö muiden toimijoiden tai järjestöjen kanssa tarjoavat oppilaille mahdollisuuden osallistua ja ottaa vastuuta omasta ympäristöstään. Samalla he voivat laajentaa maailmankuvaansa. Tuetaan keskustelutaitojen kehittymistä siten, että ihmisten moninaisuutta on mahdollista tarkastella kunnioittavasti, arvostavasti ja kiireettömästi välttämättä nopeita päätelmiä ja perusteettomia mielipiteitä. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään silloin, kun se tukee vuorovaikutustaitojen monipuolista kehittymistä ja käsitteiden syvällistä ymmärtämistä. Nostetaan esiin mediasta tapahtuvaan tiedonhankintaan ja tiedon tuottamiseen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Opetuksen tukena käytetään taiteellista työskentelyä (kuvataide ja –opetus, musiikki, runous ja tarinat). Aihepiirit voidaan integroida myös muihin oppiaineisiin (historia, ympäristöoppi, maantieto, biologia, terveystieto) ja toteuttaa mahdollisesti monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

S1 Katsomus ja kulttuuri:

Perehdytään Unescon maailmanperintökohteisiin ja seurataan kulttuurin ilmenemistä mm. mediassa ja taiteessa. Tutustutaan erilaisiin teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan eri katsomusten kohtaamisen historiaan sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja turvaamista erilaisissa yhteiskunnissa. Ohjataan oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä ja ratkaisuja työskentelyssään. Syvennetään aiemmin käsiteltyjä asioita ihmisuhteista ja moraalista kasvusta, itsetuntemuksesta ja kulttuuri-identiteetistä, yhteisöstä, ihmisoikeuksista sekä ihmisestä ja maailmasta.

S2 Etiikan perusteita:

Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä. Ohjataan oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä perusteita (ihmisarvo, ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus). Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja (totuus, hyvyys, kauneus, oikeudenmukaisuus, vastuu ja vapaus). Autetaan oppilaan moraalisen kasvun kehittämistä ja hänen omien sekä toisten ajatusten ja toiminnan arviointia ja suvaitsevaisuutta. Ohjataan oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajattelua.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus:

Autetaan oppilasta omaksumaan ja sisäistämään ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, yhdenvertaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi. Opetuksen tukena voidaan hyödyntää kirjallisuutta, draamaa, kuvataidetta, mediaa ja oppilaan omia kokemuksia.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 8

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8

S1 Katsomus ja kulttuuri:

Tuetaan oppilasta etsimään ja rakentamaan omaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan keskustellen ja eri projektiluontoisten teemojen kautta. Opetellaan samalla hahmottamaan kokonaisuuksia sekä kohtaamaan epävarmuutta ja löytämään keinoja ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan. Perehdytään maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja kulttuurin käsitteiden tuntemusta ja niiden taustojen tutkimista. Ohjataan oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia sekä niiden keskinäistä suhdetta ja vuorovaikutusta. Opitaan pohtimaan ja arvioimaan tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa, myös kriittisesti. Hyödynnetään opetuksessa tieto- ja viestintäteknologiaa sekä muita lähteitä tiedon hankinnassa, etsimisessä ja esittämisessä. Pohditaan tiedon luotettavuutta ja alkuperää.

S2 Etiikan perusteita:

Mietitään etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, ihmisoikeus- ja ympäristöetiikkaa. Käsitellään vastuuta ja velvollisuutta, oikeuksia, sääntöjen noudattamista, teon syitä ja seurauksia eri näkökulmista sekä teon tahallisuutta ja vakavuutta nuoren arjessa esiintyvissä kysymyksissä. Aiheet voivat liittyä sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisistä aiheista. Oppilaalle annetaan mahdollisuus pohtia aiheita ja ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä itsenäisesti, ryhmässä että eri projektien yhteydessä. Harjoitellaan oppilaan kykyä käyttää eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus:

Jatketaan perehtymistä ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen.. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden tutkimiseen ja mahdollisuuksiin, ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeudet. Arvioidaan kulttuurin ja luonnon yhteyttä sekä niiden merkitystä ihmiselle.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 9

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Katsomus ja kulttuuri:

Syvennetään ja laajennetaan oppilaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, maailmakuvaa, maailmankatsomusta ja elämäkatsomusta erilaisin teemoin, myös mediassa ja taiteessa (historialliset kertomukset, elämäkerrat, maantieteelliset kuvaukset eettisestä näkökulmasta, ajankohtaisuutiset). Opitaan tunnistamaan ja käyttämään tiedon ja tutkimusten esittämiä erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita sekä niiden keskinäistä vuorovaikutusta (oma elämäkatsomus, uskonnottomuus, uskonnollisuus, luonnollinen, yliluonnollinen). Opetellaan arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

S2 Etiikan perusteita:

Harjoitellaan havaitsemaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivässä, taiteessa, mediassa jne. ja arvioimaan eritasoisia eettisiä ja moraalisia valintoja. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä. Autetaan oppilasta hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun. Tuetaan oppilasta huomioimaan elämän eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään omaa eettistä ajatteluaan.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus:

Perehdytään ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Opitaan tunnistamaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita sekä keskeiset ihmisoikeudet ja kansalaisoikeudet sekä ymmärtämään ihmis- ja kansalaisoikeuksien eroja. Innostetaan oppilasta pohtimaan omien valintojen vaikutusta ja vastuuta kestäväan tulevaisuuteen sekä ”minun tulevaisuuteni” –merkitystä oman toiminnan kautta. Harjoitellaan kykyä toimia eettisesti oikein oman ja toisten tulevaisuuden hyväksi. Laajennetaan käsitystä ihmisen ja luonnon suhteesta sekä eläinten oikeuksista. Harjoitellaan tunnistamaan yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia, joskaan ymmärryksen tason ei tarvitse vastata vastuullisten aikuisten tasoa.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa yhdessä toimiminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja onnistumisen kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja

ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on elämäkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelua. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päätösarviointia annettaessa.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan,	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja	Käsitteiden hallintaa ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsoimuksellisia	Oppilas osaa kuvata maailmankatsoimuksen,	Oppilas ymmärtää maailmankatsoimuksen,	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa

ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä		käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.		käsitteitä (kuten elämänkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).	maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet.	maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnotomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erialaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää,

						katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.	miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Oppilas oppii ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen

hyväksymiseen ja ymmärtämiseen		yhdenvertaisen kohtelun.		yhdenvertaisesta kohtelusta.	yhdenvertaisesta kohtelusta.	kohtelun merkityksen.	kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestäväns tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestäväns tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuksen kautta).	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväns tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestäväns elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväns tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvata ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

15.4.12 Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaansa vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunna jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoidentuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä elittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S1–S6	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	L1, L2, L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	L1-L4, L6, L7

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	S1–S6	L1-L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	L1-L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailman politiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin.

Historia tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkoksin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmaan politiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin.

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 9

Paikallinen lisäys

Uuden ajan valtavan suuri historian aineisto, jota kahdella edellisellä luokalla on käsitelty, käsitellään kokoavasti 9. luokalla. Käsitteily perustuu olennaisesti entistä enemmän ajatteluun ja pohdintaan. Siinä käsitellään nyt myös laajoja yhtenäisiä, kokoavia teemoja. Teemoina ovat toisaalta merkittävien vuosisatojen tyypilliset piirteet, toisaalta sellaiset pitkän aikavälin teemat kuin globalisaation kehitys Henrik Purjehtijan ajoista lähtien ja teollisuuden kehityksen merkitys. Aiheiden käsittelyn tulee liittyä vahvasti nykyaikaan; useiden kohdalla käsittely voi alkaa nykyajasta ja etsiä taustaa menneestä. Suomen historia kulkee yleisen maailmanhistorian rinnalla.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkoksin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmaan politiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annettusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjauksena, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkintoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erotelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6						
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjauksena suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksena ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteen ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoituksien analysointiin.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä).
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoidaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteen ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas nimittää muutokselle tai muutumatottomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistetuna, miksi joillain elämäntilanteilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämäntilanteilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	Oppilas arvioi, miksi joillain elämäntilanteilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta	S1–S6	Oppilas rohkaistuu		<i>Ei käytetä arvosanan</i>			

tulkintojen tekemiseen		tulkintojen tekemiseen.		<i>muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perustelluja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perustelluja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat

vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla		historiatietämyksensä avulla.		nykyisyyden selittämisessä.	nykyisyyden selittämisessä.	perustella jokin tulevaisuuden valinta.	menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.
---	--	-------------------------------	--	-----------------------------	-----------------------------	---	--

15.4.13 Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisesti toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1-S4	L4, L7

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	L1, L2, L4, L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	L2, L4, L7
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S3	L3, L4, L5
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjäyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L7, L6
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avoimena katseisesti.	S1, S2, S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1-S3	L1, L4, L7
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1-S4	L1, L2, L7

Yhteiskuntaopin opetuksen keskeiset tavoitteet vuosiluokille 7-9

Jokaisen vuosiluokan 7-9 tavoitteet noudattavat edellä esitettyä taulukkoa kokonaisuudessaan. Siksi niitä ei tässä toisteta erikseen jokaisen vuosiluokan kohdalla.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8**S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:**

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9**S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:**

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaoppi–oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana

on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremmat osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostetaan päättöarvosanaan.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa.	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa.

syventämään tietoa suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		suomalaiseen oikeusjärjestelmään.			tietoa laista ja oikeudesta.	Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjautusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjautusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjautusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottaen ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikutusta yhteiskunnassa.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittämään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä tuntevana taloudellisena toimijana.	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjautusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta

yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti				yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	suomalaisessa yhteiskunnassa.	tekijöitä yhteiskunnassa.	yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjastusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.	Oppilas arvioi annetun aiheiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluuttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjastusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjastusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas perustelee kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudenpidolle. Oppilas arvioi annetun aiheiston pohjalta yksilön taloudenpidon koskevia suunnitelmia kestävän talouden näkökulmasta.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisessa toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistuminen, media- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen	Oppilas antaa ohjastusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä	Oppilas osallistuu yhteiskunnallisiin poliittisten kysymysten käsitteilyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallisiin poliittisten kysymysten käsitteilyyn sekä esittää arvioita niistä

käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansallaisena toimimisessa				yhteiskunnalliseen aiheeseen.	yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	käytävästä keskustelusta.
--	--	--	--	-------------------------------	-------------------------------	--	---------------------------

15.4.14 Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin merkitys tunne-elämään ja ihmisen itsetuntoon on suuri. Kasvatuksellisessa mielessä musiikki tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia tunne-elämän kehittämiseen sellaista tasapainoa kohti, missä laadullinen ajattelu, arviointikyky, sosiaalinen perusta voi oikealla tavalla kehittyä. Musiikin opetuksen tehtävänä on myös luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen. Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokien 7-9 oppilaan omaehtoinen ilmaisu kasvaa voimakkaasti ja opetuksessa keskitytään musiikillisen ilmaisun monipuoliseen kehittämiseen. Musiikilliset tiedot ja taidot kehittyvät ja samalla luova musiikin tuottaminen mahdollistuu yhä vahvemmin. Yhteistyö ja omien ideoiden sekä ratkaisujen tuottaminen nousee keskiöön. Opetus luotaa musiikin maailmankuvaa yhä laajemmin ja tuo tarkasteltavaksi erilaisia musiikkiin liittyviä käsityksiä. Oppilaiden arviointikykyä kehitetään hakemalla tarkastelukulmia musiikkiin liittyviin ilmiöihin laajajojen yli. Kuuntelun ja havainnoinnin merkitystä pohditaan, nyt ääniympäristön ja äänimaiseman lähtökohdista. Oppilaiden omat vahvuudet huomioidaan opetuksessa eteenpäin kuljettavina, kokonaisuutta ja kaikkien luovuutta tukevinä elementteinä.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musiisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Vuosiluokalla 7 musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu edelleen musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Opetuksessa painottuu oppilaan omaehtoinen ilmaisu soittaen ja laulaen. Opetuksessa kannustetaan yhteistyöhön ja omien ideoiden ja ratkaisujen tuottamiseen. Oppilas tutustuu monipuolisesti eri kulttuureiden musiikkiin sekä taide- ja populaarimusiikkiin.

S1 Miten musiikissa toimitaan:

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Käytössä olevien uusien soittimien opettelua, äänenkäyttöä, laulutaitoa ja aiemmin opittuja soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu:

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Huomiota kiinnitetään erityisesti intervallin kokemiseen sävelasteikoissa. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Äänenkäytön hienovaraisuuteen kiinnitetään erityisesti huomiota.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa:

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään musiikin erilaisia yhteyksiä historiaan ja muihin taiteisiin muun muassa tärkeiden säveltäjien elämäkertojen kautta. Oppilaita kannustetaan tutustumaan laajaan valikoimaan musiikkia ja opetuksen yhteydessä tehdään konsertti- ja oopperavierailuja.

S4 Ohjelmisto:

Ohjelmistoon valitaan kysymys- ja vastaus-balladeja, yksinkertaisia aarioita, maailmanmusiikkia lähestytään eri kulttuureista tulevien laulujen kautta yhdistäen maantiedon ja historian tunteihin. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen ja soololaulujen avulla säestettynä ja ilman. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omien esitysten valmistelua ja esittämistä.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajeina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Vuosiluokalla 8 musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen ja syventäminen tapahtuu edelleen musisoimien eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Opetuksessa painottuu oppilaan omaehtoinen ilmaisu soittaen ja laulaen. Opetuksessa kannustetaan yhteistyöhön ja omien ideoiden ja ratkaisujen tuottamiseen. Vuosiluokan 8 sisältöalueen osa muodostuu luokan näytelmä projektin musiikkiosuuden valmistelusta.

S1 Miten musiikissa toimitaan:

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja aiemmin opittuja soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu:

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Opetuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota duuri- ja molliasteikon rakenteisiin, rinnakkaisiin sävellajeihin ja etumerkintöihin. Taitojen kehityksessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Äänenkäytön hienovaraisuuteen kiinnitetään erityisesti huomiota.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa:

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään musiikin erilaisia yhteyksiä historiaan ja muihin taiteisiin muun muassa tärkeiden säveltäjien elämäkertojen kautta. Oppilas oppii ymmärtämään musiikin merkitystä yhteiskunnan kehittäjänä ja sen ilmaisijana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden musiikkiin liittyviä kokemuksia, joiden avulla oppilaat voivat selkeyttää omaa identiteettiään. Oppilaita kannustetaan tutustumaan laajaan valikoimaan musiikkia ja opetuksen yhteydessä tehdään konsertti- ja oopperavierailuja.

S4 Ohjelmisto:

Ohjelmistoon valitaan muun muassa vanhempia polyfonisia kansanlauluja, nykyelämää käsitteleviä ja humoristisia lauluja. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen ja soololaulujen avulla säestettynä ja ilman. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omien esitysten valmistelua ja esittämistä.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajeina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	S1-S4	L2, L4
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Vuosiluokalla 9 musiikillisten tietojen ja taitojen kehittäminen ja syventäminen tapahtuu edelleen musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Opetuksessa painottuu oppilaan omaehtoinen ilmaisu soittaen ja laulaen. Opetuksessa kannustetaan yhteistyöhön ja omien ideoiden ja ratkaisujen tuottamiseen.

S1 Miten musiikissa toimitaan:

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja aiemmin opittuja soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu:

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Teoksia kuvaillaan, luonnehditaan, vertaillaan ja tehdään omia arvioita niistä.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa:

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään musiikin erilaisia yhteyksiä historiaan ja muihin taiteisiin kulkien kokoavasti läpi musiikinkehitys ihmiskunnan historiassa. Oppilas oppii ymmärtämään musiikin merkitystä yhteiskunnan kehittäjänä ja sen ilmaisijana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden musiikkiin liittyviä kokemuksia, joiden avulla oppilaat voivat selkeyttää omaa identiteettiään. Oppilaita kannustetaan tutustumaan laajaan valikoimaan musiikkia ja opetuksen yhteydessä tehdään konsertti- ja oopperavierailuja. Vierailuihin kuuluu teoksiin etukäteen tutustuminen ja arvioiminen jälkepäin.

S4 Ohjelmisto:

Ohjelmisto laajentuu vierailu kielillä laulettaviin lauluihin, joita oppilaat opiskelevat. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen ja soololaulujen avulla säestettynä ja ilman. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omien esitysten valmistelua ja esittämistä.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppimisympäristö on toiminnallinen ja keskusteleva. Oppilaita kannustetaan kehittämään musiikillista ilmaisuaan yhä syvemmin ja ohjataan tutustumaan yhä monipuolisemmin musiikin eri lajeihin ja ilmaisumuotoihin. Teknologisen kehityksen kasvavat mahdollisuudet nostetaan uudelle tasolle musiikin tuottamisessa samalla kun kriittistä arviointia eri menetelmiä kohtaan kehitetään laadun tarkkailun ja esteettisen tarkastelun pohjalta. Erilaiset musiikin tuottamiseen keskittyvät ensemblit ohjataan toimimaan rohkeasti itsenäisemmin. Sisältöä haetaan integroiden eri oppiaineista spontaanin inspiraation tai suunnitelmallisemman struktuurin tukemana. Musiikki toimintaympäristönä ja toisaalta ympäristö äänen tuottajana tuodaan käsitteellisellä ja tietoa hakevalla tavalla uudelleen oppimisen keskiöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet musiikin oppimisessa ja tehdään sen mukaiset ratkaisut esimerkiksi käytettävien työtapojen ja oppilaiden ryhmittelyä koskien. Luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman

osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Kyminlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisu.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovitteensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja	S1–S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointu-soittimia ja	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja

yhteismusi- sointitaito- jaan keho-, rytmi-, me- lodia- ja sointusoitti- min		soittaen keho- , rytmi-, me- lodia- ja soin- tusoittimia.		konkreetti- sen ohjauk- sen alaisena.	osallistuu yh- teissoittoon pyrkien sovit- tamaan osuu- tensa koko- naisuuteen.	sointusoitti- mia ja osal- listuu yhteis- soittoon su- juvasti.	sointusoitti- mia ja osal- listuu yhteis- soittoon su- juvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoli- seen musiik- kiliikunnalli- seen koke- miseen ja il- maisuu	S1–S4	Oppilas ilmai- see ja tutkii musiikkia mu- siikkiliikun- nallisuuden keinoin.	Musiikkili- kunta	Oppilas osal- listuu musiik- kia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäse- nenä.	Oppilas sovit- taa liikkumis- taan musiik- kiin ja osallis- tuu ryhmän jäsenenä mu- siikkiliikun- nalliseen il- maisuu.	Oppilas so- vittaa liikeil- maisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee mu- siikkia liik- kuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyt- tää koko ke- hon liikettä monipuoli- sesti ja luo- vasti musiikin oppimisessa sekä musiikil- lisessa ilmai- sussa ja vuo- rovaikutuk- sessa.
T5 tarjota oppilalle mahdoli- suuksia ää- niympäris- tön ja musii- kin elämyk- selliseen kuunteluun ja havain- nointiin sekä ohjata häntä keskustele- maan ha- vainnoistaan	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäris- töä ja mu- siikkia elä- myksellisesti sekä kyke- nee osallis- tumaan ai- heeseen liit- tyvään kes- kusteluun.	Ääniympä- ristön ja mu- siikin kuun- telu ja siitä keskustele- minen	Oppilas kuun- telee ääniym- päristöä ja musiikkia.	Oppilas kuun- telee ääniym- päristöä ja musiikkia esittäen kuu- lemastaan yk- sittäisiä hu- omioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäris- töä ja mu- siikkia ja osaa kertoa havainnois- taan.	Oppilas kuun- telee ääniym- päristöä ja musiikkia keskustellen havainnois- taan sekä pe- rustellen nä- kemyksiään.
T6 kannus- taa oppilasta rakentamaan luovaa suh- detta mu- siikkiin ja ohjata häntä improvisoi- ntiin, sovitta- miseen ja sä- veltämiseen sekä tai- teidenväli- seen työ- kentelyyn	S1–S4	Oppilas ra- kentaa luovaa suhdetta mu- siikkiin im- provisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentele- mällä tai- teidenväli- sesti.	Musiikin luova tuotta- minen	Oppilas osal- listuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osal- listuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksit- täisiä musii- killisia ideoita yksin tai ryh- män jäsenenä.	Oppilas käyttää mu- siikkillisia tai muuta äänel- lisiä ele- menttejä ke- hittäen ja to- teuttaen mu- siikkillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyt- tää musiikilli- sia tai muita äänellisiä ele- menttejä ke- hittäen ja to- teuttaen moni- naisia sekä kekseliäitä musiikkillisia ideoita yksin tai ryhmän jä- senenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tal- lentamiseen ja tieto- ja	S1–S4	Oppilas käyt- tää tieto- ja viestintätekn- ologiaa mu- siikin tekemi- sessä sekä	Musiikkitek- nologian käyttö	Oppilas ko- keilee joitakin musiikkitek- nologian työ- kaluja opetta- jan	Oppilas ko- keilee musiik- kiteknologian mahdollisuuk- sia musiikin	Oppilas käyttää mu- siikkitekno- logian tarjo- amia mah- dollisuuksia	Oppilas käyt- tää monipuol- lisesti musiik- kiteknologian tarjoamia

viestintäteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia		tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.		konkreettisten ohjeiden mukaan.	tekemisessä itsenäisesti.	omassa tai ryhmän ilmaisussa.	mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötapoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kerroen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikki-termejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia</i>			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi-	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuden liittyvät tekijät sekä	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön

ja ääniympäristön turvallisuudesta		ääniympäristön turvallisuudesta.			käyttää laitteita ja soittimia turvallisuuksiohjeiden mukaisesti.	huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	turvallisuudesta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselle ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselle sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annettun tavoitteen suuntaisesti.	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

15.4.14 Musiikki valinnaisena aineena luokilla 7-9

Valinnainen musiikki oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen musiikin opiskelussa syvennetään edelleen osaamista vuosiluokilla 7-9. Ohjelmistossa edetään haastavampaan suuntaan niin soitto- ja laulutaidon kuin teoreettisen osaamisenkin karttussa. Harmoniaa tutkitaan ilmiönä itse monipuolisesti tuottaen ja ohjelmistoa sovittaen. Rytmikkaa käsitellään niin teorian kuin käytännön tasolla edeten perkussioinstrumenttien käyttöön ja nuotintamiseen. Tutustutaan erilaiseen musiikkiin ja analysoidaan niiden merkityksiä eri aikakausina ja eri kulttuureissa. Opetellaan suhtautumaan musiikkiin ja sen tuottamiseen avoimesti ja rohkeasti. Ammennetaan musiikin hyvää tekevistä aineksista omaan hyvinvointiin. Yhteissoiton myötä opetellaan oman työpanoksen antamisen lisäksi arvostamaan myös toisen työtä ja sitä, mitä kaikkea yhdessä on mahdollista saavuttaa. 7-9 -luokkien musiikinopiskelussa painottuu aiempaa vahvemmin myös itsearviointi ja prosessien arviointi.

Kurssien tarkemmat sisällöt määritellään vuosittain koulun vuosisuunnitelmassa.

Vuosiluokan 7 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Musiikinteorian alkeita kerrataan tarvittaessa. Muutoin edetään kirjoitetun musiikin parissa. Tavoitteena on nuotinlukutaidon vahvistuminen. Ohjelmisto on aina moniäänistä ja sovitettu useammalle instrumentille. 7-9 -luokkalaiset vastaavat pääasiassa sovituksen haastavammista stemmoista. Oppilaat osallistuvat musiikin sovittamiseen, sen vaiheisiin, prosesseihin ja myös ohjelmistojen käyttöön. Perkussioita käytetään monipuolisesti. Tyyllilajeja käsitellään ohjelmiston tuottamisen kanssa käsi kädessä. Työskentely on pitkäjänteistä ja ohjelmisto harjoitellaan intensiivisesti ja tavoitteellisesti alusta loppuun.

Vuosiluokan 8 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Musiikinteorian alkeita kerrataan tarvittaessa. Muutoin edetään kirjoitetun musiikin parissa. Tavoitteena on nuotinlukutaidon vahvistuminen. Ohjelmisto on aina moniäänistä ja sovitettu useammalle instrumentille. 7-9 -luokkalaiset vastaavat pääasiassa sovituksen haastavammista stemmoista. Oppilaat osallistuvat musiikin sovittamiseen, sen vaiheisiin, prosesseihin ja myös ohjelmistojen käyttöön. Perkussioita käytetään monipuolisesti. Tyyllilajeja käsitellään ohjelmiston tuottamisen kanssa käsi kädessä. 8-9 -luokkalaiset valmistavat ryhmätyön, joka on laajuudeltaan 3-5 sivua ja joka esitellään muulle ryhmälle. Esityksen tulee sisältää musiikkinäytteitä ja muuta havainnollistavaa materiaalia, esim. kuvia tai videoita. Työskentely on pitkäjänteistä ja ohjelmisto harjoitellaan intensiivisesti ja tavoitteellisesti alusta loppuun.

Vuosiluokan 9 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Musiikinteorian alkeita kerrataan tarvittaessa. Muutoin edetään kirjoitetun musiikin parissa. Tavoitteena on nuotinlukutaito. Ohjelmisto on aina moniäänistä ja sovitettu useammalle instrumentille. 7-9 -luokkalaiset vastaavat pääasiassa sovituksen hankalammista stemmoista. Oppilaat osallistuvat musiikin sovittamiseen, sen vaiheisiin, prosesseihin ja myös ohjelmistojen käyttöön. Perkussioita käytetään monipuolisesti. Tyyllilajeja käsitellään ohjelmiston tuottamisen kanssa käsi kädessä. 8-9 -luokkalaiset valmistavat ryhmätyön, joka on laajuudeltaan 3-5 sivua ja, joka esitellään muulle ryhmälle. Esityksen tulee sisältää musiikkinäytteitä ja muuta havainnollistavaa materiaalia, esim. kuvia tai videoita. Työskentely on pitkäjänteistä ja ohjelmisto harjoitellaan intensiivisesti ja tavoitteellisesti alusta loppuun.

Arviointi

Arviointi koostuu:

Laulaminen ja äänenkäyttö

- osallistuu yhteislauluun ja laulaa rytmisesti ja melodialinjan suuntaisesti ja pystyy havaitsemaan ja korjaamaan tekemiään virheitä

Soittaminen

- hallitsee rytm-, ja melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon ja hallitsee bändisoiton alkeet

Kuunteleminen

- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan ja tunnistaa ja erottaa eri musiikin lajeja ja aikakausien ja kulttuurien musiikkia

Musiikkitieto

- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelemisen yhteydessä ja tuntee taide- ja populaarimusiikin keskeisiä teoksia

Musiikin keksiminen

- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa

15.4.15 Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Kuvataideopetuksessa oppilaita tuetaan luovaan vapauteen. Kuvataide nähdään steinerkoulussa luontaisena osana kasvatusta ja kuvataide kuuluu olennaisesti kaikille oppitunneille. Kuvataiteen opetuksen tehtävä on myös kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Taiteellisen työn lähtökohtana ovat oppilaan omat tunnot, omat kokemukset ja omat havainnot. Kuvataiteen alueella ulkomaailma ja oppilaan sisäinen maailma saavat tilan, missä kohdata. Omasta kokemuksesta käsin tehty taiteellinen työskentely rakentaa oppilaille tervettä yksilöllistä identiteettiä. Opetuksella onkin tärkeä rooli tunne-elämän kehityksessä, mielikuvituksen rikastuttamisessa ja sosiaalisuuden vahvistamisessa samalla, kun se luo pohjaa myös ajattelulle ja itsetuntemukselle.

Kuvataiteellisen opetuksen tulee pyrkiä yhdistämään siihen tietoisuuden kehitykseen, joka ikävuosien aikana tapahtuu. Viime kädessä sen tulisi olla elävöittämässä käsitteellistä ajattelua niin, että ajattelu voisi olla luovaa ja että ajattelussaan ihminen kykenisi ottamaan huomioon inhimillisesti sekä toiset ihmiset että ympäristön. Alaluokilla opetus painottuu tunteeseen ja toiminnallisuuteen sekä mielikuvituksen käyttöön. Alaluokilla on tärkeintä taiteellisen kokemisen kehittäminen. Kahdentoista vuoden ikää lähestyessä painopiste siirtyy ulkoisen maailman havainnointiin. Kuvataiteellisten havainnointiharjoitusten kautta oppilas luo tervettä suhdetta ympäröivään maailmaan. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Steinerkoulussa vahvistetaan erityisesti opiskelijan tutkivaa lähetysmistapaa kuvallisessa työskentelyssä sekä ohjataan opiskelijaa arvioimaan työskentelynsä esteettisiä, ekologia ja eettisiä arvoja. Näillä luokilla opitaan näkemään ja kuvaamaan esineitä ja ympäristöä realistisesti tutkimalla mm. valoja, varjoja ja perspektiivin ilmiöitä. Oppilaat alkavat vähitellen ymmärtää taiteen ja visuaalisen kulttuurin eri ilmiöitä ja he esimerkiksi tarkastelevat kuvataiteen yhteiskunnallista merkitystä sekä taiteilijoiden roolia eri aikakausina ja eri kulttuureissa. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä ja kannustaa vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan.

Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin.

Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Kannustetaan opittujen tekniikoiden itsenäiseen soveltamiseen; uusia tekniikoita harjoitellaan, esim. pastelliliiduilla. Keskeisenä teemana on perspektiivin tutkiminen. Oppilaat oppivat hahmottamaan ja kuvaamaan konkreettista maailmaa realistisesti. Esineitä piirtämällä harjoitellaan tarkkaa havaintoa. Huomiota kiinnitetään muodon, valojen ja varjojen kuvaamiseen. Kun lisäksi harjoitellaan perspektiivin kuvaamista (keskeisperspektiivi, lintu- ja sammakkoperspektiivi ja kuvia, joissa on useampia pakopisteitä), oppilaat saavat esille tilallisuuden tunnun töissään. Kuvataideopetus liittyy läheisesti muuhun opetukseen. Yhteinen kuvatarkastelu herättää pohtimaan omaa taiteellista kehitystä ja antaa virikkeitä omalle taiteelliselle ilmaisulle.

S1 Omat kuvakulttuurit:

Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksen sisältöjä valitaan oppilaiden omiakuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit:

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Opetuksessa ilmiöihin syvennytään pitkäjänteisesti muun muassa nykytaiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin menetelmiä soveltamalla. Taiteen instituutioihin tutustutaan kansalaisten, palvelujen ja työelämän näkökulmasta sekä osana yhteiskuntaa. Sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi tutkimalla taiteen lähtökohtia ja merkityksiä eri aikakausina, eri ympäristöissä ja eri yhteyksissä.

S3 Taiteen maailmat:

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Taideteoksia käydetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa tutkittavia sisältöjä ovat

esimerkiksi esineet, rakennettu ympäristö, mainonta, visuaalinen suunnittelu ja yhteisöllinen media sekä muu visuaalinen kommunikaatio ja vaikuttaminen mediaympäristöissä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Kannustetaan opittujen tekniikoiden itsenäiseen soveltamiseen. Keskeisenä teemana on ihminen. Nuoren tunteiden heilahtelu löytää vastaavuutensa luonnontunnelmista; kuvallisina aiheina ovat esim. myrsky, ukkonen, kuutamo, auringonnousu. Tunteiden elekieltä käsitellään myös savitöiden kautta. Yhteinen

kuvatarkastelu herättää pohtimaan omaa taiteellista kehitystä ja antaa virikkeitä omalle taiteelliselle ilmaisulle. Luuppirokset valkoisella mustalle. Perspektiiviharjoitukset jatkuvat. Muovailua osana kuvataidetta, etsien samalla vahvoja tunteita eleiden avulla. Valööri- tai mustavalkosommitelmien muuntamista värillisiksi kuviksi esimerkiksi Duererin Melankolia tai Franz Marcin lyijykynäpiirustukset.

S1 Omat kuvakulttuurit:

Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksen sisältöjä valitaan oppilaiden omiakuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit:

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Opetuksessa ilmiöihin syvennytään pitkäjänteisesti muun muassa nykyaikaisen, muotoilun ja arkkitehtuurin menetelmiä soveltamalla. Taiteen instituutioihin tutustutaan kansalaisten, palvelujen ja työelämän näkökulmasta sekä osana yhteiskuntaa. Sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi tutkimalla taiteen lähtökohtia ja merkityksiä eri aikakausina, eri ympäristöissä ja eri yhteyksissä.

S3 Taiteen maailmat:

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa tutkittavia sisältöjä ovat esimerkiksi esineet, rakennettu ympäristö, mainonta, visuaalinen suunnittelu ja yhteisöllinen media sekä muu visuaalinen kommunikaatio ja vaikuttaminen mediaympäristöissä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiinsa kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Yhdeksännen luokan tärkeä jakso on taidehistoria. Oppilaat saavat silloin käsityksen erilaisten kulttuurien ja aikakausien taiteesta. He voivat suhteuttaa oman aikamme käsityksiä mm. kauneudesta muiden kulttuureiden ihanteisiin.

9. luokan taideopetuksessa keskitytään mustavalkoiseen ilmaisuun lukuun ottamatta taidehistorian jaksoa. Tämän katsotaan vastaavan murrosikäisen nuoren sisäistä, usein hyvin polarisoivaa ja mustavalkoista maailmaa. Harjoitellaan mustavalkoista piirtämistä ja käyttämään vinoviivatekniikkaa. Pääteemana ovat polariteetit eri muodoissaan, tärkeimpänä valo ja pimeys, jotka yhdessä tuovat esille muodon ja tilan. Teemallisesti voidaan käsitellä myös esim. sosiaalisia ongelmia ja epäoikeudenmukaisuuksia taiteen keinoin. Vastakohtia yhdistämään haetaan taiteellisessa ilmaisussa vastakohtien väliin jääviä sävyjä tai laatuja. Nuori löytää vastakohtaisuuksien maailmassa myös erilaisia vivahteita.

Myös kolmiulotteisessa työskentelyssä erityisesti saven muovailussa lähtökohtana ovat vastakkaiset muodot kuten kovera-kupera, terävä-pehmeä jne.

Tutkitaan varjomaailman lainalaisuuksia sekä perspektiivin luomaa maailmankuvaa. Tehtävät pyrkivät kohtaamaan yhdeksäsluokkalaisten sisäisen problematiikan ja purkamaan sitä rakentavalla tavalla. Valo ja varjo eivät esitä vain ulkoisia ilmiöitä ja tilanteita, vaan kuvastavat myös ihmisen sisäisiä sielullisia ja henkisiä tunnelmia. Piirustuksen opetus on näköaistin harjoittamista havaintojen kautta, maailman kokemista erisävyinä tai valona ja varjona, missä kohtaamispaikat muodostavat ns. ääriviivan. Opetellaan mm. käyttämään vinoviivatekniikkaa, työskennellään sekä mallista vapaasti että taidejäljennöksistä (esim. Dürerin grafiikka) ja tutustutaan grafiikan alkeisiin. Savityöjaksolla opetellaan eri perustekniikoita. Ihmishahmon muovailua. Päämääränä oman keskustan ja tasapainon löytäminen. Taidehistorian jaksolla perehdytään eri aikakausien taiteeseen, luolamaalauksista nykyaikaan

S1 Omat kuvakulttuurit:

Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. Opetuksen sisältöjä valitaan oppilaiden omiakuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit:

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Opetuksessa ilmiöihin syvennyttään pitkäjänteisesti muun muassa nykytaiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin menetelmiä soveltamalla. Taiteen instituutioihin tutustutaan kansalaisten, palvelujen ja työelämän näkökulmasta sekä osana yhteiskuntaa. Sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi tutkimalla taiteen lähtökohtia ja merkityksiä eri aikakausina, eri ympäristöissä ja eri yhteyksissä.

S3 Taiteen maailmat:

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Taideoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa tutkittavia sisältöjä ovat esimerkiksi esineet, rakennettu ympäristö, mainonta, visuaalinen suunnittelu ja yhteisöllinen media sekä muu visuaalinen kommunikaatio ja vaikuttaminen mediaympäristöissä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 luodaan rohkaiseva ja keskusteleva oppimisympäristö, jossa kannustetaan ilmaisemaan omia kokemuksia kuvataiteellisin keinoin. Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Steinerkoulussa myös yläluokilla työskentään edelleen muiden oppiaineiden sisältöjä taiteellisesti. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Steinerkoulun työtapojen tärkeänä tavoitteena on herättää oppilaiden kiinnostus ja sitä kautta syvempi ymmärrys kuvataiteeseen. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Steinerkoulun yläluokkien aikana on tarkoitus herättää oppilaiden kiinnostusta ja syvempää ymmärrystä taiteeseen. Opetustilanteissa luodaan aktiivisen kokeilemisen ja harjoittelun ilmapiiri. Steinerkoulussa korostuu erityisesti rohkaiseva ja keskusteleva oppimisympäristö, jossa kannustetaan ilmaisemaan omia kokemuksia kuvataiteellisin keinoin. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksessa painotetaan persoonallista suunnittelua ja toteutusta, pyritään pitkäjänteiseen työskentelyyn ja siksi työt voivat valmistua eri tahdissa. Oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan auttaa toisiaan ja tehdä ryhmätöitä. Edelleen yhteisten kuvatarkastelujen kautta ohjataan ja kannustetaan yksilölliseen kehittymiseen, rohkaistaan kokeiluun ja edistetään luottamusta omaan tekemiseen. Ohjauksen ja tuen tavoitteena on vahvistaa kuvataiteellista osaamista perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten

ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kuvataiteen päätösarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloiduu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettynä osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti

monipuolisesesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä							tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu omaaloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, teknikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitojaan.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjautusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskentellessään.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskentellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön

sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan		soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.		mahdollisuuksia.	keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas koee ohjautusti jotakin kuvatulkinna menetelmää.	Oppilas harjoittelee kuvatulkinna menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinna menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas koee ohjautusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjautusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisus- saan huomioon	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisus- saan huomioon jonkin kulttuurisen	Oppilas ottaa kuvailmaisus- saan huomioon erilaisia kulttuurisen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisus- saan kulttuurista moninaisuutta ja	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän

kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla		kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.		moninaisuuden tai kestävä kehityksen näkökulman.	moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia.	kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.
---	--	--	--	--	---	--	---

15.4.15 Kuvataide valinnaisena aineena luokilla 7-9

Oppiaineen tehtävä

Valinnaisen, täydentävän, kuvataiteen vuosiviikkotuntimäärä on yksi vuosiluokilla 7-9. Valinnaisissa opinnoissa ennen kaikkea täydennetään ja syvennetään yhteisillä tunneilla käsiteltyä. Aihepiireihin voidaan silloin paneutua syvemmin ja laajemmin, tavoitteet voivat olla vaativampia.

Kuvataide valinnaisena aineena opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
Kuvallinen tuottaminen		

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataide valinnaisena aineena opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Valinnaisilla tunteilla voidaan harjoitella erilaisia menetelmiä ja tekniikoita yhteisiä tunteja laajemmin. Opetella esimerkiksi puuesineiden koristemaalausta, eri kansojen perinteisiä koristetöitä, maalausta ja piirtämistä eri tekniikoin. Oppilaiden oma kiinnostus ja yksilölliset tarpeet pyritään aina ottamaan huomioon työtä valittaessa. Valinnaisessa opetuksessa edistetään oppiaineiden yhteistyötä integroimalla muiden oppiaineiden tavoitteita ja sisältöalueita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kuvataide valinnaisena aineena opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Valinnaisilla tunteilla voidaan harjoitella erilaisia menetelmiä ja tekniikoita yhteisiä tunteja laajemmin. Opetella esimerkiksi lasimaalausta eri tekniikoin, puuesineiden koristemaalausta, eri kansojen perinteisiä koristetöitä, maalausta ja piirtämistä eri tekniikoin, kuvan ja videokuvan sekä äänen tuottamista ja käsittelyä nykyaikaisin välinein.

Oppilaiden oma kiinnostus ja yksilölliset tarpeet pyritään aina ottamaan huomioon työtä valittaessa. Valinnaisessa opetuksessa edistetään oppiaineiden yhteistyötä integroimalla muiden oppiaineiden tavoitteita ja sisältöalueita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kuvataide valinnaisena aineena opetuksen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen sisältö koostuu taidehistoriasta ja nykytaiteesta, arkkitehtuurista, muotoilusta, valokuvaamisesta ja elokuvan tekemisestä. Valinnaisessa opetuksessa edistetään oppiaineiden yhteistyötä integroimalla muiden oppiaineiden tavoitteita ja sisältöalueita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Musiikki valinnaisena aineena opetuksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilasta kannustetaan aktiiviseen toimijuuteen ja vastuunottoon itsestä ja ympäristöstä. Työskentelyta-voissa pyritään vaihteleviin ja yksilöllisiin ratkaisuihin. Työskentely voi tapahtua myös luokan ulkopuolella erilaisissa ympäristöissä. Tutustutaan ympäristön kulttuurikohteisiin mahdollisuuksien mukaan. Myös digitaaliset ympäristöt ovat osa visuaalista maailmaa ja kuvataiteen oppiainetta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataide valinnaisena aineena opetuksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan yksilöllisesti jokaisen henkilökohtaiset toiveet ja tavoitteet huomioiden. Oppilaita ohjataan työskentelyyn itseä kiinnostavien aihepiirien parissa. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuu omista kuvallisista projekteista.

Oppilaan oppimisen arviointikriteerit noudattavat oppilaan arvioinnin perusteita kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9. Kuvataide valinnaisena aineena opetuksen kohdalla erityistä huomiota kiinnitetään oppilaan omaan kiinnostukseen, edistymiseen sekä aktiivisuuteen oppiaineessa. (Kts. 6. Oppimisen arviointi; 6.8 Paikallisesti päätettävät asiat)

15.4.16 Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalsen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämäntähtäyksiä sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Paikallinen lisäys

Vuosiluokilla työt yksilöllistyvät, ja oppilaat toteuttavat töitä enemmän omien mielenkiinnon kohteidensa mukaan. Tekstiilityössä valmistetaan vaatteita. Kaavojen laadinnasta valmiiseen vaatteeseen asti. Uudet tekniikat, kuten kuparityöt, punontatyöt ja takominen laajentavat työstettävien materiaalien määrää. Kaikki aikaisempina vuosina opitut taidot saadaan omaan käyttöön. Oppilaat toteuttavat yksilöllisesti suunnitelmansa tukeutuen eri tietolähteisiin ja soveltaen muissa aineissa saamaansa tietoon. Tekemisen

taitoja syvennettäessä tutustutaan myös lähiympäristön käsityöteolliseen toimintaan. Käsityön opiskelu antaa oppilaille tukea työelämään ja ammattiin liittyvissä valinnoissa.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi S2-S5 L2,L3

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan S1-S5, L1

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita S1-S5, L4, L6

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan S1-S5, L2, L4

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa S6, L3, L6

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa S1-S5, L5

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä S7 L6

T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestäväää elämäntapaa S8, L1, L4, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi S2-S5 L2,L3

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekäntoteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan S1-S5, L1

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita S1-S5, L4, L6

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan S1-S5, L2, L4

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa S6, L3, L6

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa S1-S5, L5

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä S7 L6

T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa S8, L1, L4, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi S2-S5 L2,L3

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekäntoteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan S1-S5, L1

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita S1-S5, L4, L6

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan S1-S5, L2, L4

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa S6, L3, L6

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa S1-S5, L5 T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä S7 L6

T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa S8, L1, L4, L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esi- neympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset

edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
-------------------	---------------	--	------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjatuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja omaaloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisuudessa käsityöprosessissa.	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyyttisesti ja realistisesti.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoitukseenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjatuna.	Oppilas ymmärtää erilaisen käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttökelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön	Visuaalinen, materiaallinen ja esitysteknologian ilmaisu	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä,	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön

käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua		käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.		merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.	symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.	esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.	käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintätieteologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätieteologiset taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintätieteologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annettua ohjeen mukaan tieto- ja viestintätieteologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa tieto- ja viestintätieteologiaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintätieteologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, käden taitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa,	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön, käden taitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä	Käsityön ja käden taitojen merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja käden taitojen merkityksen pohdintaan.	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.	Oppilas osaa pohtia käsityön ja käden taitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, käden taitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa,

yrityksissä ja muussa työelämässä		ja muussa työelämässä.					yrityksissä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelevaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävä elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävä elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaasti työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävä elämäntapaan liittyviä valintoja.

15.4.17 Käsityö valinnaisena aineena luokilla 7-9

Oppiaineen tehtävä

Valinnainen käsityö; puu-, kivi- ja metallityö oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista.

Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Kurssien tarkemmat sisällöt määritellään vuosittain koulun vuosisuunnitelmassa.

Vuosiluokan 7 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Puu, kivi ja metalli -valinnaisaineen tavoitteena on syventää käsityön osaamista näiden materiaalien osalta. Kurssilla tutustutaan eri puu- ja metallimateriaaleihin.

Vuosiluokan 8 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Puu, kivi ja metalli -valinnaisaineen tavoitteena on syventää käsityön osaamista näiden materiaalien osalta. Kurssilla tutustutaan eri puu- ja metallimateriaaleihin.

Vuosiluokan 9 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Puu, kivi ja metalli -valinnaisaineen tavoitteena on syventää käsityön osaamista näiden materiaalien osalta. Kurssilla tutustutaan eri puu- ja metallimateriaaleihin.

Arviointi

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehityksessä olevien taitojen hallitsemiseen.

15.4.17 Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Opetunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Paikallinen lisäys

Luokka-asteelta toiselle siirryttäessä oppilas kokee kehollisuutta enenevässä määrin omakseen. Oppituntien sisällöt valitaan oppilaan kehollista kehitysvaihetta vastaavaksi, tällöin oppilas kokee liikunnan itselleen mielekkäänä ja itseään vahvistavana. Steinerpedagogisen liikunnan opetuksen tärkeä osa on ns. Bothmer-voimistelu. Bothmer-voimistelu koostuu eri luokka-asteille suunnatuista liikesarjoista. Liikkeet muodostavat kokonaisuudessaan sarjan, jossa kasvun kehitystasot on selvästi huomioitu. Steinerkouluilla on pitkät perinteet tyttöjen ja poikien yhteiselle liikunnanopetukselle. Opetussisällöt valitaan riittävän monipuoliseksi, jotta kaikki oppilaat voivat turvallisesti ja kiinnostuneesti osallistua opetukseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vettä. S1, L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja S3 L1, L2, L3

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille S3 L3

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia S3 L1, L3

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen liittyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa monipuolisten tehtävien leikkien, harjoitteiden ja pelien kautta monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, vesi-, musiikki-, ja tanssiliikunnassa sekä huomioidaan myös palloilut ja voimistelut.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. S1, L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja S3 L1, L2, L3

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille S3 L3

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia S3 L1, L3

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen liittyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa monipuolisten tehtävien leikkien, harjoitteiden ja pelien kautta monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, vesi-, musiikki-, ja tanssiliikunnassa sekä huomioidaan myös palloilut ja voimistelut.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyskokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. S1 L1, L3

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. S1 L1, L3, L4

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. S1 L3

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. S1, L3

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan S1 L3, L6, L7

Sosiaalinen toimintakyky

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuuttaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen S2 L2, L3, L6, L7

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista S2 L2, L6, L7

Psyykinen toimintakyky

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja S3 L1, L2, L3

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille S3 L3

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia S3 L1, L3

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen liittyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa monipuolisten tehtävien leikkien, harjoitteiden ja pelien kautta monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, vesi-, musiikki-, ja tanssiliikunnassa sekä huomioidaan myös palloilut ja voimistelut.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat,

paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään eri opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä pyritään huomiomaan oppilaiden näkemyksiä liikuntatuntien suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kuntoominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päätösarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanan kuvauksiin.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla
- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisun perustaksi, pystyy perustelevaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetuksissa liikuntamuodoissa.

monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa							
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuksissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetuksissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitappia ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää

asialliseen toimintaan				asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	riskitekijöitä ja toimii tunnilta turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	liikuntatunneilla.	turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätää toimintaansa ja tunnelmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjauksena.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja	S3			<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

yhteisöllisyydestä							
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			

15.4.18 Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää ja harjoittaa monipuolisesti oppilaan kykyä hallita arkea. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta, käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia, toimintakykyä ja tiedonhallintaa, sekä niiden soveltamista arkielämän vaihteleviin tilanteisiin. Oppilasta opetetaan, ohjataan ja tuetaan kehittymään itsestään ja toisista huolta pitäväksi lähimmäiseksi, joka ottaa vastuuta omasta terveydestään, sosiaalisista suhteistaan, taloudestaan, lähiympäristön viihtyvyydestä ja turvallisuudesta. Kotitalousopetuksessa autetaan oppilasta ymmärtämään, miten omalla henkilökohtaisella asenteellaan, toiminnallaan ja valinnoillaan voi vaikuttaa sekä kasvaa perheen, kodin ja yhteiskunnan toimivaksi jäseneksi. Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Opetuksella tuetaan oppilaan kasvua tiedostavaksi ja vastuuntuntoiseksi kuluttajaksi, joka tiedostaa kulutukseen liittyvät ongelmat. Oppilasta ohjataan kestäväan elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Kotitalouden oppimistehtävien avulla kehitetään kykyä suunnitella ja organisoida kotitaloustöitä, myös voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden keskeisten sisältöjen lisäksi vahvistetaan kykyä pitkäjänteiseen työskentelyyn ja yhteistyöhön yli ikä-, toimintakyky- ja kulttuurirajojen. Tuetaan toiminnallisuutta ja yritteliäisyyttä. Kotitalousopetus auttaa ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja yhteisön hyvinvoinnille. Se auttaa tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.

Kotitalous oppiaineena antaa näkökulmia eri aloihin sekä moniammatillisuuteen ja soveltaa sitä laaja-alaisesti omaksi toiminnaksi ja osaamiseksi. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden opetuksen sisältöjä valitaan soveltuvissa tilanteissa muiden oppiaineiden sisältöihin sopiviksi ja niitä tukeviksi. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden ja ilmiöiden keskinäisten yhteyksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä ja syventää oppimista. Kotitalouden sisältöjen monipuolisuus ja käytännön toiminta tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittämistä. Tietoja ja taitoja syvennetään vaihteittain kokonaisuuksiksi.

Oppilaan itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen ja häntä ohjataan ongelmanratkaisuun, asenteen, tiedon ja taidon soveltamiseen sekä luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähi-piirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi. Vaikka kotitalouden opetus alkaa varsinaisesti vasta 7. luokalta, on useita perustaitoja harjoiteltu jo aiemmilla luokilla. Leivän leipomista, perusruokien valmistusta sekä puhtaanapitoa ja perushygieniaa on opeteltu eri jaksojen yhteydessä. Tämän lisäksi estetiikan, järjestyksen, puhtaanapidon ja huonekasveja huolehtimisen harjoittelu omissa luokkahuoneissa seuraa opetus- ja kasvatustyötä läpi kaikkien kouluvuosien.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	L2, L3
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	L2, L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7

Tiedonhallintataidot		
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	L4
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1, L7

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri:

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Oppilaita innostetaan aterioiden suunnitteluun ja reseptivalintoihin sen mukaan, mihin vuoden- tai vuorokauden aikaan, missä ja kenelle ateria on tarkoitus tarjota. Pohditaan tunnelmaltaan erilaisia tilaisuuksia eri vuodenaikoina ja suunnitellaan niihin sopivia tarjoilukokonaisuuksia huomioiden, mitä yleensä on suomalaisessa ruokakulttuurissa ja kodeissa tapana ja minkälaisia raaka-aineita ja kuinka edullisesti on milloinkin saatavilla. Kannustetaan käyttämään luovuutta ja kokeilemaan uusia raaka-aineita ja yhdistelemään niitä. Oppilaille mahdollistetaan omanlaisensa persoonallisen ja tilaisuuteen sopivan tunnelman luominen mm. kattauksilla, tekstiileillä, kynttilöillä ja kasveilla.

Ruoanvalmistuksessa ja leivonnassa opetetaan huomioimaan ravitsemussuositukset ja raaka-aineiden laatu, mm. rasvat ja täysjyväviljat.

Ruokaturvallisuutta opetetaan neuvomalla raaka-aineiden valinnoissa, elintarvikkeiden säilytyksessä, lämpötiloissa, ruoan hygieenisessä käsittelyssä ja kypsentämistavoissa. Pohditaan jo alemmilla luokilla käytännön kautta opetettua ja tutuksi tullutta ruokaketjua kasvien ja viljan viljelystä sadonkorjuuseen, kypsän viljan eri työvaiheisiin jauhamiseen ja siitä leivän leipomiseen. Tärkeänä osana tätä kokonaisuutta kehitetään itsestään selvänä hengenlaatuna yhteisön kesken leivän jakamista ja toisille tarjoamista.

Elintarviketuntemusta opetetaan havainnollistamalla asioita esimerkiksi niin, että samoja maitotaloustuotteita löytyy useita eri versioita ja näiden eroavaisuus opitaan ymmärtämään.

Opetetaan tiedostamaan ruokaan liittyvää kuluttamista, mm. harkitsemaan ja ymmärtämään kohtuutta ja moraalisuutta. Opetetaan valitsemaan laadukkaita, luotettavasti tuotettuja, puhtaita perustuotteita ja raaka-aineita.

Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään hyväksi, kun se on työn kannalta mielekästä.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen:

Opetuksen sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä.

Opetuksessa perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja muiden materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Puhtaanapidossa opetellaan kodin päivittäistä hygieniaa, viikkosiivousta sekä ns. suursiivousta ikkunoiden pesuineen. Opetetaan tuulettamisen tärkeys terveydelle ja viihtyvyydelle. Kodin siivoukseen ja puhtaanapitoon liittyen opetellaan erilaisten apuvälineiden ja laitteiden käyttöä sekä niistä huolehtimista. Tutustutaan erilaisiin asianmukaisiin puhdistusaineisiin ja niiden sisältöihin unohtamatta näihin asioihin liittyviä moraalisia valintoja. Tekstiilien hoidossa opetetaan erottamaan erilaisia materiaaleja ja ymmärtämään niiden tuotemerkintöjä. Tekstiilien hoitoon liittyen tutustutaan myös erilaisiin tarkoituksenmukaisiin puhdistusaineisiin. Opetetaan kiinnittämään huomiota vaatteiden ja kodin tekstiilien yleiseen kuntoon ja siisteyteen sekä niiden arvostamiseen. Opetetaan tekstiileissä käytettyjen symbolien merkitykset. Opetetaan paikkaamista, korjaamista ja silytystä. Opetellaan huomioimaan vaatteiden, myös jalkineiden, asianmukaista käyttöä, kuntoa ja terveellisyyttä. Kierrätetään ehjiä vaatteita ym. kotiin liittyvää tarvetavaraa. Opetellaan tiedostamaan kotiin ja sen ympäristöön liittyvien eri ammattikuntien palveluita (esim. suutari, ompelija, remontoija, putki- ja sähköasentaja, huoltomies, isännöitsijä....).

Opetellaan, millaisia vaatimuksia liittyy jätteiden hävittämiseen, millaisia kierrätysmahdollisuuksia nykyään on järjestetty ja mitä voi itse aktiivisesti asuinyhteisöissä järjestää.

S3 Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa:

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median, tietotekniikan ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Opetuksessa käydään läpi kuluttamista sekä siihen liittyviä riskejä ja vaaratekijöitä. Keskustellaan mainonnan vaikutuksesta valinnoissa sekä ohjataan oman harkintakyvyn käyttöön.

Opetuksessa perehdytään myös vaihtotalouden ja talkootyön harjoittamiseen.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisäl- töalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	L3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	L1, L3, L6

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	L1, L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	L4
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1, L7

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri:

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ja vahvistavat jo opittujen ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Tutustutaan muiden maiden ruokakulttuureihin maantiedon opetukseen liittyen sekä ruokakulttuurien historiaan vastaavasti historian opetukseen liittyen. Paneudutaan entistä syvemmin ruoka-aineiden laatuun ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin terveydelle ja hyvinvoinnille. Perehdytään erikoisruokavalioihin ja allergioiden aiheuttamiin rajoituksiin ruokailussa. Opetellaan tekemään raaka-ainevalinnat huomioiden mahdolliset ruokaan liittyvät rajoitukset. 8. luokan aikana opetetaan valmistamaan ruokaa ja leivonnaisia gluteenittomille, maidottomille, laktoosittomille jne. ruokavalioille. Perehdytään kasvisruoan tyylilajeihin. Harjoitellaan entistä tarkempaa reseptien ymmärtämistä. Opetetaan matematiikan taitoja hyödyntäen reseptien muuntamista ja muokkaamista. Tietoa haetaan myös tieto- ja viestintätekniikan avulla tarvittaessa.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen:

Opetuksen sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ja vahvistavat jo opittuja yhdessä elämisen, asumistaitojen sekä asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä.

Oppilaita kasvatetaan koko kouluaajan huomioimaan toisia ihmisiä sekä oikeudenmukaisella tavalla ymmärtämään kanssaihminen tarpeita, kykyjä ja vaihtelevista syistä johtuvaa kyvyttömyyttä. Keskeistä ja tavoitteellista kasvatustyötä on myös ensimmäisestä luokasta alkaen se, että oppii jakamaan omastaan niin materiaalisesti kuin henkisesti. Jo varhain aloitettu näihin seikkoihin liittyvä tietoinen kasvatustyö koulussa helpottaa yksilön sopeutumista, kasvua ja aktiivisuutta yhteiskunnan ja perheen jäsenenä sekä vastuunjakajana muuttuvissakin olosuhteissa. Harjoitellaan erilaisten kodinkoneiden käyttöä, huoltoa ja turvallisuutta. Opetellaan taitoja, joilla säästetään aikaa, voimavaroja ja rahaa.

S3 Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa:

Syvennetään tietoa kotitalouksien ekologisista vaikutuksista paitsi jätteenkäsittelyn myös raaka-aineiden tuotannon ja kuljetuksen osalta. Vuosiluokalla 8 opetetaan, mistä kodin kustannukset ja menot koostuvat. Painotetaan oman talouden suunnittelua ja hallintaa. Käydään läpi asioita, joista kotitalouksien menot koostuvat kuten vakuutukset, puhelinlaskut, vuokra. Keskustellaan maksuvaikeuksien vaikutuksista. Opetetaan säästäväisyyttä ja ohjataan oppilaita taloudellisen ensiarvojärjestyksen ymmärtämiseen. Hae-taan tietoa myös tietotekniikan avulla.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	L1, L3, L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalou-teen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	L1, L4
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1, L7

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri:

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ja vahvistavat jo opittujen ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aiempaa jatketaan ja syvennetään niin että oppilaat työskentelevät entistä itsenäisemmin. Opetuksen tärkein tavoite luokalla 9 on oppilaiden kotitaloudellisten tietojen, taitojen ja kykyjen vahvistaminen niin, että heillä on valmiudet selvittää itsenäisesti elämästä. Kaikessa kotitalousopetuksessa tulee

luoda tietojen ja taitojen oppimisen lisäksi ennen kaikkea humaani suhde ruokaan ja toisiin ihmisiin, myös siihen, että kaikilla ihmisillä ei ole ruokaa laitettavaksi tai kotia hoidettavaksi.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen:

Opetuksen sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ja vahvistavat jo opittuja yhdessä elämisen, asumistaitojen sekä asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Opetuksen aikana käydään läpi erilaisia asumismuotoja, perherakenteita ja työn jakamista. 9. luokan aikana pohditaan erilaisten energiamuotojen olemusta ja puntaroidaan niiden vaikutuksia. Pohditaan myös tehomaatalouden ja luomutuotannon eroavuutta, einesteollisuutta ja lisäaineiden käyttöä ja pyritään hankkimaan niistä erilaista tietoa. Kannustetaan oppilaita eettisiin ja kestäviin valintoihin.

S3 Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa:

9. luokan aikana syvennetään oppilaiden tietoisuutta yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista yhteiskunnassa. Opetellaan oman talouden budjetointia. Käydään läpi tilanteita, jotka voivat taloutta horjuttaa ja pohditaan keinoja kuinka näistä selvitään.

Koulussamme tehdään perinteisesti 9. luokan aikana kulttuurimatka, joka kustannetaan oppilaiden suorittamalla varainhankinnalla. Varainhankintaan liittyy useimmiten syötävien tuotteiden valmistus ja myynti tarvittavine talousarvioineen.

Kaikkien sisältöjen yhteydessä käytetään hyväksi tieto- ja viestintätekniikka, kun se on asianmukaista.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Positiivisesti vuorovaikutteisesta ilmapiiriä luodaan kotitalousopetuksen tehtävänannoissa parhaimmillaan niin, että tavoitteena on jokin yhteinen projekti. Arkinen tai juhlava ateriointi, siivous, avunanto tai talkoo tai esimerkiksi varainhankintana toteutettu työ tai tilaisuus, josta on mahdollista saada yhteistä tuloa. Vuorovaikutusta kehitetään myös siten, että kannustetaan kohteliaisuuteen ja lähimmäisen auttamiseen. Vuorovaikutusta on myöskin se, että tarpeen tullen osaa pyytää apua.

Kotitalouteen liittyvät tehtävät ovat monipuolisia ja vaativat erilaisista toimista suoriutumista. Työt jaetaan siten, miten on luontevinta hyvässä hengessä, yhdessä sopien. Tuetaan rohkeutta vaihtaa tutulta alueelta vieraampiin tehtäviin korostaen sitä, että epäonnistuminen on opiksi ja aika harvoin haitaksi.

Kasvetaan arvostamaan omaa työtä ja loppuun saattamista, pitkäjänteistä tapaa tehdä työtä, kunnioittavaa, kiireetöntä ja turvallista ilmapiiriä.

Kotitalouden oppimisympäristöinä käytetään omaa luokkahuonetta, valmistuskeittiötä, ruokasalia, koulun pihapiiriä. Opetuksessa hyödynnetään digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja.

Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan elämään.

Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon yhteen kietoutuminen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat

opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun.

Opetuksessa opettajan välittämä kannustava ohjaus luo innostusta ja turvallisuutta ja tukee oppilasta parhaalla tavalla. Opettaja ohjaa oppilaitaan kasvavan osaamistason mukaisesti yhä vaativampiin tehtäviin huomioiden oppilaan pitkäjänteisyyden, vuorovaikutuskyvyt, tietoperustan ja niiden yhteen nivoutumisen taidon. Erilaisten ruoanvalmistusmenetelmien tunteminen vahvistaa uskoa omaan kykyihinkin, sekä lisää oma-aloitteisuutta. Taitojen karttuessa suunnitellaan terveellisiä ateriakokonaisuuksia esim. tietotekniikkaa apuna käyttäen. Tarpeen vaatiessa ja innostuksen tasosta riippuen taitoja harjoitellaan kotona.

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolehtiviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttamiseen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Kotitalous kasvattaa toiminnallisuuteen, yritteliäisyyteen, vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon

ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Kymenlaakson steinerkoulussa annetaan:

- 7. lukuvuoden päättyessä numeroarviointi, jota voidaan tarkentaa sanallisella arvioinnilla

- 8. lukuvuoden päättyessä numeroarvio
- 9. luokan välitodistuksessa ja lukuvuoden päättyessä numeroarvio

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoidaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelu- ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtään ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomiointiin	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjautusti kädentaitojen edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitojen edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitojen edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tietoa ja	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävasti.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävä elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävä elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.

viestintäteknologiaa							
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etene- mistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehti- maan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisym- päristössään.	Ajanhallinta ja järjestyk- sen ylläpitä- minen	Oppilas toi- mii aikatau- lussa ja yllä- pitää tehtä- vien sekä työ- ympäristön järjestystä oh- jattuna.	Oppilas yllä- pitää työtehtävien järjes- tystä annettu- jen ohjeiden ja aikataulun mukaan erilli- sissä työvai- heissa. Oppilas tar- vitsee oh- jausta työympäristön jär- jestyksen yl- läpitämisessä.	Oppilas ete- nee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työ- tehtävien ja työympäris- tön järjes- tystä. Oppilas suunnittelee ja en- nakoi ajan- käyttöään.	Oppilas työ- kentelee itse- näisesti ja vastuullisesti sekä osaa pe- rustella ajan- käyttöään, työtehtävien ja työympä- ristön järjes- tyksen merki- tystä ja toi- mintojen ete- nemistä osana oppimisym- päristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimi- maan hygiee- nisesti, tur- vallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huo- miota käytet- tävissä ole- viin voimava- roihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaym- päristöissä ot- taen huomi- oon käytettä- vissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimava- rojen kan- nalta kestävä toiminta	Oppilas toi- mii hygieeni- sesti ja turval- lisesti ohjat- tuna.	Oppilas työ- kentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mu- kaisesti.	Oppilas työ- kentelee oh- jeiden mukai- sesti hygiee- nisesti, tur- vallisesti ja ergonomisesti tai kustannus- ten ja energi- ankäytön kan- nalta tarkoi- tuksenmukai- sesti.	Oppilas pe- rustelee toi- mintaansa turvallisuus- den, hygiee- nisyyden, er- gonomian tai kustannusten ja energian- käytön näkö- kulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta har- joittelemaan kuuntelua, rakentavaa kes- kustelua ja argu- mentointia oppimistehtä- vien suunnit- telussa ja to- teuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntele- maan, kes- kustelevaan ja argumen- toimaan ver- taisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumen- tointi yhteis- sissä suunnit- telussa	Oppilas osallistuu sa- tunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilan- teissa.	Oppilas osal- listuu keskus- teluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkö- kulmia yhteis- sissä suunnit- telu- ja työti- lanteissa.	Oppilas kuun- telee eri nä- kökulmia ja ilmaisee ra- kentavasti omia näke- myksiään yh- teisissä suunnit- telu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskuste- luissa ja ottaa eri näkökul- mat huomi- oon sekä pe- rustelee omat näkemyk- sensä rakenta- vasti. Oppilas kan- nustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilan- teissa.
T7 aktivoida oppilasta tun- nistamaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki	Arjen raken- tumisen sekä	Oppilas ni- meää arkiru- tiineja sekä	Oppilas ku- vailee arkiru- tiineja, arjen	Oppilas mää- rittää arjen rakentumista	Oppilas pe- rustelee koti- talouksien

arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä		erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	ja kotitalouksien arkiruutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasa-puolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasa-puolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnoissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa

kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja		asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.		rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävästä ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.
---	--	---	--	--	---	---	--

15.4.18 Kotitalous valinnaisena aineena luokilla 7-9

Valinnainen kotitalous oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden opiskelu pohjautuu käytännön toimintaan ja työskentelyssä korostuvat yhteistyö ja vuorovaikutustaidot. Kotitalouden työtapojen avulla harjoitellaan oppilaiden suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Ruoka- ja tapakulttuurien tuntemusta harjoitetaan esimerkiksi ruoanvalmistustehävien ja tiedonhankinnan kautta.

Kurssien tarkemmat sisällöt määritellään vuosittain koulun vuosisuunnitelmassa.

Vuosiluokan 7 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kotitaloudessa kehitetään arjenhallinnan ja kestävästä elämäntavan taitoja. Opimisen tavoitteena on ohjata oppilasta kriittiseksi ja itsenäiseksi kotitalouden osaajaksi, joka hallitsee tietojen ja taitojen soveltamisen omassa elämässään.

Vuosiluokan 8 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valinnaisen kotitalousopetuksen tehtävänä on laajentaa ja syventää 7lk:lla opittuja tietoja ja taitoja elämännhallintaa ajatellen. Kotitaloudessa kehitetään arjenhallinnan ja kestävästä elämäntavan taitoja. Opimisen tavoitteena on ohjata oppilasta kriittiseksi ja itsenäiseksi kotitalouden osaajaksi, joka hallitsee tietojen ja taitojen soveltamisen omassa elämässään.

Vuosiluokan 9 tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valinnaisen kotitalousopetuksen tehtävänä on laajentaa ja syventää 7lk:lla opittuja tietoja ja taitoja elämännhallintaa ajatellen. Kotitaloudessa kehitetään arjenhallinnan ja kestävästä elämäntavan taitoja. Opimisen tavoitteena on ohjata oppilasta kriittiseksi ja itsenäiseksi kotitalouden osaajaksi, joka hallitsee tietojen ja taitojen soveltamisen omassa elämässään.

Arviointi

Kotitaloudessa oppimisena arviointi on monipuolista, jatkuvaa, kannustavaa ja kehitystä tukevaa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kykyyn työskennellä opittujen tietojen ja taitojen mukaisesti yksin sekä ryhmässä ja soveltaa opittua. Arvioinnissa voidaan käyttää itse- ja vertaisarviointia. Työtaitoista arvioidaan käytännön taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä tiedonhallintataitoja.

15.4.19 Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan siirtymistä uusiin työtapoihin ja opiskelutaitojen syventämiseen. Oppilaita autetaan tekemään opiskeluun liittyviä valintoja ja tutustumaan turvallisessa ympäristössä työelämän vaatimuksiin. Oppilas tutustuu lähiympäristönsä ammatteihin

lukuvuoden aikana tehtävien yritysvierailujen avulla. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on luokanopettajalla ja oppilaanohjaajalla.

Oppilasta autetaan orientoitumaan muutoksiin, jotka seuraavat perusopetusvaiheen päättymistä. Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta murrosiän muuttuvassa elämäntilanteessa. Ohjauksella pyritään vahvistamaan oppilaan oma-aloitteisuutta, hankkia tietoa ja tehdä valintoja. Oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilaita itselleen olennaisen tiedon hankintaan, edistää perusopintojen loppuun saattamista sekä tukea oppilasta yhteishaun valinnoissa. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista.

Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
Itsetuntemus		
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvontaja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4, S5	L2

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Oppimaan oppimisen taidot

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Itsetuntemus

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Tavoitteiden asettaminen

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Työelämään suuntautuva oppiminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Oppiminen ja opiskelu:

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimiminen, omien vaikutusmahdollisuuksien kartoittaminen, itsenäinen toiminta sekä vastuun ottaminen opinnoissa ja opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu:

Oppilaanohjauksessa käsiteltäviä sisältöalueita ovat opiskelutaitojen sekä oppimaan oppimisen käytönten kehittäminen yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilas vahvistaa itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittää taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Oppilas harjaantuu sosiaalisissa taidoissa sekä muodostaa ja ylläpitää tukiverkostoja itsensä ja toisten avuksi.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot:

Oppilaanohjauksessa oppilaan realistinen käsitys omista kyvyistä ja oppimisen haasteista vahvistuu 7 vuosiluokan aikana. Oppilaat tutustuvat ammatteihin ja niihin vaadittavia koulutuksia käydään läpi. Oppilaiden huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Oppilaiden kykyä muuttaa elämänsä suuntaa tai ammattia kehitetään.

S4 Työelämään tutustuminen:

Oppilaat saavat tietoa ammatti- ja opiskelualoista ja niiden edellytyksistä. Oppilaat tutustuvat eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin sekä työn hakemiseen, mikä kehittää oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Oppimaan oppimisen taidot

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Itsetuntemus

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Tavoitteiden asettaminen

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Työelämään suuntautuva oppiminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Oppiminen ja opiskelu:

Oppilaan aktiivista osallisuutta harjoitellaan pienryhmissä erilaisten urasuunnitelmien tekemisen kautta sekä lähiympäristössä tavoitteena itsenäinen vastuun kantaminen omasta toiminnasta.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu:

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointi- ja valmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot:

Sisältöinä ovat oppilaan ydintaitojen, vahvuuksien ja kehittämisalueiden kartoittaminen ja vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittäminen. Oppilas arvioi omaan urasuunnitteluunsa liittyvien tietojen

luotettavuutta. Oppilas asettaa sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekee niitä koskevia suunnitelmia ja arvioi suunnitelmien toteutumista. Oppilasta ohjataan myös työpaikan hakemiseen ja vastaanottamiseen liittyvissä asioissa.

S4 Työelämään tutustuminen:

Oppilaat saavat tietoa ammatti- ja opiskelualoista ja niiden edellytyksistä. Oppilaat tutustuvat eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin sekä työn hakemiseen, mikä kehittää oppilaiden työelämä-tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokan 7 toimintatavoista ja opiskelu-ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

Oppimaan oppimisen taidot

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Itsetuntemus

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Tavoitteiden asettaminen

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Työelämään suuntautuva oppiminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä-tietoa sekä Suomesta että ulkomailta

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Oppiminen ja opiskelu:

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa vuosiluokalla 9 ovat oppimistyyli- ja opiskelutaidot, koulu yhteisössä toimiminen, itsearviointi ja opiskelussa kehittyminen, opiskelutavoitteet, oppimisympäristöt ja opiskelun edellytykset.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu:

Oppilaanohjauksessa käsiteltäviä sisältöalueita ovat itsetuntemus, oppilaan omat taidot ja lahjakkuus, kiinnostuksen kohteet, haaveammatit sekä omien haasteiden tunnistaminen. Oppilas harjoittelee työnhakua, hakemuksen ja ansioluettelon kirjoittamista. Oppilas harjaantuu sosiaalisissa taidoissa sekä muodostaa ja ylläpitää tukiverkostoja itsensä ja toisten avuksi.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot:

Oppilaanohjauksessa oppilas harjoittelee toimimista erilaisissa ympäristöissä käyttäen erilaisia vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Oppilaat tutustuvat ammatteihin ja niihin vaadittavia koulutuksia käydään läpi. Oppilaiden huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Oppilaiden kykyä muuttaa elämänsä suuntaa tai ammattia kehitetään.

S4 Työelämään tutustuminen:

Oppilaat saavat tietoa ammatti- ja opiskelualoista ja niiden edellytyksistä. Oppilaat tutustuvat eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin sekä työn hakemiseen, mikä kehittää oppilaiden työelämäntietoutta. Oppilas tutustuu eri ammatteihin joista tarkemmin itse valitsemiinsa aloihin. Oppilas syventää työelämäntuntemustaan työharjoittelujaksolla, jonka oppilas on hankkinut itselleen valitsemaltaan alalta. Työharjoittelujakso kestää 2 viikkoa yhdessä tai kahdessa jaksossa.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:

Oppilas saa riittävää tietoa Suomen koulutusjärjestelmässä ja jatko-opintomahdollisuuksista, myös oppisopimuskoulutuksesta. Lisäksi hän hyödyntää tietoneuvonta- sekä ohjauspalveluja. Oppilaille kerrotaan esimerkiksi lukion erilaisista kursseista tai työharjoittelun merkityksestä ammattikouluissa. Oppilaiden kanssa käydään henkilökohtaiset ohjauskeskustelut ja häntä tuetaan yhteishaussa.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjaus on monipuolista, mutta siinä huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet. Oppilaanohjaus on ensisijaisesti luokkamuotoista vuosiluokilla 7-8. Oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa pidetään lukuvuoden aikana arviointikeskusteluja ja muita henkilökohtaisia ohjauskeskusteluja tarpeen mukaan. Luokan vanhempia voidaan pyytää oppitunneille esittelemään omia ammattejaan.

Yhdeksännellä luokalla käytetään kaikki oppilaan ohjauksen muotoja, mutta pääpaino on henkilökohtaisessa ohjauksessa. Oppilas hankkii itselleen työharjoittelupaikan valitsemaltaan alalta. Työharjoittelu kestää 1 - 2 viikkoa joko yhdessä tai kahdessa jaksossa. Oppilaanohjauksen työtapoina voidaan käyttää monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaat voivat viettää tutustumispäiviä toisen asteen oppilaitoksissa. Voidaan järjestää retkiä erilaisille koulutusmessuille. Eri opettajat voivat käydä kertomassa omista koulutuspoluistaan. Huoltajille kerrotaan yhteishakuun liittyvistä asioista. Koululle voidaan kutsua eri ammattialojen asiantuntijoita ja koulun entisiä oppilaita kertomaan omasta ura- ja koulutuspolustaan.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7 - 9 ohjauksessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet opiskelussa sekä eriytetään opetusta tarpeen mukaan. Eri toimijat tekevät yhteistyötä oppilaan koulua tai siirtyessä nivelvaiheesta toiseen. Tehostettua tai erityistä tukea tarvitseville oppilaille suunnitellaan riittävän varhaiset ja kattavat tukimuodot moniammatillisessa yhteistyössä kodin kanssa. Tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajilleen järjestetään mahdollisuus tutustua oppilaalle sopiviin oppilaitoksiin ja heille annetaan tietoa tuen saamisen mahdollisuuksista jatko-opinnoissa. Yhdeksäsluokkalaista tuetaan perusopetuksen päättötodistuksen saamisessa tarpeen mukaan. Jos koululla on tietoa ammatinvalintaan liittyvistä erityisistä haasteista, voidaan vanhempien ja oppilaan kanssa järjestää keskusteluja asioista.

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

15.4.20 Eurytmia

Oppiaineen tehtävä

Eurytmianopetuksen tehtävänä on oppilaiden terveen kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen niin, että otetaan huomioon ihminen fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Siinä painotetaan terveyttä, ja kasvatus nähdään hyvinvoinnin tukemisena (salutogeneesi) ja siinä on myös terapeuttinen ulottuvuus. Eurytmia tukee kognitiivista, emotionaalista ja sosiaalista kehitystä

tavalla, joka vahvistaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ja eheää minäkuvaa, luovaa ajattelua ja oivalluskykyä. Näin luodaan pohjaa mm. matemaattiselle ajattelulle ja oppilas saa hyvät edellytykset oppimiseen omista lähtökohdistaan käsin. Eurytmia kehittää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta, koska kaikkia oppilaita opetetaan ikäkausiopetuksen mukaisesti erottelamatta eri sukupuolia omiin ryhmiinsä. Näin kartutetaan inhimillistä pääomaa, joka edistää yksilöllistä hyvinvointia ja yhteiskunnassa tarvittavia sosiaalisia taitoja. Näin eurytmianopetus torjuu eriarvoistumista ja syrjintää. Opetuksen metodina on taiteellisten prosessien hyödyntäminen opetuksessa. Eurytmiassa ilmaistaan sekä liikkeillä, että eleillä musiikkia ja sanataidetta. Oppilaat eläytyvät yhdessä runoon tai musiikkikappaleeseen ja ilmaisevat niiden sisältöjä yhteisillä liikkeillä. Liikeilmäisen taidot kehittyvät ja lisääntyvät. Aktiivinen, pitkäjänteisyyttä edistävä harjoittelu vahvistaa liikunnan iloa, luovuutta sekä motorisia perusvalmiuksia. Taiteellisessa työskentelyssä käytetään opetusmateriaalina vanhaa ja uutta kirjallisuutta ja musiikkia. Ikäkausiopetuksen mukaiset materiaalivalinnat tukevat oppilaiden oman kulttuuridentiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentumista. Eurytmianopetus lisää ymmärrystä kulttuurien moninaisuudesta, oppilaiden kanssa tehdään mm. taiteellisia esityksiä eri kielillä. Opetussisällöt integroituvat muihin oppiaineisiin. Esimerkiksi vuosiluokilla 1–5 oppilaat perehtyvät tietojenkäsittelyn perusasioihin toiminnallis-kinesteettisesti eurytmiatunneilla.

Oppiaineen erityinen tehtävä vuosiluokilla 1–2

Oppilas tutustuu eurytmiassa iloisesti liikkuen omaan kehoonsa, sekä sen monipuolisiin liikke mahdollisuuksiin. Opetus perustuu lapsen luontaiselle kyvyllä jäljitellä erilaisia liikkeitä, sekä eläytyä jäljitellen liikkumaan eri laatuja ja tunnelmia. Eurytmian äänne-eleisiin (= tietyt käsieleet aakkosille, joita voi muunnella monin eri tavoin) eläytymällä oppilas liikkuen elää vahvasti satujen, lorujen, runojen tai musiikin synnyttämässä mielikuvissa.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 1

Tavoitteena on luoda pedagogisesti mielikuvitusta ruokkivia eurytmian sisältökokonaisuuksia. Tavoitteena on myös totuttaa oppilaat turvallisiin työtapoihin ja tottumuksiin. Oppimisen ilo, kiireetön, kuunteleva ja turvallinen ilmapiiri sekä myönteiset liikkumiskokemukset ja –elämykset innostavat oppilaita kehittämään eurytmisia taitojaan.

Kehonhallinta ja fyysinen toimintakyky

T1 ohjataan oppilasta tunnistamaan ja hallitsemaan kehoaan S1,L1,L2, L3, L4

Sosiaalinen toimintakyky ja osallisuus

T2 luodaan tilanteita joissa oppilas:

- voi harjoitella kuuntelutaitojaan eri tavoin
- voi harjoitella toisen yksilön kohtaamista
- kehittää yhteistyötaitoja ja toisten huomioon ottamista
- rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan
- voi kokea iloa yhdessä toisten kanssa liikkueessaan
- kehittää empatiakykyään
- oppii liikkumaan luontevasti ryhmässä
- noudattaa sääntöjä

S2,L1, L2, L4, L7, L3, L6

T3 oppilas kehittää keskittymiskykyä ja muistia S3,L1, L2, L3, L4

Avaruudellinen hahmottaminen

T4 Oppilaan avaruudellista hahmottamista tukevat muoto- ja tilatajua kehittävät tehtävät; “minä tilassa”

peilikuvaharjoitteet; keho- ja tila symmetria S2,L1, L4

Tietojenkäsittelyn ja ohjelmoinnin peruskäsitteet

T5 Pääasiat: “peräkkäisyys, valinta ja toisto”, bitti ja erilaisia algoritmeja opetetaan toiminnallisina leikkeinä eurytmiatunneilla ihmisiä tai ihmisryhmiä liikuttamalla S2, S3, L5

Luova ilmaisu

T6 Oppilasta ohjataan ilmaisemaan erilaisia laatuja ja tunnelmia liikkuen (musiikki, sadut, lorut) S3, L2, L1, L4

Psyykinen toimintakyky

T7 Eurytmian avulla pyritään

- vahvistamaan oppilaan minäkuvaa
- antamaan oppilaalle liikunnallisia onnistumisen kokemuksia

S2, L1, L2, L3

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T8 tutustutaan eri aikakausien ja kulttuurien satuihin, tarinoihin ja loruihin S3, S2, L2, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus eurytmian aikana

T9 ohjataan oppilasta omaksumaan turvalliset työskentelytavat ja tottumukset S3, S2, L3

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Eläydyttään kokonaisvaltaisesti kehon liikkeisiin, joita sadun, faabelin ja legendan kuvat elävöittävät.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon. Opetus edistää vuorovaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykinen toimintakyky

Kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokalla 1

L1 Aivojen kehitykseen vaikuttavat monet eurytmiassa tehtävät harjoitukset: esimerkiksi kokonaisvaltaista kehon hallintaa ja käyttöä harjoiteltaessa kehittyvät hieno- ja karkeamotoriset valmiudet sekä käsien ja jalkojen koordinaatio. Liikuttaessa tilassa suoria ja kaarevia muotoja ja niiden muunnelmia kehittyvät tilanhahmotuskyky ja muototaju. Ilo uuden oppimisesta ja kokemus etenevästä oppimisprosessista tukevat oppimaan oppimista.

L2 Satujen yleisinhimillinen, arkkityyppinen kuvakieli sekä musiikki ja runous kulttuuriperinnön välittäjinä.

L3 oman kehon kokeminen arvokkaana ja tossuista huolehtiminen

L4 monipuolinen sointimaailma erilaisin soittimin, eri kulttuurien kansansadut ja runot. Oppilas kuulee paljon elävää musiikkia.

L5 koodaus ihmisiä ja ihmisryhmiä liikuttamalla

L6 ryhmässä toimimisen taidot, kuuntelutaitojen edistäminen, toisten huomioon ottaminen, ryhmätilanteen tunnelman tunnistaminen

L7 yhteisten prosessien kokemuksellinen läpikäyminen

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokilla 2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti mielikuvitusta ruokkivia eurytmian sisältökokonaisuuksia. Tavoitteena on myös totuttaa oppilaat turvallisiin työtapoihin ja tottumuksiin. Oppimisen ilo, kiireetön, kuunteleva ja turvallinen ilmapiiri sekä myönteiset liikkumiskokemukset ja –elämykset innostavat oppilaita kehittämään eurytmisia taitojaan.

Kehonhallinta ja fyysinen toimintakyky

T1 ohjataan oppilasta tunnistamaan ja hallitsemaan kehoaan S1,L1,L2, L3, L4

Sosiaalinen toimintakyky ja osallisuus

T2 luodaan tilanteita joissa oppilas:

- voi harjoitella kuuntelutaitojaan eri tavoin
- voi harjoitella toisen yksilön kohtaamista
- kehittää yhteistyötaitoja ja toisten huomioon ottamista
- rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan
- voi kokea iloa yhdessä toisten kanssa liikkueessaan
- kehittää empatiakykyään
- oppii liikkumaan luontevasti ryhmässä
- noudattaa sääntöjä

S2,L1, L2, L4, L7, L3, L6

T3 oppilas kehittää keskittymiskykyä ja muistia S3,L1, L2, L3, L4

Avaruudellinen hahmottaminen

T4 Oppilaan avaruudellista hahmottamista tukevat muoto- ja tilatajua kehittävät tehtävät; “minä tilassa”

peilikuvaharjoitteet; keho- ja tila symmetria S2,L1, L4

Tietojenkäsittelyn ja ohjelmoinnin peruskäsitteet

T5 Pääasiat: “peräkkäisyys, valinta ja toisto”, bitti ja erilaisia algoritmeja opetetaan toiminnallisina leikkeinä eurytmiatunneilla ihmisiä tai ihmisryhmiä liikuttamalla S2, S3,L5

Luova ilmaisu

T6 Oppilasta ohjataan ilmaisemaan erilaisia laatuja ja tunnelmia liikkuen (musiikki, sadut, lorut)

S3,L2, L1, L4

Psyykinen toimintakyky

T7 Eurytmian avulla pyritään

- vahvistamaan oppilaan minäkuvaa
- antamaan oppilaalle liikunnallisia onnistumisen kokemuksia

S2, L1, L2,L3

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T8 tutustutaan eri aikakausien ja kulttuurien satuihin, tarinoihin ja loruihin S3, S2, L2, L4

Hyvinvointi ja turvallisuus eurytmian aikana

T9 ohjataan oppilasta omaksumaan turvalliset työskentelytavat ja tottumukset S3, S2,L3

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Eläydyttään kokonaisvaltaisesti kehon liikkeisiin, joita sadun, faabelin ja legendan kuvat elävöittävät.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon. Opetus edistää vuoro-vaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykinen toimintakyky

Kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokalla 2

L1 Aivojen kehitykseen vaikuttavat monet eurytmiassa tehtävät harjoitukset: esimerkiksi kokonaisvaltaista kehon hallintaa ja käyttöä harjoiteltaessa kehittyvät hieno- ja karkeamotoriset valmiudet sekä käsien ja jalkojen koordinaatio. Liikuttaessa tilassa suoria ja kaarevia muotoja ja niiden muunnelmia kehittyvät tilanhahmotuskyky ja muototaju. Ilo uuden oppimisesta ja kokemus etenevästä oppimisprosessista tukevat oppimaan oppimista.

L2 Satujen yleisinhimillinen, arkkityyppinen kuvakieli sekä musiikki ja runous kulttuuriperinnön välittäjinä.

L3 oman kehon kokeminen arvokkaana ja tossuista huolehtiminen

L4 monipuolinen sointimaailma erilaisin soittimin, eri kulttuurien kansansadut ja runot. Oppilas kuulee paljon elävää musiikkia.

L5 koodaus ihmisiä ja ihmisryhmiä liikuttamalla

L6 ryhmässä toimimisen taidot, kuuntelutaitojen edistäminen, toisten huomioon ottaminen, ryhmätilanteen tunnelman tunnistaminen

L7 yhteisten prosessien kokemuksellinen läpikäyminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti mielikuvitusta ruokkivia eurytmian sisältökokonaisuuksia. Tavoitteena on myös totuttaa oppilaat turvallisiin työtapoihin ja totumuksiin. Oppimisen ilo, kiireetön, kuunteleva ja turvallinen ilmapiiri sekä myönteiset liikkumiskokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään eurytmisia taitojaan. Opetustilanteissa perehdytään myös tietojenkäsittelyn perusteisiin ihmisiä ja ihmisryhmiä liikuttamalla. Viime mainitussa on hyvä toteuttaa yhteisopettajuutta luokan-/matematiikanopettajan kanssa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 1-2

Myönteisessä tyttöjen ja poikien rinnakkain työskentelyssä tuetaan tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, oman itsen ja toisten hyväksymistä, auttamiskykyä turvallisessa ilmapiirissä moninaiset kulttuuriset lähtökohdat huomioon ottaen. Eurytmiatunneilla voi tulla esiin oppimiseen tai elämäntilanteeseen liittyviä vaikeuksia, jolloin opettaja tarvittaessa ohjaa oppilaan oppilashuoltoon.

Vuosiluokilla 1–2 Eurytmianopetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että oppilas kykenee parhaansa mukaan iloitsemaan tekemisestään. Eurytmianopetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja ja itsetuntoa.

Oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 1-2

Eurytmian arvioinnissa pyritään monipuolisiin arviointitapoihin ja kannustavuuteen.

Oppilaalle annetaan jatkuvaa kannustavaa palautetta siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään eurytmisiin yhteistyötaitoihin, kuunteluun, havainnointiin ja jäljittelyyn. Myös kehon hallinnan ja koordinoinnin hahmottamisen kehittymiseen kiinnitetään huomiota.

Eurytmia

Oppiaineen tehtävä

Eurytmianopetuksen tehtävänä on oppilaiden terveen kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen niin, että otetaan huomioon ihminen fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Siinä painotetaan terveyttä, ja kasvatus nähdään hyvinvoinnin tukemisena (salutogeneesi) ja siinä on myös terapeutin ulottuvuus. Eurytmia tukee kognitiivista, emotionaalista ja sosiaalista kehitystä tavalla, joka vahvistaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ja eheää minäkuvausta, luovaa ajattelua ja oivalluskykyä. Näin luodaan pohjaa mm. matemaattiselle ajattelulle ja oppilas saa hyvät edellytykset oppimiseen omista lähtökohdistaan käsin. Eurytmia kehittää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja

oikeudenmukaisuutta, koska kaikkia oppilaita opetetaan ikäkausiopetuksen mukaisesti erottelematta eri sukupuolia omiin ryhmiinsä. Näin kartutetaan inhimillistä pääomaa, joka edistää yksilöllistä hyvinvointia ja yhteiskunnassa tarvittavia sosiaalisia taitoja. Näin eurytmianopetus torjuu eriarvoistumista ja syrjintää.

Opetuksen metodina on taiteellisten prosessien hyödyntäminen opetuksessa. Eurytmiassa ilmaistaan sekä liikkeillä, että eleillä musiikkia ja sanataidetta. Oppilaat eläytyvät yhdessä runoon tai musiikkikappaleeseen ja ilmaisevat niiden sisältöjä yhteisillä liikkeillä. Liikeilmaisun taidot kehittyvät ja lisääntyvät. Aktiivinen, pitkäjänteisyyttä edistävä harjoittelu vahvistaa liikunnan iloa, luovuutta sekä motorisia perusvalmiuksia. Taiteellisessa työskentelyssä käytetään opetusmateriaalina vanhaa ja uutta kirjallisuutta ja musiikkia. Ikäkausiopetuksen mukaiset materiaalivalinnat tukevat oppilaiden oman kulttuuriidentiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentumista. Eurytmianopetus lisää ymmärrystä kulttuurien moninaisuudesta, oppilaiden kanssa tehdään mm. taiteellisia esityksiä eri kielillä. Opetussisällöt integroituvat muihin oppiaineisiin.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 3

T1 vahvistaa kehon hallintaa ja koordinaatiotaitoja, kehittää hienomotorisia taitoja ja pääsee tasapainon kokemiseen S1,L1, L3

T2 kehittää kuuntelutaitojaan, yhteistyötaitojaan ja toisten huomioon ottamista, empatiakykyään, rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan, kokee iloa yhdessä toisten kanssa liikkuessaan, vahvistaa mielikuvitusta, oppii ymmärtämään omaa toimintaansa S2, L1-L4

T3 harjoittaa muistiaan ja keskittymiskykyään, harjoittaa aivopuoliskojen yhteistoimintaa ristikkäisliikkeiden avulla ja harjaannuttaa keskittymiskykyään S1-S3 L1, L3, L4

T4 oppii varmemmin tunnistamaan oikean ja vasemman puolen sekä oppii hahmottamaan tilaa liikuen ja suuntaa vaihtaen S1-S4, L1, L2, L4

T5 harjoitetaan edelleen tietojenkäsittelytieteen peruskäsitteitä ihmisryhmiä liikuttamalla uutena Boolean funktioita havainnollistavat toiminnalliset leikit S2, L1, L2, L4

T6 valmistaudutaan ilmaisemaan sanataidetta tai musiikkia liikkeen avulla S2, S3, L5

T7 saa tukea minäkokemukseensa S2, S3, L1, L2, L4

T8 harjoittelee ymmärtämään kehollista ja liikeilmaisua S3, L1, L3

T9 oppii noudattamaan sääntöjä, toimimaan turvallisesti ja asiallisesti sekä kunnioittamaan toisia S2, S3, L2, L3, L6

T10 oppii työskentelytaitoja ja kehittää liikemuistiaan S1, L1, L3

T11 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3, L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Hengityksen ja verenkierron suhde tasapainottuu erilaisia rytmisiä harjoituksia tekemällä. Näin myös molempien aivopuoliskojen toiminta tasapainottuu.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon. Opetus edistää vuorovaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykykinen toimintakyky

Keskittymiskykyä ja kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin ja musiikillisiin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 4

T1 vahvistaa kehon hallintaa ja koordinaatiotaitoja, kehittää hienomotorisia taitoja ja pääsee tasapainon kokemiseen S1,L1, L3

T2 kehittää kuuntelutaitojaan, yhteistyötaitojaan ja toisten huomioon ottamista, empatiakykyään, rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan, kokee iloa yhdessä toisten kanssa liikkues-
saan, vahvistaa mielikuvitusta, oppii ymmärtämään omaa toimintaansa S2, L1-L4

T3 harjoittaa muistiaan ja keskittymiskykyään, harjoittaa aivopuoliskojen yhteistoimintaa ristikkäis-
liikkeiden avulla ja harjaannuttaa keskittymiskykyään S1-S3 L1, L3, L4

T4 oppii varmemmin tunnistamaan oikean ja vasemman puolen sekä oppii hahmottamaan tilaa liik-
kuen ja suuntaa vaihtaen S1-S4, L1, L2, L4

T5 harjoitetaan edelleen tietojenkäsittelytieteen peruskäsitteitä ihmisryhmiä liikuttamalla uutena
Boolean funktioita havainnollistavat toiminnalliset leikit S2, L1, L2, L4

T6 valmistaudutaan ilmaisemaan sanataidetta tai musiikkia liikkeen avulla S2, S3, L5

T7 saa tukea minäkokemukseensa S2, S3, L1, L2, L4

T8 harjoittelee ymmärtämään kehollista ja liikeilmaisua S3, L1, L3

T9 oppii noudattamaan sääntöjä, toimimaan turvallisesti ja asiallisesti sekä kunnioittamaan toisia
S2, S3, L2, L3, L6

T10 oppii työskentelytaitoja ja kehittää liikemuistiaan S1, L1, L3

T11 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3, L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Hengi-
tyksen ja verenkierron suhde tasapainottuu erilaisia rytmisiä harjoituksia tekemällä. Näin myös mo-
lempien aivopuoliskojen toiminta tasapainottuu.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai
useammassa ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yh-
teisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon.

Opetus edistää vuorovaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin
oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykykinen toimintakyky

Keskittymiskykyä ja kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin ja musiikilli-
siin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 5

T1 vahvistaa kehon hallintaa ja koordinaatiotaitoja, kehittää hienomotorisia taitoja ja pääsee tasa-
painon kokemiseen S1,L1, L3

T2 kehittää kuuntelutaitojaan, yhteistyötaitojaan ja toisten huomioon ottamista, empatiakykyään,
rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan, kokee iloa yhdessä toisten kanssa liikkues-
saan, vahvistaa mielikuvitusta, oppii ymmärtämään omaa toimintaansa S2, L1-L4

T3 harjoittaa muistiaan ja keskittymiskykyään, harjoittaa aivopuoliskojen yhteistoimintaa ristikkäis-
liikkeiden avulla ja harjaannuttaa keskittymiskykyään S1-S3 L1, L3, L4

T4 oppii varmemmin tunnistamaan oikean ja vasemman puolen sekä oppii hahmottamaan tilaa liik-
kuen ja suuntaa vaihtaen S1-S4, L1, L2, L4

T5 harjoitetaan edelleen tietojenkäsittelytieteen peruskäsitteitä ihmisryhmiä liikuttamalla uutena
Boolean funktioita havainnollistavat toiminnalliset leikit S2, L1, L2, L4

T6 valmistaudutaan ilmaisemaan sanataidetta tai musiikkia liikkeen avulla S2, S3, L5

T7 saa tukea minäkokemukseensa S2, S3, L1, L2, L4

T8 harjoittelee ymmärtämään kehollista ja liikeilmaisua S3, L1, L3

T9 oppii noudattamaan sääntöjä, toimimaan turvallisesti ja asiallisesti sekä kunnioittamaan toisia
S2, S3, L2, L3, L6

T10 oppii työskentelytaitoja ja kehittää liikemuistiaan S1, L1, L3

T11 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3, L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Hengityksen ja verenkierron suhde tasapainottuu erilaisia rytmisiä harjoituksia tekemällä. Näin myös molempien aivopuoliskojen toiminta tasapainottuu.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon. Opetus edistää vuorovaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykkinen toimintakyky

Keskittymiskykyä ja kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin ja musiikillisiin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 6

T1 vahvistaa kehon hallintaa ja koordinaatiotaitoja, kehittää hienomotorisia taitoja ja pääsee tasapainon kokemiseen S1,L1, L3

T2 kehittää kuuntelutaitojaan, yhteistyötaitojaan ja toisten huomioon ottamista, empatiakykyään, rakentaa myönteistä minäkuvaa ryhmässä toimiessaan, kokee iloa yhdessä toisten kanssa liikkueensa, vahvistaa mielikuvitusta, oppii ymmärtämään omaa toimintaansa S2, L1-L4

T3 harjoittaa muistiaan ja keskittymiskykyään, harjoittaa aivopuoliskojen yhteistoimintaa ristikkäisliikkeiden avulla ja harjaannuttaa keskittymiskykyään S1-S3 L1, L3, L4

T4 oppii varmemmin tunnistamaan oikean ja vasemman puolen sekä oppii hahmottamaan tilaa liikkuessa ja suuntaa vaihtaen S1-S4, L1, L2, L4

T5 harjoitetaan edelleen tietojenkäsittelytieteen peruskäsitteitä ihmisryhmiä liikuttamalla uutena Boolean funktioita havainnollistavat toiminnalliset leikit S2, L1, L2, L4

T6 valmistaudutaan ilmaisemaan sanataidetta tai musiikkia liikkeen avulla S2, S3, L5

T7 saa tukea minäkokemukseensa S2, S3, L1, L2, L4

T8 harjoittelee ymmärtämään kehollista ja liikeilmaisua S3, L1, L3

T9 oppii noudattamaan sääntöjä, toimimaan turvallisesti ja asiallisesti sekä kunnioittamaan toisia S2, S3, L2, L3, L6

T10 oppii työskentelytaitoja ja kehittää liikemuistiaan S1, L1, L3

T11 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3, L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Fyysinen toimintakyky

Ryhdin ja tasapainon sekä oman kehon kokeminen ja hallinta ovat harjoittelun perustana. Hengityksen ja verenkierron suhde tasapainottuu erilaisia rytmisiä harjoituksia tekemällä. Näin myös molempien aivopuoliskojen toiminta tasapainottuu.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Se kasvattaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opitaan ottamaan vastuuta yhteisistä säännöistä ja toiminnasta ja opitaan auttamaan ja ottamaan toiset oppilaat huomioon. Opetus edistää vuorovaikutustaitoja. Eurytmian opetuksessa rakennetaan yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin.

S3 Henkis-psykkinen toimintakyky

Keskittymiskykyä ja kuuntelemista kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Sanataiteellisiin ja musiikillisiin sisältöihin eläytymällä vahvistetaan mielikuvitusta ja edistetään ajattelun liikkuvuutta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja luokka-asteen mukaisia eurytmian opintokokonaisuuksia, joissa eurytmian opetuksen erilaiset työtavat mahdollistavat myös pitkäjänteisen harjoittelun. Vuorovaikutustaitoihin ja turvalliseen ilmapiiriin kiinnitetään huomiota. Myönteiset liikkumiskokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään eurytmisia taitojaan. Oppitunneilla opittua voidaan esittää koulun tapahtumissa. Opetustilanteissa perehdytään tietojenkäsittelyn perusteisiin liittämällä esineiden liikuttaminen ihmisten ja ihmisryhmien liikuttamiseen. Viime mainituksessa on hyvä toteuttaa yhteisopettajuutta luokan-/matematiikanopettajan kanssa. Pyritään siihen, että oppilas osaa noudattaa sääntöjä, toimia turvallisesti ja asiallisesti, kunnioittaa toisia sekä vaikuttaa ryhmässä kiusaamista hillitsevästi

Vuosiluokilla 3–6 yksilöllinen tunne-elämä alkaa rikastua ja syventyä. Opitaan löytämään yhdessä liikkumisen ilo. Oppilaat tottuvat vähitellen jäsentämään tietoisemmin kielellisiä ja musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä ja samalla heidän taitonsa kuunnella kehittyy. Erilaisin harjoituksin tuetaan hengityksen ja verenkierron keskinäisen suhteen tasapainottumista (salutogeneesi) sekä iänmukaisten motoristen taitojen oppimista. Geometriset harjoituksetukevat tilassa orientoitumisen kykyä ja ajattelun kehittymistä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 3-6

Myönteisessä tyttöjen ja poikien rinnakkain työskentelyssä tuetaan tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, oman itsen ja toisten hyväksymistä, auttamiskykyä turvallisessa ilmapiirissä moninaiset kulttuuriset lähtökohdat huomioon ottaen. Eurytmiatunneilla voi tulla esiin oppimiseen tai elämäntilanteeseen liittyviä vaikeuksia, jolloin opettaja tarvittaessa ohjaa oppilaan oppilashuoltoon.

Vuosiluokilla 3–6 Eurytmian tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus osallisuuteen ja yhteisöllisyyden kokemiseen. Opetuksessa on kannustava ja hyväksyvä työskentelyilmapiiri. Selkeällä viestinnällä ja tuntitilanteiden organisoinnilla tuetaan oppilaiden turvallisuuden tunnetta. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Arviointiin liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 3-6

Eurytmian arvioinnissa pyritään monipuolisiin arviointitapoihin ja kannustavuuteen. Oppilaalle annetaan jatkuvaa kannustavaa palautetta siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään eurytmiisiin yhteistyötaitoihin, kuunteluun, havainnointiin, pitkäjänteiseen harjoitteluun ja tavoitteellisuuteen. Oppimisprosessin kannalta on keskeistä edistyminen kehon hallinnan ja koordinoinnin sekä jonkun verran tilan ja ympäristön hahmottamisessa eurytmian kautta.

Eurytmia

Yleinen tehtävä

Eurytmian opetuksen tehtävänä on tutustuttaa oppilas musiikkiin ja sanataiteeseen liikeilmaisunavulla, mikä syventää kulttuurin tuntemusta. Oppilaan eläytymiskyky vahvistuu, kun musiikki tai puhe tuodaan esille liikkeenä. Ajattelun, tunteen ja toiminnan kehittäminen ja harmonisointi liikkeen myötä tukee kokonaisvaltaista kasvua ja siinä on myös terapeuttinen ulottuvuus. Myönteisessä eri sukupuolten rinnakkain työskentelyssä tuetaan tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, oman itsen ja toisten hyväksymistä, auttamiskykyä turvallisessa ilmapiirissä, moninaiset kulttuuriset lähtökohdat huomioon ottaen. Liikeilmaisun taidot kehittyvät ja vahvistuvat ikäkausiopetuksen mukaisesti - tämä prosessi on muihin oppiaineisiin integroituvaa. Aktiivinen, pitkäjänteisyyttä edistävä harjoittelu kehittää motorisia taitoja ja vahvistaa itsetuntoa. Ilmaisun ilo, mielikuvitus ja luovuus vahvistuvat. Esiintymään harjaantuminen on vuorovaikutteista ja jatkuva ryhmädynamiikan osa. Havaitsemisen harjoittelu sekä voimaa ja sitkeyttä vaativa ponnistelu edistävät ja jäsentävät toimintaa. Tilaa jätetään myös rentoutumiselle, oppilaan terveys ja kokonaisvaltainen hyvinvointi huomioidaan.

Oppiaineen erityinen tehtävä vuosiluokilla 7–9

Murrosiän tuomat fyysiset ja psyykkiset muutokset tuovat haasteita ilmaisulle. Itsetuntemusta, omien tunteiden tunnistamista vahvistetaan dramaattisen eurytmian myötä. Ryhmätöiden tekeminen osallistaa oppilaan sosiaalisesti, kysyy luovuutta ja suunnittelukykyä sekä edistää esteettisyyden tajua. Oppilaita kannustetaan entistä omakohtaisempaan ja itsenäisempään kokemiseen ja toimintaan. Herätetään vastuuta, asiallisuutta ja arviointikapasiteettia omasta sekä ryhmän työskentelystä.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 7

T1 käyttää kehonsa itsenäisiä ja yksilöllisiä liikkumismahdollisuuksia, harjoittaa hienomotorisia ja koordinaatiotaitojaan sekä keskittymiskykyä, kehittää sauvaharjoitusten avulla ryhtiä ja tasapainoa, oppii voiman, nopeuden ja dynamiikan hallintaa sekä saavuttaa jälleen jäsenten hallinnan murrosiän raskauden jälkeen S1,L1-L4

T2 saa apua myönteisen minäkäsityksen rakentamisessa, oppii käyttämään tunneälyään sosiaalisena prosessina, oppii arvostamaan tasa-arvoa, tytöt ja pojat yhdessä liikkuen, omasta kontekstista yleisinhimilliseen pyrkien, oppii liikkumaan vastuullisesti ryhmässä, kehittää ryhmän yhteisöllisyyttä sekä oppii yhteistyötaitoja ja toisten huomioon ottamista ja auttamista sekä oman tunneilmaisun ja toiminnan hallintaa S2, L1-L4, L7

T3 perehtyy ajattelun, tunteen ja toiminnan kehittämiseen ja harmonisointiin liikkeen ja rytmien avulla, kehittää kuuntelutaitojaan, saa tarpeen vaatiessa tukea murrosiän aiheuttamiin tunnekuohuihin, sulkeutuneisuuteen ja haasteisiin S1-S3, L1, L2, L3, L4

T4 kehittää avaruudellista hahmottamistaan, opettelee kehittämään muoto- ja tilatajuaan ryhmäkoreografioissa ja oppii tilageometriaa, tilan kolmea dimensiota S1-S3, L1, L4

T5 edistää itsenäistä liikeilmaisua, kehittää mielikuvitusta ja luovuutta omia koreografioita ja esityksiä laatimalla, oppii dramaattista ilmaisua, harjaantuu esiintymään, opettelee eläytymään teksteihin, oppii kuuntelemaan sisäistyneesti, dokumentoi esityksiä ja käsittelee näitä dokumentteja ja kehittää esteettistä tuntoa ja esteettisen ymmärtämisen kykyä S1-S3, L1,L4

T6 oppii pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta, kehittää ratkaisukykyään annettujen tehtävien suhteen, hallitsee omaa tunneilmaisuaan ja toimintaansa, saa tukea positiivisen itsetunnon kehittämiseen ja oma-aloitteisuuteen, saa tilaisuuksia kehittää yhteistyökykyä, luovaa ratkaisua ja suunnittelukykyä S3, L2, L3, L7

T7 oppii ymmärtämään eri kulttuureja tasavertaisina niiden musiikin ja sanataiteen kautta ja tutustuu eri kulttuurien ja aikakausien musiikin ja sanataiteen sisältöihin ja opettelee työstämään niitä taiteellisiksi kokonaisuuksiksi. S2, S3, L1, L3, L4

T8 oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta turvallisessa ilmapiirissä, jossa ei kiusata ja kehittää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja luottamuksellisessa ilmapiirissä

T9 kehittää liikemuistia toistamisen kautta ja oppii itsenäistä harjoittelua S1, S3, L2, L4

T10 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3,L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Voiman, nopeuden, kestävyys ja liikkuvuuden kehittäminen on harjoittelun perustana murrosiän kehollisen muutoksen vaiheessa. Osallistuminen ryhmätyöhön kasvattaa havaintotaitoja, ratkaisuntekötaitoja ja kypsyttää itsenäistä toimintaa. Kehollinen ilmaisu ja esteettisyyden kokemus kehkeytyvät. Omaa arviointikykyä ylläpidetään ja kasvatetaan.

S2 Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Ryhmätehtäviä tai paritehtäviä annetaan työstettäväksi. Opitaan ottamaan vastuusta yhteisistä säännöistä, järjestelyistä, suunnitteluista. Opitaan auttamaan toisia ja ottamaan toisia huomioon, edistetään myönteistä yhteisöllisyyttä. Harjoitetaan vuorovaikutusoppimista katsomisen ja toisille esittämisen vaihteluna ryhmien välillä.

S3 Keskittymiskykyä kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Pyritään kasvattamaan oppilaan omakoh- taista tunnekokemista dramaattisen eurytmian (humoristisesta traagiseen) keinoin pään, käsien ja jalkojen eleiden myötä. Itsetuntemukseen, omien tunnekokemusten kohtaamiseen ja erittelyyn päästään balladien, duuri-, molli- ja dissonanssityöskentelyn sekä intervalliliikkeiden myötä. Kuun- teleminen, sisäistetty havaitseminen ja erittely kehittyvät. Harjoitteisiin liittyy ajattelukyvyyn liikku- vuuden kehittäminen.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 8

T1 käyttää kehonsa itsenäisiä ja yksilöllisiä liikkumismahdollisuuksia, harjoittaa hienomotorisia ja koordinaatiotaitojaan sekä keskittymiskykyä, kehittää sauvaharjoitusten avulla ryhtiä ja tasapai- noa, oppii voiman, nopeuden ja dynamiikan hallintaa sekä saavuttaa jälleen jäsenten hallinnan murrosiän raskauden jälkeen S1, L1-L4

T2 saa apua myönteisen minäkäsityksen rakentamisessa, oppii käyttämään tunneälyään sosiaali- sena prosessina, oppii arvostamaan tasa-arvoa, tytöt ja pojat yhdessä liikkuen, omasta konteks- tista yleisinhimilliseen pyrkien, oppii liikkumaan vastuullisesti ryhmässä, kehittää ryhmän yhteisöllisyyttä sekä oppii yhteistyötaitoja ja toisten huomioon ottamista ja auttamista sekä oman tunneil- maisun ja toiminnan hallintaa S2, L1-L4, L7

T3 perehtyy ajattelun, tunteen ja toiminnan kehittämiseen ja harmonisointiin liikkeen ja rytmien avulla, kehittää kuuntelutaitojaan, saa tarpeen vaatiessa tukea murrosiän aiheuttamiin tunnekuo- huihin, sulkeutuneisuuteen ja haasteisiin S1-S3, L1, L2, L3, L4

T4 kehittää avaruudellista hahmottamistaan, opettelee kehittämään muoto- ja tilatajuaan ryhmä- koreografioissa ja oppii tilageometriaa, tilan kolmea dimensiota S1-S3, L1, L4

T5 edistää itsenäistä liikeilmaisua, kehittää mielikuvitusta ja luovuutta omia koreografioita ja esi- tyksiä laatimalla, oppii dramaattista ilmaisua, harjaantuu esiintymään, opettelee eläytymään teks- teihin, oppii kuuntelemaan sisäistyneesti, dokumentoi esityksiä ja käsittelee näitä dokumentteja ja kehittää esteettistä tuntoa ja esteettisen ymmärtämisen kykyä S1-S3, L1, L4

T6 oppii pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta, kehittää ratkaisukykyään annettujen tehtävien suhteen, hallitsee omaa tunneilmaisuaan ja toimintaansa, saa tukea positiivisen itsetun- non kehittämiseen ja oma-aloitteisuuteen, saa tilaisuuksia kehittää yhteistyökykyä, luovaa ratkaisu- ja suunnittelukykyä S3, L2, L3, L7

T7 oppii ymmärtämään eri kulttuureja tasavertaisina niiden musiikin ja sanataiteen kautta ja tutus- tuu eri kulttuurien ja aikakausien musiikin ja sanataiteen sisältöihin ja opettelee työstämään niitä taiteellisiksi kokonaisuuksiksi. S2, S3, L1, L3, L4

T8 oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta turvallisessa ilmapiirissä, jossa ei kiusata ja kehit- tää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja luottamuksellisessa ilmapiirissä

T9 kehittää liikemuistia toistamisen kautta ja oppii itsenäistä harjoittelua S1, S3, L2, L4

T10 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3, L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Voiman, nopeuden, kestävyuden ja liikkuvuuden kehittäminen on harjoittelun perustana murrosiän kehollisen muutoksen vaiheessa. Osallistuminen ryhmätyöhön kasvattaa havaintotaitoja, ratkaisuntekötaitoja ja kypsyyttä itsenäistä toimintaa. Kehollinen ilmaisu ja esteettisyyden kokemus kehkeytyvät. Omaa arviointikykyä ylläpidetään ja kasvatetaan.

S2 Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Ryhmätehtäviä tai paritehtäviä annetaan työstettäväksi. Opitaan ottamaan vastuusta yhteisistä säännöistä, järjestelyistä, suunnitteluista. Opitaan auttamaan toisia ja ottamaan toisia huomioon, edistetään myönteistä yhteisöllisyyttä. Harjoitetaan vuorovaikutusoppimista katsomisen ja toisille esittämisen vaihteluna ryhmien välillä.

S3 Keskittymiskykyä kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Pyritään kasvattamaan oppilaan omakohtaista tunnekokemusta dramaattisen eurytmian (humoristisesta traagiseen) keinoin pään, käsien ja jalkojen eleiden myötä. Itsetuntemukseen, omien tunnekokemusten kohtaamiseen ja erittelyyn päästään balladien, duuri-, molli- ja dissonanssityöskentelyn sekä intervalliliikkeiden myötä. Kuunteleminen, sisäistetty havaitseminen ja erittely kehittyvät. Harjoitteisiin liittyy ajattelukyvyyn liikkuvuuden kehittäminen.

Oppiaineen tavoitteet vuosiluokalla 9

T1 käyttää kehonsa itsenäisiä ja yksilöllisiä liikkumismahdollisuuksia, harjoittaa hienomotorisia ja koordinaatiotaitojaan sekä keskittymiskykyä, kehittää sauvaharjoitusten avulla ryhtiä ja tasapainoa, oppii voiman, nopeuden ja dynamiikan hallintaa sekä saavuttaa jälleen jäsenten hallinnan murrosiän raskauden jälkeen S1,L1-L4

T2 saa apua myönteisen minäkäsityksen rakentamisessa, oppii käyttämään tunneälyään sosiaalisena prosessina, oppii arvostamaan tasa-arvoa, tytöt ja pojat yhdessä liikkuen, omasta kontekstista yleisinhimilliseen pyrkien, oppii liikkumaan vastuullisesti ryhmässä, kehittää ryhmän yhteisöllisyyttä sekä oppii yhteistyötaitoja ja toisten huomioon ottamista ja auttamista sekä oman tunneilmaisun ja toiminnan hallintaa S2, L1-L4, L7

T3 perehtyy ajattelun, tunteen ja toiminnan kehittämiseen ja harmonisointiin liikkeen ja rytmien avulla, kehittää kuuntelutaitojaan, saa tarpeen vaatiessa tukea murrosiän aiheuttamiin tunnekuohuihin, sulkeutuneisuuteen ja haasteisiin S1-S3, L1, L2, L3, L4

T4 kehittää avaruudellista hahmottamistaan, opettelee kehittämään muoto- ja tilatajuaan ryhmäkoreografioissa ja oppii tilageometriaa, tilan kolmea dimensiota S1-S3, L1, L4

T5 edistää itsenäistä liikeilmaisua, kehittää mielikuvitusta ja luovuutta omia koreografioita ja esityksiä laatimalla, oppii dramaattista ilmaisua, harjaantuu esiintymään, opettelee eläytymään teksteihin, oppii kuuntelemaan sisäistyneesti, dokumentoi esityksiä ja käsittelee näitä dokumentteja ja kehittää esteettistä tuntoa ja esteettisen ymmärtämisen kykyä S1-S3, L1,L4

T6 oppii pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta, kehittää ratkaisukykyään annettujen tehtävien suhteen, hallitsee omaa tunneilmaisuaan ja toimintaansa, saa tukea positiivisen itsetunnon kehittämiseen ja oma-aloitteisuuteen, saa tilaisuuksia kehittää yhteistyökykyä, luovaa ratkaisuja ja suunnittelukykyä S3, L2, L3, L7

T7 oppii ymmärtämään eri kulttuureja tasavertaisina niiden musiikin ja sanataiteen kautta ja tutustuu eri kulttuurien ja aikakausien musiikin ja sanataiteen sisältöihin ja opettelee työstämään niitä taiteellisiksi kokonaisuuksiksi. S2, S3, L1, L3, L4

T8 oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnasta turvallisessa ilmapiirissä, jossa ei kiusata ja kehittää sosiaalisia vuorovaikutustaitoja luottamuksellisessa ilmapiirissä

T9 kehittää liikemuistia toistamisen kautta ja oppii itsenäistä harjoittelua S1, S3, L2, L4

T10 saa erilaisia aistikokemuksia S1, S3,L1-L4

Oppiaineen keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Voiman, nopeuden, kestävyuden ja liikkuvuuden kehittäminen on harjoittelun perustana murrosiän kehollisen muutoksen vaiheessa. Osallistuminen ryhmätyöhön kasvattaa havaintotaitoja, ratkaisuntekötaitoja ja kypsyyttä itsenäistä toimintaa. Kehollinen ilmaisu ja esteettisyyden kokemus kehkeytyvät. Omaa arviointikykyä ylläpidetään ja kasvatetaan.

S2 Eurytmian opetuksessa sosiaalinen harjoittelu on keskeistä. Koko ajan työskennellään yhdessä tai useammassa ryhmässä. Ryhmätehtäviä tai paritehtäviä annetaan työstettäväksi. Opitaan ottamaan vastuusta yhteisistä säännöistä, järjestelyistä, suunnitteluista. Opitaan auttamaan toisia ja ottamaan toisia huomioon, edistetään myönteistä yhteisöllisyyttä. Harjoitetaan vuorovaikutusoppimista katsomisen ja toisille esittämisen vaihteluna ryhmien välillä.

S3 Keskittymiskykyä kehittäviä harjoitteita toteutetaan. Pyritään kasvattamaan oppilaan omakoh- taista tunnekokemista dramaattisen eurytmian (humoristisesta traagiseen) keinoin pään, käsien ja jalkojen eleiden myötä. Itsetuntemukseen, omien tunnekokemusten kohtaamiseen ja erittelyyn päästään balladien, duuri-, molli- ja dissonanssityöskentelyn sekä intervalliliikkeiden myötä. Kuunteleminen, sisäistetty havaitseminen ja erittely kehittyvät. Harjoitteisiin liittyy ajattelukyvyyn liikkuvuuden kehittäminen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja luokka-asteen mukaisia eurytmian opintokokonaisuuksia, joissa eurytmian opetuksen erilaiset työtavat mahdollistavat myös pitkäjänteisen harjoittelun. Vuorovaikutustaitoihin kiinnitetään huomiota, mm. annattaessa vertaispalautetta toisten keksimistä koreografioista. Oppilaalle annetaan mahdollisuus myös itsenäiseen työskentelyyn. Myönteiset esiintymiskokemukset voivat innostaa oppilasta kehittämään eurytmisia taitojaan. Opitunneilla opittua voidaan esittää koulun tapahtumissa. Eurytmiatunneilla luodaan turvallinen ilmapiiri, jossa ei kiusata.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

Myönteisessä tyttöjen ja poikien rinnakkain työskentelyssä tuetaan tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, oman itsen ja toisten hyväksymistä, auttamiskykyä turvallisessa ilmapiirissä moninaiset kulttuuriset lähtökohdat huomioon ottaen. Eurytmiatunneilla voi tulla esiin oppimiseen tai elämäntilanteeseen liittyviä vaikeuksia, jolloin opettaja tarvittaessa ohjaa oppilaan oppilashuoltoon.

Vuosiluokat 7-9 eurytmian tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus osallisuuteen ja yhteisöllisyyden kokemiseen. Opetuksessa on kannustava ja hyväksyvä työskentelyilmapiiri. Selkeällä viestinnällä ja tuntitilanteiden organisoinnilla tuetaan oppilaiden turvallisuuden tunnetta. Sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota murrosiän kehollisten ja psyykkisten muutosten tuomien haasteiden voittamiseen.

Arviointiin liittyvät erityispiirteet vuosiluokka 7-9

Oppilaalle annetaan jatkuvaa palautetta siten, että se rohkaisee yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Oppilasta autetaan itsearviointissa. Palautteessa huomiota kiinnitetään eurytmiin yhteistyötaitoihin, kuunteluun, havainnointiin, pitkäjänteiseen harjoitteluun ja tavoitteellisuuteen sekä ilmaisutaitoon että ryhmätyöskentelytaitoihin. Oppimisprosessin kannalta on keskeistä edistyminen kehon hallinnan ja koordinoinnin sekä tilan ja ympäristön hahmottamisessa eurytmian kautta. Aloitteellisuus pienimuotoisissa esityksissä otetaan huomioon positiivisena seikkana arvioinnissa.

Oppilaalle annetaan numeerinen (4-10) arviointi lukuvuoden päätteeksi.

Sekä päättöarvioinnissa että jatkuvassa palautteessa huomiota kiinnitetään eurytmisiin yhteistyötaitoihin, kuunteluun, havainnointiin, pitkäjänteiseen harjoitteluun ja tavoitteellisuuteen sekä ilmaistaitoon että ryhmätyöskentelytaitoihin. Oppimisprosessin kannalta on keskeistä edistyminen kehon hallinnan ja koordinoinnin sekä tilan ja ympäristön hahmottamisessa eurytmian kautta. Aloitteellisuus esitysten suhteen sekä esitysprosessien loppuunsaattaminen otetaan huomioon positii-visena seikkana arvioinnissa.

Oppilaalle annetaan numeerinen (4-10) arviointi lukuvuoden päätteeksi.

Liite 1 Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

Liite 2 Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

Liite 3 Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan arviointi

Liite 4. Tuntijako

PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO LUOKILLA 1 – 9

LUOKKA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	yht.
ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	7	7	5	5	4	4	4	3	3	42
A – 1 KIELI ENGLANTI	1	1	2	2	2,5	2,5	2	2,5	2,5	18
B – 1 KIELI RUOTSI						2	2	2	2	8
MATEMATIIKKA	3	3	5	4	4	3	3	4	4	33
YMPÄRISTÖ JA LUONNONTIETO										
YMPÄRISTÖOPPI	2	2	3	3	3	2				15
BIOLOGIA / MAANTIETO							3	2	2	7
FYSIKKA / KEMIA							2	2	3	7
TERVEYSTIETO							1	1	1	3
USKONTO / ELÄMÄNKATSOMUS	1	1	1	1	1	2	1	1	1	10
HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI				1	2	2	3	2	2	12
TAIDE-JA TAITOAINEEET										51
MUSIIKKI	1	1	1	1	1	1		1	1	8
KUVATAIDE	1	1	1	1	1	2	1		1	9
KÄSITYÖ	2	2	1	1	1	2	1	1		11
LIIKUNTA	2	2	2	2	3	2	3	2	2	20
KOTITALOUS							1	1	1	3
TAIDE-JA TAITOAINEEET VALINNAISET TUNNIT										11
MUSIIKKI							1			1
KUVATAIDE								1		1
KÄSITYÖ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
OPPILAANOJAUS								1	1	2
VAPAAEHT. A – 2 KIELI VENÄJÄ*)	1	1	1	2	2	2	2	3	3	17
VALINNAISET AINEET										
MUSIIKKI			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(7)
KUVATAIDE							(1)	(1)	(1)	(3)
KÄSITYÖ							(1)	(1)	(1)	(3)
EURYTMIA	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(9)
KOTITALOUS							(1)	(1)	(1)	(3)
MUUT VAPAAEHTOISET VALINNAISET AINEET B2-KIELI VENÄJÄ **)							(2)	(3)	(3)	(8)
OPPILAALLA TUNTEJA VIIKOSSA	22(1)	22(1)	23(2)	24(2)	25,5(2)	27,5(2)	31(5)	30,5(5)	30,5(5)	236(15)

*) muihin valinnaisiin aineisiin varattuina vuosiviikkotunteja (9vvt) käytetään vapaaehtoisen A2-kielen opetuksen järjestämiseen (perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 104/011/2014 , 12.3)

**) oppilaalla voi olla joko A2 tai B2 - venäjä

Tuntijako perustuu Valtioneuvoston asetukseen 28.6.2012 perusopetuksen tuntijaosta

Liite 5. Ohjaussuunnitelma

KYMENLAAKSON STEINERKOULUN OHJAUSSUUNNITELMA vuosiluokilla 1-9

SISÄLLYS

1. OHJAUSTYÖN TAVOITTEET

- 1.1. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 1-2: Koululaiseksi kasvaminen
- 1.2. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 3-6: Oppijana kehittyminen
- 1.3. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen
- 1.4. Ohjaus opintojen päättövaiheessa ja opintojen jälkeen

2. OHJAUSTYÖN RAKENTEET JA TOIMINTATAVAT

- 2.1. Mitä ohjaus on?
- 2.2. Hyvän ohjauksen kriteerit

3. OHJAUKSEN TYÖNJAKO JA VASTUU SEKÄ YHTEISTYÖ

- 3.1. Ohjauksen työnjako
- 3.2. Kodin ja koulun ohjausyhteistyö
- 3.3. Koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt
- 3.4. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

1. OHJAUSTYÖN TAVOITTEET JA POLKU

Koulun ohjaussuunnitelma on jaoteltu kolmeen vuosiluokkakokonaisuuteen. Tavoitteena on mm. koulunkäyntitaitojen kehittäminen, oppilaan oman vastuun kasvattaminen ja sosiaalinen kasvaminen ryhmän jäsenenä. Ohjauksessa korostetaan myös yhteistyötä huoltajien kanssa ja tehokasta tiedottamista. Kymenlaakson steinerkoulun luokanopettajat pitävät luokilleen vanhempainvartteja sekä -iltoja ja järjestävät yhteisiä vanhempainiltoja. Koulun yleinen tiedottaminen ja yhteydenpito vanhempien kanssa tapahtuu pääsääntöisesti sähköpostin kautta. Varhaista puuttumista oppimisvaikeuksiin korostetaan ja se toteutetaan tuki- ja erityisopetuksen muodossa. Tukitoimien suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista sekä seurannasta valvoo ensisijaisesti luokanopettaja, erityisopettaja ja aineenopettaja. Tarvittaessa luokanopettaja ja erityisopettaja laativat oppilaalle oppimissuunnitelman tehostettua tai erityistä tukea varten. Ne tehdään yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa. Kaikissa opetuksellisten erityistoimenpiteiden suunnittelussa on mukana myös koulun opiskeluhoitoyhdistys.

1.1. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus nousee luontevasti muuhun opetukseen ja koulun tapahtumiin. Ohjauksesta vastaavat kaikki oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Tavoitteena on tukea oppilaan opintojen aloittamista ja harjoitella vähitellen vastuun ottamista koulutyöstä, -tehtävistä ja -tavaroista. Opettaja valitsee opetukseen sellaisia työtapoja, jotka auttavat oppilasta muodostamaan itsestään myönteisen käsityksen oppijana. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan erilaisissa ryhmissä ja osallisuuteen koulutyöstä kannustetaan monipuolisesti oppilaan ikäkauden mukaisesti. Oppilaanohjauksessa kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu.

1.2. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 3-6: Oppijana kehittyminen

Oppilaan ohjaus jatkuu sujuvasti alemmilta luokilta ja tavoitteena on edistää oppilaan valmiuksia käyttää opiskelussaan uusia työtapoja ja syventää aikaisemmin opittuja taitoja. Oppilasta tuetaan löytämään sekä omat että toisten kyvyt ja vahvuudet oppijoina. Oppilasta ohjataan opettelemaan kotitehtävien tekemistä. Oppilas oppii hakemaan tietoa lähdeteoksista. Oppilas oppii terveiden elämäntapojen merkityksestä oppimiselle. Oppilaat tutustuvat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Oppilaat oppivat hakemaan tietoa kirjastosta ja käyttämään lähdeteoksia opiskelunsa tukena. Ohjauksesta vastaavat kaikki oppilasta opettavat opettajat yhdessä luokanopettajan pitäessä huolta kokonaiskuvasta. Oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään tutustumiskäynneillä ja erilaisten projektien kautta. Oppilaat oppivat hakemaan tietoa monipuolisesti eri medioita hyväksi käyttäen. Oppilasta ohjataan myös henkilökohtaisesti lukuvuoden aikana opiskeluun liittyvissä asioissa.

1.3. Ohjaustyön tavoitteet vuosiluokilla 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Ohjaukseen osallistuu jokainen ohjaus- ja opetushenkilöstöön kuuluva. Ohjaus tukee oppilaan kasvua ja kehitystä ja edistää oppilaan opiskelutaitojen kehittymistä ja opintojen edistymistä. Vuosittain käytävässä arviointikeskustelussa tarkastellaan oppilaan osaamista laaja-alaisesti. Keskustelut pidetään oppilaan, luokanvalvojan sekä huoltajan kesken.

Ohjauksen painopiste yläkoulussa on oppilaanohjauksessa, josta vastaa opinto-ohjaaja. Perusopetuksen 7–9 vuosiluokilla oppilaanohjaus muodostuu luokkamuotoisesta ohjauksesta, yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta, sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta. Luokkamuotoisessa ohjauksessa käsitellään kaikille yhteisiä ohjauksellisia teemoja opetussuunnitelman mukaisesti. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutukseen ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa käsitellään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

1.4 Ohjaus opintojen päättövaiheessa ja opintojen jälkeen

Perusopetuksen päättövaiheessa ohjauksessa korostuu oppilaiden jatko-opintovalintojen ohjaaminen ja niissä tukeminen. Ohjauksen tärkeänä elementtinä on opinto-ohjaajan antama henkilökohtainen ohjaus ura- ja ammatinvalintaan liittyviin asioihin. Oppilaanohjaaja tiedottaa huoltajille yhteishausta ja muista päättöluokkalaisille suunnatuista tapahtumista. Koulumme oppilaat saavat mahdollisuuden tutustumiskäynneihin heitä kiinnostaviin oppilaitoksiin ja mahdollisille aiheeseen liittyville messuille. Oppilaille, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen, on mahdollista tarjota tehostettua ohjausta. Tehostetun ohjauksen tavoitteena on oppilaan opintopolun jatkuminen peruskoulun jälkeen ja koulutuksellisen syrjäytymisen sekä opintojen keskeyttämisen ehkäisy. Tavoitteena on voimaannuttaa oppilas tekemään omia ura- ja jatkokoulutus päätöksiä. Tässä voidaan hyödyntää huoltajan ja oppilaan sekä oppilaanohjaajan ja mahdollisesti luokan-/aineenopettajan kanssa yhdessä käytäviä ohjauskeskusteluja sekä koulutuskokeiluja toisen asteen oppilaitoksissa. Opinto-ohjaaja koordinoi yhteishakua. Oppilaan huoltajia kuullaan lain edellyttämällä tavalla nuoren yhteishakuun liittyvissä valinnoissa. Yhteishaun tulosten julkistamisen yhteydessä oppilaanohjaaja käy läpi kaikki yhteishakuun osallistuneet oppilaansa ja on yhteydessä niihin, jotka eivät saaneet jatko-opiskelupaikkaa ja tarvittaessa myös muihin oppilaisiin. Ilman koulutuspaikkaa jääneiden oppilaiden ohjaustyö jatkuu tämän jälkeen.

2. OHJAUSTYÖN RAKENTEET JA TOIMINTATAVAT

2.1. Mitä ohjaus on?

Koulussa annettavaa ohjausta määrittävät valtakunnalliset, kunnalliset ja koulukohtaiset säännökset ja ohjeistukset. Koko koulun ohjaustoimintaa jäsennetään vastuiden ja työnjaon mukaan. Kymenlaakson

steinerkoulun ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen kestävä jatkumon, jonka toteutuminen taataan siten, että kaikki ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana. Luokanopettajan vaihtuessa oppilasta aiemmin opettanut opettaja huolehtii koulunkäynnin järjestämisen kannalta oleellisesta tiedonsiirrosta seuraavalle opettajalle ja seuraavaan opiskelupaikkaan. Luokanopettaja, oppilaanohjaaja ja erityisopettaja yhdessä huolehtivat niveltiedon välittämisestä siirtävässä perusopetuksesta toiselle asteelle. Luokanopettaja ja oppilaanohjaajat myös seuraavat päättöluokkalaisten sijoittumista ja opiskelun aloittamista toisen asteen koulutuksessa. Opettajien lisäksi ohjaustyöhön tarvittaessa osallistuvat myös koulupsykologi, koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja omien toimenkuviansa mukaisesti. Oppilaanohjauksen tukena ovat erityisopettaja koko kouluajan.

2.2. Hyvän ohjauksen kriteerit

Hyvälle ohjaukselle on laadittu valtakunnalliset kriteerit. Hyvän ohjauksen kriteerit (OPH 2014b) on opetuksen ja koulutuksen järjestäjien työkalu ohjauksen korkean laadun tukemiseen sekä laadulliseen kehittämiseen. Hyvän ohjauksen keskeisimmät kriteerit ovat: - aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen - koulutuksen nivelvaiheet - ohjaus koulutukseen ja uravalintoihin liittyvien päätösten tukena - työelämätaidot ja työelämään tutustuminen - vuorovaikutteinen yhteistyö ohjauksen tukena - ohjauspalveluista tiedottaminen.

3. OHJAUKSEN TYÖNJAKO JA VASTUU SEKÄ YHTEISTYÖ

3.1. Ohjauksen työnjako

Oppilaanohjaaja

Oppilaanohjaaja vastaa koulun oppilaanohjauksen järjestämisestä, suunnittelusta ja toteutuksesta. Oppilaanohjaaja tekee suunnittelutyötä yhteistyössä rehtorin, opettajien ja opiskeluhoitohenkilöstön kanssa. Oppilaanohjaajan vastuulla on oppilaiden jatkokoulutuksen sekä ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus. Hän vastaa oppilaiden koulutusvalintoihin liittyvästä ohjauksesta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä huoltajien ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Oppilaanohjaaja ylläpitää ja luo uusia verkostoja koulutuksen järjestäjiin ja työelämän edustajiin. Oppilaanohjaaja on mukana nivelvaiheyhteistyössä oppilaan siirtäessä yläkouluun ja suunnitellessaan peruskoulunjälkeisiä jatko-opintojaan.

Opiskeluhoitohenkilöstö

Opiskeluhoitoryhmä on koulun moniammatillinen työryhmä. Kymenlaakson steinerkoulun koulun opiskeluhoitoryhmään kuuluvat rehtori, luokanopettajat, aineenopettajat koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja erityisopettaja. Ryhmä kokoontuu tarvittaessa.

Luokanopettaja

Luokanopettaja vastaa vuosiluokilla 1-9 valvontaluokkansa asioista. Luokanopettaja tukee oppilaan kasvua ja kehitystä sekä oppimista ja opiskelua. Luokanopettaja vastaa oman luokkansa oppilaiden opintojen etenemisen seuraamisesta ja huolehtii siitä, että oppilas saa tarvitessaan apua opiskeluvaikeuksissa tai muissa ongelmissa.

Terveydenhoitaja

Koulussamme toimii terveydenhoitaja. Kouluterveydenhoitaja huolehtii oppilaiden terveydenhuollosta. Kouluterveydenhoitaja tekee oppilaille määräaikaistarkastuksia ja seulontatutkimuksia. Hän seuraa oppilaiden kasvua ja kehitystä, selvittää oppilaiden kanssa heidän ongelmiaan, tukee oppilaita ja heidän vanhempiaan kasvatustyössä. Terveydenhoitaja tapaa oppilaat vuosittain. Ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaille tehdään laaja määräaikaistarkastus, jossa on terveydenhoitajan lisäksi

lääkäri. Tarkastukset perustuvat valtakunnalliseen asetukseen ja niissä arvioidaan lapsen tai nuoren sekä samalla koko perheen hyvinvointia. Vanhempien tai huoltajien toivotaan osallistuvan laajaan määräaikaistarkastukseen. Terveydenhoitaja tekee yhteistyötä oppilaskohtaisissa asioissa vanhempien, opettajien, opiskeluhuoltoryhmän sekä muiden sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijoiden kanssa. Terveydenhoitaja vastaa myös kouluterveydenhuollosta tiedottamisesta oppilaille, vanhemmille ja opettajille.

Koululääkäri

Koululääkäri tekee terveydenhoitajan kanssa laajat määräaikaistarkastukset ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaille.

Koulupsykologi

Koulupsykologin työhön sisältyy oppimista ja hyvinvointia edistävää ja niiden esteitä selvittävää työtä, ongelmia ennaltaehkäisevää työtä, korjaavaa työtä ja tuen koordinoimista. Koulupsykologi tarkastelee ilmiöitä ja ongelmia niin yksilön, perheen, ryhmän, yhteisön kuin organisaationkin näkökulmista.

Koulukuraattori

Kuraattorin tehtävä on toimia oppilaiden ja perheiden apuna ja tukena. Kuraattorin kanssa voi keskustella koulunkäyntiin, kotiasioihin ja kaverisuhteisiin liittyvistä asioista. Kuraattori ottaa myös tarvittaessa yhteyttä koteihin. Kuraattori tekee yhteistyötä vanhempien kanssa ja on opiskeluhuoltoryhmän jäsen.

Rehtori ja opettajakunta

Rehtorin ja opettajakunnan tehtävänä on suunnitella, koordinoita, tiedottaa ja toteuttaa koulun opetus- ja kasvatustyötä.

3.2. Kodin ja koulun ohjausyhteistyö

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä tehdään monin tavoin. Kodin ja koulun ohjausyhteistyötä voidaan tiivistää perusopetuksen päättövaiheessa esimerkiksi kutsumalla vanhempia kertomaan omasta työstään ja ammatistaan. Tämä on yksi luonteva esimerkki yhteistyömuodosta oppilaan, kodin ja koulun välillä.

3.3. Koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt

Työelämään tutustumisen tavoitteena on luoda oppilaalle käsitystä siitä, mitä ihmiset tekevät yhteiskunnassa. Omassa arjessaan, koulussa, oppilaat näkevät vain hyvin suppean määrän ammatteja. Tärkeää on myös tutustua oman kotiseudun elinkeinoelämän rakenteeseen ja ammattipohjaan tulevia jatko-opintoja ja omaa uravalintaa ajatellen. Myös koulussa opittavien tietojen ja taitojen hyödyntäminen ja tarpeellisuus työelämässä nostaa opiskelumotivaatiota. Opetus tutustuttaa koko perusopetuksen ajan monipuolisesti ammatteihin, työelämän moninaisuuteen ja yrittäjyyteen. Opetus tukee oppilaan työnhakuvalmiuksien ja työelämätaitojen kehittymistä. Työelämään tutustumisjakso liittyy kiinteästi muuhun opetukseen ja jatko-opintojen sekä tulevan työelämän suunnitteluun. Oppilaalla on oltava mahdollisuus käsitellä työssä oppimisen kokemuksia tutustumisjakson jälkeen. Koulussa pohditaan uusia, monipuolisia tapoja toteuttaa TET – toimintaa mm. tutustuminen ammatteihin alan oppilaitoksissa, oman osaamisen tunnistaminen ja työpaikan/yrityksen toiminnan kehittäminen. Vuosiluokilla 7-9 TET – toiminta on tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa, jota arvioidaan säännöllisesti.

3.4. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaiset oppimiskokemukset edistävät laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Koulun vuosisuunnitelmassa kuvataan vähintään kaksi lukuvuoden aikana toteutettavaa monialaista oppimiskokonaisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu on yhteistyötä, johon kaikki opettajat osallistuvat ja johon myös oppilaat osallistuvat. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu, toteutus ja arviointi on prosessi, joka kehittyy toiminnan edetessä. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia voidaan toteuttaa esimerkiksi erilaisin teemapäivin ja -viikoin, leirikouluina ja muina tapahtumina. Oppilaanohjaus oppiaineena voi olla mukana hyvin erilaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Oppilaanohjauksen laaja-alaiset osaamistavoitteet kuten oppimaan oppimisen taidot, oppilaiden osallisuus ja aktiivinen toiminta ja tavoitteiden asettaminen sisältyvät jo lähtökohtaisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien toimintatapamalliin.

Ohjaussuunnitelma perustuu opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014) ja [Hyvän ohjauksen kriteereihin](#)

